F. SCOTT FITZGERALD

Blândețea nopții

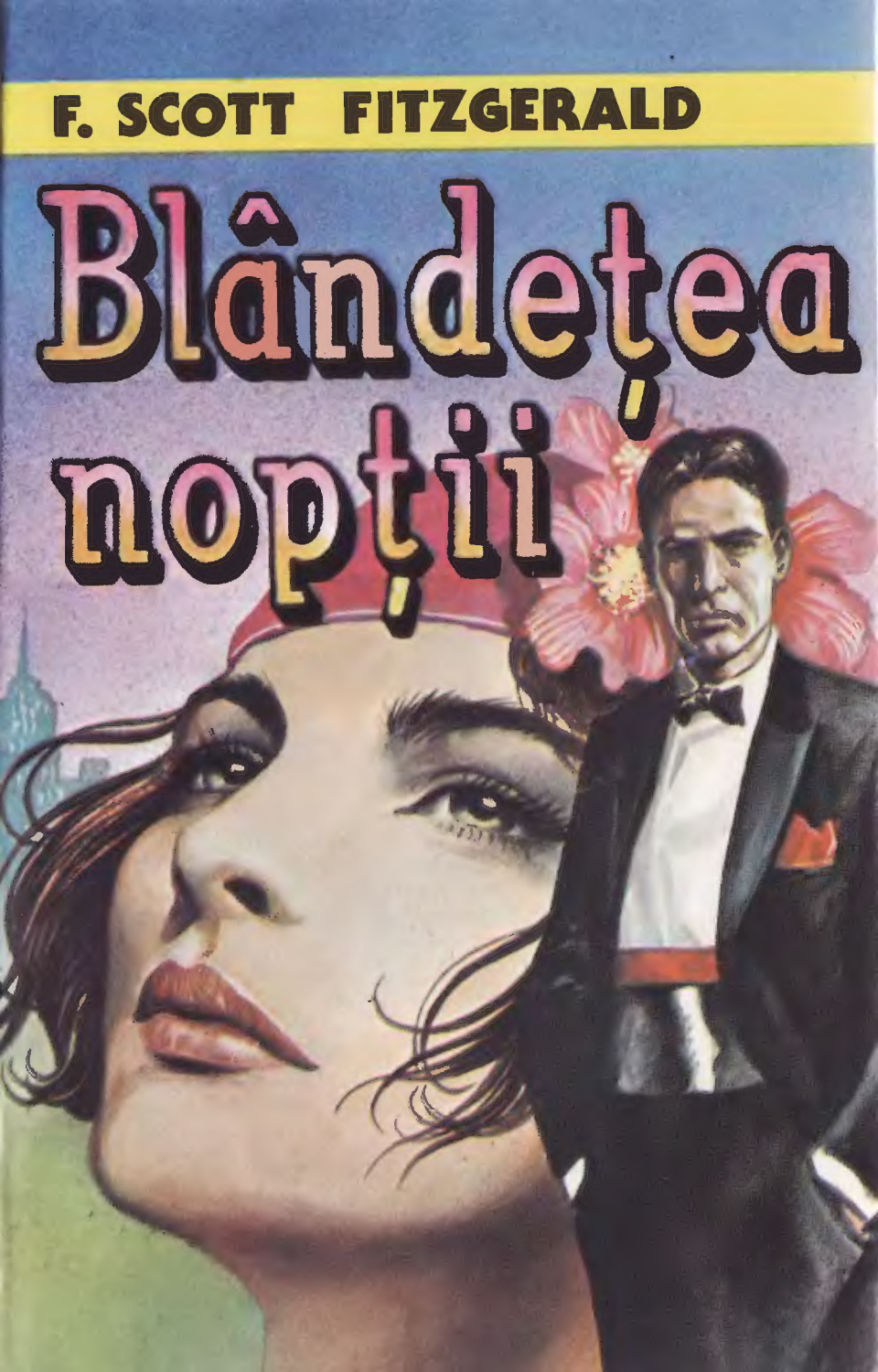

Coperta: VAL TĂNASE
Consilier literar: MARIANA IȘOVEANU

F. SCOTT FITZGERALD

BLÂNDEȚEA NOPȚII

Roman

Traducere de MIRCEA IVĂNESCU

EDITURA SIMROM & EUROPARTNER
1993

F. Scott Fitzgerald
TENDER IS THE NIGHT
Penguin Books
1933, 1934, by Charles Scribner's Sons,
1948, 1951 by Frances Scott Fitzgerald Lanhan

PARTEA ÎNTÂI

EVOLUȚIA CLINICĂ

1917—1919

CAPITOLUL I

În primăvara anului 1917, când doctorul Richard Diver sosise prima dată la Zürich, avea douazeci și șase de ani, o vârstă frumoasă pentru un bărbat, la drept vorbind adevărata epocă de înflorire a holteiului. Chiar și în zilele acelea ale războiului era o vârstă frumoasă pentru Dick, mai ales că încă de pe atunci era mult prea valoros, o investiție de capital prea importantă pentru a fi expusă gloanțelor și ghiulelelor. După ce aveau să treacă ani, e adevărat, avea să i se pară că nici în sanctuarul de acolo nu scăpase prea ușor, însă în această privință nu mai apucase, la drept vorbind, să-și facă o părere prea precisă — în 1917 când venea vorba de asta, izbucnea în râs, spunând, ca o scuză, că pe el războiul nu-l afectase în nici un fel. Primise doar instrucțiuni de la comisia medicala sa-și completeze studiile la Zürich și sa-și ia acolo examenele de absolvire, cum de altfel avusese de la început intenția.

Elveția era o insulă, bătuta dintr-o parte de valurile canonadelor din jurul Goriziei iar dintr-alta de cataractele conflagrațiilor de pe Somme și Aisne. Se părea că prin cantoanele țării ar fi văzut mai degrabă străini susceptibili să-ți trezească o oarecare curiozitate, decât bolnavi sau răniți, însă, oricum — aici rămânea loc de discuție — cei care se arătau vorbind în șoaptă prin micile cafenele din Berna și Geneva puteau la fel de bine să fie vânzători pe sub mână, de diamante, sau voiajori comerciali. Totuși, nimeni nu s-ar fi putut împiedica să observe trenurile nesfârșite încărcate cu orbi, mutilați cu câte un picior amputat, sau muribunzi, care se încrucișau pe lângă strălucitoarele lacuri ale Constanței și Neuchâtel-ului. Prin berării și în vitrinele prăvăliilor se vedeau încă din 1914 afișe viu colorate înfățișându-i pe elvețieni în apărarea frontierelor lor: cu un fel de entuziasm feroce, vedeai niște tineri și niște bătrâni aruncând priviri sălbatice, din munți, către niște francezi sau germani fantomatici, urmărindu-se astfel să li se îmbărbăteze inima elvețienilor, încredințându-i că participă și ei la gloria molipsitoare a acelor vremuri. Pe masură ce masacrul continua

însă, afişele se învecheau, cojindu-se, şi nici o ţară nu fu mai surprinsă decât republica-soră atunci când Statele Unite se treziră şi ele să intre în război.

Doctorul Diver ocolise războiul până la vremea aceea: fusese la Oxford cu o bursă Rhodes din partea statului Connecticut, în 1914. Se reîntorsese în patrie pentru anul de absolvire la Universitatea Johns Hopkins, şi-şi luase acolo examenele. În 1916 reuşise să plece la Viena, convins că dacă nu se grăbea, n-avea să-l mai găsească pe marele Freud care s-ar fi putut să sucombe până la urmă sub cine ştie ce bombă de aeroplan. De pe atunci Viena era bântuită de suflul bătrânicios al morţii, însă Dick reuşise să facă rost de cărbune şi de gaz suficient ca să poată sta închis în camera sa de pe Damenstiftgasse să-şi scrie studiile pe care apoi avea să le distrugă, dar care, rescrise, aveau să constituie scheletul cărţii publicate la Zürich în 1920.

Cei mai mulţi dintre noi avem în viaţă câte o perioadă favorită, eroică, şi pentru Dick Diver aceasta fusese. În primul rând, el nici nu-şi dădea seama că era un bărbat fascinant, că sentimentele de afecţiune pe care le dăruia şi pe care le inspira constituiau un amănunt neobişnuit printre nişte oameni sănătoşi. În ultimul său an de studii la New Haven, cineva spusese vorbind despre el că ar fi „norocosul Dick" — şi porecla aceasta îi rămăsese în amintire.

„Dick, mă norocosule, mă nenorocitule", îşi şoptea de unul singur, plimbându-se la căldura ultimelor surcele cu care-şi făcea focul în cameră. „Ai dat lovitura, mă băiatule. Până n-ai venit tu, nimeni habar n-a avut că e de dat vreo lovitură".

La începutul lui 1917 când era de acum deosebit de greu să mai găseşti cărbuni, Dick îşi pusese pe foc aproape o sută de manuale pe care le strânsese cu timpul; dar le punea în sobă numai când îşi păstra, cu un zâmbet lăuntric, certitudinea că a asimilat volumul şi că ar fi putut să-l rezume oricând, chiar şi peste cinci ani de zile, dacă o asemenea carte ar fi meritat osteneala. Stătea uneori astfel, dacă trebuia, până târziu noaptea, chircit lângă foc, cu scoarţa de pe jos înfăşurată în jurul umerilor şi plin de calmul desăvârşit al eruditului, care constituia pentru el sentimentul cel mai apropiat de liniştea cerească — însă care, aşa cum se va vedea imediat, avea să aibă şi el un sfârşit.

Pentru rezistenţa fizică pe vremea aceea îi mulţumea trupului său, care făcuse atâta gimnastică şi sport la New Haven şi care era şi acum în stare să înoate iarna în Dunăre. Împărţea un apartament cu Elkins, secretar de rangul doi al ambasadei sale; din când în când mai veneau şi două frumoase vizitatoare — şi cam asta era totul, după cum nu era prea mult nici în relaţii cu ambasada. Contactul cu Ed Elkins îi trezise la început o vagă

îndoială în ce priveşte calitatea propriilor sale procese mintale; parcă nu şi le simţea profund deosebite de cele ale gândirii lui Elkins — Elkins care era în stare să-ţi spună pe dinafară numele tuturor stoperilor echipei New Haven din ultimii treizeci de ani.

— ...Şi Dick cel norocos nu poate să fie şi el un om aşa, deştept, ca toţi ceilalţi; el trebuie să fie un om într-un fel sau altul atins undeva, poate chiar cu o rană mai vizibilă. Dacă viaţa nu face asta de la sine, în cazul lui, înseamnă că nu-i cinstit s-o faci tu în locul ei, să te îmbolnăveşti, să-ţi frângi inima, să capeţi un complex de inferioritate; deşi poate că nu ţi-ar strica să-ţi faci până la urmă singur o parte vulnerabilă, şi aşa să arăţi mai bine decât erai la început.

Îşi bătea joc singur de asemenea raţionamente, spunându-şi că sunt comodităţi specioase, sau „prea americane" — condamna frazeologia spunând că este prea americană. Ştia însă că plătea faptul că rămăsese astfel, neatins, cu o anumită nedesăvârşire.

— Lucrul cel mai bun pe care ţi l-aş putea dori, fiule — cum spunea zâna Baghetă-Neagră în *Trandafirul şi Inelul* de Thackeray — este puţină nenorocire...

Uneori, când era în dispoziţie proastă, îşi combătea singur raţionamentele: „Ce sunt eu vinovat că Pete Livingstone fusese încuiat în vestiar în ziua aceea când toţi se dădeau de ceasul morţii să-l găsească? Şi am fost ales eu, când altminteri n-aş fi ajuns nici pe departe la asta, pentru că n-aveam deloc relaţii. El era omul cel mai bun şi cel mai potrivit, şi eu ar fi trebuit să fiu cel care să fie încuiat acolo în locul lui. Poate c-aş fi şi făcut aşa ceva dacă mi-ar fi trecut prin cap c-aş fi avut cea mai mică şansă să fiu eu ales. E adevărat că Mercer venea mereu, de săptămâni de zile, să-mi facă vizite la mine în cameră. Poate că, la drept vorbind, tot ştiam că am şi eu o şansă, e adevărat. Dar aş fi avut ce-aş fi meritat dacă mi-aş fi înghiţit insigna de student atunci, şi de-abia de aici ar fi început toată încurcătura".

După cursurile de la universitate, obişnuia să reia mereu discuţiile despre asta cu un tânăr intelectual român care îi liniştea scrupulele:

— Nu există nici o dovadă că Goethe ar fi avut vreun „complex" în înţelesul modern al cuvântului, sau al lui Jung, de exemplu. Tu nu eşti un filozof romantic — tu eşti un om de ştiinţă. Memorie, forţă, caracter — mai ales bun-simţ. Şi de aici are să ţi se tragă toată bătaia de cap — din felul în care te judeci pe tine însuţi. Am cunoscut şi eu odată un tip care a muncit doi ani de zile pe creierul unui armadillo, cu ideea că mai devreme sau mai târziu avea să ştie mai multe lucruri despre creierul unui armadillo decât oricine altcineva pe lume. Eu tot îi spuneam că aşa nu va ajunge să extindă limitele

cunoașterii omenești — prea era ceva arbitrar. Și poți să fii sigur că atunci când și-a trimis opera la un jurnal medical, i-au refuzat-o — tocmai primiseră o teză de la altcineva exact pe același subiect. Asta înseamnă să n-ai bun-simț.

Dick sosise la Zürich, e adevărat cu mai puține călcâie ale lui Achile decât un miriapod, dar totuși cu destule — iluziile tinereții și puterilor veșnice, și cele despre bunătatea esențială a oamenilor erau iluziile unei națiuni, minciunile generațiilor de mame stabilite în regiunile de colonizat, pe frontieră, și care trebuiau să îngâne cântecele neadevărate de leagăn, cum că n-ar fi stat la pândă nici un lup în fața ușii cabanei. După ce și-a luat examenele, a primit ordinul să se integreze într-o unitate medicală în formație la Bar-sur-Aube. În Franța, a constatat dezgustat că munca sa era mai degrabă executivă decât de ordin practic. Drept compensație, găsi timpul să-și completeze scurtul tratat medical, și să-și strângă material pentru o următoare încercare. Se reîntoarse la Zürich, demobilizat, în primăvara lui 1919.

Cele de mai sus sună poate ca o biografie, fără satisfacția de a ști de la început că eroul — asemenea generalului Grant, care-și petrecea timpul lungit comod pe fotoliu în magazinul său universal din Galena — este în realitate gata să dea ascultare chemării unui destin complicat. E mai bine să liniștim de la început asemenea temeri — momentul lui Dick Diver acum începea.

CAPITOLUL II

Era o zi umedă de aprilie, cu nori prelungi, în diagonala peste Albishorn și apă inertă prin băltoace și lacuri. Zürichul nu se deosebește prea mult de un oraș american oarecare. Încă de la sosire, cu două zile mai înainte, Dick avusese senzația că-i lipsește ceva — și înțelegea acum că totul pleca de la impresia pe care i-o trezeau câmpurile franțuzești bine delimitate, vrând parcă să spună că dincolo de ele nu mai există nimic. La Zürich mai erau o mulțime de lucruri în afară de Zürich — acoperișurile conduceau privirile în sus spre pășunile clinchenitoare de vaci, care la rândul lor modificau înclinarea colinelor dominându-le — astfel că viața era o pornire perpendiculară spre un cer de carte poștală. Ținuturile acestea alpine, patria jucăriilor și a funicularelor, a caruselelor vesele și a clopoțeilor subțiratici, nu-ți dădeau deloc sentimentul de a fi *aici*, ca în Franța, unde vița-de-vie franțuzească îți crește printre picioare înfigându-se în pământ.

Odinioară, la Salzburg, Dick simțise atmosfera suprapusă, artificială, a unui secol de muzică, poate cumpărat, poate luat

cu împrumut; altădată, în laboratorul Universității din Zürich, dând cu delicatețe la o parte cortexul unui creier, se simțise pe sine mai degrabă ca un meșteșugar fabricând o jucărie decât ca pe acea forță furtunoasă care vâjâia cu doi ani mai înainte printre clădirile vechi, roșcate, ale clinicii Hopkins, fără să se lase oprită locului de ironia Cristului gigantic din holul de la intrare.

Și totuși se hotărâse să mai rămână încă doi ani la Zürich pentru că nu subevalua valoarea muncii de fabricare a jucăriilor, a preciziei infinite, a răbdării nesfârșite.

Astăzi se dusese să-i facă o vizită lui Franz Gregorovius la clinica lui Dohmler, pe lacul Zürich. Franz, patologist angajat la clinică, născut undeva în cantonul Vaud, cu câțiva ani mai în vârstă decât Dick, ieșise să-l întâmpine la stația tramvaiului. Avea aerul întunecat și magnific al lui Cagliostro, contrastând însă cu ochii lui de sfânt; era cel de-al treilea din neamul Gregorovius — bunicul său fusese maestrul lui Kraepelin pe vremea când psihiatria își făcea apariția din negurile timpurilor. Ca personalitate era un om mândru, scânteietor și puțin timid — doar să-și închipuie despre sine că ar fi un hipnotizator. Deși geniul originar al familiei cam ostenise, Franz avea, fără nici o îndoială, să ajungă un bun clinician.

Pe drum spre clinică, el spunea: — Povestește-mi experiențele tale de război. Te-ai schimbat și tu, ca toți ceilalți? Tot ca un morcov ai rămas la păr. Ai tot capul ăsta de american care nu îmbătrânește niciodată.

— Eu n-am văzut războiul deloc, spuse Dick. Tu ar fi trebuit să știi asta din scrisorile mele, Franz.

— N-are nici o importanță — avem aici cazuri de șocuri de bombardament care au auzit raiduri aeriene doar de la distanță. Avem câțiva care doar au citit despre așa ceva în ziare.

— Mie asta mi se pare o prostie.

— Poate că și este, Dick. Însă noi suntem o clinică pentru oameni bogați — aici, la noi, nu se folosește cuvântul prostie. Sincer acuma, ai venit să mă vezi pe mine sau s-o vezi pe fata aia?

Se priviră dintr-o parte; Franz surâdea enigmatic.

— Firește, am văzut de la început toate scrisorile, spuse cu voce oficială, de bas. Când s-a produs schimbarea, delicatețea m-a împiedicat să le mai deschid pe celelalte. La drept vorbind, a devenit cazul tău.

— Acuma e bine? întrebă Dick.

— Perfect. Eu o am sub observație; de fapt, mie îmi revin majoritatea pacienților englezi și americani. Îmi spun doctor Gregory.

— Să-ți explic ce-i cu fata asta, spuse Dick. Am văzut-o numai o singură dată, astea-s faptele. Atunci când am venit

să-mi iau rămas bun de la tine, chiar înainte de a pleca în Franţa. Era prima dată când îmi pusesem uniforma şi mă simţeam cu ea ca un şarlatan — mă învârteam de colo până colo şi-i salutam eu întâi pe soldaţi, şi aşa mai departe.

— Astăzi de ce nu mai eşti îmbrăcat cu ea?

— Ce dracu! M-au demobilizat de trei săptămâni. Şi uite cum s-a întâmplat să dau ochii cu fata asta... Când m-am despărţit de tine, am luat-o pe alee spre clădirea aia a voastră de pe malul lacului să-mi iau bicicleta...

— Adică spre Vila cedrilor?

— ...o noapte minunată, înţelegi, cu luna răsărind de acolo de peste munte...

— Pe Krenzegg.

— ...şi am ajuns din urmă o infirmieră şi o fată tânără. Nu m-am gândit că fata ar fi pacientă; am întrebat-o pe infirmieră de orarul tramvaiului şi am mers şi eu mai departe pe lângă ele. Fata era cea mai frumoasă fiinţă pe care o văzusem până atunci.

— Este şi acuma.

— Ea nu mai văzuse o uniformă americană, şi am stat puţin de vorbă; poţi să fii sigur că nu m-am gândit absolut la nimic. Se întrerupse recunoscând o privelişte familiară pe care drumul i-o scosese deodată în faţă, apoi reluă: — Franz, eu nu sunt un om chiar aşa de închistat ca tine — încă; atunci când văd un înveliş splendid ca acesta nu pot să nu regret cât de cât ce e rău înăuntru. Asta a fost absolut totul — până când au început să vină scrisorile.

— A fost lucrul cel mai bun care i s-ar fi putut întâmpla, spuse Franz dramatic, a făcut deodată un transfer. Din cauza asta am şi venit să-ţi ies în întâmpinare astăzi când sunt ocupat până peste cap. Vreau să vii la mine în cabinet şi să stăm de vorbă mult de tot înainte s-apuci s-o vezi pe ea. De fapt, adevărul e c-am şi trimis-o la Zürich să facă nişte comisioane... Vorbea acum încordat, crispat de entuziasm. Adevărul e c-am şi trimis-o fără infirmieră, cu o pacientă care nu stă tot timpul în spital. Sunt extrem de mândru de cazul acesta, pe care l-am tratat eu, şi — cum s-a întâmplat — cu ajutorul tău.

Automobilul urcase pe ţărmul lacului Zürich printr-o regiune fertilă, presărată cu şaleuri şi cu ferme cu păşuni şi coline joase. Soarele plutea în marea albastră a cerului şi dintr-o dată totul se deschise într-o autentică vale elveţiană, cu sunete şi murmure plăcute şi miros bun, proaspăt, cu sănătate şi bună dispoziţie.

Stabilimentul profesorului Dohmler consta din trei clădiri vechi şi o pereche de altele, noi, plasate între un platou uşor înălţat şi ţărmul lacului. La fondarea lui, cu zece ani în urmă, fusese prima clinică modernă de maladii mintale; la o privire fugară nici un profan n-ar fi putut-o recunoaşte drept un refugiu

pentru înfrânţi, pentru nedesăvârşiţi, pentru cei care însemnau o ameninţare în lumea aceasta, cu toate că două clădiri erau împresurate de ziduri îmblânzite de iederă şi de o înălţime înşelătoare. Afară, câţiva oameni strângeau, ici şi colo, fânul, cu furcile, în bătaia soarelui; când intră pe domeniul clinicii, automobilul trecu pe lângă stindardul alb al unei infirmiere fluturând alături de un pacient, pe o alee.

După ce-l conduse pe Dick în cabinetul său, Franz se scuză pentru o jumătate de oră. Rămas singur, Dick începu să se plimbe prin încăpere, încercând să-l regăsească pe Franz în dezordinea de pe masa de lucru, în cărţile lui şi în cărţile despre şi de tatăl şi bunicul lui; sau în aerul de pietate elveţiană al unei fotografii uriaşe de culoarea vinului roşu, al primului dintre aceştia, aşezată pe un perete. În cameră era fum. Împingând în lături o uşă-fereastră, Dick lăsă astfel să pătrundă un con de soare. Deodată gândurile i se reîntoarseră la pacienta despre care fusese vorba — fata aceea.

Primise aproximativ cincizeci de scrisori de la ea, scrise într-o perioadă de opt luni. Prima era de scuze, explicându-i că auzise că fetele în America au voie să le scrie soldaţilor pe care nu-i cunosc. Îi obţinuse numele şi adresa de la doctorul Gregory şi nădăjduia că n-avea să se supere dacă din când în când îi va scrie câte un bilet să-i ureze cele bune etc.

Până aici era uşor de recunoscut stilul — din *Daddy-Long-Legs* şi *Molly-Make-Believe,* cărticele vioaie şi sentimentale, romane în scrisori, care se bucurau pe atunci de mare vogă în Statele Unite. Însă aici asemănarea luase sfârşit.

Scrisorile erau împărţite în două categorii, prima, cam până la armistiţiu, prezentând o marcată caracteristică patologică, iar a doua, de la armistiţiu încoace, cu totul normală, cu expresia unei fiinţe treptat şi bogat maturizându-se. Scrisorile din urmă, Dick ajunsese să le aştepte cu nerăbdare în ultimele luni atât de plicticoase de la Bar-sur-Aube însă, chiar de la primele, reconstituise mai mult din întreaga istorie a cazului decât ar fi putut să-şi închipuie Franz.

Mon Capitaine,

Mă gândeam când te-am văzut aşa, în uniformă, cât arăţi de bine. Pe urmă m-am gândit je m'en fiche, *asta-i pe franţuzeşte, dar şi pe nemţeşte. Şi dumneata te-ai gândit că şi eu sunt frumoasă, dar am mai auzit din astea şi încă de multă vreme şi slavă Domnului m-am ţinut bine. Dacă mai dai pe aici cu atitudinea asta josnică şi de criminal şi nici măcar pe departe cu ce-am fost eu învăţată să cred c-ar fi rolul unui gentleman, să te ajute Dumnezeu. Totuşi, parcă eşti mai liniştit decât ceilalţi, aşa, molâu, ca o pisică mare.*

2

Am ajuns de-abia acuma să-mi placă băieţii care arată cam efeminaţi. Eşti cumva vreaun efeminat? Mai erau din ăştia într-un loc pe care-l ştiu eu.

Scuză toate astea, e a treia scrisoare pe care ţi-am scris-o şi am să ţi-o trimit imediat, altfel nici n-o mai trimit. M-am gândit o grămadă şi la clarul de lună, şi pot să şi găsesc o mulţime de martori numai dac-aş putea să ies de aici.

3

Cică ai fi şi doctor, dar atâta vreme cât eşti o pisică de-astea mari e altceva. Mă doare capul atât de tare, că scuză şi dumneata plimbarea aia ca una ordinară cu o pisică mare şi care îţi explică totul, cred eu. Pot să vorbesc trei limbi, patru cu engleza, şi sunt sigură că pot să fiu utilă ca interpretă, dacă aranjezi aşa ceva în Franţa sunt sigură c-aş putea să controlez totul cu cordoanele legate de jur împrejur peste burtă la toţi cum a fost miercuri. Acuma e sâmbătă şi dumneata eşti aşa departe, poate ai şi murit...

4

Întoarce-te la mine într-o zi, căci eu am să fiu aici întotdeauna pe dealul ăsta verde. Doar dacă-mi dau ăştia voie să-i scriu tatei, pe care l-am iubit mult de tot.

Scuză-mă pentru toate astea. Nu mă simt în apele mele azi. Am să-ţi scriu când mă simt mai bine.

Salutare
Nicole Warren

Scuze pentru toate.

Domnule căpitan Diver,

Ştiu că introspecţia nu e bună pentru o stare atât de tensionat nervoasă cum e a mea, dar aş vrea să te anunţ şi pe dumneata cum stau. Anul trecut, sau când o fi fost, *la Chicago când ajunsesem că nu mai puteam să vorbesc cu servitorii sau să mă plimb pe stradă, am tot aşteptat să vină cineva să-mi spună şi mie. Ar fi fost de datoria cuiva care ştia despre ce-i vorba. Orbul trebuie dus de mână. Numai că nimeni nu voia să-mi spună nimic — îmi spuneau numai câte o jumătate din toată chestia şi eu eram atât de învălmăşită că nici nu mai ştiam să socotesc lucrurile cum trebuie. Doar un bărbat a fost drăguţ — era un ofiţer francez şi el a înţeles. Mi-a dat o floare şi a spus că*

2

era „plus petite et moins entendue“[1]. *Am fost prieteni buni. Pe urmă mi-a luat-o înapoi. Eu am fost tot mai rău bolnavă, şi nu era nimeni să-mi explice şi mie. Aveau un cântec cu Ioana d'Arc pe care mi-l tot cântau dar era ceva scârbos — mă făcea doar să plâng, pentru că pe atunci n-aveam încă nimic stricat la cap. Mai făceau şi aluzii la sport, dar la vremea aceea ajunsesem să nu-mi mai pese. Aşa că pe urmă a venit ziua aceea când m-am plimbat pe bulevardul Michigan, m-am plimbat aşa mile întregi şi până la urmă au venit să mă urmărească cu automobilul, însă eu nu am vrut să.*

3

mă urc în maşină. Până la urmă m-au tras ei înăuntru şi erau şi nişte infirmiere. După asta am început să-mi dau şi eu seama de toate, pentru că puteam să simt ce se întâmplă şi în ceilalţi. Aşa că vezi acuma cum stau. Şi ce bine ar mai putea să-mi facă să stau aici, cu doctorii ăştia care-mi tot dau zor cu lucrurile pentru care am venit aici. Aşa că astăzi i-am scris tatii să vină până aici şi să mă ia cu

4

el. Îmi pare bine că pe dumneata te interesează atât de mult să examinezi oamenii şi să-i trimiţi îndărăt. Trebuie să fie atât de amuzant...

Şi iarăşi, dintr-o altă scrisoare:

Ai putea să-ţi treci examenul următor şi să-mi scrii şi mie o scrisoare. Mi-au trimis tocmai nişte plăci de patefon pentru cazul că mi-aş uita lecţiile şi le-am spart pe toate aşa că sora nu mai vrea să stea de vorbă cu mine. Erau în engleză, să nu le înţeleagă infirmierele. Un doctor, la Chicago, zicea că joc teatru, dar ce voia el să spună cu adevărat e că eu eram şase-şase şi el nu mai văzuse aşa ceva până atunci. Dar eu eram foarte ocupată să fiu nebună pe atunci, aşa că nici nu-mi păsa de ce spunea el; când sunt foarte ocupată să fiu nebună de obicei nici nu-mi mai pasă de ce spun ăştia, nici chiar dacă aş fi un milion de fete într-una.

În noaptea aceea mi-ai spus c-ai să mă înveţi să joc. Oricum, eu zic că iubirea e tot ce există sau ar trebui să existe. În orice

[1] Mai mică şi mai puţin de înţeles (fr. incorect) (n.tr.).

caz, îmi pare bine cum nici nu-ţi închipui că interesul faţă de examene îţi dă şi dumitale o ocupaţie.

Tout à vous[1]
Nicolae Warren

Mai erau şi alte scrisori printre ale căror întretăieri exprimând neajutorarea, se ascundeau ritmuri mai sumbre.

Dragă căpitane Diver,
Îţi scriu dumitale pentru că nu există altcineva spre care să mă întorc şi mie mi se pare că dacă situaţia asta de farsă e atât de evidentă pentru una aşa de bolnavă ca mine atunci ar trebui să fie evidentă şi pentru dumneata. Tulburările mintale sunt depăşite acum cu totul şi în afară de asta sunt complet frântă şi umilită, dacă asta au vrut ei. Familia mea m-a neglijat în mod ruşinos, n-are nici un rost să cer de la ei ajutor sau milă. Am avut prea de ajuns şi pur şi simplu îmi ruinează sănătatea şi-mi mănâncă timpul

2

să mai pretind că chestia asta, cu capul meu, ar fi curabilă.
Aici sunt în ceea ce se pare că ar fi un azil pentru seminebuni, toate astea pentru că nimeni n-a considerat necesar să-mi spună şi mie adevărul despre ceva. Dacă măcar aş fi ştiut ce se petrece, cum ştiu acuma, aş fi putut să suport cred, pentru că sunt foarte puternică, dar cei care ar fi s-o facă, n-au considerat nimeni să

3

mă lămurească şi pe mine. Şi acum, când ştiu şi când am plătit un asemenea preţ ca să aflu, ei stau aici cu vieţile lor de câine şi spun c-ar trebui să cred şi ce am crezut eu până acuma. Mai ales unul face asta, dar eu acuma am înţeles.
Mă simt singură toată vremea, departe de prieteni şi de familie, dincolo de Atlantic. Mă învârtesc peste tot, pe aici, într-un fel de aiureală. Dac-ai putea să-mi găseşti o situaţie ca interpretă (ştiu franceza şi germana ca pe limba natală, şi destul de bine italiana

4

şi puţină spaniolă) sau la ambulanţe la Crucea Roşie sau ca infirmieră, deşi ar mai trebui să mă pregăteesc — ai fi o binecuvântare.

[1] A dumitale (fr.) (n. tr.).

Şi iarăşi:

Dacă nu vrei să accepţi explicaţia mea despre cum stau lucrurile, cel puţin ar trebui să-mi explici şi mie ce crezi dumneata, pentru că ai o faţă bună, de pisică, şi nu expresia asta de clovn care pare să fie la modă aici. Doctorul Gregory mi-a dat o fotografie de a dumitale, nu eşti atât de bine ca în uniformă, dar arăţi mai tânăr.

Mon Capitaine,
Mi-a făcut plăcere să primesc cartea dumitale poştală. Îmi pare atât de bine că plăcerea dumitale este să descalifici surorile — oho, ţi-am înţeles biletul foarte bine. Numai că mi se păruse în momentul în care te-am văzut că erai altfel.

Dragă domnule Capitaine,
Aşa e, eu una gândesc azi, şi alta mâine. Asta e, la drept vorbind, tot răul cu mine, decât că e şi un fel de sfidare nebunească şi o lipsă a proporţiilor. Aş primi cu plăcere orice alienist pe care mi l-ai sugera dumneata. Stau cu toţii în căzile lor de baie şi cântă. Cântă-ţi-o în curtea din spate, *ca şi cum aş avea vreo curte din spate în care să-mi cânt ceva sau vreo speranţă pe care aş putea să mi-o mai găsesc uitându-mă, cât aş pofti, în spate sau în faţă. Au mai încercat*

2

iar, la băcănie, şi aproape că i-am dat cu greutatea în cap dobitocului, dar m-au ţinut.
De acum nu-ţi mai scriu. Prea sunt instabilă.

Pe urmă, o lună fără nici o scrisoare. Apoi, deodată, schimbarea,

Mă întorc încet la viaţă...
Astăzi florile şi norii...
Războiul s-a terminat şi abia dacă am ştiut toată vremea asta c-ar fi fost război...
Ce bun ai fost! Trebuie să fii un om foarte deştept pe sub faţa asta a dumitale ca de pisică albă; nu păreai aşa în fotografia pe care mi-a dat-o doctorul Gregory...
Astăzi am fost la Zürich; ce ciudată senzaţie să vezi iar un oraş...
Astăzi am fost la Berna, era atât de frumos cu toate ceasurile acelea...
Astăzi am urcat, destul de sus ca să găsesc imortele şi edelweiss...

Şi după asta, scrisorile au început să fie mai puţine, însă el răspunsese la toate. Una din ele:

Aş vrea să fie cineva îndrăgostit de mine aşa cum erau băieţii cu multe secole înainte să mă fi îmbolnăvit. Dar cred că trebuie să mai treacă ani de zile până să mai fiu în stare să mă mai gândesc la aşa ceva...

Dar când răspunsul lui Dick întârzie dintr-un motiv sau altul, urmase izbucnirea vibrantă de ciudă — asemenea resentimentului unui îndrăgostit: *„Poate că te-am plictisit"*, şi *„Mi-e teamă că am fost prezumţioasă"*, şi *„Tot stau şi mă gândesc noaptea că poate eşti bolnav"*.

De fapt, Dick fusese bolnav de gripă. Când se făcuse bine, totul în afară de partea cea mai formală a corespondenţei şi-o sacrificase oboselii care urmase şi curând după aceea amintirea ei fusese copleşită de prezenţa vioaie a unei telefoniste din Wisconsin de la cartierul general din Bar-sur-Aube. Avea buzele roşii ca un afiş, şi era cunoscută la modul obscen prin cantinele ofiţerilor sub denumirea de „Centrala de schimb".

Franz reintră în cabinetul său cu un aer pătruns de propria sa importanţă. Dick se gândi că prietenul său avea să ajungă un bun clinician, căci cadenţele sonore sau săltăreţe în care le disciplina pe surori sau pe pacienţi nu-i proveneau din sistemul nervos propriu, ci dintr-o vanitate teribilă şi inofensivă. Adevăratele lui emoţii erau mai ordonate şi le păstra pentru sine.

— Şi acuma, cu fata asta, Dick, spuse. Bineînţeles, mă interesează să aflu ce-ai mai făcut tu şi să-ţi povestesc şi ce-am mai făcut şi eu, dar întâi cu fata asta, pentru că am aşteptat de atâta vreme să-ţi povestesc cazul.

Căută şi găsi un teanc de hârtii într-un fişier, dar după ce le frunzări puţin constată că mai mult îl încurcă şi le lăsă pe masă. În schimb îi povesti lui Dick întreaga istorie a cazului.

CAPITOLUL III

Cam cu un an şi jumătate în urmă, doctorul Dohmler purtase un schimb de scrisori cu un american de familie bună care locuia pe atunci la Lausanne, un oarecare domn Devereux Warren, din familia Warrenilor din Chicago. Se stabili astfel o întâlnire şi într-o zi domnul Warren sosi la clinică împreună cu fiica sa Nicole, o fată de şaisprezece ani. Era în mod evident bolnavă şi sora care era cu ea o scoase la o mică plimbare prin

grădinile clinicii în vreme ce domnul Warren discuta cu medicul.

Warren era un bărbat izbitor de frumos, trădând mai puţin de patruzeci de ani. Era tipul americanului arătos în toate privinţele — înalt, lat în umeri, bine făcut — *un homme très chic*[1], cum avea să-l descrie doctorul Dohmler lui Franz. Ochii lui mari, cenuşii, erau congestionaţi de soare, în urma canotajului pe lacul Geneva, şi toată făptura lui degaja aerul caracteristic al celui care a cunoscut lucrurile cele mai bune ale acestei lumi. Conversaţia se desfăşură în limba germană, căci se vădi că îşi făcuse studiile la Göttingen. Era nervos şi, evident, foarte emoţionat de demersul pe care-l întreprindea.

— Domnule doctor Dohmler, fiica mea nu mai e sănătoasă la cap. Am chemat specialişti şi infirmiere cu grămada pentru ea şi a tot stat la cure de odihnă, însă toată chestia a căpătat proporţii prea mari pentru mine şi acuma mi s-a recomandat, foarte călduros, să vin să vă consult pe dumneavoastră.

— Foarte bine, spuse doctorul Dohmler. Să zicem că o să începeţi cu începutul şi am să vă rog să-mi spuneţi totul.

— Nu e nici un început, cel puţin în familie nu e nici un semn de nebunie, după câte ştiu eu, nici din partea mea, nici a maică-si. Mama Nicolei a murit când fata avea doisprezece ani şi eu am fost şi tată şi mamă, amândouă, pentru ea, cu ajutorul guvernantelor — şi tată şi mamă pentru ea.

Era extrem de emoţionat spunând asta. Doctorul Dohmler constată că-i dăduseră lacrimile şi remarcă, pentru întâia oară, un miros de whisky în respiraţia celuilalt.

— Cât a fost copil, era o scumpete — toată lumea se dădea în vânt după ea, toţi cei care ajungeau să dea ochii cu ea. Era deşteaptă foc şi fericită cât era ziua de lungă. Îi plăcea să citească, să deseneze, să danseze, să cânte la pian — orice. Ţin minte cum o auzeam pe nevastă-mea spunând că ea a fost singurul dintre copiii noştri care nu plângea noaptea. Mai am o fată mai mare, şi am mai avut şi un băiat care a murit, însă Nicole a fost — Nicolae a fost — Nicole...

Se întrerupse şi doctorul Dohmler îl ajută:

— A fost un copil perfect normal, inteligent, fericit.

— Întocmai.

Doctorul Dohmler aşteptă. Domnul Warren clătină din cap, scoase un oftat lung, aruncă o privire grăbită spre doctorul Dohmler, apoi îşi coborî iarăşi ochii spre duşumea.

— Cam acum opt luni, sau poate să fi fost şase, poate zece luni — tot caut să-mi fac socotelile, dar nu reuşesc deloc să-mi aduc aminte unde eram — a început să-şi dea în petic — să se

[1] Un bărbat foarte bine (fr.) (n. tr.)

comporte ca o nebună. Soră-sa a fost cea dintâi care mi-a vorbit despre asta — pentru că pentru mine Nicole a fost întotdeauna neschimbată, adăugă cu o oarecare grabă, ca şi cum l-ar fi acuzat cineva că el ar fi fost de condamnat — era mereu aceeaşi fetiţă iubitoare. Primul lucru s-a întâmplat cu un valet.

— A, da, spuse doctorul Dohmler, clătinându-şi capul venerabil, ca şi cum, asemenea lui Sherlock Holmes, s-ar fi aşteptat ca un valet şi numai un valet să-şi facă apariţia la punctul acesta.

— Aveam un valet — fusese la noi de ani de zile — de fapt era elveţian. Îşi ridică ochii să pândească aprobarea patriotismului doctorului Dohmler. Îi şi intrase în cap o idee, de-a dreptul nebunească, despre omul acesta. Zicea că i-ar fi făcut avansuri — bineînţeles, la vremea aceea am crezut-o şi l-am concediat, însă acuma ştiu că toate astea erau doar nişte închipuiri nebuneşti.

— Ce pretindea ea că i-ar fi făcut?

— Ăsta a fost primul lucru — medicii n-au putut, pur şi simplu, să-şi facă o părere. Se uita doar aşa, la ei, ca şi cum ei ar fi trebuit să ştie perfect ce-i făcuse omul. Însă e sigur că voia să spună că i-ar fi făcut avansuri indecente — în privinţa asta nu ne-a lăsat nici un fel de îndoială.

— Înţeleg.

— Bineînţeles, am citit şi eu despre femeile care se simt singuratice şi-şi închipuie că sub patul lor e ascuns un bărbat şi aşa mai departe, dar de unde şi până unde să fi căpătat Nicole idei de felul acesta? Ar fi putut să-i aibă pe toţi bărbaţii pe care şi i-ar fi dorit. Eram la Lake Forest — o staţiune de vară de lângă Chicago unde aveam şi noi o vilă — şi era toată ziua în aer liber şi juca tenis sau golf cu băieţii. Şi unii dintre ei erau chiar îndrăgostiţi lulea de ea.

În tot timpul în care Warren vorbea cu făptura uscată şi îmbătrânită a doctorului Dohmler, o parte din gândurile acestuia din urmă se întorceau cu intermitenţă spre Chicago. Odinioară, în tinereţea sa, ar fi putut să plece la Chicago în calitate de profesor şi docent la universitate, şi poate ar fi ajuns un om bogat acolo şi proprietarul propriei sale clinici în loc să fi rămas doar un acţionar mărunt într-o clinică. Când se gândise atunci la ce aprecia ca fiind stratul subţire al cunoştinţelor sale răspândit pe întreaga regiune imensă de acolo, peste toate lanurile de grâne, peste preriile nesfârşite, se hotărâse împotriva unui asemenea gest. Însă în vremurile acelea citise despre Chicago, despre marile familii feudale — Armour, Palmer, Field, Crane, Warren, Swift, despre McCornick şi mulţi alţii, şi de atunci încoace veniseră să-l consulte nu puţini pacienţi chiar din păturile acelea ale oraşelor Chicago şi New York.

— Boala s-a înrăutăţit, continuă Warren. A avut o criză sau ceva în genul acesta — începuse să vorbească fără cap şi fără coadă. Soră-sa a scris aici unele din ele... Îi întinse doctorului o bucată de hârtie împăturită. — Aproape totdeauna vorbea despre bărbaţi care se pregăteau s-o atace, bărbaţi pe care îi cunoştea sau oameni de pe stradă, oricine...

Povesti despre starea lor de alarmă şi de deprimare, despre ororile prin care trec membrii familiei în asemenea împrejurări, despre eforturile fără rezultat pe care le făcuseră în America, în sfârşit despre credinţa într-o schimbare a decorului care-l îndemnase să riste să treacă peste blocada submarinelor şi să-şi aducă fata în Elveţia.

— ...pe un crucişător al marinei militare americane, specifică el cu o nuanţă de aroganţă. Mi-a fost posibil să aranjez asta printr-un noroc. Şi dacă-mi daţi voie să adaug, surâse ca o scuză, banii nu trebuie să fie un obstacol.

— Bineînţeles că nu, îl aprobă Dohmler sec.

Se întreba de ce şi în legătură cu ce anume omul acesta îl mintea. Sau, dacă se înşela cumva în privinţa aceasta, în ce consta falsitatea care pătrunsese în cameră — în silueta prezentabilă, îmbrăcată în haine de *tweed,* răsturnată în scaun cu o nonşalanţă sportivă? Acolo, afară, exista o tragedie, în aerul acelei zile de februarie, o pasăre tânără, cu aripile zdrobite într-un fel sau altul, aici, înăuntru, totul era prea subţiratic, inconsistent şi fals.

— Cred c-ar fi bine să stau câteva momente de vorbă cu ea, spuse doctorul Dohmler trecând la limba engleză, ca şi cum astfel s-ar fi apropiat mai mult de Warren.

După aceea, când Warren îşi luase rămas bun de la fiica sa şi plecase îndărăt la Lausanne, şi după ce mai trecuseră câteva zile, doctorul şi Franz înscriseră pe fişa de observaţie a Nicolei:

Diagnostic: Schizophrenie. Phase aiguée en décroissance. La peur des hommes est un symptôme de la maladie, et n'est point constitutionelle... Le pronostic doit rester réservé[1].

Şi apoi aşteptară cu interes crescând pe măsură ce treceau zilele, cea de-a doua vizită pe care domnul Warren o promisese.

O asemenea vizită nu se produse prea repede. După două săptămâni, doctorul Dohmler îi scrise. Confruntat cu o nouă tăcere, săvârşi ceea ce în zilele acelea constituia *une folie*[2], şi telefonă la Grand Hotel la Vevey. Află atunci de la valetul

[1] Diagnostic: Schizofrenie. Faza acută în descreştere. Teama de barbaţi este un simptom al bolii şi nu ţine de constituţie. Pronosticul să rămână în rezervă (fr.) (n. tr.).

[2] O nebunie (fr.) (n. tr.).

domnului Warren că în clipa aceea își făcea tocmai bagajele pentru plecarea spre America. Amintindu-și că cei patruzeci de franci elvețieni pentru această comandă telefonică aveau să apară în registrele clinicii, sângele celor din garda Tuileriilor veni în ajutorul doctorului Dohmler și domnul Warren fu adus până la urmă la telefon.

— Este absolut necesar să veniți. Sănătatea fiicei dumneavoastră, totul, depinde de asta. Nu-mi pot lua nici o răspundere.

— Da, uite ce, doctore, pentru asta am recurs la dumneata. Eu mă grăbesc să mă întorc acasă.

Doctorul Dohmler nu mai stătuse până atunci de vorbă cu cineva aflat atât de departe, dar își formulă ultimatumul cu atâta fermitate în pâlnia telefonului încât torturatul american de la celălalt capăt al firului ceda. O jumătate de ceas după cea de a doua sosire pe țărmurile lacului Zürich, Warren se prăbușise, umerii săi voinici se cutremurau de suspinele violente care-l scuturau pe sub haina comod croită, ochii îi erau mai roșii decât însuși soarele de pe lacul Geneva, și medicii aflară atunci întreaga poveste sordidă.

— S-a întâmplat pur și simplu, spuse cu voce spartă. Nu știu — nu știu. După moartea maică-si, când era încă o fetiță mică, venea la mine în pat în fiecare dimineață, uneori și dormea în pat cu mine. Mi-era atât de milă de ea, săraca! O, și pe urmă, oriunde ne duceam, cu automobilul sau cu trenul, ne țineam totdeauna de mână. Îmi și cânta la ureche. Ne spuneam: „Acuma, hai să nu mai dăm atenție la nimeni în după-masa asta — să fim numai noi doi, unul pentru altul — în dimineața asta tu ești numai a mea". O notă istovită de sarcasm i se strecură în voce. Oamenii își spuneau când ne vedeau ce minunată pereche de tată și fiică suntem noi doi — că le venea să plângă de înduioșare. Eram exact ca niște îndrăgostiți — ca niște amanți — și pe urmă, dintr-o dată, am și fost amanți — și la zece minute după ce s-a întâmplat asta îmi venea să mă împușc acolo, pe loc — încât încep și eu să cred că sunt un degenerat bătut de Dumnezeu că n-am avut curajul s-o fac.

— Și pe urmă? spuse doctorul Dohmler, gândindu-se iarăși la Chicago și la acel gentleman blând, palid, cu *pince-nez,* care-i făcuse o vizită cu vreo treizeci de ani înainte. Lucrurile astea au continuat?

— O, nu! Parcă ai fi zis că a înghețat, de atunci, imediat. Spunea numai: „Lasă, lasă, tăticule. N-are nici o importanță. Lasă".

— N-au existat urmări?

— Nu. Scoase încă un suspin, scurt, convulsiv, și-și suflă nasul de mai multe ori. Decât că acuma sunt o grămadă de urmări.

Când povestea ajunse la încheiere, Dohmler se lăsă pe spate, în fotoliul central, tipic mic-burghez, și-i spuse aspru în gând: „Țărănoiule!" — asta fiind una din puținele judecăți omenești absolute pe care și le permisese în ultimii douăzeci de ani. Pe urmă pronunță cu voce tare:

— Aș vrea să vă duceți acum la un hotel la Zürich și să petreceți noaptea acolo; și apoi să veniți din nou aici mâine dimineață să stăm de vorbă.

— Și pe urmă?

Doctorul Dohmler își desfăcu brațele destul de mult ca să fi putut ține între ele un purceluș de lapte.

— Chicago, sugeră el.

CAPITOLUL IV

— Și atunci de-abia, am știut și noi pe ce lume suntem, spuse Franz. Dohmler i-a spus lui Warren că preia cazul dacă el se declară de acord să se țină cât mai departe de fiică-sa pentru o perioadă indefinită de timp, un minim absolut de cinci ani. După primul șoc, Warren părea mai ales preocupat de faptul dacă toată povestea asta n-avea să transpire într-un fel dincolo, în America. Noi aici am făcut un plan de acțiune în ce-o privește pe ea, și pe urmă am așteptat. Prognozele erau proaste — cum știi și tu, procentajul de vindecări, chiar și așa-zisele vindecări sociale, este foarte scăzut la vârsta asta.

— Scrisorile de la început arătau într-adevăr foarte descurajatoare, aprobă Dick.

— Foarte — și foarte tipice. Am și ezitat să-i dau drumul la prima dintre ele să iasă din clinică. Pe urmă m-am gândit că lui Dick are să-i facă bine să știe că și noi, aici, ne dăm toată osteneala. Tu ai fost foarte generos că le-ai răspuns.

Dick suspină.

— Era o fetiță atât de încântătoare — punea în plicuri și o mulțime de fotografii de-ale ei. Și după prima lună acolo, nu mai aveam literalmente ce face. Tot ce-i spuneam eu în scrisorile mele era: „Fii fată bună și ascultă-i pe doctori".

— A fost de ajuns — a avut o ființă din afară la care să se gândească. O vreme n-avusese pe nimeni — decât o soră de care nu pare să fie prea apropiată. Și pe lângă asta, lectura scrisorilor ei ne-a ajutat foarte mult pe noi, aici — erau ca o diagramă a situației ei.

— Îmi pare foarte bine.

— Înţelegi acuma ce s-a întâmplat? A simţit că există undeva o complicitate — fireşte, asta n-are nici o importanţă reală, decât pentru noi care vrem să-i reevaluăm stabilitatea extremă şi tăria de caracter. La început a fost şocul acela. Pe urmă au dus-o la un pension şi le-a auzit pe fete vorbind între ele — aşa că printr-un mecanism simplu de autoapărare şi-a băgat în cap ideea că ea nu era în nici un fel complice — şi de aici i-a fost uşor să alunece într-o lume de fantasme în care toţi bărbaţii, cu cât îţi plăceau mai mult şi aveai mai multă încredere în ei, cu atât erau mai groaznic de răi.

— Ea a vorbit vreodată despre... oroarea asta, direct?

— Nu; ca să-ţi spun drept, când a început să se comporte normal, cam prin octombrie, eram la un punct mort. Dacă ar fi fost o femeie de treizeci de ani, am fi lăsat-o să-şi găsească ea singură măsurile de acomodare, dar era atât de tânără, şi-mi s-a făcut frică să nu se crispeze de tot, cu toate chestiile astea răsucite acolo, în sinea ei. Aşa că doctorul Dohmler i-a spus cu toată francheţea: „De acuma încolo, datoria dumitale este faţă de dumneata însăţi. Lucrul acesta nu înseamnă în nici un fel că s-ar fi terminat cu dumneata — viaţa dumitale e abia la început". Şi aşa mai departe. Are într-adevăr o minte foarte solidă şi el i-a dat ceva din Freud să citească, nu prea mult, şi ea, în ce-o priveşte, a manifestat foarte mult interes. De fapt, cam toţi pe aici o răsfăţam. Însă e foarte reticentă, adăugă; apoi ezită: — Ne întrebam dacă în scrisorile astea din urmă, către tine, puse direct de ea la poştă, la Zürich, spunea ceva care ar putea arunca vreo lumină asupra stării ei de spirit şi a planurilor de viitor.

Dick rămase o clipă pe gânduri.

— Da şi nu. Am să-ţi aduc scrisorile să le vezi, dacă vrei. Pare plină de speranţă şi de o sete normală de viaţă — chiar într-un fel, romantică. Uneori vorbeşte despre „trecut", aşa cum fac cei care au stat la puşcărie. Dar nu ştii niciodată dacă ei se gândesc la crimă sau la închisoare sau la întreaga experienţă. La urma urmelor, eu nu sunt decât un fel de momâie de paie în viaţa ei.

— Evident; eu îţi înţeleg exact situaţia, şi vreau să-ţi exprim încă o dată recunoştinţa noastră. Din cauza asta am vrut să stăm puţin de vorbă înainte de a te întâlni cu ea.

Dick râse.

— Crezi că ar putea să se arunce dintr-un salt de gâtul persoanei mele?

— Nu, asta nu. Dar vreau să te rog să procedezi foarte atent. Tu eşti un bărbat foarte atractiv pentru femei, Dick.

— Atunci, să-mi ajute Dumnezeu! Foarte bine, am să fiu blând şi respingător — am să mestec usturoi de câte ori ştiu că

am să mă întâlnesc cu ea şi am să fiu în permanenţă neras. O fac eu să se retragă în tranşee.

— Usturoi nu! spuse Franz care-l luase în serios. Nu-i nevoie să-ţi compromiţi cariera. Dar văd că mai mult îţi arde de glumă.

— ...şi pot să şi şchiopăt puţin. Şi pe urmă, oricum, nici nu am baie acolo unde stau eu acuma.

— Văd că glumeşti. Franz se destinse — sau mai bine spus îşi asumă postura unuia care se destinde. — Acuma, povesteşte-mi şi mie despre tine şi despre proiectele tale.

— N-am decât unul singur, Franz, şi ăsta e să ajung un bun psihiatru practician — poate cel mai bun care a existat vreodata.

Franz râse uşurat, însă îşi putea da seama că de data asta Dick nu mai glumea.

— E un lucru foarte bun şi foarte american, spuse. Pentru noi e mai dificil... Se ridică de la locul lui şi se îndreptă către uşa-fereastră. — Uite, stau aici şi văd Zürichul — acolo-i clopotniţa de la Gross-Münster. În cripta ei e îngropat bunicul meu. Dincolo de podul din faţa ei zace strămoşul meu Lavater, care n-a vrut să fie îngropat în nici un fel de biserică. Alături e statuia unui alt strămoş de-al meu, Heinrich Pestalozzi, şi una a doctorului Alfred Escher. Şi peste toate astea pluteşte mereu Zwingli — eu sunt în permanenţă confruntat cu un panteon de eroi.

— Da, înţeleg. Dick se ridică în picioare. Îmi dădeam şi eu aere. Adevărul e că totul de-abia începe. Cei mai mulţi dintre americanii din Franţa mor să se întoarcă acasă, însă nu şi eu — cu pot să mai primesc solda militară tot restul anului doar cu condiţia să mai particip la cursurile de la Universitate. Ce zici de un guvern ca ăsta care vede lucrurile în mare şi-şi ştie de pe acum viitorii oameni mari? Pe urmă mă duc acasă o lună, să-l văd pe tata. După asta, mă întorc — mi s-a oferit o slujbă.

— Unde?

— La rivalii voştri — clinica lui Gisler, la Interlaken.

— Nu te vârî acolo, îl sfătui Franz. Au avut o duzină de tineri într-un an de zile. Gisler e el însuşi bolnav cu sindrom depresiv anxios, nevastă-sa şi amantul ei sunt cei care conduc clinica — evident, înţelegi că ce-ţi spun aici e confidenţial.

— Dar ce-i cu planul tău vechi cu America? întrebă Dick repede. Trebuia să mergem la New York şi să punem bazele unui stabiliment modern de tot, pentru miliardari.

— Astea erau visuri de studenţie.

Dick luă masa cu Franz, cu soţia lui şi cu un căţel care mirosea a cauciuc ars, în vilişoara lor de la marginea domeniului clinicii. Se simţea vag apăsat, nu de atmosfera de rezervă modestă, şi nici de *Frau* Gregorovius, care ar fi putut fi de

multă vreme profetizată, ci de această bruscă restrângere a orizontului cu care Franz părea să se fi împăcat. Pentru el, limitele ascetismului erau altminteri marcate — putea să accepte o asemenea disciplină spirituală ca un mijloc către un scop, să o chiar suporte ca pe o glorie care să se creeze ea însăşi şi să se alimenteze, însă îi venea greu să se resemneze la a-şi trăi deliberat viaţa în dimensiunile, mai modeste, ale unui cadru moştenit. Gesturile domestice ale lui Franz şi ale soţiei sale, aşa cum se exprimau într-un spaţiu înghesuit, erau lipsite de graţie şi de aventură. Lunile de după războiu în Franţa şi lichidările generoase care avuseseră loc sub egida splendorii americane, îi afectaseră lui Dick simţul de perspectivă. În plus, bărbaţii ca şi femeile îi acordaseră prea multă importanţă, şi poate că ceea ce-l determinase să se întoarcă în centrul ceasornicului de precizie elveţian fusese intuiţia că viaţa pe care o dusese nu era prea bună pentru un om serios.

O făcu pe Kaethe Gregorovius să se vada pe ea însăşi ca o fiinţă fermecătoare, dar în vremea aceasta el era tot mai puţin în largul său la mirosul atoatepatrunzator de conopidă — în acelaşi timp detestându-se pentru ca-şi vedea încolţind astfel simţământul unei superficialităţi pe care nici el nu şi-o deslușea prea bine.

— Doamne, sunt şi eu ca şi ceilalaţi? ca ei toţi! — se surprindea gândindu-se când se trezea tresărind, noaptea. — Sunt şi eu la fel ca ei toţi?

Se vădea astfel că nu era un om potrivit sa ajungă un socialist, dar că însuşirea sa omenească rămânea cea din care se fac multe dintre operele mai de preţ ale lumii. Adevărul este că de luni de zile se ocupase mai ales să-şi cântărească argumentele din tinereţe, cele care ar fi urmat să hotărască dacă trebuie sau nu să-ţi dăi viaţa pentru o cauză în care nu mai crezi. În ceasurile moarte şi albe din Zürich, privind din salonul vreunei case străine în strada de unde urca strălucirea câte unui felinar, se gândea că visase să fie un om bun, plin de iubire, curajos şi înţelept, dar că acum constata că totul era foarte dificil. Ar mai fi vrut de asemenea şi să fie iubit, dacă şi-ar fi găsit şi el locul într-un asemenea sentiment.

CAPITOLUL V

Veranda clădirii centrale era scăldată în lumină prin uşile-ferestre, deschise acum, în afară de umbrele negre ale pereţilor din camerele pacienţilor şi de umbrele fantastice ale scaunelor de fier brăzdând răsadurile de gladiole. Dintre siluetele care se agitau într-o cameră sau alta, domnişoara

Warren apăru întâi fugar, apoi deodată conturându-se, oprită locului, atunci când îl văzu; pe când trecea pragul, faţa ei prinse cea de pe urmă lumină a încăperii şi o purtă afară odată cu întreaga ei făptură. Păşea ritmat — toată săptămâna îi sunaseră cântece în urechi, cântece văratice dinspre ceruri arzătoare şi umbre neliniştite, şi odată cu sosirea lui, cântecele acestea crescuseră până într-atâta încât aproape că-i venea să le însoţească şi ea cu voce tare.

— Ce mai faci, domnule căpitan? spuse, desprinzându-şi cu greutate ochii dintr-ai lui, ca şi cum privirile li s-ar fi împletit. — Stăm aici afară? Stătea nemişcată în picioare, doar privirea îi zvâcni în jur o clipă. — De acum, s-a făcut cu adevărat vară.

O femeie ieşise odată cu ea din casă, o femeie durdulie, înfăşurată într-un şal, şi Nicole i-l prezentă pe Dick: Señora..

Franz se scuză îndepărtându-se şi Dick grupă laolaltă trei scaune.

— Ce noapte minunată, spuse Señora.

— *Muy bella*[1], aprobă Nicole; apoi către Dick: — Ai venit pentru mai multă vreme?

— Sunt la Zürich pentru mult timp, dacă la asta te gândeşti.

— Asta este cu adevarat prima noapte de primăvară adevărată, sugeră Señora.

— Şi chiar stai mai mult?

— Cel puţin până în iulie.

— Eu plec în iunie.

— Iunie este o lună minunată aici, comentă Señora. Ar trebui să stai toată luna iunie şi pe urmă să pleci în iulie când într-adevăr se face prea cald.

— Şi unde te duci? o întrebă Dick pe Nicole.

— Undeva, cu soră-mea, undeva unde sa simţi că trăieşti, sper, pentru că eu am pierdut atât de multă vreme. Dar poate că vor spune că-i mai bine să merg într-un loc mai liniştit la început — poate Como. De ce nu vii şi dumneata la Como?

— Ah, Como... începu Señora.

Dinlăuntrul clădirii un trio începu să intoneze o arie din *Cavaleria uşoară* de Suppé. Nicole profită ca să se ridice şi impresia pe care o crease tinereţea şi frumuseţea ei asupra lui Dick crescu tot mai mult până când se revărsă deodată în el într-un fior dens de emoţie. Ea surâse, un surâs pueril, emoţionant, care era asemenea cu toată tinereţea risipită vreodată pe lume.

— Muzica asta-i prea tare ca să ne mai auzim şi noi — ce-ai spune să ne plimbăm pe aici, prin jur? *Buenas noches,* Señora.

— 'pte bună — 'pte bună.

---

[1] Foarte frumoasa (sp.) (n. tr.).

Coborâră cele două trepte până la alee, unde, după o clipă, se lăsă umbra cuprinzându-i; ea îi apucă braţul.

— Am nişte discuri de patefon pe care mi le-a trimis soră-mea din America, spuse. Data viitoare când mai vii, am să ţi le pun — ştiu aici un loc unde se poate pune patefonul şi nu ne aude nimeni.

— Are să fie drăguţ.

— Ştii *Hindustan?* îl întrebă, gânditoare. Nu l-am mai auzit până acum, dar îmi place. Şi am şi *De ce să le spunem copilaşi?* şi *Ce bine-mi pare că pot să te fac să plângi.* Presupun că dumneata ai dansat după toate melodiile astea la Paris?

— N-am fost la Paris.

Rochia ei de culoarea laptelui, când albăstruie când cenuşie, după cum înaintau pe alee, şi părul ei foarte blond, îl ameţeau pe Dick — ori de câte ori se întorcea spre ea, fata îi surâdea puţin, chipul luminându-i-se ca al unui înger când ieşiră în cercul unui felinar la o răspântie de alei. Îi mulţumea pentru toate, era ca şi cum ar fi însoţit-o la un bal, şi în timp ce Dick era din ce în ce mai puţin sigur de relaţia lui faţă de ea, încrederea ei sporea — în toată făptura ei era o tulburare care părea să oglindească întreaga nelinişte plină de aşteptare a lumii.

— Eu acuma nu mai sunt sub nici un fel de restricţii, spuse ea. Am să-ţi pun două cântece foarte bune — le zice *Aşteaptă până se întorc vacile acasă* şi *Adio, Alexander.*

Data următoare el întârzie; trecuse o săptămână şi Nicole îl aştepta pe alee, într-un punct, pe drumul lui venind dinspre locuinţa lui Franz. Părul, pieptănat altfel încât să-i lase libere urechile, îi atingea umerii aşa că faţa părea să-i fi răsărit din plete, ca şi cum exact în momentul acela ar fi ieşit dintr-o pădure în bătaia luminii limpezi a clarului de lună. Tot ce era neştiut, necunoscut în jur i-o oferea acum lui Dick; el ar fi vrut mult ca ea să nu fi avut nici un fel de trecut, nici un fel de familie, să fie doar o fată tânără, pierdută, fără nici un alt adăpost decât noaptea din care tocmai răsărise. Se îndreptară spre ascunzătoarea unde ea îşi dusese patefonul, trecând de colţul atelierului, căţărându-se pe o mică stâncă şi aşezându-se în spatele unui zid scund, cu faţa spre noapte care se întindea în larguri, mile şi mile întregi.

Acum erau în America; chiar şi Franz, care-şi închipuia atât de bine dispus că Dick era un cuceritor irezistibil, n-ar fi putut să ghicească vreodată că ei doi ajunseră atât de departe. Făceau drumuri întregi cu taxiul ca să se întâlnească; fiecare din ei îşi avea preferinţa în surâsuri şi când se întâlniseră prima dată vorbiseră între ei hindustani; curând după aceea probabil că se certaseră, căci nimeni nu mai ştia deodată nimic şi nimănui nu părea să-i mai pese — şi totuşi în cele din urmă unul din ei

plecase şi-l lăsase pe celălalt plângând, doar aşa ca să se simtă trist, ca să se simtă plin de tristeţe.

Melodiile subţiratice, legând laolaltă vremuri pierdute şi speranţe viitoare, se învăluiau prin noaptea elveţiană. În pauzele patefonului, un greier mai închega scena cu o singură notă. Din când în când, Nicole oprea maşinăria şi îi cânta ea lui.

„Pune-o singură monedă
Pe pamânt
Şi te uită cum se duce
Rostogol, fiindcă-i rotund"

În noaptea pură a buzelor ei întredeschise nu tremura nici o suflare. Dick se ridică brusc în picioare.

— Ce se-ntâmplă, nu-ţi place?

— Sigur că-mi place.

— Bucătăreasa, acasă la noi, m-a învăţat asta:

„Femeia nici nu ştie ce
bărbat bun a avut
Pân- nu l-a lăsat să plece..."

— Îţi place?

Surâdea spre el, ştiind sigur că surâsul îi strângea laolaltă toate câte existau în ea, şi le îndrepta pe toate către el, făcându-i astfel o promisiune adâncă, a întregii ei fiinţe, pentru atât de puţin în schimb, doar pentru suflul unui răspuns, doar pentru semnul unui tremur care să o împlinească, undeva în el. Clipă cu clipă trecea în ea spendoarea blândă a sălciilor, din afară, din lumea întunecată.

Se ridică şi, împiedicându-se de patefon, se lipi într-o clipă de trupul lui, cuibărindu-se în adâncitura umărului său rotunjit, apoi se îndepărtă.

— Mai am o placă. Ai auzit *Adio, Letty?* Cred c-o ştii.

— Sincer vorbind, nu înţelegi — eu n-am auzit nici un singur sunet.

„Nici n-am cunoscut, nici n-am simţit miresmele, nici gustul", ar fi putut să adauge; numai nişte fete cu obraji aprinşi în camere tăinuite, înfierbântate. Fetele tinere pe care le cunoscuse el la New Haven în 1914 îi sărutau pe bărbaţi spunând: „Aşa", cu mâinile proptite în pieptul acestora ca să-i împingă departe de ele. Şi acum, aici, în faţa lui, era această podoabă abia scăpată dintr-un dezastru, aducându-i, lui, esenţa întreagă a unei lumi...

CAPITOLUL VI

Se făcuse luna mai când o întâlni iarăşi. Dejunul la Zürich fusese urmarea unui sfat lăuntric spre prudenţă; era limpede că însăşi logica vieţii evolua tot mai departe de fata aceasta; şi cu toate astea când un străin o privi de la o masă de alături, cu ochi de mascul arzând neliniştitor ca nişte lumini neidentificabile, el se întoarse spre acel personaj cu un gest politicos de intimidare şi-i abătu privirile.

— Doar unul care aruncă ocheade, explică bine dispus. Se uita şi el la rochia dumitale. De ce ai aşa de multe rochii diferite?

— Surioara spune că suntem foarte bogaţi, încercă ea să-i explice, umilă. De când a murit bunica.

— Te iert.

Era îndeajuns de mai vârstnic decât Nicole ca să-i facă plăcere vanităţile şi bucuriile ei tinereşti, felul în care se oprea câte o frântură de secundă în faţa oglinzii din hol la ieşirea din restaurant; astfel ca argintul acela incoruptibil să poată să-i redea sieşi propria ei fiinţă. Era încântat s-o vadă întinzându-şi braţele să cuprindă octave noi, acum când revenise deodată la viaţă, frumoasă şi bogată. Încerca, cu toată onestitatea, s-o despartă de orice obsesii pe care ar fi putut-o el influenţa să şi le clădească — îi părea bine s-o vadă creându-şi fericirea şi încrederea în afară de el; dificultatea era că, până la urmă, Nicole aducea totul la picioarele lui, ofrande în ambrozie pentru jertfă, în mirt pentru adorare.

Cea dintâi săptămână a verii îl găsi pe Dick stabilit din nou la Zürich. Îşi aranjase studiile şi scrierile pe care izbutise să le ducă la capăt în armată, într-un tot coerent, din care spera să-şi alcătuiască versiunea revizuită a cărţii *Psihologia pentru psihiatri.* Avea impresia că-şi găsise un editor; stabilise contactul şi cu un student sărac care ar fi urmat să-i îndrepte erorile de germană. Franz socotea planul cam pripit, dar într-o zi, pe când luau dejunul împreună, Dick îi demonstră modestia dezarmantă a temei.

— Astea toate sunt lucruri pe care n-am să le mai cunosc niciodată atât de bine ca acum, insistă el. Ceva îmi spune că problemele astea n-au ajuns încă să fie fundamentale, numai pentru că nu s-au bucurat niciodată de recunoaştere materială. Slăbiciunea profesiei noastre stă în atracţia pe care o simţim pentru omul cam schilod, cam înfrânt. Şi atunci, un specialist, menţinându-se în limitele profesiei, se compensează tinzând către aspectele clinice, către ceea ce e „practic" — şi şi-a câştigat bătălia fără să tragă nici un foc. Dimpotriva, tu, Franz, eşti un om foarte competent pentru că soarta ţi-a ales profesia înainte

de a te fi născut. Mai bine i-ai mulţumi lui Dumnezeu că n-ai avut nici un fel de „înclinaţie" — eu în schimb a trebuit să fiu psihiatru pentru că la St. Hilda, la Oxford, exista o fată care frecventa cursurile la specialitatea asta. Poate că-ţi par confuz, dar nu vreau să văd cum îmi fug ideile din cauza câtorva duzini de pahare de bere.

— Foarte bine, îi răspunse Franz. Tu eşti american. Poţi face aşa ceva fără să aduci prejudicii profesiei. Mie nu-mi plac însă generalităţile. Curând o să te văd că scrii cărticele cum ar fi *Gânduri adânci pentru profani,* atât de simplificate încât să fie garantate că n-au să dea bătaie de cap cu prea multă gândire. Dacă ar mai trăi tata s-ar uita acum la tine şi-ar mormăi, Dick. Şi-ar lua şervetul şi şi l-ar împături aşa, şi ar ridica în mâna ailaltă inelul prin care se trec şervetele, chiar ăsta de aici — şi-l ridică; în lemnul cafeniu era sculptat capul unui mistreţ — şi-ar spune: „Mde, impresia mea e..." şi pe urmă s-ar mai uita la tine, şi s-ar gândi: „La ce bun?" şi pe urmă s-ar opri şi ar mai mormăi o dată; şi cu asta am ajunge să ne ridicăm de la masă.

— Eu sunt singur astăzi, spuse Dick nemulţumit. Dar s-ar putea să nu mai fiu singur mâine. Şi după asta mi-aş împături şi eu şervetul ca şi taică-tu şi aş mormăi şi eu.

Franz aşteptă o clipă.

— Cu pacienta noastră ce faci? întrebă.

— Nu ştiu.

— Mda, dar ar fi trebuit să-ţi fi făcut o părere până acum.

— Îmi place. E atrăgătoare. Ce-ai vrea să mă vezi că-i fac — ca mă duc cu ea pe munte după *edelweiss?*

— Nu, mă gândeam că din moment ce te preocupă cărţile astea de ştiinţă, ţi-ar fi putut veni vreo idee.

— ...să-mi devotez viaţa ei?

Franz strigă după nevastă-sa în bucătărie: *Du lieber Gott! Bitte, bringe Dick noch ein Glass Bier*[1].

— Nu vreau să beau dacă trebuie să mă duc la Dohmler.

— Noi suntem de părere că e mai bine să avem un program. Au trecut patru săptămâni — după toate aparenţele fata e îndrăgostită de tine. Asta nu ne-ar privi deloc pe noi dacă am fi în lumea de afară, dar aici, în clinică, avem o răspundere.

— Am să fac exact ce-mi spune doctorul Dohmler, se învoi Dick.

Însă n-avea prea mari speranţe că Dohmler ar fi fost în măsură să-i lămurească prea mult problema; el însuşi constituia elementul incalculabil în această combinaţie. Fără voinţa lui conştientă lucrul trecuse în mâinile sale. Totul îi amintea de o scenă din copilărie când lumea din casă căuta cheia pierdută de

[1] Doamne, Dumnezeule! Te rog, mai adu un pahar de bere pentru Dick (germ.) (n. tr.).

la dulapul cu argintărie, şi Dick ştia că o ascunsese el însuşi sub batistele din sertarul cel mai de sus al şifonierului maică-si; la vremea aceea simţise o detaşare filozofică, şi senzaţia aceasta se repeta acum pe când el şi cu Franz se îndreptau împreună spre cabinetul profesorului Dohmler.

Profesorul, cu faţa lui frumoasă încadrată de favoriţi tăiaţi drept, ca veranda năpădită de iederă a unei case vechi şi superbe, îl dezarmă de la început. Dick cunoştea câţiva oameni cu mai mult talent, însă nici o fiinţă care să se afle într-o categorie calitativ superioară lui Dohmler.

Şase luni mai târziu gândea exact la fel, atunci când îl văzu pe Dohmler mort, luminile stinse ale verandei, braţele de iederă ale favoriţilor atingându-i gulerul foarte alb, multele bătălii care se legănaseră prin faţa ochilor lui adânciţi, acum încremenite pentru totdeauna sub pleoapele firave, delicate.

— ...Bună ziua, domnule. Se oprise ţeapăn, în poziţie de drepţi, dintr-o dată aruncat înapoi, ca în vremea armatei.

Profesorul Dohmler îşi împreună degetele-i liniştite. Franz vorbea, pe jumătate în rolul unui ofiţer de legătură, pe jumătate în cel al unui secretar, până când superiorul lui îl întrerupse în mijlocul unei propoziţii.

— Noi am progresat până la un punct, spuse blând. Acum, dumneata, doctore Diver, eşti cel care ne-ar putea ajuta cel mai bine.

Scos din pasivitatea lui, Dick mărturisi:

— Eu însumi nu sunt prea bine lămurit.

— Eu nu am nimic de-a face cu reacţiile dumitale personale, spuse Dohmler. Însă am mult de-a face cu faptul că acest aşa-numit „transfer" — îi aruncă o privire scurtă, ironică, lui Franz la care acesta răspunse în acelaşi fel — trebuie sistat. Domnişoara Nicole este într-adevăr într-o situaţie bună, însă nu în condiţia în care să supravieţuiască unei întâmplări pe care ea ar putea-o interpreta ca fiind o tragedie.

Iarăşi Franz începu să spună ceva, însă doctorul Dohmler îl reduse la tăcere printr-un gest.

— Înţeleg că situaţia dumitale a fost dificilă.

— Da, a fost.

Acum profesorul se lăsă pe spate în scaunul său şi râse, spunând odată cu ultima silabă a râsului, în vreme ce ochii lui mici, ascuţiţi, cenuşii, străluceau printre cuvinte:

— Poate că ai ajuns şi dumneata să fii implicat aici din punct de vedere sentimental.

Conştient că era ţinta unei ironii, Dick râse şi el.

— Este o fată foarte drăguţă — oricine răspunde la aşa ceva până la o anumită limită. Nu am deloc intenţia...

Din nou Franz încercă să vorbească — şi din nou Dohmler îl opri cu o întrebare directă spre Dick: — Te-ai gândit să pleci de aici?

— Nu pot să plec.

Doctorul Dohmler se întoarse spre Franz. — Atunci o putem trimite noi pe domnişoara Warren de aici.

— Cum credeţi dumneavoastră că e mai bine, domnule profesor, cedă Dick. E într-adevăr o situaţie delicată.

Profesorul Dohmler se ridică, asemenea unui om fără picioare care se înalţă pe cârje.

— Dar e o situaţie profesională, strigă aproape, cu vocea liniştită.

Oftă lăsându-se iarăşi în scaun şi aştepând ca ecoul de tunet al vorbelor sale să se stingă în cameră. Dick vedea bine că doctorul Dohmler ajunsese la punctul culminant şi nu era sigur că el însuşi supravieţuise acestui punct. Când tunetul se potoli, Franz reuşi să spună în sfârşit ce-avea de spus.

— Doctorul Diver e un om de caracter, domnule profesor, spuse. Ştiu că n-are nevoie decât să precizeze cum trebuie situaţia pentru ca să procedeze exact cum se cuvine. După părerea mea, Dick poate să coopereze mai departe cu noi, aici, fără să fie nevoie ca cineva să plece.

— Ce spui de asta? îl întrebă profesorul Dohmler pe Dick.

Dick se simţea prea greoi pentru o situaţie atât de delicată; în acelaşi timp înţelegea, din tăcerea care urmase vorbelor lui Dohmler, că starea de pasivitate nu mai putea fi prelungită la nesfârşit; dintr-o dată dădu lucrurile pe faţă.

— Sunt pe jumătate îndrăgostit de ea — mi-a trecut prin minte posibilitatea de a mă căsători cu ea.

— Ţţ, ţţ, făcu Franz.

— Aşteaptă, îl avertiză Dohmler. Franz refuză să aştepte: — Cum aşa! Şi să-ţi sacrifici jumătate din viaţă, ca să faci şi pe doctorul şi pe infirmiera? Eu ştiu foarte bine cum sunt cazurile astea. Un caz din douăzeci se rezolvă de la prima criză — mai bine să nu mai dai ochii cu ea în viaţa ta!

— Dumneata ce crezi? îl întrebă Dohmler pe Dick.

— Bineînţeles că Franz are dreptate.

CAPITOLUL VII

Se făcuse după-amiază târziu când îşi încheiară discuţia în legătură cu ce anume ar fi trebuit să facă Dick. Trebuia să se poarte cât se poate de blând şi în acelaşi timp să se elimine pe sine din întreaga combinaţie. Când medicii se ridicară, în sfârşit,

să-şi ia rămas bun, privirile lui Dick căzură pe fereastră afară unde începuse o ploaie uşoară. Nicole aştepta, plină de nădejde, undeva în ploaia aceasta. Când ieşi, încheindu-şi impermeabilul la gât, trăgându-şi în jos borurile pălăriei, dădu peste ea aproape imediat, sub streaşina clădirii principale.

— Ştiu un loc nou unde putem să mergem, spuse ea. Când eram bolnavă nu-mi păsa să stau şi eu înăuntru cu ceilalţi, seara — ei vorbeau între ei şi mi se părea totul foarte normal. Natural, acuma văd că sunt bolnavă şi e... e...

— Ai să pleci curând de aici.

— O, da, curând. Sora mea, Beth, dar noi i-am spus întotdeauna, Baby, vine peste câteva săptămâni să mă ducă undeva; după asta mă mai întorc aici pentru o lună, ultima.

— Soră mai mare?

— O, da, mult mai mare. Are douăzeci şi patru de ani — e genul foarte englezoaică. Locuieşte la Londra cu sora tatii. A fost logodită cu un englez, dar el a murit în război — eu nu l-am cunoscut.

Faţa ei, aur ivoriu în amurgul tremurat care se străduia să răzbată prin ploaie, cuprindea o promisiune pe care Dick nu o mai văzuse până atunci; pometii înalţi, aerul acesta vag bolnăvicios, rece mai degrabă decât febril, îl ducea cu gândul la trupul unui mânz nerăbdător să se împlinească — o făptură a cărei viaţă nu promitea doar să fie o proiecţie a tinereţii pe un paravan cenuşiu, ci chiar o împlinire adevărată; faţa aceasta avea să fie frumoasă şi la maturitate; avea să fie frumoasă şi la bătrâneţe ; structura esenţială şi aşezarea liniilor existau de pe acum.

— La ce te uiţi?

— Mă gândeam tocmai că ai să fii ceea ce se cheamă fericită.

Nicole se înfricoşă deodată.

— Crezi? Foarte bine, lucrurile tot n-ar putea să fie mai rele decât au fost.

În şopronul acoperit, pentru strânsul lemnelor, unde-l dusese, se aşezase cu picioarele încrucişate sub ea, arătându-şi pantofii de golf, cu haina de ploaie strânsă în jurul trupului şi cu obrajii îmboldiţi la viaţă de aerul umed. Gravă, răspunse privirii lui, cuprinzând într-a ei silueta doctorului, mândră parcă, aşa cum stătea, fără să se sprijine cu totul de stâlpul de lemn de care se rezemase; îi privea deschis faţa care se străduise dintotdeauna să-şi disciplineze trăsăturile într-o expresie de atenţie plină de seriozitate, după alunecări în bucurii şi ironii numai de el ştiute. Partea aceea din el, care părea să se potrivească cel mai bine cu tenul roşcat de irlandez, o cunoştea ea cel mai puţin; îi era frică de ea, şi totuşi cu atât mai dornică

să o exploreze — aceasta era partea cea mai masculină din el; cealaltă, partea deliberată, consideraţia pe care o citea în ochii lui politicoşi, pe asta o ignora fără întrebări, aşa cum fac de obicei femeile.

— Cel puţin instituţia asta e bună pentru perfecţionarea în limbi străine, spuse Nicole. Am vorbit franţuzeşte cu doi dintre doctori, germană cu infirmierele, şi italiană, sau ceva care se apropie de italiană, cu vreo două dintre femeile care fac curăţenie şi cu una dintre paciente, iar de la alta am mai ciupit puţină spaniolă.

— Frumos.

El încerca să-şi construiască o atitudine, însă nu vedea nici o suită logică.

— ...şi mai e şi muzica. Sper că nu ţi-ai închipuit că mă interesează numai jazzul. Exersez în fiecare zi — de câteva luni urmez şi un curs de istoria muzicii la Zürich. De fapt, astea m-au mai ţinut în stare de funcţionare în unele momente — muzica şi desenul. Se aplecă deodată şi smulse o bucăţică desprinsă din talpa pantofului; apoi îşi ridică iarăşi privirile. Mi-ar face plăcere să te desenez, exact aşa cum eşti acum.

Îl întrista s-o vadă cum îi aduce lui toate talentele ei, cerându-i parcă aprobarea.

— Te invidiez. În momentul de faţă am impresia că eu nu mă mai pot interesa de nimic altceva decât de munca mea.

— A, dar eu cred că aşa ceva e foarte frumos pentru un bărbat, spuse ea repede. Pentru o fată însă, eu consider că e bine să aibă tot felul de însuşiri şi să le treacă pe urmă mai departe şi copiilor ei.

— Aşa îmi închipui, spuse Dick cu o indiferenţă voită.

Nicole rămase tăcută. Dick ar fi vrut s-o audă vorbind, ca să-şi poată juca mai departe rolul de cearşaf rece, însă acum rămăsese tăcută.

— Te-ai făcut bine de tot, îi spuse. Încearcă şi uită trecutul; nu lua lucrurile prea repede de un an sau doi încă. Întoarce-te în America, intră şi dumneata în viaţa mondenă, îndrăgosteşte-te — şi fii fericită.

— N-aş putea să mă îndrăgostesc. Pantoful ei rupt râcâia o pată de mucegai de pe buturuga pe care era aşezată.

— Ba ai putea, insistă Dick. Nu încă un an, poate, dar într-o bună zi... Pe urmă adăugă brutal: — Poţi să ai o viaţă perfect normală, cu o casă plină de urmaşi superbi. Însuşi faptul că ai putut să te restabileşti astfel, complet, la vârsta dumitale, dovedeşte că a fost vorba aproape exclusiv de factori precipitanţi. Tânără doamnă, dumneata ai să-ţi duci splendid viaţa mult timp după ce foştii dumitale colegi de suferinţă se vor mai zbate zbierând, în cămaşă de forţă.

Dar când el îi întinse hapul acesta amar, când îi aduse astfel, cu asprime, aminte, în ochii ei se oglindi o expresie de suferinţă.

— Ştiu că n-ar fi potrivit să mă mărit multă, multă vreme încă, spuse, umilă.

Dick era prea tulburat ca să mai poată răspunde ceva. Privea afară, peste lanul de grâu, încercând să-şi recompună atitudinea aspră, brutală.

— Are să fie totul cât se poate de bine cu dumneata — toată lumea, aici, e convinsă de asta. Dac-ai şti, doctorul Gregory e atât de mândru de dumneata încât probabil...

— Îl urăsc pe doctorul Gregory.

— De, eu în locul dumitale n-aş vorbi aşa.

Lumea Nicolei se sfărâmase în cioburi, însă, oricum, fusese doar o lume fără consistenţă şi abia închegată; mai în adâncuri însă, instinctele şi emoţiile ei continuau lupta. Oare abia trecuse o oră de când aşteptase la uşa de la intrare, purtându-şi speranţa ca pe un buchet de flori la cingătoare?

...Rochie, stai acum înfoiată pentru el, nasture, stai încheiat, înfloreşte narcisă — văzduhule, rămâi tăcut şi blând.

— Are să fie plăcut să pot să mă distrez iarăşi, bâigui ea. O clipă, se agăţă de gândul disperat de a-i spune cât de bogată era, în ce case uriaşe trăise, să-i spună că era într-adevăr un bun de preţ — un moment se preschimbă în bunicul ei, Sid Warren, geambaşul de cai. Însă depăşi ispita de a amesteca la întâmplare toate valorile şi îşi închise iarăşi argumentele în camerele dosnice victoriene — chiar dacă astfel pentru ea n-avea să mai existe apoi vreun cămin, ci doar pustietate şi suferinţă.

— Trebuie să mă întorc la clinică. Nu mai plouă.

Dick mergea acum alături de ea, simţindu-i nefericirea, şi dorind mai mult decât orice să soarbă ploaia care-i atingea ei obrazul.

— Mai am nişte plăci noi, spuse ea. De-abia aştept să le ascult. Cunoşti...

După cină, tot în seara asta, se gândea Dick, avea să desavârşească ruptura; în acelaşi timp simţea nevoia să-i aplice o lovitură de picior în spate lui Franz, pentru că în parte şi el îl băgase în toată povestea asta sordida. Aştepta în hol. Ochii îi urmăreau o beretă, nu uda de aşteptare ca a Nicolei, ci acoperind un craniu pe care se facuse recent o operaţie. De sub ea nişte ochi se luptau să vada, îl gasiră şi veniră spre el.

— *Bonjour Docteur*

— *Bonjour Monsieur*

— *Il fait beau*

— *Oui, merveilleu*

[illegible] *êtes i*

— *Non, pour la journée seulement.*

— *Ah, bon. Alors — au revoir, Monsieur.*[1]

Fericită că mai supravieţuise unui contact omenesc, ruina cu beretă se îndepărtă. Dick aşteptă. Curând coborî o infirmieră şi-i transmise un mesaj.

— Domnişoara Warren roagă să fie scuzată, domnule doctor. Vrea să stea întinsă. Îşi va lua şi masa sus, în seara asta.

Infirmiera întârzia după răspunsul lui, aşteptându-se oarecum ca el să considere atitudinea domnişoarei Warren un simptom patologic.

— A, înţeleg. Atunci... Îşi rearanjă fluxul salivei, pulsaţiile inimii. — Sper că se simte mai bine. Mulţumesc.

Era încurcat şi nemulţumit. În orice caz, reacţia aceasta a ei îl eliberase.

Lăsând o notă pentru Franz prin care-i cerea scuze că nu ia masa cu el, se îndreptă pe jos, peste câmpuri, spre staţia de tramvai. Când ajunse în clădirea staţiei, cu amurgul de primăvară licărind de-a lungul firelor şi pe sticla maşinilor de bilete, începu să simtă cum gara, spitalul tremurau la limita între a fi forţe centripete şi centrifuge. Se simţea speriat. Îi păru bine când pietrele străzilor din Zürich îi răsunară iarăşi sub pantofi.

Se aştepta să primească vreun mesaj de la Nicole a doua zi, însă nu veni nici un cuvânt. Întrebându-se dacă nu era cumva bolnavă, telefonă la clinică şi vorbi cu Franz.

— A coborât la dejun şi ieri şi azi, spuse Franz. Părea puţin cam absentă şi cu capul în nori. Cum a mers?

Dick încercă să păşească peste falia alpină căscată între el şi fiinţa de celălalt sex.

— N-am ajuns până acolo — cel puţin eu nu credeam c-am fi ajuns. Am încercat să fiu distant, dar n-aş fi crezut că s-au întâmplat destule ca să-i schimbe atitudinea, chiar presupunând că aş fi tăiat mai în carne vie decât îmi închipuisem.

Poate că vanitatea lui se simţea jignită că nu fusese nevoie să aplice nici un *coup de grâce*[2].

— Din unele lucruri pe care i le-a spus infirmierei sunt înclinat să cred că ea a înţeles.

---

[1] — Bună ziua doctore.
— Bună ziua domnule.
— E vreme frumoasă.
— Da, minunată.
— Staţi acum aici?
— Nu, doar astăzi.
— A, bine. Atunci — la revedere, domnule (fr.) (n. tr.).

[2] Lovitura de graţie (fr.) (n. tr.).

— Foarte bine.

— Era lucrul cel mai bun care s-ar fi putut întâmpla. Nu pare să fie prea agitată — numai, cum îţi spuneam, puţin în nori.

— Foarte bine, atunci.

— Dick, vino curând să mai stăm de vorbă.

CAPITOLUL VIII

În următoarele câteva săptămâni Dick trăi un sentiment de uriaşă nemulţumire. Originea patologică şi ruptura deliberata a acestei legături îi lăsaseră un gust fad, metalic. Se procedase într-un fel necinstit cu emoţiile Nicolei — ce-ar fi spus el dacă ar fi fost vorba de propriile lui emoţii? Însă el ştia că trebuie să renunţe la fericire o vreme — o visa plimbându-se pe aleile clinicii legănându-şi în mână pălăria largă de pai.

O dată o şi văzu chiar, cu adevărat; trecea prin faţa Hotelului Palace, şi un Rolls magnific coti spre una din intrările în formă de semilună. Micuţă, în proporţiile clădirii gigantice, şi însufleţita de încordarea a o sută de prisoselnici cai putere, Nicole era acolo pe banchetă, alături de o femeie tânără despre care el presupuse că ar fi fost sora ei. Nicole îl văzu şi o clipă buzele i se întredeschiseră într-o expresie de spaimă. Dick îşi ridică pălăria şi trecu mai departe, totuşi o clipă aerul în jurul lui răsună de învârtejirile tuturor spiriduşurilor de pe Gross-Münster. Încercă să-şi scoată din minte toată istoria scriind un memorandum unde intră în detalii cu privire la regimul sever recomandabil pentru ea; posibilităţile unui alt „puseu" al maladiei în urma presiunilor pe care era inevitabil că i le va aplica viaţa — pe scurt, un memorandum care ar fi fost convingător pentru oricine în afară de autorul lui.

Acest efort îl făcu să înţeleagă încă o dată cât de adânc fuseseră implicate propriile lui emoţii; de aici încolo îşi administră deliberat antidoturi. Unul îl constituia telefonista de la Bar-sur-Aube, care acum făcea un tur al Europei de la Nisa la Coblenz, într-o deznădăjduită trecere în revistă a bărbaţilor pe care-i cunoscuse în acea vacanţă cu neputinţă de repetat pentru ea; altul, fu încercarea de a obţine reîntoarcerea acasă cu un transport de trupe oficial, în august; cel de-al treilea, intensificarea, în consecinţă, a lucrului la corecturile cărţii lui care în toamna aceea urma să fie prezentată lumii de expresie germană a psihiatriei.

Dick îşi depăşise acum cartea; ar fi vrut să mai facă o vreme muncă de cercetare; dacă ar fi reuşit să mai obţină o bursă, ar fi contat atunci pe o bună pregătire.

Între timp, proiectase o nouă lucrare: *O încercare de clasificare uniformă şi pragmatică a nevrozelor şi psihozelor, bazată pe examinarea a o mie cinci sute de cazuri înainte şi după Kraepelin aşa cum ar fi diagnosticate în terminologia diferitelor şcoli contemporane* — şi un alt paragraf sonor — *Împreună cu o cronologie a acelor subdiviziuni de opinie care s-au manifestat independent*[1].

Titlul acesta avea să arate monumental în germană.

■

Urcând spre Montreux, Dick pedala încet, căscând gura spre Dent du Midi ori de câte ori îi era cu putinţă, orbit de sclipirile lacului printre aleile cu pomi ale hotelurilor de pe ţărm. Era conştient de grupurile de englezi din jurul lui, ieşind la lumină după patru ani de război şi plimbându-se, cu feţe pline de suspiciune, ca într-un roman poliţist, ca şi cum s-ar fi aşteptat să se vadă asaltaţi oricând, în această ţară dubioasă, de bande înarmate de germani. Pretutindeni, pe aglomerarea aceasta de rămăşiţe aduse de apele torentelor de munte, se construia, se reanima înfăţişarea lucrurilor. La Berna şi la Lausanne, în drumul lui spre sud, Dick fusese întrebat cu febrilitate, dacă anul acesta aveau să vină americani. — Măcar în august, dacă nu în iunie?

Purta pantaloni scurţi de piele, o cămaşă kaki, ghete de munte. În rucsac avea un costum de pânză şi un rând de schimburi. La funicularul de la Glion, îşi înregistră bicicleta şi se instală, cu o sticluţă mică de bere, pe terasa de la bufetul staţiei, privind distrat gângania minusculă care urca pe panta de optzeci de grade a muntelui. Urechea i se umpluse cu sânge închegat încă de la La Tour de Pelz, unde încercase un sprint sub impresia că ar fi fost un atlet ratat. Ceru alcool şi-şi curăţă pavilionul mediu al urechii în vreme ce funicularul aluneca în jos spre platforma de îmbarcare. Îşi văzu bicicleta îmbarcată, îşi aruncă rucsacul în compartimentul de jos al vagonului, şi urcă şi el.

Vagoanele funicularelor sunt construite pentru o pantă asemănătoare cu unghiul borului pălăriei unui bărbat care nu

[1] *Ein Versuch die Neurosen und Psychosen gleichmässig und pragmatisch zu klassiffizieren auf Grund der Untersuchung von fünfzehn hunder pre-Kraepelin und post-Kraepelin Fällen wie sie diagnostiziert sein würden in der Terminologie von den verschiedenen Schulen der Gegenwart — Zusammen mit einer Chronologie volcher Subdivisionen der Meinung welche unabhangig enstanden sind.*

vrea să fie recunoscut. Pe când apa țâșnea din compartimentul de sub vagon, Dick fu impresionat de ingeniozitatea ideii ce stătuse la originea unei asemenea mașinării — un vagon complementar care încărca acum apă de la un torent aproape de vârful muntelui urma să-l tragă în sus pe cel care se ușura acum, prin forța gravitațională, îndată ce aveau să se elibereze frânele. Probabil că la origine fusese o inspirație de geniu. Pe banca din fața lui, o pereche de englezi discutau despre cablu.

— Cele făcute în Anglia durează întotdeauna cinci sau șase ani. Acum doi ani germanii ne-au concurat la prețuri mai mici, și cât timp crezi c-a ținut cablul lor?

— Cât?

— Un an și zece luni. Pe urmă elveții l-au vândut italienilor. Ei nu sunt prea stricți cu cablurile astea.

— Pot să-mi dau seama c-ar fi un lucru teribil pentru Elveția dacă s-ar rupe vreodată un cablu.

Conductorul închise o ușă; îi telefonă confratelui său de sus, prin cablu și, cu o smucitură, vagonul începu să fie tras în sus, îndreptându-se spre un punct strălucitor pe dealul de smarald de deasupra. După ce depășiși acoperișurile joase din jur, cerurile cantoanelor Vaud, Valais, Savoia elvețiană și Geneva se deschiseră în jurul pasagerilor într-o ciclorama. În mijlocul lacului, alimentat de apele reci ale pătrunzătoarelor curente ale Rhônului, se afla centrul adevărat al lumii occidentale. Pe lac pluteau lebede asemenea unor bărci și bărci asemenea unor lebede, și unele și altele pierdute în nimicnicia acestei frumuseți lipsite de inimă. Era o zi luminoasă, cu soarele scânteind în iarba țărmului de jos și peste curțile albe ale stabilimentului băilor. Siluetele mișcându-se în curți nu aruncau umbre.

Când Chillon și palatul insular al Salagnonului își făcură apariția, Dick își întoarse privirile înăuntru. Funicularul se afla acum deasupra celor mai înalte dintre clădirile de pe țărm; de o parte și de alta hățișurile de frunziș și de flori culminau la intervale în mase de culoare. Chiar pe marginea traiectului vagonului era o grădină mărginită de o balustradă și în vagon se citea o inscripție: *Défense de cueillir les fleurs*[1].

Deși n-aveai voie să culegi florile în drum spre înălțime, crengile înflorite ale pomilor pătrundeau, ele, în vagon în alunecarea lui — trandafiri Dorothy Perkins întârziau răbdători prin fiecare din compartimente, legănându-se încet odată cu mișcările funicularului, desprinzându-se doar în ultimul moment ca să revină, elastici, la boschetele lor trandafirii. Și iarăși și iarăși ramurile acestea alunecau de-a lungul vagonului.

[1] Este interzis culesul florilor (fr.) (n. tr.).

În compartimentul de deasupra și în fața celui al lui Dick, un grup de englezi se ridicaseră în picioare salutând cu exclamații de încântare coborârea cerului către vagon, când dintr-o dată se produse printre ei o busculadă — se dădură cu toții la o parte să facă loc unei perechi tinere care, scuzându-se, trecu înapoi spre compartimentul din spate al funicularului — compartimentul unde se afla Dick. Bărbatul cel tânăr era un latin cu ochi de cerb împăiat; fata era Nicole.

Cei doi gâfâiau încă de efortul făcut; pe când luau loc pe bancă, râzând și înghesuindu-i pe englezi spre colț, Nicole spuse „Hello". Era o desfătare s-o privești; Dick remarcă îndată că ceva era schimbat; după o clipă își dădu seama că părul ei suflat cu aur era tuns scurt *à la Irène Castle* și pieptănat în bucle. Purta un jerseu albastru pastelat și o fustă albă de tenis — era ca prima dimineață de mai și orice suflu cețos de pe vremea clinicii se risipise.

— Uff! gâfâi ea. U-hu, paznicul ăla! Au să ne aresteze la prima oprire. Doctorul Diver, contele de Marmora.

— Doamne ajută! Își tapota părul acesta nou, gâfâind. Surioara a cumpărat bilete de clasa întâi, — asta-i o chestie de principiu la ea. Schimbă priviri cu Marmora apoi urmă aproape strigând: — Și pe urmă am descoperit că clasa întâi e partea aia care seamănă cu automobilul-dric din spatele șoferului — închisă și cu draperii ca pentru o zi ploioasă, așa că nu poți să mai vezi nimic. Însă soră-mea e o doamnă foarte distinsă. Și iarăși Nicole și cu Marmora râseră cu o intimitate tinerească.

— Unde mergeți? întrebă Dick.

— Caux. Și dumneata tot acolo? Nicole îi privi costumul. Acolo sus, în față, e bicicleta dumitale?

— Da. Cobor către coastă luni.

— Cu mine pe ghidon? Adică, chiar vrei? Cred că n-ar putea să existe ceva mai frumos.

— Dar am să te duc eu până jos în brațe, protestă Marmora cu intensitate. Am să te port și pe patine cu roți — sau am să te azvârl în sus și ai să plutești binișor în jos ca o pană.

Bucurie pe fața Nicolei — să fie iarăși ca o pană fără nici o greutate, să plutească și nu să-i tragă pe alții la fund. Să o privești — însemna să asiști la un adevărat carnaval — uneori cochet strengară, pozând, făcând grimase și gesturi — alteori umbra cădea asupră-i și demnitatea suferinței trecute i se revărsa în trup până în vârful degetelor. Dick ar fi dorit să se afle undeva departe, temându-se să nu fie pentru ea o aducere aminte a lumii demult lăsată în urmă. Hotărî să se stabilească la celălalt hotel.

Când funicularul se opri o clipă, cei pentru care o asemenea călătorie era un lucru nou, se treziră, cu neliniște, suspendați

între albastrurile a două ceruri. Fusese însă numai o pauză pentru un misterios schimb de cuvinte între conductorul vagonului care urca şi conductorul vagonului care cobora. Apoi sus şi tot mai sus, peste un drumeag de pădure şi o trecătoare — pe urmă iarăşi pe deasupra unui deal deodată acoperit de narcise, de la nivelul pasagerilor şi până la cer. Cei din Montreux jucând tenis pe terenurile de pe marginea lacului erau acum numai gămălii de ace. Ceva nou se ivise în aer; o prospeţime — prospeţimea întrupându-se în muzică pe când vagonul aluneca peste Glion şi auzeau orchestra din grădina hotelului.

Când trecură în trenuleţul de munte, muzica se înecă în vuietul apei eliberate din compartimentul hidraulic. Aproape deasupra capetelor lor era Caux, unde, în soarele târziu, ardeau miile de ferestre ale hotelului.

Însă acum se apropiau de ţintă altfel — o locomotivă cu plămânii tociţi îi trăgea pe pasageri învârtindu-i iarăşi şi iarăşi ca de-a lungul unui tirbuşon, urcând, înălţându-se; trecură alene prin nori joşi şi o clipă Dick pierdu faţa Nicolei în aburul spulberat al locomotivei micuţe care suia pieptiş, ca un măgăruş; urcară de-a lungul unei dâre pierdute de vânt şi hotelul le creştea în faţă la fiecare spirală, până când, cu o surpriză imensă, se văzură sus, deasupra luminii de soare.

În confuzia sosirii, Dick îşi petrecuse pe spate curelele rucsacului şi o pornise înainte, pe platformă, să-şi ia bicicleta, când Nicole se ivi deodată lângă el.

— Nu stai şi dumneata la hotelul nostru? întrebă.

— Eu fac economii.

— Vrei să vii să luăm masa împreună? Urmă o încurcătură oarecare cu bagajele. — Iat-o şi pe sora mea — doctorul Diver de la Zürich.

Dick se înclină în faţa unei tinere de vreo douăzeci şi patru de ani, înaltă şi plină de încredere în ea însăşi. Era şi formidabilă şi vulnerabilă, o aprecie el, amintindu-şi de alte femei cu gurile asemenea unor flori adâncite pentru muşcături.

— Am să trec după-masă, promise Dick. Întâi trebuie să mă aclimatizez.

Porni pedalând, simţind ochii Nicolei cum îl urmăresc, simţind iubirea ei dintâi, neajutorată, simţind-o cum se încolăceşte undeva înlăuntrul lui. Merse astfel vreo trei sute de metri în sus, pe pantă, până la celălalt hotel, luă o cameră şi se regăsi spălându-se, fără nici o amintire despre cele zece minute care trecuseră, doar un fel de curgere ameţită străbătută de glasuri, glasuri neimportante care nu ştiau cât de mult este el iubit.

CAPITOLUL IX

Îl aşteptau şi fără el alcătuiau parcă un grup nedesăvârşit. El era încă elementul incalculabil; domnişoara Warren şi tânărul italian îşi purtau pe chipuri anticiparea, la fel de evidentă ca şi pe faţa Nicolei. Salonul hotelului, o încăpere cu acustică faimoasă, fusese golit de mobile în vederea dansului; şi mai era o galerie restrânsă de englezoaice de o anumită vârstă, cu panglici de catifea în jurul gâtului, părul vopsit şi feţe pudrate într-o nuanţă de cenuşiu-trandafiriu; şi americane de o anumită vârstă în transsubstanţializări albe ca zăpada, cu rochii negre şi buze roşii ca cireşele. Domnişoara Warren şi Marmora erau aşezaţi la masa din colţ, Nicole în diagonală, la vreo patruzeci de metri, şi când sosi, Dick îi auzi vocea:

— Mă auziţi? Vorbesc cât se poate de natural.

— Perfect.

— Hello, doctore Diver.

— Ce mai e şi asta?

— Îţi dai seama că lumea din mijlocul sălii nu mă aude ce spun, dar că dumneata poţi să mă auzi?

— Ne-a spus un chelner, zise domnişoara Warren. Vorbeşti de la un colţ la altul — ca în telegrafia fără fir.

Era o atmosferă însufleţită aici, pe munte, ca pe un vapor în largul mării. Curând părinţii lui Marmora li se alăturară la masă. Le tratau cu respect pe cele două fete Warren — Dick deduse că averea lor depindea în vreun fel de o bancă din Milano care avea ceva de-a face cu averea Warrenilor. Însă Baby Warren voia să stea de vorbă cu Dick, voia să-l cunoască exact cu acelaşi impuls care o împingea, rătăcitoare, spre toţi bărbaţii noi, ca şi cum ar fi alunecat pe o curea neelastică şi ar fi dorit să ajungă la capăt cât mai curând cu putinţă. Îşi încrucişa mereu picioarele, unul peste altul şi apoi celălalt peste primul, cum fac fecioarele înalte, nervoase.

— ... Nicole mi-a povestit că şi dumneata te-ai ocupat în parte de cazul ei şi că ai contribuit mult la însănătoşirea ei. Ce nu înţeleg eu e ce anume se aşteaptă din partea *noastră* să facem — la sanatoriu toată lumea a fost foarte vagă; mi-au spus că trebuie să fie cât mai naturală şi veselă. Ştiam că familia Marmora e aici şi l-am rugat pe Tino să ne aştepte la funicular. Şi ai văzut şi dumneata ce s-a întâmplat — primul lucru pe care l-a pus Nicole să-l facă a fost să se cţţere dintr-un vagon într-altul în funicular de parcă ar fi fost amândoi nişte iresponsabili.

— A fost un lucru absolut normal, râse Dick. Eu aş spune mai degrabă că e un semn bun. Nu făceau altceva decât să cocheteze unul cu altul.

— Dar de unde pot să știu *eu* asta? Până să-mi dau seama, aproape în ochii mei, s-a și tuns scurt, acolo la Zürich, din cauza unei poze din *Bâlciul deșertăciunilor.*

— Și asta e foarte bine. Ea e o schizoidă — o persoană care se comportă în permanență excentric. Nu puteți schimba nimic aici.

— Și asta ce mai înseamnă?

— Exact ce v-am spus — o excentrică.

— Ei, și cum poate cineva să mă convingă pe mine ce este excentric și ce este nebunie curată?

— Nici nu poate fi vorba de nebunie aici. Nicole e o ființă foarte tânără și fericită, n-aveți de ce să vă faceți griji.

Baby își foi genunchii într-o parte și-ntr-alta — părea un exemplar tipic din categoria femeilor nemulțumite care se îndrăgostiseră de Byron cu o sută de ani înainte; și totuși, în ciuda legăturii ei tragice cu ofițerul din gardă, era în făptura ei ceva rigid, însingurat.

— Mie nu-mi pasă atât de responsabilitate, declară ea, însă chestia e că sunt în aer. N-am mai avut așa ceva în familia noastră până acum — știm că Nicole a avut un șoc, și părerea mea e că a fost ceva în legătură cu un băiat, însă ce anume nu știm în realitate. Tata zice că l-ar fi împușcat dacă l-ar fi descoperit.

Orchestra cânta *Sărmanul fluture:* tânărul Marmora dansa cu maică-sa. Era o melodie încă nouă pentru ei toți. Ascultând-o, și privind umerii Nicolei în vreme ce discuta animat cu bătrânul Marmora, al cărui păr, cu șuvițe albe, se asemăna cu claviatura unui pian, Dick se gândea la umerii unei viori, și pe urmă se gândi la dezonoare, la taina aceea. O, fluture — clipele care se prefac în ceasuri.

— De fapt, *eu* am chiar un plan, continuă Baby cu o duritate lipsită de agresivitate. S-ar putea ca dumitale să ți se pară cu totul nepractic, însă toată lumea mi-a spus că Nicole are nevoie de cineva care să stea cu ochii pe ea câțiva ani de acum încolo. Nu știu dacă dumneata cunoști sau nu orașul Chicago.

— Nu-l cunosc.

— Ei, există un cartier nordic și unul sudic, sunt foarte separate unul de altul. Partea de nord este șic și așa mai departe, și noi acolo am stat de când ne știm, cel puțin de ani de zile; însă o mulțime de familii, familii vechi din Chicago, dacă înțelegi ce vreau să spun, mai stau și acuma în partea de sud. Și Universitatea-i tot acolo. Adică, vreau să spun, pentru unii e cam înghesuială, însă în orice caz e ceva deosebit de partea de nord. Nu știu dacă mă înțelegi.

El aprobă din cap. Concentrându-se oarecum, fusese în măsură să o urmărească.

— Acuma bineînțeles că și noi avem relații acolo, o mulțime — tata controlează unele catedre și burse de studii la Universitate și așa mai departe, și m-am gândit că dacă am duce-o pe Nicole acolo și am pune-o să stea laolaltă cu tipii de la Universitate — știi și dumneata, are ureche muzicală și știe toate limbile astea moderne — ce-ar putea să fie mai bine în starea ei decât să se îndrăgostească de vreun doctor de acolo?

O izbucnire de hilaritate crescu în Dick; Warrenii aveau de gând să-i cumpere Nicolei un doctor. „— N-aveți cumva un doctor drăguț pe care l-am putea lua noi în antrepriză?" Nu mai avea nici un rost să-și mai facă griji în legătură cu Nicole dacă ei erau în stare să-i cumpere un doctor tânăr, drăguț, cu luciul încă proaspăt pe el.

— Și doctorul de unde-l luați? întrebă, mecanic.

— Trebuie să fie o mulțime care să se repeadă la o ocazie ca asta.

Dansatorii se reîntorseseră la masă, dar Baby îi șopti repede:

— Cam la așa ceva m-am gândit. Acuma, unde-o fi Nicole — s-a dus cine știe unde! O fi sus, în camera ei? Ce trebuie să fac eu într-o situație ca asta? Nu știu niciodată dacă e vorba de ceva nevinovat, sau dacă n-ar trebui să mă duc să văd ce e cu ea.

— Poate că vrea pur și simplu să fie o clipă singură — oamenii care au trăit în singurătate vor uneori să mai rămână singuri. Observând că domnișoara Warren nu-l asculta, tăcu.

— Am să mă duc eu să mă uit...

O clipă, lumea de afară, închisă în ceață, îl duse cu gândul la o scenă de primăvară privită printre perdelele trase. Viața întreagă se strânsese în jurul hotelului. Dick trecu prin fața unor ferestre de la subsol unde conductorii de autobuz ședeau pe niște lăzi și jucau cărți, în față cu câte un litru de vin spaniol. Pe când înainta pe promenadă, stelele începuseră să apară deasupra crestelor albe ale Alpilor uriași. Pe zidul în formă de potcoavă, de peste lac, Nicole se ivi ca o siluetă nemișcată între două felinare, și el se apropie de ea tăcut, peste iarba pajiștii. Se întoarse spre el ca și cum i-ar fi spus: „Iată-te" și o clipă el regretă că venise.

— Sora dumitale își făcea griji.

— O! Era obișnuită să fie păzită astfel. Cu efort, explică: Uneori mi-e puțin... mă cam depășește situația. Am trăit atât de liniștită până acum... În noaptea asta muzica mi s-a părut deodată prea mult... Cum o ascultam așa, îmi venea să plâng.

— Înțeleg.

— A fost o zi minunată, îmbătătoare.

— Știu.

— Nu vreau deloc să fac ceva nepoliticos — le-am dat la toţi până acuma destulă bătaie de cap. Dar în seara asta am simţit nevoia să mă retrag dintre ei.

Lui Dick îi trecu deodată prin minte, aşa cum ar fi putut să-i treacă prin minte unui muribund că a uitat sa spună unde-i este testamentul, că Nicole fusese „reeducată" de Dohmler şi de generaţiile fantomatice din spatele acestuia; îi veni în minte de asemenea că mai existau multe lucruri încă pe care fata asta ar fi trebuit să înveţe să le cunoască. Ştia că înţelesese aici un adevăr, însă acum trebuia să se întoarcă la aspectul imediat, insistent, al situaţiei care-i stătea în faţă, astfel că-i răspunse:

— Eşti o fată grozavă — şi în viitor tot aşa trebuie să faci, să te conduci exact după felul în care dumneata singură judeci situaţia.

— Dumitale îţi sunt simpatică?

— Sigur că da.

— Ai fi... Se îndreptau acum încet către capătul întunecat al potcoavei, cam la vreo două sute de metri în faţă. — Dacă n-aş fi fost aşa de bolnavă, ai fi — vreau să spun, aş fi fost eu felul de fiinţă de care dumneata să — o, la dracu, ştii exact ce vreau să spun.

Intrase acum în miezul problemei, era stăpânit de o senzaţie uriaşă de irealitate. Era atât de aproape de el încât simţea cum i se înteţeşte respiraţia, însă şi de data asta experienţa lui de medic îi veni în ajutor, dictându-şi un râs băieţesc şi o remarcă brutală.

— Îţi cauţi nod în papură singură, draga mea. Am cunoscut şi eu odată pe unul care se îndrăgostise de infirmiera lui... Anecdota urmă monotonă, punctată de paşii în care înaintau amândoi. Dintr-o dată, Nicole îl întrerupse, cu izbucnire de *slang* din Chicago: — Rahat!

— Asta este o expresie extrem de vulgară.

— Şi ce dacă? se însufleţi ea. Dumneata nu crezi deloc că aş avea şi eu bun-simţ — până m-am îmbolnăvit n-am avut, însă să ştii că acuma am. Şi dacă n-aş şti că dumneata eşti omul cel mai fascinant pe care l-am întâlnit în viaţa mea, atunci chiar că ar trebui să crezi că sunt încă nebună. E ghinionul meu — să nu-mi spui că nu-mi dau seama de asta — ştiu foarte bine tot ce trebuie să ştiu şi despre dumneata şi despre mine.

Dick se simţea tot mai în dezavantaj. Îşi aducea aminte de declaraţia mai vârstnicei domnişoare Warren despre medicii care puteau fi cumpăraţi în docurile intelectuale ale cartierelor de sud ale oraşului Chicago şi o clipă se înăspri.

— Eşti un copil foarte atrăgător, dar eu nu mi-aş putea permite să mă îndrăgostesc.

— Nu vrei să-mi dai nici o şansă.

— Ce mai e şi asta?

Impertinenţa, dreptul de a se amesteca în viaţa altuia pe care le implicau acest răspuns, îl uluiră. În afară de cea decurgând din anarhia totală, nu-i venea acum în minte nici o şansă pe care ar fi putut-o merita Nicole Warren.

— Dă-mi acum o şansă.

Vocea ei scăzuse, coborâtă adânc în piept, făcând parcă să-i vibreze bluza strâmtă deasupra inimii în timp ce se apropiase mult de el. Îi simţea buzele tinere, trupul suspinând de uşurare în căuşul braţelor lui care se încordau s-o susţină. Acum nu-şi mai avea locul alte planuri, decât cele pe care şi le-ar fi putut face Dick alegând o anume combinaţie indisolubilă de atomi reuniţi şi inseparabili; i-ai fi putut elimina pe toţi deodată din viaţă ştiind însă că niciodată n-aveau să se mai reunească astfel în încrengăturile moleculare. Cum o ţinea astfel în braţe, simţindu-i mireasma tânără, cum ea se cuibărea tot mai mult lângă el, şi buzele lui, pentru ea neştiute, o înecau şi o cuprindeau cu iubire, îmblânzită şi triumfătoare, simţea că trebuie să fie recunoscător chiar şi numai pentru faptul că trăia, fie şi numai pentru ca să se oglindească o clipă în ochii ei umezi.

— Dumnezeule, gâfâi el, ce miracol e să te sărut!

Erau doar nişte vorbe, însă Nicole îl câştigase mai bine acum şi dorea să-şi păstreze avantajul; deveni cochetă şi se îndepărtă, lăsându-l suspendat între două sentimente, cum fusese suspendat în funicular mai devreme. La se gândea: „Aşa, asta are să-l înveţe minte; încrezutul; credea că mă poate juca pe deget; dar n-a fost minunat? L-am prins, acum e al meu". Acuma, ca mişcare următoare venea fuga, însă era totul atât de dulce şi de nou, încât ea şovăi, voind parcă să absoarbă totul în fiinţa ei.

Se cutremură deodată. La aproape şapte sute de metri sub ea vedea colierul şi braţara de lumini care erau Montreux şi Vevey, şi dincolo de ele, nuanţa nedesluşită a Lausannei. De acolo de jos, de undeva, urca sunetul stins al muzicii de dans. Nicole îşi simţea capul limpede acum, calcula cu răceală, încercând să dea formă sentimentalismelor ei din copilărie, deliberat, ca un bărbat care vrea să se îmbete după o luptă. Însă tot îi mai era frică de Dick, şi el se oprise alături, sprijinindu-se, în atitudinea lui caracteristică, de grilajul de fier; asta o îndemnă să spună:

— Îmi mai aduc aminte cum stăteam să te aştept în grădină — şi mă purtam pe mine toată ca pe un coşuleţ cu flori. Aşa mi se părea mie, oricum — şi mi se părea că e ceva foarte frumos — aşteptam să-ţi întind coşuleţul acesta.

El respiră pe deasupra umărului ei, şi o întoarse nerăbdător către el; ea îl sărută de mai multe ori la rând, şi faţa i se făcea uriaşă de fiecare dată când se apropia de el, şi mâinile ei îl cuprinseră pe după umeri.

— Plouă tare.

Dintr-o dată se iscă o detunătură între pantele acoperite de vii de dincolo de lac; erau tunurile trăgând spre norii purtători de grindină căutând să-i spargă. Luminile pe promenadă se stinseră, apoi se aprinseră iarăşi. Pe urmă furtuna coborî grăbită, întâi căzând din cer, prăvălindu-se, cu puteri îndoite, în torente, din munţi, şi curăţind totul în calea ei pe drumuri şi prin şanţurile pietroase; cu ea veniseră şi cerul întunecat, înspăimântător şi filamentele sălbatice ale fulgerelor şi tunetelor care despicau lumea întreagă, în timp ce nori mânioşi, distrugători alergau pe deasupra hotelului. Munţii — şi lacul dispăruseră cu totul — hotelul se chirci în miezul tumultului, haosului, întunericului.

La vremea aceasta însă Dick şi Nicole ajunseseră în vestibul, unde Baby Warren şi cei trei Marmora îi aşteptau îngrijoraţi. Era o senzaţie îmbătătoare să intri brusc din ceaţa udă, odată cu uşile trântite, să te opreşti acolo, râzând, şiroind de emoţie, cu vântul în urechi şi cu ploaia pe haine. Acum, în sala de dans orchestra cânta un vals de Strauss, asurzitor, ameţitor.

...Şi doctorul Diver s-a căsătorit cu o pacientă, o bolnavă mintal? Cum s-a întâmplat? Când a început?

— Nu vii înapoi după ce te schimbi? îl întrebă Baby Warren după o privire atentă, cercetătoare.

— N-am nici un fel de schimburi, decât nişte şorturi.

Pe când se bălăcea prin băltoace spre hotelul lui într-o haină de ploaie împrumutată de la cineva, îi venea mereu să râdă în sine.

„Ce *mare* noroc — o, da, Dumnezeule! Tot s-au hotărât ei să-şi cumpere un doctor! Ei, n-au decât să rămână la ăia pe care pot să pună mâna la Chicago!" Revoltat de propria lui brutalitate, căuta s-o scuze pe Nicole, amintindu-şi că până atunci nu simţise niciodată ceva atât de proaspăt şi de tânăr ca buzele ei, amintindu-şi de ploaia asemenea unor lacrimi vărsate parcă pentru el, aşternută pe obrajii ei licărind blând, ca de porţelan... Tăcerea care se lăsase după încetarea furtunii îl trezi pe la ceasurile trei şi se îndreptă spre fereastra camerei. Frumuseţea Nicolei urca pe panta deschisă înainte-i, îi pătrunse în cameră, foşnind fantomatic printre perdele.

...În dimineaţa următoare, urcă două mii de metri spre Rocher de Naye, amuzat de întâmplarea că conductorul din ajun alesese şi el tot ziua aceasta ca să facă o ascensiune.

Apoi Dick coborî tot drumul până la Montreux, să înoate în bazin, şi se întoarse la hotel tocmai la vreme pentru cină. Îl aşteptau două bilete.

„Nu mi-e ruşine deloc de seara trecută — a fost lucrul cel mai frumos care mi s-a întâmplat până acum şi chiar dacă nu te-aş mai vedea niciodată, mon Capitaine, *tot mi-ar părea bine că s-a întâmplat."*

Asta era într-adevăr dezarmant — umbra greoaie a lui Dohmler bătea în retragere pe când Dick deschidea celălalt plic.

„Dragă doctore Diver. Ţi-am telefonat, dar nu erai la hotel. Mă întreb dacă aş putea să-ţi cer o mare favoare. Circumstanţe neprevăzute mă recheamă la Paris, şi constat acum că pot ajunge mai repede prin Lausanne. N-ai putea s-o iei pe Nicole până la Zürich cu dumneata, pentru că tot te întorci şi dumneata luni? Şi s-o laşi la sanatoriu? Crezi că-ţi cer prea mult?

Sinceră
Beth Evan Warren."

Dick se înfurie — domnişoara Warren ştia foarte bine că el era cu bicicleta; şi totuşi îşi construise biletul în aşa fel încât îi era cu neputinţă să refuze. Face pe mijlocitoarea! Dulcea apropiere a trupurilor şi banii Warrenilor!

Nu avea dreptate! Baby Warren nu avusese deloc asemenea intenţii! Ea îl cântărise pe Dick cu ochii femeii de lume, îl măsurase cu măsurile pervertite al anglofilei din ea şi-i găsise lipsuri — în ciuda faptului că i se păruse atrăgător. Însă din punctul ei de vedere, era prea „intelectual" şi îl asimilase instinctiv cu o adunătură de oameni nu prea bine îmbrăcaţi şi cam snobi pe care-i cunoscuse odată la Londra — i se păruse că joacă prea mult un rol ca să fie cu adevărat corect. Nu vedea deloc cum l-ar fi putut face să se potrivească cu ideea ei despre un aristocrat.

Pe lângă toate astea, era şi încăpăţânat — îl văzuse cum abandonează pur şi simplu conversaţia cu ea şi se retrage în spatele propriilor săi ochi, în felul în care-i mai văzuse şi pe alţii făcând, şi asta de vreo cinci-şase ori [illegible] nu-i plăcuse felul de a fi liber şi degajat al Nicolei, din copilărie, şi acum se obişnuise s-o considere „într-o parte"; şi în orice caz doctorul Diver nu era [illegible] de medic pe care ea şi l-ar fi putut închipui în propria ei [illegible]

[illegible] mai [illegible] să- [illegible] că acum când [illegible]

[illegible] ei [illegible] Dick presupunea [illegible]

sau dimpotrivă, comic; poate fi un zbor de verificare; poate fi o prefigurare a unei alte călătorii, tot astfel cum o zi rezervată întâlnirii cu un prieten poate fi lungă, de la senzaţia de grabă dimineaţa şi până la constatarea că amândoi sunt înfometaţi şi se opresc să ia masa împreună. Pe urmă vine după-amiaza, şi călătoria îşi încetineşte ritmul, lâncezeşte, pentru ca să se anime iarăşi spre sfârşit. Dick era trist să vadă bucuria firavă a Nicolei: totuşi era o uşurare pentru ea, să se reîntoarcă acum la singura casă pe care şi-o ştia. În ziua aceea nu fu vorba de dragoste între ei, dar când se despărţiră în faţa uşii triste a clinicii de pe lacul Zürich şi se întoarse să-l mai privească o dată, el înţelese că problema care-i stătea ei în faţă era o problemă care le stătea amândurora în faţă de acum înainte şi pentru totdeauna.

PARTEA A DOUA

PUNCTUL DE VEDERE AL LUI ROSEMARY

1919—1925

CAPITOLUL I

La Zürich, în septembrie, doctorul Diver lua ceaiul împreună cu Baby Warren.

— Eu cred ca aşa ceva nu este de dorit, spuse ea. Şi nici nu sunt sigură că-ţi înţeleg motivele.

— Te rog, să nu fim dezagreabili.

— Dar în fond, sunt sora Nicolei.

— Asta nu-ţi dă şi dreptul să fii dezagreabilă. Pe Dick îl irita faptul că ştia atât de multe lucruri pe care nu putea să i le spună. — Nicole e bogată, dar asta nu face din mine un aventurier.

— Tocmai asta e, se plânse cu încăpăţânare Baby. Nicole e bogată.

— Dar câţi bani are exact, la urma urmei? întrebă el.

Ea tresări; şi cu un râs tăcut, el continuă: — Vezi ce prostesc e totul? Aş prefera să stau de vorbă cu un bărbat din familia voastră.

— Toate astea au rămas în sarcina mea, persistă ea. Nu că am crede c-ai fi un aventurier. Nici nu ştim cine eşti.

— Sunt doctor în medicină, spuse el. Tatăl meu e pastor, în momentul de faţă pensionar. Am locuit la Buffalo şi trecutul meu e deschis pentru orice fel de anchetă. Am studiat la New Haven; după aceea am avut o bursă Rhodes. Străbunicul meu a fost guvernatorul Carolinei de Nord şi eu sunt descendent direct din Anthony Wayne Nebunul.

— Cine a fost Anthony Wayne Nebunul? întrebă Baby suspicioasă.

— Anthony Wayne Nebunul?

— Cred că e destulă nebunie şi-aşa în toată chestia asta.

El îşi clătină, deznădăjduit, capul, exact în momentul în care Nicole ieşise pe terasa hotelului şi-i căuta cu privirea.

— A fost prea nebun ca să mai apuce să le lase urmaşilor bani la fel de mulţi ca Marshall Field, spuse el.

— Bine, bine, toate bune...

Baby avea dreptate şi ea ştia foarte bine că are dreptate. Puşi faţă în faţă, tatăl ei ar fi putut să-l facă pe orice pastor să-şi coboare privirile. Ei faceau parte dintr-o familie princiară americană, chiar dacă fără titlu — doar numele lor scris în registrul unui hotel, semnat pe o scrisoare de recomandare, folosit într-o situaţie delicată, dădea naştere unei metamorfoze psihologice în ceilalţi, şi ca răspuns cristalizase şi pentru ea o anumită optică a situaţiei sale sociale. Ea cunoştea asemenea situaţii de la englezi, care ei înşişi le cunoşteau de mai bine de două sute de ani. Însă nu ştia că în două rânduri Dick fusese pe punctul să-i arunce în faţă retractarea cererii în căsătorie. Cea care salvă situaţia de data aceasta fu Nicole — le găsise masa şi strălucea spre ei, albă şi proaspătă şi pură în după-amiaza de septembrie.

*

— Ce mai faceţi, domnule avocat? Plecăm mâine la Como pentru o săptămână şi apoi îndărăt la Zürich. Din cauza asta am ţinut ca dumneata şi cu soră-mea să aranjaţi lucrurile, pentru că adevărul e că nouă nici nu ne pasă cât anume e partea mea. Noi o să trăim o viaţă foarte liniştită la Zürich timp de doi ani de zile şi Dick are de ajuns ca să ne întreţină pe amândoi. Nu, Baby, am mai mult simţ practic decât crezi — n-am să am nevoie decât pentru îmbrăcăminte şi alte chestii... Cum aşa, e mai mult decât... Într-adevăr, din averea noastră mi se poate aloca chiar o rentă ca asta? Nici n-am să ajung să cheltuiesc atât vreodată. Şi tu ai tot atât? De ce ai tu mai mult — asta pentru că se presupune că eu nu sunt prea cu picioarele pe pământ? Foarte bine, atunci n-are decât să se adauge la partea mea... Nu, Dick refuză să aibă în orice fel de-a face cu ceva din asta. Am să fiu obligată să simt numai eu cum îmi creşte avutul, aşa, pentru amândoi... Baby, tu habar n-ai ce fel de om e Dick — nu —. Acuma, unde trebuie să semnez? O, scuzaţi-mă

...Nu-i minunat, şi cam ciudat să fim aşa, împreună, Dick? N-avem nici unde să ne mai ducem acuma, decât unul alături de celălalt. [illegible] o să facem altceva decât să ne iubim şi iar să ne iubim? [illegible] dar eu sunt cea care [illegible] numaide[illegible] când tu te în[illegible] cât de mi[illegible]unat e să fii exact ca ori ine altcine[illegible] mâna şi [illegible]a te găsesc aici, cald de tot, alaturi [illegible]

...Dacă sunteţi amabil să-l căutaţi [illegible]

[illegible]

acelea cu balans care nu se mai poate ţine dreaptă. Stetoscopul acela rece pe inima mea şi simţământul meu cel mai puternic, *Je m'en fiche de tout*[1]. — O, dar femeia aia, săraca de ea, la spital, cu copilaşul acela, albastru tot, mult mai bine c-a murit... Nu-i minunat că acuma suntem trei?

...Nu-i deloc rezonabil, Dick — avem toate motivele să luăm apartamentul acela mai mare. De ce ne-am ţine din scurt singuri numai pentru că se întâmplă ca banii Warrenilor să fie mai mulţi decât banii Diverilor? O, mulţumesc, *camerière*, dar ne-am răzgândit. Reverendul acela englez ne spunea tocmai că vinul dumneavoastră este excelent aici, la Orvieto. Nu se exportă? Probabil că din cauza asta n-am mai auzit de el, pentru că noi apreciem mult vinul bun.

Lacurile sunt adâncite în pământul lutos, cafeniu şi pantele de aici fac cute ca un pântece. Fotograful ne-a dat pozele cu mine, părul îmi atârnă despletit peste marginea bărcii, la Capri. *„Adio, Grotă albastră,* cânta luntraşul, *venim în cu-urând."* Şi pe urmă, trasând conturul lucitor, fierbinte, sinistru al cizmei italiene, cu vântul suflând pe lângă castelele nefireşti, şi morţii pândind din susul dealurilor...

...Vaporul e minunat, şi uite cum sună călcâiele noastre pe punte, împreună. Aici e colţul unde bate vântul şi de fiecare dată când ne întoarcem, mă înclin în vânt şi-mi strâng haina pe lângă mine, dar nu pierd pasul cu Dick. Cântăm prostii:

„Oh-ho-ho-ho
Alţi flamingo decât mine —
Oh-ho-ho-ho —
Alţi flamingo — o."

Viaţa e atât de vie cu Dick împreună — oamenii din fotoliile de pe punte se uită după noi, şi uite şi o femeie care încearcă să audă ce cântăm. Dick s-a plictisit să mai cânte cântecul, aşa că du-te tu singur înainte, Dick. Ai să mergi altfel singur, dragul meu, printr-un aer mai dens, şi-ai să-ţi deschizi drumul printre umbrele scaunelor, prin fumul picurând din coşurile vaporului. Ai să-ţi simţi răsfrângerea cum alunecă prin ochii tuturor celor care se uită la tine. Nu mai eşti deloc o insulă; dar am ajuns şi eu să cred că trebuie să strângi de-a binelea în braţe viaţa ca să poţi ţâşni apoi din ea.

Aşezată aici, pe marginea bărcii de salvare, privesc spre larg şi-mi las părul să se spulbere şi să strălucească. Stau nemişcată, profilată pe cer şi barca asta e făcută să-mi poarte trupul, tot mai departe, înainte, în întunecimea albastră a viitorului, sunt

[1] Nu-mi pasă de nimic (fr.) (n. tr.).

Pallas Atena, sculptată cu evlavie pe ciocul unei corăbii. Apa plescăie în cabinele de toaletă şi frunzişul verde, de agată, al valurilor spulberate îşi schimba mereu contururile, şi plânge la prora.

...Am călătorit o mulţime în anul acela — din golful Wolloomoollo până la Biskra. La marginea Saharei am intrat într-un nor de lăcuste şi şoferul ne-a explicat, foarte amabil, că sunt bondari. Cerul era atât de jos noaptea, încărcat de prezenţa unui Dumnezeu ciudat şi parcă pânditor. O, şi sărăcăcioasa, golaşa Oued Nail; noaptea uruind de tobele dinspre Senegal şi flautele, şi cămilele ţipând, şi indigenii lipăind în încălţări făcute din cauciucuri de automobile.

Însă la vremea aceea eram dusă iarăşi — trenurile şi plajele erau una pentru mine. Din cauza asta m-a şi luat el în călătoriile astea, dar după copilaşul al doilea, micuţa Topsy, totul s-a întunecat iarăşi.

...Dacă aş putea trimite vorbă soţului meu, care a considerat nimerit să mă părăsească aici, să mă lase aici pe mâinile unor incompetenţi... Îmi tot spuneţi că copilaşul meu e negru — asta e o prostie, să mori de râs, o chestie ieftină. Am fost în Africa numai ca să vedem Timgadul, pentru că principalul meu centru de interes în viaţă este arheologia. M-am plictisit să nu ştiu nimic şi să mi se tot amintească de asta mereu.

...Când mă fac bine, vreau să fiu frumoasă şi elegantă, aşa ca tine, Dick — aş studia şi eu medicina, doar că acum e prea târziu. Trebuie să cheltuim banii mei şi să ne facem o casă — m-am plictisit de apartamentele astea de hotel şi să te tot aştept. Ţi s-a urât şi ţie de Zürich şi uite, nu mai ai timp deloc să scrii aici, şi tu întotdeauna ai spus că pentru un om de ştiinţă să nu mai scrie înseamnă să-şi recunoască slăbiciunea. Am să trec în revistă toate domeniile cunoaşterii să-mi aleg ceva şi am să aflu cu adevărat lucrurile care trebuie învăţate, aşa ca să am de ce să mă agăţ dacă o iau iar razna. Tu ai să mă ajuţi, Dick, aşa că n-am să mă mai simt atât de vinovată. O să locuim pe lângă o plajă fierbinte, unde să fim bronzaţi şi tineri, numai noi, unul cu altul.

...Asta are să fie vila de lucru pentru Dick. O, nu, ideea ne-a venit la amândoi deodată, în aceeaşi clipă. Trecusem pe la Tarme de zeci de ori, şi pe urmă am venit aici şi am găsit că vila asta e goală, doar două grajduri ocupate. Când am cumpărat-o, am tratat printr-un francez, dar marina militară a şi trimis spioni imediat aici, când a aflat că americanii au cumpărat o parte din satul acesta de pe deal. Au cercetat să vadă dacă nu sunt tunuri prin tot materialul de construcţie, şi până la urma Baby a trebuit să tragă nişte sfori pentru noi la ministerul *des Affaires Etrangères* la Paris.

Nimeni nu vine pe Riviera vara, aşa că nu cred c-o să avem decât câţiva oaspeţi şi o să lucrăm toată vara. Sunt şi nişte francezi pe aici — Mistinguett, săptămâna trecută, şi a fost surprinsă să vadă că e deschis hotelul, şi Picasso, şi omul ăla care a scris *Pas sur la bouche.*

...Dick de ce ai trecut în registru: „Domnul şi doamna Diver" în loc de: „Doctor şi doamna doctor Diver"? M-am întrebat şi eu aşa — mi-a trecut pur şi simplu prin minte... Tu m-ai învăţat că munca e singurul lucru care contează şi eu te cred. Spuneai mereu că sunt oameni care ştiu nişte lucruri şi că atunci când încetează să le mai ştie ajung ca oricare şi lucrul important e ca ei să dobândească şi puterea înainte de a înceta să mai ştie lucrurile alea. Dacă ţii cu tot dinadinsul să întorci lucrurile cu dosul în sus, foarte bine, dar trebuie neapărat ca şi Nicole a ta să vină după tine şi să meargă şi ea în mâini, dragule?

...Abe North spune că sunt foarte tăcută. După ce m-am făcut bine prima dată, stăteam de vorbă o mulţime cu Dick, noaptea târziu, stăteam în pat, sprijiniţi de perne, şi aprindeam ţigară de la ţigară, şi după aceea ne scufundam din zorile albastre şi ne afundam în perne ca să nu ne intre lumina în ochi. Uneori cânt, şi mă joc şi cu animalele, şi am şi câţiva prieteni — Mary, de pildă. Când Mary şi cu mine stăm de vorbă nu ascultăm nici una ce spune cealaltă. Conversaţiile sunt pentru bărbaţi. Când încep să stau şi eu de vorbă, îmi spun în gând că poate sunt Dick. De câteva ori am fost şi băiatul meu, când mi-am adus aminte cât e de deştept şi de cumpănit. Uneori sunt doctorul Dohmler, şi o dată aş putea să fiu chiar o faţetă din dumneata, Tommy Barban. Tommy e îndrăgostit de mine, cred, însă într-un fel calm, liniştitor. Îndeajuns de mult totuşi pentru ca el şi cu Dick să fi început să se antipatizeze unul pe altul. Una peste alta, cred că niciodată lucrurile nu mi-au mers mai bine. Mă aflu printre prieteni care ţin la mine. Sunt aici, pe plaja asta liniştită, foarte aproape de casa mea, privind asupra Mediteranei, cu soţul meu, şi cu cei doi copii ai mei şi prietenii noştri buni. Totul este cum nu se poate mai bine — dacă aş putea numai să termin de tradus cu bine, în franţuzeşte, reţeta asta blestemată de pui *à la Maryland.* Degetele de la picioare mi s-au înfierbântat de tot în nisip.

— Da, mă uit. Alte chipuri noi — o, fata aceea — da. Cu cine spuneai că seamănă?... Nu, nu l-am văzut, n-avem prea multe prilejuri să vedem filmele noi americane, aici. Rosemary cum? Mda, uite să începem să fim la pas cu moda, acuma în iulie — mi se pare destul de ciudat...

CAPITOLUL II

Pe riviera franceză, cam la jumătatea drumului între Marsilia şi graniţa italiană, se afla un hotel mare, superb, de culoare trandafirie. Palmieri plini de deferenţă îi răcoreau faţada congestionată şi, în faţa lui se întindea o plajă scurtă, orbitoare. Acum a ajuns o staţiune de vară pentru lumea importantă şi la modă; în 1925 rămânea aproape pustiu după ce clientela sa engleză pleca spre nord, în aprilie; numai cupolele unei duzini de vile vechi mai putrezeau ca nuferii printre pinii masaţi între Hôtel des Etrangères al lui Gausse şi Cannes, la cinci mile mai departe.

Hotelul şi covoraşul de rugăciune bronzat al plajei sale făceau totuna. Dimineaţa, devreme, imaginea îndepărtată a oraşului Cannes, străvechile fortificaţii trandafirii şi albicioase, Alpii purpurii care străjuiau Italia, se răsfrângeau în apă şi tremurau acolo în unduiri şi cercuri urcate printre ierburile marine din limpezimile-i nu prea adânci. Înainte de ceasurile opt, un bărbat coborâse pe plajă înfăşurat într-un halat albastru, şi după ce în prealabil se stropise de mai multe ori cu apă rece, peste tot trupul, după multe gâfâieli şi grohăituri, se bălăci un minut în mare. Când dispăru, plaja şi golful rămaseră liniştite o oră. În zare se vedeau neguţători târându-se către soare-apune; comisionarii ţipau prin curtea hotelului; roua se usca prin pini. Peste încă o oră claxoanele automobilelor începură să se audă dinspre drumul întortocheat de-a lungul crestelor scunde ale Maurilor, care despart litoralul de adevărata Franţă provensală.

La o milă depărtare de mare, unde pinii lasă locul unor plopi prăfuiţi, se află o gară izolată, de unde în această dimineaţă de iunie a anului 1925 o trăsură le aducea pe o doamnă şi pe fiica ei către hotelul lui Gausse. Faţa mamei era de o drăgălăşenie uşor ofilită care curând avea să fie pătată de vinişoare sparte; expresia îi era liniştită, deschisă într-o atenţie plăcută. Totuşi, ochii i se întorceau mereu grăbiţi către fiica ei, care avea ceva fermecător în palmele roz şi în obrajii ce i se aprindeau cu o flacără de splendoare, ca roşeaţa tremurătoare a trupurilor copiilor după o baie rece, seara. Fruntea ei frumoasă, înaltă, se arcuia blând până la locul unde părul, mărginind-o asemenea unui scut armorial, izbucnea în cârlionţi şi în valuri şi în bucle de blond cenuşiu şi aur. Ochii îi erau strălucitori, mari, limpezi, umezi şi luminoşi, culoarea din obraji era firească, răzbătând direct pe epidermă din pulsaţia puternică, tânără a inimii. Trupul îi tremura delicat pe ultima fruntarie a copilăriei — avea aproape optsprezece ani, era aproape împlinită, însă roua mai scânteia încă peste întreaga ei făptură.

Când marea şi cerul apărură sub ele într-o linie subţire, fierbinte, mama spune:

— Ceva îmi spune că n-are să ne placă aici.

— Eu vreau să mă întorc acasă, oricum, răspunse fata.

Vorbeau amândouă cu bună dispoziţie, dar era limpede că nu ştiau spre ce să-şi îndrepte interesul şi că asta le plictisea — mai mult decât atât, nu orice subiect le-ar fi atras atunci interesul. Doreau distracţii intense, nu pentru că ar fi fost necesar să-şi stimuleze nervii tociţi, ci cu aviditatea unor copii de şcoală care au câştigat premii şi care simt că-şi merită vacanţa.

— Stăm şi noi trei zile şi pe urmă mergem acasă. Am să telegrafiez de pe acuma pentru biletele de vapor.

La hotel fata reţinu camerele într-o franceză fluentă însă cam inexpresivă, ca o limbă învăţată mai de mult şi pe care acum începea să şi-o reamintească. Când se instalaseră la parter, ea păşi în lucirea orbitoare a uşilor-ferestre şi încercă doi sau trei paşi pe veranda de piatră care se întindea pe toată faţada hotelului. Avea un mers de balerină, cu paşii pornindu-i apăsaţi, nu din şolduri ci din ritmul trupului întreg. Acolo, afară; soarele fierbinte îi mulă îndeaproape umbra şi ea se trase îndărăt — era prea multă lumină ca să vadă ceva. Cincizeci de metri mai încolo Mediterana îşi dăruia pigmenţii, clipă după clipă, soarelui acesta brutal; în josul balustradei un Buick decolorat se cocea pe aleea hotelului.

Într-adevăr, din întreaga regiune numai plaja mai vădea semne de viaţă. Trei guvernante englezoaice şedeau împletind modelele lente ale Angliei victoriene, tiparul anilor patruzeci, cel al anilor şaizeci şi cel al anilor optzeci, dându-le forme de jacheţele şi ciorapi, după melodiile bârfelor turnate în formule stricte ca nişte incantaţii; mai aproape de mare cam o duzină de oameni se adăposteau sub umbrele dungate, în vreme ce duzina lor de copii deloc timizi vânau peştii prin apa puţin adâncă de lângă ţărm sau zăceau, goi şi lucitori de ulei de cocos, la soare.

Când Rosemary ieşi pe plajă, un băieţaş de vreo doisprezece ani alergă pe lângă ea şi ţâşni în mare cu strigăte pline de exaltare. Simţindu-şi pe trup scrutările convergente ale unor chipuri străine, ea îşi dezbrăcă halatul de baie şi îl urmă. Pluti cu faţa în jos câţiva metri şi constatând că apa e mică, se ridică, nesigură, şi păşi mai departe, trăgându-şi picioarele zvelte ca pe nişte greutăţi prin apa care-i opunea rezistenţă. Când apa i se ridică până aproape de sâni, aruncă o privire îndărăt spre ţărm; un bărbat chel cu monoclu şi o pereche de pantaloni strâmţi de baie, cu pieptul păros ieşit în afară, cu ombilicul fragil supt înăuntru, o privea cu atenţie. Când Rosemary îi întoarse privirea, bărbatul îşi dislocă monoclul care i se ascunse în tufele

de păr ştrengăreşti de pe piept, şi îşi turnă în pahar ceva dintr-o sticlă pe care o ţinea în mână.

Rosemary îşi culcă faţa pe apă şi înotă în craul sacadat spre plută. Apa se înălţă s-o cuprindă, îi atrase cu tandreţe spre ea faţa mângâiată blând de căldura de afară, i se îmbibă în păr şi-i acoperi ascunzişurile trupului. Ea se rostogolea acum în apă, îmbrăţişând-o, cu o adevărată voluptate. Când ajunse la plută îşi pierduse răsuflarea, însă o femeie bronzată, cu dinţi foarte albi, o privea de acolo de sus, şi Rosemary, conştientă deodată de albeaţa mată a propriului ei trup, se întoarse pe spate şi se lăsă să plutească spre ţărm. Bărbatul cel păros ţinându-şi încă sticla în mână îi adresă cuvântul în clipa când ieşi din apă.

— Să ştii — sunt rechini pe acolo, dincolo de plută. Era de o naţionalitate nedeterminabilă, însă vorbea englezeşte cu accentul tărăgănat oxfordian. Ieri au mâncat doi marinari englezi din flota de la Golfe Juan.

— Dumnezeule! exclamă Rosemary.

— Vin după gunoaiele pe care le aruncă vasele din flotă.

Sticlindu-şi ochii ca să-i arate că-i vorbise doar ca s-o avertizeze, el se îndepărtă cu doi paşi mărunţi şi-şi turnă încă un pahar.

Conştientă, dar nu în chip neplăcut, de faptul că avea trup de femeie, mai-ales că atenţia tuturor se întorsese iarăşi către ea în timpul acestei conversaţii, Rosemary îşi căută din ochi un loc să se aşeze. Era evident că fiecare familie stăpânea fâşia de nisip din faţa propriei umbrele; dar în afară de asta întreţineau şi un schimb animat de vizite şi conversaţii susţinute încolo şi încoace — atmosfera unei comunităţi în care a încerca să pătrunzi ar fi însemnat o lipsă de politeţe. Mai departe, pe unde plaja era presărată cu pietriş şi ierburi moarte de mare, şedea un grup cu trupurile tot atât de albe ca şi al ei. Erau întinşi sub umbreluţe mici de mână, în locul celor greoaie de plajă şi erau în mod limpede într-o mai mică măsură asimilabili la statutul de indigeni ai plăjii. Între oamenii aceştia bronzaţi şi cei albi îşi găsi un loc şi Rosemary şi îşi întinse halatul pe nisip.

Stând astfel întinsă, întâi le auzi vocile şi le simţi picioarele ocolindu-i trupul şi umbrele trecând între ea şi soare. Suflarea unui câine curios îi trecu caldă şi nervoasă pe ceafă; îşi simţea pielea fierbându-i niţel în arşiţă şi auzea lătratul mărunt, istovit al valurilor expirând pe ţărm. Curând urechea ajunse să distingă glasurile fiecăruia din ei şi prinse fără să vrea faptul că cineva denumit cu oarecare dispreţ „North ăla" răpise un chelner, de la o cafenea din Cannes, în noaptea trecută ca să-l taie în două cu fierăstrăul. Cea care acredita această versiune a întâmplării era o femeie cu părul alb, în rochie lungă de seară, evident o relicvă din seara precedentă, căci o tiară îi mai era încă agăţată pe

vârful capului şi o orhidee descurajată îi expira pe umăr. Rosemary, alimentându-şi o vagă antipatie faţă de ea şi de companionii ei, întoarse capul.

Cea mai aproape de ea, de cealaltă parte, era o femeie tânără, lungită sub un acoperiş de umbrele, transcriind o listă oarecare de obiecte dintr-o carte deschisă în faţa ei, pe nisip. Costumul de baie îi era tras în jos de pe umeri, şi spinarea, de un cafeniu cu nuanţe sănătoase, portocalii, scos în evidenţă de un şirag de perle albicioase, îi strălucea în soare. Faţa îi era aspră şi frumoasă şi înduioşătoare. Ochii ei îi întâlniră pe ai lui Rosemary, dar fără s-o vadă. Dincolo de ea era un bărbat frumos, cu o şapcă de jocheu şi cu pantaloni de baie strâmţi, cu dungi roşii; apoi femeia pe care Rosemary o văzuse pe plută, şi care îi răspunse privirii, văzând-o; apoi un bărbat cu o faţă prelungă şi cap auriu, leonin, cu chiloţi albaştri, fără pălărie, vorbind foarte serios cu un tânăr, fără îndoială latin, în chiloţi negri, amândoi în vremea asta ciugulind cu degetele bucăţi de ierburi de mare din nisip. Ea îi aprecie ca fiind mai degrabă americani, însă aveau ceva foarte deosebit de americanii pe care-i cunoscuse în vremea din urmă.

După o vreme îi atrase atenţia bărbatul cu casketă de jocheu care, fără ostentaţie, dădea o mică reprezentaţie pentru grupul său: se mişca cu gravitate de colo până colo manevrând o greblă cu care ar fi urmat să strângă pietrişul şi în vremea asta executa o pantomimă burlescă însă cu un anume înţeles, ascuns sub gravitatea feţei. Cele mai mărunte trăsături ale chipului său exprimau ceva comic, fiecare cuvânt pe care-l spunea dezlănţuia hohote de râs. Chiar şi cei, asemenea ei, prea departe ca să-l audă, îşi îndreptau antenele atenţiei într-acolo; singura persoană de pe plajă care nu se prinsese în jocul acesta era tânăra femeie cu şiragul de perle. Cu modestia posesorului poate, ea răspundea la fiecare salvă de amuzamente aplecându-se tot mai mult asupra listei ei.

Bărbatul cu monoclu şi sticlă vorbi deodată din cer deasupra lui Rosemary.

— Sunteţi o înotătoare pe cinste.

Ea îşi amână răspunsul.

— Foarte bună. Numele meu este Campion. E aici o doamnă care spune că v-a văzut la Sorrento săptămâna trecută şi ştie cine sunteţi şi care ar vrea mult să vă cunoască.

Întorcându-şi privirile într-acolo, cu o plictiseală ascunsă, Rosemary constată că grupul celor nebronzaţi o aşteptau. Fără entuziasm se ridică şi se îndreptă către ei.

— Doamna Abrams — doamna McKisco — domnul McKisco — domnul Dumphry.

— Ştim cine sunteţi, vorbi femeia în rochie de seară. Sunteţi Rosemary Hoyt şi eu v-am recunoscut la Sorrento şi l-am întrebat şi pe funcţionarul de la recepţie, la hotel, şi cu toţii suntem de părere că sunteţi într-adevăr minunată şi vrem să ştim acum de ce nu vă întoarceţi îndărăt în America să mai faceţi încă un film din astea minunate.

Făcură cu toţii gestul superfluu de a se da la o parte să-i facă loc. Femeia care o recunoscuse nu era evreică în ciuda numelui. Era una din acele „fete de viaţă", mai bătrâioare, conservate de gradul de opacitate faţă de experienţă şi de o bună digestie şi trecută astfel în generaţia următoare.

— Voiam să-ţi atragem atenţia să nu te prăjeşti prea tare din prima zi, continuă ea jovială, pentru că pielea *dumitale* e importantă; însă pe plaja asta e atâta formalism blestemat că nu ştiam dacă n-ai să te superi.

CAPITOLUL III

— Credeam că poate şi dumneata eşti în complot, spuse doamna McKisco. Era o femeie tânără, drăguţă, cu ochii obosiţi şi de o onestitate dezarmantă. — Nu ştim exact cine e în complot şi cine nu e. Un om cu care soţul meu s-a purtat deosebit de amabil s-a dovedit a fi unul dintre organizatori — practic, adjutantul celui care pune totul la cale.

— Complot? întrebă Rosemary înţelegând numai pe jumătate. Există vreun complot?

— Draga mea, nu *ştim*, spuse doamna Abrams cu un chicotit convulsiv, de femeie voinică. Noi nu facem parte din el. Noi formăm galeria.

Domnul Dumphry, un tânăr efeminat, cu capul ascuţit ca o proră, remarcă: — Mama Abrams numai ea singură reprezintă un complot; şi Campion îşi clătină monoclul spre el spunându-i: — Haide, Royal, nu fi mai nesuferit decât trebuie. Rosemary îi privea, unul după altul, cu un sentiment de stânjeneală, şi-şi dorea ca mama ei s-o fi însoţit aici. Nu-i plăceau oamenii aceştia, mai ales acum când îi compara nemijlocit cu cei care o interesaseră cu adevărat la capătul celălalt al plajei. Înzestrările modeste, însă solide din punct de vedere social ale maică-si, le scoseseră pe ele două, până acum, repede şi cu fermitate, din situaţii nedorite. Însă Rosemary era o celebritate numai de şase luni şi uneori se întâmpla ca manierele franţuzeşti ale adolescenţei ei timpurii şi cele democratice ale Americii — acestea din urmă suprapuse mai târziu — să creeze o anumită confuzie şi s-o vâre în exact asemenea situaţii.

Domnul McKisco, un bărbat de vreo treizeci de ani, pistruiat şi roşu la faţă, cu trupul numai tendoane, nu găsea subiectul de discuţie al „complotului", deosebit de amuzant. Privise până atunci în largul mării; acum, după ce aruncase o privire către nevastă-sa, se întoarse către Rosemary şi o întrebă agresiv:

— De mult pe-aici?

— Numai de o zi.

— Aha.

Evident, simţind că subiectul fusese acuma schimbat, aşa cum avea neapărată nevoie, îi privi pe ceilalţi, pe fiecare pe rând.

— Şi stai toată vara? întrebă inocentă doamna McKisco. Dacă stai, ai să poţi vedea cum evoluează complotul.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Violet, lasă dracului gluma asta, explodă soţul ei. Mai găseşte şi alt subiect de bancuri!

Doamna McKisco se legănă spre doamna Abrams şi şuflă audibil:

— E nervos.

— Nu sunt nervos, dezaprobă McKisco. Tocmai că nu sunt nervos deloc.

Ardea tot, în chip vizibil — o roşeaţă cenuşie i se răspândise pe toată faţa, dizolvându-i orice expresie într-una de vastă ineficienţă. Deodată ceţos, conştient de starea în care se afla, se ridică în picioare ca să se îndrepte spre apă. Fu urmat de soţia sa, şi profitând de acest prilej se îndepărtă de ei.

Domnul McKisco aspiră adânc, se aruncă în apele prea puţin adânci de lângă ţărm şi începu o luptă încordată, cu braţele ţepene, în mod evident menită să sugereze un craul, împotriva Mediteranei. Cu respiraţia istovită, se ridică şi privi în jur parcă surprins că mai era încă în raza de vedere a ţărmului.

— N-am învăţat încă să respir. N-am înţeles niciodată cum fac ăştia să respire. O privi întrebător pe Rosemary.

— Cred că trebuie să-ţi dai drumul la aer sub apă, explică ea. Şi la fiecare a patra bătaie din braţe îţi ridici capul pentru aer.

— Respiraţia e partea cea mai grea în ce mă priveşte. Să mergem până la plută?

Bărbatul cu capul leonin zăcea întins pe pluta care pendula înainte şi înapoi după mişcările valurilor. Când doamna McKisco îşi ridică mâna spre plută, o zvâcnire neaşteptată îi smuci brutal braţul, la care bărbatul tresări şi o trase pe plută.

— Mi-a fost teamă că te-a izbit. Vocea îi era înceată şi timidă; avea una dintre cele mai triste feţe pe care le văzuse vreodată Rosemary, cu pometi înalţi de indian, buza superioară prelungă şi ochii auriu-întunecaţi, enormi, adânciţi în orbite. Îşi pronunţa cuvintele deschizându-şi gura doar într-o parte, ca şi cum ar fi nădăjduit că vorbele lui i-ar fi parvenit doamnei

McKisco pe o cale ocolită şi neostentativă; după o clipă se şi lăsase să cada în apă şi trupul său lung zăcea întins, fără gesturi, pe valuri, îndreptat către ţărm.

Rosemary şi doamna McKisco îl priveau. Când avântul cu care se aruncase i se stinse, îşi frânse dintr-o dată trupul, coapsele subţiri i se ridicară deasupra apei, şi dispăru cu totul lăsând doar o dâră de spumă în urma lui.

— E un înotător bun, spuse Rosemary.

Răspunsul doamnei McKisco veni cu o violenţă surprinzătoare.

— În orice caz, ca muzician e detestabil. Se întoarse către soţul ei care după două încercări nereuşite izbutise să se caţere pe plută şi, căpătându-şi echilibrul, încerca acum să facă o reverenţă drept compensaţie, reuşind doar o împleticeală în plus. — Spuneam tocmai că Abe North ar putea să fie un înotător bun, dar e un muzician detestabil.

— Da, aprobă McKisco scurt. Era limpede ca el crease lumea nevestei sale şi îi permitea prea puţine libertăţi în ea.

— Antheil e omul meu. Doamna McKisco se întoarse provocator către Rosemary. — Antheil şi Joyce. Nu-mi închipui că auziţi prea multe despre oameni de felul acesta, acolo, la Hollywood, însă soţul meu a scris prima critică a lui *Ulysses* care a apărut vreodată în America.

— Ce n-aş da să am o ţigară, spuse McKisco calm. Asta ar fi mai important pentru mine acuma.

— Are ceva pe dinăuntru, nu crezi? Albert?

Vocea i se stinse deodată. Femeia cu perlele intrase şi ea în apă după cei doi copii ai ei, şi acum Abe North ieşise de sub unul dintre ei ca o insulă vulcanică, ridicându-şi-l pe umeri. Copilul ţipa de spaimă şi de plăcere şi femeia îi urmărea cu o linişte frumoasă, fără surâs.

— Ea e nevasta lui? întrebă Rosemary.

— Nu, asta e doamna Diver. Ei nu stau la hotel. Ochii ei, fotografiind, nu se mişcau de pe faţa celeilalte femei. După o clipă se întoarse cu vehemenţă catre Rosemary.

— Ai mai fost în străinătate până acuma?

— Da — am făcut şcoala la Paris.

— O! Ei, atunci probabil ştii că dacă vrei să te distrezi aici, lucrul important e să ajungi să cunoşti unele dintre familiile franţuzeşti. Ce ajung să înţeleaga oamenii aştia din toată chestia? Îşi zvâcni umărul stâng către ţărm. — Se ţin unii de alţii în tot felul de clici mărunte. Bineînţeles, noi am avut scrisori de prezentare şi i-am cunoscut pe cei mai buni artişti şi scriitori francezi la Paris. A fost foarte drăguţ.

— Îmi închipui.

— Soţul meu tocmai îşi termina acuma primul roman, ştii.

Rosemary spuse: — A, da? Nu se gândea la nimic în special, decât că se întreba cum avea să facă mama ei să poată dormi pe caldura asta.

— Se bazează pe ideea din *Ulysses,* continuă doamna McKisco. Numai că acţiunea, la el, în loc sa se consume în douăzeci şi patru de ore, se consumă într-o sută de ani. Ia un aristocrat francez, batrân şi decrepit, şi-l pune în contrast cu lumea noastră mecanică...

— O, pentru numele lui Dumnezeu, Violet, nu te mai apuca să le povesteşti la toţi ideea, protestă McKisco. Nu vreau să se vânture până nu e publicată cartea.

Rosemary înotă înapoi, până la ţarm, unde îşi aruncă halatul peste umerii care începuseră s-o usture şi se întinse din nou la soare. Barbatul cu cascheta de jocheu trecea acum de la o umbrelă la alta, ţinând în mâini o sticlă şi mai multe pahărele; curând el şi cu prietenii lui se animară de-a binelea şi se strânseră laolalta, acum erau adunaţi toţi sub o singură umbrela — se părea ca pleca cineva şi mai luau un ultim pahar împreuna pe plajă. Chiar şi copiii simţeau că acolo se petrece ceva fascinant, sub umbrela aceea uriaşă, şi se întorseseră spre ea — şi lui Rosemary i se parea că totul porneşte de la bărbatul acela cu cascheta de jocheu.

Amiaza stăpânea marea şi cerul — chiar şi linia albă a oraşului Cannes, la cinci mile mai departe, se topise într-un miraj proaspat şi răcoros; o barcă cu pânze, cu prora roşie ca pieptul măcăleandrului, trăgea dupa sine o dâră, dinspre largul mai întunecos al marii. Se parea că n-ar mai fi fost viaţă nicăieri, pe toată întinderea coastei, decât aici sub soarele filtrat prin umbrele, unde mai dăinuia ceva din miezul culorilor şi murmurelor.

Campion trecu pe lângă ea, se opri la câţiva paşi, şi Rosemary închise ochii prefăcându-se adormită; pe urmă îi întredeschise şi pândi două coloane tulburi, înceţoşate, care erau de fapt o pereche de picioare. Bărbatul se părea că-şi face drum printr-un nor de culoarea nisipului, însă norul pluti mai departe în cerul vast, fierbinte, şi Rosemary adormi într-adevar.

Se trezi scăldată în sudoare găsind plaja pustie, în afară de bărbatul cu caschetă de jocheu, care strângea tocmai o ultimă umbrelă. Rosemary era încă întinsă în nisip, clipind ca să se dezmeticească, şi el se apropie spunându-i:

— Tocmai voiam să va trezesc înainte de a pleca şi eu. Nu e bine să vă bronzaţi prea tare din prima zi.

— Mulţumesc. Rosemary îşi privi picioarele stacojii. Dumnezeule!

Râse înveselită, invitându-l astfel să mai spună ceva, însa Dick Diver îşi şi strânsese cortul şi umbrela de plajă ca să le

ducă spre automobilul care aştepta mai departe, astfel că ea intră în apă sa se spele de transpiraţie. El se mai întoarse şi ridicând de jos o greblă, o lopată şi o sită le depozită într-o crăpătură dintr-o stâncă. Mai privi în sus şi în jos pe plajă să vadă dacă nu uitase ceva.

— Ştiţi cumva cât e ceasul? întrebă Rosemary.

— Cam unu şi jumătate.

Rămaseră o clipă alături, privind marea.

— Nu e o oră chiar urâtă, spuse Dick Diver. Nu e chiar timpul cel mai neplăcut al zilei.

O privi, şi o clipă ea simţi că trăieşte în luminile strălucitoare, albastre ale ochilor lui, stăpânită de impulsul să i se dăruie cu toată fiinţa. Pe urmă el ridică ultimul lucru pe care-l mai avea de luat şi se îndreptă spre automobilul lui, iar Rosemary ieşi din apă, îşi scutură halatul şi se îndreptă şi ea spre hotel.

CAPITOLUL IV

Se facuse aproape ora două când intrară în sufrageria hotelului. O alcătuire greoaie de raze şi umbre unduia în sus şi în jos pe deasupra meselor pustii odată cu legănarea înceată a pinilor de afară. Doi chelneri, strângând farfuriile şi vorbind între ei o italienească foarte sonoră, amuţiră când se apropiară ele şi le prezentară o versiune obosită a dejunului *table d'hôtel.*

M-am îndrăgostit adineaori pe plajă, spuse Rosemary.

— De ce?

— Întâi de o grămadă de oameni care arătau drăguţ de tot. Pe urmă de un bărbat.

— Ai stat de vorbă cu el?

— Numai puţin. E foarte frumos. Cu părul roşu. Mânca cu mare poftă. E însurat, însă, aşa se întâmplă de obicei.

Maică-sa era prietena ei cea mai bună şi îşi investise toată fiinţa în opera care consta în a o creşte şi a o pregăti pentru viaţă; aşa ceva nu era un lucru prea rar în profesia actoricească, însă reprezenta totuşi ceva deosebit pentru că doamna Elsie Speers nu încerca să-şi compenseze astfel vreo înfrângere proprie. Nu avea motive de amărăciune şi nici resentimente personale faţă de viaţă — de două ori căsătorită satisfăcător şi de două ori văduvă, stoicismul ei jovial se intensificase de fiecare dată. Primul ei soţ, tatăl lui Rosemary, fusese medic militar, iar cel de-al doilea — ofiţer de cavalerie, şi amândoi îi lăsaseră câte ceva, iar ea voia să păstreze patrimoniul acesta intact pentru Rosemary. Necruţând-o deloc, o făcuse pe

Rosemary o fiinţa tare — necruţându-şi nici propria ei muncă şi devotamentul, cultivase în Rosemary un idealism, care în momentul de faţă se îndrepta spre ea însaşi şi vedea acum lumea prin ochii ei. Astfel că Rosemary Hoyt, rămânând un copil „simplu", era protejată de un scut dublu — armura maică-si şi a ei proprie — şi căpătase o neîncredere matură faţă de tot ce era mărunt, facil şi vulgar. Cu toate acestea, odată cu succesul brusc pe care-l cunoscuse Rosemary în cinematograf, doamna Speers simţi că venise vremea să fie înţărcată şi din punct de vedere spiritual: ar fi fost pentru ea mai degraba un prilej de plăcere decât de suferinţă dacă acest idealism dezlănţuit, plin de avânt şi de exigenţă, s-ar fi concentrat asupra altcuiva decât asupra ei.

— Atunci, îţi place aici? întrebă.

— Ar fi distractiv dacă am' ajunge să-i cunoaştem pe oamenii aceştia. Mai erau şi alţii, însă nu prea drăguţi. M-au recunoscut — oriunde am merge, toată lumea a văzut *Fetiţa tatii.*

Doamna Speers aşteptă ca această licărire de egoism să se stingă; pe urmă spuse pe un ton neglijent:

— Asta-mi aduce aminte să te întreb, când te duci să-l vezi pe Earl Brady?

— Mă gândeam să mergem astăzi după-masă — dacă te-ai odihnit.

— Du-te singură, eu nu merg.

— Mai aşteptăm până mâine atunci.

— Vreau sa te duci tu singură. E foarte aproape — n-ai să-mi spui acum că nu ştii franţuzeşte.

— Mamă — nu există şi lucruri pe care să nu trebuiască să le fac?

— Uf, foarte bine, atunci, du-te mai târziu — însa oricum găseşte o zi până nu plecăm.

— Bine, mama.

Dupa dejun, amândouă fură covârşite de o apatie brusca de felul celei care pogoară asupra americanilor în călătorie, prin locuri mai liniştite din străinatate. Nu mai simţeau nici un fel de impulsuri, nu se auzeau glasuri să cheme de afara, şi nici frânturi din propriile lor gânduri nu le mai rasareau pe neaşteptate în faţă; şi lipsindu-le brusc vacarmul de la marile hoteluri de tipul *Empire*, de acasa, aveau dintr-o dată impresia a aici viaţa se oprise locului.

— Haide sa stăm numai trei zile, mama, spuse Rosemary când se întorseseră în camerele lor. Afara, un vânt uşor împingea caldura de colo până colo, străcurând-o printre arbori suflând pale mărunte prin deschizaturile obloanelor

[illegible] cu barbatul de care te-ai îndrăgostit pe plaja?

[illegible] pe tine, mama draga.

Rosemary ieşi în hol şi conversă cu Gausse-*père* despre trenuri. Portarul, în livreaua lui kaki, sprijinit într-o rână lângă masa recepţiei, o privea bătos, apoi îşi aminti deodată de bunele maniere ale *métier*-ului său. Ea luă autobuzul şi făcu, împreună cu doi chelneri servili, drumul până la gară, încurcată de tăcerea lor deferentă, simţind tot timpul îndemnul să-i încurajeze:

— Daţi-i drumul, vorbiţi, râdeţi. Pe mine nu mă supără.

Compartimentul de clasa întâi era înăbuşitor; reclamele în culori vii ale companiilor feroviare — Pont du Gard la Arles, Amphithéâtre la Orange, sporturi de iarnă la Chamonix — erau mai proaspete decât marea nemişcată de afară. Spre deosebire de trenurile americane absorbite într-un destin intens, numai al lor, şi pline de dispreţ faţă de cei dintr-o altă lume mai puţin rapidă şi cu respiraţia mai domoală, aici trenul era o parte a peisajului prin care treceau. Respiraţia lui sufla praful de pe frunzele palmierilor, funinginea se amesteca în bălegarul uscat prin grădini. Rosemary era sigură că n-ar fi avut decât să se aplece puţin pe portiera vagonului ca să culeagă florile cu mâna.

O duzină de birjari dormeau pe caprele trăsurilor în faţa gării Cannes. Dincolo, pe promenada Cazinoului, prăvăliile de lux şi marile hoteluri îşi îndreptau măştile inexpresive ale faţadelor către marea estivală. Era de necrezut că ar fi existat vreodată un „sezon", şi Rosemary, care era prin profesia ei, într-o măsură influenţată de modă, se simţi deodată timidă, ca şi cum ar fi fost pe moarte şi şi-ar fi dat seama că are nişte dorinţe nelalocul lor; ca şi cum toată lumea din jur s-ar fi întrebat de ce venise şi ea exact în momentul acesta, între clipele de veselie din iarna trecută şi cele din iarna viitoare, în vreme ce sus, în nord, lumea adevărată îşi continua zgomotoasă, viaţa.

■

Pe când ieşea dintr-un magazin cu o sticlă de ulei de cocos în mână, o femeie pe care o recunoscu ca fiind doamna Diver, îi tăie calea cu braţele încărcate de perne de sofa îndreptându-se către un automobil parcat mai în josul străzii. Un câine lung, scund, negru lătră spre ea, un şofer aţipit se trezi tresărind. Ea se aşeză în maşină, şi faţa frumoasă îi era împietrită, controlată, ochii gravi şi pânditori, privind drept în faţă fără să vadă ceva anume. Rochia îi era de un roşu strălucitor şi picioarele cafenii, goale. Avea părul des, întunecat auriu, ca blana unui câine ciau-ciau.

Pentru că trebuia să-şi aştepte trenul o jumătate de oră, Rosemary se aşeză la o masă în Café des Alliés, pe Croisette, unde copacii închipuiau un crepuscul verde pe deasupra meselor şi orchestra logodea un public imaginar de cosmopoliţi cu

cântecele carnavalului de la Nisa şi cu melodii americane de anul trecut. Cumpărase pentru mamă-sa *Le Temps* şi *Saturday Evening Post*, şi pe când îşi sorbea citronada deschise revista la memoriile unei prinţese rusoaice, şi constată că convenţiile anilor nouăzeci erau mai reale şi mai aproape de ea decât titlurile unui ziar francez. Era acelaşi simţământ care i se păruse apăsător şi la hotel — obişnuită să vadă cum cele mai brutale manifestări groteşti ale unui continent întreg sunt luate fie drept comedii, fie drept tragedii; neobişnuită să distingă singură neesenţialul de esenţial, începuse acum să creadă că viaţa franţuzească era goală de semnificaţie şi searbădă. Simţământul acesta îi era sporit de melodiile triste ale orchestrei, care aminteau de muzica melancolică a fanfarelor de circ la numerele de acrobaţie. Îi părea bine că se întorcea la hotelul lui Gausse.

A doua zi umerii îi erau prea arşi de soare ca să mai poată înota, aşa că ea şi cu mama ei închiriară un automobil — după multe târguieli, căci Rosemary îşi făcuse ideile ei despre valoarea banilor în Franţa — şi ieşiră la plimbare pe Riviera, această deltă a multor fluvii. Şoferul, un ţar rus din perioada lui Ivan cel Groaznic, se comporta ca un ghid numit cu de la sine putere, şi denumirile acelea strălucitoare — Cannes, Nisa, Monte Carlo — începură să-şi arate scânteierile prin obloanele aţipite, povestind în şoaptă despre regii de demult care veneau aici să dejuneze sau să moară, despre maharajahii care aruncau ochii de rubin ai lui Buddha în braţele balerinelor englezoaice, despre prinţii ruşi care dădeau săptămâni de crepuscul baltic pe zilele pierdute ale caviarului risipit aici. Cel mai mult dăinuia aroma risipelor ruseşti, aici, pe coastă — chiar dacă librăriile şi băcăniile lor erau închise acum. Cu unsprezece ani mai înainte, când sezonul se termina în aprilie, porţile bisericii ortodoxe se încuiaseră, şi şampaniile dulcege pe care le îndrăgiseră ei fuseseră puse deoparte, la păstrare, până la întoarcerea lor. „Ne întoarcem în sezonul viitor", spuseseră ei, însă fusese o promisiune prematură, pentru că nu aveau să se mai întoarcă niciodată.

Era plăcut să se întoarcă acum la hotel, după-amiaza târziu, privind de sus marea la fel de tainic colorată ca agatele şi cornalinele copilăriei, verzuie ca laptele verzui, albastră ca sineala, sau întunecată ca vinul. Era plăcut să treci prin faţa oamenilor ieşiţi să cineze în praguri şi să auzi melodiile pianelor mecanice înverşunându-se în spatele faţadelor acoperite de viţă ale cârciumilor. Când cotiră pe Corniche d'Or şi spre hotelul Gausse, prin malul întunecos al copacilor, aşezaţi în şiruri asemenea valurilor urmând unul altuia, soarele plutea peste ruinele apeductului.

Undeva, pe colinele din spatele hotelului începuse o petrecere, şi Rosemary asculta muzica prin clarul de lună fantomatic agăţat în plasa de ţânţari de la ferestrele ei, spunându-şi că bucuriile continuau dincolo şi gândindu-se la oamenii aceia simpatici de pe plajă. Socotea că poate avea să-i mai întâlnească a doua zi dimineaţă, era însa limpede că ei constituiau un grup care-şi ajungea sieşi, şi odată ce aveau să-şi aranjeze, la locurile lor, umbrelele, covoraşele de bambus, căţeii şi copiii, partea din plajă ocupată de ei devenea rezervată şi închisă pentru toţi ceilalţi. Se hotărî, în orice caz, să nu-şi mai petreacă ultimele două dimineţi laolaltă cu ceilalţi.

CAPITOLUL V

Problema se rezolvă de la sine. Grupul soţilor McKisco nu era acolo, şi de-abia îşi întinsese ea halatul când doi bărbaţi — cel cu cascheta de jocheu şi tânărul blond care îşi manifesta înclinaţiile de a tăia chelnerii în două cu fierăstrăul — îşi părăsiră grupul şi se îndreptară spre ea.

— Bună dimineaţa, spuse Dick Diver. Se întrerupse schimbând tonul: — Uite ce, te-a ars sau nu te-a ars prea tare soarele, dar de ce nu te-ai arătat deloc ieri? Am fost îngrijoraţi de soarta dumitale...

Ea se ridică şi le salută cu un râs mic, fericit, intrarea în lumea ei.

— Ne întrebam, spuse Dick Diver, dacă ai să te laşi văzută în dimineaţa asta, aici, cu noi. Noi avem grijă de toate, avem mâncare şi băutură, aşa că este o invitaţie formală.

Părea să fie cât se poate de amabil şi fermecător — vocea lui constituia o promisiune că el personal avea să aibă grijă de ea, şi că puţin mai târziu avea să deschidă numai pentru ea, lumi întregi, necunoscute, să desfăşoare în faţa ei succesiuni de posibilităţi magnifice. Reuşi să facă prezentările astfel încât numele ei nici nu fu menţionat, şi apoi lăsă cu uşurinţă să se înţeleagă că toată lumea ştia perfect cine era ea, dar că-i respecta întru totul integritatea vieţii particulare — o curtoazie pe care Rosemary nu o mai cunoscuse, de când devenise celebră, decât la oamenii din propria ei profesie.

Nicole Diver, cu spinarea cafenie pornindu-i de la şiragul de perle, citea o carte de bucate cu reţete de pui Maryland. Avea aproximativ douăzeci şi patru de ani, aprecie Rosemary — faţa ei ar fi putut fi descrisă ca fiind de o frumuseţe convenţională, însă făcea impresia că ar fi fost sculptată la început pentru nişte proporţii eroice, atât îi erau de puternice oasele şi trăsăturile, ca

şi cum voiciunea frunţii şi tenului, tot ceea ce suntem obişnuiţi să asociem cu însemnele temperamentului şi caracterului, ar fi fost plămădite de un Rodin, şi apoi cizelate, în dimensiuni reduse, ca pentru o frumuseţe delicată, şi cu atâta minuţiozitate încât o singură alunecare a liniilor i-ar fi ştirbit ireparabil forţa şi calitatea întregului. La gură, mai ales, s-ar fi zis că sculptorul îşi concentrase migala, riscând totul — era asemenea arcului lui Cupidon de pe coperţile revistelor, şi cu toate acestea se împărtăşea din distincţia chipului întreg.

— Staţi aici mai multă vreme? întrebă Nicole. Vocea ei era scăzută, aproape aspră.

Dintr-o dată Rosemary lăsă să i se strecoare în minte posibilitatea că ar mai fi putut sta încă o săptămână.

— Nu chiar foarte multă vreme, răspunse vag. Am stat mult în străinătate — am debarcat în Sicilia, în martie, şi ne-am făcut de atunci drum, încet-încet, spre nord. Am făcut o pneumonie pe când lucram la un film, în ianuarie, şi de atunci mă tot refac.

— Doamne! Dar cum s-a întâmplat aşa ceva?

— De fapt, a început de la o partidă de înot. Rosemary nu se angaja, cu prea mult entuziasm, în povestirea unor detalii personale. — Într-o zi se întâmplă să am gripă şi nu ştiam că sunt bolnavă, şi se filma o scenă în care trebuia să înot printr-un canal la Veneţia. Era o secvenţă într-o montare foarte costisitoare, aşa că a trebuit să intru iar şi iar în apă, toată dimineaţa. Mama a adus imediat un doctor, dar nu mai avea atunci nici un rost — făcusem pneumonie. Schimbă subiectul cu toată hotărârea înainte ca vreunul din ei să apuce să mai spună ceva în legătură cu asta. — Vă place aici — în locul acesta?

— Lor trebuie să le placă, spuse Abe North, încet. Ei l-au inventat. Îşi întoarse lent capul leonin astfel încât ochii se opriră, cu tandreţe şi afecţiune, asupra celor doi Diver.

— Adevărat?

— E abia al doilea an când e deschis hotelul vara, explică Nicole. Noi l-am convins pe Gausse să ţină un bucătar şi un chelner şi un portar — la început şi-a scos doar cheltuielile, anul acesta a început să-i meargă mai bine.

— Dar dumneavoastră nu staţi la hotel.

— Noi ne-am făcut o casă, sus la Tarnes.

— Teorie este, spuse Dick, aranjând o umbrelă astfel încât să dea în lături o pată de soare de pe umărul lui Rosemary, că toate locurile mai dinspre nord, cum ar fi Deauville, au fost alese de ruşi şi de englezi, cărora nici nu le pasă de frig, în vreme ce noi, americanii, venim din climat tropical — din cauza asta am început să poposim aici.

Tânărul cu aspect latin întorcea absent paginile ediţiei pariziene din *New York Herald.*

— Dar ia spuneți, de ce naționalitate sunt oamenii ăștia? întrebă deodată, și citi cu o ușoară intonație franceză: „La Hôtel Palace la Vevey s-au înregistrat domnul Pandely Vlasco, doamna Bonneasse" — și nu exagerez deloc — „Corina Medonca, doamna Pasche, Seraphin Tullio, Maria Amalia Roto Nais, Moises Teubel, doamna Paragoris, Apostle Alexandre, Yolanda Yosfuglu și Geneveva de Momus!" Asta mă atrage cel mai mult — Geneveva de Momus. Aproape că face să dai o fugă până la Vevey să arunci o privire asupra Genevevei de Momus.

Se ridică în picioare cu o nervozitate subită, întinzându-și tot trupul, cât era de lung, cu aceeași mișcare. Era cu câțiva ani mai tânăr decât Diver sau North, înalt, asprit la trup însă slab, în afară de forța care i se strânsese vizibil în umeri și în antebrațe. La prima vedere părea numai convențional prezentabil, însă pe fața lui întârzia toată vremea o expresie vagă de dezgust care dăuna luciului amplu, concentrat, al ochilor săi căprui. Cu toate acestea, îi țineai minte mai târziu, chiar și după ce i-ai fi uitat gura incapabilă să mai suporte plictiseala și fruntea tânără cu ridurile ei de suferință neliniștită și inutilă.

— Am găsit unii mai buni în știrile despre americani de săptămâna trecută, spuse Nicole. Doamna Evelyn Oyster și — cine mai erau ceilalți?

— Era un domn S. Flesh, spuse Diver, ridicându-se de asemenea în picioare. Își luă grebla și începu să lucreze cu toată seriozitatea în curățirea pietricelelor din nisipul plajei.

— A, da — S. Flesh — nu-ți face pielea ca de găină?

Simțea o senzație de liniște alături de Nicole — Rosemary constată că era mai liniștitor chiar decât să stea cu propria ei mamă. Abe North și Barban, francezul, vorbeau despre situația din Maroc, și Nicole, care-și terminase de copiat rețeta, își luă lucrul de mână. Rosemary le examina posesiunile — patru umbrele mari de soare care alcătuiau un adevărat adăpost de umbră, o cabina portabilă pentru dezbracat, un cal de cauciuc care se putea umfla, lucruri noi pe care Rosemary nu le mai văzuse până atunci, ținând de prima explozie a manufacturii de obiecte de lux imediat după război și probabil în mâinile primilor cumpărători. Înțelesese dinainte că erau oameni la modă, dar deși maică-sa o învățase să se ferească de parveniți, nu simțea că ar fi vorba de așa ceva în cazul de față. Chiar și în imobilitatea absolută, desăvârșită din dimineața aceasta, simțea un scop, o intensitate îndreptată către ceva, o direcție, un act de creație deosebit de oricare altul cunoscut până atunci. Mintea ei nematură nu făcea nici o speculație cu privire la relațiile lor unul față de celălalt, nu era interesată decât de relațiile lor față

de ea însăși — însă percepea o plasă de legături placute pe care și-o exprimă prin gândul că păreau să se distreze minunat.

Îi privi pe rând pe cei trei bărbați, izolându-i pentru moment din scenă. Toți trei erau prezentabili în feluri diferite: toți aveau o anumită blândețe pe care ea o simțea ca făcând parte din viețile lor, trecute și viitoare, necircumscrisă de evenimente, nesemănând deloc cu felul de a se comporta al unor actori, și simțea de asemenea o delicatețe susținută, consecventă, cu totul deosebită de camaraderia brutală și jovială a regizorilor care până atunci reprezentaseră elementul intelectual în viața ei. Actorii și regizorii — aceștia fuseseră singurii bărbați pe care îi cunoscuse ea, aceștia și masa eterogenă, indistinctă a studenților din colegii, interesați doar de dragostea la prima vedere, pe care-i întâlnise la o serbare la Yale toamna trecuta.

Aceștia trei erau deosebiți. Barban, cel mai puțin stilat, era mai sceptic și mai ironic; manierele lui erau formale, chiar neglijente. Abe North ascundea, sub timiditatea lui, un umor lipsit de speranță, care o amuza, dar o și punea în încurcătură. Firea ei serioasă își suspecta propria capacitate de a produce eventual o impresie definitivă asupra lui.

Dick Diver însă — el era, cu totul, desăvârșit, aici. Tăcută îl examină cu toată admirația. Tenul îi era roșcat și ars de soare, ca și părul, tuns scurt — un puf ușor de aceeași nuanță îi cobora pe brațe și pe mâini. Ochii îi erau de un albastru strălucitor, dur. Nasul îi era parcă ascuțit și nu rămânea niciodată nici un fel de îndoială asupra persoanei pe care o privea sau căreia îi adresa cuvântul — și aceasta este o dovadă flatantă de atenție, căci cine se uită direct la noi înșine când ne vorbește? — sunt doar niște priviri care cad asupra noastră, curioase sau neinteresante, și nimic mai mult. Vocea lui, prin care trecea o melodie stinsă, irlandeză, era ca un cântec îndreptat spre cucerirea lumii, și totuși ea simțea un strat de duritate ascuns în el, un autocontrol și o autodisciplina, propriile ei virtuți. O, da, ea îl alesese, și Nicole ridicându-și tocmai atunci privirile o văzu alegându-l, îi auzi suspinul mic care pecetluia faptul ca el era luat în stăpânire.

Către amiază soții McKisco, doamna Abrams, domnul Dumphry și Señor Campion sosira și ei pe plajă. Aduseră o umbrelă nouă pe care o instalară, cu priviri dintr-o parte spre grupul soților Diver, și se strecurară sub ea cu expresii pline de satisfacție — toți în afară de domnul McKisco, rămas afară cu un fel de sfidare plină de deriziune. În operația sa de greblare Dick trecuse pe lângă ei și acum se reîntorsese spre umbrelele grupului său.

— Cei doi bărbați mai tineri citesc laolaltă *Cartea Bunei Cuviințe,* spuse cu vocea scăzută.

— Îşi pun şi ei în gând să se amestece cu lumea bună, spuse Abe.

Mary North, femeia cea tânără, foarte bronzată, pe care Rosemary o întâlnise în prima zi pe plută, se întoarse de la înot şi spuse cu un surâs care era în realitate o scânteiere ironică a ochilor:

— Au sosit aşadar domnul şi doamna Nu-Tremură-Niciodată.

— Sunt prietenii domnului de aici, îi aminti Nicole arătându-l pe Abe. De ce nu se duce de-a dreptul să stea de vorbă cu ei? Nu crezi că sunt simpatici?

— Cred că sunt *foarte* simpatici, aprobă Abe. Doar că nu cred că sunt simpatici, asta e tot.

— Ei, *eu* personal, am constatat că sunt prea mulţi oameni pe plajă în vara asta, recunoscu Nicole. Plaja *noastră* pe care a creat-o Dick dintr-o grămadă de pietriş şi gunoaie... Stătu puţin pe gânduri, apoi îşi coborî vocea să şi-o facă inaudibilă pentru trioul de fete bătrâne aşezate mai încolo, sub o altă umbrelă. — Şi totuşi, aceştia sunt preferabili englezilor din vara trecută care tot strigau de la unul la altul: — Nu-i albastră marea? Nu-i o minune cerul ăsta alb? Uite ce i s-a roşit nasul micuţei Nell!

Rosemary se gândi că nu i-ar fi fost deloc plăcut s-o aibă duşmană pe Nicole.

— Dar n-ai văzut bătaia, continuă Nicole. În ziua dinainte de a veni dumneata, bărbatul acela căsătorit, cu numele care sună ca un surogat de unt sau de benzină de automobil...

— McKisco?

— Da — ei, se aprinsese o discuţie şi ea i-a aruncat cu nisip în faţă. Aşa că, firește, el s-a aşezat peste ea şi i-a frecat faţa în nisip. Noi am fost, pur şi simplu, electrizaţi. Îi tot spuneam lui Dick să intervină s-o apere.

— Cred, spuse Dick Diver privind absent rogojina de paie de sub el, că am să mă duc să-i invit la cină.

— Nu, n-ai s-o faci, spuse Nicole repede.

— Cred c-ar fi un lucru foarte bun — la urma urmei, sunt şi ei aici, să ne adaptăm situaţiei.

— Suntem foarte bine adaptaţi şi aşa, insistă ea râzând. Eu n-am de gând să mă văd cu nasul frecat cu nisip. Eu sunt o femeie meschină, înrăită, îi explică ea lui Rosemary, apoi, ridicându-şi glasul: — Copii, puneţi-vă costumele de baie!

Rosemary fu deodată sigură că momentele următoare pe care avea să şi le petreacă înotând după ce intra acum în apă aveau să rămână unice toată viaţa ei, clipe care să-i răsară întotdeauna în amintire ori de câte ori ar mai fi venit vorba de înot în prezenţa ei. Cu toţii deodată, se îndreptară spre apă, pregătiţi în toată fiinţa lor de inactivitatea prelungită, forţată, de până

atunci, trecând de la căldură la prospeţime cu pofta unor gurmanzi care după o mâncare fierbinte, sorb prelung din vinul de gheaţă. Ziua pentru Diveri era organizată ca pentru cei din civilizaţiile străvechi, încât să smulgă tot ce se putea smulge din posibilităţile la îndemână şi să dea oricăror momente de tranziţie întreaga lor valoare; şi Rosemary nu ştia dacă avea să mai urmeze vreun moment de tranziţie de la dăruirea totală a clipelor de înot până la locvacitatea ceasului de amiază, la masă, în hotelul provensal. Însă iarăşi trăi simţământul că Dick o luase în grija lui şi se dărui cu toată bucuria, ca răspuns la gestul acesta ipotetic, ca şi cum ar fi dat ascultare unei porunci.

Nicole îi întinse soţului ei veşmântul ciudat la care lucrase. El intră în cortul de schimb şi reapărând după o clipă îmbrăcat în pantaloni de baie transparenţi, de dantelă neagră. O cercetare mai atentă dezvălui că erau căptuşiţi cu o stofă de culoarea pielei.

— Ia te uită, dacă ăsta nu-i un truc de invertit! exclamă domnul McKisco cu dispreţ — apoi întorcându-se repede spre domnii Dumphry şi Campion adăugă: — O, vă rog să mă iertaţi!

Rosemary înflori de bucurie la ideea acestui veşmânt. Naivitatea ei răspundea din toată inima la simplitatea costisitoare a soţilor Diver, nesesizându-i complexitatea sau lipsa de inocenţă, neştiind că aici era vorba de o selectare a calităţii mai degrabă decât a cantităţii, din vitrinele bazarului lumii; şi că până şi simplitatea aceasta de comportament, pacea aceasta şi bunăvoinţa aidoma celei care domneşte într-o cameră de copii, accentul aşezat pe virtuţile simple, erau o parte dintr-un târg disperat încheiat cu zeii şi fuseseră obţinute prin lupte despre care ea n-ar fi putut şti nimic niciodată. În clipa aceea Diverii reprezentau, priviţi din afară, exact punctul de evoluţie cel mai înaintat al unei clase, astfel că majoritatea celorlalţi oameni păreau stângaci în comparaţie cu ei — în realitate începuse însă o schimbare calitativă în ochii lui Rosemary.

Rămase mai departe cu ei, în vreme ce sorbeau *sherry* şi mâncau crochete. Dick Diver o privea cu ochi albaştri, reci; gura lui blândă, puternică, spuse gânditoare şi cu intenţie deliberată:

— Eşti singura fată tânără pe care am văzut-o de multă vreme şi care arată într-adevăr ca şi cum ar înflori.

■

Cu capul în poala mamei sale, Rosemary plânse îndelung.

— Îl iubesc, mamă. Sunt groaznic de îndrăgostită de el — nu mi-am închipuit niciodată c-aş putea să simt aşa ceva pentru

vreo ființă. Și e însurat, și îmi place și ea — o, e ceva fără nici o speranță. O, cât de mult îl iubesc!

— Sunt curioasă să-l cunosc și eu.

— Ne-a invitat la masă vineri.

— Dacă te-ai îndrăgostit cu adevărat, lucrul acesta ar trebui să te facă fericită. Ar trebui să râzi și să zburzi acuma.

Rosemary își ridică ochii și fața i se înfioră și râse. Mama ei avusese întotdeauna o influență foarte pronunțată asupra ei.

CAPITOLUL VI

Rosemary se îndreptă spre Monte Carlo, simțindu-se cât se poate de posomorâtă și de prost dispusă. Urcă în mașină dealul plin de hârtoape spre La Turbie până la un platou vechi al studiourilor Gaumont, pe cale de instalare pentru filmări și, pe când aștepta la grilajul de la intrare să i se răspundă la mesajul trimis printr-o carte de vizită, avea impresia că se regăsește în priveliștile obișnuite ale Hollywoodului: rămășițe bizare ale vreunui film recent, decorul unei străzi decrepite, din India, o balenă uriașă de cartoh, un pom monstruos, purtând în crengi cireși mari cât mingile de baschet, înflorit acolo printr-o dispensă exotică, la fel de autohton ca și amarantul palid, mimozele, arborii de plută sau pinii pitici. Era și un chioșc servind drept bufet expres și două platforme de filmare asemănătoare unor șoproane, și, pretutindeni, grupuri de siluete cu chipurile fardate, pline de speranță, obosite de așteptare.

După zece minute un tânăr cu părul de culoarea penelor de canar se grăbi spre poartă.

— Intrați, domnișoară Hoyt. Domnul Brady e la setul de filmare, însă e foarte dornic să vă vadă. Îmi pare rău că a trebuit să așteptați, dar știți și dumneavoastră, doamnele astea franțuzoaice sunt mai rele decît...

Regizorul de platou deschise o ușită în zidul orb al unei clădiri de carton și cu un sentiment de bruscă, bucuroasă familiaritate Rosemary îl urmă în penumbrele dinăuntru. Ici și colo, niște siluete mai punctau semiîntunericul, întorcându-și fețele de cenușă spre ea, asemenea unor suflete în purgatoriu pândind trecerea vreunui muritor. Se auzeau șoapte și glasuri scăzute și, după toate aparențele, de foarte departe tremoloul unui armoniu. Când colțul după niște clădiri mărunte, ajunseră în lucirea albă, zgomotoasă a unei scene, unde un actor francez — cu plastronul cămășii, gulerul și manșetele suflate într-un trandafiriu scânteietor — și o actriță americană stăteau nemișcați față în față. Se priveau unul pe altul cu ochii

încăpățânați, ca și cum ar fi stat în aceeași poziție de ceasuri întregi; multă vreme nu se petrecu nimic, nu se mișcă nimeni. O baterie întreagă de lumini se stinse cu un fâșâit sălbatic, apoi se aprinse iarăși; bătaia plângăreață a unui ciocan se străduia să obțină intrarea în nimicnicie, de undeva de departe; un chip albăstrui apăru printre luminile orbitoare de deasupra, strigă ceva neinteligibil în întunericul de mai sus. Apoi tăcerea fu întreruptă de o voce în fața lui Rosemary.

— Baby, dacă nu-ți scoți ciorapii poți să-ți mai deșiri încă zece perechi. Și rochia asta costă cincisprezece lire.

Dându-se înapoi, cel care vorbise se ciocni de Rosemary, la care regizorul de platou spuse: — Hei, Earl — domnișoara Hoyt!

Se întâlneau pentru prima dată. Brady era un om cu mișcări rapide și energice. Pe când îi strângea mâna îl văzu examinând-o din cap până în picioare, un gest pe care-l recunoștea și o făcea să se simtă în largul ei, dar care îi dădea întotdeauna un sentiment de ușoară superioritate față de oricine ar fi fost cel care îl schița. Dacă persoana ei constituia o proprietate, atunci ea era liberă să se folosească de orice avantaje ar fi fost inerente în stăpânirea acestei proprietăți.

— Mă gândeam tocmai că trebuie să apari de la o zi la alta, spuse Brady cu o voce care era doar o idee prea stăruitoare pentru viața particulară, și care aducea cu ea un vag însă sfidător accent *cockney*. Ai făcut un voiaj frumos?

— Da, dar ne pare bine că o să ne întoarcem acasă.

— Nu-u-u, protestă el. Mai amână asta nițel, — vreau să stau ca lumea de vorbă cu dumneata. Lasă-mă să-ți spun ca am văzut un film de-al dumitale — *Fetița aia a tatii*. L-am văzut la Paris. Am și telegrafiat imediat în California să aflu dacă ai mai semnat vreun contract.

— Tocmai semnasem unul — îmi pare rău.

— Dumnezeule, ce film!

Nevrând să-i răspundă cu un surâs prostesc de aprobare, Rosemary se încruntă.

— Nimănui nu-i convine să fie judecată numai după un singur film, spuse.

— Sigur — ai dreptate. Și ce planuri mai ai?

— Mama crede că ar trebui să mă mai odihnesc. Când ne întoarcem, probabil că o să semnăm cu *First National* sau o să continuăm la *Famous*.

— Cine noi?

— Mama. Ea decide în chestiunile de afaceri. Nu m-aș descurca niciodată fără ea.

El o privi iarăși de sus până jos, și văzându-l cum face asta, ceva în Rosemary trecu necondiționat de partea lui. Nu era

vorba de simpatie, deloc admirația spontană pe care o simțise pentru bărbatul de pe plajă de dimineață. Era ca un declic. El o dorea, și în măsura în care lucrul acesta privea emoțiile ei virginale, se gândea la capitulare cu calm desăvârșit. Și cu toate acestea, știa că avea să-l uite total la o jumătate de ceas după ce se despărțeau — ca pe un actor pe care l-ar fi sărutat într-un film.

— Unde stai acum? întrebă Brady. A da, la Gausse. Mda, și planurile mele sunt gata pentru anul acesta, dar scrisoarea aceea pe care ți-am scris-o atunci rămâne valabilă. Nu mi-am dorit atâta să fac un film cu cineva anume de când era Connie Talmadge copil.

— Și eu simt la fel. De ce nu te întorci și dumneata la Hollywood?

— Nu pot să sufăr locurile acelea blestemate. Mă simt perfect aici. Mai stai puțin să termin scena asta, și am să-ți arăt studioul.

Îndreptându-se spre platoul de filmare începu să discute cu o voce joasă, calmă, cu actorul francez.

Trecură cinci minute — Brady vorbea mai departe, în vreme ce, din când în când, francezul se foia pe picioare și dădea din cap. Dintr-o dată, Brady se întrerupse, strigând ceva spre reflectoarele care-i scăldară pe neașteptate, făcându-i să tresară, într-o izbucnire zumzăitoare de lumină. Întreg Los Angeles-ul vuia acum în jurul lui Rosemary. Calmă, trecea acum iarăși prin orașul cu pereții subțiri, ireali, așteptând să se reîntoarcă într-adevăr acolo. Însă nu voia să-l vadă pe Brady în dispoziția în care simțea că avea să fie după ce-și va fi terminat scena și părăsi astfel platourile, farmecul lor încă învăluind-o. Lumea Mediteranei era mai puțin tăcută acum de când știa că existau aici studiourile de filmare. Se simți iubindu-i pe oamenii de pe stradă și, în drum spre tren, își cumpără o pereche de sandale de plajă.

Maică-sa fu încântată că ea îndeplinise cu atâta docilitate ce i se spusese să facă, însă dorea în continuare să o ia de aici să o îmbarce, teafără, în drum spre casă. Doamna Speers își păstrase în aparență prospețimea, însă era obosită; agoniile pe patul de moarte obosesc mult pe cei care adastă alături și ea veghease două asemenea agonii.

CAPITOLUL VII

Simțind încă efectele plăcute ale vinului rozé de la prânz, Nicole Diver își încrucișă brațele de ajuns de sus, pe piept, ca să-și simtă camelia artificială de pe umăr cum îi mângâie

obrazul, și ieși în frumoasa ei grădină unde nu era nici un fir de iarbă. Grădina era mărginită pe de o parte de casă, dinspre care se revărsa și în care și pătrundea, și din două părți de satul cel vechi, iar în fund de stâncile care coborau în trepte către mare.

De-a lungul zidurilor dinspre sat totul era acoperit de praf, vițele și iederele legănătoare, lămâii și eucaliptii, roaba sprijinită la întâmplare, parcă doar cu un moment înainte, dar îngropată în cărare, totul avea un aer atrofiat și amenințat de putreziciune. Nicole se simțea întotdeauna surprinsă când, întorcându-se în direcția cealaltă, pe lângă un răsad de bujori, pătrundea într-un ținut atât de proaspăt și de verde încât frunzele și petalele se crispau într-o umezeală tandră.

Purta la gât un fișiu liliachiu care, chiar și în lumina aceea încoloră de soare, își răsfrângea nuanțele spre fața ei, apoi în jos, înconjurându-i picioarele în mișcare cu o umbră violetă. Fața îi era nemișcată, aproape aspră, în afară de licărirea molatică de îndoială înfricoșată care-i răsărea din ochii verzi. Părul ei, odinioară blond, se întunecase la culoare, însă era mai frumoasă acum la douăzeci și patru de ani decât fusese la optsprezece când părul îi fusese mai strălucitor decât chipul.

Urmând o cărare străjuită de o ceață intangibilă de flori care se strecurau, pe lângă pietrele albe, la marginile aleii, ieși într-un spațiu deschis, cu vederea spre mare, unde atârnau lanterne adormite printre crengile smochinilor și unde se vedea o masă mare cu scaune de răchită și o umbrelă mare, de piață, din Siena, toate grupate în jurul unui pin enorm, arborele cel mai mare din grădină. Se opri acolo o clipă, privind absentă un hățiș de nasturții și irișii — care se împleteau la picioarele arborelui, ca și cum răsăriseră din semințe aruncate la nimereală — ascultând plânsetele și acuzațiile care răzbăteau dintr-o ceartă din camera copiilor, dincolo, în casă. Când acestea se stinseră în aerul verii, merse mai departe, printre bujorii caleidoscopici adunați în nori rozalii, printre tulipele întunecate și cafenii și printre trandafirii fragili cu tulpinele mov, transparente ca niște flori de zahăr într-o vitrină — până când, ca și cum scherzoul culorilor n-ar mai fi putut depăși o asemenea intensitate, s-ar fi sfărâmat deodată în aer, la picioarele ei; treptele umede o conduseră apoi spre terasa cu aproape doi metri mai jos.

Aici era un puț cu ghizdurile de piatră umede și alunecoase chiar și în zilele cele mai luminoase. Coborî treptele până dincolo, în grădina de legume; acum mergea repede; îi plăcea să fie activă deși uneori dădea impresia de tihnă care era și evocatoare și statică. Aceasta pentru că ea cunoștea prea puține cuvinte și nu credea în nici unul, și când era lume în jur era mai degrabă tăcută, manifestând doar un umor politicos cu o precizie care se apropia de uscăciune. Însă în clipa când străinii

începeau să nu se mai simtă în largul lor în prezenţa unei asemenea economii de cuvinte şi gesturi, ea relua subiectul discuţiei şi-l împingea înainte într-un vârtej, cu o surpriză febrilă pentru ea însăşi — apoi îl readucea de unde-l ridicase şi-l părăsea, brusc, aproape cu timiditate, ca un câine ascultător la comanda aport.

Pe când se oprise astfel în picioare, în lumina verzuie, tremurată, din grădina de legume,. Dick traversă aleea, prin faţa ei, îndreptându-se spre camera sa de lucru. Nicole aşteptă tăcută până ce el trecu; apoi îşi continuă şi ea drumul printre şirurile de viitoare salată spre o mică menajerie unde porumbeii şi iepurii de casa şi un papagal stârniră un amestec de sunete insolente în onoarea ei. Coborând la un alt nivel al grădinii, ajunse la un zid scund, arcuit şi privi în jos, peste Marea Mediterană care se întindea la două sute şi ceva de metri sub ea.

Era acum în străvechiul sat de pe colina Tarmes. Vila şi proprietatea erau aşezate pe locul unui şir de locuinţe ţărăneşti care se ridicasera peste o buză de stâncă — cinci căsuţe fuseseră combinate ca să alcătuiască actuala casă şi alte patru dărâmate ca să se deschidă grădina. Zidurile exterioare fuseseră lăsate neatinse, astfel ca văzute de jos, dinspre drumul de departe, din masa cenuşie-violetă a oraşului, se înfăţişau doar ca o grămadă indistinctă de pietre.

O clipă, Nicole rămase nemişcată privind Mediterana, dar acolo nu era nimic de făcut oricum, nici chiar pentru mâinile ei neobosite. Curând Dick ieşi din atelierul său de lucru, alcătuit dintr-o singură încăpere, ducând cu el un telescop şi începu să privească spre răsărit, către Cannes. Dupa o clipă Nicole intră în câmpul lui de viziune, la care el dispăru în casă şi ieşi din nou cu un megafon. Avea o mulţime de aparate din acestea mecanice.

— Nicole, strigă el, am uitat să spun că drept ultim gest apostolic am invitat-o pe doamna Abrams, femeia cu părul alb.

— Am bănuit eu. E ruşinos.

Uşurinţa cu care răspunsul ei îi parveni părea să-i discrediteze megafonul, aşa că-şi ridică glasul şi strigă: — Mă auzi?

— Da. El îşi coborî megafonul, însă îl ridică iarăşi la gură, cu încăpăţânare. — Mai am de gând să mai invit nişte oameni. Vreau să-i chem şi pe cei doi tineri.

— Foarte bine, se învoi ea placidă.

— Vreau sa dau o petrecere grandioasă, de tip rău famat. Să ştii că vorbesc serios. Vreau să dau o petrecere la care să se audă strigăte şi să se pună la cale seduceri în lege, bărbaţii să se întoarcă acasă la ei jigniţi şi femeile să leşine în cabinetele de toaletă. Aşteaptă numai şi ai să vezi.

Reintră în căsuţă şi Nicole înţelese că era într-una din dispoziţiile lui cele mai caracteristice, o stare de excitaţie care mătura totul şi care era inevitabil urmată de propria lui formă de melancolie, pe care n-o lăsa niciodată să se vadă, dar pe care ea i-o ghicea întotdeauna. Însufleţirea asta faţă de toate lucrurile din jur atingea o intensitate disproporţionată faţă de importanţa lor, imprimându-i o virtuozitate cu adevărat extraordinară în mânuirea celor din preajmă. În afară de câţiva, cei mai duri şi prin firea lor veşnic suspicioşi, avea puterea de a trezi în toate fiinţele de lângă el o iubire fascinată şi cu totul lipsită de capacitatea de a mai critica. Reacţia se instala când îşi înţelegea deodată risipa şi extravaganţele implicate de o asemenea atitudine. Uneori privea îndărăt, cu o adevărată spaimă, la carnavalurile de afecţiune pe care le dezlănţuise, aşa cum un general poate privi un masacru pe care l-a ordonat pentru a-şi satisface o poftă de sânge cu totul impersonală.

Era însă o experienţă cu totul remarcabilă să fii inclus o vreme în lumea lui Dick Diver; oamenii îşi închipuiau că le rezerva, pentru fiecare, situaţii speciale, că le recunoştea, fiecăruia, unicitatea superbă a propriilor destine. Câştiga pe oricine, de îndată, cu o consideraţie şi o politeţe desăvârşite, care se manifestau atât de repede şi de intuitiv încât nu puteau fi constatate decât după efectele lor. Şi atunci, fără nici un fel de precauţie, pentru ca să nu lase prima înflorire a afecţiunii să se ofilească, îşi deschidea porţile lumii sale încântătoare. Atâta vreme cât ei credeau cu totul în ea, fericirea lor constituia singura lui preocupare, însă la prima licărire de îndoială că toată desfăşurarea asta n-ar fi fost atoatecuprinzătoare, el pierea dintr-o dată din faţa ochilor celorlalţi, nemailăsând decât amintiri palide, fără putere, despre ce spusese sau făcuse.

La opt şi treizeci de minute în seara aceea, ieşi în întâmplinarea primilor săi oaspeţi, purtându-şi, ceremonios, promiţător, haina pe braţ, ca pe o capă de toreador. Dupa ce le salută pe Rosemary şi pe mama acesteia, aşteptă ca ele să spună întâi ceva, ca şi cum ar fi vrut să le dea prilejul să-şi regăsească singure, auzindu-se vorbind, încrederea în ele însele în acest mediu nou.

*

Încă fascinate de urcuşul spre Tarmes şi de aerul mai proaspăt de aici, Rosemary şi mama ei priveau încântate în jur. Tot astfel după cum calităţile personale ale unor oameni extraordinari pot să se arate mai limpede printr-o schimbare neobişnuită a expresiei, la fel perfecţiunea intens calculată a Vilei Diana se compromitea dintr-o dată prin nişte defecte

minuscule, cum ar fi fost apariţia întâmplătoare a vreunei slujnice, în fundal, sau conturul pervertit al vreunui arbore strâmb, de plută. Pe când soseau primii oaspeţi, cu aerul că de-abia aşteaptă distracţiile de peste noapte, tot ceea ce constituise ocupaţiile domestice de peste zi se îndepărta încet, lăsând doar imaginea copiilor Diver şi a guvernantei lor, aşezaţi încă la masa de seară pe terasă.

— Ce grădină minunată! exclamă doamna Speers.

— E grădina Nicolei, spuse Dick. N-o lasă deloc în legea ei — toată vremea mai aranjează câte ceva, îşi face griji cu bolile florilor. Mă aştept de la o zi la alta s-o văd şi pe ea atinsă de făinare sau mâncată de păduchii de frunze sau de cine ştie ce omizi. Îşi întinse cu hotărâre arătătorul spre Rosemary, spunând cu o frivolitate care părea să ascundă un interes patern: — Am să-ţi salvez integritatea mintală — am să-ţi dau o pălărie s-o porţi la soare pe plajă.

Le conduse din grădină spre terasă, unde turnă cocteilurile. Sosi şi Earl Brady şi o descoperi, surprins, pe Rosemary. Felul lui de a se purta era mai liniştit aici decât la studio, ca şi cum ceea ce ar fi constituit calitatea lui distinctivă ar fi fost lăsat la poartă, şi Rosemary, comparându-l de îndată cu Dick Diver, se întoarse cu un gest viu spre acesta din urmă. Prin comparaţie, Earl Brady părea uşor grosolan, vag prost-crescut; dar şi de data asta simţi o vibraţie parcă electrică de răspuns la prezenţa lui fizică.

Le vorbea cu familiaritate copiilor, care îşi terminaseră tocmai cina.

— Hello, Lanier, ce-ai zice de-un cântecel! N-ai vrea, tu şi cu Topsy, să-mi cântaţi ceva?

— Ce să cântăm? se învoi băieţelul, cu accentul ciudat, cântător pe care-l aveau copiii americani în Franţa.

— Cântecul acela despre *Mon Ami Pierrot.*

Fratele şi sora se opriseră unul lângă altul, fără nici un fel de timiditate şi vocile le pluteau dulci şi ascuţite prin aerul serii.

„Au clair de la lune
Mon ami Pierrot,
Prére-moi ta plume
Pour écrire un mot.

Ma chandelle est morte,
Je n'ai plus de feu,
Ouvre-moi ta porte
Pour L'amour de Dieu."[1]

[1] În noaptea senină
Prietene Pierrot,
Dă-mi o clipă pana
Un cuvînt să scriu.
Lumânarea-i arsă,
Nu mai am lumină.
Hai, deschide-mi uşa
Pentru Dumnezeu! (fr.) (n.tr).

Cântecul se stinse, şi copiii, cu chipurile licărindu-le în lumina soarelui târziu, îşi primeau, surâzînd liniştiţi, aplauzele. Rosemary se gândea că Vila Diana era centrul lumii. Pe o astfel de scenă era sigur că avea să se petreacă un lucru memorabil. Ea urca, urca tot mai sus pe măsură ce se auzea poarta şi soseau şi restul oaspeţilor. Soţii McKisco, doamna Abrams, domnul Dumphry, şi domnul Campion urcară pe terasă.

Rosemary se simţi străbătută de un sentiment acut de dezamăgire — aruncă o privire grăbită spre Dick ca şi cum i-ar fi cerut o explicaţie pentru amestecul acesta incongruent. Însă în expresia lui nu era nimic neobişnuit. Îşi salută noii oaspeţi cu prestanţă, şi cu o deferenţă evidentă faţă de infinitele şi necunoscutele posibilităţi ale fiecăruia. Credea în el cu atâta dăruire încât curând acceptă prezenţa celor din lumea lui McKisco drept cuvenită, ca şi cum s-ar fi aşteptat de la început să-i afle aici.

— Noi ne-am întâlnit la Paris, îi spunea McKisco lui Abe North, care împreună cu soţia sa sosiseră îndată după ei, de fapt ne-am întâlnit în două rânduri.

— Da, îmi amintesc, spuse Abe.

— Atunci, mai ştii unde? întrebă McKisco, care nu era niciodată mulţumit cu ceea ce ar fi trebuit să-l mulţumească.

— Păi, stai niţel... Însă Abe obosi repede de jocul acesta. Uite că nu-mi mai aduc aminte.

Schimbul acesta de replici umplu o pauză şi instinctul îi spunea lui Rosemary că ceva plin de tact ar fi trebuit să fie repede spus de cineva, însă Dick nu făcea nici o încercare să spargă grupul pe care-l creaseră aceşti oaspeţi întârziaţi, şi nici chiar pentru a o dezarma pe doamna McKisco de aerul ei de amuzament arogant. Nu rezolva această problemă mondenă pentru că ştia că era lipsită de orice importanţă în clipa aceea şi că avea să se rezolve de la sine. Îşi păstra calitatea lui personală pentru un efort de proporţii mai mari, aşteptând un moment mai semnificativ pentru a le da oaspeţilor conştiinţa că petrec minunat.

Rosemary stătea alături de Tommy Barban. El era într-o dispoziţie deosebit de dispreţuitoare faţă de tot din jur şi se părea că în clipa aceea exista un stimul special care acţiona asupra lui. Pleca a doua zi dimineaţa.

— Te întorci acasă?

— Acasă! Eu n-am nici un fel de casă. Plec la război.

— Ce război?

— Ce război? Orice război. N-am mai văzut ziarele în ultima vreme, însă presupun că trebuie să fie vreun război pe undeva — întotdeauna e război undeva.

— Nu-ţi pasă deloc pentru ce te-ai putea bate?

— Câtuşi de puţin — câtă vreme sunt tratat cum trebuie. Când am ajuns la un punct mort vin întotdeauna să le fac o vizită soţilor Diver, pentru că atunci ştiu că în câteva săptămâni are să-mi vină cheful să plec să mă bat.

Rosemary deveni rigidă.

— Dumneata eşti prietenul soţilor Diver, îi aminti ea.

— Sigur — îmi plac — mai ales ea — însă ei au calitatea să mă facă întotdeauna să doresc să plec la război.

Rămase gânditoare o vreme, dar nu reuşi să-l înţeleagă. Pe ea soţii Diver o făceau să dorească să rămână lângă ei pentru totdeauna.

— Dumneata eşti pe jumătate american, spuse, ca şi cum asta ar fi lămurit problema.

— Sunt şi pe jumătate francez, şi am făcut şcoala în Anglia, şi de la vârsta de optsprezece ani şi până acuma am purtat uniformele a opt ţări diferite. Dar sper că nu-ţi las impresia că n-aş ţine la Diveri — ţin mult, în special la Nicole.

— Cum ar putea cineva să nu ţină? spuse ea simplu.

Se simţea departe de el. Subînţelesul cuvintelor lui i se părea respingător şi încerca să smulgă adoraţia, pe care o nutrea ea pentru cei doi Diveri, de sub influenţa urâtă a amărăciunii lui. Îi păru bine că nu fu aşezat alături de ea, la masă, şi se mai gândea încă la vorbele lui, „mai ales ea", pe când se îndreptau cu toţii spre masa aşezată în grădină.

O clipă, fu alături de Dick Diver, pe alee. Alături de strălucirea lui precisă, concretă, totul se topea în certitudinea că el ştia totul. De un an de zile, adică din punctul ei de vedere dintotdeauna, ea avusese bani şi o anumită celebritate şi contactul cu cei celebri, şi aceştia din urmă i se înfăţişaseră doar ca nişte imagini puternice, intensificate, ale oamenilor cu care văduva medicului şi fiica ei se găsiseră laolaltă într-un hotel-pensiune la Paris. Rosemary era o romantică şi cariera ei nu-i oferise până atunci multe prilejuri satisfăcătoare în această direcţie. Mama ei, cu ideea pe care şi-o făcuse despre o carieră pentru Rosemary, n-ar fi tolerat nici un fel de surogate factice cum ar fi fost distracţiile întâmplătoare, ici-colo, şi într-adevăr Rosemary însăşi depăşise acum stadiul acesta — era *în* lumea filmului, dar nefăcând parte câtuşi de puţin din această lume. Astfel că atunci când văzuse pe chipul mamei sale o expresie care-i arăta că-l aprobă pe Dick Diver, aceasta însemna pentru ea că el era „cel adevărat"; însemna permisiunea să meargă cât mai departe cu putinţă.

— M-am uitat la dumneata, spuse Dick şi ea înţelese că vroia să spună exact lucrul acesta. Am ajuns să ţinem foarte mult la dumneata.

— Eu m-am îndrăgostit de dumneata din momentul în care te-am văzut prima dată, spuse ea încet.

El lăsă impresia că n-ar fi auzit, ca şi cum ar fi fost vorba de un compliment pur formal.

— Prietenii noi, spuse, ca şi cum asta ar fi fost un aspect important al chestiunii, pot de multe ori să se simtă mai bine împreună decât prietenii vechi.

Odată cu remarca aceasta, pe care ea nu o înţelese exact, se găsi în faţa mesei, care se întindea printre luminile ce se aprindeau în amurgul întunecat. Un fior de plăcere o străbătu când constată că Dick o aşezase pe mama ei la dreapta lui; ea stătea între Luis Campion şi Brady.

Covârşită de emoţie, se întoarse spre Brady cu intenţia să-i facă o confidenţă, însă cum pomeni întâia oară numele lui Dick, o licărire aspră, care se aprinse în ochii bărbatului, o făcu să înţeleagă că refuza oficiul de confesor patern. La rândul ei, fu la fel de fermă atunci când el încercă să-i monopolizeze mâna, astfel că începură o discuţie profesională, sau mai bine-zis îl ascultă în timp ce-i vorbea despre subiecte legate de ocupaţia lui, privirile ei politicoase nepărăsindu-i nici o clipă faţă; însă mintea îi era atât de departe de toate astea, încât simţea că şi el îşi dădea seama. Din când în când spusele lui mai ajungeau până la ea, iar restul îl completa din subconştient, aşa cum preiei bătăile unui ceas, de la mijloc, doar cu ritmul primelor sunete, pe care nu le-ai numărat, întârziindu-ţi în minte.

CAPITOLUL VIII

Într-o pauză, Rosemary îşi îndreptă privirile spre partea cealaltă a mesei unde era aşezată Nicole între Tommy Barban şi Abe North, cu zulufii ei ca de câine ciau-ciau, înspumaţi şi înfoiaţi la lumina lumânărilor. Rosemary ascultă, fascinată de vocea amplă, tăioasă, care se făcea rareori auzită:

— Sărmanul de el, exclama Nicole. Şi în fond de ce ţineai să-l tai în două?

— Am vrut să văd şi eu ce e înăuntrul unui chelner. Tu n-ai vrea să ştii ce-i înăuntrul unui chelner?

— Meniuri vechi, sugeră Nicole cu un râs scurt. Cioburi de porţelan spart şi bacşişuri şi căpeţele de creioane.

— Exact — dar toată chestia era să dovedeşti asta pe cale ştiinţifică. Şi pe urmă, dacă o făceam cu fierăstrăul acela de muzică, se elimina de la sine orice urmă de sordid din toată afacerea.

— Intenţionai să şi cânţi la fierăstrău în timpul operaţiei? se interesă Tommy.

— N-am ajuns chiar atât de departe. Ne-au alarmat țipetele Ne-am gândit să nu i se rupă ceva pe dinăuntru.

— Toate astea mie îmi sună foarte ciudat, spuse Nicole. Orice muzician care ar folosi fierăstrăul altui om al muzicii ca să...

Erau la masa de o jumătate de oră și o schimbare perceptibilă se instalase în aer — unul după altul lepădaseră, fiecare, câte ceva, o preocupare, o anxietate, o suspiciune, și acum rămăseseră numai eurile lor cele mai bune și oaspeții soților Diver. Dacă nu s-ar fi arătat prietenoși și interesați în tot ce se petrecea acolo, la masă, lucrul s-ar fi răsfrânt asupra gazdelor, astfel că acum încercau cu toții să participe, și constatând asta, Rosemary simți că-i sunt cu toții simpatici — cu excepția lui McKisco care reușise să se afirme ca singurul membru neasimilat din întreaga societate. Mai puțin din reavoință, cât din cauza hotărârii lui de a-și susține prin vin starea de bună dispoziție de care se bucurase la sosire. Răsturnat acum pe scaunul lui, între Earl Brady, căruia îi adresase mai multe observații agresive cu privire la cinematograf, și doamna Abrams, căreia nu-i spunea nimic, îl privea pe Dick Diver cu o expresie de ironie devastatoare, efectul fiind din când în când întrerupt de încercările lui de a-l atrage pe Dick într-o conversație, pe deasupra capetelor celorlalți de la masă.

— Nu ești cumva prietenul lui Van Buren Denby? spunea.

— Nu cred că-l cunosc.

— Credeam că ești vreun prieten de-al lui, persista el iritat.

Când subiectul oferit de domnul Denby se risipi de la sine, încercă altele la fel de irelevante, dar de fiecare dată însăși politețea atenției pe care i-o acorda Dick părea să-l paralizeze și, după o pauză dură de câte o clipă, conversația pe care o întrerupsese continua fără el. Încercă să mai intre în alte dialoguri, însă era ca și cum ar fi căutat toată vremea să dea mâna cu o mănușă goală — astfel că în cele din urmă, cu aerul resemnat al cuiva care se vede printre copii, își consacră în întregime atenția șampaniei.

Privirile lui Rosemary făceau iarăși și iarăși ocolul mesei, căutând cu încordare bucuria celorlalți, ca și cum fiecare dintre ei ar fi urmat să devină copiii ei adoptivi. Lumina plină de grație, a mesei, emanând dintr-un bol cu licăriri trandafirii, cădea peste fața doamnei Abrams, înclinată spre alternanța sticlelor de Veuve Cliquot, plină de vigoare, toleranța, bună dispoziție adolescentină; alături, era domnul Royal Dumphry, puterea ei feciorelnică de atracție fiind mai puțin pronunțată în lumea aceasta vesperală a plăcerii; pe urmă Violet McKisco, a cărei frumusețe fusese chemată la suprafață, astfel încât încetase

să se mai zbată ca să-și trăiască situația umbroasă de soție de arivist care încă nu reușise să parvină.

Pe urmă, Dick cu brațele pline de tot ceea ce luase de la ceilalți, adânc implântat în petrecerea pe care el o crease.

Pe urmă, maică-sa, pentru totdeauna perfecțiunea însăși.

Apoi Barban, vorbindu-i mamei sale cu o politețe fluentă și care o făcu pe Rosemary să-l simpatizeze din nou. Pe urmă Nicole. Rosemary o văzu dintr-o dată într-o lumină nouă și o găsi atunci una dintre cele mai frumoase ființe pe care le cunoscuse. Fața ei, fața unei sfinte, o madonă vikingă, strălucea printre sunetele ușoare ningând dinspre candelabre, își trăgea flăcările mocnite de la lanternele de culoarea vinului agățate în pini. Era nemișcată precum însăși nemișcarea.

Abe North îi spunea ceva despre codul său moral: — Bineînțeles că am și eu unul, spunea. — Nimeni nu poate să trăiască fără un cod moral. Eu sunt împotriva arderii pe rug a vrăjitoarelor. Ori de câte ori aștia dau foc la o vrăjitoare, eu simt cum încep să ard pe sub guler. Rosemary știa de la Brady că Abe era un muzician care, după un început precoce și strălucit, nu mai compusese nimic de șapte ani.

Urma apoi Campion, reușind într-un fel să-și reprime efeminarea prea evidentă, și chiar să deschidă spre cei de alături un fel de afabilitate maternă, dezinteresată. Pe urmă, Mary North cu o față atât de veselă încât îți era cu neputință să nu surâzi, drept răspuns, în oglinzile albe ale dinților ei — întreaga seară în jurul buzelor ei întredeschise fusese un mic cerc, superb, de splendoare.

În cele din urmă, Brady, a cărui cordialitate devenea, clipă cu clipă, o realitate socială în loc de o aserțiune brutală și apoi o reaserțiune a propriei sale limpezimi mintale, pe care încerca să și-o apere prin detașare de deșertăciunile celorlalți.

Rosemary, care era tot atât de emoționată de încrederea ei în oameni ca un copil din broșurile de propagandă victoriană în sprijinul campaniilor de moralitate, avea un sentiment că se întorsese acasă, că se eliberase de improvizațiile ridicole și trecătoare ale ținuturilor sufletești de frontieră. Licuricii pluteau prin aerul întunecat, un câine se auzea lătrând pe o margine joasă și îndepărtată a stâncilor coborâtoare spre mare. Masa întreagă părea să se fi înălțat puțin în văzduh, spre cer, asemenea unei platforme de dans mișcată mecanic, dându-le tuturor celor din jur senzația că au rămas singuri, unii cu alții, într-un univers de întuneric, nutrit de propria lui hrană, luminat de singurele lui luminiscențe. Și, ca și cum râsul înăbușit, straniu, venind de la doamna McKisco ar fi fost semnalul că o asemenea desprindere de lume se înfăptuise, cei doi Diveri începură dintr-o dată să capete incandescență, să licărească, să

se dilate, parcă ar fi vrut să-i cuprindă cu totul pe oaspeţii lor, pătrunşi dinainte de semnificaţia gravă a momentului, îmbătaţi de farmecul serii, dar ca şi cum ar fi vrut să le dăruiască tot ce ar mai fi putut să-şi dorească din lumea aceea de jos, rămasă acolo, în urma lor. S-ar fi spus că soţii Diver se plecau spre cei de la masă, şoptindu-le fiecăruia în parte, încredinţându-i pe toţi de prietenia, de dragostea lor. O clipă, feţele tuturor întoarse către ei fură asemenea chipurilor unor copii săraci strânşi la serbarea pomului de Crăciun. Pe urmă, dintr-o dată, masa se destrămă — clipa în care comesenii fuseseră înălţaţi, ca într-o apoteoză, mai presus de simpla trăire a unui moment, laolaltă, în aerul rarefiat al sentimentelor, trecuse înainte de a fi putut fi aspirată de vreo gură, înainte de a-şi fi dat cu toţii seama cât de nedesluşit existase.

Însă, oricum, farmecul difuz al zilei sudice, fierbinţi, dulci, se coborâse şi asupra lor — noaptea cu labele ei moi şi suflul fantomatic al Mediteranei de jos, de sub ei, departe — farmecul părăsise aceste lucruri şi se topise în soţii Diver, devenind parte din ei. Rosemary o privea pe Nicole cum insista pe lângă maică-sa să primească o poşetă de seară galbenă pe care o admirase; o auzea spunând: — Părerea mea e că lucrurile ar trebui să le aparţină oamenilor care le iubesc! şi o vedea apoi cum îndeasă în poşetă toate obiectele galbene pe care le găsea în jur, un creion, un ruj de buze, un carneţel de însemnări — „pentru că toate acestea se potrivesc împreună".

Nicole dispăru şi curând Rosemary observă că nici Dick nu mai era acolo; oaspeţii se împărţiră între ei în grupuri, prin grădină, sau rătăceau acum spre terasă.

— Vrei cumva, o întrebă Violet McKisco pe Rosemary, să mergi în camera de baie? Eu vreau, insistă doamna McKisco, să merg în camera de baie. Ca o femeie sinceră, care-şi spunea întotdeauna deschis gândurile, porni spre casă, trăgându-şi propria taină după sine, în vreme ce Rosemary o urmărea din ochi cu dezaprobare. Earl Brady îi propuse să facă o plimbare până la zidul de deasupra mării, însă Rosemary simţea că venise vremea să se bucure şi ea puţin de Dick Diver care tocmai îşi făcuse iarăşi apariţia, astfel că mai zăbovi pe loc, ascultându-l pe McKisco cum se ceartă cu Barban.

— Dumneata de ce vrei să lupţi împotriva Sovietelor? spunea McKisco. E cel mai grandios experiment făcut vreodată de umanitate. Şi cu Riff ce faci? Mi se pare că ar fi mai eroic să te baţi de partea celor care au dreptate.

— Şi de unde ştii care e partea asta? întrebă Barban scurt.

— Cum aşa — orice om deştept poate să-şi dea uşor seama.

— Dumneata eşti comunist?

— Eu sunt socialist, spuse McKisco. Simpatizez Rusia.

— Ei bine, eu personal sunt soldat, îi răspunse pe un ton împăciuitor Barban. Treaba mea este să omor oameni. Eu m-am luptat împotriva indigenilor din Riff pentru că, din întâmplare, sunt european, şi m-am bătut împotriva comuniştilor pentru că aştia vor să-mi ia proprietatea.

— Asta e cea mai josnică scuză a îngustimii intelectuale.

McKisco aruncă o privire împrejur căutând să stabilească o legătură derizivă, însă fără succes. Nu-şi dădea seama deloc cu cine avea de-a face discutând în contradictoriu cu Barban, nici de simplicitatea bagajului de idei al acestuia şi nici de complexitatea pregătirii lui de argumentare. McKisco, în ce-l privea, ştia ce sunt ideile, şi pe măsură ce i se dezvoltase mintea ajunsese să recunoască şi să trieze un număr crescând de asemenea idei — însă pus în faţa unui om pe care el, personal, îl considera un „prost", unul în care nu întâlnea „idei" pe care le-ar fi putut recunoaşte ca atare, şi faţă de care, cu toate acestea, nu se poate simţi superior, sări de-a dreptul la concluzia că Barban era produsul final al unei lumi arhaice şi, ca atare, lipsit de orice valoare. Contactele pe care le avusese McKisco cu clasele „princiare" în America îi creaseră părerea că reprezentanţii acestor clase sunt caracterizaţi de un snobism incert şi confuz, că se bucură ca nişte copii de propria lor ignoranţă şi se manifestă cu o grosolănie deliberată — toate acestea împrumutate de la englezi, fără nici una din concesiile de gust care făceau din filistinismul şi grosolănia englezească ceva coerent, şi de asemenea toate acestea aplicate într-o ţară în care bunele maniere deficitare au o valoare mai mare decât oriunde altundeva — o atitudine care îşi atinsese apogeul în aşa-numitele maniere „Harvard" prin jurul anilor 1900. Se gândea acum că acest Barban era exact un exemplar caracteristic al unei asemenea mentalităţi, şi pentru că era şi cam beat uită că ar fi trebuit să manifeste o admiraţie evlavioasă în faţa lui.

Simţind ea însăşi că-i e ruşine puţin pentru McKisco, Rosemary aştepta, placidă, însă în sinea ei fierbând, reîntoarcerea lui Dick Diver. De pe scaunul ei, părăsită la masa pustie, numai cu Barban, McKisco şi Abe, privea în jos peste aleea mărginită cu mirtul şi iedera umbrite, spre terasa de piatră, şi, simţind că se îndrăgosteşte de profilul maică-si aşa cum îl vedea iscându-se în cadrul uşii deschise, se pregătea să se îndrepte într-acolo, când doamna McKisco veni în grabă dinspre casă.

Excitaţia îi ţâşnea prin toţi porii. În însăşi tăcerea cu care-şi trase un scaun şi se aşeză, cu ochii strălucitori şi ficşi, cu gura mişcându-i-se absentă, cu toţii îşi dădură seama că aveau să audă o mulţime de lucruri interesante, şi replica soţului ei: — Ce

s-a întâmplat, Vi? sună foarte natural, când toate privirile se întoarseră spre ea.

— Draga mea — spuse, adresându-se în general, şi apoi se întoarse spre Rosemary — draga mea — nu-i nimic; uite, nu pot să scot nici o vorbă.

— Eşti aici printre prieteni, spuse Abe.

— Da, acolo sus, am dat peste o scenă, dragii mei...

Clătinându-şi capul, plină de subînţelesuri, se întrerupse tocmai la vreme, pentru că Tommy se ridică şi se adresă politicos, însă cu asprime.

— Nu te sfătuiesc deloc să faci comentarii despre lucrurile care se petrec în casa aceasta.

CAPITOLUL IX

Violet respiră o dată profund şi audibil şi cu efort îşi compuse o altă expresie.

Dick sosi în cele din urmă şi cu un instinct sigur, îi separă pe Braban şi pe soţii McKisco şi deveni dintr-o dată excesiv de ignorant şi de interesat de problemele literaturii pe lângă McKisco — acordându-i astfel acestuia momentul de superioritate pe care-l aşteptase. Ceilalţi îl ajutară să ducă lămpile sus — cine n-ar fi fost încântat să-şi dea concursul purtând lămpile prin aerul întunecat? Rosemary ajută şi ea, în vreme ce răspundea cu răbdare curiozităţii inepuizabile a lui Royal Dumphry în legătură cu Hollywoodul.

„Acum — se gândi ea — mi-am câştigat dreptul de a rămâne singură cu el. El trebuie să înţeleagă asta, pentru că legile lui sunt întocmai ca legile pe care mama m-a făcut şi pe mine să le simt adevărate".

Rosemary avea dreptate — curând Dick o desprinse din grupul strâns pe terasă şi rămaseră numai ei singuri, împinşi tot mai departe de casă, către zidul de deasupra mării, pe terasele care se urmau una alteia, ea, purtată de pasul lui, sau dusă pe sus ca de vânt.

Priveau acum în larg deasupra Mediteranei. Departe, sub ei, ultima corabie a excursioniştilor dinspre insulele Lerins plutea prin golf ca un balon de Patru Iulie lăsat liber în aer. Naviga printre insulele întunecate, despicând molatic fluxul întunecat al aerului.

— Înţeleg acum de ce vorbeşti aşa, despre mama dumitale, spuse el. Felul în care se poartă cu dumneata este foarte potrivit, cred eu. Are o anumită înţelepciune foarte rară în America.

— Mama este perfectă, îi şopti ea.

— Am vorbit cu ea despre un plan al meu — mi-a spus că timpul pe care îl petreceţi aici, în Franţa, depinde de dumneata.

— *De dumneata* — Rosemary aproape că spuse asta tare.

— Aşa că din moment ce tot s-a terminat acum aici...

— S-a terminat? întrebă ea.

— Oricum, s-a terminat — partea asta din vară s-a încheiat. Săptămâna trecută a plecat sora Nicolei, mâine pleacă Tommy Barban, luni pleacă Abe şi cu Mary North. Poate că o să ne mai distrăm în vara asta, dar partea asta din distracţie s-a terminat acum. Vreau ca vremea de aici să moară cu violenţă în loc să se stingă treptat, la modul sentimental — din cauza asta am şi dat petrecerea de acum. Ce vreau să spun — Nicole şi cu mine plecăm la Paris să-l conducem pe Abe North care se îmbarcă spre America — mă întrebam dacă n-ai vrea să vii cu noi.

— Mama ce-a spus?

— După câte am înţeles, părea încântată. Ea nu vrea să vină. Ar prefera să mergi singură.

— N-am mai văzut Parisul de când eram mică, spuse Rosemary. Mi-ar plăcea mult să-l văd acum împreună cu dumneavoastră doi.

— E frumos din partea dumitale să spui asta. Oare era o închipuire că vocea lui sunase dintr-o dată metalic? — Bineînţeles că ne-am dat în vânt după dumneata de cum te-am văzut acolo, pe plajă. Vitalitatea asta a dumitale, am fost de la început siguri că e ceva care ţine de vocaţie — Nicole în orice caz e sigură. Ştiam că n-are să se epuizeze niciodată pentru o singură persoană sau chiar pentru un grup.

Instinctul îi spunea că el căuta acum s-o treacă treptat către Nicole, şi atunci ea apăsă pe frânele proprii spunându-i cu duritate:

— Şi eu am vrut să ajung să vă cunosc pe toţi — în special pe dumneata. Ţi-am spus că m-am îndrăgostit de dumneata din primul moment când te-am văzut.

Avea dreptate să procedeze astfel. Însă tot spaţiul deschis acum între cer şi pământ lui îi limpezise mintea, îi distrusese impulsivitatea care-l determinase să o aducă aici, şi-l făcea deodată să vadă limpede ce era mult prea evident în avansul ei, lupta pe care o dădea ea cu o scenă nouă faţă de obişnuinţa ei de a repeta totul dinainte, mai ales că acum trebuia să folosească nişte replici neînvăţate.

Încerca să o împingă spre casă, lăsând-o să creadă că ea singură ar fi vrut asta, însă era greu, şi în acelaşi timp nici n-ar fi vrut să o piardă cu totul. Ea însă nu simţea decât curentul de aer care se stârnise în timp ce Dick glumea înveselit de spusele ei.

— Nici dumneata singură nu ştii prea bine ce vrei. Du-te şi întreab-o pe mama dumitale ce-ţi doreşti exact.

Avu deodată senzaţia că ar fi primit o lovitură. Întinse mâna şi îl atinse, simţindu-i stofa moale a hainei, asemenea unui stihar. O clipă i se păru că are să cadă în genunchi — şi din starea aceasta îi mai aruncă o ultimă replică.

— Cred că eşti persoana cea mai minunată pe care am întâlnit-o vreodată — cu excepţia mamei.

— Ai ochi romantici.

Râsul lui îi împinse pe amândoi înapoi, spre terasă unde o depuse în mâinile Nicolei.

Prea curând veni vremea să se despartă, şi soţii Diver îi ajutară pe toţi să-şi ia rămas bun cât mai repede. În automobilul cel mare, Isotta, — al soţilor Diver, aveau să intre Tommy Barban şi bagajul lui — urma să-şi petreacă noaptea la un hotel ca să poată prinde un tren devreme dimineaţa — doamna Abrams, soţii McKisco şi Campion. Earl Brady urma să le lase pe Rosemary şi pe mama ei, în drum, spre Monte Carlo, iar Royal Dumphry venea cu ei pentru că automobilul Diverilor era prea încărcat. Jos, în grădină, lanternele mai licăreau încă peste masa unde se aşezaseră mai devreme, iar soţii Diver se opriseră în poarta grădinii unul alături de celălalt, Nicole înflorind şi iradiind graţie în aerul nopţii, iar Dick le ură tuturor noapte bună, adresându-li-se familiar, fiecăruia, pe nume. Rosemary avea o senzaţie sfâşietoare gândindu-se că pleacă şi-i lasă acolo, acasă la ei. Şi iarăşi se mai întrebă ce anume văzuse doamna McKisco în camera de baie.

CAPITOLUL X

Era o noapte neagră, limpede, atârnând ca într-o nacelă, de o singură stea tulbure. Claxonul automobilului dinaintea lor suna înăbuşit prin aerul dens care-i opunea rezistenţă. Şoferul lui Brady conducea încet; luminile din spate ale celuilalt automobil le apăreau din când în când în faţă, la cotituri — şi apoi dispăreau iarăşi. Dar după zece minute se iviră din nou, oprite la marginea drumului. Şoferul lui Brady încetini apropiindu-se, însă îndată după aceea reîncepu să câştige viteză şi alunecară repede pe lângă ceilalţi. În clipa când trecură, se auzi un murmur nelămurit de glasuri din întunericul reticent al celuilalt automobil şi văzură că şoferul lui Diver rânjea. Pe urmă trecură mai departe, acum repede prin alternanţele de întuneric masiv şi noapte subţiată, coborând în cele din urmă, printr-o serie de serpentine, pe marginea mării, spre masa întunecată a hotelului Gausse.

Rosemary aţipi vreo trei ceasuri, apoi se regăsi deodată, trează complet, întinsă, suspendată în clarul de lună. Înfăşurată în întunecimea sentimentală îşi epuiză repede viitorul care-i stătea în faţă, cu toate eventualităţile care ar fi putut duce spre un sărut, sărutul însuşi rămânând tulbure, tremurat, ca într-o scenă de film. Îşi schimbă poziţia în pat în chip deliberat — primul semn de insomnie pe care-l trădase până atunci, şi încercă să gândească problema cu mintea mamei sale. În procedeul acesta era uneori mai precisă decât i-ar fi permis propria ei experienţă, amintindu-şi lucruri care-i intraseră pe jumătate în minte în diferitele conversaţii la care asistase până atunci.

Rosemary fusese crescută în ideea că are o misiune de îndeplinit, Doamna Speers cheltuise pentru educaţia fiicei sale veniturile destul de precare rămase de la bărbaţii care o lăsaseră văduvă şi când fata înflori, la şaisprezece ani, cu părul ei extraordinar, o dusese în toată graba la Axi-les-Bains şi o introdusese neanunţată în apartamentul unui producător american care-şi petrecea convalescenţa acolo. Când producătorul se reîntorsese la New York, plecară şi ele împreună cu el. Astfel îşi trecuse Rosemary examenele de admitere. Odată cu succesul care urmase şi cu perspectiva stabilităţii relative ce s-ar fi putut desprinde după asta, doamna Speers se simţise liberă să o lase să înţeleagă:

— Tu ai fost crescută să realizezi ceva — nu numaidecât să te măriţi. Acum, ţi-ai găsit prima nucă pe care s-o poţi sparge în dinţi, şi s-a întâmplat să fie o nucă foarte bună, — mergi mai departe şi treci tot ceea ce ţi se întâmplă la capitolul experienţă. Mulează-te şi tu după ea — sau mulează-i pe ceilalţi, — orice ţi s-ar întâmpla nu-ţi mai poate strica, pentru că, din punct de vedere economic, acum eşti băiat, nu fată.

Rosemary nu gândise niciodată prea mult singură — decât cel mult la perfecţiunile nelimitate ale maică-si, astfel încât această din urmă tăiere a cordonului ombilical ajunsese să-i tulbure somnul. Nişte zori neadevăraţi împingeau acum cerul în cameră prin uşile de sticlă şi, ridicându-se din pat, ieşi pe terasă simţind sub tălpile înfierbântate răceala pietrei. Se ghiceau sunete tainice în aer, o păsărică insistentă îşi culegea, cu proastă dispoziţie, triumful, la intervale regulate, în pomii de deasupra terenului de tenis; se auzeau paşi urcând pe aleea arcuită din spatele hotelului, căpătând treptat ecouri dinspre drumul acoperit de praf, de la zidul de piatră năruit, de la treptele de ciment şi apoi răsturnând totul în timp ce se îndepărtau iarăşi. Dincolo de marea de cerneală, departe, sus, deasupra umbrei înalte şi întunecate a dealului, locuiau soţii Diver. Se gândea acum la ei doi laolaltă, îi auzea cântând abia auzit un cântec

asemenea fumului ce se ridică încet, ca un imn, foarte departe în timp, foarte departe. Copiii lor dormeau, porţile lor erau încuiate pentru tot restul nopţii...

Intră în cameră şi îmbrăcându-şi un halat uşor, apoi punându-şi sandalele, ieşi iarăşi pe uşa-fereastră şi o luă, pe terasa care ocolea hotelul, spre uşa din faţă, mergând repede, deoarece constatase că şi alte camere cufundate în somn îşi deschideau, spre partea aceasta, ferestrele. Se opri locului remarcând o siluetă pe scara largă şi albă de la intrarea elegantă din faţă — apoi văzu că era Luis Campion, şi că plângea.

Plângea cu toată fiinţa, liniştit şi în acelaşi timp cutremurându-se când şi când, cum plâng femeile. Lui Rosemary îi reveni, irezistibil, în minte, o scenă dintr-un rol pe care-l jucase cu un an în urmă, şi apropiindu-se îl atinse uşor pe umăr. El scoase un strigăt înăbuşit.

— Ce este? ochii ei erau calmi şi blânzi şi nu-l priveau cu o curiozitate brutală. Pot să te ajut în vreun fel?

— Nimeni nu mă poate ajuta. Ştiu eu. Numai eu sunt vinovat. Aşa a fost mereu.

O privi ca şi cum ar fi vrut să se convingă de identitatea ei.

— Nu, se decise. Să mai îmbătrâneşti, şi ai să afli cât suferă oamenii care iubesc. Ce chinuri! E mai bine să fii rece şi tânăr decât să iubeşti. Mi s-a mai întâmplat şi înainte, dar niciodată ca acum şi tocmai când lucrurile mergeau bine.

Faţa lui era respingătoare în lumina tot mai puternică. Ea se stăpâni din toată fiinţa, nu lăsă nici un muşchi să-i trădeze dezgustul pe care i-l inspira scena, oricare i-ar fi fost înţelesul. Dar Campion, care era un om sensibil, înţelese şi schimbă brusc subiectul.

— Abe North e şi el pe undeva pe aici.

— Cum aşa, el stă la soţii Diver!

— Da, dar a venit şi el aici — nu ştii ce s-a întâmplat?

Un oblon se deschise deodată la o cameră cu două etaje deasupra lor şi o voce cu accent englezesc scuipă distinct cuvintele:

— Vreţi, vă rog, să tăceţi din gură?

Rosemary şi cu Luis Campion coborâră intimidaţi treptele, oprindu-se pe o bancă alături de drumul ce ducea spre plajă.

— Atunci chiar nu ştii deloc ce s-a întâmplat? Draga mea, lucrul cel mai extraordinar... Se încălzea acum la vorbă, dozându-şi revelaţia. — N-am mai văzut niciodată să se petreacă ceva atât de pe neaşteptate — eu m-am ferit întotdeauna de oamenii violenţi — mă tulbură atât de tare încât uneori trebuie să stau pe urmă zile întregi în pat.

O privi triumfător. Ea n-avea nici o idee despre ce voia să-i spună.

— Draga mea, izbucni, aplecându-se către ea cu tot trupul lăsându-şi mâna pe pulpa ei, ca să-i arate astfel că nu era vorba doar de un gest lipsit de răspundere al mâinii lui — atât de sigur de el devenise. — Are să aibă loc un duel.

— Ce-e?

— Un duel cu... nici nu ştim încă cu ce arme.

— Şi cine are să se bată în duel?

— Am să-ţi povestesc totul de la început. Aspiră adânc, apoi începu să povestească. — Bineînţeles, dumneata erai în automobilul celălalt. Ei, într-un fel ai avut noroc — eu mi-am pierdut cel puţin doi ani din viaţă, atât de pe neaşteptate s-au petrecut lucrurile.

— Ce s-a petrecut? întrebă ea.

— Nu ştiu nici cum să încep. Întâi a început ea să povestească...

— Cine?

— Violet McKisco. Îşi coborî vocea ca şi cum ar mai fi fost cineva să tragă cu urechea, ascuns sub bancă. — Însă să nu le spui asta Diverilor, pentru că el a ameninţat formal pe oricine ar face vreo aluzie la asta.

— Cine a ameninţat?

— Tommy Barban, aşa că nici măcar să nu spui că eu le-am pronunţat numele. Nici unul dintre noi n-a ajuns să afle ce-ar fi avut Violet de spus, pentru că el o tot întrerupea, şi atunci s-a amestecat şi bărbatu-său şi acuma, draga mea, uite că o să avem duelul ăsta. În dimineaţa asta — la ora cinci — deci peste o oră. Oftă, amintindu-şi dintr-o dată de propriile lui suferinţe. — Aproape că aş fi dorit să fi fost eu. Mai bine m-ar omorî pe mine dacă tot nu mai am acuma pentru ce trăi. Se întrerupse începând să-şi legene trupul înainte şi înapoi, plin de suferinţă.

Iarăşi pocni oblonul deasupra lor şi aceeaşi voce englezească spuse:

— Zău, dar terminaţi odată!

În aceeaşi clipă, Abe North părând descumpănit, ieşi din hotel şi-i văzu, aşa cum se profilau pe cerul alb, deasupra mării. Rosemary îşi clătină capul în semn de avertisment înainte ca el să fi apucat să spună ceva, şi o porniră împreună până la o altă bancă, mai încolo, pe drum. Rosemary constată că Abe era puţin ameţit de băutură.

— Ce Dumnezeu faci, *trează* la ora asta? întrebă el.

— Tocmai m-am trezit. Ea începu să râdă, însă amintindu-şi de vocea iritată de deasupra lor se reţinu.

— Eşti bântuită de privighetori, sugeră Abe, şi repetă, eşti bântuită de privighetori. Ţi-a spus domnul acesta sugativă ce s-a întâmplat?

Campion spuse plin de demnitate:

— Eu nu știu altceva decât ce am auzit cu urechile mele.

Se ridică și se îndepărtă grăbit; Abe se așeză el alături de Rosemary.

— De ce te porți atât de urât cu el?

— Urât? o întrebă surprins. Se tot învârtește plângând pe aici de azi-dimineață.

— E, poate c-o fi și el necăjit de ceva.

— Poate o fi.

— Ce-i cu toată povestea asta cu duelul? Cine se bate în duel? Mi s-a părut mie că se petrece ceva ciudat în mașina aceea. E adevărat?

— E într-adevăr, o chestie stupidă și nebunească, însă am impresia că este adevărat.

CAPITOLUL XI

— Toate au început în clipa în care automobilul lui Earl Brady trecuse pe lângă limuzina Diverilor oprită în drum — povestirea lui Abe se risipea impresională în aerul încă dens al nopții — Violet McKisco tocmai îi povestea doamnei Abrams un lucru pe care îl descoperise ea din viața soților Diver — urcase în odăile de sus, în casa lor, și dăduse acolo peste ceva care-i produsese o mare impresie. Însă Tommy e ca un câine de pază al familiei Diver. De fapt, ea este o femeie impunătoare, formidabilă chiar — însă și reciproca este variabilă, și realitatea pe care o constituie uniunea soților Diver reprezintă pentru prietenii lor un lucru mai important decât își dau seama mulți dintre ei. Evident, pentru asta trebuie anumite sacrificii — uneori soții Diver ți se par doar niște siluete fermecătoare mișcându-se într-un balet și nemeritând mai mult decât atenția pe care ai acorda-o unui balet, însă în realitate e mult mai mult decât atât — trebuie să cunoști toată povestea. Oricum, Tommy este unul din oamenii pe care Dick i-a descoperit și i-a trecut apoi în mâinile Nicolei, și atunci când doamna McKisco tot îi dădea înainte cu ce avea ea de povestit, el a chemat-o la ordine. A spus:

„Doamnă McKisco, te rog să nu mai spui nici un cuvânt despre doamna Diver."

„Dar nici nu vorbeam cu dumneata", a obiectat ea.

„Cred c-ar fi mai bine să-i lași pe ei în afară de toate chestiile astea."

„Adică ei sunt așa, sacri?"

„Lasă-i în pace. Vorbește și dumneata despre altceva."

El era așezat pe una din cele două strapontine, alături de Câmpion. Campion mi-a povestit toată istoria.

„Ei trebuie să-ți spun că ești grozav de impulsiv", a replicat Violet.

Știi și dumneata cum decurg conversațiile în automobile noaptea târziu, unii murmură câte ceva, altora nici nu le pasă, sunt ca după petrecere, sau plictisiți de tot, sau adormiți. Adevărul e că nici unul dintre ei n-a înțeles exact ce se întâmplase până în momentul în care mașina se oprise și Barban striga cu un glas care-i zgudui pe toți, o voce de cavalerist:

„Vrei să cobori aici? Nu suntem decât la vreo milă de hotel și poți să mergi foarte bine și pe jos, sau dacă nu, te trag eu cu forța până acolo. *Însă trebuie să taci din gură și să o faci și pe nevasta dumitale să tacă din gură!*"

„Ești un bădăran, spuse McKisco. Știi foarte bine că ești mai puternic decât mine. Însă mie nu mi-e frică de dumneata — ce-ar trebui aici este un duel după toate regulile..."

Și aici a făcut el greșeala, pentru că Tommy, fiind francez, s-a aplecat spre el și l-a pocnit, și pe urmă șoferul a pornit iarăși mașina. Cam atunci ai trecut și dumneata. Pe urmă au început femeile. Cam așa stăteau lucrurile în momentul când a ajuns automobilul în fața hotelului.

Tommy a telefonat cuiva la Cannes să-i fie martor și McKisco a declarat că el n-are de gând să-l ia ca martor pe Campion, care, oricum, nu se dădea în vânt după rolul acesta, așa că mi-a telefonat mie și mi-a cerut să nu spun nimic, dar să vin degrabă aici, la hotel. Violet McKisco a avut un șoc și doamna Abrams a luat-o la ea în cameră și i-a administrat bromură, după care a adormit în cele din urmă, foarte frumos, în patul ei. Când am ajuns și eu aici am încercat să stau de vorbă cu Tommy, însă el nu vrea să accepte nimic altceva decât scuze formale și McKisco, deși s-ar părea că nu prea e în largul lui, nu vrea să i le ceară.

*

Când Abe își termină povestirea, Rosemary întrebă gânditoare:

— Diverii știu că povestea e în legătură cu ei?

— Nu — și nici n-au să afle vreodată că au avut în vreun fel de-a face cu toată istoria asta. Prostul ăsta de Campion n-avea nici o treabă să se apuce să-ți povestească dumitale — dar dacă tot a făcut-o — șoferului i-am spus că-mi scot fierăstrăul dacă deschide gura în chestia asta. Toată bătălia se dă între doi bărbați — adevărul e că Tommy are într-adevăr nevoie de un război în lege.

— Sper că soții Diver n-au să afle, spuse Rosemary.

Abe își privi ceasul.

— Trebuie să mă duc să văd ce-i cu McKisco — vrei să vii şi dumneata? Se simte cam fără prieteni. Pariez că n-a dormit deloc.

Rosemary avu o scurtă viziune a stării de veghe prin care probabil că trecuse omul acela încordat, atât de prost organizat în propria sa viaţă. După o clipă, ezitând între milă şi repulsie, se declară de acord să meargă şi, însufleţită de o energie matinală, urcă repede scările alături de Abe.

McKisco şedea în pat în capul oaselor şi combativitatea generată de alcool îi dispăruse, în ciuda paharului de şampanie pe care-l ţinea în mână. Arăta foarte mic şi supărat şi palid. Era limpede că scrisese şi băuse întreaga noapte. Îi privi confuz pe Abe şi pe Rosemary şi întrebă:

— E vremea?

— Nu, mai e încă o jumătate de oră.

Masa era acoperită cu hârtii pe care le adună cu oarecare dificultate, alcătuind o singură scrisoare lungă; scrisul, pe ultimele pagini, era foarte mare şi neciteţ. În lumina delicată a lămpilor electrice, care se decolorase acum, el îşi mai mângâli numele în josul filei, înghesui totul într-un plic şi i-l dădu în mână lui Abe. — Pentru nevastă-mea.

— Mai bine ţi-ai băga capul puţin în apă rece, sugeră Abe.

— Crezi? întrebă McKisco cu îndoială. N-aş vrea să mă trezesc prea tare.

— Oricum, arăţi teribil.

McKisco se îndreptă ascultător spre camera de baie.

— Las totul într-o încurcătură groaznică, strigă de acolo. Nici nu ştiu cum are să se întoarcă Violet în America. N-am nici un fel de asigurare. N-am apucat să-mi mai fac.

— Nu vorbi prostii; ai să fii aici peste un ceas să-ţi iei micul dejun.

— Sigur, ştiu. Se întoarse în cameră cu părul ud şi o privi pe Rosemary ca şi când atunci ar fi văzut-o pentru prima oară. Dintr-o dată ochii i se umplură de lacrimi. — Nici măcar nu mi-am terminat romanul. De asta îmi pare cel mai rău. Dumneata nu mă simpatizezi, îi spuse lui Rosemary, însă la aşa ceva n-ai ce face. Eu sunt în primul rând un literat... Scoase un sunet vag, descurajat, şi clătină neajutorat din cap. — Am făcut o mulţime de greşeli în viaţa mea — multe de tot. Însă am fost unul dintre cei mai proeminenţi — în anumite privinţe — dintre...

Renunţă şi se apucă să pufăie dintr-o ţigaretă stinsă.

— Îmi placi foarte mult, spuse Rosemary, dar nu cred că faci bine să te baţi în duel.

— Mda, ar fi trebuit să încerc să-l bat acolo, pe loc, însă acum ce s-a întâmplat, s-a întâmplat! M-am lăsat atras într-o

chestie în care n-aveam nici un drept să mă bag. Eu sunt un temperament foarte violent. Îl privi atent pe Abe ca şi cum s-ar fi aşteptat ca această declaraţie să-i fie contestată. Apoi, cu un râs înspăimântat, îşi ridică ţigareta stinsă către buze. Respiraţia i se acceleră. — Partea proastă a fost că eu am sugerat un duel — dacă Violet şi-ar fi ţinut gura, aş fi reuşit să aranjez lucrurile. Bineînţeles, chiar şi acum aş putea să plec pur şi simplu, sau aş putea să stau liniştit şi să râd de toată chestia asta — însă cred că atunci Violet nu m-ar mai respecta niciodată.

— Ba da, ar face-o, spuse Rosemary, te-ar respecta cu atât mai mult.

— Nu — dumneata nu o cunoşti pe Violet. Poate să fie foarte dură când câştigă un avantaj asupra ta. Suntem căsătoriţi de doisprezece ani, am avut o fetiţă de şapte ani şi ne-a murit, şi acuma ştii şi dumneata cum se întâmplă. Ne-am făcut de cap fiecare pe contul lui, puţin, nimic serios, însă ne-am îndepărtat tot mai mult unul de altul — astă-noapte, aici, mi-a spus în faţă că sunt laş.

Tulburată, Rosemary nu-i răspunse nimic.

— Bine, bine, o să avem grijă să nu se ajungă la un rău prea mare spuse Abe. Deschise o cutie de piele de pe masă. — Astea sunt pistoalele de duel ale lui Barban — i le-am cerut cu împrumut ca să apuci să te familiarizezi oarecum cu ele. Le cară peste tot cu el în geamantan. Cântări într-o mână una din aceste arme arhaice. Rosemary scoase o exclamaţie de tulburare şi McKisco cercetă pistoalele, cu nelinişte.

— Mda — dar ce dracu, n-o să stăm să ne căsăpim unul pe altul cu pistoale de-astea de patruşcinci; spuse.

— Nu ştiu ce să zic, spuse Abe cu cruzime; unii sunt de părere că ocheşti mai bine cu o ţeavă lungă.

— Şi la ce distanţă? întrebă McKisco.

— M-am interesat şi de asta. Dacă e vorba ca una sau alta dintre părţi să fie eliminată definitiv, se stabilesc opt paşi, dacă e numai o chestie de formalitate, atunci trebuiesc douăzeci de paşi, iar dacă e vorba doar de spălarea onoarei, patruzeci de paşi. Martorul lui s-a declarat de acord cu mine pentru patruzeci de paşi.

— Asta-i bine.

— E un duel minunat într-o chestie de Puşkin, îşi aminti Abe. Amândoi tipii stăteau pe marginea unei prăpăstii aşa că cine era atins, se isprăvea de-a binelea cu el.

Această eventualitate i se păru foarte îndepărtată şi academică lui McKisco, care-l privi şi spuse doar: — Ce?

— N-ai vrea să intri repede puţin în mare să te mai răcoreşti?

— Nu, nu, n-aş putea să înot. Suspină: — Nici nu înţeleg de unde a început totul, spuse deznădăjduit. Nu văd de ce trebuie să fac aşa ceva.

Era de fapt primul lucru pe care-l făcuse vreodată în viaţa lui. În realitate, era unul dintre oamenii pentru care lumea senzorială nu există, şi care, pus în faţa unui fapt concret, nu reuşea să aducă cu sine decât o uriaşă surpriză.

— Atunci, mai bine s-o pornim, spuse Abe care-l vedea că începe să-şi piardă firea.

— Foarte bine. Mai bău o doză masivă de coniac şi băgă sticla în buzunar spunând cu un aer aproape sălbatic: — Ce se întâmplă dacă-l omor — mă bagă la închisoare?

— Te trec eu repede peste frontiera italiană.

Aruncă o privire către Rosemary, apoi îi spuse scuzându-se faţă de Abe:

— Înainte de a porni, aş dori să-ţi vorbesc între patru ochi despre o anumită chestiune.

— Nădăjduiesc că nici unul dintre dumneavoastră n-are să păţească nimic, spuse Rosemary. Cred că toată istoria asta e o nebunie foarte mare şi că ar trebui să încercaţi s-o opriţi.

CAPITOLUL XII

Jos, în holul pustiu, îl găsi pe Campion.

— Te-am văzut urcând, spuse el agitat. Ce face — e bine? Când are loc duelul?

— Nu ştiu. O irita faptul că vorbea despre asta ca despre un spectacol de circ, cu McKisco în rolul clovnului tragic.

— Vrei să vii cu mine? o întrebă el, cu aerul că o invită la un fotoliu de orchestră. Am închiriat un automobil de la hotel.

— Nu vreau să merg.

— De ce? Îmi închipui că are să mă coste ani din viaţă, însă n-aş scăpa chestia asta pentru nimic în lume. Putem să asistăm de la o distanţă sigură.

— De ce nu-l iei pe domnul Dumphry cu dumneata?

Monoclul îi căzu din ochi, dar de data asta nu i se mai ascunse în părul de pe piept. Luă pe dată o postură rigidă.

— Nu mai vreau să-l mai văd în viaţa mea!

— Oricum, mie mi-e teamă că nu pot să vin. Mamei nu i-ar plăcea.

Când Rosemary intră în camera ei, doamna Speers se mişcă, somnoroasă, în pat şi o strigă.

— Unde ai fost?

— N-am mai putut să dorm. Dormi înainte, mamă.

— Vino în camera mea. Auzind-o că se scoală Rosemary intră şi-i povesti ce se întâmplase.

— De ce nu te duci să vezi? sugeră doamna Speers. N-ai nevoie să te apropii prea mult, şi pe urmă ai putea să dai vreun ajutor dacă va fi nevoie.

Pentru Rosemary nu era deloc o imagine atractivă să se vadă pe sine asistând la aşa ceva; încercă deci să se împotrivească, însă luciditatea doamnei Speers era încă înceţoşată de somn şi toate lucrurile acestea îi aduceau aminte de vizitele nocturne şi de alte feluri de calamităţi de pe vremea când era soţie de medic. — Îmi place să ştiu că te duci unde trebuie să te duci şi că faci ce trebuie să faci şi singură, din proprie iniţiativă, fără mine — ai făcut lucruri mult mai dure pentru publicitatea lui Rainy.

Rosemary tot nu vedea de ce-ar fi trebuit să se ducă şi ea, însă ascultă de glasul sigur, limpede care o trimisese şi atunci, cu ani în urmă, la intrarea pentru artişti a Odeonului la Paris, când n-avea decât doisprezece ani, şi care apoi o întâmpinase când ieşise din teatru.

O clipă crezu că scăpase când, de pe trepte, îi văzu pe Abe şi McKisco plecând cu automobilul — dar după o clipă automobilul hotelului apăru de după colţ şi Campion, exultând de bucurie, o trase înăuntru alături de el.

— M-am ascuns pentru că s-ar fi putut să nu ne dea voie să venim şi noi. Am luat şi aparatul de filmat, uite...

Râse, dezarmată. Era atât de teribil încât nici nu mai era teribil, doar dezumanizat.

— Mă întreb de ce nu-i simpatizează doamna McKisco pe soţii Diver? spuse. S-au purtat foarte frumos cu ea.

— O, dar n-a fost vorba de asta. A fost ceva pe care l-a văzut ea acolo. N-am apucat să aflăm exact ce, din cauza lui Barban.

— Atunci nu asta te făcea pe dumneata să fii atât de trist.

— O, nu, spuse el, şi vocea i se frânse iarăşi, era altceva, ceva care s-a întâmplat când ne-am întors la hotel. Însă acum nici nu-mi mai pasă — mă spăl pe mâini de toată afacerea.

Urmară cealaltă maşină, de-a lungul coastei, pe lângă Juan les Pins, unde se înălţa scheletul noului cazinou. Trecuse de ora patru şi sub cerul albastru-cenuşiu primele bărci de pescari se desprindeau, cu zgomot, alunecând pe marea verde-cenuşie. Apoi părăsiră drumul principal, îndreptându-se spre interior.

— E terenul de golf, strigă Campion. Sunt sigur că acolo are să fie duelul.

Avea dreptate. Când automobilul lui Abe se opri în faţa lor, cerul era pastelat, roşu şi galben, spre răsărit, promiţând o zi înăbuşitoare. După ce parcară automobilul hotelului într-un

boschet de pini, Rosemary şi Campion căutară să se menţină în umbra pădurii, ocolind terenul descoperit pe care Abe şi cu McKisco se plimbau în sus şi în jos, ultimul ridicându-şi din când în când capul ca un iepure ce adulmecă. La extremitatea cealaltă a terenului de golf se văzură nişte siluete mişcându-se şi cei doi spectatori clandestini îi recunoscură pe Barban şi pe martorul său francez care ducea cutia cu pistoale la subţioară.

Înfricoşat, McKisco se trase în spatele lui Abe şi sorbi o înghiţitură lungă de coniac. Porni apoi, tuşind şi înecându-se, şi nu s-ar fi oprit până nu s-ar fi ciocnit de ceilalţi, dacă Abe nu l-ar fi făcut să stea locului, după care se duse el să vorbească cu francezul. Soarele urcase acum deasupra orizontului.

Campion o apucă pe Rosemary de braţ.

— Nu mai pot suporta, şopti el, aproape fără glas. E prea mult. Asta are să mă coste.

— Dă-mi drumul! spuse Rosemary poruncitor. Îşi trase respiraţia murmurând febril o rugăciune în limba franceză.

Ce doi oponenţi îşi făceau faţă, Barban cu un braţ dezgolit, cu mâneca suflecată. Ochii îi scânteiau, agitaţi, în soare, însă mişcările îi erau cumpănite în timp ce-şi freca palma de cusătura paltonului. McKisco, însufleţit de coniacul înghiţit, îşi pungise buzele încercând să fluiere şi împungea aerul, nonşalant, cu nasul lui lung, până când Abe făcu câţiva paşi înainte cu o batistă în mână. Martorul francez rămase în picioare, cu faţa întoarsă într-o parte. Rosemary îşi ţinu suflarea, covârşită de o milă teribilă şi scrâşni din dinţi de ură împotriva lui Barban; pe urmă:

— Unu — doi — trei! numără Abe cu o voce încordată.

Îşi descărcară pistoalele în acelaşi moment. McKisco se clătină pe picioare însă îşi recăpătă îndată echilibrul. Ambele gloanţe îşi rataseră ţinta.

— Ajunge acum! strigă Abe.

Duelıştii făcură câţiva paşi unul spre celălalt şi toată lumea îl privi pe Barban aşteptând.

— Eu nu mă declar satisfăcut.

— Ce spui? Ba eşti satisfăcut, spuse Abe nerăbdător. Habar n-ai ce vorbeşti.

— Omul dumneavoastră refuză să continue?

— Poţi să fii al dracului de sigur că refuză, Tommy. Tu ai insistat în toată chestia asta şi clientul meu şi-a făcut datoria.

Tommy râse dispreţuitor:

— Distanţa asta a fost ridicolă, spuse el. Eu nu sunt obişnuit cu farse de felul acesta — omul dumneavoastră trebuie să ţină minte că aici nu e în America.

— N-are nici un rost să ofensezi America acum, spuse Abe cu oarecare asprime. Şi apoi, pe un ton mai conciliant: —

Lucrurile au mers destul de departe, Tommy! Mai parlamentară agitaţi, o clipă, apoi Barban aprobă din cap şi se înclină cu răceală în faţa fostului său adversar.

— Nu vă strângeţi mâinile? sugeră medicul francez.

— Se cunosc, spuse Abe.

Se întoarse spre McKisco.

— Haide, să mergem.

Începură să se îndepărteze şi McKisco, pradă exaltării, i se agăţase de braţ.

— Stai o clipă, spuse Abe. Tommy îşi vrea pistolul îndărăt. S-ar putea să mai aibă nevoie de el.

McKisco îi puse arma în mână.

— Să şi-o ia dracului, spuse cu voce aspră. Spune-i că n-are decât...

— Vrei să-i spun că doreşti s-o iei de la capăt?

— Ei, am făcut-o şi pe-asta, striga McKisco îndepărtându-se împreună cu Abe. Şi încă am fost la înălţime, nu? Nu mi-a fost frică deloc.

— Erai cum nu se poate mai beat, spuse Abe brutal.

— Ba deloc.

— Foarte bine, atunci nu erai.

— Şi ce importanţă ar avea dacă băusem şi eu puţin înainte?

Pe măsură ce-i sporea încrederea, el însuşi îl privea cu mai mult resentiment pe Abe.

— Ce importanţă are? repetă.

— Dacă nu vezi singur, n-are nici un rost să ne mai batem gura.

— Dumneata nu ştii că toţi erau beţi în timpul războiului?

— Lasă acum, să nu mai discutăm despre asta.

Însă episodul nu era cu totul încheiat. Se auziră paşi grăbiţi prin iarbă în urma lor şi medicul se arătă alături de ei.

— *Pardon, Messieurs,* gîfâia. *Voulez-vous régler mes honoraires? Naturellement c'est pour soins médicaux, seulement. Monsieur Barban n'a qu'un billet de mille et ne peut pas les régler et l'autre a laissé son portemonnaie chez lui*[1].

— Poţi să ai încredere într-un francez că are să se gândească la aşa ceva, spuse Abe, şi apoi către medic: *Combien?*[2]

— Lasă-mă pe mine să plătesc, spuse McKisco.

— Nu, am eu. La urma urmei am fost cu toţii în aceeaşi primejdie.

Abe îl plăti pe medic, în timp ce McKisco se retrase deodată în tufişuri şi vomită acolo. Apoi, mai palid decât înainte, merse

[1] Scuzaţi-mă domnilor. Vreţi să-mi achitaţi onorariul? Evident, numai pentru îngrijirile medicale. Domnul Barban n-are decât o bancnotă de o mie şi nu poate să plătească el şi celălalt şi-a uitat portmoneul acasă. (fr.) (n. tr.).

[2] Cât? (fr.) (n. tr.).

mai departe ţanţoş, alături de Abe, spre automobil, prin aerul trandafiriu al dimineţii.

Campion zăcea întins pe spate în tufişuri, singura victimă a acestui duel, în vreme ce Rosemary, care se isterizase de atâta râs, îl tot împingea cu sandaua. Făcu asta cu toată perseverenţa până când îl trezi la viaţă — singurul lucru important pentru ea acum era faptul că peste câteva ceasuri avea să întâlnească pe plajă acea persoană căreia ea în gând îi spunea „soţii Diver"

CAPITOLUL XIII

Erau la Voisins, aşteptând-o pe Nicole, toţi şase — Rosemary, cei doi soţi North, Dick Diver, şi doi tineri muzicieni francezi. Îi priveau pe ceilalţi clienţi din restaurant, să constate dacă aceştia erau cât de cât naturali — Dick spunea că nici un american în afară de el însuşi nu era în stare să se destindă şi căutau acum un exemplu cu care să-l contrazică. Lucrurile nu arătau prea încurajator pentru ei — de zece minute nu intrase nici un bărbat în restaurant care să nu-şi ridice instinctiv mâna să şi-o treacă peste faţă.

— Noi n-ar fi trebuit să fi renunţat niciodată la mustăţile noastre lustruite, spuse Abe. Şi cu toate acestea, Dick nu este *singurul* bărbat cu nervii destinşi.

— O, ba da, sunt.

— S-ar putea să fie însă singurul bărbat treaz şi distins.

Tocmai intrase un american bine îmbrăcat, însoţit de două femei, şi acum se învârteau degajaţi în jurul unei mese. Dintr-o dată bărbatul simţi că este privit — mâna i se ridică şi îşi aranjă o cută fantomatică la cravată. Într-un alt grup care încă nu luase loc, era un bărbat care-şi tapota fără încetare obrazul proaspăt ras, cu palma, iar însoţitorul său îşi ridica şi îşi cobora, cu gesturi mecanice, chiştocul unei ţigări stinse. Cei mai norocoşi îşi mîngâiau monoclurile sau mustaţa, cei fără aşa ceva îşi treceau degetele peste colţurile gurii sau chiar se trăgeau desperaţi, de loburile urechilor.

Apoi intră un general cunoscut, şi Abe, contând pe primul an pe care acesta trebuise să-l petreacă la Academia militară West Point — anul acela în care nici un cadet nu are permisiunea să demisioneze şi din care nu-şi mai revine niciodată — făcu un pariu cu Dick pe cinci dolari.

Cu mâinile atîrnându-i firesc de-a lungul trupului, generalul aştepta să i se indice o masă liberă. O dată braţul îi zvâcni şi Dick spuse, „Aha!", închipuindu-şi că omul îşi pierduse

controlul, însă generalul îşi reveni şi cu toţii respirară uşuraţi căci un *garçon* tocmai îi trăgea scaunul să se aşeze.

Cu un fel de izbucnire de furie, cuceritorul se scărpină în capul cărunt, imaculat.

— Vezi, spuse Dick cu un aer plin de sine. Eu sunt singurul.

Rosemary era, în ce-o privea, foarte sigură de asta şi Dick, care simţise că nu avusese niciodată până atunci un public mai dispus să-l asculte, crea din întregul grup o unitate atât de însufleţită încât Rosemary era dominată de un fel de dispreţ nerăbdător faţă de oricine n-ar fi făcut parte din grupul lor. Erau de două zile la Paris, însă în realitate erau mai departe sub umbrelele acelea de pe plajă. Când, aşa cum se întâmplase la balul aşa-numitului *„Corps des Pages"* din seara precedentă, mediul i se păruse terifiant lui Rosemary — care până atunci nu cunoscuse încă aşa-numitele *party*-uri Mayfair de la Hollywood — Dick reducea toată scena la dimensiunile ei reale, accesibile, salutând unele persoane, făcând prin asta un fel de selecţie; Diverii păreau să aibă un cerc larg de cunoştinţe, însă întotdeauna lucrurile se prezentau ca şi cum oamenii nu-i mai văzuseră de multă vreme, foarte multă vreme, şi erau cu totul entuziasmaţi de întâlnire: „Ce Dumnezeu, unde v-aţi ascuns până acum?" — apoi crea la loc unitatea grupului distrugându-i pe cei din afară, cu blândeţe, însă definitiv, ca o ironică *coup de grâce*. În curând Rosemary avu impresia că şi ea îi cunoscuse pe toţi cândva, într-un trecut oarecare, deplorabil, şi că pe urmă ajunsese să-l depăşească, să-i elimine, să-i dea la o parte.

Grupul lor era într-o măsură covârşitoare american şi uneori de-abia dacă s-ar fi putut spune că ar fi fost american. De fapt, ei înşişi erau cei pe care Dick îi restituia propriilor lor euri, înceţoşate de compromisurile atâtor ani de zile.

În restaurantul întunecos, plin de fum şi de mirosul mâncărurilor brutale, grele, de la bufet, alunecă acum taiorul albastru ca cerul, al Nicolei, asemenea unui colţ pierdut din vara de afară. Citind în ochii lor cât de frumoasă era, ea le mulţumi cu un zâmbet de afecţiune radioasă. O vreme, cu toţii fură nişte oameni extrem de drăguţi, foarte curtenitori şi aşa mai departe. Pe urmă se plictisiră de asta şi fură numai bine dispuşi şi puţin cinici, şi în cele din urmă se apucară să-şi facă o grămadă de planuri. Râdeau de nişte lucruri de care n-aveau să-şi mai aducă aminte limpede după aceea — se râse foarte multă vreme şi bărbaţii băură trei sticle de vin. Trioul constituit de femeile de la masa lor era reprezentativ pentru fluxul continuu al vieţii americane. Nicole era nepoata unui capitalist american care-şi făcuse singur situaţia şi nepoata unui conte din familia Lippe-Weisenfeld. Mary North era fiica unui ajutor de zugrav şi decendentă din preşedintele Tyler. Rosemary provenea din

mediile de mijloc ale claselor mijlocii, catapultată de maică-sa pe înălțimile neînregistrate pe hărți, ale Hollywoodului. Punctele lor de asemănare și deosebirile dintre ele și atâtea alte americance constau în faptul că erau cu toatele fericite să existe în lumea câte unui bărbat — își păstrau individualitatea prin bărbați și nu opunându-li-se. Oricare dintre ele ar fi putut fi alternativ curtezane sau soții nu prin accidentul nașterii, ci prin accidentul și mai imprevizibil de a-și fi găsit sau nu bărbatul potrivit.

Astfel că Rosemary consideră că dejunul acela constituise o petrecere minunată, cu atât mai minunată cu cât erau numai șapte persoane, cam câte trebuiau ca să formeze un grup bine închegat de petrecere. Poate de asemenea și faptul că ea era nouă în lumea lor acționa ca un fel de catalizator pentru a le precipita și a le elimina toate rezervele pe care le-ar mai fi păstrat vreunul față de ceilalți. După ce se ridicară de la masă, un chelner o conduse pe Rosemary undeva, în hinterlandul întunecos al tuturor restaurantelor franțuzești, unde ea căută un număr de telefon la lumina unui bec tulbure, portocaliu, și chemă compania Franco-American Films. Sigur că da, aveau o copie din filmul *Fetița tatii* — pentru moment nu se afla în depozit, însă aveau să-l ruleze pentru ea mai târziu, în cursul săptămânii aceleia pe 341 Rue des Saintes Anges — să întrebe de domnul Crowder.

Cabina telefonică, pe jumătate închisă, dădea spre vestiar și când Rosemary puse la loc receptorul în furcă auzi două glasuri, coborâte, la mai puțin de doi metri de ea, de partea cealaltă a unui șir de cuiere cu pardesiuri.

— ...Atunci, mă iubești?

— O, dacă te iubesc...

Era Nicole — Rosemary ezită în ușa cabinei apoi îl auzi pe Dick spunând:

— Te doresc groaznic — haide să ne întoarcem la hotel — acuma. Nicole scoase un suspin mic ca un scâncet. O clipă, cuvintele acestea nu-i spuseră nimic lui Rosemary — însă tonul ajunsese ca s-o convingă. Nota aceasta de uriașă taină o simțea acum vibrând în ființa ei.

— Te doresc.

— Am să fiu la hotel la ora patru.

Rosemary rămase cu respirația tăiată în vreme ce glasurile se îndepărtau. La început fu uimită chiar — îi văzuse până atunci ca pe niște oameni fără exigențe personale — ca pe niște ființe mai reci. Acum un curent puternic de emoție trecea prin ea, profund și neidentificabil. Nu-și dădea seama dacă era atrasă sau dimpotrivă respinsă, ci doar de faptul că era adânc mișcată. Lucrul acesta o făcu să se simtă foarte singură când reveni în

sala restaurantului; însă în același timp constituia un simțământ emoționant spre care să-și întoarcă privirile, și recunoștința pasionată a vorbelor Nicolei: — O, dacă te iubesc! — îi suna în minte ca un ecou. Simțămintele exacte ale scenei la care asistase o depășeau; însă oricât de departe ar fi fost ea însăși de o asemenea experiență, ceva în ființa ei îi spunea că era totul bine — nu simțea în nici un fel o aversiune de felul celei pe care i-o stârniseră unele scene de dragoste din filme.

Chiar și așa, fiind foarte departe de asemenea simțăminte, le împărtășea totuși acum în chip irevocabil, și mai târziu, pe când colinda magazinele după cumpărături, împreună cu Nicole, era mult mai conștientă de ora stabilită pentru întâlnire decât Nicole însăși. O vedea acum pe Nicole într-un fel nou, apreciindu-i punctele de atracție. Desigur, era femeia cea mai atractivă pe care o văzuse vreodată Rosemary — cu asprimea, devotamentul și loialitățile ei și cu o anumită notă elusivă pe care Rosemary, gândind acum cu mintea de mic-burgheză a maică-si, o punea în legătură cu atitudinea ei față de bani. Rosemary cheltuia banii pe care-i câștigase ea — era acum aici, în Europa, pentru că intrase de șase ori în piscină în acea zi de ianuarie cu temperatura urcându-i-se de la 37,2 dimineața devreme, până la 39,4 când maică-sa apăruse ca să pună piciorul în prag.

Cu ajutorul Nicolei, Rosemary își cumpără două rochii, două pălării și patru perechi de pantofi. Nicole își făcu cumpărăturile dintr-o listă imensă care acoperea două pagini, și mai cumpără și niște obiecte din vitrină. Toate lucrurile care-i plăceau și pe care nu le-ar fi putut în nici un fel folosi ea însăși le cumpăra pentru vreo prietenă. Cumpără mărgele colorate, perne de plajă care se puteau umfla, flori artificiale, miere, un pat de campanie pentru oaspeți, valize, basmale, amintiri, miniaturi pentru casa de păpuși și trei metri dintr-o stofă nouă de culoarea crevetelor. Cumpără o duzină de costume de baie, un aligator de cauciuc, un joc de șah de călătorie cu piese din aur și ivoriu, batiste mari, fine, pentru Abe, două jachete de piele de căprioară de culoarea păsării-pescar albastre și a tufișului în flăcări al lui Hermes — cumpăra toate aceste lucruri nu ca o curtezană de mare clasă, alegându-și desuurile și bijuteriile, care ar fi făcut la urma urmei parte din echipamentul ei profesional și din mijloacele de a-și asigura securitatea, ci dintr-un punct de vedere cu totul deosebit. Nicole era produsul unei mari desfășurări de ingenuitate și de muncă. Pentru comoditatea ei existau trenuri care-și începeau traseul la Chicago și traversau pântecele rotunjit al continentului spre California; uzinele de *chewing-gum* își fumegau coșurile și benzile rulante se extindeau, bandă cu bandă, în fabrici; muncitorii amestecau pasta de dinți în recipiente enorme și apa de gură în cisterne de alamă;

muncitoarele îndesau, grăbite, tomatele în cutii de tablă în zilele toride de august sau munceau pe brânci în magazinele universale în ajunul Crăciunului; corciturі de indieni asudau pe plantaţiile braziliene de cafea şi inventatori se străduiau să creeze noi tractoare — aceştia erau unii dintre cei care-i plăteau dijmă Nicolei şi, pe măsură ce întregul sistem aluneca tunător înainte, o roşeaţă febrilă asupra unor fapte ale ei mărunte, cum ar fi fost cumpărăturile, îi îmbujora faţa cu aceeaşi căldură care s-ar aprinde pe obrazul unui fochist la postul său din faţa cuptorului. Ea ilustra nişte principii foarte simple, reţinând în sinea sa propria ei soartă, însă le ilustra cu atâta exactitate încât întregul procedeu era investit cu graţie, şi Rosemary ar fi dat orice să ajungă şi ea la fel.

Se făcuse aproape ora patru. Nicole se oprise într-o prăvălie, cu un papagal pe umăr, şi îşi permitea acum una din rarele ei izbucniri de locvacitate.

— Când te gândeşti, dacă n-ai fi intrat în piscina aia atunci — uneori stau şi mă gândesc la lucruri din astea... Înainte de război eram la Berlin — aveam doisprezece ani, puţin înainte de moartea mamei. Soră-mea trebuia să se ducă la un bal la Curte şi pe carnetul ei erau înscrişi trei prinţi de sânge regal, totul fusese aranjat printr-un şambelan şi aşa mai departe. Cu o jumătate de oră înainte de a porni, a simţit un junghi într-o parte şi a făcut temperatură mare. Doctorul a spus că e apendicită şi că trebuie operată. Însă mama îşi avea planurile ei, aşa că Baby a mers la bal şi a dansat până la ora două cu o pungă de gheaţă prinsă de talie pe sub rochie. A fost operată la ora şapte în dimineaţa următoare.

Aşadar, era bine să fii dură; toţi oamenii drăguţi erau aspri cu ei înşişi. Însă se făcuseră ceasurile patru şi Rosemary se gândea mereu la Dick care acum o aştepta pe Nicole la hotel. Trebuia să se ducă, nu trebuia să-l facă să o aştepte din cauza ei. Se gândea mereu: „De ce nu te duci?" şi pe urmă deodată: „O, lasă-mă să mă duc eu dacă tu nu vrei". Nicole mai intră într-un magazin să cumpere flori de corsaj pentru ele amândouă şi mai trimise un rând şi lui Mary North. Numai atunci păru să-şi aducă aminte şi cu un aer de absenţă totală făcu semn unui taxi.

— La revedere, spuse Nicole. Ne-am distrat bine, nu-i aşa?

— Minunat, spuse Rosemary.

Era însă mai greu decât crezuse şi toată fiinţa ei se crispa protestând atunci când Nicole se îndepărtă în automobil.

PARTEA A TREIA

LISTELE DE PIERDERI
1925

CAPITOLUL I

Dick dădu colţul liniei de apărare şi continuă să străbată tranşeea mergând pe scândura din mijloc. Ajunse la un periscop, privi prin el o clipă, apoi urcă o treaptă şi aruncă o privire peste parapet. În faţa lui, dincolo de cerul posomorât, era Beaumont-Hamel, spre stânga colina tragică a Thiepvalului. Dick le privi un moment prin binoclu, şi simţi un nod în gât de emoţie şi tristeţe.

Continuă să meargă prin tranşee şi-i găsi pe ceilalţi aşteptându-l la cotul următor. Era plin de o însufleţire ciudată şi ar fi vrut să le-o comunice şi lor, să-i facă să înţeleagă lucrul acesta, deşi în realitate Abe North fusese cel care luase parte activă la bătălie, el, Dick nu fusese aici atunci.

— Pământul acesta a costat atunci, în vara aceea, douăzeci de vieţi pentru o treime de metru, îi spuse el lui Rosemary. Ea privea ascultătoare peste câmpia mai curând golaşă, verzuie, cu pomii ei scunzi crescuţi de-abia de şase ani încoace. Dacă Dick ar fi adăugat că atunci aveau să fie supuşi bombardamentului, ea l-ar fi crezut în după-amiaza aceasta. Dragostea ei atinsese un punct în care, în sfârşit, începuse să se simtă nefericită, să fie deznădăjduită. Nu mai ştia ce să facă — ar fi vrut să stea de vorbă cu maică-sa.

— O grămadă de oameni au murit de atunci şi noi înşine o să fim morţi în curând, spuse Abe consolator.

Rosemary încordată îl aştepta pe Dick să continuie.

— Vezi pârâiaşul acela — am putea merge până la el în două minute. Englezilor le-a trebuit o lună să ajungă până acolo — un imperiu întreg înaintând astfel, foarte încet, cei din faţă murind şi cei din spate împingându-i încet pe ceilalţi tot mai înainte. Şi un alt imperiu mergând foarte încet de-a-ndăratelea, cu câţiva centimetri în fiecare zi, lăsându-şi pretutindeni morţii ca pe un milion de zdrenţe roşii, însângerate. Nici un european nu va mai face aşa ceva în răstimpul generaţiei acesteia.

— Cum aşa, de-abia s-au oprit acum în Turcia, spuse Abe. Şi în Maroc...

— Asta-i altceva. Lucrurile acestea care s-au petrecut pe frontul de vest nu s-ar mai putea repeta vreodată, pentru multă vreme de acum înainte. Tinerii își închipuie c-au să poată s-o mai facă, însă în realitate nu le-ar mai fi cu putință. Ar mai putea lupta într-o bătălie ca cea de la Marna, dar așa ceva nu. Pentru asta a fost nevoie de religie, de ani de zile de abundență și de sentimente teribile de securitate și de relațiile acelea, foarte stricte, care existau între clase. Rușii și italienii n-au fost buni pe frontul acesta. Pentru așa ceva aveai nevoie de o zestre sentimentală, care să-ți angajeze tot sufletul și care să-ți vină mai de departe decât ți-ai putea aduce aminte. Pentru așa ceva trebuia să ții minte sărbătorile Crăciunului, ilustratele cu Kronprinzul și logodnica lui, micile cafenele din Valencia și grădinile berăriilor pe Unter den Linden și nunțile celebrate la primării și publicul strâns în ziua derby-ului și favoriții bunicului.

— Generalul Grant a inventat felul acesta de bătălie la Petersburg în șaizeci și cinci.

— Nu, nu-i așa — el n-a inventat altceva decât măcelul în masă. Felul acesta de bătălie a fost inventat de Lewis Carroll și de Jules Verne și de omul acela, cine-o fi fost, care a scris *Undine* și de diaconii de țară și de patroanele de case de toleranță din Marsilia, și de fetișcanele seduse pe câmpuri, în Würtemberg și în Westphalia. Adevărul este că asta a fost o bătălie a iubirii — aici s-a cheltuit un secol de iubire mic-burgheză. Asta a fost ultima bătălie în numele iubirii.

— Vorbești ca și cum n-ai vrea altceva decât să dai bătălia asta pe mâna lui D.H. Lawrence, spuse Abe.

— Întreaga mea lume frumoasă și sigură a sărit în aer aici, cu o bubuitură uriașă de iubire explozivă, se jeluia cu încăpățânare Dick. Nu-i adevărat, Rosemary?

— Nu știu, răspunse ea cu chipul grav. Tu le știi pe toate.

Rămaseseră în urma celorlalți. Dintr-o dată un nor de bulgări de pământ și de pietricele se sparse deasupra lor și Abe strigă din tranșeea cealaltă:

— Spiritul războiului pune iarăși stăpânire pe mine. Mai am o sută de ani de iubire de felul celei învățate în Ohio în urma mea și uite, am să bombardez tranșeea asta. Își ridicase capul peste parapetul tranșeei. Sunteți morți — nu cunoașteți regulile? Asta a fost o grenadă.

Rosemary râse și Dick ridică de jos un pumn de pietricele drept represalii, dar apoi le lăsă să-i cadă din mână.

— Aici n-aș putea glumi, spuse scuzându-se parcă. Coada de argint s-a rupt și vasul de aur s-a spart, și așa mai departe, însă un romantic întârziat ca mine nu mai e în stare să facă nimic ca să mai îndrepte lucrurile.

— Și eu sunt romantică.

Ieșiseră acum din tranșeea reconstituită cu grijă în porțiunea aceea în fața unui monument în amintirea morților din Newfoundland. Citind inscripția, Rosemary izbucni deodată în plâns. Ca orice femeie, și ei îi plăcea să i se spună exact ce trebuie să simtă, și îi plăcea mai ales să-l audă pe Dick spunându-i ce anume lucruri sunt ridicole și care anume triste. Dar mai mult decât orice, ar fi vrut ca el să afle cât de mult îl iubea ea, acum când faptul acesta covârșea în importanță orice altceva, acum când pășea peste câmpul acesta de bătaie într-un vis îmbătător.

După asta, se urcară în automobilul lor și porniră îndărăt spre Amiens. O ploaie caldă, rară, cădea peste pădurea și hățișurile tinere, proaspete; treceau acum pe lângă imense ruguri funerare, rămășițe de tot felul, obuze, bombe, grenade și echipament militar, căști, baionete, paturi de armă și fâșii de piele putrezită, părăsite de șapte ani de zile în pământ. Și dintr-o dată, după o cotitură a drumului, cioturile albe ale unei mări uriașe de morminte. Dick îi ceru șoferului să oprească.

— Uite fata aceea — poartă după ea o coroană de flori.

Așteptară în vreme ce el cobora și se îndrepta spre fata care se oprise nehotărâtă în fața porții cu o coroană de flori în mâini. O aștepta un taxi. Era o fată cu părul roșcat, din Tennessee, pe care o întâlniseră dimineața în tren, venită de la Knoxville ca să lase o floare pe mormântul fratelui ei. Acum avea lacrimi de iritare și de necaz pe față.

— Cred că ministerul de război mi-a dat un număr greșit, suspina ea. E un alt nume pe cruce. Îl tot caut de la ceasul două și sunt atâtea morminte..

— Atunci, dacă aș fi în locul dumitale, le-aș lăsa aici pe un mormânt fără să mă mai uit ce scrie, o sfătui Dick.

— Crezi că asta e ce-ar trebui să fac?

— Cred că asta ar fi dorit și el să faci.

Se întuneca și ploaia se înteța. Ea așeză jerba de flori pe primul mormânt de lângă portița cimitirului, și acceptă sugestia lui Dick să-i dea drumul taxiului și să se întoarcă la Amiens împreună cu ei.

Rosemary plânse iarăși când auzi despre această întâmplare — deși fusese pentru ea o zi a lacrimilor, simțea că învățase ceva, chiar dacă n-ar fi știut să spună ce anume. Mai târziu avea să-și amintească despre ceasurile acelei după-amiezi ca de niște ceasuri fericite — unul din șiragul de clipe care ți se par, atunci când se petrec, lipsite de evenimente, o legătură între plăceri trecute și altele viitoare, dar care se dovedesc apoi a fi făcut parte din însăși ființa plăcerii.

Amiens era un oraş purpuriu, plin de ecouri, păstrând încă tristeţea războiului, cum mai sunt unele gări din oraşele mari — Gara de Nord şi Gara Waterloo din Londra. La lumina zilei te simţi mai degrabă deprimat în asemenea oraşe, cu tramvaiele lor de acum cel puţin douăzeci de ani traversând pieţele mari, pietruite, în faţa catedralei, şi însăşi vremea de afară pare să aibă ceva din trecut, vreme ştearsă ca în fotografiile vechi. Însă după lăsarea nopţii tot ce este încântător în viaţa franţuzească iese la iveală — femeile cu mers tânăr şi nervos, bărbaţii care vociferează cu sute de *Voilà*-uri, în cafenele, cuplurile plimbându-se cu capetele apropiate, într-o fermecătoare lipsă de scop. Aşteptând trenul, luară loc sub o arcadă uriaşă, destul de înaltă să concentreze fumul şi sporovăiala şi muzica din jur, spre înalturi, şi parcă făcându-le pe plac orchestra începu *Da, n-avem banane* — şi ei bătură din palme pentru că dirijorul părea atât de încântat de el însuşi. Fata din Tennessee îşi uită durerea şi începu să se distreze de-a binelea, începu chiar un fel de flirt, cu ochi rostogoliţi şi bătăi de palme ca la tropice, cu Dick şi Abe. Ei intrară cu bună dispoziţie în jocul acesta.

Apoi, lăsând în urma lor rămăşiţele infime de vürtemburghezi, soldaţi din garda prusacă, vânători francezi de munte, muncitori din Manchester şi foşti colegieni, de la Oxford să-şi continue putrezirea veşnică în ploaia caldă, se urcară în trenul de Paris. Mâncară sandvişuri cu salam şi brânză preparate la restaurantul gării şi băură Beaujolais. Nicole era absentă, muşcându-şi buzele agitată şi frunzărind prin ghidurile despre câmpurile de bătaie pe care le adusese Dick cu el — la drept vorbind, el studiase chiar împrejurimile, simplificând însă totul până când ajunsese să capete un fel de vagă asemănare cu vreuna din petrecerile pe care avea specialitatea să le ofere.

CAPITOLUL II

Când ajunseră la Paris, Nicole era prea obosită să mai meargă cu ei la jocurile de lumini de la Expoziţia Artelor Decorative, aşa cum intenţionaseră. O lăsară la Hotelul Regele George, şi când ea dispăru în planurile intersectate ale luminilor şi uşilor de sticlă ale holului, apăsarea pe care o simţise Rosemary se risipi. Nicole era o forţă, nu în mod necesar o forţă bine intenţionată sau previzibilă ca maică-sa, dar oricum, o forţă incalculabilă. Lui Rosemary îi era oarecum frică de ea.

La orele unsprezece era aşezată împreună cu Dick şi cu soţii North într-o cafenea instalată pe o şalupă, deschisă de curând pe Sena. Fluviul şiroia de luminile de pe poduri şi dezvăluia nenumărate luni reci în curgerea lui calmă. Uneori duminicile,

pe vremea când Rosemary locuia cu mama ei la Paris, luau vaporaşul către Suresnes şi îşi petreceau câteva ceasuri discutând despre planurile lor de viitor. N-aveau prea mulţi bani însă doamna Speers era atât de sigură de frumuseţea lui Rosemary şi-i insuflase atâta ambiţie încât era dispusă să rişte bani pentru „avantaje" ulterioare; Rosemary, la rîndul ei, urma să o recompenseze pe maică-sa odată ce avea să-şi facă o situaţie...

De când ajunseseră la Paris, Abe North părea înfăşurat într-o aură subţiată, alcoolică; ochii îi erau injectaţi de soare şi de vin. Rosemary îşi dădu atunci, pentru prima dată, seama că el se oprea mereu într-un loc sau altul ca să bea câte un păhărel şi se întrebă ce părere avea despre asta Mary North. Mary era tăcută, atât de tăcută în afara frecventelor ei hohote de râs încât Rosemary aflase prea puţine despre ea. Îi plăcea părul ei negru, pieptănat pe spate până când cobora într-un fel de cascadă naturală — din când în când i se lăsa pe faţă într-un unghi sprinţar, peste colţul tâmplelor, până îi intra aproape în ochi, şi atunci îşi scutura capul şi-l făcea să alunece iarăşi pe spate.

— Ne ducem şi noi la culcare devreme după paharul acesta, Abe. Vocea lui Mary era indiferentă, însă ascundea o mică pâlpâire de anxietate. N-ai să aştepţi să te lichefiezi de tot pe barca asta.

— E destul de târziu, oricum, spuse Dick. Mai bine ne-am duce cu toţii la culcare.

Demnitatea nobilă a chipului lui Abe căpătă un aer de încăpăţânare şi el remarcă plin de hotărâre:

— A, nu. Făcu o pauză gravă. — O, nu, nu încă. O să mai bem o sticlă de şampanie.

— În ce mă priveşte, eu nu, spuse Dick.

— La Rosemary mă gândesc. Ea este o alcoolică înnăscută — ţine ascunsă o sticlă de gin în camera de baie şi aşa mai departe — mi-a spus maică-sa.

Deşertă ce mai rămăsese din prima sticlă în paharul lui Rosemary. În prima zi, la Paris, ea băuse atâtea sticle de limonadă încât i se făcuse rău; după asta nu mai băuse niciodată nimic împreună cu ei, însă acum îşi ridică paharul cu şampanie şi sorbi din el.

— Ce mai e şi asta? exclamă Dick. Mi-ai spus că nu poţi să bei nimic.

— N-am spus că n-am să încep odată şi odată.

— Şi mama dumitale ce zice?

— N-am să beau decât paharul acesta. Simţea într-un fel nevoia de paharul acela. Dick bea, nu foarte mult, însă bea, şi poate că avea să se simtă astfel mai aproape de el, poate că băutura ar fi constituit o parte din ceea ce avea ea de făcut. Îl bău repede, se înecă, apoi spuse:

— Pe lângă asta, ieri a fost ziua mea de naştere — am împlinit optsprezece ani.

— De ce nu ne-ai spus? exclamară cu toţii indignaţi.

— Ştiam că o să-i daţi importanţă şi o să vă dea bătaie de cap... Îşi termină şampania. — Aşa că o sărbătoresc acum.

— Nici gând, o asigură Dick. Mâine-seară este masa de sărbătorire pentru ziua dumitale şi te rog să nu uiţi asta. Optsprezece ani — dar asta e o vârstă teribil de importantă.

— Ştiu că până nu împlineşti optsprezece ani nimic nu contează, spuse Mary.

— Asta aşa e, fu de acord Abe. Şi după aceea lucrurile sunt exact la fel ca înainte.

— Abe, în ce-l priveşte, crede că nimic nu contează până când nu se va îmbarca, spuse Mary. De data aceasta are într-adevăr toate planurile puse la punct pentru când va ajunge la New York. Vorbea ca şi când ar fi obosit să tot spună lucruri care nu mai aveau acum nici un înţeles pentru ea, ca şi cum evoluţia pe care ea şi soţul ei ar mai fi fost în stare s-o urmeze, sau n-ar mai fi reuşit s-o urmeze, sau ar fi rămas pentru ei ceva numai de domeniul intenţiilor.

— El, în America, are să compună muzică şi eu în vremea asta am să-mi lucrez serios vocea, la München, aşa că atunci când o să fim iarăşi împreună acolo, totul are să ne stea la picioare.

— Minunat, spuse Rosemary, care simţea acum gustul şampaniei.

— Până atunci să mai bem un rând de şampanie în cinstea lui Rosemary. Atunci are să fie şi ea în stare să-şi raţionalizeze adevărurile cu privire la glandele ei limfatice. Glandele astea nu încep cu adevărat să funcţioneze decât de la optsprezece ani.

Dick râse cu indulgenţă la spusele lui Abe la care ţinea foarte mult, şi în legătură cu care-şi pierduse de mult orice speranţe. — Din punct de vedere medical ce spui tu e incorect, şi în afară de asta, noi plecăm. Înţelegând uşoara notă de superioritate în vocea lui, Abe răspunse oarecum indiferent:

— Ceva îmi spune că are să mi se cânte o nouă partitură pe Broadway cu mult înainte ca tu să fi apucat să-ţi termini tratatul tău ştiinţific.

— Aşa sper şi eu, declară Dick calm. Aşa sper. Eu s-ar putea chiar să-mi abandonez ceea ce numeşti tu „tratatul meu ştiinţific".

— O, Dick. Vocea lui Mary era surprinsă, chiar şocată. Rosemary nu mai văzuse până atunci faţa lui Dick atât de complet lipsită de expresie; simţea că vestea aceasta era extrem de importantă şi se simţi înclinată să exclame şi ea împreună cu Mary: — O Dick?

Însă deodată Dick râse iarăşi, şi adăugă la remarca sa dinainte: — Să-l abandonez pentru un altul, şi se ridică de la masă.

— Dar, Dick, stai jos; vreau să ştiu şi eu!

— Vă spun eu altădată. Noapte bună, Abe. Noapte bună, Mary.

— Noapte bună, Dick dragă. Mary surâdea ca şi cum se simţea perfect fericită stând acolo, în continuare, pe şalupa acum aproape pustie. Era o femeie curajoasă, plină de speranţă, şi îşi urma soţul într-un loc sau altul, transformându-se pe sine însăşi într-o persoană sau alta, fără să fie în stare să-l abată nici cu un pas din calea lui, şi uneori înţelegând, descurajată, cât de adânc era ascuns în el secretul atât de bine păzit al vieţii ei. Şi cu toate acestea un aer de fericire o învăluia ca şi cum ar fi fost vorba de ceva minunat şi aducător de noroc pentru oricine.

CAPITOLUL III

— Ce-i tratatul acesta la care renunţi acuma? întrebă Rosemary întorcându-şi, serioasă, faţa spre el când se instalaseră în taxi.

— Nimic important.

— Eşti om de ştiinţă?

— Sunt doctor în medicină.

— O-ho. Ea surâse fericită. Şi tatăl meu a fost doctor. Şi atunci, de ce nu? Se opri deodată.

— Nu-i nici un secret. Nu m-am făcut de râs în punctul culminant al carierei mele ca să mă refugiez, să mă ascund pe Riviera. Pur şi simplu nu practic medicina. Dar nu se ştie, poate că am să mă reapuc să practic odată şi odată medicina.

Rosemary îşi ridică, liniştită, faţă să-i fie sărutată. El o privi o clipă ca şi cum n-ar fi înţeles ce doreşte. Apoi, apropriind-o de el îşi plimbă obrazul pe obrazul ei moale, apoi o mai privi încă un moment, lung.

— Ce copil minunat eşti, spuse grav.

Ea surâse, cu capul ridicat spre el; mâinile i se jucau, convenţional, cu reverele hainei lui. — Sunt îndrăgostită de dumneata şi de Nicole. Şi acesta a fost secretul meu — nici măcar nu pot să stau de vorbă despre dumneata cu nimeni pentru că nu vreau să mai fie şi alţi oameni care să ştie cât de minunaţi sunteţi. Sincer — te iubesc pe dumneata şi pe Nicole...

De atâtea ori mai auzise el asta — chiar şi formula era aceeaşi...

Deodată ea veni spre el, tinereţea risipindu-i-se pe când pătrundea în focarul ochilor lui; el o sărută, cu respiraţia tăiată,

ca şi cum ea n-ar mai fi avut vârstă. Apoi, ea se sprijini molatică de braţul lui şi suspină.

— M-am hotărât să renunţ la dumneata, spuse.

Dick tresări — spusese oare ceva care să fi implicat posibilitatea ca ea să fi ajuns să stăpânească vreo parte din el?

— Dar ăsta este un lucru foarte urât, reuşi să spună pe un ton vesel. Tocmai când începuse să mă intereseze şi pe mine.

— Te-am iubit atât de mult! Ca şi cum ar fi trecut ani de zile. Acum ea plângea. — Te-am iubit atâta de mult.

El ar fi trebuit să râdă, în schimb se auzi spunând: — Nu numai că eşti frumoasă, dar parcă te afli pe un plan grandios. Tot ce faci dumneata, cum ar fi chiar şi asta, adică să te prefaci că eşti îndrăgostită sau că eşti timidă totul te prinde.

În peştera întunecoasă a taxiului, înmiresmată de parfumul pe care Rosemary îl cumpărase împreună cu Nicole, ea se apropie iarăşi, agăţându-se parcă de el cu toată fiinţa. O sărută fără să trăiască clipa. Ştia că era la mijloc patimă multă, însă nu era nici o umbră de patimă în ochii sau pe buzele ei; în suflarea ei simţea un abur uşor de şampanie. Ea se agăţă şi mai tare de el, cu desperare, el o sărută încă o dată şi fu îngheţat de nevinovăţia sărutului, de privirea ei, care în clipa când li se atinseră buzele, privea dincolo de el, în întunericul nopţii, întunericul lumii întregi. Ea nu ştia încă atunci că splendoarea este ceva care vine din inimă; în clipa când ar fi ajuns să înţeleagă aşa ceva şi să se cufunde în pasiunea universului însuşi, Dick ar fi putut-o lua în stăpânire fără nici o întrebare şi fără nici un regret.

Camera ei la hotel era pe cealaltă parte a coridorului, în faţa celei în care şedeau el cu Nicole şi mai aproape de ascensor. Când ajunseră la uşă, ea spuse deodată:

— Ştiu că dumneata nu mă iubeşti — nici nu mă aştept la asta. Dar spui că ar fi trebuit să vă fi spus despre ziua mea. Iată, v-am spus, şi acuma, ca un dar de ziua mea vreau să intri o clipă în camera mea, doar atât cât să-ţi spun ceva. Numai o clipă.

Intrară, el închise uşa, şi Rosemary rămase în picioare alături de el, fără să-l atingă. Noaptea sorbise culoarea de pe faţa ei — părea foarte palidă acum, era o garoafă albă rămasă după sfârşitul balului.

— Când surâzi... El îşi reluase atitudinea paternă, poate din pricina proximităţii tăcute a Nicolei. Mă gândesc mereu că am să văd un gol în dantura dumitale, pe unde ţi-a căzut vreun dinte de lapte.

Însă era prea târziu — ea se apropiase iarăşi cu o şoaptă deznădăjduită.

— Ia-mă.

— Unde să te iau?

Uimirea îl făcuse să rămână o clipă rigid, îngheţat.

— Haide, şopti ea. O, te rog mult, haide, fă ce se face în cazuri din astea. Nu-mi pasă dacă n-are să-mi placă — nici nu m-am aşteptat vreodată la aşa ceva — dintotdeauna mi-a fost silă să mă gândesc măcar la aşa ceva, însă acuma nu mai mi-e. Vreau s-o faci!

Era ea însăşi uimită — nu s-ar fi aşteptat niciodată să ajungă să vorbească astfel. Chema nişte lucruri despre care citise, pe care le văzuse, la care visase un deceniu întreg de ceasuri petrecute în pensionatele de călugăriţe. Dintr-o dată mai ştiu şi că acesta era unul din rolurile ei cele mai importante şi se aruncă cu toată fiinţa în el, cu şi mai multă pasiune.

— Uite, nu aşa ar trebui să se petreacă lucrurile, delibera Dick. Nu cumva aici e de vină şampania? Haide, mai bine să uităm într-un fel toate astea.

— O, nu, *acuma*. Vreau s-o faci acuma, să mă iei, să-mi arăţi... Sunt absolut cu totul a dumitale şi vreau să fiu.

— Dar în primul rând, te-ai gândit cât rău ar putea să-i facă asta Nicolei?

— Ea n-are să ştie — asta n-are să aibă în nici un fel de-a face cu ea.

El continuă blând.

— Şi pe urmă mai este şi faptul că o iubesc pe Nicole.

— Dar poţi să iubeşti mai mult de o singură persoană, nu? Aşa cum o iubesc eu pe mama şi te iubesc şi pe dumneata — mai mult. Te iubesc mai mult acum.

— Şi în al treilea rând dumneata nu eşti îndrăgostită de mine, însă s-ar putea să te îndrăgosteşti după aceea, şi atunci viaţa dumitale ar începe în felul acesta cu o încurcătură teribilă.

— Nu, îţi promit că n-am să te mai văd niciodată. O iau pe mama şi plecăm în America.

El înlătură vorbele acestea. Îşi amintea prea viu de tinereţea şi prospeţimea buzelor ei. Adoptă acum un alt ton.

— Ai şi dumneata un capriciu acum.

— O, te rog, nu-mi pasă nici măcar dacă am să am un copil. Aş putea să plec în Mexic, cum a făcut o fată de la studioul de filmare. O, e totul atât de altfel decât mă gândisem — pe vremuri mă crispam toată când mă săruta cineva de-adevăratelea... Vedea că ea mai avea încă impresia că aşa ceva trebuie să se întâmple. — Unii au dinţi mari, dar ai dumitale sunt altfel, frumoşi. Vreau s-o faci acum.

— Am impresia că îţi închipui că oamenii se sărută într-un anumit fel şi că nu vrei altceva decât să te sărut şi eu aşa.

— O, nu mai râde de mine — nu sunt un copil. Ştiu că nu eşti îndrăgostit de mine. Devenise dintr-o dată umilă şi potolită.

Nu m-am aşteptat la atât de mult. Ştiu că în ochii dumitale eu nici nu exist.

— Prostii. Dar adevărul este că într-adevăr cred că eşti foarte tânără. Şi în gândul lui adăugă: „Are să fie nevoie să mai înveţi atâtea lucruri".

Rosemary aşteptă, respirând încordată până când Dick spuse: — Şi în cele din urmă, lucrurile nu sunt deloc aranjate acum încât să se întâmple cum vrei dumneata.

Faţa ei se schimbă deodată, deprimată, dezamăgită şi Dick mai spuse, automat: — Bine, am să-ţi îndeplinesc dorinţa! Se întrerupse, o urmă până la pat, şi se aşezară alături; ea începu să plângă. Se simţea dintr-o dată foarte tulburat, nu de aspectul moral al chestiunii pentru că imposibilitatea spuselor ei era prea evidentă din orice unghi de vedere ar fi privit lucrurile, ci pur şi simplu tulburat, şi o clipă, graţia lui firească, forţa fragilă a echilibrului, îi lipsiră.

— Ştiam că n-ai să vrei, suspină ea. A fost doar o speranţă fără rost.

El se ridică în picioare.

— Noapte bună, copilule. E într-adevăr păcat. Să lăsăm toate astea acum. Mai adăugă unele vorbe pe care le foloseşti la spital când îi trimiţi pe copii la culcare. Atât de mulţi oameni au să te iubească şi ar fi foarte frumos să-ţi întâlneşti, curată şi neatinsă, prima iubire, şi asta şi din punct de vedere al emoţiilor. E şi asta o idee de modă veche, nu-i aşa? Îşi ridică ochii spre el, Dick făcu un pas către uşă, iar ea îl privi fără să aibă nici cea mai mică idee despre ce-a vrut el să spună cu vorbele acelea; îl mai văzu făcând încă un pas cu mişcările încetinite, întorcându-se şi privind-o iarăşi, şi dori o clipă să-l reţină şi să-l devoreze, îi dori gura, urechile, gulerul hainei, dori să-l cuprindă din toate părţile şi să-l tragă în afund; îi văzu mâna lăsându-i-se pe clanţă. Atunci renunţă şi se lasă moale pe pat. Când uşa se închise ea se ridică şi se îndreptă spre oglindă, unde începu să-şi treacă peria prin păr, stăncind încă. O sută şi cincizeci de periaturi, numără Rosemary, ca de obicei, apoi încă o sută cincizeci. Îşi perie părul până când începu să o doară braţul, şi atunci schimbă peria în mâna cealaltă şi continuă să se perie.

CAPITOLUL IV

Se trezi răcorită şi ruşinată. Faptul că-şi văzu frumuseţea în oglindă nu o linişti, ci doar îi redeşteptă suferinţa din ajun; o scrisoare reexpediată de maică-sa de la băiatul care o dusese toamna trecută la serbările studenţeşti de la Yale şi prin care acesta îşi anunţa prezenţa la Paris, nu-i fu de nici un ajutor —

toate i se păreau foarte îndepărtate. Ieşi în cele din urmă din camera ei, şi i se părea că încercarea prin care trebuia să treacă revăzându-i pe soţii Diver era de două ori mai neliniştitoare. Însă îşi ascunse neliniştea sub un calm la fel de impenetrabil ca şi cel al Nicolei când se întâlniră să-şi facă nişte probe la croitoreasă, împreună. Îi făcu, cu toate acestea, bine, să o audă pe Nicole remarcând în legătură cu înfăţişarea necăjită a unei vânzătoare: — Oamenii îşi închipuie în majoritatea lor că toţi ceilalţi au faţă de ei sentimente mult mai violente decât le au în realitate — îşi închipuie că părerile altora despre ei trec mereu pe sub arcuri mari de aprobare sau dezaprobare!

Cu o zi înainte, în expansivitatea ei, Rosemary ar fi primit cu resentiment o asemenea remarcă — în ziua aceea, în dorinţa ei de a minimaliza ceea ce se petrecuse, o salută cu bucurie. O admira pe Nicole pentru frumuseţea şi înţelepciunea ei, şi de asemenea pentru prima dată în viaţa ei era geloasă. Puţin înainte de a pleca din hotelul lui Gausse, maică-sa îi spusese cu tonul acela indiferent sub care, Rosemary ştia, că-şi ascundea credinţa că Nicole era o mare frumuseţe, deşi, pe faţă, nu-i mărturisea niciodată acest lucru. Asta n-o necăjise pe Rosemary; propria ei drăgălăşenie nu i se păruse niciodată cu adevărat a ei, ci mai mult un bun câştigat, cum ar fi fost, de pildă, cunoaşterea limbii franceze. Cu toate acestea, acum în taxi, o privi pe Nicole comparându-se cu ea. Existau toate posibilităţile unei iubiri romantice în trupul frumos şi în gura ei delicată, uneori strânsă, alteori întredeschisă, plină de aşteptare în faţa lumii întregi. Nicole fusese o frumuseţe încă din copilărie, şi avea să fie o frumuseţe şi mai târziu, când pielea obrazului îi va fi întinsă bine peste pomeţii înalţi — structura esenţială a frumuseţii exista în ea. Fusese o blondă saxonă, aproape albă, însă era mai frumoasă acum când părul i se mai închisese la culoare decât atunci când îi plutise în jurul feţei asemenea unui nor.

— Noi am stat aici, remarcă deodată Rosemary arătând spre o clădire pe Rue des Saints Pères.

— Ciudat. Pentru că atunci când aveam doisprezece ani, mama, Baby şi cu mine am petrecut şi noi o iarnă acolo, şi arătă spre un hotel exact în faţă, de cealaltă parte a străzii. Cele două faţade înnegrite şi vechi le priveau, ecouri cenuşii ale copilăriei.

— Ne construisem tocmai casa din Lake Forest, şi făceam economii, continuă Nicole. Cel puţin Baby, cu mine şi cu guvernanta făceam economii iar mama călătorea.

— Şi noi făceam economii, spuse Rosemary înţelegând foarte bine că acest cuvânt însemna două lucruri deosebite pentru ele două.

— Mama avea întotdeuna grijă să spună, vorbind despre casa asta, că ar fi fost un mic hotel — Nicole scoase unul din râsetele ei grăbite, magnetice — adică voia să spună un hotel „ieftin". Dacă vreun prieten de-al nostru, mai snob, ne întreba de adresa noastră, noi nu spuneam niciodată: „Stăm într-o vizuină sordidă în cartierul apașilor unde putem să ne considerăm norocoase că avem apă curgătoare" — ci spuneam: „Stăm într-un hotel micuț". Ca și cum cele mari ar fi fost prea zgomotoase și vulgare pentru noi. Bineînțeles, prietenii noștri înțelegeau cum se pune problema și ne divulgau taina asta pretutindeni, însă mama era de părere că lucruri din astea dovedesc că știm să ne descurcăm în Europa. Ea și știa, bineînțeles; se născuse cetățeană germană. Însă mama ei fusese americană, și o crescuse la Chicago; era mai mult americană decât europeană.

Urmau să se întâlnească cu ceilalți peste două minute, și Rosemary încercă să-și reconstruiască o mască atunci când coborâră din taxi pe Rue Guynemer, în fața parcului Luxembourg. Luau masa în apartamentul pustiu al soților North, undeva deasupra masei de verdeață și de frunziș. Ziua i se părea lui Rosemary deosebită de cea din ajun. Când se văzură față în față, privirile li se întâlniră și se atinseră ușor asemenea aripilor unor păsări. După aceasta, totul decurse în ordine, totul fu minunat, și ea știu că el începuse să se îndrăgostească de dânsa. Era teribil de fericită, simțea seva caldă a emoției străbătându-i întreg trupul. O încredere proaspătă, limpede, se întărea și cânta în ea. De-abia dacă îl mai privi pe Dick, însă știa că acum totul era în perfectă ordine.

După dejun, soții Diver împreună cu cei doi North și cu Rosemary se îndreptară spre sediul companiei Franco-American Films. Li se alătură și Collis Clay, tânărul din New Haven, căruia ea îi telefonase. Era un om născut în statul Georgia, cu ideile deosebit de ordonate, chiar parcă stereotipe ale oamenilor din sud care și-au făcut pregătirea în nord. În iarna care trecuse îl găsise atractiv — o dată se ținuseră de mână într-un automobil care mersese de la New Haven la New York; acum el nu mai exista pentru ea.

În sala de proiecții, luă loc între Collis Clay și Dick în timp ce operatorul monta bobinele cu *Fetița tatii,* iar un director francez al companiei se învârtea în jurul ei încercând să vorbească în slang-american. „Mda, băiete", spuse atunci când ceva fu în neregulă cu aparatul de proiecție. „Eu nici nu mai am banane". Pe urmă luminile se stinseră, se auzi declicul și sunetul obișnuit, hârâit al filmului derulându-se și ea rămase în sfârșit singură cu Dick. Se priviră unul pe altul în semiîntunericul sălii.

— Draga mea Rosemary, murmură el. Umerii li se atingeau. Nicole se agită o clipă la capătul șirului de fotolii și Abe tuși convulsiv și-și suflă nasul; pe urmă cu toții se așezară mai bine pe locurile lor și filmul începu.

Și iat-o — fetița de școală de acum un an, cu părul lăsat pe umeri și fluturându-i asemenea părului solid al unei figurine de Tanagra; iat-o — atât de tânără și de nevinovată — produsul iubirii pline de grijă al mamei sale; iat-o — întrupând întreaga lipsă de maturitate a stirpei ei, transformându-se singură într-o păpușă decupată, de carton, care să evolueze prin fața minții perverse a semenilor. Își amintea cum se simțise în rochia aceea, deosebit de proaspătă și de nouă sub mătasea, tânără și proaspătă.

Fetița tatii. Nu era o păpușică mică-mică și curajoasă? Și uite cum știuse să sufere. O-ho-ho, ce dulce, ce dulcică, nu fusese o adevărată scumpete? În fața pumnului ei micuț, forțele poftei și ale corupției dăduseră înapoi speriate; însuși marșul destinului se oprise, inevitabilul devenise evitabil; silogismul, dialectica, orice formă a raționalului se risipiseră. Femeile își uitau de farfuriile murdare de acasă și plângeau; chiar și în film o femeie plângea atât de mult încât aproape că îi fura succesul lui Rosemary. Plângea într-un set care costase o avere, într-o sufragerie Duncan Phyfe, într-un aeroport, și într-o cursă de iahturi care nu apărea pe ecran decât în două fulgerări, într-un metro și în sfârșit, într-o cameră de baie. Însă Rosemary triumfa — noblețea ei de caracter, curajul și fermitatea ei care fuseseră asaltate de vulgaritatea lumii, și Rosemary însăși arătând cât suferea cu un chip care nu apucase să ajungă asemenea unei măști; și care era atât de emoționant în realitate încât emoțiile întregului șir de fotolii se îndreptau către ea pe parcursul filmului. Se produse o întrerupere la un moment dat și se aprinseră luminile și după un mic val de aplauze Dick îi spuse cu toată sinceritatea:

— Pur și simplu sunt buimăcit. Ai să fii una dintre cele mai bune actrițe.

Și pe urmă iarăși *Fetița tatii:* zile mai fericite acum și o fotografie frumoasă înfățișându-i pe Rosemary și pe părintele ei uniți în cele din urmă într-un complex patern atât de evident, încât Dick se crispă în numele tuturor psihologilor la sentimentalismul vicios al atitudinii. Ecranul dispăru, se aprinse lumina, sosise clipa.

— Am mai aranjat ceva, anunță Rosemary pentru toată lumea. Am aranjat un test pentru Dick.

— Un ce?

— Un test de filmare, au să-l facă acum.

Urmă o tăcere teribilă — apoi un hohot cu neputinţă de reprimat din partea celor doi North. Rosemary îl văzu pe Dick cum înţelege treptat ce voise ea să spună, faţa lui mişcându-se la început într-un fel aproape irlandez; în acelaşi timp simţi că săvârşise o greşeală undeva, în felul în care-şi pregătise atuul şi încă nu bănuia că tot jocul îi era compromis.

— Eu nu vreau nici un test, spuse Dick ferm; apoi înţelegând situaţia în întregul ei, continuă pe un ton uşor: — Rosemary, mă dezamăgeşti. Filmul e o carieră frumoasă pentru o femeie — însă, Dumnezeule sfinte, n-au să se apuce să mă filmeze pe mine. Eu sunt un om de ştiinţă bătrân, cu totul implicat în viaţa lui proprie.

Nicole şi cu Mary insistară ironice ca el să profite de acest prilej; îl necăjiră aşa un timp, amândouă vag iritate de faptul că nu fuseseră ele invitate să facă o asemenea încercare. Însă Dick închise discuţia cu o replică mai curând sarcastică la adresa actorilor în general.

— Paza cea mai puternică este aşezată exact la porţile după care nu mai urmează nimic, spuse. Poate din cauză că însăşi condiţia golului este prea ruşinoasă ca să mai poate fi dată la iveală.

În taxi împreună cu Dick şi cu Collis Clay — îl lăsau undeva pe Collis, iar Dick o conducea pe Rosemary la un ceai la care Nicole şi cei doi North renunţaseră pentru a face acum în ultima clipă lucrurile pe care Abe le lăsase nefăcute până la urmă — în taxi, Rosemary îi reproşă atitudinea lui.

— M-am gândit că dacă testul avea să fie bun aş fi putut să-l iau în California cu mine. Şi atunci poate că dacă lor le-ar fi plăcut, ai fi venit şi dumneata şi ai fi fost partenerul meu într-un film.

El era copleşit.

— Ăsta a fost un gând extrem de drăguţ, însă prefer să stau şi să te privesc pe *tine*. Ai fost spectacolul cel mai dulce pe care l-am văzut în viaţa mea!

— A fost un film mare, spuse Collis. Eu l-am văzut de patru ori. Ştiu un băiat la New Haven care l-a văzut de douăsprezece ori — o dată a făcut tot drumul până la Hartdford să-l vadă. Şi când am adus-o pe Rosemary la New Haven a fost atât de intimidat încât n-a îndrăznit să dea ochii cu ea. Înţelegi cum vine treaba? Fetiţa asta îi are pe toţi la mână.

Dick şi cu Rosemary se priveau unul pe altul dorind mult să fie numai ei singuri, însă Collis nu reuşea să înţeleagă.

— Vă las eu în drum, unde mergeţi, sugeră el. Eu stau la Lutetia.'

— Te lăsăm noi, spuse Dick.

— E mai simplu pentru mine să vă las eu. Nu-i nici un deranj.

— Cred c-ar fi mai bine dacă te lăsăm noi undeva.

— Dar — începu Collis; înţelese, în sfârşit care era situaţia şi începu să discute cu Rosemary când avea să o mai vadă.

În sfârşit, plecă, dar cu masivitatea agresivă a unui al treilea nedorit. Automobilul se opri pe neaşteptate, spre nemulţumirea lor, la adresa pe care o dăduse Dick. El respiră adânc.

— Mai intrăm?

— Nu-mi pasă, spuse Rosemary. Eu fac orice vrei dumneata.

El stătu puţin pe gânduri.

— Aproape că trebuie să intru — ea vrea să cumpere nişte tablouri de la un prieten de-al meu care are nevoie de bani.

Rosemary încercă să-şi aranjeze dezordinea expresivă a coafurii.

— Stăm numai cinci minute, se hotărî el. N-au să-ţi placă oamenii aceştia.

Ea presupuse că era vorba de nişte oameni plicticoşi şi stereotipi, sau grosolani şi beţivi, sau de nişte oameni obositori, insistenţi, sau de vreunul din genurile de oameni pe care îi evitau soţii Diver. Fu cu totul nepregătită pentru impresia pe care avea s-o facă scena asupra ei.

CAPITOLUL V

Era o casă creată din structura originală a palatului cardinalului de Retz pe Rue Monsieur, însă odată ce-i trecură pragul nu se mai recunoştea nici o urmă a trecutului, şi nici al vreunui prezent pe care să-l fi cunoscut Rosemary. Carapacea exterioară, zidăria, păreau mai curând să închidă viitorul, astfel că era ca un şoc electric, o experienţă precisă, ceva pervers ca un mic dejun alcătuit din fulgi de ovăz şi haşiş; să treci de pragul acela, dacă s-ar fi putut spune aşa, şi să pătrunzi în holul prelung încărcat cu mobile de oţel albăstrui, de arginturi aurite şi de nenumărate faţete ale oglinzilor ciudat potrivite una faţă de cealaltă. Efectul era cu totul deosebit de oricare din locurile legate de Expoziţia Artelor Decorative — pentru că aici erau oameni *înăuntru,* nu în faţa clădirii. Rosemary avea senzaţia falsă şi exaltată că se află pe un platou de filmare şi ghici că toţi ceilalţi aveau aceeaşi senzaţie.

Erau acolo aproximativ treizeci de persoane, mai ales femei, şi toate după tiparele închipuite de Louisa M. Alcott sau Madame de Ségur; şi cu toţii funcţionau în decorul acesta cu tot atâta precauţie, cu tot atâta precizie ca o mână omenească ridicând de jos un ciob de sticlă. Nici individual şi nici luaţi

împreună nu s-ar fi putut spune că ar fi dominat mediul, așa cum ajungi să domini o operă de artă pe care ai poseda-o, oricât de ezoterică ar fi. Nimeni nu știa exact ce însemna acest interior pentru că încăperile evoluau tot timpul în ceva deosebit, deveneau orice și n-ajungeau niciodată să fie camere pur și simplu; să existi aici, înăuntru, era tot atât de greu ca și să mergi pe o scară foarte lustruită și în mișcare, și nimeni n-ar fi reușit s-o facă decât având calitățile unei mâini mișcându-se printre cioburi de sticlă — și asemenea calități îi delimitau și-i defineau pe majoritatea celor prezenți.

Aceștia erau de două feluri. Întâi americanii și englezii care se risipiseră toată primăvara și vara, astfel că acum orice ar fi făcut avea un aer de inspirație pur nervoasă. Erau foarte liniștiți și letargici în anumite perioade ale zilei, apoi explodau în certuri și colapsuri și seducții neașteptate. Cealaltă clasă, a celor care ar fi putut fi numiți exploatatorii, era alcătuită din cei absorbanți, care erau oameni sobri, serioși, cu un scop în viață și care n-aveau timp de pierdut în futilități. Aceștia își păstrau echilibrul cel mai bine într-un asemenea mediu, și atmosfera generală, dincolo de aranjamentul mai ingenios al unor valori frivole într-o asemenea casă, venea de la ei.

Asemenea unui monstru, mediul acesta îi înghiți pe Dick și pe Rosemary dintr-o singură contractare a gâtlejului — îi separă imediat și Rosemary se descoperi deodată fiind o mică persoană nesinceră, trăind numai în registrele superioare ale vocii și dorind din toată inima să-și facă apariția regizorul. Pe de altă parte însă, erau atâtea fâlfâituri sălbatice de aripi în încăpere încât nu-și mai simțea situația ca mai deplasată decât a oricăruia altuia. Pe de altă parte, exercițiul de care dispunea își făcu simțită eficacitatea și, după o serie de mișcări ca cele comandate la manevre militare — întoarceri, stânga împrejur și marșuri — se regăsi stând de vorbă cu o fată curățică, lucioasă, cu un cap frumos de băiat, însă în realitate absorbită de o conversație care avea loc pe un fel de scăriță din bare de metal așezată cam în diagonală în fața ei, la o distanță de vreun metru și ceva.

Era acolo un trio de femei tinere, așezate pe această scăriță sau bancă. Erau, toate, înalte și zvelte și cu capetele mici, îngrijite, asemenea unor marionete, și pe când discutau între ele coafurile li se unduiau grațios pe deasupra taioarelor de culoare închisă, într-un fel cam ca niște flori cu lujerul lung, sau precum capetele cu falsă glugă ale unor cobre.

— A, da, reprezentația e foarte reușită, spunea una dintre ele cu o voce adâncă, amplă. Practic, cea mai bună din Paris — eu ar trebui să fiu ultima s-o neg. Dar la frazele astea pe care le folosește el mereu: „Cel mai bătrân dintre băștinași, ros complet de rozători", nu poți să râzi decât o dată.

— Eu îi prefer pe oamenii care au neveste cu suprafețe mai aspre, spuse cea de-a doua, și ea nu-mi place deloc.

— N-am fost niciodată în stare să mă entuziasmez prea mult pentru ei sau pentru anturajul lor. De ce, de pildă, acel domn North e atât de pe de-a întregul lichid?

— El nu se mai discută, spuse prima fată. Însă trebuie să recunoști că omul în chestiune poate fi una dintre cele mai fascinante făpturi omenești pe care le-ai întâlnit vreodată.

Aceasta fusese prima aluzie care o făcuse pe Rosemary să-și spună că ar fi vorba de soții Diver, și întreaga ființă i se încordă de indignare. Însă fata care stătea de vorbă cu ea, cea cu rochia albastră scrobită, cu ochii albaștri strălucitori, cu obrajii roșii și în taior de un cenușiu intens, o fată întocmai ca cele de pe afișele publicitare, continua cu deznădejde, să dea la o parte tot ce-ar fi putut sta între ele, speriată că Rosemary n-ar fi ajuns s-o remarce așa că înlătura totul în jur, până când nu mai rămase nici măcar un voal subțire de umor strălucitor care s-o mai ascundă și, cu neplăcere, Rosemary o văzu deodată distinct.

— N-am putea să luăm dejunul împreună, sau poate cina, sau dejunul poimâine? o ruga fata. Rosemary se uita în jur după Dick, descoperindu-l împreună cu soția gazdei, cu care stătea de vorbă încă de când intraseră în încăpere. Ochii li se întâlniră și el îi făcu un semn ușor din cap; în același moment cele trei femei care semănau cu niște cobre o văzură și ele; gâturile lor lungi se înclinară către ea și își fixară niște frumoase priviri critice asupră-i. Le răspunse sfidătoare la această privire, lăsându-le să înțeleagă că auzise ce spuseseră. Apoi se scutură de pretențioasa ei interlocutoare cu o formulă de despărțire politicoasă, însă scurtă, pe care tocmai o învățase de la Dick, și traversă încăperea spre el. Gazda — era și ea una dintre fetele americane, înalte, bogate, care se plimbau acum cu nonșalanță pe socoteala prosperității naționale — îi punea lui Dick nenumărate întrebări în legătură cu hotelul lui Gausse, unde se părea că ar fi dorit să se instaleze, și persista împotriva lipsei evidente de entuziasm cu care-i răspundea el. Prezența lui Rosemary îi aminti că nu-și făcuse datoria de gazdă și, privind în jur, spuse: — Ai găsit aici pe cineva amuzant? L-ai cunoscut pe domnul...?

Ochii ei căutau vreun mascul care ar fi putut s-o intereseze pe Rosemary, însă Dick spuse că trebuiau să plece. Plecară dealtfel imediat, trecând peste pragul grăbit al viitorului în trecutul brusc al fațadei de piatră de afară.

— N-a fost teribil! spuse el.

— Teribil, îi dădu ea ecoul, ascultătoare.

— Rosemary!

Ea murmură: „Da?" într-o șoaptă speriată.

— Mă simt groaznic în toată chestiunea asta.

Ea se cutremură, cuprinsă toată de suspine dureroase pe care nu şi le putea stăpâni.

— N-ai o batistă? se bălbâi. Dar aveau prea puţin timp de plâns, şi îndrăgostiţi de-a binelea, se aruncau cu un fel de sete asupra clipelor prea grăbite, în timp ce dincolo de ferestrele taxiului amurgul verde şi alburiu se pierdea treptat, şi semnalele roşii ca focul, albastre ca flacăra gazului, fantomatic, verzui, începuseră să strălucească fumegos prin ploaia liniştită. Se făcuse aproape şase, străzile erau în mişcare. bistrourile scânteiau, Place de la Concorde alunecă în majestatea ei trandafirie când taxiul coti spre nord.

Acum se priveau în sfârşit, murmurându-şi cuvinte de alintare care sunau ca nişte farmece. Cele două nume ale lor tremurau blând prin aer, murind mai încet decât orice alte cuvinte, orice alte nume, mai încet decât muzica, în minte.

— Nu ştiu ce m-a găsit astă-noapte, spuse Rosemary. Paharul acela de şampanie? N-am mai făcut niciodată aşa ceva până acum.

— N-ai făcut decât să spui că mă iubeşti.

— Te iubesc — asta nu mai pot s-o schimb. Venise vremea ca Rosemary să plângă astfel că plânse puţin în batistă.

— Mi-e teamă că m-am îndrăgostit de tine, spuse Dick, şi acesta ne e chiar cel mai bun lucru care s-ar fi putut întâmpla.

Şi iarăşi numele lor — pe urmă se aplecară unul spre celălalt ca şi cum i-ar fi împins astfel mişcarea taxiului. Sânii ei se striviră de pieptul lui, gura ei era pe de-a întregul nouă şi caldă, şi era acum a amândurora deopotrivă. Încetaseră să mai gândească, cu un fel de uşurare aproape dureroasă, încetaseră să mai vadă; respirau doar şi se căutau unul pe altul. Erau amândoi în lumea cenuşie şi blândă a unei beţii molatice de oboseală, în care nervii li se destindeau în mănunchiuri, asemenea coardelor unui pian şi plesneau dintr-o dată ca scaunele de răchită. Nişte prelungiri nervoase atât de vulnerabile şi de fragile se unesc fără îndoială cu altele asemănătoare, buze peste buze, piept peste piept.

Erau încă în faza fericită a iubirii. Erau plini de iluzii frumoase unul despre altul, iluzii cutremurătoare, astfel încât comuniunea sinelui cu sine părea să se înfăptuiască pe un plan în care orice alte contacte omeneşti nu mai aveau nici o importanţă. Păreau să fi ajuns amândoi acolo cu o extraordinară nevinovăţie, ca şi cum o serie de întâmplări pure i-ar fi adus laolaltă, atât de multe întâmplări încât erau siliţi acuma să creadă că fuseseră făcuţi unul pentru altul. Sosiseră cu mâinile curate, sau cel puţin aşa li se părea, fără să fi avut în

vreun fel de-a face cu cei care ar fi fost doar animaţi de curiozitate sau făcând parte pur şi simplu din lumea din afară.

Însă pentru Dick drumul acesta era scurt; cotitura urma să survină înainte de a ajunge la hotel.

— Nu e nimic de făcut, spuse, cu o senzaţie de panică. Sunt îndrăgostit de tine, dar asta nu schimbă ce ţi-am spus astă-noapte.

— N-are importanţă acum. Am vrut numai să te fac să mă iubeşti — dacă mă iubeşti totul e cum nu se poate mai bine.

— Din nefericire, te iubesc. Însă Nicole nu trebuie să ştie — ea nu trebuie nici măcar să bănuiască oricât de vag. Nicole şi cu mine trebuie să continuăm împreună. Într-un fel, lucrul acesta este mai important decât chiar şi dorinţa de a continua totul.

— Mai sărută-mă o dată.

El o sărută, însă o clipă fusese departe de ea.

— Nicole nu trebuie să sufere — ea mă iubeşte şi o iubesc şi eu — înţelegi asta.

Înţelegea; era un lucru pe care îl înţelegea bine, obligaţia de a nu-i face pe alţii să sufere. Ştia că soţii Diver se iubeau unul pe altul, pentru că aceasta fusese de la început una din înţelegerile cu care pornise ea. Crezuse însă că ar fi fost vorba de o legătură care să-şi fi pierdut oarecum din intensitate, şi în realitate mai apropiată de iubirea pe care o simţea ea faţă de maică-sa. Când sunt oameni care au atât de mult de oferit celor din afară, nu trădează asta o oarecare pierdere de intensitate înăuntru?

— Şi vreau să spun că e vorba într-adevăr de dragoste, spuse el ghicindu-i gândurile. Dragoste activă — e ceva mai complicat decât aş putea să-ţi explic. Asta a şi fost cauza duelului acela nebunesc.

— Cum de-ai ştiut de duel? Am crezut că trebuia să-l ţinem secret faţă de voi.

— Tu crezi că Abe e în stare să păstreze o taină? Vorbea cu o ironie incisivă. — Poţi să spui un secret la radio, să-l publici într-un ziar de scandal, dar să nu i-l spui niciodată unui om care bea mai mult de trei, patru pahare pe zi.

Ea râse, aprobând tot ce-l auzea spunându-i, strângându-se şi mai aproape de el.

— Aşa că, înţelegi, relaţiile mele cu Nicole sunt complicate. Ea nu e foarte puternică — pare puternică, însă nu e. Şi toată chestia se încurcă şi mai rău din cauza asta.

— Lasă, ai să-mi spui mai târziu. Acum sărută-mă — acum iubeşte-mă. Am să te iubesc şi n-am s-o las niciodată pe Nicole să vadă.

— Iubita mea!

Ajunseseră la hotel, şi Rosemary mergea puţin în urma lui, ca să-l admire, să-l adore. Pasul lui era grăbit, ca şi cum ar fi revenit atunci de la mari realizări şi s-ar fi grăbit către altele. Organizator al bucuriilor unora, conservator al unor fericiri bogat încrustate. Pălăria lui era o pălărie perfectă şi purta un baston greu, de plimbare, şi mănuşi galbene. Ea se gândi ce momente fericite aveau să petreacă cu toţii, împreună cu el, în noaptea aceea.

Urcară scările pe jos — cinci etaje. Pe primul palier se opriră să se sărute; pe al doilea palier ea începu să se simtă îngrijorată, pe al treilea şi mai neliniştită. Pe următorul — mai erau încă două — ea se opri la jumătatea drumului şi-l sărută fugar de rămas bun. La insistenţele lui, coborâră împreună un palier, o clipă doar — apoi începură să urce iarăşi. În cele din urmă sosi şi momentul despărţirii; mâinile li se întinseră ca să se mai atingă pe diagonala balustradei, apoi degetele se desfăcură ca să se despartă. Dick se întoarse jos să mai facă unele aranjamente pentru seară. Rosemary alergă în camera ei şi-i scrise o scrisoare mamei sale; avea mustrări de conştiinţă pentru că nu mai încerca deloc senzaţia că maică-sa îi lipseşte.

CAPITOLUL VI

Deşi soţii Diver erau, sincer, apatici în ceea ce priveşte viaţa după tipicurile organizate, aveau cu toate acestea sensibilitate prea acută pentru a părăsi ritmul şi pulsul cotidian — petrecerile oferite de Dick erau toate însufleţite de senzaţia unei vieţi agitate, febrile şi o suflare de aer proaspăt, nocturn, era cu atât mai preţioasă pentru că se făcea simţită, brusc, în pauzele dintre izbucnirile de bună dispoziţie.

În noaptea aceea petrecerea se desfăşură cu viteza unei comedii cu multe scene cu bătăi cu frişcă. Mai întâi au fost douăsprezece, apoi şaisprezece persoane, câte patru în automobile separate pornite într-o odisee înfierbântată de-a lungul şi de-a latul Parisului. Totul fusese prevăzut dinainte. Li se alăturau ca prin farmec, nişte grupuri însoţindu-i ca experţi, aproape ca nişte călăuze, în câte o fază a serii dispăreau şi locul lor era luat de alţii, astfel că se părea că prospeţimea fiecăruia dintre ei rămânea apărată toată noaptea. Rosemary putea să-şi dea seama cât era de deosebită această petrecere de oricare din reuniunile asemănătoare de la Hollywood, oricât de splendide ar fi fost. Printre multe diversiuni, se ivise, de exemplu, automobilul şahului Persiei. De unde reuşise să obţină Dick acest vehicul, ce sistem de mituire folosise, nu era important.

Rosemary acceptă faptul numai ca pe o nouă faţetă a fabulosului care de doi ani de zile îi umplea viaţa. Automobilul acesta fusese construit pe un şasiu special, în America. Roţile îi erau de argint, ca şi radiatorul. Interiorul vehiculului era încrustat cu nenumărate briliante care aveau să fie înlocuite cu giuvaeruri veritabile de către giuvaergiul curţii la sosirea maşinii la Teheran, peste o săptămână. Nu exista decât un singur loc pe bancheta din spate, deoarece şahul trebuia să călătorească singur, astfel că urcară să facă drumuri, cu schimbul, şi apoi se aşezară pe covorul de blană care podea duşumeaua maşinii.

Însă toată vremea, era Dick. Rosemary o asigură pe mamă-sa, imaginea ei pe care o purta totdeauna cu sine, că niciodată, niciodată nu mai cunoscuse pe cineva atât de splendid, atât de perfect cum fusese Dick în noaptea aceea. Îl compara cu cei doi englezi cărora Abe li se adresa cu conştiinciozitate ca fiind „maiorul Hengist şi domnul Horsa", şi cu moştenitorul unui torn din Scandinavia şi cu romancierul care tocmai se întorsese din Rusia, şi cu Abe care era desperat şi spiritual, şi cu Collis Clay care apăruse şi el la un moment dat — şi simţea că nu există comparaţie. Entuziasmul, altruismul care pulsa în întreg spectacolul serii o fermecau; tehnica prin care el punea în mişcare numeroase tipuri deosebite, fiecare la fel de imobil, depinzând de investiţiile lui de atenţie, aşa cum un batalion de infanterie este dependent de raţiile de aprovizionare, îi apărea ca fiind atât de lipsită de efort, încât te făcea să crezi că are mereu la dispoziţie fragmente din eul său cel mai personal, gata să-l pună la dispoziţia oricui.

După aceea avea să-şi mai amintească de clipele când simţise fericirea. Prima dată fusese atunci când ea şi cu Dick dansaseră împreună şi ea îşi simţise frumuseţea scânteind luminoasă pe silueta lui înaltă, puternică, pe când pluteau, legănându-se ca nişte figuri într-un vis fermecător — o întorcea conducând-o într-o parte şi într-alta cu atâta delicateţe încât ea era în realitate asemenea unui buchet încărcat de lumină, o bucată de brocard preţios desfăşurat în faţa a cincizeci de perechi de priviri. Apoi un moment când nu mai dansau, ţinându-se doar agăţaţi strâns unul de altul. Cândva, dimineaţa devreme, rămăseseră singuri, şi fiinţa ei tânără, vaporoasă, se apropiase de el într-o năruire de stofe obosite şi rămase inertă acolo, strivită pe fundalul unor haine şi pălării ale altora...

Momentul când râsese cel mai mult venise mai târziu, când şase dintre ei, cei mai buni dintre ei, relicvele cele mai nobile ale serii, se opriseră în holul întunecos, din faţă, al Ritz-ului spunându-i portarului de noapte că generalul Pershing era afară şi dorea caviar şi şampanie. „Nu tolerează nici o întârziere. Fiecare om, fiecare puşcă trebuie să-i stea la dispoziţie."

Chelneri febrili apărură ca din pământ, se puse o masă în holul hotelului şi Abe intră personificându-l pe generalul Pershing în vreme ce ei se ridicaseră în picioare şi mormăiau în barbă fragmentele pe care şi le mai aminteau din cântece de război în onoarea lui. În faţa reacţiilor jignite ale chelnerilor faţă de această depreciere a situaţiei, se simţiră cu toţii neglijaţi, astfel că puseră la cale o cursă de chelneri — un mecanism imens, fantastic, alcătuit din întreg mobilierul holului şi funcţionând asemenea uneia dintre maşinile bizare din desenele umoristice ale lui Goldberg. Abe îşi clătină capul, plin de îndoială, când le văzu opera.

— Poate că tot ar fi mai bine să furăm de undeva un fierăstrău de la vreo orchestră şi...

— Ajunge acuma, îl întrerupse Mary. Când Abe ajunge la tema asta, a sosit timpul să mergem la culcare. Îi mărturisi îngrijorată lui Rosemary:

— Trebuie să-l duc pe Abe acasă. Trenul lui pleacă la unsprezece. E foarte important — simt că viitorul lui întreg depinde de faptul că trebuie să prindă trenul acesta, dar ori de câte ori încerc să stau de vorbă serios cu el, se apucă şi face totul exact pe dos de cum îi spun eu.

— Am să încerc să-l conving eu, se oferi Rosemary.

— Ai vrea? spuse Mary plină de îndoială. Poate că tu ai reuşi.

Apoi Dick se apropie de Rosemary.

— Nicole şi cu mine ne ducem acasă şi ne gândeam că poate vrei să vii şi dumneata cu noi.

Faţa ei era palidă de oboseală în lumina falsă a zorilor. Două pete ofilite, întunecate, pe obraji, mai arătau unde fusese roşeaţa în timpul zilei.

— Nu pot, spuse. I-am promis lui Mary North să stau cu ei — sau altminteri Abe n-are să se mai ducă niciodată la culcare. Poate ai putea dumneata să faci ceva să-l convingi.

— Încă n-ai aflat că nu poţi niciodată să faci nimic pentru nimeni? o sfătui el. Dacă Abe ar fi colegul meu de cameră la colegiu şi acum s-ar fi îmbătat prima dată, ar fi altceva. Acum nu mai e nimic de făcut.

— Oricum, eu trebuie să mai rămân. Zice că se duce să se culce dacă mergem întâi la Hale cu el, spuse ea, aproape sfidătoare.

El îi sărută repede braţul la îndoitura cotului.

— N-o lăsaţi pe Rosemary să se ducă singură acasă, mai strigă Nicole spre Mary pe când pleca împreună cu Dick. Noi ne simţim răspunzători faţă de mama ei.

...Mai târziu, Rosemary cu soţii North, cu un actor care susţinea vocile marionetelor la Newark, cu veşnic prezentul

Collis şi cu un industriaş petrolist din India, un uriaş, splendid îmbrăcat, pe nume George T. Horse-*protection,* călătoreau în vârful unui camion încărcat cu mii de morcovi, spre piaţă. Pământul prins în rădăcinile morcovilor era înmiresmat şi dulce în întuneric, şi Rosemary era cocoţată atât de sus în camion încât de-abia îi mai vedea pe ceilalţi în umbra prelungă dintre felinarele rare. Glasurile le veneau de foarte departe, ca şi cum ar fi trăit experienţe diferite de-ale ei, diferite şi îndepărtate, căci în inima ei, era împreună cu Dick părându-i rău că venise cu cei doi North, şi acum dorindu-şi să fi fost la hotel cu Dick, adormit de cealaltă parte a coridorului, sau ca el să fi fost aici alături în întunericul cald revărsându-se asupra lor.

— Nu te urca mai sus, îi strigă lui Collis, au să se rostogolească toţi morcovii. Aruncă cu unul din morcovi în Abe, aşezat alături de şofer, ţeapăn ca un bătrân...

Mai târziu se îndreptă, în sfârşit, spre casă, pe lumina zilei, când porumbeii începuseră să zboare peste Saint Sulpice. Cu toţii începură să râdă spontan, pentru că ei ştiau că era încă noapte de-a binelea în timp ce toată lumea de pe stradă trăia cu iluzia că s-ar fi făcut dimineaţa, cu lumina şi căldura ei.

„În sfârşit am fost şi eu la o petrecere grozavă, se gândea Rosemary, dar nu mai e nici o distracţie când nu e Dick aici".

Se simţea puţin părăsită şi tristă dar curând un obiect în mişcare îi intră în raza privirii. Era un castan uriaş, înflorit, pe care-l duceau spre Champs-Elysées, încărcat într-un camion lung şi pur şi simplu cutremurându-se tot de râs — asemenea unei fiinţe omeneşti frumoase-frumoase aflată o clipă într-o postură lipsită de demnitate dar păstrându-şi cu toate acestea încrederea că este încă frumoasă. Privindu-l cu încântare, Rosemary se identifică acum cu el, şi râse cu toată bucuria, şi dintr-o dată totul i se păru încărcat de splendoare.

CAPITOLUL VII

Abe urma să plece de la gara Saint-Lazare la ora unsprezece — şi acum stătea singur sub domul uriaş de sticlă murdară, relicvă a anilor şaptezeci, din era Palatului de Cristal; mâinile lui, având culoarea vagă cenuşie, pe care numai vibraţia continuă de douăzeci şi patru de ore pe zi o poate isca, îi erau înfundate în buzunarele hainei ca să-şi ascundă tremurul degetelor. Acum, când îşi scoase pălăria era limpede că părul îi era pieptănat numai pe creştet; la spate, şi de o parte şi de alta a obrajilor i se zbârlea cu toată încăpăţânarea. Abia dacă ar mai fi putut fi recunoscut drept bărbatul care înota pe plaja hotelului Gausse cu numai două săptămâni înainte.

Venise devreme; privea de la stânga spre dreapta; ar fi avut nevoie de forţe nervoase care-i depăşeau resursele pentru a-şi putea folosi vreo altă parte a trupului. Bagaje noi treceau pe lângă el; curând viitorii pasageri ai trenului, cu trupuri mici, negre, se auziră strigând hamalii cu glasuri negre, pătrunzătoare.

În clipa când se întreba tocmai dacă mai avea sau nu vreme să bea ceva la bufet, şi începuse să tragă afară din buzunar teancul de bancnote soioase de câte o sută de franci, una din privirile lui pendulatoare veni să se oprească asupra Nicolei, ivită în capul scărilor. O privi — jocurile ei mici de expresie erau ca nişte revelaţii despre ea însăşi, aşa cum e cazul cu cei care sunt aşteptaţi pentru cei care-i aşteaptă şi care, pentru moment, nu au fost încă văzuţi. Se încrunta, gândindu-se la copiii ei, bucurându-se mai puţin de gândul la ei cât pur şi simplu numărându-i în gând ca pe nişte animale — ca o pisică controlându-şi puii cu laba.

Când îl zări pe Abe, această expresie i se risipi de pe faţă; lucirea cerului de dimineaţă era tristă, şi Abe făcea o impresie posomorâtă cu cearcănele negre care i se arătau pe sub bronzul trandafiriu de sub ochi. Se aşezară pe o bancă.

— Am venit pentru că mi-ai cerut să vin, spuse Nicole defensiv parcă. Abe părea să fi uitat de ce-i ceruse asta şi Nicole era mulţumită în ce-o priveşte să se uite pur şi simplu la oamenii care-i treceau prin faţă.

— Asta are să fie frumoasa de pe vaporul tău — aceea de acolo, cu toţi bărbaţii din jurul ei veniţi să-i spună la revedere — înţelegi de ce şi-a cumpărat rochia asa? Nicole vorbea din ce în ce mai repede. — Înţelegi de ce nimeni nu şi-ar cumpăra o rochie ca asta în afară de frumoasa de pe vaporul care face croaziera în jurul lumii? O vezi? Nu? Trezeşte-te! E o rochie cât o poveste întreagă — materialul ăsta suplimentar spune o poveste întreagă şi cineva care se îmbarcă pe o croazieră în jurul lumii ar trebui să fie o fiinţă destul de însingurată ca să n-aibă altă dorinţă decât să asculte o poveste ca asta.

Îşi înghiţi ultimele cuvinte; vorbise prea mult pentru o fiinţă cum era ea; şi lui Abe îi veni greu să înţeleagă, după faţa ei serioasă, că ar fi vorbit cu adevărat. Cu efort, îşi trase trupul într-o postură care-l făcea să pară că stă în picioare, deşi rămăsese aşezat pe bancă.

— În după-amiaza când m-ai luat la balul acela nostim — ştii, la St. Genevieve... începu el.

— Ţin minte. A fost nostim, nu-i aşa?

— Pentru mine nu. Atunci nu mi s-a mai părut nostim să te văd. M-am plictisit de voi amândoi, însă asta nu se vede bine pentru că voi sunteţi şi mai plictisiţi de mine — înţelegi ce vreau

să spun. Dacă aş mai avea vreun entuziasm în mine, aş încerca cu alţi oameni, noi.

O lucire aspră coborâse peste mănuşile de catifea ale Nicolei atunci când îi răspunse dură:

— E mai curând o prostie să te manifeşti chiar atât de dezagreabil, Abe. Oricum, în realitate nu eşti sincer când spui aşa ceva. Nu înţeleg de ce ai renunţat aşa, la toate.

Abe stătu pe gânduri, încercând din toate puterile să nu tuşească sau să nu-şi sufle nasul.

— Presupun că m-am plictisit şi eu de toate; şi pe urmă e-un drum atât de lung să te întorci, ca să poţi s-o iei pe urmă de la capăt în altă direcţie. Adesea, un bărbat poate să joace rolul unui copil neajutorat în faţa unei femei, însă nu-şi mai poate duce până la capăt rolul acesta atunci când se şi simte foarte tare un copil neajutorat.

— Asta nu-i o scuză, spuse Nicole repede.

Abe se simţea tot mai rău cu fiecare moment — nu se putea gândi la nimic decât la remarci dezagreabile şi foarte nervoase. Nicole se gândea că atitudinea corectă pentru ea ar fi fost să stea nemişcată, cu privirile drept înainte, cu mâinile în poală. O vreme nu există nici o comunicare între ei — fiecare aluneca grăbit, tot mai departe de celălalt, respirând numai în măsura în care mai exista vreun spaţiu deschis, albastru în faţa sa, un cer nevăzut pentru celălalt. Spre deosebire de îndrăgostiţi, ei nu aveau trecut; spre deosebire de soţ şi soţie, nu aveau nici viitor; şi cu toate acestea, până în dimineaţa aceea lui Nicole, Abe îi plăcuse mai mult ca oricare alt bărbat în afară de Dick — fusese un om greoi, speriat că face burtă, şi îndrăgostit de ea de ani de zile.

— Obosit de lumile femeilor, spuse el deodată.

— Atunci de ce nu-ţi faci tu o lume a ta?

— Obosit de prieteni. Lucrul care mi-ar trebui ar fi să am sicofanţi.

Nicole încerca să împingă minutarul în jurul cadranului pe ceasul din gară.

— Eşti de acord? o întrebă el.

— Eu sunt femeie şi treaba mea e să încerc să menţin coerenţa lucrurilor.

— Treaba mea e să le-o destram.

— Când te îmbeţi nu destrami nimic şi pe nimeni în afară de tine, spuse ea, cu răceală; şi speriată şi fără încredere în ea însăşi. Gara se umplea, însă nu vedea pe nimeni cunoscut. După o clipă, ochii ei se opriră recunoscători pe o fată înaltă, cu o pălărie de paie semănând cu o cască militară şi care punea tocmai nişte scrisori la cutia poştală a gării.

— Trebuie să mă duc să stau de vorbă puţin cu fata aceea, Abe. Abe, trezeşte-te! Idiotule!

Răbdător, Abe o urmări cu ochii. Femeia se întoarse surprinsă să o salute pe Nicole şi Abe îşi dădu seama că o mai văzuse pe undeva, prin Paris. Profită de absenţa Nicolei ca să tuşească intens şi cu horcăieli, în batistă, şi să-şi sufle zgomotos nasul. Dimineaţa se încălzise şi rufăria de corp îi era umedă toată de sudoare. Degetele îi tremurau atât de violent încât avu nevoie de patru chibrituri ca să-şi aprindă o ţigară; i se părea acum absolut necesar să-şi facă drum până la bufetul gării să bea ceva, însă Nicole se întoarse imediat.

— A fost o greşeală din partea mea, spuse cu un umor îngheţat. După ce literalmente s-a rugat de mine să mă duc să stau de vorbă cu ea, acum m-a repezit. Se uita la mine ca şi cum aş fi fost o putreziciune. Aţâţată într-un fel, scoase un râs mic, o atingere cu două degete, sus, pe claviatură. Să-i mai laşi pe oameni să se apropie de tine...

Abe îşi reveni după o izbucnire de tuse tabagică şi observă:

— Partea proastă e că atunci când eşti treaz nu vrei să vezi pe nimeni, şi când eşti beat nimeni nu vrea să te vadă pe tine.

— Pe cine — pe mine? Nicole râse iarăşi; dintr-un motiv sau altul întâlnirea de adineaori îi ridicase moralul.

— Nu — pe mine.

— Vorbeşte pentru tine. Mie îmi plac oamenii — o grămadă de oameni. Îmi place...

Rosemary şi Mary North îşi făcură apariţia, înaintând încet şi căutându-l pe Abe din ochi, iar Nicole izbucni tare cu un: „Hei, Hi, Hei!" râzând şi agitând pachetul cu batiste pe care-l cumpărase pentru Abe.

Stăteau în picioare într-un grup stânjenit, dominaţi de prezenţa masivă a lui Abe; apăsa asupra lor asemenea epavei unui galion, dominându-şi cu prezenţa propria slăbiciune şi autoindulgenţa, îngustimea şi amărăciunile proprii. Cu toţii erau conştienţi de demnitatea solemnă care emana din el, de realizările lui, fragmentare, sugestive şi depăşite. Însă erau speriaţi de gândul că voinţa lui de supravieţuire, odinioară voinţă de a trăi, devenea acum voinţă de a muri.

Veni şi Dick Diver aducând cu el o suprafaţă lucioasă, strălucitoare pe care cele trei femei începură să sară asemenea unor maimuţe cu strigăte de uşurare, cocoţându-i-se pe umeri, pe splendida culme a pălăriei lui sau pe măciulia de aur a bastonului. Acum, o clipă puteau să nesocotească spectacolul giganticei şi obscenei decăderi a lui Abe. Dick observă situaţia foarte repede şi o înţelese cu multă linişte. Îi trase afară din ei înşişi, spre gară, exprimându-şi cât mai elocvent uimirile. Alături de ei, erau nişte americani care-şi luau rămas bun unii de la alţii

cu voci care imitau cadenţa apei urcând într-o uriaşă cadă de baie. Stând astfel, în picioare, pe peronul gării, cu întreg Parisul în spatele lor, li se părea că se apleacă, cum s-ar spune, prin procură, puţin peste ocean, resimţind de pe acum o schimbare ca cele produse de aerul marin şi de traversare, un fel de reaşezare a atomilor astfel încât să alcătuiască molecula esenţială a unor oameni noi.

Şi astfel americanii înstăriţi se revărsau prin sala gării spre peroane, cu feţe noi, sincere, inteligente, pline de consideraţie, goale de gânduri, sau constituind, ele, obiectul unor gânduri. Câte un chip englezesc, întâmplător printre ei, părea să se desprindă, cu trăsăturile bine accentuate. Când se strânseră destui americani pe peron prima impresie a purităţii lor imaculate şi a banilor lor începu să se stingă pierzându-se într-un amurg vag, ţinând de stirpea lor, care-i stânjenea şi îi orbea atât pe ei cât şi pe cei care stăteau să-i urmărească din priviri.

Nicole apucă braţul lui Dick, strigând: — Uite! Dick se întoarse tocmai la vreme să vadă ceea ce se petrecu în mai puţin de o jumătate de minut. La scara unui vagon Pullman, cu două vagoane mai departe de ei, o scenă plină de mişcare se desprinse deodată din contextul numeroaselor despărţiri. Tânăra femeie cu părul ca o cască, coafură pe care încercase să o abordeze Nicole, execută câţiva paşi într-o parte, într-un fel de trap mărunt, plecând de lângă bărbatul cu care stătuse până atunci de vorbă şi-şi implântă o mână febrilă în poşetă; după care sunetul a două împuşcături de revolver sfâşie aerul îngust al peronului. În aceeaşi clipă, locomotiva şuieră ascuţit şi trenul se puse în mişcare, o clipă minimalizând până la nesemnificativ zgomotele împuşcăturilor. Abe îşi flutură iarăşi mâna de la fereastra vagonului său, neştiutor de ceea ce se petrecuse. Însă înainte ca gloata să se strângă iarăşi, ceilalţi văzuseră că împuşcăturile avuseseră efect, şi văzuseră cum omul care fusese ţinta lor căzuse aşezat în capul oaselor pe peron.

Numai după o sută de ani se opri trenul; Nicole, Mary şi Rosemary aşteptară în afara înghesuielii, în vreme ce Dick îşi făcea drum prin învălmăşeală. Trecură cinci minute până când le regăsi — în vremea asta mulţimea se despicase în două, unii dintre ei urmându-l pe bărbatul luat pe o targă, iar ceilalţi, pe fata care mergea palidă şi cu trupul ţeapăn între doi jandarmi dezorientaţi.

— Maria Wallis a fost, spuse Dick grăbit. Bărbatul în care a tras e un englez — s-au dat de ceasul morţii să-şi dea seama cine e exact, pentru că l-a împuşcat drept prin actele de identitate. Se îndepărtau acum grăbiţi, de tren, împinşi într-o parte şi într-alta

de mişcările mulţimii — Am aflat la ce *post de police* o duc, aşa că mă duc şi eu acolo să...

— Dar soră-sa locuieşte aici, la Paris, obiectă Nicole. De ce să nu-i telefonăm ei mai bine? Ciudat că nu s-a gândit nimeni la asta. E măritată cu un francez, şi el poate să facă mai mult decât am putea noi.

Dick ezită, clătină din cap şi porni mai departe.

— Aşteaptă niţel! strigă Nicole după el. E o prostie — ce bine poţi să-i faci tu — cu franceza ta?

— Cel puţin am să am grijă să nu-i facă ei ceva rău.

— E sigur că au s-o reţină, îl asigură cu asprime Nicole. În fond *l-a împuşcat* pe omul acela. Cel mai bun lucru e să-i telefonăm chiar acum Laurei — ea e în stare să facă mai mult decât noi.

Dick nu era convins — în plus voia să se arate activ în ochii lui Rosemary.

— Aşteaptă aici, îi spuse Nicole fermă, şi se grăbi spre o cabină telefonică.

— Când ia Nicole lucrurile în mâini, spuse el cu o ironie plină de afecţiune, nu mai e nimic de făcut.

O vedea pe Rosemary pentru prima dată în dimineaţa aceea. Schimbară priviri, căutând să recunoască emoţiile din ajun. O clipă fiecare i se păru celuilalt ireal — apoi zumzetul lent, cald al iubirii reîncepu.

— Îţi place să-i ajuţi pe toţi, nu? spuse Rosemary.

— Mă prefac numai.

— Mamei mele îi place să-i ajute pe toţi, în dreapta şi în stânga — evident, ea nu-i poate ajuta pe atâţia câţi poţi tu. Oftă. — Uneori îmi vine să cred că sunt fiinţa cea mai egoistă din lume.

Pentru prima dată faptul că pomenise de mama ei îl necăji mai mult decât îl amuză pe Dick. Ar fi vrut s-o dea în lături pe mama lui Rosemary, să ridice întreaga situaţie de pe planul de cameră de copii pe care o restabilea mereu Rosemary. Însă îşi dădu seama că acest impuls reprezenta o pierdere a controlului — ce-ar mai fi devenit febra aceasta a lui Rosemary pentru el dacă, chiar şi un singur moment, el ar fi slăbit controlul? Vedea, nu fără o senzaţie de panică, cum întreaga situaţie începea să alunece spre imobilitate; însă nu putea rămâne imobilă, trebuia să se mişte continuu, sau înainte, sau înapoi; pentru prima dată îi trecu prin minte că Rosemary ţinea mâna pe maneta de conducere în chip mai autoritar decât ar fi putut-o face el.

Înainte de a se fi putut gândi la o atitudine de urmat, Nicole se reîntorsese.

— Am găsit-o pe Laura. Abia de la mine a auzit de toată istoria şi vocea îi tot pierea şi pe urmă o auzeam iarăşi — ca şi

cum ar fi tot leşinat şi pe urmă ar fi căutat să-şi revină. A spus că a simţit de la început, de astăzi dimineaţă, că are să se întâmple ceva.

— Maria ar trebui să intre în ansamblul lui Diaghilev, spuse Dick, pe un ton calm, ca să-i readucă pe toţi la acest calm. Are un simţ foarte viu a ceea ce se cheamă *décor* — ca să nu spunem ritm. O să ajungem vreodată, unii dintre noi, să vedem vreun tren plecând din gară fără să se audă împuşcături?

Coborau pe scările largi de metal — Îmi pare rău de bărbatul acela, săfmanul, spuse Nicole. Sigur că de asta mi-a răspuns atât de ciudat. — Se pregătea să deschidă focul.

Râse, şi râse şi Rosemary, însă amândouă erau înspăimântate, şi amândouă doreau din toată inima ca Dick să fie cel care să facă un comentariu moral asupra întregii întâmplări şi să nu lase asta în sarcina lor. Dorinţa aceasta nu era cu totul conştientă, mai ales din partea lui Rosemary, obişnuită să audă fragmente din asemenea întâmplări şuierându-i ca nişte schije pe la urechi. Însă şocul se produsese, într-o măsură, şi în ea. Pentru moment Dick era prea zguduit de emoţia nouă pe care o recunoscuse în preajma lui încât să mai aşeze lucrurile celelalte în formula de vacanţă, astfel că femeile, simţind că ceva nu era în regulă, alunecară într-un vag sentiment de nemulţumire.

Pe urmă, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, vieţile soţilor Diver şi ale prietenilor lor se revărsară în stradă.

Totuşi, ceva se întâmplase — plecarea lui Abe şi iminenta plecare a lui Mary spre Salzburg, în după-amiaza aceea, încheiaseră vremea petrecută de ei la Paris. Sau poate împuşcăturile, zguduiturile acelea care rupseseră, Dumnezeu ştie, ce legătură întunecată, îi puseseră capăt. Împuşcăturile pătrunseseră în vieţile lor, ecourile violenţei îi urmăreau până aici afară, pe trotuar în faţa gării, unde doi hamali făceau un fel de autopsie a cazului alături de ei, opriţi să aştepte un taxi.

— *Tu as vu le révolver? Il était très petit, vraie perle — un jouet*[1].

— *Mais assez puissant!* spuse cu înţelepciune celălalt hamal. *Tu as vu sa chemise? Assez de sang pour se croire à la guerre*[2].

CAPITOLUL VIII

În piaţa unde ieşiseră, fumurile de benzină scăpate din eşapamente se coceau încet într-o masă suspendată în soarele de iulie. Era un lucru teribil — ceva care nu semăna deloc cu

[1] I-ai văzut revolverul? Era foarte mic, o adevărată perlă — o jucărie (fr.) (n. tr.).

[2] Dar tocmai cât trebuia de puternic. Te-ai uitat la cămaşa lui? Îi curgea la sânge de te-ai fi crezut în război (fr.) (n. tr.).

căldura pură, nu aducea nici o promisiune a vreunei evadări undeva, la ţară, ci sugera doar drumuri înecate într-o astmă miasmatică. În timpul dejunului, pe care-l luară în aer liber în faţa parcului Luxembourg, Rosemary se simţi rău, plină de nelinişte şi de o oboseală nerăbdătoare — o senzaţie prevestitoare a stării de acum îi inspirase acuzaţiile de egoism pe care şi le adusese singură la gară.

Dick n-avea nici un fel de bănuieli în ce priveşte schimbările intense petrecute în ea; era profund nefericit şi de aici, propriul lui egoism intensificându-se, tindea să-l orbească faţă de tot ceea ce se petrecea în jurul lui, şi să-l lipsească de valul acela prelung de imaginaţie pe care conta de obicei pentru judecăţile lui imediate.

După ce Mary North îi părăsise, însoţită de profesorul italian de canto care li se alăturase la cafea şi care urma s-o conducă la tren, Rosemary se ridică şi ea în picioare, obligată să plece la o întâlnire la studio: „Un contact cu nişte oficialităţi".

— Şi, bine că mi-am adus aminte — mai adăugă — dacă Collis Clay, băiatul acela din sud — vine cât mai sunteţi aici, spuneţi-i că n-am mai putut aştepta; spuneţi-i să mă cheme mâine la telefon.

Prea nonşalantă acum, ca reacţie după tulburările recente, îşi asumase privilegiile unui copil — rezultatul fiind că le aminti soţilor Diver de dragostea lor exclusivă pentru propriii lor copii. Rosemary fu îndată şi aspru pusă la punct într-un scurt duel de replici între femei:

— Mai bine lăsa-ţi mesajul la un chelner, vocea Nicolei era severă şi lipsită de modulaţii, noi plecăm imediat.

Rosemary înţelese, primi mustrarea fără resentimente.

— Atunci o las baltă. La revedere, dragii mei.

Dick ceru nota; cei doi Diver se relaxară, mestecând absenţi scobitorile.

— Mde — spuseră amândoi deodată.

Remarcă un fulger de nefericire în colţul buzelor ei, atât de fugar încât numai el l-ar fi putut observa, şi ar fi putut să se prefacă şi că nici nu l-a văzut. Ce gândea exact Nicole? Rosemary era una dintr-o duzină de persoane pe care el le „scosese în lume" în ultimii ani: printre aceştia figurau un clovn de circ francez, Abe şi Mary North, un cuplu de dansatori, un scriitor, un pictor, o actriţă de la Grand Guignol, un balerin pe jumătate nebun de la Baletul Rusesc, un tenor promiţător pe care-l trimiseseră să studieze un an la Milano. Nicole ştia bine cât de serios reuşeau toate fiinţele acestea să-i interpreteze interesul şi entuziasmurile lui; însă îşi dădea seama de asemenea că, cu excepţia intervalurilor când li se născuseră copiii, Dick nu petrecuse nici o noapte despărţit de ea de la căsătoria lor. Pe de

altă parte, era în fiinţa lui o latură a agreabilului care pur şi simplu trebuia să fie folosită — cei care posedau o asemenea notă de agreabil erau într-un fel obligaţi să accepte jocul, şi să-şi ataşeze în continuare tot felul de oameni cu care de fapt n-aveau ce face.

Acum Dick se înăspri dintr-o dată şi lăsă minutele să treacă fără să facă nici un gest de încredere, nici una din întruchipările constant reînnoite de surpriză prin care constata de obicei că rămăseseră numai ei doi împreună.

Collis Clay venind parcă direct din sudul Statelor Unite îşi croi drum printre mesele înghesuite şi îi salută, cam neglijent, pe soţii Diver. Astfel de saluturi îl uimeau întotdeauna pe Dick — simple cunoştinţe care le spuneau „Hei!", sau le adresau cuvântul numai unuia dintre ei doi. El avea de obicei sentimente atât de puternice faţă de semenii săi încât în momentele de apatie prefera să rămână ascuns; dacă cineva ar fi fost în stare să se arate neglijent în prezenţa lui constituia o provocare pentru intensitatea cu care trăia el în mod obişnuit.

Collis, nedându-şi seama că nu era exact un oaspete de sărbătoare, îşi trâmbiţă sosirea cu: „Uite c-am întârziat — domnişoara şi-a luat zborul", şi Dick trebui să facă un efort serios faţă de sine însuşi ca să-l ierte că nu-i adresase în primul rând un compliment Nicolei.

Ea plecă aproape imediat şi el rămase în continuare cu Collis, terminându-şi sticla de vin. Collis îi era mai degrabă simpatic — era „postbelic"; mai puţin dificil decât cei mai mulţi dintre tinerii din Sud pe care-i cunoscuse la New Haven cu un deceniu înainte. Dick asculta acum amuzat conversaţia urmărind gesturile cu care celălalt îşi umplea încet, meticulos, pipa. În după-amiaza abia începută copiii şi doicile începuseră să se scurgă spre parcul Luxembourg; pentru prima dată de luni de zile Dick lăsa ca această parte din zi să i se scurgă prin faţă fără s-o controleze în vreun fel.

Dintr-o dată simţi cum îngheaţă când începu să înţeleagă exact conţinutul monologului desfăşurat de Collis pe un ton confidenţial.

— ...nu-i deloc atât de rece cât ai putea să crezi. Recunosc că şi eu am crezut multă vreme că ar fi o femeie rece. Dar a intrat într-o încurcătură cu un prieten de-al meu în drumul de la New York la Chicago, de Paşti, — un băiat numit Hillis despre care ea spusese la New Haven c-ar fi cam ţăcănit, — avea un compartiment împreună cu o verişoară de-a mea, dar ea şi cu Hillis au vrut să fie singuri, aşa că după-masă verişoară-mea a venit la mine şi am jucat cărţi la noi în compartiment. Da, şi după vreo două ceasuri ne-am întors şi am dat peste Rosemary şi Bill Hillis stând în coridorul vagonului şi târguindu-se cu

conductorul — Rosemary albă la faţă cu un cearşaf. Se pare că încuiaseră portiera vagonului şi trăseseră în jos perdelele şi bănuiesc că se dedau la lucruri mari când a venit conductorul şi le-a bătut la uşă să le controleze biletele. Au crezut că eram noi, veniţi să-i speriem şi n-au vrut să-i dea drumul la început, şi când până la urmă l-au lăsat să intre, ăla se înfuriase de vedea roşu. L-a întrebat pe Hillis dacă e compartimentul lui şi dacă el şi cu Rosemary sunt căsătoriţi ca să-şi permită că încuie uşa, şi Hillis şi-a pierdut şi el calmul tot încercând să-i explice că de fapt nu era nimic rău la mijloc. Conductorul, zicea el, ar fi insultat-o pe Rosemary şi voia zor, nevoie, să sară la bătaie, însă adevărul e că omul ăla ar fi putut să îşte o serie întreagă de încurcături — şi, crede-mă, m-au trecut toate năduşelile până am reuşit să aplanez chestia.

Cu toate detaliile gata să şi le imagineze, Dick simţi cum se petrece o schimbare în el. Chiar şi numai imaginea unei a treia persoane, fie şi ea şi o fiinţă dispărută de mult, dând buzna în relaţia sa cu Rosemary ajungea ca să-i răstoarne echilibrul şi să-l arunce pradă unor valuri de suferinţă, mizerie, dorinţă, deznădejde. O mână, insuportabil de viu închipuită, atingându-i obrazul lui Rosemary, respiraţia ei grăbită, intensitatea incandescentă, aţâţată, a întâmplării văzute din afară, căldura tainică, inviolabilă dinăuntru.

„— Te supără dacă trag în jos perdelele?

— Te rog chiar. E prea lumină aici..."

Collis Clay vorbea acum despre tacticile uniunilor şi fraternităţilor studenţeşti de la New Haven, cu aceeaşi voce, cu aceeaşi emfază. Dick dedusese că băiatul acesta era îndrăgostit de Rosemary într-un fel curios pe care el, Dick, nu l-ar fi putut înţelege niciodată. Toată afacerea cu Hillis păruse să nu fi făcut nici o impresie din punct de vedere emotiv asupra lui Collis în afară de faptul că-i imprimase convingerea jovială că ea era la urma urmelor „umană".

— Bones a strâns o mulţime de oameni, spunea. New Haven a ajuns atât de mare acum încât partea tristă e că sunt unii pe care trebuie să nu-i primim că nu mai avem loc.

„— Te supără dacă trag în jos perdelele?

— Te rog chiar. E prea lumină aici..."

...Dick traversă Parisul îndreptându-se spre banca unde-şi avea contul. În timp ce completa un cec, privea şirul de funcţionari de la ghişee întrebându-se spre care să se îndrepte să i-l onoreze. Pe când scria, căută să se implice cu totul în acţiunea aceasta fizică, examinându-şi cu meticulozitate tocul, scriind laborios pe masa acoperită cu sticlă. O dată ridică nişte ochi sticloşi să arunce o privire spre ghişeele poştale, apoi îşi îngheţă iarăşi gândul concentrându-şi-l asupra obiectelor ce-i stăteau în faţă.

Încă nu reuşea să se decidă la care anume din funcţionari să-şi prezinte cecul, care anume din tot şirul de ghişee ar fi fost cel mai puţin în stare să ghicească starea mizerabilă în care se afla şi, de asemenea, care ar fi fost cel mai puţin susceptibil să se întindă apoi la o discuţie. Era Perrin, suavul newyorkez, care-l invită la dejun la Clubul American, era Casasus, spaniolul, cu care discutau de obicei despre un prieten comun, în ciuda faptului că acest prieten ieşise complet din viaţa lui de peste zece ani; era Muchhausen care-l întreba întotdeauna dacă doreşte să scoată banii din contul soţiei sale sau al lui.

Pe când scria cifra în formular şi trăgea două linii dedesubt se hotărî să se îndrepte spre Pierce, mai tânăr şi faţă de care era destul să arboreze o politeţe formală. Oricum, asta era uneori mai uşor decât să suporţi acelaşi lucru din partea altuia.

Se duse însă întâi la ghişeul poştal. Când femeia care-i prezenta curierul împinse cu sânii un plic care aproape că alunecase de pe ghişeu, Dick se gândi fără să vrea cât de deosebit îşi folosesc trupurile femeile în comparaţie cu bărbaţii. Se retrase la o parte cu scrisorile, ca să le deschidă. Era o notă pentru şaptesprezece cărţi de psihiatrie de la o firmă germană, o notă de la Brentano, o scrisoare de la Buffalo, de la tatăl lui, cu un scris care de la un an la altul devenea tot mai indescifrabil; era o ilustrată de la Tommy Barban cu ştampila poştei din Fez şi purtând o comunicare concepută în termeni bufoni; erau scrisori de la medici din Zürich, amândouă în limba germană; o notă de plată contestată de la un zidar din Cannes; o notă de la un tâmplar fabricant de mobile; o scrisoare de la editorul unei reviste medicale din Baltimore, diferite reclame, şi o invitaţie la o expoziţie de pictură a unui artist care-şi făcea atunci începuturile în artă; mai erau şi trei scrisori pentru Nicole, şi o scrisoare pentru Rosemary trimisă pe numele lui.

„— Te supără dacă trag în jos perdelele?"

Se îndreptă către Pierce, însă acesta era ocupat să servească o femeie, şi Dick văzu că va trebui să-şi prezinte cecul lui Casasus la ghişeul de alături, şi care era liber.

— Ce mai faci, Diver? Casasus era jovial. Se ridică, mustaţa răspândindu-i-se pe toată faţa odată cu surâsul. — Am vorbit cu cineva despre Featherstone zilele trecute şi m-am gândit la dumneata — e tocmai în California acum.

Dick făcu ochii mari şi se apelcă înainte puţin.

— În California?

— Aşa am auzit.

Dick îşi ţinea cecul în echilibru în mână; ca să-i atragă atenţia lui Casasus asupra hârtiei îşi îndreptă privirile spre ghişeul lui Pierce, intrând o clipă cu acesta într-un joc de priviri prilejuit de o glumă veche de trei ani, de pe vremea când Pierce

intrase într-o legătură cu o contesă lituaniană. Pierce se pretă, cu un rânjet, la jocul acesta până când Casasus viză cecul spre a-i autoriza achitarea şi nu mai avea nici o altă resursă să-l mai reţină pe Dick, pe care îl simpatiza, decât să rămână în picioare, ţinându-şi în mână pince-nez-ul şi repetând:

— Da, e în California.

Între timp Dick văzuse că Perrin, la capătul şirului de ghişee, era angajat într-o conversaţie cu campionul mondial la categoria grea de box; dintr-o zvâcnire a ochilor lui Perrin, Dick înţelese că acesta sta în cumpănă dacă să-l cheme pe Dick într-acolo şi să-l prezinte vedetei, dar că în cele din urmă se horărâse să n-o mai facă.

Trecând prin dispoziţia socială a lui Casasus cu intensitatea pe care şi-o acumulase în faţa ghişeului — adică privind concentrat cecul, studiindu-l, şi apoi fixându-şi privirile asupra unor probleme grave, dincolo de primul stâlp de marmură, la dreapta capului funcţionarului, şi schimbându-şi cu ostentaţie dintr-o mână într-alta bastonul, pălăria şi scrisorile pe care le avea în braţe — spuse la revedere şi ieşi din Bancă. De multă vreme îl cumpărase pe portar; un taxi îi ţâşni în faţă la marginea trotuarului.

— Vreau să merg la Studiourile de cinema Films Par Excellence — pe o străduţă în Passy. Ia-o înspre Muette. Te dirijez eu într-acolo.

Ajunsese atât de nesigur pe sine însuşi în urma evenimentelor din ultimele patruzeci şi opt de ore încât acum nu mai ştia cu certitudine nici ce anume voia cu adevărat să facă; plăti taxiul la Muette şi o luă pe jos în direcţia studiourilor, traversând pe partea cealaltă a străzii înainte de a ajunge în faţa clădirii. Elegant şi demn în hainele lui de bună calitate, cu toate accesoriile la fel de elegante, era totuşi împins încoace şi încolo şi mânat împotriva voinţei lui ca un animal. Demnitatea nu şi-o mai putea recăpăta decât aruncându-şi peste bord întreg trecutul, întreg efortul din ultimii şase ani. Începu să se plimbe în jurul careului de case cu fatuitatea unui adolescent din romanele lui Tarkington, grăbindu-se la locurile de unde intrarea era ascunsă de teamă să n-o scape pe Rosemary când avea să iasă din studio. Era o vecinătate melancolică. Alături de clădirea studioului remarcă o firmă *„100 000 chemises"*. Cămăşile umpleau vitrina, se îngrămădeau în teancuri, cu cravate, scorţoase, sau drapate cu graţie ieftină pe parchetul vitrinei: *„100 000 chemises* — număraţi-le". De cealaltă parte citi: *„Papeterie", „Patisserie", „Solde", „Rèclame"* — şi Constance Talmadge în *„Déjeuner de Soleil"*; mai departe erau firme mai întunecate — *„Vêtements Eclésiastiques", „Déclaration de Décès"* şi *„Pompes Funèbres"*. Viaţă şi moarte.

Ştia că ceea ce făcea acum însemna un punct de cotitură în viaţa lui — era ceva disproporţionat de neasemenea cu tot ceea ce precedase acestui gest, şi chiar neasemenea cu efectul pe care ar fi putut spera să-l producă asupra lui Rosemary. Rosemary îl vedea întotdeauna ca pe un model de corectitudine — prezenţa lui, plimbându-se în jurul blocului, constituia o indiscreţie. Însă pentru Dick necesitatea de a se comporta aşa cum se comporta acum era o proiecţie a unei realităţi subiacente: era silit să meargă acum aici, sau să stea aici, cu manşeta cămăşii prinzându-i încheietura mâinii şi mâneca hainei cuprinzându-i manşeta cămăşii ca o teacă, cu gulerul mulându-i-se plastic după gât, cu părul său roşu tuns exact, cu mâna strângând servieta micuţă asemenea unui *dandy* — întocmai aşa cum un alt bărbat găsise odată necesar să se oprească în faţa unei biserici la Ferrara, înveşmântat în pânză de sac şi cu cenuşă presărată pe cap. Dick plătea acum tribut unor lucruri neuitate, neconfesate, neispăşite.

CAPITOLUL IX

După trei sferturi de oră era tot mai sigur că Rosemary sau îi scăpase în timpul când îşi executa unul din circuitele sale în jurul blocului de case sau, dacă nu, plecase înainte ca el să fi ajuns la studio. Intră în bistroul de la colţ, cumpără o fisă şi, strivit într-un alcov între bucătărie şi toaleta urât mirositoare, telefonă la Hotelul Regele George. Îşi recunoscu semnele aşa-numite Cheyne-Stokes în ritmul respiraţiei — şi, ca şi toate celelalte, acest simptom nu servi decât să-l concentreze şi mai mult asupra emoţiilor sale. Dădu numărul hotelului; apoi rămase nemişcat strângând receptorul în mână şi privind fix în interiorul cafenelei; după multă vreme o voce ciudată, micuţă, spuse alo.

— Aici e Dick — a trebuit să te chem.

O pauză din partea ei — apoi cu bravură, şi în aceeaşi gamă cu propria lui emoţie: — Îmi pare atât de bine c-ai făcut-o!

— Am venit să te aştept la studio — sunt acum la Passy, peste drum de studio. Mă gândeam că poate facem o plimbare prin Bois.

— O, n-am stat acolo decât un minut. Îmi pare tare rău. O tăcere.

— Rosemary.

— Da, Dick.

— Uite, sunt într-o stare cu totul extraordinară în legătură cu tine. Când un copil ajunge să-l tulbure aşa pe un domn de vârstă mijlocie — lucrurile se încurcă.

— Tu nu eşti de vârstă mijlocie, Dick — tu eşti fiinţa cea mai tânără din lume.

— Rosemary? Tăcere în timp ce privea gol de gânduri la un raft care conţinea otrăvurile mai umile din Franţa — sticle de Otard, Rhum St. James, Marie Brizard, Punch Orangeade, Fernet Branca, Cherry Rocher şi Armagnac.

Eşti singură?

„— Te supără dacă trag în jos perdelele?"

— Cu cine-ţi închipui c-aş putea să fiu?

— Asta-i starea în care sunt. Aş vrea să fiu cu tine acuma.

Tăcere, pe urmă un oftat şi un răspuns: — Aş da mult să fii acuma cu mine.

Era o cameră de hotel în care ea stătea întinsă în spatele unui număr de telefon, şi mici izbucniri de muzică se văitau în jurul ei.

„Şi doi — la ceai
Şi tu — pentru mine,
Şi eu — pentru tine —
Numai noi."

Era şi pulberea, amintită acum, de pudră de pe faţa ei bronzată — atunci când îi sărutase faţa, era umedă la rădăcinile părului; fusese sclipirea unui chip alb sub al lui, arcul unui umăr.

— E cu neputinţă, îşi spuse. După un minut era afară, în stradă, mergând repede către La Muette, sau îndepărtându-se de ea, cu servieta micuţă încă strânsă în mână, cu bastonul cu măciulie de aur ţinut în unghi ca o spadă.

Rosemary se reîntorsese la masa de scris şi termină o scrisoare către mama ei.

L-am văzut numai puţin, dar mi-am spus de la început că e un bărbat minunat. M-am îndrăgostit de el (Bineînţeles că pe Dick Îl-iubesc Cel-Mai-Mult, dar tu înţelegi ce vreau să spun.) Într-adevăr el are să regizeze filmul, şi pleacă numaidecât spre Hollywood, şi cred că ar fi bine să plecăm şi noi. A fost pe aici şi Collis Clay. Îmi place şi el, dar nu prea l-am văzut din cauza Diverilor, care într-adevăr sunt divini, probabil Oamenii-Cei-Mai-Drăguţi pe care i-am văzut vreodată. Nu mă simt foarte bine astăzi şi-mi iau şi doctoria, deşi n-am nici o nevoie de ea. Nici măcar nu încerc să-ţi povestesc Tot-Ce-S-a-Întâmplat până când nu te Văd!!! Aşa că atunci când primeşti scrisoarea asta telegrafiază, telegrafiază, telegrafiază! *Vii tu aici, spre nord, sau trebuie să cobor eu în sud cu soţii Diver?"*

La şase, Dick îi telefonă lui Nicole.

— Ai vreun plan special? întrebă. N-ai vrea să facem ceva liniştit — să luăm masa la hotel şi pe urmă la un teatru?

— Vrei? Eu fac exact ce vrei tu. I-am telefonat lui Rosemary adineauri şi ea mănâncă sus în cameră. Cred că chestia asta ne-a indispus pe toţi, nu?

— Pe mine nu m-a indispus, obiectă el. Draga mea, dacă nu eşti obosită de tot, fizic obosită, haide să facem şi noi ceva. Altfel când ne întoarcem în sud o să ne întrebăm o săptămână de zile de ce n-am ajuns să vedem Boucher-ul. E mai bine decât să stăm aşa să ne frământăm.

Asta fusese o gafă şi Nicole îi răspunse repede, aspru.

— Să ne frământăm, pentru ce?

— Pentru Maria Wallis.

Ea se învoi să meargă la un teatru. Era o tradiţie între ei să nu fie niciodată prea obosiţi pentru ceva, şi constataseră că asta făcea ca zilele să li se scurgă mai bine în general şi ca serile să le fie mai liniştite. Când, cum era inevitabil, se simţeau mai deprimaţi, aruncau blamul pe plictiseala şi oboseala celorlalţi. Înainte de a ieşi — unul din cuplurile cele mai încântătoare care puteau fi văzute în Paris — bătură uşor la uşa camerei lui Rosemary. Nu primiră nici un răspuns; spunându-şi că probabil adormise se aruncară într-o noapte caldă, stridentă, pariziană, ciupind întâi un vermut şi un biter la barul Fouquet.

CAPITOLUL X

Nicole se trezi târziu, murmurând ceva încă peste umăr despre visul ei, înainte de a-şi dezlipi pleoapele lungi, încălcite de somn. Patul lui Dick era gol — doar după o clipă îşi dădu seama că fusese trezită de o bătaie la uşa salonului lor.

— *Entrez!* strigă, dar nu veni nici un răspuns, şi după o clipă îşi îmbrăcă halatul şi merse să deschidă. Un *sergent de ville* i se înfăţişă curtenitor şi intră în cameră.

— Domnul Afghan North este aici?

— Cine? Nu — a plecat spre America.

— Când a plecat, *Madame?*

— Ieri dimineaţă.

El clătină din cap şi-şi tremură degetul arătător în faţa ei într-un ritm rapid.

— Astă-noapte era la Paris. E trecut în registru aici la hotel, dar camera lui e goală. Mi-au spus că să întreb şi în camera asta.

— Mi se pare foarte curios — noi l-am condus ieri dimineaţă la trenul pentru vapor.

— Se poate, dar a fost văzut aici în dimineaţa aceasta. I s-a văzut chiar şi actul de identitate. Aşa că vedeţi.

— Noi nu ştim nimic de aşa ceva, proclamă ea uimită.

El rămase o clipă pe gânduri. Era un bărbat bine făcut, urât mirositor.

— N-aţi fost deloc împreună cu el astă-noapte?

— Sigur că nu.

— Am arestat un negru. Noi suntem încredinţaţi că în sfârşit l-am arestat pe negrul care trebuia.

— Vă asigur că n-am nici o idee despre toate lucrurile astea. Dacă e vorba despre domnul Abraham North, cel pe care noi îl cunoaştem bine, dacă el a fost la Paris astă-noapte, poţi fi sigur că nu ştim absolut nimic despre asta.

Omul dădu din cap, sugându-şi buza inferioară, convins, însă dezamăgit.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Nicole.

El îşi arătă palmele, ţiguindu-şi buzele închise. Începuse să o găsească atractivă şi ochii începură să-i licărească spre ea.

— Ce vreţi, *Madame?* O chestiune obişnuită de sezon de vară. Domnul Afghan North a fost prădat şi a făcut o plângere. Noi l-am arestat pe răufăcător. Domnul Afghan ar trebui să vină să-l identifice şi să-şi formuleze acuzaţiile cum trebuie.

Nicole îşi strânse halatul în jurul trupului şi-l concedie grăbită. Total nedumerită, făcu o baie şi se îmbrăcă. În vremea aceasta se făcuseră ceasurile zece şi atunci îi telefonă lui Rosemary, însă nu primi nici un răspuns — apoi telefonă la recepţia hotelului şi află că într-adevăr Abe North era înregistrat, cu începere de la orele şase şi treizeci în dimineaţa aceea. Camera lui era neocupată încă. Sperând că are să primească vreo veste de la Dick, aşteptă în salonul apartamentului lor; tocmai când renunţase şi se hotărâse să iasă, recepţia o sună la telefon spunându-i:

— Meestaire Crawshow, *un nègre.*

— În ce chestiune? întrebă ea.

Zice că vă cunoaşte pe dumnevoastră şi pe domnul doctor. Zice că e vorba de un anume domn Freeman aflat la închisoare şi că el este prieten cu toată lumea. Zice că e o nedreptate şi că doreşte să stea de vorbă cu domnul North înainte să fie arestat.

— Noi nu ştim nimic despre toate astea. Nicole înlătură întreaga chestiune trântind vehement receptorul în furcă. Bizara reapariţie a lui Abe îi arăta limpede cât de mult obosise de toate extravaganţele lui. Izgonindu-şi-l din minte, ieşi, dădu peste Rosemary la croitoreasă, apoi merse împreună cu ea să cumpere flori artificiale şi coliere multicolore de mărgele colorate pe Rue de Rivoli. O ajută pe Rosemary să aleagă un diamant pentru maică-sa, şi câteva basmale şi tipuri noi de tabachere, să le ducă

acasă relaţiilor ei de afaceri din California. Pentru băiatul ei cumpără soldaţi de plumb greci şi romani, o întreagă armată, costând peste o mie de franci. Încă o dată îşi cheltuiră banii în feluri diferite, şi din nou Rosemary admiră metoda de a cheltui a Nicolei. Nicole era sigură că banii pe care îi cheltuia erau ai ei — Rosemary însă se mai gândea că banii ei îi erau în chip miraculos împrumutaţi şi că în consecinţă trebuia să fie cât se poate de grijulie cu ei.

Era plăcut să cheltuiască bani în lumina de soare a unui oraş străin, simţindu-şi trupurile sănătoase care le trimiteau efluvii de culoare în obraji; cu braţe şi mâini, picioare şi glezne care se întindeau pline de încredere, încordându-se sau păşind cu încrederea femeilor frumoase în ochii bărbaţilor.

Când se întoarseră la hotel şi-l găsiră pe Dick, strălucitor şi proaspăt în lumina dimineţii, amândouă avură o clipă de bucurie totală, copilărească.

Primise tocmai un telefon încâlcit de la Abe care, se părea, îşi petrecuse dimineaţa în ascunzătoare.

— A fost una dintre cele mai extraordinare convorbiri telefonice pe care le-am avut în viaţa mea.

Dick vorbise nu numai cu Abe, ci şi cu o duzină de alte persoane. La telefon, aceşti interlecutori supranumerari fuseseră în mod caracteristic prezentaţi ca „un tip vrea să vă vorbească la telefon, păi da, zice c-a fost acolo — ce?"

„Hei, ascultaţi aici, cineva — închide acolo — asta e, a fost în scandal şi nu mai poa' să se mai întoarc-acasă. Părerea mea personala e că — personal cred că..." Se mai auziseră nişte icnituri şi după aceea cine şi ce facuse rămăsese necunoscut.

Telefonul mai formulase o ofertă suplimentară:

„M-am gândit că asta ar putea să vă intereseze pe dumneavoastră, ca psihiatru." Vaga personalitate care fusese prezentată prin această declaraţie fu apoi trecută la telefon; din ceea ce urmă, nu reuşi să-l intereseze pe Dick nici ca psihiatru şi dealtfel nici în vreo altă calitate. Conversaţia cu Abe se desfăşurase după cum urmează:

— Alo?

— Da?

— Da, alo.

— Cine sunteţi?

— Da — se interpolaseră pufnituri de râs.

— Da, uite îţi trec pe altcineva pe fir.

Uneori Dick putuse să audă vocea lui Abe, acompaniată de pufnituri, momente în care receptorul scăpa din mâini, fragmente venite parcă de foarte departe, cum ar fi: „Nu, eu nu, domnule North..." Apoi o voce decisă, vie, spusese: „Dacă sunteţi prieten cu domnul North veniţi să-l luaţi de aici".

Abe intervenise, solemn şi greoi, covârşind totul cu un ton superior de hotărâre pragmatică.

— Dick, am pornit o adevărată revoluţie rasistă în Montmartre. Mă duc acuma şi-l scot pe Freeman din închisoare. Dacă un negru din Copenhaga, care face şi el cremă de ghete — alo, mă auzi, dacă vine cineva acolo... Şi încă o dată receptorul fusese dominat de un cor pe nenumărate motive melodice.

— De ce te-ai întors la Paris? întrebase Dick.

— Ajunsesem până la Evreux şi m-am decis să iau avionul îndărăt ca să pot să-l compar cu Saint Sulpice. Adică, nu vreau să spun că s-aduc Saint Sulpice îndărăt la Paris. Nici măcar nu spun de baroc! Am vrut să spun Saint Germain. Pentru numele lui Dumnezeu, aşteaptă un moment, îl aduc pe portar la aparat.

— Pentru numele lui Dumnezeu nu mai fă şi asta.

— Ascultă — Mary a plecat cu adevărat?

— Da.

— Dick, vreau să stai de vorbă cu un tip pe care l-am cunoscut aici astăzi dimineaţă, fiul unui ofiţer de marină care a fost la toţi doctorii din Europa. Să-ţi spun ce-i cu el...

Dick închisese la punctul acesta — poate că fusese un gest de nerecunoştinţă, pentru că, oricum, el avea nevoie de făină de măcinat pentru morile gândului lui.

— Şi Abe era un om atât de drăguţ, îi spuse Nicole lui Rosemary. Atât de drăguţ. Acum multă vreme — când ne-am căsătorit noi, Dick şi cu mine. Dacă l-ai fi cunoscut atunci.... Venea să stea la noi cu săptămânile şi nici nu simţeam că e şi el în casă. Uneori cânta la pian — alteori stătea în bibliotecă, cu un pian mut, şi făcea dragoste cu el ceasuri întregi — Dick, o mai ţii minte pe servitoarea aceea? Zicea că-i o fantomă şi uneori Abe îi ieşea înainte, în hol, şi făceau bau la ea, şi odată ne-a costat un serviciu întreg de ceai — dar nici nu ne păsa.

Atât de frumos — şi trecuse atât de mult de atunci... Rosemary le invidia frumuseţea vieţii pe care o duseseră, imaginându-şi o succesiune nesfârşită de plăceri care nu semănau deloc cu ce trăise ea până atunci. Nu cunoscuse lenevia, însă avea pentru ea respectul celor care nu se bucuraseră niciodată de lenevie. Se gândea la asemenea momente de pauză, ca la un prilej de odihnă, fără să-şi dea seama că soţii Diver erau tot atât de departe de a se relaxa cu adevărat pe cât era şi ea.

— Şi ce l-a făcut să ajungă aşa? întrebă ea. De ce trebuie neapărat să bea?

Nicole clătină din cap, descărcându-se de orice răspundere în privinţa aceasta — Atât de mulţi oameni inteligenţi se distrug astăzi...

— Şi când nu s-au distrus? întrebă Dick. Oamenii inteligenţi merg tot timpul pe marginea prăpastiei pentru că asta e viaţa lor — unii dintre ei nu mai pot suporta şi atunci se lasă păgubaşi.

— Trebuie să fie ceva mai adânc. Nicole se agăţa de felul în care vedea ea această conversaţie; şi era şi indispusă de faptul că Dick o contrazicea de faţă cu Rosemary. — Artiştii ca — uite ca Fernand, de pildă — nu trebuie, în mod obligatoriu, să înoate în alcool. De ce tocmai americanii se destrăbălează aşa?

Erau atât de multe răspunsuri la întrebarea aceasta încât Dick se hotărî s-o lase în aer, ca un bâzâit victorios în urechile Nicolei. Se simţea dintr-o dată intens critic la adresa ei. Deşi era convins în continuare că ea era cea mai fascinantă făptură pe care o întâlnise în viaţă, deşi îşi lua de la ea tot ceea ce îi era lui necesar, simţea întotdeauna conflictele de departe şi, inconştient, se înăsprise şi se pregătise ceas cu ceas. Nu era înclinat spre indulgenţă faţă de sine şi se simţea acum, prin comparaţie, lipsit de graţie în clipa aceasta, când se surprinsese făcându-şi concesii, orbindu-se singur cu speranţa că Nicole ar fi ghicit că e vorba doar de o însufleţire emotivă pasageră în legătură cu Rosemary. Nu era sigur — în seara trecută, la teatru, Nicole vorbise deschis despre Rosemary ca despre un copil.

Luară dejunul toţi trei, jos, într-o atmosferă de covoare groase şi chelneri alunecând neauziţi, care nu se învârteau cu pasul grăbit şi sigur al celor ocupaţi să servească mâncare scumpă la mesele unde erau ei obişnuiţi în ultima vreme să mănânce. Aici erau familii de americani care priveau în jur la alte familii de americani şi încercau să facă şi conversaţie unii cu alţii.

La masa de alături se afla un grup pe care nu şi-l puteau explica. Era alcătuit dintr-un tânăr expansiv, cu un aer oarecum de secretar, care parcă te ruga-să-fii-bun-să-repeţi-ce-ai-spus şi aproximativ douăzeci de femei. Femeile nu erau nici tinere, nici bătrâne şi nici aparţinând vreunei anumite categorii sociale; şi cu toate acestea grupul întreg lăsa impresia unui monolit, mai coerent, de pildă, decât un grup de soţii strânse laolaltă ca să-şi omoare vremea cât timp bărbaţii lor sunt reuniţi la vreo conferinţă profesională. Era vădit că păreau mai uniţi decât oricare din grupurile de turişti cu care s-ar fi putut gândi să-i compare.

Un instinct nelămurit îl făcu pe Dick să-şi înghită ironia, cam groasă, care-i stătea pe buze; îl întrebă pe chelner cine erau.

— Astea sunt familiile eroilor decoraţi.

Cu toţii exclamară, unii dintre ei cu glas tare, alţii cu voce scăzută. Ochii lui Rosemary se umplură de lacrimi.

— Probabil că cele mai tinere sunt soţiile, spuse Nicole.

Dick privi iarăşi grupul, pe deasupra paharului său cu vin; pe feţele lor fericite, dincolo de demnitatea care înconjura grupul şi de care fiecare femeie părea pătrunsă, el văzu maturitatea unei Americi mai bătrâne. Femeile acestea grave, sosite aici să-şi plângă morţii, să plângă o pierdere pentru ele ireparabilă, făcura un timp ca întreaga încăpere în care se aflau să fie cu adevărat frumoasă. O clipă, se regăsi el însuşi aşezat pe genunchii tatălui său, călărind alături de Mosby în timp ce vechile loialităţi şi devotamente luptau în jurul lui. Se întoarse iarăşi, aproape cu efort, spre cele două femei de la masa lui să facă faţă lumii noi în care credea el acum.

— *„Te supără dacă trag în jos perdelele?"*

CAPITOLUL XI

Abe North era încă în barul hotelului Ritz unde stătea de la orele noua dimineaţa. Când sosise, căutând un sanctuar, ferestrele erau deschise şi aspiratoare uriaşe zumzăiau înghiţind praful de sub covoarele şi pernele afumate ale fotoliilor. Comisionarii se aferau pe coridoarele hotelului, liberi şi fără trup, mişcându-se câte o clipă într-un spaţiu pur. Barul pentru doamne, în faţa barului propriu-zis, părea foarte mic — îţi venea greu să-ţi închipui înghesuiala pe care era în stare s-o conţină după-amiaza.

Faimosul Paul, concesionarul, nu sosise încă, însă Claude, care verifica stocul de băuturi, se întrerupse fără nici o surpriză ca să-i pregătească lui Abe un cocteil de întremare. Abe se aşeză pe o bancă de lângă perete. După două cocteiluri începu să se simtă mai bine — până într-atât de bine încât urcă până la frizerie să se radă. Când se întoarse în bar venise şi Paul — în automobilul său de import, din care descinsese, corect, pe Boulevard des Capucines. Paul îl simpatiza pe Abe şi veni la masa lui să stea puţin de vorbă.

— Trebuia să mă îmbarc pe vapor, spre casă, astăzi dimineaţă, spuse Abe. Vreau să spun ieri dimineaţă; sau când o fi fost...

— Şi de ce n-aţi făcut-o? întrebă Paul.

Abe stătu pe gânduri şi se întâmplă să dea în cele din urmă peste un motiv. — Citeam un foileton în *Liberty* şi urmarea trebuia să apară aici, la Paris, aşa că dacă aş fi plecat aş fi scăpat-o şi pe urmă n-aş mai fi citit-o niciodată.

— Trebuie să fie o poveste tare bună.

— E o poveste terr-r-rribilă.

Paul se ridică chicotind şi mai întârzie un moment, sprijinindu-se de speteaza unui scaun.

— Dacă într-adevăr vreţi să plecaţi, domnule North, sunt nişte prieteni de-ai dumneavoastră care pleacă mâine pe *France* — domnul cum-îi-spune — Şi Slim Pearson. Domnul — îmi aduc aminte — un domn înalt care şi-a lăsat barbă de curând...

— Yardly, îi veni Abe în ajutor.

— Domnul Yardly. Pleacă amândoi pe *France.*

Se pregătea să se întoarcă la treaba lui, însă Abe încercă să-l mai reţină. — Da, dacă n-ar trebui să mă îmbarc la Cherbourg. Mi-am trimis bagajele acolo.

— Vă găsiţi dumneavoastră bagajele la New York, spuse Paul îndepărtându-se.

Logica acestei sugestii pătrunse treptat în înţelegerea lui Abe — începu să se entuziasmeze la gândul că cineva avea astfel grijă de el, sau mai degrabă că îi prelungea în felul acesta starea de iresponsabilitate.

Între timp, alţi clienţi îşi făcuseră apariţia în bar: întâi veni un danez uriaş pe care Abe îl mai întâlnise undeva. Danezul se instală pe scaun, la capătul celălalt al încăperii, şi Abe înţelese că avea să rămână acolo toată ziua, bând, mâncând, stând de vorbă sau citind ziarele. Simţi dorinţa să se ia la întrecere cu el — cine stă mai mult. La unsprezece începură să apară colegienii, păşind cu grijă parcă să nu se incomodeze unul pe altul. Cam atunci îl pusese pe portar să telefoneze soţilor Diver; la vremea când stabilise contactul cu ei, stabilise legătura şi cu alţi prieteni şi cunoştinţe şi ideea lui fusese să-i pună pe toţi să discute la telefon deodată — rezultatul fiind o acţiune de proporţii generale. Din când în când gândul i se reîntorcea la ideea că ar trebui să-l scoată pe Freeman de la arest, însă se scutura de ea ca făcând parte din coşmar.

La ora unu barul era ticsit; în mijlocul adunăturii de glasuri chelnerii continuau să-şi vadă de treabă, readucându-i pe clienţi la faptele concrete ale banilor şi băuturilor comandate.

— Asta face două cocteiluri... şi încă unul... două martini şi cu unul... nimic pentru dumneavoastră, domnule Quarterly... adică trei rânduri. Cu totul şaptezeci şi cinci de franci, domnule Quarterly. Domnul Schaeffer a spus că a plătit dânsul atunci — dumneavoastră aţi plătit ultimul rând... Eu fac ce-mi spuneţi dumneavoastră... mulţumesc foarte mult.

În confuzia generală, Abe îşi pierdu scaunul; acum stătea în picioare legănându-se încetişor într-o parte şi într-alta şi discutând cu unii dintre oamenii cu care intrase în vorbă. Un foxterier îşi înfăşura lesa pe după picioarele lui, însă Abe reuşi să se descurce fără să cadă şi deveni recipientul unor scuze insistente. Curând fu invitat la dejun, însă refuză. Era ora de

pregătire a ceaiului din *Alice,* explică el, şi la ora aceasta el avea întotdeauna ceva de făcut. Puţin mai târziu, cu manierele ireproşabile ale beţivului, care seamănă puţin cu felul de a se comporta al unui întemniţat sau al unui servitor de casă mare, se despărţi de o cunoştinţă şi, întorcându-se pe călcâie, constată că momentul de strălucire al barului trecuse tot atât de pe neaşteptate pe cât şi venise.

De cealaltă parte a încăperii, danezul şi tovarăşii săi de masă comandaseră dejunul. Abe făcu la fel, însă de-abia se atinse de mâncare. După aceea rămase nemişcat la locul lui, fericit să trăiască pur şi simplu, în trecut. Băutura făcuse ca lucrurile fericite din trecut să-i devină contemporane cu prezentul, ca şi cum s-ar fi petrecut în continuare în faţa lui, contemporane chiar şi cu viitorul, ca şi cum ar fi fost pe punctul să se întâmple iarăşi.

La ora patru, portarul se apropie de el:

— Doriţi să vedeţi un om de culoare cu numele de Jules Peterson?

— Dumnezeule! Cum de m-a găsit?

— Nu i-am spus că sunteţi aici.

— Atunci cine i-a spus? Abe simţi că se prăbuşeşte peste paharele de pe masa lui, dar îşi reveni imediat.

— Zice că a trecut pe la toate barurile şi hotelurile cu americani.

— Spune-i că nu sunt aici. În timp ce portarul dădea să plece, Abe îl întrebă: — El poate să intre aici?

— Am să mă interesez.

Când i se adresa această întrebare, Paul aruncă o privire peste umăr; clătină din cap, apoi văzându-l pe Abe veni până la masa lui.

— Îmi pare rău. Nu pot să îngădui asta.

Abe se ridică cu un efort şi ieşi afară pe Rue Cambon.

CAPITOLUL XII

Strângându-şi în mâna servieta miniaturală, Richard Diver se îndreptă pe jos din arondismentul al şaptelea — unde lăsase o notă pentru Maria Wallis semnată *Dicole",* numele cu care el şi Nicole îşi semnau comunicările în primele zile ale dragostei lor — către lenjerierul lui, unde lucrătorii, luându-i măsura, îşi dădeau o osteneală cu totul disproporţionată faţă de banii pe care-i lăsa el aici. Îi era ruşine să promită atât de mult acestor sărmani englezi, el, un om cu maniere ultrapoliticoase, cu aerul că posedă cheia spre siguranţă, îi era ruşine să-l pună pe cel care-i lua măsură să-i ajusteze o teacă de mătase, pe braţ. După

care, se duse la bar, la Crillon, şi bău o cafea mică şi două degete de gin.

Când intră în hotel holurile i se părură nefiresc de luminoase; când ieşi, îşi dadu seama că avusese această impresie din cauză că afară se şi lăsase întunericul. Era o după-amiază cu vânt, la ceasul patru, cu frunzele pe Champs-Elysées foşnind ca un cântec şi pierzându-se, subţiri şi neliniştite. Dick coti pe Rue de Rivoli, parcurgând pe jos, pe sub arcade, cele două locuri până la Banca lui, de unde-şi ridică scrisorile. Apoi luă un taxi şi o porni în sus, pe Champs-Elysées, prin primul ropot al ploii, singur numai cu dragostea lui.

Mai devreme, la orele două, pe coridorul hotelului Regele George, frumuseţea Nicolei i se arătase, în comparaţie cu frumuseţea lui Rosemary, întocmai ca furmuseţea unei fete din Leonardo da Vinci faţă de ceea a unei fete dintr-o ilustraţie colorată. Dick se strecura prin ploaie, neguros şi înspăimântat, cu pasiunile unei mulţimi de bărbaţi închise în el şi fără să fie în stare să mai vadă lucrurile simplu.

Rosemary deschisese uşa camerei, străbătută de nişte emoţii pe care nimeni altcineva decât ea nu le-ar fi putut înţelege. Era acum ceea ce se numeşte uneori „o făptură micuţă, sălbatică"; de exact douăzeci şi patru de ore nu mai reuşea să-şi găsească unitatea lăuntrică şi era cu totul absorbita de înfruntarea cu haosul, ca şi cum destinul i-ar fi fost un joc de potrivit imagini — socotind beneficiile, socotind speranţele, punându-i la socoteală pe Dick, pe Nicole, pe maică-sa, pe regizorul cu care se întâlnise în ajun, asemenea boabelor dintr-un şirag de mătănii.

Când Dick bătu la uşă, Rosemary era îmbrăcată şi privea ploaia de afara, gândindu-se la un poem anume şi la rigolele umplute de pârâiaşe înspumate din Beverley Hills. Când îi deschise, el îi apăru ca ceva imuabil şi zeiesc, rigid şi nemaleabil cum fusese totdeauna şi cum li se par oamenii mai în vârstă celor mai tineri. Dick o revazu cu un sentiment inevitabil de dezamăgire. Îi trebui o clipă să răspundă la frumuseţea lipsită de apărare a surâsului ei, la trupul tânăr, calculat până la milimetru pentru a închipui mugurele şi în acelaşi timp pentru a garanta pe de-a întregul floarea. Era conştient de amprenta piciorului ei ud pe un covoraş pe care-l vedea prin uşa deschisa a camerei de baie.

— Domnişoara Televiziune, spuse el cu o nonşalanţă pe care nu şi-o simţea deloc. Îşi lăsă mănuşile şi servieta pe măsuţa de toaletă, îşi sprijini bastonul de perete. Bărbia îi domină ridurile de suferinţă din jurul gurii, împingându-le în sus, spre frunte, şi spre colţurile ochilor, ca o spaimă care nu poate fi arătată în public.

— Vino şi mi te aşează pe genunchi, aproape, aproape de tot de mine, spuse el încet, şi lasă-mă să învăţ să-ţi cunosc gura asta frumoasă.

Veni către el şi i se aşeză în braţe în vreme ce afară picăturile ploii se răreau — pic — pi-i-ic, şi ea îşi lăsă buzele peste imaginea frumoasă şi rece pe care o crease ea însăşi.

Îl sărută de mai multe ori la rând pe buze. El nu mai cunoscuse niciodată ceva atât de ameţitor ca pielea ei moale şi, cum uneori frumuseţea îţi răsfrânge imaginile celor mai bune gânduri, se gândi la răspunderea lui faţă de Nicole şi la răspunderea pentru faptul că ea era cu două uşi mai încolo pe acelaşi coridor.

— A trecut ploaia, spuse el. Vezi soarele pe acoperiş?

Rosemary se ridică în picioare şi aplecându-se puţin spre el îi spuse lucrul cel mai sincer pe care i-l spusese vreodată.

— O, ce mai actori suntem noi — tu şi cu mine!

Se îndreptă spre oglinda ei de toaletă şi în clipa în care îşi lăsă peria de păr peste bucle se auzi o bătaie înceată şi insistentă în uşă.

Rămaseră încremeniţi ca după un şoc; bătaia se repetă cu insistenţă, şi dându-şi deodată seama că uşa nu era încuiată, Rosemary termină să se pieptene cu o alunecare a periei, îl aprobă din cap pe Dick care netezise repede cutele de pe cuvertura patului unde stătuseră, şi porni către uşă. Dick spuse cu voce perfect naturală, nu prea tare:

— ...aşa că dacă nu vrei să mai ieşi, am să-i spun Nicolei şi o să petrecem împreună o seară de adio liniştită şi plăcută.

Precauţiile erau inutile, pentru că cei din faţa uşii erau atât de învălmăşiţi în propriile lor probleme că nu mai erau în stare să se ocupe decât cu totul fugar de orice alte lucruri care să nu-i fi privit direct pe ei înşişi. Erau Abe, îmbătrânit cu câteva luni în ultimele douăzeci şi patru de ore, şi un om de culoare, foarte îngrijorat, foarte speriat, pe care Abe îl prezentă ca fiind domnul Peterson din Stockholm.

— E într-o situaţie teribilă, şi din vina mea, spuse Abe. Avem mare nevoie de un sfat competent.

— Veniţi dincolo, în apartamentul nostru, spuse Dick.

Abe insistă să vină şi Rosemary, şi traversară coridorul spre apartamentul soţilor Diver. Jules Peterson, un negru scund, respectabil, alcătuit după modelul suav al sprijinitorilor partidului republican în statele mărginaşe, îi urmă.

Se vădi că acesta din urmă fusese un martor legal în cearta care avusese loc dimineaţă devreme, în Montparnasse; îl însoţise pe Abe la circumscripţia de poliţie şi-i sprijinise afirmaţiile că o bancnotă de o mie de franci îi fusese smulsă din mână de un negru, a cărui identificare constituise una din dificultăţile

cazului. Abe şi cu Jules Peterson, însoţiţi de un agent de poliţie, se reîntorseseră la bistro şi-l recunoscuseră, prea grăbiţi, pe criminal în persoana unui negru care, aşa cum se stabilise cu o oră mai târziu, intrase în cârciumă abia după ce plecase Abe. Poliţia complicase şi mai mult cazul arestându-l şi pe patronul negru al restaurantului, o personalitate în lumea lui, Freeman, şi care trecuse şi el prin ceaţa generală, într-o primă fază a întâmplărilor, apoi dispăruse. Adevăratul făptaş, a cărui vină, aşa cum o relatau prietenii săi, consta în faptul că transmisese o bancnotă de cincizeci de franci pentru a plăti nişte băuturi comandate de Abe, reapăruse doar recent în scenă şi într-un rol oarecum sinistru.

Pe scurt, Abe reuşise în decursul unui singur ceas să se amestece în vieţile personale, în conştiinţele şi emoţiile unui afro-european şi a trei afro-americani locuind în Cartierul Latin. Ieşirea lui din această încurcătură nu se întrezărea nici pe departe şi ziua trecuse într-o atmosferă bântuită de chipuri nefamiliare de negri răsărind pe neaşteptate în locuri neaşteptate, de după colţuri neaşteptate, şi de glasuri inistente de negri la telefon.

Abe reuşise să-i evite pe toţi, cu excepţia lui Jules Peterson. Peterson se afla într-un fel în situaţia indianului prietenos care a încercat să-l ajute pe un alb. Negrii care avuseseră de suferit de pe urma trădării erau acum porniţi nu atât în urmărirea lui Abe cât a lui Peterson, şi Peterson era vital interesat de protecţia pe care ar fi putut-o obţine de la Abe.

La Stockholm, Peterson dăduse faliment în încercarea de a se stabili ca mic fabricant de cremă de ghete şi acum nu mai dispunea decât de formula produsului său şi de câteva unelte profesionale cât să-i ajungă să umple o lădiţă mică; cu toate acestea, noul său protector îi promisese în primele ceasuri ale dimineţii să-i pună pe picioare o firmă în Versailles. Fostul şofer al lui Abe era fabricant de pantofi, acolo, şi Abe îi înmânase lui Peterson două sute de franci ca acont.

Rosemary ascultă, cu un fel de dezgust, toată această încurcată poveste; ca să aprecieze partea ei grotescă era nevoie de un simţ al umorului mai robust decât avea ea. Omuleţul cu industria sa manufacturieră portativă, cu ochii săi nesinceri care, din când în când, îşi rostogoleau, la vedere, semicercurile albe de panică, figura pe care o făcea Abe, faţa lui năclăită în care abia i se mai recunoşteau trăsăturile frumoase, acum trase — toate acestea erau departe de ea, ca o boală.

— Eu nu cer decât o şansă în viaţă, spunea Peterson cu intonaţia precisă şi totuşi contorsionată caracteristică ţărilor coloniale. Metodele mele sunt simple, formula mea este atât de

bună încât am fost expulzat din Stockholm, ruinat, pentru că nu am acceptat să o dau pe mâna altora.

Dick îl privi politicos — cu interes, apoi fără, după care se întoarse către Abe.

— Tu du-te la un hotel şi culcă-te. După ce te-ai liniştit, domnul Peterson are să vină să stea de vorbă cu tine.

— Dar nu înţelegi toată încurcătura în care a intrat Peterson? protestă Abe.

— Am să aştept în hol, spuse Peterson delicat. E poate dificil să discutaţi despre problemele mele cu mine de faţă.

Se retrase, după o scurtă caricatură a unei plecăciuni după moda franceză: Abe se ridică în picioare cu efort, pufăind ca o locomotivă.

— S-ar zice că nu sunt prea popular astăzi.

— Popular da, însă nu şi probabil, îi spuse Dick. Sfatul meu e să părăseşti hotelul acesta — prin bar, dacă vrei. Du-te la Chambord, sau dacă ai nevoie de servicii bune, du-te dincolo, la Majestic.

— V-aş deranja dacă v-aş cere ceva de băut?

— N-avem nimic aici sus, minţi Dick.

Resemnat, Abe îi strânse mâna lui Rosemary; îşi compuse încet o expresie a feţei, ţinându-i mâna între ale lui multă vreme şi formulând propoziţiuni care nu se făceau auzite.

— Eşti cea mai — una dintre cele mai...

Ea suferea pentru el, sau mai curând simţea un fel de revoltă faţă de mâinile lui murdare, însă râse binecrescută ca şi cum n-ar fi fost nimic neobişnuit pentru ea să urmărească din ochi un om care se mişcă într-un vis lent. Adesea lumea manifestă un respect curios faţă de un om beat, într-un fel semănând cu respectul raselor primitive faţă de nebuni. Mai degrabă respect decât frică. Evident, mai târziu îl va face să plătească pentru momentul acesta de superioritate, pentru momentul cât a fost impresionant. Abe se întoarse spre Dick cu un ultim apel.

— Dacă mă duc la un hotel şi mă bag la aburi şi mă ţesăl şi dorm niţel, şi-i scutur de pe mine pe toţi senegalezii ăştia — n-aş putea să vin să petrec seara cu voi, la gura focului?

Dick dădu din cap, mai puţin a aprobare cât a ironie, şi spuse: — Ai o părere grozavă despre posibilităţile tale actuale.

— Pariez că dacă Nicole ar fi aici ea mi-ar da voie să vin.

— Bine, bine. Dick se îndreptă spre unul din cufere şi scoase de acolo o casetă cu care reveni la măsuţa din mijlocul camerei: înăuntru erau nenumărate litere de carton.

— Poţi să vii dacă vrei să jucăm anagrame.

Abe privi conţinutul cutiei cu repulsie, ca şi cum i s-ar fi cerut să înghită ovăz.

— Ce sunt anagramele astea? N-am avut de ajuns de-a face cu chestii necunoscute?

— E un joc liniştit. Compui cuvinte — orice cuvânt cu literele astea în afară de cuvântul alcool.

— Eu pariez că poţi să compui şi cuvântul alcool. Abe îşi vârî mâna în cutie răvăşindu-i conţinutul. Pot să vin şi eu daca am să fiu în stare să compun cuvântul alcool?

— Poţi să vii dacă vrei, să jucăm anagrame.

Abe clătină din cap, resemnat.

— Dacă sunteţi în dispoziţia asta, n-are nici un rost — eu am să vă încurc numai. Mişcă din deget, plin de reproş, spre Dick. Adu-ţi însă aminte ce a spus George al III-lea, că dacă Grant tot s-a îmbătat, ce bine ar fi fost să-i muşte şi pe ceilalţi generali!

Cu o ultimă privire desperată, către Rosemary, din colţurile aurii ale ochilor lui, ieşi. Spre uşurarea lui, Peterson nu mai era pe coridor. Simţindu-se pierdut şi fără casă, se întoarse la bar să-l mai întrebe o dată pe Paul cum se numea vaporul acela.

CAPITOLUL XIII

După ce el ieşise, Dick şi cu Rosemary se îmbrăţişara în fugă. Era peste ei amândoi un praf parizian prin care se adulmecau unul pe altul; inelul de cauciuc de la stiloul lui Dick, foarte uşoara mireasmă de căldură de pe gâtul şi umerii lui Rosemary. Încă o jumătate de minut Dick se mai agăţă de clipa aceasta; Rosemary fu cea dintâi care se întoarse la realitate.

— Trebuie să mă duc, tinere, spuse ea.

Clipiră unul spre celălalt pe deasupra unui spaţiu care se căsca tot mai mare între ei, şi Rosemary execută o ieşire din scenă pe care o învăţase încă din adolosecenţă, şi pe care nici un regizor nu încercase până atunci să i-o corecteze.

Deschise uşa camerei şi se îndreptă de-a dreptul spre masa de scris, unde îşi amintise deodată că-şi lăsase ceasul din mână. Era acolo; punându-şi-l, ochii îi căzură pe scrisoarea zilnică pentru maică-sa, terminând în gând ultima propoziţiune. Apoi, trepat parcă, îşi dădu seama, fără să-şi întoarcă privirile, că nu era singură în cameră.

Într-o odaie nelocuită permanent sunt obiecte susceptibile să răsfrângă imagini şi pe care le remarci doar pe jumătate; lemnul lăcuit al mobilelor, alămurile mai mult sau mai puţin lustruite, argintărie, fildeş şi, dincolo de toate acestea, o mie de obiecte capabile să primească lumina şi umbra atât de blând încât de-abia dacă te gândeşti la ele în această calitate, partea de sus a

ramelor tablourilor, muchiile creioanelor sau scrumierelor, ale ornamentelor şi bibelourilor de porţelan sau de cristal; totalitatea acestor refracţii — stârnind reflexe deopotrivă de subtile ale vederii ca şi ale acelor fragmente asociative ale subconştientului de care s-ar părea că depindem, aşa cum o casetă de sticlă păstrează în ea tot felul de bucăţele de formă neregulată care s-ar putea sa folosească odată — toate acestea ar putea explica senzaţia descrisă mai târziu de Rosemary din care reieşea că „a intuit" că mai era cineva în cameră, înainte de a fi putut determina cine anume. Dar când îşi dădu seama de aceasta se întoarse prompt, într-un fel de pas de balet, şi constată că un negru mort era întins pe patul ei.

În clipa când strigă „auuu!" şi ceasul ei de mână încă neîncheiat pe încheietură căzu cu zgomot pe masă, îi trecu prin cap ideea fantastică cum că ar fi putut fi vorba de Abe North. Apoi se năpusti spre uşă şi traversă dintr-un salt coridorul.

Dick tocmai îşi îndrepta trupul o clipă aplecat; îşi examinase mănuşile purtate în ziua aceea şi le aruncase într-o grămăjoară de mănuşi murdare într-un colţ al cufărului. Îşi atârnase în dulap haina şi vesta şi îşi întinsese cămaşa pe un umeraş — era un truc al său personal. „Mai degrabă să porţi o cămaşă uşor murdară decât să apari într-o cămaşă mototolită." Nicole se întorsese şi scutura tocmai una din scrumierele, umplute până la refuz de Abe, într-un coş de hârtii, când Rosemary năvăli în cameră.

— *Dick! Dick!* Vino să vezi!

Dick străbătu repede coridorul, intrând în camera ei. Îngenunche să asculte inima lui Peterson, şi îi pipăi pulsul — trupul era cald, faţa, hărţuită în timpul vieţii, era acum îngroşată şi amară, moartă; lădiţa cu materiale o mai ţinea încă sub braţ, pantoful care-i atârna pe marginea patului era nelustruit şi talpa îi era uzată. Potrivit legilor franceze, Dick n-avea voie să atingă trupul, îi ridică totuşi un braţ să constate ceva — era o pată pe cuvertura verde, probabil că era puţin sânge şi pe pătura dedesubt.

Dick închise uşa şi rămase să se gândească; auzi paşi prudenţi pe coridor, apoi pe Nicole strigându-l pe nume. Deschizând uşa îi şopti: Adu cuvertura şi păturile de deasupra de la unul din paturile noastre — vezi să nu te vadă nimeni. Apoi, remarcând expresia plină de încordare de pe faţa ei, adăugă repede: — Uite ce, nu trebuie să-ţi pierzi firea pentru toată treaba asta — e doar o reglementare de conturi între negri.

— Aş vrea să se termine odată totul!

Trupul, când îl ridică Dick, era uşor şi prost hrănit. El ţinu astfel încât hemoragia din rană să curgă în hainele mortului.

Întinzându-l pe jos alături de pat, strânse cuvertura şi pătura de deasupra, apoi deschizând uşa de un deget stătu să asculte — se auzea zgomot de vase, din hol, urmate de o voce patronală, *Merci, Madame,* însă chelnerul se îndepărtă în direcţia cealaltă, spre scara de serviciu. În grabă, Dick şi cu Nicole schimbară mototolul de pături pe care-l ţineau fiecare în braţe şi reintrară în camerele aflate de o parte şi de alta a coridorului; după ce întinse păturile aduse de Nicole peste patul lui Rosemary, Dick rămase o clipă în picioare transpirând în crepusculul cald din jur, ca să gândească. Anumite amănunte îi apăruseră evidente în clipa care urmase examenului făcut cadavrului; întâi, că indianul ostil faţă de Abe îl urmărise pe indianul prietenos şi îl descoperise pe coridor şi că, atunci când acesta din urmă se refugiase desperat în camera lui Rosemary, îl vânase acolo şi-l înjunghiase; în al doilea rând, că dacă situaţia avea să fie lăsată să evolueze de la sine, nici o putere de pe lume n-ar fi putut s-o apere pe Rosemary de a fi compromisă — de-abia se liniştiseră lucrurile după afacerea Arbuckle. Contractul ei depindea de obligaţia pentru ea să continue, fără nici o abatere şi excepţie, de a fi „Fetiţa Tatii".

Automat, Dick făcuse gestul de a-şi sufleca mânecile, deşi purta un maiou fără mâneci, şi se aplecă asupra cadavrului. Apucându-l bine de umerii hainei, deschise cu călcâiul uşa camerei şi târî trupul, într-o poziţie plauzibilă, pe coridor. Se întoarse în camera lui Rosemary şi netezi urmele de pe covoraşul de pluş. Apoi se îndreptă spre telefonul din apartamentul lui şi-l chemă pe directorul hotelului.

— McBeth? Aici doctorul Diver — ceva foarte important. Suntem pe un fir unde să nu ne audă prea multă lume?

Era bine acum că făcuse efortul suplimentar care-l stabilise pe o poziţie mai intimă cu domnul McBeth. Era unul din foloasele campaniei pentru a se arăta agreabil pe care Dick o desfăşurase pe o arie extinsă şi la care n-avea să mai revină niciodată.

Ieşind adineaori din apartamentul nostru am dat peste un negru mort... în coridor... nu, nu, e un civil. Stai niţel — ştiam că nu ţi-ar conveni ca vreunul din clienţi să dea peste cadavru aşa că ţi-am telefonat numaidecât dumitale. Sigur că înţelegi că trebuie să-ţi cer să nu-mi amesteci numele în nici un fel în toată chestia asta. N-am chef de formalităţile francezilor numai pentru că s-a întâmplat să dau eu peste omul ăsta!

Ce consideraţie deosebită manifestată faţă de interesele hotelului! Numai pentru că McBeth văzuse cu ochii lui aceste trăsături de caracter la doctorul Diver, cu două nopţi mai devreme, putu acum să acorde credit total acestei versiuni.

Într-o clipă McBeth sosi şi după o altă clipă se ivi şi un jandarm. În acest interval, găsise timpul să-i şoptească lui Dick:
— Puteţi fi sigur că numele tuturor clienţilor vor fi apărate. Vă sunt cât se poate de recunoscător pentru osteneala pe care v-aţi dat-o.

McBeth luă o măsură imediată care îl influenţă pe jandarm până într-atât încât îl făcu să-şi mângâie mustaţa într-un acces de stânjeneală şi de lăcomie. Luă nişte notiţe inutile în carnetul său şi telefonă la circumscripţia de poliţie. Între timp, cu o celebritate pe care Jules Peterson, în calitatea lui de om de afaceri, ar fi înţeles-o perfect, rămăşiţele fuseseră vârâte într-un alt apartament al unuia dintre cele mai la modă hoteluri din lume.

Dick se întoarse în salonul apartamentului său.

— Ce s-a întâmplat? strigă Rosemary. Trebuie chiar ca toţi americanii din Paris să se împuşte mereu unii pe alţii?

— Pare să fie sezonul de vânătoare, răspunse el. Unde-i Nicole?

— Cred că-i în camera de baie.

Ea îl adora pentru că o salva astfel — dezastrele care i s-ar fi putut întâmpla în urma acestui incident îi trecuseră profetic prin minte; şi îi asculta acum, cu un sentiment total de adoraţie, glasul puternic, sigur, politicos aranjând totul. Dar înainte ca să fi ajuns până la el, cu o dăruire a trupului şi a sufletului, atenţia lui se concentră asupra altui subiect; intră în dormitor şi de acolo se îndreptă spre camera de baie. Acum şi Rosemary putea să audă, tot mai tare, o vorbărie inumană care trecea prin gaura cheii şi prin crăpătura uşii pătrunzând în apartament şi contururile ororii începură iarăşi să se materializeze.

Gândindu-se că Nicole a alunecat în baie şi poate s-a rănit, Rosemary îl urmă pe Dick. Dar nu la starea de fapt rămăsese ea cu ochii larg deschişi înainte ca Dick s-o împingă cu umărul la o parte şi să-i blocheze, cu bruscheţe, vederea.

Nicole era îngenuncheată alături de cadă legănându-se într-o parte şi într-alta. — Tu eşti! striga. Tu, ai venit să te amesteci în singurul lucru numai al meu pe care-l am pe lume — cu cuvertura ta, mânjită toată de sânge. Am s-o port eu în locul tău — mie nu mi-e ruşine, numai că e păcat. La carnaval am dat o petrecere, acolo lângă lacul Zürich, şi erau cu toţii ca nişte nebuni, şi eu am vrut să ies înfăşurată într-o pătură, dar nu m-au lăsat.

— Stăpâneşte-te!

— ...aşa că am rămas în baie şi mi-au adus un domino şi au zis, na, poartă-l pe ăsta. L-am pus. Ce era să fac?

— Stăpâneşte-te, Nicole!

— Nu m-am aşteptat niciodată ca tu chiar să mă iubeşti — era prea târziu — numai că nu mai intra acuma şi în camera de baie, e singurul loc în care pot să mă retrag şi eu să am un pic de linişte; cu cuverturile astea pline de sânge roşu, roşu şi să-mi mai şi ceri să le curăţ.

— Stăpâneşte-te! Ridică-te!

Rosemary, înapoiată în salon, auzi uşa camerei de baie trântindu-se, şi rămase nemişcată în picioare, tremurând; ştia acum ce văzuse Violet McKisco în camera de baie a Vilei Diana. Răspunse la telefonul care începuse să sune şi apoi izbucni într-un plâns de uşurare când constată că era Collis Clay, care îi dăduse de urmă în apartamentul soţilor Diver. Îi ceru să urce până avea să-şi pună ea pălăria, pentru că-i era frică să mai intre singură în camera ei.

CAPITOLUL XIV

Doctorul Richard Diver şi doamna Elsie Speers erau aşezaţi la o masă la Café des Alliés, în august, la umbra copacilor răcoroşi şi prăfuiţi. Strălucirile punctelor de mică din pavaj erau atenuate de pământul copt de căldură, şi câteva izbucniri de mistral, dinspre coastă, se strecurau dinspre Esterel şi legănau bărcile de pescuit din port, făcând să se înalţe ici şi colo catargele, către un cer lipsit de orice reper.

— Am primit o scrisoare astăzi dimineaţă, spunea doamna Speers. Ce necazuri trebuie să fi avut negrii aceia! Dar Rosemary mi-a spus că ai fost minunat, în ce-o priveşte.

— Rosemary ar merita să fie decorată. A fost ceva care ne-a pus tuturor nervii la încercare, singura persoană care nu s-a tulburat deloc a fost Abe North. El plecase cu avionul spre Le Hâvre — probabil că nici n-a aflat nimic încă.

— Îmi pare foarte rău că doamna Diver a fost atât de impresionată, spuse ea precaută.

Rosemary îi scrisese din Paris:

„Nicole părea să-şi fi ieşit din minţi. N-am mai vrut să plec spre sud împreună cu ei pentru că am impresia că Dick are şi aşa destule pe cap."

— Acuma e complet restabilită. El vorbea aproape cu nerăbdare. Aşadar, plecaţi mâine. Când vă îmbarcaţi?

— Imediat.

— Dumnezeule, e groaznic că trebuie să plecaţi.

— Nouă ne-a părut foarte bine că am venit aici. Am petrecut minunat, graţie vouă. Dumneata ai fost primul bărbat pentru care a simţit vreodată afecţiune Rosemary.

O altă izbucnire de vânt încordă aerul în jurul dealurilor de porfir din La Napoule. Era ceva în văzduh care spunea că pământul se grăbește spre o altfel de climă; momentul îmbelșugat al miezului verii, scos în afara timpului, trecuse acum.

— Rosemary a mai avut momente din astea, dar mai devreme sau mai târziu îmi aducea întotdeauna capul bărbatului — râdea doamna Speers — să i-l disec pe toate părțile.

— Așadar, eu am fost cruțat.

— Oricum, n-aș fi putut face nimic. Era îndrăgostită de dumneata încă înainte de a te fi cunoscut. Eu n-am făcut decât să-i spun să meargă înainte.

El constată că nu se prevăzuse nici un fel de loc pentru el, sau pentru Nicole, în planurile doamnei Speers — și își dădu seama că amoralitatea ei provenea din modul retras de viață. Era dreptul ei, pensiunea în care se retrăseseră propriile ei emoții. Femeile sunt în mod necesar capabile de aproape orice în lupta lor pentru supraviețuire și nu vor putea fi niciodată condamnate pentru crime atât de dependente de optica bărbaților cum ar fi „cruzimea". Atâta vreme cât alternanțele dintre iubire și suferință se continuau circumscrise în limitele decenței, doamna Speers putea să le urmărească cu detașarea și umorul unui eunuc. Nici măcar nu se gândise la posibilitatea că Rosemary ar fi putut fi rănită — sau poate era chiar atât de sigură că asta nu s-ar fi putut întâmpla în nici un caz?

— Dacă ce spuneți e adevărat, nu cred că i-ar fi făcut vreun rău. Continua să ducă până la capăt prefăcătoria că ar mai fi fost încă în stare să se gândească cu obiectivitate la Rosemary. Și trecuse totul. — Cu toate acestea — continuă el — atât de multe lucruri în viață încep prin a părea accidentale...

— Ăsta n-a fost un accident, insistă doamna Speers. Dumneata ai fost primul bărbat — dumneata ești un ideal pentru ea. În toate scrisorile ei îmi spunea asta.

— E atât de politicoasă...

— Dumneata și cu Rosemary sunteți ființele cele mai politicoase pe care le-am văzut eu vreodată, însă cu toate acestea ea e chiar sinceră când spune asta.

— Politețea mea este un truc sentimental.

În parte era adevărat. De la tatăl său, Dick învățase bunele maniere ale tinerilor din statele din sud care se îndreptaseră către nordul Statelor Unite după războiul civil. Adesea făcea uz de ele și tot atât de adesea le disprețuia pentru că nu reprezentau un protest împotriva a ceea ce era dezagreabil în egoism, ci împotriva a ceea ce părea dezagreabil în general.

— Eu sunt îndrăgostit de Rosemary, îi spuse deodată. E un fel de concesie față de mine însumi să vă spun dumneavoastră asta.

I se părea totul foarte straniu și oficial, ca și cum înseși scaunele și mesele de pe terasa cafenelei des Alliés aveau să-și amintească de clipa aceasta totdeauna. Simțea de pe acum absența ei sub cerul de aici; pe plajă nu-și mai putea aminti decât de umărul ei jupuit pentru că stătuse prea multă vreme la soare; la Tarmes strivea sub tălpi urmele ei pe când se plimba prin grădină; și acum orchestra, care începuse să cânte *Carnavalul din Nisa,* un ecou al bucuriilor acum dispărute de anul trecut, atacase un mic dans care se învârtea tot în jurul ființei ei. Într-o sută de ceasuri ea ajunsese să ia în stăpânire întreaga magie neagră a universului; belladona cea orbitoare, cafeina care convertea energia fizică în energie nervoasă, mătrăguna care impune armonia.

Cu un efort, acceptă iarăși ficțiunea că și el ar fi împărtășit detașarea doamnei Speers.

— Dumneata și cu Rosemary nu semănați de fapt, îi spuse. Înțelepciunea pe care a căpătat-o de la dumneata a trecut cu totul în ființa ei, în masca la adăpostul căreia ea face față lumii. Ea nici nu gândește; adevăratele ei profunzimi sunt celtice și romantice și ilogice.

Doamna Speers știa foarte bine că Rosemary, în ciuda aparenței ei delicate, era ca un mustang tânăr, din vreo creșcătorie patronată odinioară de căpitanul doctor Hoyt, din armata Statelor Unite. Tăiată în secțiune, Rosemary ar fi dat la iveală o inimă, un ficat, un suflet imens, toate îngrămădite laolaltă sub aspectul ei superb.

Luându-și rămas bun, Dick fu deodată conștient de farmecul deplin al lui Elsie Speers, conștient de faptul că femeia aceasta însemna pentru el într-un fel ceva mai mult decât o ultimă părticică fără voie părăsită aici de Rosemary. El ar fi reușit poate s-o înțeleagă cu adevărat pe Rosemary, dar n-ar fi reușit niciodată s-o înțeleagă cu adevărat pe mama ei. Dacă mantia, pintenii și briliantele lui Rosemary, erau atribute pe care el însuși i le dăruise, îi făcea bine, prin contrast, să privească grația naturală a mamei sale, știind cu certitudine că era vorba de un lucru pe care nu-l evocase el însuși. Femeia aceasta avea aerul că așteaptă, de pildă, ca un bărbat să termine, ceva mai important decât ființa ei, o bătălie sau o operație, în timpul căreia nu trebuia stânjenit sau grăbit. Când bărbatul termina, avea s-o găsească așteptând, fără nerăbdare sau iritare, undeva pe un scaun înalt, întorcând încet filele unui ziar.

— Adio — și aș dori mult să vă mai amintiți cât de dragi ne-ați fost mie și lui Nicole.

Întors la Vila Diana, se închise în atelierul său şi împinse în lături obloanele, până atunci trase împotriva strălucirii de amiază. Pe cele două mese lungi din încăpere erau răspândite, într-o confuzie ordonată, materialele pentru cartea sa. Volumul întâi care se ocupa cu clasificarea obţinuse de pe acum un mic succes când apăruse într-o ediţie publicată în tiraj redus, prin subsidii. Era în tratative pentru reeditare. Volumul al II-lea urma să constituie o amplificare la mari proporţii a primei lui cărticele, *Psihologia pentru psihiatri.* Ca atâţia alţi bărbaţi constatase şi el că nu avea decât una sau două idei — că mica serie de broşuri acum ajunsă la a cincizecea ediţie germană cuprindea în germene tot ceea ce ar fi ajuns să gândească sau să ştie vreodată.

Însă în momentul de faţă era neliniştit de starea lucrurilor. Se gândea cu resentiment la anii pierduţi la New Haven, dar mai mult decât orice, simţea o discrepanţă între luxul crescând în care trăia familia Diver şi nevoia de a se manifesta ca atare în public, care, după toate aparenţele, decurgea de aici. Amintindu-şi de ce-i povestise odată prietenul său român despre omul care lucrase ani de zile pe creierul unui armadillo, lui Dick îi venea să creadă că ar exista germani răbdători care să se învârtească prin jurul bibliotecilor din Berlin şi Viena anticipându-l cu meschinărie. Se hotărâse acum, mai mult sau mai puţin, să-şi compulseze lucrarea în starea actuală şi să o publice ca un volum, fără aparat documentar, de circa două sute de pagini, ca o introducere la tomurile cu un caracter mai pronunţat ştiinţific, care aveau să-i urmeze.

Îşi confirmă acum această hotărâre plimbându-se în razele soarelui târziu de după-amiază prin camera sa de lucru din atelier. Ar fi putut fi gata până în primăvară. Începea să simtă că dacă un om cu energia lui constată că este urmărit de un an de zile de îndoieli crescânde, acesta e un indiciu că există o fisură în planurile sale.

Îşi aşeză acum, cu grijă, barele de metal poleit pe care le folosea drept *presse-papier,* alături de teancurile de notiţe. Şterse o clipă praful — căci aici servitorii n-aveau voie să intre — îşi pulverizâ, în treacăt, camera de baie cu parfumul *Bon Ami,* reaşeză un paravan într-un colţ şi completă o comandă către o firmă de edituri din Zürich. Apoi bău un deget de gin cu o cantitate dublă de apă.

O văzu pe Nicole prin grădină. Foarte curând trebuia să-i iasă în întâmpinare, şi gândul acesta îl făcea să simtă o apăsare. Faţă de ea trebuia să păstreze o atitudine perfect impasibilă, şi acum şi a doua zi, şi săptămâna următoare şi peste un an. Toată

noaptea aceea la Paris o ţinuse în braţe pe când ea dormea destinsă sub efectul luminalului; dimineaţa devreme, intervenise înainte ca în ea să se fi putut reconstitui confuzia mintală din ajun, îi vorbise cu trandreţe protectoare şi ea adormise iarăşi cu faţa lui îngropată în mireazma caldă a părului ei. Înainte ca ea să se trezească, aranjase totul, prin telefon, din camera de alături. Rosemary urma să se mute la alt hotel. Trebuia să-şi reia rolul de „Fetiţa Tatii" şi chiar să renunţe să-şi mai ia rămas bun de la ei. Proprietarul hotelului, McBeth, avea să joace rolul celor trei maimuţe din bibelourile chinezeşti care-şi acoperă ochii, urechile şi gura. Făcându-şi repede geamantanele în mijlocul grămezilor de cutii şi al hârtiilor de mătase de împachetat, de la nenumăratele lor târguieli, Dick şi Nicole plecară la amiază spre Riviera.

Apoi urmă o reacţie. Pe când se instalau în vagonul de dormit, Dick observă că Nicole aştepta această reacţie, şi ea se produse, promptă şi deznădăjduită, înainte ca trenul să fi trecut de linia de centură; îi venea să coboare câtă vreme trenul mergea încă încet, să fugă îndărăt şi să vadă unde era Rosemary, ce anume făcea ea acum. Îşi deschise o carte şi îşi aplecă *pince-nez*-ul asupra ei, conştient de faptul că Nicole îl pândea din patul ei, din celălalt colţ al compartimentului. Incapabil să citească, se prefăcu obosit şi închise ochii, însă ea îl pândea mai departe şi, deşi era încă pe jumătate adormită ca urmare a beţiei de medicamente, se simţea uşurată şi aproape fericită că acum era iarăşi al ei.

Era mai rău cu ochii închişi, pentru că asta îi crea un ritm, al regăsirii şi al pierderii; dar ca să nu pară neliniştit, rămase astfel, întins, nemişcat, până la amiază. La dejun, lucrurile se îndreptaseră mult — era oricum o masă de calitate; o mie de dejunuri în hoteluri şi restaurante, în vagoane de dormit şi în avioane reprezentau, la urma urmei, o impunătoare colecţie de mese luate împreună numai ei doi. Graba familiară a chelnerilor din tren, sticluţele de vin şi apă minerală, mâncarea excelentă din expresul Paris-Lion-Mediterana le creau iluzia că totul era exact ca înainte, parcă primul drum pe care-l făcea împreună cu Nicole şi care reprezenta mai degrabă o plecare decât o sosire. Bău singur o sticlă întreagă de vin, cu excepţia paharului turnat lui Nicole; vorbiră despre casă şi despre copii. Însă reîntorşi în compartiment asupra lor coborî o tăcere asemenea tăcerii din restaurantul de peste drum de parcul Luxembourg. Retrăgându-te dintr-o suferinţă, ţi se pare necesar să refaci aceiaşi paşi care te-au dus spre acea suferinţă. O nerăbdare necunoscută îl cuprinse treptat pe Dick; pe neaşteptate Nicole spuse:

— Păcat că am lăsat-o pe Rosemary aşa — crezi că are să se descurce?

— Sigur. Ea e în stare să se descurce în orice împrejurare. Ca să nu lase impresia că o asemenea afirmaţie ar fi însemnat o depreciere a capacităţii lui Nicole de a face acelaşi lucru, el adaugă: — În fond, e actriţă, şi chiar dacă maică-sa e întotdeauna în fundal, ea *trebuie,* la urma urmelor, sa fie în stare să se descure şi singură.

— E foarte atractivă.

— E un copil.

— Totuşi, e atractivă.

Vorbeau astfel, fără o ţintă precisă, trecându-şi vorbele de la unul la altul, fiecare vorbind pentru celălalt.

— Nu-i chiar atât de inteligentă pe cât am crezut, încercă Dick.

— E isteaţă de tot.

— Nu foarte, totuşi are un aer de cameră de copii, care persistă în jurul ei.

— E foarte, foarte drăguţă, spuse Nicole pe un ton detaşat, emfatic, şi am constatat că era foarte bine în film.

— A fost regizată bine. Dacă stai să te gândeşti, nu era teribil de personală.

— Eu cred că era. Pot să-mi dau seama că ar fi extrem de atractivă în ochii bărbaţilor.

Lui i se strânse inima. Căror bărbaţi? Pentru câţi bărbaţi? „— *Te supără dacă trag în jos perdelele?*

— *Te rog chiar, e prea lumină aici.*"

Şi acum unde e? Şi cu cine?

— Peste câţiva ani are să arate cu zece ani mai bătrână decât tine.

— Dimpotrivă. Am schiţat-o într-o seară, pe un program de teatru. Eu cred că are sa rămână exact aşa.

În timpul nopţii, amândoi constatară că sunt neliniştiţi. Într-o zi sau două, Dick avea să încerce să izgonească fantoma lui Rosemary înainte de a apuca să se stabilească între aceleaşi ziduri cu ei, însă pentru moment nu avea forţa s-o facă. Uneori e mai greu să te lipseşti de o suferinţa decât de o plăcere, şi amintirea îl stăpânea cu atâta putere încât pentru moment nu era nimic de făcut decât sa se prefaca. Îi era cu atât mai greu cu cât acum era şi necăjit pe Nicole care, după aţâţia ani de zile, ar fi trebuit să recunoască dinainte orice simptome de încordare la ea însăşi şi să se păzească de ele. De două ori în mai puţin de două saptămâni căzuse pradă unor asemenea crize: în noaptea când oferise petrecerea de la Tarmes, şi când o găsise în dormitor zguduită toată de un râs dement şi explicându-i doamnei McKisco că nu putea sa intre în camera de baie

deoarece aruncase cheia în puţ. Doamna McKisco reacţionase surprinsă şi cu resentimente, surprinsă şi totuşi, într-un fel, cu oarecare comprehensiune. Dick nu fusese atunci deosebit de alarmat, căci după aceea Nicole se arătase dispusă să facă penitenţă. Telefonase chiar la hotelul Gausse, însă soţii McKisco plecaseră.

Criza de la Paris era însă altceva, adăugându-se în mod semnificativ celeilalte. Anunţa poate un nou ciclu, un nou puseu al maladiei. După ce trecuse el însuşi prin chinuri cu totul neprofesionale în cursul îndelungatei ei reîmbolnăviri după naşterea lui Topsy, cel de-al doilea copil al lor, încerca să se înăspreasca în atitudinea faţă de ea, operând o separare distinctă între Nicole bolnavă şi Nicole sănătoasă. Din cauza aceasta îi era acum greu să facă deosebirea între detaşarea profesională autoprotectoare şi o răceală necunoscută a inimii. Cum o indiferenţă cultivată, sau lăsată să se atrofieze, devine cu vremea un gol, el se deprinsese să se golească pe sine însuşi de Nicole, străduindu-se s-o ajute, împotriva propriei lui voinţe, cu refuzuri şi neglijenţă emoţională. Se vorbeşte în cărţi despre răni cicatrizate, — paralelă aproximativă cu patologia epidermei trupeşti — încă aşa ceva nu există în viaţa personală. Acolo există răni deschise, câteodată restrângându-se până la un vârf de ac, dar care rămân răni vii. Semnele suferinţei sunt mai degrabă comparabile cu pierderea unui deget, sau a unui ochi. S-ar putea ca nici asemenea pierderi să nu le simţim decât câte un minut, o dată într-un an, însă atunci când simţim cu adevărat lipsa aceasta nu mai e nimic de făcut.

CAPITOLUL XV

O găsi pe Nicole în grădină, cu braţele încrucişate, cu mâinile strângându-şi umerii. Îl privi cu ochi cenuşii, cu o uimire cercetătoare, copilărească.

— Am fost la Cannes, spuse el. M-am întâlnit cu doamna Speers. Pleacă mâine. Ar fi vrut să vina să-şi ia la revedere de la tine, dar am convins-o să renunţe.

— Îmi pare rău. Aş fi vrut s-o văd. Mie mi-e simpatică.

— Pe cine crezi că l-am mai văzut? Bartholomew Tailor.

— Ei, nu.

— Îţi dai seama că n-aş putea să-i confund niciodată faţa, chipul lui de nevăstuică experimentată. Se străduia să pregătească terenul pentru toată menajeria Ciro'— au să fie cu toţii aici la anul. Îmi închipui că doamna Abrams a fost un fel de avanpost pentru ei.

— Şi când te gândeşti că Baby a fost şocată în primul an când am venit noi aici...

— În realitate, lor nici nu le pasă unde sunt, aşa că nu văd de ce nu stau să îngheţe la Deauville.

— N-am putea să lansăm vreun zvon despre holeră sau mai ştiu eu ce?

— I-am spus lui Bartholomew că sunt unii care mor ca muştele aici — i-am spus că aici viaţa unui fraier e la fel de scurtă ca viaţa mitraliorului în vreme de război.

— Nu te cred.

— E-adevărat, nu i-am spus, recunoscu el. Dar e simpatic. A fost o scenă de toată frumuseţea, el şi cu mine strângându-ne mâna acolo, pe bulevard. Întâlnirea dintre Sigmund Freud şi Ward McAllister.

Dick n-ar fi vrut să pălăvrăgească astfel — de fapt ar fi dorit să rămână singur, cu gândul la lucrul lui şi la viitor să-i copleşească obsesiile în legătură cu iubirea lui şi cu prezentul. Nicole ştia, însă numai confuz şi cu tristeţe, urându-l puţin în felul ei animalic, şi totuşi jinduind să se pisicească pe umărul lui.

— Iubita mea, spuse Dick bine dispus.

Intră în casă, şi uită ce anume voia să facă acolo; abia pe urmă îşi aminti că voise să se aşeze la pian, se aşeză fluierând şi începu să cânte după ureche:

„Să mi te-nchipui doar, pe genunchi,
Cu ceaşca de ceai, ochi-n ochi,
Eu pentru tine, tu pentru mine..."

Prin melodia aceasta se strecură deodată gândul că Nicole, auzindu-l, ar fi ghicit repede nostalgia lui după ultimele două săptămâni. Se întrerupse cu un acord neglijent şi plecă din faţa pianului.

Îi venea greu să se decidă încotro să se îndrepte. Privea în jurul lui prin casa pe care o alcătuise Nicole, pentru care plătise bunicul lui Nicole. A lui nu era decât cabana cu atelierul şi bucata de pământ pe care se afla. Cu cei trei mii de dolari ai lui pe an şi cu ce-i mai pica din ceea ce publica îşi asigura hainele şi cheltuielile personale, aprovizionarea pivniţei de vinuri şi investiţiile pentru educaţia lui Lanier, pentru moment restrânse la leafa guvernantei. Nici unul din planurile lor financiare nu se discutase vreodată fără ca Dick să nu-şi calculeze partea de contribuţie. Trăind mai curând ca un ascet, călătorind cu clasa a treia când era singur, mulţumindu-se cu vinurile cele mai ieftine şi având o grijă minuţioasă de îmbrăcămintea proprie, pedepsindu-se pentru orice extravaganţă, îşi menţinea o independenţă financiară restrânsă. Dincolo de un anumit punct

însă, îi era greu s-o mai facă — şi mereu trebuiau să decidă împreună utilizările cele mai potrivite pentru banii lui Nicole. În chip firesc, Nicole dorind să-l stăpânească, dorind ca el să rămână mereu dependent de ea, încuraja orice compromis din partea lui şi, pe căi diferite şi tot mai numeroase, era năpădit în permanenţă de o revărsare continuă de daruri şi de sume de bani. Realizarea ideii de a-şi construi o vilă pe coastă, discutată într-o zi ca o simplă fantezie, constituia un exemplu tipic de felul în care acţionau forţele care-i îndepărtau tot mai mult de înţelegerea lor simplă, la început, la Zürich.

— N-ar fi nostim să...? spusese ea atunci; şi apoi: — N-are să fie grozav când...?

Nu mai era chiar atât de grozav. Munca lui se încâlcea cu problemele Nicolei; pe lângă aceasta, veniturile ei crescuseră atât de repede în ultima vreme încât păreau să-i minimalizeze cu totul propria lui activitate. De asemenea, în interesul sănătăţii ei, el îşi asumase mulţi ani o viaţă casnică rigidă, de la care acum se simţea dispus să se îndepărteze, şi obosea tot mai mult în actuala imobilitate pasivă în care, inevitabil, putea oricând să fie supus unui control minuţios, microscopic. Când Dick constatase că nu mai putea să cânte la pian melodia pe care dorise s-o cânte, i se păru că lucrul acesta constituia un indiciu că viaţa începuse să-i devină artificială. Rămase în camera imensă, de lucru, multă vreme, ascultând zumzetul ceasului electric, ascultând timpul.

PARTEA A PATRA

EVADAREA
1925—1929

CAPITOLUL I

În noiembrie, valurile erau negre şi se rostogoleau peste faleză, pe şosea, de-a lungul coastei, şi viaţa estivală, câtă mai supravieţuise, dispăru cu totul, iar plaja arăta melancolică şi dezolată în bătaia mistralului şi a ploii. Hotelul Gausse se închisese pentru reparaţii şi extindere, iar schelăria cazinoului de vară de la Juan les Pins creştea uriaşă, şi tot mai impresionantă. Când se duceau la Cannes sau la Nisa, Dick şi Nicole întâlneau figuri noi — membrii unor orchestre, proprietari de restaurante, horticultori entuziaşti, armatori — căci Dick îşi cumpărase un yacht vechi — şi membri ai renumitului *Syndicat de l'Initiative.* Ajunseseră să-şi cunoască acum bine servitorii şi se preocupau mai îndeaproape de educaţia copiilor lor. În decembrie, Nicole părea iarăşi solid instalată pe picioarele ei; când se împlinise o lună fără sa se mai manifeste vreo încordare, fără buze strânse, surâsuri nemotivate, remarci fără obiect, plecară în Alpii elveţieni în vacanţa de iarnă.

Dick îşi scutură, cu şapca, zăpada de pe costumul bleumarin de schi înainte de a intra. Holul cel mare, cu duşumeaua ciocănită de două decenii de bocanci cu ţinte, fusese golit pentru ceaiul dansant şi vreo optzeci de americani, cantonaţi în pensioanele de lângă Gstaad, ţopăiau în ritmul lui *N-o mai aduce pe Lulu* sau explodau cu violenţă la primele percuţii ale *charlestonului.* Aici era o colonie de tineri, simpli şi costisitori — trupele de şoc ale bogătaşilor se aflau la St. Moritz. Baby Warren considera că făcuse un sacrificiu venind alături de soţii Diver.

Dick le regasi cu uşurinţă pe cele două surori în colţul celălalt al încăperii, delicat bântuite de umbrele dansatorilor, blând-legănătoare — ca pe un afiş colorat, impresionante în costumele lor de sport, al lui Nicole, albastru ca cerul, al lui Baby, roşu cărămiziu. Tânărul englez le vorbea; însă ele nu-i

dădeau nici o atenţie, fascinate ca nişte copii, urmărind cu gura căscată dansul adolescentin în jur.

Faţa încălzită de zăpada de afară a Nicolei se lumină şi mai mult când îl văzu pe Dick. — Unde e?

— A scăpat trenul — dau eu de el mai târziu. Dick se aşeză, legănându-şi o gheată greoaie de schi, peste genunchi. — Arătaţi teribil de încântătoare amândouă. Din când în când uit că sunt cu voi şi mă tulbur grozav când îmi ieşiţi în faţă.

Baby era o femeie înaltă, frumoasă, adânc tulburată de depăşirea recentă a vârstei de treizeci de ani. În chip simptomatic, trăsese după ea, de la Londra, doi bărbaţi, unul de-abia ieşit de la Cambridge, altul bătrân şi înrăit în lascivităţi victoriene. Baby avea anumite caracteristici ale fetei bătrâne — era foarte ostilă oricărei atingeri, tresărea dacă era atinsă pe neaşteptate, şi unele contacte fizice, mai persistente, cum ar fi fost sărutările şi îmbrăţişările, îi străbăteau de-a dreptul trupul pătrunzându-i până în primul plan al conştiinţei. Făcea puţine gesturi cu trunchiul, cu trupul propriu-zis — în schimb, bătea din picior şi-şi arunca pe spate capul într-un gest aproape de modă veche. Savura gestul premonitoriu al morţii, prefigurat de catastrofele întâmplate prietenilor ei; se agăţa cu persistenţă de ideea pe care şi-o făcea despre destinul tragic al lui Nicole.

Englezul cel mai tânăr al lui Baby le condusese pe cele două femei pe pantele cuvenite spre pârtia de bob. Dick, pentru că-şi luxase o gleznă într-un telemark prea ambiţios, se mulţumise să se plimbe agale pe lângă pârtia copiilor plină de copii, sau să bea cvas cu un doctor la hotel.

— Te rog mult, fii fericit şi tu, Dick, îl îndemna Nicole. De ce nu faci cunoştinţă cu una din fetiţele astea drăguţe, să dansezi cu ea astăzi după-masă?

— Ce-aş putea eu să-i spun?

Vocea ei scăzută, aproape aspră, urcă deodată cu câteva note, mimând o cochetărie plângăreaţă. — Spune-le şi tu — ce fetiţă dlă-dlăguţă. Ce crezi că se spune în cazuri din astea?

— Mie nu-mi plac fetiţele drăguţe. Miros a săpun de Castilia şi a bomboane de mentă. Când dansez cu ele mă simt ca şi cum aş împinge în faţa mea un cărucior de copii.

Era un subiect primejdios — avea grijă, până aproape concentrându-se la asta, să-şi fixeze privirile undeva departe, deasupra capetelor fetelor de acolo.

— Avem de discutat o grămadă de afaceri, spuse Baby. În primul rând, ştirile de acasă — proprietatea aceea căreia noi îi spuneam locul de lângă gară... Căile ferate au cumpărat la început numai partea din mijloc. Acuma au cumpărat şi restul şi fusese proprietatea mamei. Trebuie să vedem cum investim banii.

Prefăcându-se dezgustat de întorsătura aceasta materialistă pe care o luase conversaţia, englezul se îndreptă spre una din fetele de pe platforma de dans. Urmărindu-l o clipă cu privirile nesigure ale unei fete americane dominată o viaţă întreagă de anglofilie, Baby continuă sfidătoare:

— E vorba de o grămadă de bani. Trei sute de mii pentru fiecare din noi două. Eu ştiu să mă ocup personal de investiţiile mele, dar Nicole habar n-are de acţiuni şi de rente şi nu cred că tu ai fi mai iniţiat.

— Eu trebuie să mă duc să aştept trenul, spuse Dick evaziv.

Afară, trase adânc în piept fulgii umezi de zăpadă pe care acum nici nu-i mai vedea pe cerul ce se întuneca grăbit. Trei copii, lunecând într-o sanie prin faţa lui, îi strigară ceva într-o limbă străină; îi mai auzi chiuind la cotitura următoare şi, mai departe, auzi clopoţeii săniilor care urcau pe pantă în întuneric. Staţiunea aceasta de vacanţă scânteia toată, plină de aşteptare, băieţi şi fete aşteptau alţi băieţi şi alte fete, şi la vremea când sosi trenul, Dick intrase el însuşi în ritm şi se prefăcu faţă de Franz Gregorovius că de-abia îşi smulsese o jumătate de ceas dintr-o nesfârşită rostogolire de plăceri şi distracţii. Însă în clipa aceea Franz avea o intensitate în atitudine în stare să străbată orice mască a lui Dick. *„S-ar putea să vin la Zürich pentru o zi,* îi scrisese Dick, *sau poate reuşeşti tu să faci un drum până la Lausanne."* Franz reuşise să facă tot drumul până la Gstaad.

Avea patruzeci de ani acum. Peste această maturitate sănătoasă se înălţa o structură de atitudini profesionale, amabile, însă adevărul e că se simţea mai în largul lui într-o situaţie oficială, oarecum pretenţioasă, de unde era liber să-i dispreţuiască pe bogătaşii frânţi pe care-i reeduca acum. Descendenţa lui familială, de om de ştiinţă, ar fi putut să-i deschidă accesul într-o lume cu orizonturi mult mai largi, însă părea să fi ales cu bună-ştiinţă statutul unei clase mai umile, o opţiune ilustrată şi din felul în care-şi alesese soţia. La hotel, Baby Warren îl examină grăbită şi, neîntâlnind la el nici una din caracteristicile pe care le respecta ea, nici una din virtuţile sau curtoaziile mai subtile prin care cei din clasele privilegiate se recunosc unii pe alţii, îl tratâ cu manierele rezervate celor din categoria a doua. Lui Nicole îi fusese întotdeauna puţin frică de el! Lui Dick îi era drag, aşa cum îi îndrăgea pe toţi prietenii lui, fără nici o rezervă.

Seara, coborâră spre sat, în săniile micuţe care îndeplinesc acolo rolul gondolelor la Veneţia. Destinaţia le era un hotel cu un salon de dans elveţian, de modă veche, lemnos şi plin de ecouri, o încăpere cu ceasuri, butoiaşe, coarne de cerb. Multe grupuri de la mesele cele lungi se topeau confuz într-o singură prezenţă, imensă, şi mâncau *fondue* — o delicatesă celtică

deosebit de indigestă, atenuată de vin fiert cu mirodenii.

Era ceva simpatic în încăperea enormă a restaurantului; englezul cel tânăr făcu o remarcă în sensul acesta şi Dick recunoscu într-adevăr că folosise cuvântul cel mai potrivit. Sub efectul vinului, se relaxase acum şi se prefăcea a crede că lumea fusese lipită la loc de bărbaţii cărunţi din perioada de aur a anilor nouăzeci, care-şi clamau bucuriile la pianul cel mare, dar şi de glasurile mai tinere şi de costumele vesele pe care fumul strâns în încăpere le integra în atmosfera generală. O clipă avu impresia că sunt cu toţii pe bordul unui vapor care avea în faţă o cascadă; pe feţele tuturor fetelor era aceeaşi aşteptare nevinovată a posibilităţilor închise în situaţia şi în noaptea aceea. Privi o clipă în jur să vadă dacă o anumită fată era acolo şi o clipă i se păru că era la masa din spatele lor — apoi o uită şi improviză un joc de societate încercând să-i facă pe cei de la masa lui să se simtă cât mai bine.

— Trebuie să stau de vorbă, o clipă, cu tine, spuse Franz în englezeşte. Eu nu pot să stau aici decât două zile.

— Mi-am închipuit că ai ceva pe inimă.

— Am un plan, adică ceva minunat. Îşi lăsase mâna pe genunchii lui Dick. — Am un plan care o să ne facă oameni pe amândoi.

— Aşa?

— Dick — există o clinică pe care am putea-o prelua împreună — vechea clinică a lui Braun de pe Zugersee. Toată instalaţia e modernă cu excepţia câtorva detalii. El e bolnav — vrea să se retragă în Austria — să moară acolo probabil. E pur şi simplu o şansă care n-are să se mai repete niciodată. Tu şi cu mine, ce pereche am face! Stai niţel, nu spune încă nimic până nu termin eu.

După scânteierea galbenă din ochii lui Baby, Dick înţelese că-i asculta.

— Trebuie să o preluăm noi, împreună. Pentru tine n-are să fie o obligaţie prea rigidă, ţi-ar crea o bază, un laborator, un centru de studii. N-ai avea nevoie să stai acolo, să zicem, mai mult de jumătate din an, când e vremea frumoasă. Iarna poţi să pleci în Franţa sau în America şi să-ţi scrii textele puse la punct, cu experienţă şi practică medicală. Îşi coborî vocea. — Şi pentru convalescenţa în familia ta, ai avea la îndemână atmosfera şi toate avantajele clinicii. Expresia feţei lui Dick nu încurajă acest subiect, aşa că Franz îl abandonă arătând asta cu retragerea grăbită a limbii care-i puncta, apărută printre dinţi, vorbele. — Am putea fi parteneri, eu aş fi directorul executiv, tu teoreticianul, consultantul strălucit şi aşa mai departe. Eu mă cunosc pe mine — ştiu că n-am geniu şi că tu ai. Însă, în felul meu, se spune despre mine că sunt destul de capabil; sunt

competent într-adevăr în ce privește majoritatea metodelor clinice. Câteodată, luni de zile la rând, eu am fost conducătorul practic al clinicii noastre. Profesorul spune că planul e excelent, mă îndeamnă să mă apuc de treabă. Spune că el personal are să trăiască veșnic și că are să practice până în ultimul moment.

Dick își formă în minte imagini despre realizarea acestui plan înainte de a-și exprima vreo părere.

— Cum stau lucrurile din punct de vedere financiar? întrebă.

Franz își zvâcni în sus bărbia, sprâncenele, ridurile trecătoare de pe frunte, mâinile, coatele, umerii; își încordă mușchii picioarelor astfel că stofa pantalonilor i se umflă, își propulsă inima în gâtlej și vocea în cerul gurii.

— Asta e! Banii! se jelui el. Eu n-am mulți bani. Prețul în bani americani este două sute de mii de dolari. Măsurile moderniza... toare — își cântări plin de îndoială cuvântul — pe care și tu ai să le vezi necesare, au să coste douăzeci de mii de dolari americani. Dar clinica este o mină de aur — îți spun, i-am văzut registrele. Pentru o investiție de două sute douăzeci de mii de dolari avem un venit asigurat de...

Curiozitatea manifestată de Baby era atât de mare încât Dick o introduse în discuție.

— După experiența ta, Baby, întrebă el, n-ai constatat că atunci când un european vrea să-l contacteze *foarte* tare pe un american e ceva invariabil în legătură cu banii?

— Ce vrei să spui? întrebă ea cu inocență.

— Tânărul privat-docent, aici de față, consideră că el și cu mine ar trebui să ne lansăm în afaceri pe picior și să încercăm să-i atragem pe toți faliții nervoși din America.

Jenat, Franz o privi pe Baby în vreme ce Dick continuă:

— Dar cine suntem noi în fond, Franz? Tu porți un nume celebru și eu am scris două manuale. Ajunge asta ca să atragă pe cineva? Și pe urmă eu n-am banii aceștia — n-am nici măcar a zecea parte din ei... Franz surâse cinic. Sincer, nu-i am, îți spun. Nicole și Baby sunt bogate ca Cresus, dar eu n-am reușit încă să pun mâna pe banii lor.

Îl ascultau toți acum — Dick se întrebă dacă fata de la masa din spatele lor îl asculta și ea. Ideea asta îl atrase. Se hotărî s-o lase pe Baby să vorbească pentru el, așa cum adesea femeile sunt lăsate să-și ridice vocea pentru niște probleme care în fond nu depind de ele. Baby se transformă dintr-o dată în propriul ei bunic, rece și gata să experimenteze toate eventualitățile.

— Cred că e o sugestie la care ar trebui să te gândești, Dick. Nu știu exact ce-ți spunea doctorul Gregory, dar mie mi se pare...

În spatele lui, fata se aplecase într-un inel de fum de țigară și ridica ceva de pe jos. Fața lui Nicole se adaptă după a lui de

partea cealaltă a mesei — frumusețea ei, plutind și căutându-și loc să se cuibărească, se revărsă în iubirea lui, gata oricând s-o apere.

— Gândește-te la asta, Dick, insistă febril Franz. Când scrii probleme de psihiatrie, trebuie să ai contacte clinice concrete. Jung scrie, Bleuler scrie, Freud scrie, Forel scrie, Adler scrie — și toți sunt în contact permanent cu cazurile de dezordine mintală.

— Dick mă are pe mine, râse Nicole. Aș zice că are destulă dezordine mintală pe cap pentru un singur om.

— Asta e altceva, spuse Franz precaut.

Baby se gândea că dacă Nicole avea să locuiască în preajma unei clinici, ea însăși ar fi putut să-și permită să nu-i mai ducă grija.

— Trebuie să cântărim lucrurile cu toată atenția, spuse ea.

Deși amuzat de insolența ei, Dick nu o încurajă.

— Hotărârea asta mă privește pe mine, Baby, spuse el politicos. E drăguț din partea ta că vrei să-mi cumperi o clinică.

Dându-și seama că se amestecase, Baby se retrase în grabă.

— Bineînțeles, asta e cu totul și cu totul treaba ta.

— Un lucru atât de important ca ăsta nu poate fi decis așa, de la o zi la alta. Mă întreb cum mi-ar plăcea să mă gândesc la Nicole și la mine ancorați la Zürich — se întoarse către Franz anticipându-i răspunsul — știu, Zürich are uzină de gaz și apă curgătoare și lumină electrică — am trăit și eu acolo trei ani.

— Am să te las să te gândești, spuse Franz. Personal, am încredere..

O sută de perechi de bocanci de câte cinci pfunzi începură să bocăne către ușă și intrară și ei în curentul celor ce se retrăgeau. Afară, în răcoarea clarului de lună, Dick o văzu pe fata aceea legându-și sania de una din săniile mari din față. Se urcară cu toții în sania cu care veniseră și la pocnetul aprig al bicelor caii se încordară, cabrându-se în aerul rece. Pe lângă ei treceau, alergând și împletindu-se, siluete, cei mai tineri împingându-se unul pe altul jos din saniuțe, înfundându-se în zăpada moale, pe urmă fugind după caii porniți, ca să se prăbușească epuizați în câte o sanie sau să țipe că sunt abandonați. De o parte și de alta, câmpia era cufundată într-o liniște binefăcătoare; noaptea, prin care înainta cavalcada lor, era înaltă și nesfârșită. Acum, ajunși la țară, era mai multă liniște, ca și cum cu toții ar fi tras cu urechea, cu o spaimă atavică să audă lupii, prin zăpadă, în urma lor.

La Saanen se năpustiră cu toții la bal, unde văcarii, personalul hotelurilor, vânzătorii din magazine, profesorii de schi, ghizii, turiștii, țăranii se înghesuiseră dinainte. Reintrarea în aerul închis, cald, de acolo după entuziasmul panteist,

animalic, de afară li se înfăţişă ca o reîntoarcere spre cine ştie ce simbol cavaleresc, absurd, dar impresionant, tunător ca sunetul pintenilor de la cizmele de război, sau ca zgomotul dur al ţintelor de la bocanci pe parchetul unui salon de multă vreme închis. Se auzeau jodlere convenţionale, şi ritmul lor familiar îl îndepărtă pe Dick de ceea ce la început i se păruse romantic în toată împrejurarea. La început îşi spuse că simţea astfel pentru că reuşise să şi-o scoată pe fata aceea din gând; apoi, odată cu amintirea cuvintelor pe care i le spusese Baby, înţelese; „Trebuie să cântărim toate astea foarte atent" — şi înţelesurile nerostite din spatele vorbelor: „Tu eşti proprietatea noastră, şi ai s-o recunoşti mai devreme sau mai târziu. E o absurditate să mai ţii la faţada asta de independenţă".

De ani de zile Dick nu mai fusese în stare să acumuleze resentimente faţă de vreo făptură — din primul an la New Haven, când dăduse într-o revistă medicală peste un articol despre „igiena mintală". Acum constată deodată că-şi pierduse răbdarea cu Baby, încercând încă să se mai stăpânească, plin totuşi de resentimente faţă de insolenţa ei rece, de parvenită. Ar mai fi trebuit să mai treacă sute de ani până când vreo amazoană din acestea veleitară să poată măcar înţelege faptul că un bărbat nu poate fi vulnerabil decât în orgoliul lui, şi că rămâne delicat şi susceptibil la culme odată ce a constatat că se amestecă cineva în treburile lui — chiar dacă unii bărbaţi sunt dispuşi să discute teoretic despre asta mai târziu. Profesiunea doctorului Diver, care consta din a se îngriji de oalele sparte ale altora, îi dădea totuşi acum un fel de avans în problemele de acest fel.

— Prea multă politeţe, totuşi, în jurul nostru, spuse, pe drumul de întoarcere spre Gstaad în sania care aluneca, lin, pe zăpadă.

— Eu, personal, cred că aşa e mai bine, spuse Baby.

— Nu, nu e, insistă el, adresându-se acum aglomerării fără nume de blănuri, de alături. — Politeţea aici înseamnă o recunoaştere a faptului că toţi cei din jur sunt atât de fragili încât trebuie să te porţi cu mănuşi când îi abordezi. Există totuşi respectul faţă de om — nu poţi să-i spui prea uşor în faţă unui om că e un laş sau un mincinos, dar dacă ajungi să-ţi trăieşti toată viaţa menajând susceptibilităţile altora şi hrănindu-le vanitatea, până la urmă nu mai eşti în stare să-ţi dai seama ce anume *trebuie* totuşi să respecţi la ei.

— Eu cred că americanii iau prea în serios problema asta cu politeţea şi bunele maniere, spuse englezul mai vârstnic.

— Aşa zic şi eu, răspunse Dick. Tatăl meu avea manierele moştenite de pe vremurile când întâi trăgeai cu puşca şi pe urmă te gândeai să-ţi ceri, eventual, scuze. Oamenii înarmaţi —

dumneavoastră, europenii n-aţi mai purtat arme în viaţa civilă încă de la începutul secolului al optsprezecelea...

— Poate că, într-adevăr, n-am ţinut o puşcă în mână...

— Nu în mână. Şi nici în înţelesul adevărat al cuvântului.

— Dick, tu ai avut întotdeauna maniere frumoase, spuse Baby conciliantă.

Femeile îl priveau, de dincolo de grădina zoologică a blănurilor lor, cu o oarecare nelinişte. Englezul cel mai tânăr nu înţelegea ce se petrece — făcea parte din categoria oamenilor întotdeauna gata să escaladeze cornişele şi balcoanele, ca şi cum ar fi considerat că nu sunt altceva decât balustrada punţii unor vapoare — astfel că tot drumul până la hotel le spuse o poveste absurdă despre un meci de box cu cel mai bun prieten al lui, în care se părea că, ţinând prea mult unul la altul, se pocniseră timp de un ceas cu cea mai mare şi politicoasă rezervă. Dick simţea că devine sarcastic.

— Aşa că, de fiecare dată, când îţi ardea una, dumneata constatai că-ţi este prieten şi mai bun decât crezuseşi înainte.

— Îl respectam mai mult.

— Tocmai asta e premisa pe care n-o înţeleg. Dumneata şi prietenul dumitale cel mai bun vă luaţi, dintr-o pricină cu totul neînsemnată...

— Dacă dumneata nu înţelegi, eu n-am să-ţi pot explica, spuse tânărul englez cu răceală.

„...Aşa-mi trebuie dacă spun ce gândesc," îşi zise Dick.

Îi era ruşine că îi căutase ceartă omului, dându-şi seama că absurditatea poveştii consta în lipsa de maturitate a atitudinii eroilor în contrast cu felul sofisticat în care fusese povestită.

Atmosfera de carnaval continua să le domine grupul, astfel că intrară cu toţii în restaurant, unde un barman tunisian manevra iluminarea încăperii în contradicţie cu ora de noapte, şi unde melodia dominantă era cea a lunii, privind din ramele ei de gheaţă, prin ferestrele reci. În lumina aceasta, Dick constată că fata care-l atrăsese era devitalizată şi neinteresantă. Se întoarse de la ea, ca să guste întunericul, vârfurile ţigărilor licărind verzi şi argintii când luminile treceau în roşcat, o faşie de alb căzând peste dansatori atunci când se deschidea şi se închidea uşa.

— Acuma, spune-mi, Franz, întrebă el, mai crezi chiar că după ce stai toată noaptea şi bei bere, poţi să te întorci şi să-ţi convingi pacienţii că ai cu adevărat caracter? Nu crezi că au să te intuiască, că au să vadă în tine un gastropat?

— Eu mă duc la culcare, anunţă Nicole. Dick o însoţi până la uşa ascensorului.

— Aş veni cu tine, dar trebuie să-i demonstrez lui Franz că nu sunt făcut să fiu clinician.

Nicole intră în ascensor.

— Baby are mult bun-simţ, spuse ea gânditoare.

— Baby e o...

Uşa pocni închizându-se. În faţa bâzâitului metalic al cutiei pornite în sus, Dick îşi termină fraza în gând: „...Baby e o femeie vulgară, egoistă".

Însă două zile mai târziu, în sania care-l ducea împreună cu Franz spre gară, Dick recunoscu faptul că avea o părere bună despre întreaga chestiune.

— Începem să ne învârtim în cerc, recunoscu el. Când trăim pe picior mare, aşa ca noi, urmează o serie inevitabilă de încordări, şi Nicole nu le poate supravieţui uşor. Dealtfel şi calitatea pastorală a vieţii, acolo, pe Riviera, începe să se schimbe — la anul are să fie un sezon monden în adevărul înţeles al cuvântului.

Treceau prin faţa patinoarelor de un verde fragil de unde izbucneau valsuri vieneze; uniformele colorate ale multor şcoli din regiunile de munte licăreau pe fundalul cerului de un albastru palid.

— ...Nădăjduiesc c-o să fim în măsură s-o facem, Franz. Eşti singurul om cu care m-aş gândi să încerc aşa ceva...

Rămas bun, acum, Gstaad! Rămas bun vouă, chipuri proaspete, flori dulci şi reci, fulgi de zăpadă în noapte. Adio, Gstaad, adio!

CAPITOLUL II

Într-o dimineaţă de iulie, Dick se deşteptă la ceasurile cinci, după un vis prelung despre război, se îndreptă spre fereastră şi rămase o clipă să privească în jos, spre Zugersee. Visul începuse într-o notă de grandoare sumbră; uniforme bleumarin străbătând o piaţă întunecată în urma unor fanfare care intonau partea a doua din suita lui Prokofiev; *Dragostea celor trei portocale*. Curând urmaseră maşini de pompieri, simboluri ale dezastrului, şi o revoltă înspăimântătoare, a unor grupuri de mutilaţi într-o gară de schimb. Îşi aprinse lampa de pe măsuţa de noapte şi îşi însemnă visul în amănunt, terminând cu notaţia pe jumătate ironică: „Şocul de bombardament al unui necombatant".

Aşezat aşa, pe marginea patului, avea sentimentul că încăperea, casa şi noaptea întreagă sunt pustii. În camera de alături, Nicole murmură ceva cu o voce deznădăjduită şi el simţi, din toată inima, regrete pentru singurătatea, oricare ar fi fost, pe care o simţea ea prin somn. Pentru el timpul rămânea nemişcat şi apoi, o dată la câţiva ani, se accelera într-o

izbucnire, ca un film prezentat cu viteză sporită, însă pentru Nicole anii treceau după ceas şi calendar, după aniversări şi cu conştiinţa tot mai ascuţită a frumuseţii ei pieritoare.

Chiar şi acest an şi jumătate pe care-l petrecuseră până acum la Zugersee i se părea ei timp pierdut, anotimpurile nefiind marcate decât de muncitorii de pe şoseaua care se arăta trandafirie în mai, cafenie în iulie, neagră în septembrie şi albă iarăşi, primăvara. Ieşise la viaţă din prima ei boală, proaspătă, plină de noi speranţe, aşteptându-se la atât de multe, şi totuşi lipsită de orice subzistenţă în afară de Dick, crescând nişte copii pe care se putea doar preface, cu blândeţe, că îi iubeşte, ocupându-se de orfani. Oamenii pentru care simţea ea simpatie, cei mai mulţi dintre ei nişte răzvrătiţi, o neliniştea şi aveau un efect negativ asupra ei — căuta în ei vitalitatea care-i făcuse independenţi, sau creatori, sau înăspriţi, şi o căuta în zadar — căci secretele lor erau îngropate adânc în bătăliile duse de ei în copilărie şi pe care le uitaseră cu totul. Pe ei îi interesau mai degrabă armonia şi farmecul Nicolei, cealaltă faţă a maladiei ei. Ea însăşi ducea o viaţă singuratică, stăpânindu-l pe Dick ca pe un bun personal, ştiind bine că Dick nu voia să se lase stăpânit astfel.

De multe ori el încercase, fără să izbutească, să renunţe la controlul pe care îl exercitase odinioară asupra ei. Petreceau multe ceasuri frumoase împreună, aveau conversaţii fermecătoare între ceasurile de iubire din nopţile lor albe, însă întotdeauna când se întorcea de la ea spre a rămâne singur cu sine însuşi o lăsa pe ea strângând în mâini un Nimic mare şi privindu-l cu ochii ficşi, dându-i acestui nimic multe nume, dar ştiind că nu este altceva decât speranţa că avea să se întoarcă la ea cât mai curând.

Îşi făcu ghemotoc, cu un gest brutal, perna, se lungi din nou în pat şi-şi sprijini ceafa de ea, aşa cum fac japonezii ca să-şi încetinească circulaţia sângelui, şi astfel adormi iarăşi un timp. Mai târziu, pe când se bărbierea, se trezi şi Nicole şi începu să se învârtă prin casă, distribuind ordine scurte copiilor şi servitorilor. Lanier veni să-l urmărească pe tatăl său cum se bărbiereşte — trăind astfel în preajma unei clinici psihiatrice căpătase o încredere extraordinară în tatăl său şi o admiraţie nelimitată faţă de el, laolaltă cu o indiferenţă exagerată faţă de cei mai mulţi dintre oamenii în toată firea din jur; pacienţii îi apăreau fie în aspectele lor stranii, maladive, fie ca nişte creaturi devitalizate, mult prea corecte şi lipsite de personalitate. Era un băieţaş frumos, care promitea mult şi Dick îi consacra o mare parte din timpul său, stabilind între ei relaţiile dintre un ofiţer plin de simpatie, dar foarte pretenţios şi un soldat dominat de respectul ierarhic

— De ce, îl întrebă Lanier, îţi laşi întotdeauna puţin clăbuc pe păr, în creştet, atunci când te bărbiereşti?

Dick îşi mişcă, cu precauţie, buzele acoperite de săpun:

— N-am reuşit niciodată să aflu nici eu. M-am întrebat şi eu de multe ori. Cred că din cauză că mi se mânjeşte de săpun degetul atunci când îmi rad linia perciunilor, însă cum ajunge pe urmă în păr nu ştiu.

— Am să stau să mă uit mâine dimineaţă de la început.

— Asta-i singura ta întrebare înainte de micul dejun?

— Eu nu zic că e într-adevăr o întrebare.

— Aici ai dreptate.

O jumătate de oră mai târziu, Dick se îndreptă spre clădirea administraţiei. Împlinise treizeci şi şapte de ani — refuzând încă să-şi lase barbă avea totuşi un aer mai doctorat decât pe vremuri, pe Riviera. De un an şi jumătate, trăia în clinica aceasta care era în mod cert una dintre cele mai bine înzestrate din Europa. Ca şi cea a lui Dohmler, era o clinică modernă — nu ca pe vremuri o singură clădire întunecoasă, sinistră, ci un adevărat sat în miniatură, cu clădirile răspândite şi, totuşi, fără să lase astfel impresia, bine strânse laolaltă. Dick şi Nicole îi adăugaseră mult în ce priveşte aspectul exterior, astfel încât întreg stabilimentul era acum un lucru frumos, vizitat invariabil de orice patologist în trecere prin Zürich. Dacă i s-ar fi adăugat şi o clădire pentru personalul terenurilor de sport, ar fi putut foarte bine să se înfăţişeze ca orice club sportiv în aer liber. *Eglantine* şi *Mestecănişul,* casele pentru cazurile definitiv condamnate la negură mintală, erau aşezate în spatele unor paravane de arbori, mai la o parte de clădirea centrală, ca nişte puncte întărite camuflate. În spate, era o fermă mare, cultivată în parte de pacienţi. Existau trei ateliere pentru ergoterapie, plasate toate sub un singur acoperiş, şi de aici îşi începea vizita de dimineaţă doctorul Diver. Atelierul de tâmplărie, întotdeauna plin de soare, exhala mirosul dulceag de rumeguş, dintr-o epocă pierdută a lemnului; întotdeauna se afla aici câte o jumătate de duzină de oameni, bătând cu ciocanul, desenând planuri, aferaţi — oameni tăcuţi care-şi ridicau ochii solemni de la lucrul lor când trecea el pe acolo. El însuşi un bun tâmplar, se opri o clipă să discute cu ei despre eficienţa anumitor unelte, vorbindu-le cu vocea calmă, plină de personalitate şi de interes pentru munca lor. Alături era legătoria de cărţi, adaptată pentru pacienţii cu mai mare mobilitate, dar care nu erau în toate cazurile şi cei cu cele mai multe şanse de recuperare. Ultima cameră era rezervată pentru ţesătorie şi lucrări de gravură. Feţele pacienţilor de aici purtau expresia unui om care a suspinat din adânc, dând la o parte o problemă insolubilă — însă asemenea suspine aici marcau doar reînceputul unor noi cicluri de frământare

obsesivă, nu pe o linie dreaptă, ca la oamenii normali, ci într-un acelaşi cerc. Mereu şi mereu în cerc. În cerc pentru totdeauna. Însă culorile luminoase ale materialelor cu care lucrau le dădeau străinilor iluzia momentană că totul era bine, ca într-o grădiniţă de copii. Aceşti pacienţi se luminară la faţă când intră doctorul Diver. Majoritatea îl simpatizau mai mult decât pe doctorul Gregorovius. Cei care trăiseră odată în lumea normală erau, fără excepţie, mai mult atraşi de el. Erau câţiva care gândeau că el i-ar neglija, sau că n-ar fi un om simplu şi direct, sau că ar fi pozat. Răspunsurile lor se cam asemănau cu cele pe care Dick le-ar fi obţinut de la oameni în afara activităţii sale profesionale, însă erau contorsionate şi alterate.

Exista mai ales o englezoaică ce-i vorbea întotdeauna despre un subiect pe care-l considera o proprietate personală a ei.

— Aveţi muzică deseară?

— Nu ştiu, răspunse el. Nu l-am văzut încă pe doctorul Ladislau. Cum v-a plăcut concertul pe care ni l-au dat aseară doamna Sachs şi domnul Longstreet?

— Era aşa-şi-aşa...

— Mie mi s-a părut că a fost frumos — mai ales Chopin.

— Mie mi s-a părut că a fost aşa-şi-aşa.

— Când o să cântaţi şi dumneavoastră ceva pentru noi?

Ea ridică din umeri părând oarecum încântată de întrebarea asta.

— Odată şi odată am să cânt. Dar eu când doar aşa-şi-aşa.

Ştiau cu toţii că ea nu ştia să cânte la pian — avea două surori care erau muziciene strălucite, însă ea nu reuşise să înveţe nici măcar notele.

Din ateliere, Dick merse mai departe să-şi facă vizita la *Eglantine* şi la *Mestecăniş.* Văzute din afară şi aceste case erau la fel de luminoase şi de vesele ca şi celelalte; Nicole le proiectase mobilierul şi decoraţiile interioare pornind de la baza necesară a grilajelor şi a barelor de la ferestre şi a mobilelor înşurubate în podea. Lucrase cu atâta imaginaţie încât nici chiar vizitatorii avizaţi n-ar fi visat că lucrătura delicată, ca în filigram, de fier forjat, de la ferestre era în realitate un zăvor puternic, de nezdruncinat, al unei ieşiri, că piesele de mobilier oglindind tendinţele tubulare moderne erau mai de neclintit de la locul lor decât creaţiile masive ale mobilierelor eduardiene — până şi florile erau prinse în degete de fier şi orice ornament şi decoraţiune, oricât de întâmplătoare, erau tot atât de neclintite ca şi grinzile care încheagă zgârie-norii. Ochii ei neobosiţi ştiuseră să scoată din fiecare încăpere capacitatea maximă de utilizare. Când i se făceau complimente, răspundea grăbită că ea nu era decât o simplă decoratoare.

Pentru cei ale căror busole nu erau cu desăvârşire stricate, multe amănunte din aceste case păreau ciudate. Doctorul Diver găsea adesea prilejul de a se amuza la *Eglantine,* pavilionul pentru bărbaţi; aici era, de pildă, un caz, adevărată piesă de colecţie, un om convins că dacă ar fi putut merge pe jos gol-goluţ, fără a fi molestat, între Place de l'Etoile şi Place de la Concorde, la Paris, ar fi rezolvat multe probleme de cea mai mare importanţă — şi poate, se gândea Dick, chiar avea dreptate.

Cazul cel mai interesant era în pavilionul principal. O femeie de vreo treizeci de ani, internată în clinică de şase luni; o pictoriţă americană locuind de multă vreme la Paris. Maladia ei nu prezenta o vindecare prea satisfăcătoare. Se întâmplase să o găsească o verişoară când intrase într-o criză acută, şi după un interludiu nesatisfăcător într-una din clinicile improvizate, la modă, din marginea oraşului, rezervate mai ales pentru turişti — victime ale drogurilor şi băuturii — reuşise să o aducă în Elveţia. La internare fusese o femeie excepţional de frumoasă — acum era doar o masă informă de suferinţe abia respirând. Orice analiză a sângelui refuzase să livreze vreun indiciu şi boala îi fusese diagnosticată drept o eczemă nervoasă, deşi acest diagnostic nu satisfăcea pe nimeni. Suferea de două luni de această maladie, ca şi cum ar fi fost închisă în maşinăria de tortură medievală numită „Fecioara de Fier". Era coerentă, chiar uneori plină de strălucire, bineînţeles în limitele halucinaţiilor ei caracteristice.

Era în mod special pacienta lui. În crizele ei de hiperexcitaţie, Dick era singurul medic în măsură „să facă ceva pentru ea". Cu câteva săptămâni înainte, într-una din multele ei nopţi de insomnie torturantă, Franz reuşise să-i provoace, prin hipnoză, câteva ceasuri din somnul atât de necesar, însă după aceea nu mai izbutise niciodată să-şi repete succesul. Hipnoza era o armă în care Dick n-avea încredere şi pe care o folosea rar, pentru că ştia că nu reuşea întotdeauna să se aducă pe sine în starea necesară — încercase o dată cu Nicole şi ea pur şi simplu îi râsese în nas cu dispreţ.

Femeia din camera douăzeci nu-l putea vedea atunci când intra în căpere — întreaga regiune din jurul ochilor îi era monstruos de inflamată. Vorbea cu o voce puternică, amplă, adâncă, excitantă.

— Cât are să mai dureze? Are să ţină aşa o veşnicie?

— Acum n-are să mai dureze mult timp. Doctorul Ladislau îmi spune că au început să se degajeze regiuni mari.

— Dacă aş şti ce-am făcut ca să merit asta, aş îndura-o fără să mă plâng.

— Nu e bine să fim prea mistici în problema asta — noi o identificăm acum ca pe o problemă nervoasă. E ceva în legătură cu roşeaţa — când eraţi fetiţă roşeaţi uşor?

Ea zăcea întinsă pe spate cu faţa îndreptată spre tavan.

— N-am mai avut nici un motiv să roşesc de când mi-au ieşit măselele de minte.

— N-aţi săvârşit şi dumneavoastră, ca oricare, partea dumneavoastră de mici păcate şi de greşeli?

— N-am nimic să-mi reproşez.

— Sunteţi foarte norocoasă.

Femeia reflectă un moment; vocea îi răzbătea prin faţa bandajată, bântuită de melodii subpământene:

— Împărtăşesc soarta femeilor din epoca mea când i-am provocat la război pe bărbaţi.

— Şi spre surpriza dumneavoastră s-a dovedit că şi războiul acesta a fost exact ca toate celelalte războaie, răspunse el adoptându-i afectările de exprimare.

— Exact ca toate războaiele. Ea meditâ o clipă. Eşti trişată, sau dacă nu obţii şi tu o victorie *à la Pirrus,* eşti de-a dreptul distrusă şi ruinată pe viaţă — nu mai rămâne din tine decât un ecou sinistru venind dinspre un zid căzut în ruină.

— Dumneavoastră nu sunteţi nici distrusă şi nici ruinată pe viaţă, îi spuse el. Şi în fond sunteţi chiar sigură că aţi luat parte la un război adevărat?

— Uită-te la mine! strigă, furioasă.

— Aţi suferit, dar multe alte femei au suferit şi ele până să-şi dea seama că s-au înşelat dându-se drept bărbaţi. Discuţia devenea o ceartă şi el bătu în retragere. — În orice caz, nu trebuie să confundaţi un unic eşec cu o înfrângere totală.

Ea pufni: — Vorbe frumoase! şi spusele acestea transpirând prin crusta ei de suferinţă, îl umiliră.

— Am vrea să ajungem la raţiunile adevărate care au făcut necesară internarea dumneavoastră aici — începu Dick, însă ea îl întrerupse.

— Eu sunt aici ca un simbol pentru ceva. Credeam că poate dumneata ai să ştii pentru ce anume.

— Sunteţi bolnavă, spuse mecanic.

— Atunci ce-a fost lucrul acela pe care aproape că reuşisem să-l aflu?

— O boală şi mai gravă.

— Asta-i tot?

— Asta-i tot. Se asculta, cu dezgust, cuminte, însă, aici şi acum, vastitatea subiectului nu putea fi comprimată decât într-o minciună. — În afară de asta, nu e altceva decât confuzie şi haos. N-am să vă ţin acum conferinţe — ne dăm seama prea acut de suferinţele fizice pe care le îndura-ţi. Însă numai făcând

faţă problemelor de zi cu zi, oricât de banale şi de plictisitoare vi s-ar părea, veţi reuşi să faceţi lucrurile să se integreze iarăşi coerent în dumneavoastră. După asta — poate veţi fi în stare să examinaţi singură...

Vorbea tot mai rar, ca să-i evite încheierea inevitabilă a gândurilor: — Să vă examinaţi singură frontierele conştiinţei.

Fruntariile pe care artiştii au menirea să le cerceteze nu erau pentru ea accesibile, n-aveau să fie niciodată. Era prea delicată, eventual ar fi putut să-şi găsească liniştea într-un misticism blând. Explorările erau pentru cei care au în vine şi sânge ţărănesc, cei cu coapse puternice şi glezne groase şi care pot îndura pedepsele aşa cum primesc pâinea şi sarea, cu fiecare părticică a trupului şi sufletului lor.

— Nu pentru dumneata, aproape că-i spuse cu voce tare. E un joc prea dur pentru dumneata.

Şi cu toate acestea, în majestatea îngrozitoare a suferinţei ei, el i se dăruia fără rezerve, aproape cu o pasiune sexuală. Simţea dorinţa s-o strângă în braţe, aşa cum făcuse atât de des cu Nicole, să-i îndrăgească, până şi greşelile, până într-atâta făceau parte, în fond, din ea însăşi. Lumina portocalie strecurată prin obloanele trase, sarcofagul siluetei ei întinse pe pat, pata care era faţa ei, glasul cercetându-şi vacuitatea bolii şi găsind acolo numai abstracţii îndepărtate...

Când el se ridică în picioare, lacrimile ei se revărsară ca o lavă, prin bandaje.

— Plătesc pentru ceva, şopti ea. Trebuie să iasă ceva de aici...

Se aplecă spre ea şi o sărută pe frunte.

— Trebuie să încercăm toţi să fim buni, spuse.

Când ieşi din cameră o trimise pe infirmieră să stea cu ea. Mai erau şi alţi pacienţi care trebuiau văzuţi: o fetiţă americană de cincisprezece ani care fusese crescută după principiul că, în fond, copilăria trebuie să fie exclusiv alcătuită din distracţii — vizita lui acum era determinată de faptul că tocmai îşi ciopârţise părul cu foarfeca de unghii. Nu se puteau face prea multe pentru ea — istoria familiei îi era plină de nevroze şi nu exista în trecutul ei nimic stabil pe care să se poată clădi ceva. Tatăl, el însuşi un om normal şi conştiincios, încercase să-şi apere descendenţii, prea nervoşi, de necazurile vieţii şi reuşise doar să-i împiedice să-şi dezvolte capacităţile de adaptare la surprizele inevitabile ale vieţii. Dick nu avea prea multe de spus într-un caz ca acesta: — Helen, când simţi că nu ştii ce să faci, trebuie s-o întrebi pe o soră, trebuie să te înveţi să ceri şi sfaturile altora. Promite-mi c-ai să faci aşa.

Ce însemna o promisiune când mintea era bolnavă? Mai aruncă o privire, într-altă cameră, unei fragile refugiate din

Caucaz, acum legată cu conştiinciozitate într-un hamac, care la rândul său era cufundat într-o baie caldă, şi în camera cu cele trei fiice ale unui general portughez care alunecau aproape pe nesimţite spre pareză. Intră în camera următoare şi-l încredinţă pe un psihiatru, victimă a unui colaps nervos, că era mai bine, mereu mai bine, şi celălalt căuta să citească pe faţa lui ca să se lase convins, pentru că acum nu mai depindea de lumea reală decât prin asigurările pe care le putea găsi în rezonanţele, sau în lipsa de rezonanţe, din vocea doctorului Diver. După aceea Dick concedie un infirmier dezordonat şi pe urmă constată că se făcuse vremea dejunului.

CAPITOLUL III

Masa luată în comun cu pacienţii reprezenta o corvoadă căreia el îi făcea faţă cu un sentiment de apatie. Societatea strânsă în sufragerie, şi din care nu făceau parte, desigur, cei internaţi în vilele *Eglantine şi Mestecănişul,* era, la prima vedere, destul de convenţională, însă întotdeauna apăsată de o melancolie întunecoasă. Medicii care erau de faţă întreţineau, de obicei, conversaţia, însă cei mai mulţi dintre pacienţi, ca istoviţi parcă de ocupaţiile lor de dimineaţă sau deprimaţi de vecinii lor de masă, vorbeau puţin şi-şi ţineau privirile pironite în farfurii.

Odată terminat dejunul, Dick se reîntoarse la vila lui. Nicole era în salon, cu o expresie ciudată pe faţă.

— Citeşte asta, îi spuse.

Deschise scrisoarea. Era de la o femeie, căreia i se făcuseră recent formele de ieşire, deşi cu mult scepticism din partea doctorilor. Îl acuza, în termeni precişi, de a-i fi sedus fiica, pe vremea când fusese internată împreună cu mama ei, într-o perioadă critică a bolii acesteia. Semnatara presupunea că doamna Diver avea să-i fie recunoscătoare pentru informaţie şi pentru că avea astfel să afle exact „ce fel de om" era soţul ei.

Dick citi scrisoarea încă o dată. Deşi era concepută într-o engleză limpede şi concisă, o recunoscu de îndată ca fiind opera unui maniac. O singură dată făcuse cu fata, o brunetă micuţă, dispusă spre cochetării, un drum până la Zürich, şi asta la cererea ei, iar seara o adusese înapoi la clinică. Din plictiseală, şi mai mult cu indulgenţă, o sărutase. Mai târziu, ea încercase să ducă lucrurile mai departe, însă el nu era interesat de aşa ceva şi, probabil din cauza aceasta, fata ajunsese să-l antipatizeze, şi o scosese pe maică-sa din clinică.

— Scrisoarea asta e o halucinaţie, spuse. N-am avut nici o relaţie de nici un fel cu fata aceea. Nici măcar nu-mi plăcea.

— Da, am încercat să-mi spun şi eu asta, zise Nicole.

— Sigur că n-ai să crezi aşa ceva?

— Am stat aici singură toată vremea.

El îşi coborî vocea pe un ton de reproş şi se aşeză alături de ea.

— Dar e absurd. E o scrisoare de la o bolnavă mintal.

— Şi eu am fost bolnavă mintal.

El se ridică în picioare şi îi vorbi cu o voce mai autoritară.

— Nicole, ce-ai zice să nu ne mai pierdem vremea cu prostii? Du-te şi ia copiii, să pornim.

În automobil, Dick conducând, ocoliră micile promontorii ale lacului, oglindind pe parbriz arsura luminii şi a apei, trecând printr-un tunel în cascade de verdeaţă. Era automobilul lui Dick, un Renault atât de mic încât ei aproape că nu încăpeau înăuntru, cu excepţia copiilor, între care *Mademoiselle*, guvernanta lor, se înălţa ca un catarg pe bancheta din spate. Cunoşteau fiecare kilometru din drumul acesta — şi locul unde aveau să simtă mirosul de pin şi cel unde domina mirosul fumului de la plitele de gătit. Un soare negru pe care era gravată ca pe o monedă o faţă, bătea cu toată puterea pe pălăriile de paie ale copiilor.

Nicole era tăcută; Dick se simţea stânjenit parcă sub privirea ei directă, aspră. Adesea, se simţea singur când era numai cu ea, şi adesea ea îl obosea cu revărsări scurte de destăinuiri personale pe care le rezerva exclusiv pentru urechile lui. „Aşa sunt eu — sunt mai degrabă aşa", însă în dupa-amiaza asta i-ar fi părut bine dacă ea ar fi sporovăit grăbită, un timp, ca să-l lase să-i vadă din când în când gândurile. Situaţia era întotdeauna mult mai prevestitoare de rele atunci când se retrăgea în ea însăşi şi închidea toate porţile după ea.

La Zug, guvernanta coborî şi-i părăsi. Soţii Diver se apropiau acum de Târgul de la Agiri, trecând printr-o adevărată menajerie de maşini gigantice care le făceau cu greu loc printre ele. Dick parcă automobilul şi când Nicole rămase nemişcată privindu-l, îi spuse: „Haide, iubito". Buzele i se traseră de pe dinţi într-un surâs brusc, îngrozitor, şi el simţi cum i se contractă stomacul, dar ca şi cum n-ar fi remarcat nimic, repetă: „Haide. Ca să poată coborî şi copiii".

— O, vin şi eu numaidecât, răspunse ea smulgându-şi parcă vorbele dintr-o poveste care i se desfăşura undeva, în adâncurile fiinţei, prea rapidă pentru ca el s-o poată înţelege. — Nu-ţi face tu griji. Am să vin...

— Atunci vino.

Se întoarse aproape cu spatele la el pe când mergeau alături, unul lângă altul, însă zâmbetul îi mai pulsa încă pe faţă, ironic şi îndepărtat. Numai când Lanier îi spuse ceva de câteva ori la

rând reuşi să-şi fixeze atenţia asupra unui obiect, o pantomimă cu marionete, şi să privească puţin într-acolo.

Dick încerca să se gândească ce-ar fi trebuit să facă. Dualismul cu care o urmărea — punctul de vedere al soţului, şi cel al psihiatrului — îi paraliza, într-o măsură tot mai mult, facultăţile. În aceşti nouă ani reuşise să-l tragă după ea de câteva ori dincolo de linia normalului, dezarmându-l în felul în care-i trezea compasiunea sau printr-o revărsare de spirit, fantastic şi dezaxat, astfel încât numai după ce se termina întreg incidentul ajungea şi el să-şi dea seama, odată cu senzaţia de uşurare survenită după încordarea dinainte, că reuşise să-l implice iarăşi într-o trăire în care el ar fi trebuit să-şi menţină facultăţile mintale intacte.

O discuţie cu Topsy despre paiaţele de la teatrul de marionete — dacă adică erau aceleaşi paiaţe pe care le mai văzuseră şi anul trecut la Cannes — rezolvându-se, întreaga familie îşi reluă plimbarea pe lângă tarabele târgului sub cerul liber. Bonetele femeilor, ivindu-se pe deasupra jacheţelelor de catifea, fustele largi, în culori vii, din porturile tradiţionale ale diferitelor cantoane, păreau acum să se mişte cu modestie pe lângă vopselele ţipătoare ale căruţelor şi obiectelor expuse la târg. Se auzeau zgomotele neîntrerupte, zumzuitoare, ale diverselor spectacole de bâlci.

Nicole o rupse la fugă, brusc, atât de neaşteptat încât o clipă Dick nici nu-i observă lipsa de lângă el. Îi văzu deodată, departe, rochia galbenă strecurându-se prin mulţime, ca o fluturare de culoare pe linia de despărţire dintre realitate şi irealitate, şi porni în fugă după ea. Pornise în goană, pe ascuns, şi el o urmărea la fel de tăcut. Când întreaga după-amiază fierbinte din jur căpătă dintr-o dată o culoare stridentă şi înspăimântătoare, lui îi pieriră cu totul din minte copiii; apoi simţi impulsul să se întoarcă şi să alerge îndărăt la ei, trăgându-i într-o parte şi într-alta, apucându-i de braţ şi trăgând cu ochiul spre tarabele bâlciului.

— *Madame*, strigă după o femeie tânără din spatele unei roţi mari de loterie. *Est-ce que je peux laisser ces petits avec vous deux minutes? C'est très urgent — je vous donnerai dix francs.*

— *Mais oui*[1].

Îi împinse pe copii spre pavilionul unde era această femeie. *Alors — restez avec cette gentille dame.*

— *Oui, Dick*[2].

Se repezi iarăşi după ea, însă acum o pierduse; se învârti după căişori, rotindu-se mereu de jur împrejur până când îşi

[1] Pot să-i las pe micuţii aceştia cu dumneavoastra? E ceva foarte urgent — am să vă dau zece franci. — Da, sigur (fr.) (n. tr.).

[2] Haideţi, rămâneţi cu doamna asta drăguţă. — Da, Dick (fr.) (n. tr.).

dădu seama că alerga pur şi simplu pe lângă maşinărie şi vedea mereu acelaşi căluţ. Îşi făcu loc cu coatele prin mulţime; pe urmă, amintindu-şi de o preferinţă mai veche a Nicolei, ridică marginea unui cort de ghicitoare şi privi înăuntru. O voce mormăind monoton îl salută: — *La septième fille d'une septième fille née sur les rives du Nil — entrez, Monsieur...*[1]

Lăsând să cadă pânza cortului, alergă spre locul unde se termina parcul de distracţii, pe malul lacului, şi unde o roată imensă a norocului se rotea încet sub cerul gol. Acolo o găsi.

Pentru moment era singură în barca aflată tocmai atunci în susul roţii, şi pe când barca începea să coboare, o văzu cum râdea cu hohote; se trase la loc în mulţime unde, când roata se roti iarăşi, isteria intensă a Nicolei începu să se facă remarcată.

— *Regardez-moi ça.*

— *Regarde donc cette Anglaise*[2].

Roata cobora iarăşi — de data aceasta îşi încetinise ritmul, ca şi muzica, şi o duzină de persoane se strânseseră în jurul ei, cu toţii îndemnaţi de calitatea râsului ei să surâdă cu un fel de simpatie neroadă. Însă când Nicole îl văzu pe Dick, râsul îi pieri — făcu un gest ca şi cum ar fi vrut să se strecoare şi să fugă de el; Dick o apucă de braţ şi o ţinu aproape de el îndepărtându-se împreună.

— De ce ţi-ai pierdut firea aşa?

— Ştii foarte bine de ce.

— Nu, nu ştiu.

— E o adevărată ruşine — dă-mi drumul — e o insultă pe care o aduci inteligenţei mele. Crezi că n-am văzut-o pe fata aia cum se uita la tine — fata aia mică, negricioasă? O, ce comedie — şi e un copil, n-are mai mult de cincisprezece ani. Ce, crezi că n-am văzut?

— Stai aici o clipă şi linişteşte-te.

Se aşezară la o masă, însă ochii ei erau un abis de suspiciune, îşi mişca mereu mâna ca şi cum vederea i-ar fi fost întreruptă de ceva. — Vreau ceva de băut — vreau un coniac!

— Coniac n-ai voie — poţi să iei o bere, dacă ţii.

— De ce n-am voie coniac?

— Nu mai discutăm asta acum. Ascultă-mă — toată chestia cu fata aia e pur şi simplu o închipuire de-a ta, înţelegi ce vreau să spun?

— E-ntotdeauna o închipuire de-a mea când văd ceva ce n-ai vrea tu să văd.

El avea o senzaţie de vinovăţie, ca într-un coşmar în care suntem acuzaţi de o crimă pe care o recunoaştem ca ceva cu

[1] Cea de-a şaptea fiică a unei a şaptea fete, născută pe malurile Nilului — intraţi, domnule (fr.) (n. tr.).

[2] Ia uitaţi-vă la asta. — Ia uite la englezoaica asta (fr.) (n. tr.).

neputinţă de negat, ca făcând parte din viaţa noastră, dar pe care, când ne trezim, ne dăm seama că n-am săvârşit-o. Ochii lui ocoleau acum privirile ei.

— Am lăsat copiii cu o ţigancă într-un cort la bâlci. Ar trebui să mergem să-i luăm.

— Dar cine-ţi închipui că eşti tu? întrebă ea. Svengali?

Cu cincisprezece minute mai înainte fuseseră o familie unită, reală. Acum când ea era împinsă cu de-a sila de el împotriva propriei lui voinţe, avea impresia că toţi, copiii, soţul, erau în ochii ei doar un accident primejdios pentru ea.

— Ne întoarcem acasă.

— Acasă! strigă ea cu o voce cu totul scăpată de sub control încât, în accentele mai sonore, îi tremură şi i se frânse. — Şi acolo, să stăm aşa şi să mă gândesc că nu facem altceva, cu toţii, decât să putrezim de-a-mpicioarelea şi că în fiecare cutie pe care-o deschid se află cenuşa copiilor mei morţi? Ce murdărie!

Aproape cu uşurare constata cum vorbele pe care le spunea o eliberau, o purificau, şi Nicole, sensibilizată în tot trupul, parcă îndurerat, îi observă îndepărtarea aşa cum i se întipărea pe faţă. Propriul ei chip i se îmblânzi deodată şi deveni brusc rugătoare: — Ajută-mă, ajută-mă, Dick!

Un val de suferinţă chinuitoare îl străbătu din creştet până în tălpi. Era îngrozitoare senzaţia că o astfel de construcţie zveltă, înaltă asemenea unui turn, nu se putea înălţa, ci rămânea doar suspendată, suspendată departe de el, dar depinzând de el. Până la un punct aşa şi era bine; pentru asta existau bărbaţii, ca bârnă de susţinere, ca un planşeu şi un calcul logaritmic; într-un fel sau altul ei, Dick şi Nicole, ajunseseră o singură fiinţă omogenă, nu opunându-se, ci completându-se; ea era de asemenea şi fiinţa lui Dick, era seceta care-i usca măduva din oase. El nu mai era acum în stare să-i privească dezintegrările fără să ia parte la ele. Intenţia lui în ce-o privea se revărsa spre ea ca un val de tandreţe şi compasiune — însă nu putea lua decât atitudinea caracteristic modernă de a-i servi drept paravan. Avea să cheme o infirmieră de la Zürich să-i preia supravegherea la noapte.

— *Tu poţi* să mă ajuţi pe mine.

Insistenţele ei pline de tandreţe îl făceau literalmente să-şi piardă pământul de sub picioare. — Tu m-ai mai ajutat până acuma — poţi să mă ajuţi şi acuma.

— Eu nu te pot ajuta decât în acelaşi fel, ca şi până acum.

— Dar trebuie să fie cineva să mă poată ajuta.

— Poate. Dar cel mai mult te poţi ajuta tu singură. Haide acuma să-i luăm pe copii.

În bâlci erau o mulţime de vagoane cu loterii şi toate cu roţi albe. Dick se sperie când se interesă la primul dintre ele şi cel

interogat habar n-avea despre ce era vorba. Cu ochii răi, Nicole stătea deoparte, renegându-i pe copii, degajându-se de ei cu resentiment ca făcând şi ei parte din lumea definită pe care ea căuta s-o facă deodată amorfă. Până la urmă Dick îi găsi, înconjuraţi de o mulţime de femei, care-i examinau încântate ca pe nişte mărfuri de preţ, şi de copii de ţărani, care-i priveau cu ochii mari.

— *Merci Monsieur, el Monsieur este trop généreux, C'était un plaisir, M'sieur, Dame. Au revoir, mes petits*[1].

Porniră pe drumul de întoarcere scăldaţi într-un val de suferinţă fierbinte; automobilul era încărcat acum de spaimele şi suspiciunile lor reciproce, şi buzele copiilor erau strânse de dezamăgire şi deziluzie. Suferinţa li se ridica acum în faţă în culori teribile, întunecate, nefamiliare lor. Undeva pe lângă Zug, Nicole, cu un efort convulsiv, repetă o remarcă pe care o mai făcuse mai devreme în legătură cu o casă gălbuie, ceţoasă, mai retrasă de la şosea, şi care arăta ca un tablou cu culorile încă nu cu totul uscate, însă nu era decât un efort de a se mai agăţa de o frânghie care-i aluneca prea repede printre degete.

Dick încercă să se odihnească. Adevărata luptă avea să înceapă curând, odată ajunşi acasă şi poate că avea să trebuiască să se apuce iarăşi, răbdător, multă vreme de acum încolo, să reconstituie, piesă cu piesă, lumea pentru ea. Un schizofrenic este o persoană cu personalitatea scindată — Nicole era alternativ o persoană care n-avea nevoie să i se explice nimic şi una căreia nu i se *putea* explica nimic. Era necesar să fie tratată cu o insistenţă activă şi afirmativă, păstrând calea spre realitatea permanent deschisă, făcând în acelaşi timp ca drumul spre evadare să fie tot mai greu de abordat. Însă biroul strălucitor, versalitatea nebuniei, seamănă cu insitenţa plină de resurse a apei care se scurgea prin, pe deasupra şi prin jurul unui stăvilar. E nevoie de frontul unit al unei mulţimi întregi pentru a lupta împotriva ei. Simţea că e necesar ca de data aceasta Nicole să se vindece singură; ar fi vrut acum să aştepte până când să-şi amintească ea singură de alte prilejuri de acest fel şi să se revolte singură împotriva acestor amintiri. Cu oboseală, se gândea că-şi vor relua de la capăt regimul pe care şi-l relaxase cu doi ani înainte.

O apucase în sus, pe o colină, pentru a scurta drumul către clinică, şi deodată, când apăsa pe accelerator, pe o bucată de drum accidentat paralelă cu coasta colinei, maşina zvâcni cu violenţă spre stânga, se redresă către dreapta, se înclină pe două roate şi, în vreme ce Dick cu glasul Nicolei ţipându-i în urechi,

[1] — Mulţumesc domnule, şi domnul este prea generos. A fost o plăcere, dom'le, doamnă. La revedere, micuţii mei (fr. (n.tr.).

îi arunca la o parte mâna dementă încleştată de volan, automobilul se îndreptă, zvâcni iarăşi într-o parte şi ţâşni din drumul pietruit; străbătu hăţişurile de pe margine, se înclină iarăşi şi se opri încet, într-un unghi de nouăzeci de grade, sprijinindu-se de un copac.

Copiii ţipau şi Nicole ţipa şi îl blestema încercând să-i sfâşie faţa cu unghiile. Gândindu-se în primul rând la înclinaţia automobilului şi nefiind în stare să-i aprecieze stabilitatea, Dick respinse braţul Nicolei, se căţără peste botul maşinii şi-i scoase pe copii; apoi constată că maşina era într-o poziţie stabilă. Înainte de a mai face ceva, stătu o clipă locului tremurând şi gâfâiind.

— Tu! strigă el.

Ea râdea acum cu hohote, fără să-i mai fie ruşine, fără să mai simtă vreo spaimă, fără să-i mai pese de ceva. Cineva, care s-ar fi întâmplat să asiste la scena de acum, nu şi-ar fi putut imagina că ea fusese cea care provocase accidentul; râdea ca după o farsă nevinovată, copilărească.

— Te-ai speriat tare, nu-i aşa? îl acuză ea. Tare mult ai mai vrea să trăieşti!

Vorbea cu atâta putere de convingere încât, în starea lui de şoc, Dick se întrebă o clipă dacă nu cumva se speriase pentru propria lui persoană — însă chipurile încordate ale copiilor privindu-se unul pe altul, îl făcură să simtă impulsul de a-i strivi Nicolei faţa în pumni, acoperită de rânjet, ca o masă.

Exact deasupra lor, la o jumătate de kilometru de drumul care cotea jos, în vale, dar numai la vreo sută de metri de urcuş, era un han; una din aripile clădirii se vedea dincolo de panta împădurită.

— Ia-o pe Topsy de mână, îi spuse el lui Lanier, aşa, strânge-o bine, şi urcaţi pe deal — vezi cărarea? Când ajungeţi la han spuneţi-le: *La voiture de Divaire est cassée*[1]. Cineva are să vină atunci jos, aici după noi.

Lanier, care nu-şi dadea încă bine seama ce se întâmplase, însă care bănuia ceva întunecat şi nemaiîntâlnit până atunci, întrebă:

— Tu ce-ai să faci, Dick?

— Noi stăm aici cu maşina.

Nici unul dintre ei nu mai aruncă vreo privire spre mama lor atunci când o luară în sus, pe deal. — Fiţi cu grijă de drum, acolo sus! Uitaţi-vă bine şi-ntr-o parte şi-ntr-alta! mai strigă Dick după ei.

El şi cu Nicole se priveau acum unul pe altul, faţă în faţă, şi ochii le erau ca ferestrele strălucind de lumină, de o parte şi de

[1] Maşina lui Diver s-a stricat (fr.) (n. tr.).

alta a curții interioare a aceleiași case. Apoi ea își scoase o pudrieră, aruncă o privire în oglinjoara de acolo și-și netezi la loc părul pe lângă tâmple. Dick îi urmări pe copii urcând încă o clipă până când dispărură printre pini, cam la jumătatea pantei; apoi ocoli mașina să constate stricăciunile și să se gândească și cum s-o aducă iarăși pe drum. Putea să urmărească prin noroi calea hurducată pe care o străbătuseră, cam vreo treizeci de metri, pe deal în jos; se simți dintr-o dată plin de un dezgust violent care nu semăna cu mânia.

Peste câteva minute proprietarul hanului veni în fugă, în jos pe pantă.

— Dumnezeule! exclamă el. Cum s-a întâmplat? Mergeați cu viteză mare? Ce noroc ați avut! Dacă n-ar fi fost copacul ăsta v-ați fi rostogolit în jos tot dealul.

Profitând de prezența acolo a lui Émile, cu șorțul lui lat și negru, cu sudoarea scurgându-i-se pe grăsimea obrazului, Dick îi făcu Nicolei semn într-un chip cât mai natural să-i permită s-o ajute să iasă din mașină; la care ea sări singură peste partea din spate a automobilului, înclinată acum, își pierdu echilibrul pe pantă, căzu în genunchi, dar se ridică iarăși. Pe când se uita la hangiu cum încerca să urnească mașina din poziția ei înclinată, expresia feței ei deveni sfidătoare. Bucuros chiar și de dispoziția aceasta, Dick spuse:

— Du-te sus și așteaptă împreună cu copiii, Nicole.

De-abia după ce plecase își aminti că ea îi spusese că ar bea un coniac, și că sus, la han, ar fi putut să găsească coniac — îi spuse atunci lui Émile să lase mașina; aveau să aștepte șoferul cu automobilul cel mare să vină să-l scoată la șosea. Împreună, se îndreptară în grabă spre han.

CAPITOLUL IV

— Aș vrea să plec un timp, îi spuse lui Franz. Cam o lună sau ceva; cât mai multă vreme cu putință.

— De ce nu, Dick? Așa a și fost aranjamentul nostru de la început — tu ai insistat să rămâi toată vremea. Dacă tu și cu Nicole...

— Nu vreau să plec cu Nicole. Vreau să plec singur. Chestia asta din urmă m-a dărâmat de tot — dacă mai reușesc să dorm două ore din douăzeci și patru e un adevărat miracol de-al lui Zwingli.

— Vrei adică un concediu de abstinență?

— Cuvântul este absență. Uite ce: dacă mă duc la Berlin la Congresul de psihiatrie tu ai putea să te descurci, să mențiii pacea aici? De trei luni de zile se simte bine de tot și o

simpatizează pe infirmiera de acum. Dumnezeule, tu ești singurul om de pe lumea asta căruia îi pot cere așa ceva.

Franz mormăi ceva, întrebându-se dacă toată încrederea care i se acorda pleca doar de la presupunerea că se gândește tot timpul numai la interesul partenerului său.

■

La Zürich, în săptămâna următoare, Dick plecă spre aeroport și se instală în avionul cel mare, către München. Plutind în văzduh, înconjurat de huruitul motoarelor, se simți deodată amorțit de tot, dându-și de-abia acum seama cât era de obosit. Îl năpădise o liniște amplă, învăluitoare și se hotărî să lase baltă bolile bolnavilor, iar zgomotele motoarelor și orientarea avionului pe seama pilotului. N-avea câtuși de puțin intenția să participe nici măcar la o singură ședință a congresului — și le putea imagina și așa destul de bine; alte referate de Bleuler și de Forel mai vârstnicul pe care le putea digera mult mai bine acasă la el, un referat al americanului care vindecase *demența praecox* scoțându-le dinții pacienților sau cauterizându-le amigdalele, respectul pe jumătate ironic cu care avea să fie primită această idee, și asta numai și numai pentru motivul că America era o țară atât de bogată și de puternică. Ceilalți delegați din America — roșcatul Schwartz cu fața lui de sfânt și răbdarea nesfârșită în a împăca două lumi, precum și duzinile de alieniști însuflețiți de spirit comercial, cu chipuri de hingheri, sosiți, în parte, pentru a-și consolida pozițiile sociale și deci pentru a-și spori beneficiile grase de pe urma practicii în domeniul criminalisticii, și în parte pentru a-și însuși sofisticările cele mai noi pe care să le folosească apoi în limbaj propriu, într-o desăvârșită confuzie a tuturor valorilor. Ar mai fi fost, fără îndoială, niște latini cinci și vreun reprezentant de-al școlii lui Freud de la Viena. Cel mai coerent dintre toți avea să fie marele Jung, amabil, mai mult decât convingător, în campaniile sale prin hățișurile antropologiei și nevrozelor adolescenților de vârstă școlară. La început avea să se remarce dominația americană asupra congresului, cam în formele și ceremonialurile cluburilor exclusiviste, apoi avea să răzbată vitalitatea mai concentrată și mai omogenă a europenilor, pentru ca în cele din urmă americanii să-și joace atuul; anunțarea unor colosale donații și fundații, a unor uriașe clinici și școli specializate. Ca în prezența cifrelor, europenii să se intimideze și să înceapă să umble în vârful picioarelor. Însă el n-avea de gând să se ducă să asiste la toate acestea.

Treceau acum peste Alpii Vorarlbergului, și simțea o plăcere pastorală să privească astfel, de sus, satele. Vedea câte patru sau

cinci deodată, fiecare strânse în jurul câte unei biserici. Era simplu să priveşti astfel pământul de sus, de departe, la fel de simplu ca în jocurile pline de pasiune ale copilăriei, cu păpuşi şi soldaţi de plumb. Aceasta era starea de spirit cu care oamenii de stat şi comandanţii, ca şi toţi cei ieşiţi la pensie, priveau lucrurile. Oricum, era un binevenit curent de aer proaspăt, o uşurare.

Un englez îi adresă cuvântul, peste culoarul dintre scaune, însă în ultima vreme el constatase că simte un fel de antipatie faţă de englezi. Anglia i se părea asemenea unui bogătaş după o orgie şi care se străduieşte să îndrepte lucrurile faţă de propriii lui servitori apucându-se să pălăvrăgească cu fiecare din ei, când pentru toţi e limpede că nu face altceva decât să caute să-şi recâştige încrederea în el însuşi pentru a-şi uzurpa fostele puteri.

Dick avea cu el toate revistele accesibile pe peroanele gărilor: *Century, Motion Picture, L'Illustration* şi *Fliegende Blätter,* însă îl distra mai mult să coboare, în închipuire, în toate satele acestea şi să fraternizeze cu personajele rustice de acolo. Se aşeza pe băncile bisericilor, aşa cum se aşeza pe vremuri în biserica tatălui său din Buffalo, în mirosul scrobit al hainelor de duminică. Asculta înţelepciunea Orientului Mijlociu, era răstignit, murea şi era îngropat în biserica luminoasă de acolo, şi încă o dată se necăjea ezitând între monedele de cinci şi de zece cenţi pentru talerul milelor, cu gândul la fata aşezată în rândul de bănci din spatele lui.

Englezul îi ceru deodată cu împrumut revistele, schimbând astfel tactica de a intra în vorbă cu el, şi Dick, căruia îi părea bine să le vadă dispărând de lângă el, îşi îndreptă gândul acum la călătoria care-i stătea în faţă. Cu o aviditate de lup, ascunsă sub blana de oaie de unde-i venise lâna cu firul lung al costumului său de stofă australiană, se gândea la o lume de plăceri — incoruptibilul peisaj mediteranean cu petele de noroi dulce, învechit printre maslini, ţărăncuţa de lângă Savona, cu faţa verde şi trandafirie cum sunt culorile pe câte un misal. S-o ridice în braţe, s-o răpească peste frontieră...

...Însă acolo o părăsea — trebuia să se grăbească mai departe către insulele greceşti, cu apele înnorate ale porturilor neştiute, cu câte o fată rătăcită pe ţărm, şi cu luna din cântecele atât de familiare. O parte însemnată din gândurile lui Dick era alcătuită din amintirile adolescenţei sale. Şi totuşi, în bazarul cam îmbâcsit, care-i era acum mintea, mai reuşise să-şi păstreze viu focul mocnit, îndurerat, al propriei sale inteligenţe.

CAPITOLUL V

Tommy Barban era un conducător, Tommy era un erou — Dick îl întâlni din întâmplare pe Marienplatz, la München, într-una din cafenelele în care jucători mărunţi îşi rostogolesc zarurile pe rogojine de „tapiserie". Aerul mustea de politică şi de clămpănitul sec al cărţilor de joc trântite una peste alta.

Tommy era aşezat la o masă de unde i se auzea râsul marţial: „Hum-bu — ha-ha! Un — bu — ha-ha!" De obicei, înainte bea foarte puţin; curajul era pasiunea sa şi tovarăşii săi erau întotdeauna puţin intimidaţi de el. Recent, o suprafaţă reprezentând cam a opta parte din craniu îi fusese operata de un chirurg din Varşovia şi sub păr avea acum o adevărată împletitură de cusături, astfel că omul cel mai firav din cafenea l-ar fi putut omorî cu o lovitură dată cu şervetul înnodat.

— ...Îl cunoşti pe prinţul Cilicev —, un rus bătătorit de vreme, alb ca zahărul, de vreo cincizeci de ani — şi iată-l pe domnul McKibben — şi pe domnul Hannan. — Aceasta din urmă era o sferă vioaie cu ochii şi cu părul negru, un adevărat clovn; el i se adresă imediat lui Dick:

— Întâi şi întâi, înainte de a da mâna — ce-ai de gând, te-ai apucat să te dai la mătuşă-mea?

— Cum aşa, eu...

— N-ai auzit ce-ţi spun? În fond, ce urmăreşti aici, la München?

— Un-ba — ha-ha! râse Tommy.

— Ce, dumneata n-ai mătuşi ale dumitale? De ce nu te dai la ele?

Dick râse, la care omul îşi schimbă direcţia atacului:

— Atunci, haide să nu mai vorbim despre mătuşi. La urma urmelor, de unde ştiu eu că n-ai scornit dumneata toată chestia? Vii, un om complet străin, pe care nu-l cunosc nici de o jumătate de oră, şi dai buzna peste mine cu o poveste de adormit de-a-mpicioarelea, cu mătuşile dumitale. De unde ştiu eu ce mai ascunzi în mânecă?

Tommy râse iarăşi, apoi spuse, bine dispus, însă cu fermitate: — Ajunge acuma, Carly. Stai jos. Dick, ce mai faci? Ce face Nicole? Era unul din oamenii care nu ţin îndeajuns de mult la nimeni altcineva şi care nu trăiesc prezenţa altuia cu prea multă intensitate — acum era complet relaxat, pregătindu-se pentru o nouă luptă; aşa cum un atlet bun care practica vreun sport se odihneşte în cea mai mare parte a timpului, câtă vreme un om mai puţin pregătit se preface numai că se destinde şi se menţine toată vremea într-o tensiune nervoasă distrugătoare.

Hannan, care nu se considera pe de-a întregul redus la tăcere, se retrase spre pianul din colţul camerei, şi de acolo, cu un resentiment care-i reapărea pe faţă ori de câte ori îşi întorcea ochii spre Dick, scotea din când în când nişte acorduri, mormăind: — Mătuşile astea ale dumitale, şi, cu vocea mai stinsă: — Dar nici n-a fost vorba de mătuşi de fapt — discutam despre ţăruşi...

— Ei, ce mai faci? repetă Tommy. Parcă n-ai mai fi atât — îşi căută o clipă cuvântul — aşa de în formă ca pe vremuri, atât de pus la punct, dacă-nţelegi ce vreau să spun...

Remarca lui semăna prea mult cu exclamaţiile prin care ţi se atrage atenţia, sâcâitor, că ţi-ai pierdut vitalitatea şi Dick se pregătea să schimbe vorba spunând ceva despre îmbrăcămintea ciudată a lui Tommy şi a prinţului Cilicev, costume de o croială şi de o culoare de ajuns de fantasmagorice ca să te vezi în ele la plimbare duminica, pe strada principală a vreunui cartier rău famat, — când i se şi dădu explicaţia.

— Văd că te uiţi la hainele noastre, spuse prinţul.

De-abia ne-am întors din Rusia.

— Au fost făcute în Polonia de croitorul Curţii, spuse Tommy. Adevărat, să ştii — chiar croitorul lui Pilsudski.

— Aţi făcut o călătorie turistică? întrebă Dick.

Ei izbucniră în râs, şi prinţul îl bătu pe Tommy, pe umeri, cu un gest familiar.

— Da, am făcut o călătorie. Asta-i cuvântul — călătorie turistica. Am făcut Marele Tur al Rusiei. În formula de gală.

Dick aşteptă explicaţia. Ea reveni din partea domnului McKibben, comprimată în două vorbe.

— Au evadat.

— Aţi fost prizonieri în Rusia?

— Eu am fost, explică prinţul Cilicev, cu ochii săi morţi, gălbui, fixaţi asupra lui Dick. Nu prizonier, ci ascuns.

— Şi aţi ieşit greu de acolo?

— Oarecum. Am lăsat trei gardişti morţi la frontieră. Tommmy — doi... Îşi ridică două degete în aer ca un francez: — Eu unul.

— Asta-i ce nu înţeleg eu, spuse McKibben. De ce-au avut ei obiecţii la plecarea voastră?

Era o poveste de evadare în ceea mai bună tradiţie — un aristocrat care se ascunsese nouă ani de zile la un fost servitor şi care lucrase într-o brutărie de stat; o fiică în etate de optsprezece ani, la Paris, şi care-l cunoscuse pe Tommy Barban... În timp ce asculta povestirea, Dick se gândea că relicva asta de carton presat a trecutului nu făceam desigur, cât vieţile a trei tineri... Se punea acum întrebarea dacă Tommy şi Cilicev simţiseră la vreun moment dat că le-a fost frică.

— Când mi-era frig, spuse Tommy. Mie întotdeauna mi se face frică atunci când simt frigul. În timpul războiului mi-era întotdeauna o groază teribilă când mi-era frig.

McKibben se ridică în picioare.

— Eu trebuie să plec. Mâine dimineaţă plec la Innsbruck cu nevastă-mea şi copiii în maşină — şi cu guvernanta.

— Şi eu plec acolo mâine, spuse Dick.

— Da? exclamă McKibben. De ce nu vii cu noi? Avem un Packard mare şi nu suntem decât nevastă-mea, copiii şi cu mine — şi cu guvernanta.

— N-aş vrea să...

— Bineînţeles, că la drept vorbind, nu e chiar guvernantă, conchise McKibben, aruncându-i lui Dick o privire mai degrabă patetică. De fapt, nevată-mea o cunoaşte pe cumnata dumitale, Baby Warren.

Însă Dick nu voia să se lase atras într-o aventură de felul acesta.

— M-am înţeles cu doi prieteni să călătorim împreună.

— A, aşa. Faţa lui McKibben se lungi a părere de rău. Ei, atunci, la revedere. Dezleagă zgardele a doi focşi sârmoşi de la o masă de alături şi mai adăstă o clipă; Dick îşi imaginâ Packardul înghesuit îndreptându-se către Innsbruck cu soţii McKibben, şi copiii lor, şi cu bagajele, şi cu câinii agitaţi şi lătrând, şi cu guvernanta.

— În ziare scrie că s-ar şti cine l-a omorât, spuse Tommy. Dar verii lui n-au vrut să se facă publicitate pentru că toată chestia s-a întâmplat într-un bar. Tu ce crezi?

— E ceea ce se numeşte mândria familiei.

Hannan scoase un acord puternic la pian ca să atragă atenţia asupra lui.

— Eu nu cred că primele lui compoziţii mai ţin, spuse el. Chiar dacă nu-i punem la socoteală pe europeni, sunt cel puţin o duzină de americani în stare să facă exact ce a făcut North.

Fu primul indiciu care să-i arate lui Dick că fusese vorba până acum de Abe North.

— Singura deosebire este că Abe a făcut asta primul, spuse Tommy.

— Eu nu sunt de acord, insistă Hannan. Avea reputaţia că e un muzician bun pentru că bea atât de mult încât prietenii lui trebuiau să-i explice într-un fel sau altul...

— Ce-i cu Abe North? Ce i s-a întâmplat? A intrat în vreo încurcătură?

— N-ai citit *The Herald* de azi-dimineaţă?

— Nu.

— A murit. A fost omorât în bătaie într-un bar sordid din New York. A mai reuşit doar să se târască acasă la el, la clubul Racquet, să moară acolo...

— *Abe North?*

— Da, sigur, zice că...

— *Abe North?* Dick se ridică în picioare. Sunteţi siguri că-i mort?

Hannan se întoarse către McKibben: — Nu la Racquet Club s-a mai târât cum spui tu — ci la clubul Harvard. Sunt sigur că nu-l primiseră membru la Racquet.

— Aşa scria în ziar, insistă McKibben.

— Trebuie să fi fost o greşeală. Eu sunt sigur că nu era Racquet.

— *Omorât în bătaie într-un bar.*

— Se întâmplă ca eu să-i cunosc pe cei mai mulţi dintre membrii clubului Racquet, spuse Hannan. Trebuie să fie clubul Harvard.

Dick se ridică în picioare, Tommy îl urmă. Prinţul Cilicev tresări dintr-o îngândurare adâncă, meditând la cine ştie ce subiect nebulos, şi li se alătură când ieşiră.

— *Abe North omorât în bătaie!*

Pe drum spre hotel, drum pe care Dick abia dacă-şi dădea seama că-l străbate, Tommy spuse:

— Aşteptăm un croitor să ne termine câteva costume, ca să putem porni mai departe, spre Paris. Intru în afaceri, ca agent de Bursă, şi n-au să mă primească dacă mă înfăţişez aşa înaintea lor. În ţara dumitale toată lumea face afaceri de milioane. Pleci într-adevăr mâine? Nici măcar nu putem lua masa deseară împreună. Se pare că prinţul avea o iubită la München. A încercat să-i telefoneze, însă ea a murit de acum cinci ani, aşa că astă-seară luăm masa cu cele două fete ale ei.

Prinţul dădu din cap.

— Poate că aş putea face un aranjament şi pentru doctorul Diver.

— Nu, nu, spuse Dick în grabă.

Dormi adânc în noaptea aceea şi se trezi în sunetele unui marş lent şi trist care-i trecea pe sub ferestre. Era o coloană lungă de oameni în uniformă, purtând pe cap căştile familiare din 1914, bărbaţi corpolenţi, în fracuri şi jobene, burghezi, aristocraţi, oameni simpli. Era vorba de o asociaţie a veteranilor de război ducându-se să depună coroane pe mormintele eroilor. Coloana înainta încet, jinduind parcă după magnificenţa pierdută, cu efort istovit, cu o jale uitată. Chipurile exprimau doar o tristeţe formală, însă lui Dick i se strânse o clipă inima pentru moartea lui Abe şi pentru propria lui tinereţe aşa cum o trăise cu zece ani mai înainte.

CAPITOLUL VI

Ajunse la Innsbruck în amurg, îşi trimisese bagajele la un hotel şi porni să se plimbe prin oraş. În lumina apusului de soare, împaratul Maximilian îngenunchea rugându-se; un grup de călugari iezuiţi novici se plimbau citind prin grădinile Universităţii. Memorialele de marmură ale unor asedii, casătorii, aniversări de demult se stinseră grabnic odată cu dispariţia soarelui la orizont, şi el se opri sa mănânce o supă de legume cu cârnăciori tăiaţi mărunt înăuntru, bău patru halbe de Pilsner şi refuză un desert impresionant cunoscut sub numele de «clătite imperiale.»

În pofida munţilor care dominau întreg peisajul, Elveţia era departe. Nicole era departe şi ea. Plimbându-se prin parc, mai târziu, când se făcuse întuneric de-a binelea, se gândi la ea cu detaşare, cu dragoste pentru ce era mai bun în fiinţa ei. Îşi amintea de o împrejurare când iarba era umedă şi ea alerga spre el cu paşi mici, precipitaţi, şi papucii îi erau leoarcă de rouă. Se urcase pe pantofii lui, strângându-se la pieptul lui şi-şi ridicase faţa spre el, arătându-i-o ca pe o carte deschisă la o anumită pagină.

— Gândeşte-te cum mă iubeşti, îi şoptise. Nu-ţi cer să mă iubeşti mereu ca acuma, dar îţi cer să-ţi aminteşti de asta. Undeva, în mine, are să existe întotdeuna fiinţa care sunt în noaptea asta.

Însă Dick fugise de acolo pentru a-şi salva sufletul, şi acum începu să se gândească şi la asta. Se pierduse pe sine însuşi — n-ar fi putut spune exact ceasul când se întâmplase, sau ziua, sau săptămâna, sau luna, sau anul. Odinioară fusese în stare să treacă prin complicaţiile cele mai mari, să rezolve ecuaţiile cele mai încurcate ca pe cele mai simple probleme ale celor mai simpli dintre pacienţii lui. Însă între clipa când o găsise pe Nicole deschisă ca o floare, lângă o stâncă pe ţărmul lacului Zürich şi momentul când se întâlnise cu Rosemary, ascuţişul lancei sale se tocise.

Faptul că fusese silit să urmărească strădania tatălui său, prin parohii sărace, îi stârnise dorinţa de a câştiga bani deşi firea lui era în esenţă lipsită de sentimentul posesiunii. Nu era vorba de o necesitate sănătoasă, de grija pentru propria siguranţă — nu se simţise niciodată mai sigur de el însuşi, mai pe de-a-ntregul stăpân pe sine decât la vremea când se căsătorise cu Nicole. Şi cu toate acestea fusese înghiţit ca un simplu gigolo şi într-un fel sau altul permisese ca uneltele sale de lucru să-i fie încuiate în seifurile din depozitele de Bancă ale familiei Warren.

— Ar fi fost cazul să se fi rezolvat totul în stilul continentalilor; însă eu cred că jocul nu s-a încheiat încă. Mi-am

risipit nouă ani să-i învăţ pe bogătaşi alfabetul decenţei umane, dar, personal, nu sunt un om sfârşit. Mai am prea multe atuuri nefolosite, în mână.

Rătăcea astfel pe lângă tufişurile ruginii de trandafiri şi pe lângă răsadurile cu ferigi înghesuite, cu miresmele lor dulcege şi umede. Era cald pentru luna octombrie, însă de ajuns de răcoare ca să poarte pardesiul greu, de stofă groasă, încheiat cu un elastic micuţ, la guler. O siluetă se desprinse din umbra neagră a unui copac şi îşi dădu seama că era femeia prin faţa căreia trecuse în holul hotelului, când ieşise. Se îndrăgostea de orice femeie drăguţă pe care o vedea, de siluetele lor de la distanţă, de umbrele pe care le aruncau pe ziduri.

Se oprise cu spatele spre el să privească luminile oraşului. El îşi aprinse un chibrit, şi ea îi auzi probabil zgomotul bâţului frecat de cutie, însă rămase mai departe nemişcată.

Era o invitaţie? Sau un semn că rămăsese distantă? Prea multă vreme trăise departe de lumea dorinţelor simple, şi a îndeplinirilor lor la fel de simple, astfel că acum se simţea inapt şi nesigur. Putea foarte bine să fi existat vreun cod anume cunoscut de cei care rătăceau prin localităţile acestea balneare obscure, cu ajutorul căruia se găseau unul pe altul fără să-şi piardă vremea.

Poate că el trebuia să facă următoarea mişcare. Copiii care nu se cunosc îşi surâd unul altuia şi-şi spun: „Haide să ne jucăm".

Se apropie, şi umbra din faţa lui se trase la o parte. Poate că avea să fie pus la punct asemenea tinerelor buni de nimic de care auzise povestindu-i-se în propria lui tinereţe. Inima îi bătea acum agitată, în faţa unei situaţii nemaicunoscute, nemaigândite, nemaianalizate, până atunci neexplicate. Brusc, se întoarse să se îndepărteze şi exact în acelaşi moment şi fata se rupse din friza pe care o închipuia frunzişul din jur, ocoli o bancă, cu paşi nu prea grăbiţi, dar hotărâţi şi apucă pe cărarea care ducea înapoi spre hotel.

Împreună cu o călăuză şi cu alţi doi turişti, Dick porni în dimineaţa următoare să urce Birkkarspitze. Un sentiment de mare frumuseţe începu să-l stăpânească odată ce ajunseră mai sus de clopoţeii de pe păşunile cele mai înalte. Dick se bucura de pe acum de noaptea pe care aveau s-o petreacă la cabană, simţindu-şi cu satisfacţie oboseala, supunându-se cu bună dispoziţie indicaţiilor ghidului, trăindu-şi cu plăcere anonimatul. Însă pe la amiază vremea se schimbă, începu o ploaie şi apoi o grindină îngheţată şi muntele răsuna de tunete. Dick şi unul din ceilalţi doi alpinişti ar fi vrut să meargă mai departe, însă ghidul refuză. Plini de regrete, se înapoiară la Innsbruck ca să pornească iarăşi a doua zi dimineaţa.

După cină şi după o sticlă din vinul greu, local, băută în sala de mese pustie, se simţi însufleţit fără să-şi dea bine seama de ce, până când se surprinse gândindu-se la scena din grădină. Trecuse pe lângă fata aceea în hol, înainte de masă, şi de data aceasta ea îl privise în faţă şi era limpede că îl plăcuse; însă toată chestiunea îl necăjea. „De ce? Când aş fi putut foarte bine să mă bucur cum aş fi vrut de femei frumoase la vremea mea, doar să fi vrut s-o fac, de ce să încep acuma? Cu o fantasmă, doar cu o rămăşiţă din propriile mele dorinţe? De ce?"

Imaginaţia îl mâna înainte — vechiul ascetism, lipsa de familiarizare cu asemenea situaţii, triumfară. „Doamne aş putea la fel de bine să mă întorc pe Riviera şi să mă culc cu Janice Caricamento sau cu fata aceea, Wilburhazy." Să devalorizeze acum toţi anii aceia cu ceva ieftin şi uşuratic?

Se simţea însă stăpânit de o excitaţie nervoasă, şi atunci se retrase de pe verandă şi urcă în camera lui să mai cântărească lucrurile. Când eşti singur, cu trup şi suflet, constaţi că te cufunzi tot mai mult în singurătate, şi singurătatea atrage după sine tot mai multă însingurare.

Sus, se plimbă un timp prin cameră gândindu-se la toate astea, şi pregătindu-şi hainele pentru ascensiunea de a doua zi, în faţa radiatorului uşor încălzit; regăsi atunci telegrama Nicolei, pe care n-o deschisese încă, şi care îi însoţea, zi după zi, itinerariul. Amânase s-o deschidă înaintea cinei — poate din cauza gândurilor la scena din grădină, din ajun. Era însă o cablogramă din Buffalo, expediată mai departe, din Zürich.

„Tatăl dumitale s-a stins liniştit astă-noapte. Holmes."

Simţi cum se schimbă la faţă sub efectul surprizei, cum încearcă să-şi concentreze puterea de rezistenţă; apoi, ceva dinlăuntrul lui îi puse parcă un nod în gât.

Mai citi o dată mesajul. Se aşeză pe marginea patului, cu respiraţia tăiată şi cu ochii ţintă, întâlnind vechiul, egoistul gând al copilului la moartea unui părinte; ce are să fie cu mine acum când cea mai veche şi mai puternică dintre barierele mele de apărare s-a năruit?

Spaima aceasta atavică trecu, şi tot se mai plimba prin cameră, oprindu-se din când în când să mai arunce o privire asupra telegramei. Holmes era, în principiu, vicarul tatălui său însă în realitate, şi asta de mai bine de zece ani, el fusese pastorul propriu-zis al parohiei. Cum murise? De bătrâneţe, avea şaptezeci şi cinci de ani. Trăise mult.

Dick se simţea trist la gândul că tatăl său murise singur — supravieţuise soţiei, fraţilor şi surorilor sale; mai erau nişte veri, undeva, în Virginia, însă aceştia erau săraci şi nu erau în măsură

să mai vină spre Nord, şi Holmes fusese cel care trebuise să semneze telegrama. Dick îşi iubise tatăl — mereu se surprindea gândindu-se, când trebuia să ia vreo hotărâre, la ce ar fi gândit sau făcut tatăl său într-o asemenea situaţie. Dick se născuse la câteva luni după moartea a două surori tinere, şi tatăl său, gândindu-se la efectul acestui doliu, asupra mamei, avusese grijă ca Dick să nu ajungă un copil răzgâiat, luându-şi asupra lui rolul de îndrumător spiritual. Însă încă de pe atunci era un bărbat obosit, care se ridicase totuşi la înălţimea sarcinii asumate.

Vara, tatăl şi fiul se plimbau prin cartierele mărginaşe ale oraşului unde se opreau sa-şi văcsuiască ghetele — Dick în costumaşul său scrobit, de marinar, tatăl întotdeauna în veşmintele clericale, îngrijite şi decent croite — tatăl său era foarte mândru că are un băieţaş atât de frumos. Îi spusese lui Dick tot ce ştia şi el despre viaţă, nu multe lucruri, însă cele mai multe din ele adevăruri simple, ţinând de buna purtare, aşa cum le vedea el, ca pastor. — Odată, într-un oraş necunoscut, unde mi-am avut prima biserică, am intrat într-o încăpere plină de lume, şi nu mi-am putut da seama de la început care anume din doamnele de acolo era gazda. Mai multe persoane pe care le cunoşteam s-au îndreptat spre mine, însă eu nu le-am dat nici o atenţie pentru că văzusem o femeie cu părul cărunt aşezată în faţa unei ferestre, la capătul celălalt al camerei. M-am dus la ea şi m-am prezentat. După aceea am avut mulţi prieteni în oraşul acela.

Tatăl său procedase astfel din adâncul inimii sale curate şi fusese întotdeauna foarte mândru de cele două văduve pline de demnitate care-l crescuseră în credinţa că nimic nu era mai de preţ decât „instinctele sănătoase", onoarea, curtenia şi curajul.

Tatăl său considerase întotdeauna că mica avere a soţiei sale îi aparţinea de drept fiului şi, la colegiu, ca şi la Facultatea de medicină îi trimitea de câte patru ori pe an un cec cu micul venit de pe urma acestei averi. Fusese unul dintre cei despre care se spunea cu un fel de indiferenţă comodă în vremurile frumoase de demult: „Este, în mare măsură, un gentleman, dar nu dă dovadă de prea multă iniţiativă..."

...Dick ceru să i se aducă un ziar. Încă plimbându-se prin cameră şi revenind în răstimpuri la telegrama deschisă pe birou, alese un vapor care se îndrepta spre America. Apoi făcu o comandă telefonică la Zürich să vorbească cu Nicole, amintindu-şi, pe când aştepta legătura, multe lucruri şi spunându-şi că ar fi dat mult să fi fost întotdeauna bun cu ea, aşa cum îşi pusese în gând la început.

CAPITOLUL VII

Stăpânit cum era cu totul de reacţiile profunde faţă de moartea tatălui său, faţada plină de măreţie a patriei sale, portul New York, i se păru lui Dick un spectacol trist şi fastuos, însă odată ajuns pe ţărm, sentimentul acesta se destrămă şi nu-l mai regăsi nici în rătăcirile sale pe străzi sau pe la hoteluri şi nici în trenurile care-l purtară întâi la Buffalo, şi apoi spre sud, în Virginia, însoţind trupul tatălui său. Numai când ajunse în trenul local care se târa peste şesurile lutoase, sărac împădurite din districtul Westmoreland se mai simţi iarăşi ca făcând parte din ţinutul înconjurător; din gară revăzu o stea pe care o ştia de demult, şi luna rece, strălucind peste apele golfului Chesapeake; ascultă iarăşi scrâşnetul roţilor marilor camioane transportând buşteni, glasurile cu frumoasa vorbire înfumurată, tărăgănată, susurul râurilor leneşe, străvechi, curgând blânde sub sunetele îmblânzite ale numelor lor indiene.

În ziua următoare, tatăl său fu îngropat în cimitirul local, printre o sută de Diveri, Dorsey şi Hunteri. Se simţea împăcat lăsându-l acolo cu toate rudele în jur. Flori fuseseră presărate peste pământul cafeniu scormonit pentru săparea gropii. Acum nu mai avea nici o legătură care să-l reţină şi nu-şi mai închipuia că avea să se mai întoarcă vreodată aici. Îngenunche pe pământul aspru, tare. Pe toţi morţii aceştia îi ştia, le cunoscuse chipurile înăsprite de vreme şi ochii albaştri, lucitori, trupurile uscate şi violente, sufletele plămădite din pământurile acestea virgine în întunecimea greoaie a pădurilor, încă din veacul al şaptesprezecelea.

— Te las cu bine, tată, vă las cu bine pe toţi cei care-mi sunteţi părinţi!

Pe pontoanele lungi, acoperite, de unde urcă pasarelele spre vapoare te afli într-o ţară care nu este nici a sosirii, nici a plecării. Bolţile ceţoase, gălbui se umplu de ecoul strigătelor. Se aud uruiturile vagonetelor şi bufniturile cuferelor, scârţâitul strident al macaralelor, se simt primele mirosuri sărate ale mării. Treci prin lumea aceasta grăbit, chiar dacă mai ai încă vreme; trecutul, continentul le-ai lăsat în urmă; viitorul este gura arzătoare care se cască să înghită vaporul; aleea aceasta tulburătoare şi agitată e, în mare măsură, parte integrantă din confuzia prezentului.

Odată ce începi să sui pe pasarelă, viziunea asupra lumii se ajustează, se îngustează. Devii cetăţeanul unei comunităţi mai

restrânse decât cea a unui stat ca Andorra, nu mai eşti sigur de nimic. Oamenii de la ghişeurile de schimb sunt tot atât de stranii ca şi cabinele; privirile călătorilor şi ai prietenilor lor devin dispreţuitoare. Apoi şuierele adânci, triste ale sirenei, vibraţia atotcuprinzătoare şi nava întreagă, însăşi ideea omenească a plutirii se pune în mişcare. Pontoanele şi chipurile lui îţi alunecă prin faţă şi, o clipă, vaporul este o bucată de ţărm desprinsă de toate acestea; chipurile rămân apoi tot mai în urmă, îşi pierd glasurile, pontonul e doar una din petele de culoare risipite pe chei. Portul se pune, fluid, în mişcare către larg.

Cu vaporul acesta plecase şi Albert McKisco, etichetat de ziare ca reprezentând încărcătura cea mai preţioasă de pe bord. McKisco ajunsese la modă. Romanele lui erau pastişe după operele celor mai buni scriitori ai vremii, o realizare care nu trebuia minimalizată şi, pe lângă aceasta, avea darul de a îmblânzi şi a degrada tot ceea ce împrumuta, astfel că mulţi cititori păreau încântaţi de uşurinţa cu care erau în stare să-l urmărească. Succesul îl făcuse mai umil. Nu-şi făcea iluzii prosteşti în ce priveşte capacităţile sale — îşi dăduse doar seama că avea mai multă vitalitate decât mulţi alţi scriitori superiori lui ca talent, şi era hotărât să se bucure până la capăt de succesul pe care şi-l câştigase. — N-am făcut încă nimic, de fapt, obişnuia să spună. Nu cred că am într-adevăr geniu. Dar dacă am să încerc mai departe, s-ar putea întâmpla să scriu o carte bună... Salturi frumoase fuseseră reuşite de pe trambuline mai precare decât cea pe care stătea el acum. Nenumăratele jigniri din trecut fuseseră uitate. De fapt, succesul de acum îşi avea temeiul psihologic în duelul cu Tommy Barban, pe care — pe măsură ce i se ştergea din amintire — îşi clădise un nou respect faţă de sine însuşi.

Descoperindu-l pe Dick Diver din a doua zi a călătoriei, îl cântări, la început gânditor, din ochi, apoi i se înfăţişă prietenește şi se aşeză alături de el. Dick îşi lăsă deoparte cartea pe care o citea şi după cele câteva minute care-i trebuiră ca să înţeleagă schimbarea petrecută cu McKisco, dispariţia acelui iritant complex de inferioritate, constată că se putea sta de vorbă cu el la modul plăcut. McKisco era „informat" într-o varietate de subiecte mai largă decât, de pildă, Goethe — era interesant să asculţi nenumăratele combinaţii facile pe care le prezenta ca înfăţişându-i propriile păreri. Legară o oarecare prietenie şi Dick luă de mai multe ori masa împreună cu ei. Soţii McKisco fuseseră invitaţi să ia loc la masa căpitanului, însă cu snobismul pe care şi începuseră să-l adopte îi mărturisiră lui Dick că: „Nu puteau să suporte adunătura aceea".

Violet era o doamnă în stil grandios acum, îmbrăcându-se la casele de modă cele mai mari, încântată de micile descoperiri pe

care fetele de familie bună le fac încă din adolescenţă. Ar fi putut de fapt să le fi făcut ea însăşi ajutată de mama ei la Boise, numai că sufletul i se maturizase în sordiditatea micilor cinematografe din Idaho şi pe atunci n-avea vreme pentru maică-sa. Acum făcea parte şi ea din „lumea bună" — laolaltă cu multe alte milioane de oameni — şi era fericită, deşi soţul ei o mai reducea, prin sâsâituri, la tăcere atunci când ajungea să pară, prea violent, naivă.

Soţii McKisco debarcară la Gibraltar. În seara următoare, la Neapole, Dick se întâlni, în autobuzul care-l ducea de la hotel la gară, cu o familie sărăcăcioasă, alcătuită din două fete şi din mama lor ce se pierduseră pe acolo. Le mai văzuse şi pe bord. O dorinţă copleşitoare de a ajuta pe alţii, sau de a fi pur şi simplu admirat, îl năpădi; începu să desfăşoare, pentru ele, focuri de artificii de bună dispoziţie; încă timid, le oferi vin şi constată cu plăcere că ele începeau să-şi recapete egoismul caracteristic. Căuta să le impună propria lui imagine despre ele, spunându-le vrute şi nevrute şi, prins prea mult de jocul său, bău excesiv ca să-şi susţină iluziile, iar toată vremea femeile îşi închipuiau că întâlnirea aceasta era o adevărată mană cerească. Le părăsi de-abia când noaptea se risipea spre zori, iar trenul se legăna şi pufăia la Cassino şi Frosinone. Dimineaţa devreme, după o despărţire excentrică în stil american, în gara Roma, Dick se îndreptă spre Hotelul Quirinal, aproape epuizat.

La pupitrul recepţiei, tresări deodată şi-şi ridică privirile. Ca şi cum ar fi fost sub influenţa unui pahar, simţind cum alcoolul îi încălzeşte stomacul pe dinăuntru, simţind un val de căldură în creier, o văzu pe fiinţa pe care venise s-o vadă, fiinţa pentru care se hotărâse să facă această călătorie prin Mediterana.

Rosemary îl văzu şi ea în acelaşi moment, remarcându-l înainte de a-l recunoaşte; îl privi şi ea surprinsă şi, părăsind-o pe fata cu care era, se îndreptă în grabă spre el. Ţinându-şi trupul cât mai drept, reţinându-şi respiraţia, Dick se întoarse spre ea. Cum traversa holul apropiindu-se, frumuseţea ei, îngrijită expert ca cea a unui cal tânăr bine ţesălat, uns cu uleiuri şi cu copitele lustruite, îl zgudui ca un şoc; însă totul se petrecuse prea repede ca să mai poată face altceva decât să încerce să-şi ascundă oboseala cât se pricepu mai bine. În faţa încrederii spontane cu care îl privea ea acum, cu ochii înstelaţi, izbuti doar o pantomimă nesinceră.

Mâna ei înmănuşată se închise peste a lui, pe tăblia pupitrului.

— Dick, filmăm aici *Măreţia care a fost a Romei* — cel puţin sper că o s-o filmăm; s-ar putea să ne lăsăm păgubaşi de la o zi la alta...

O privea fix încercând să o facă să se simtă cât de cât stânjenită, ca să nu-i observe, prea supărător, faţa nebărbierită, gulerul mototolit după noaptea de nesomn. Din fericire, era grăbită.

— Începem devreme pentru că pe la unsprezece se ridică ceaţa — telefonează-mi la două.

În camera sa, Dick încercă să se reculeagă. Lăsă vorbă să fie trezit la amiază, se dezbrăcă şi plonjă, în adevăratul înţeles al cuvântului, într-un somn adânc.

Dormi şi după apelul telefonic, se deşteptă totuşi la ora unu, oarecum refăcut. Despachetând, trimise la călcat costume şi rufe la spălat. Se bărbieri, rămase timp de o jumătate de oră întins într-o baie caldă şi îşi luă micul dejun. Soarele se revărsa acum pe Via Nazionale şi îl lăsă să pătrundă şi în camera lui odată cu clinchetul inelelor vechi de alamă ale perdelelor trase într-o parte. Aşteptând să i se calce unul din costume, frunzări *Corriere della Sera* şi află despre *„una novella di Sainclair Lewis* Wall Street *nella quale l'autore analizza la vita sociale di una piccola città americana"*[1]. Apoi încercă să se gândească la Rosemary.

La început nu simţi nimic. Era tânără şi plină de magnetism, însă tot astfel s-ar fi putut spune că era şi Topsy. Ghicea că avusese iubiţi pe care îi iubise şi ea în cursul acestor patru ani. La drept vorbind n-ai să poţi şti niciodată cât spaţiu ocupi în vieţile celorlalţi. Însă din începoşarea aceasta se desprinde afecţiunea — legăturile cele mai puternice se stabilesc atunci când cunoşti foarte bine ce obstacole ai să întâlneşti şi doreşti totuşi să menţii mai departe o asemenea legătură. Trecutul îi pluti iarăşi prin faţa ochilor şi ar fi vrut s-o oprească locului pe Rosemary, în elocventa ei dăruire de sine, în gestul ei atât de fermecător de atunci, până când s-ar fi simţit el însuşi în stare să-i primească total această dăruire, până când ea n-ar mai fi putut să existe decât prin el însuşi. Încercă să strângă în jurul său tot ceea ce ar fi putut-o atrage — acum erau mai puţine lucruri decât fuseseră cu patru ani înainte. O fiinţă de optsprezece ani poate să-şi înalţe privirile spre una de treizeci şi patru de ani prin ceţurile adolescenţei, însă una de douăzeci şi doi de ani putea s-o vadă pe una de treizeci şi opt cu o luciditate plină de discernământ. Pe lângă aceasta, Dick fusese la punctul culminant al vieţii sale emotive pe vremea trecutei lor întâlniri; de atunci se produseseră leziuni în entuziasmul cu care-şi trăia experienţa.

[1] Un roman de Sinclair Lewis — *Wall Street* — în care autorul analizează viaţa socială a unui orăşel american (it.) (n.tr.).

Când valetul cu hainele se întoarse, îmbrăcă o cămaşă albă cu guler tare şi îşi puse o cravată neagră cu o perlă; cordeletele ochelarilor lui de citit erau petrecute printr-o altă perlă, de aceeaşi mărime, care atârna cu oarecare neglijenţă, puţin mai jos. După somnul de dimineaţă, faţa îşi recăpătase bronzul sănătos al numeroaselor veri de pe Riviera şi, ca să se înviioreze de tot, se săltă în mâini pe un scaun cu capul în jos până când îi căzură stiloul şi monedele din buzunare. La ora trei o sună pe Rosemary şi fu invitat să urce la ea. Încă ameţit de acrobaţiile sale, se opri la bar să bea un gin cu apă tonică.

— Hei, doctore Diver!

Numai din cauza prezenţei lui Rosemary în acelaşi hotel mai reuşi Dick să-l recunoască îndată pe Collis Clay. Îşi păstrase acelaşi aer de încredere în sine şi de prosperitate, precum şi aceleaşi maxilare solide, neaşteptate la un om cu fizicul lui.

— Ştii că şi Rosemary e aici? întrebă Clay.

— Am întâlnit-o.

— Eram la Florenţa şi am auzit că e aici, aşa că am venit şi eu săptămâna trecută. Nici n-ai mai recunoaşte-o pe fetiţa mămichii... Îşi modifică oarecum remarca:

— Vreau să spun a fost crescută cu atâta grijă şi acum a devenit o femeie de lume — dacă înţelegi ce vreau să spun. Crede-mă, i-a băgat în cofă pe tinereii ăştia de-aici, din Roma! Şi încă cum!

— Dumneata îţi faci studiile la Florenţa?

— Eu? Sigur, studiez arhitectura. Mă întorc duminică — stau acum aici pentru cursele de cai.

Cu greu îl opri Dick să-i adauge şi băutura lui la contul pe care-l instituise pentru sine la bar, ca pe un raport de Bursă.

CAPITOLUL VIII

Când ieşi din lift, Dick înaintă pe coridorul întortocheat, orientându-se în cele din urmă după un glas care răzbătea din spatele unei uşi luminate. Rosemary era îmbrăcată într-o pijama neagră; masa cu dejunul era încă în cameră; tocmai îşi bea cafeaua.

— Eşti încă frumoasă, îi spuse el. Mai frumoasă decât oricând până acuma.

— Vrei cafea, tinere?

— Îmi pare rău că nu eram prea prezentabil azi-dimineaţă.

— Nu arătai bine — acuma e-n regulă totul? Vrei cafea?

— Nu, mulţumesc.

— Acuma ești iarăși frumos; azi-dimineață mă speriasem. Vine și mama luna viitoare, dacă mai stăm aici cu filmul. Mă întreabă mereu dacă te-am mai văzut, ca și cum și-ar închipui că am fi vecini. Ei i-ai plăcut dintotdeauna — a spus de la început că ești o persoană pe care ar trebui s-o cunosc.

— Da, îmi pare bine că se mai gândește încă la mine.

— A, sigur că se gândește, îl liniști Rosemary. Și încă mult de tot.

— Te-am mai văzut din când în când în filme, spuse Dick. Odată am pus să ruleze *Fetița tatii* numai pentru mine.

— În filmul ăsta de acum am un rol bun, dacă n-au să-l taie.

Făcu câțiva pași prin cameră în spatele lui, atingându-i umărul când trecu pe lângă el. Telefonă să se scoată masa și se cuibări apoi într-un fotoliu.

— Eram o fetiță când te-am întâlnit, Dick. Acuma sunt femeie în toată firea.

— Să-mi povestești tot ce-ai făcut în vremea asta.

— Ce fac Nicole și Lanier și Topsy?

— Sunt bine. Vorbim des despre tine...

Sună telefonul. Când ea începu o conversație, Dick aruncă o privire pe titlurile celor două romane pe care le văzuse în cameră — unul de Edna Ferber, celălalt de Albert McKisco. Veni chelnerul să ia măsuța; lipsită de prezența acestei mobile, Rosemary părea și mai singură în pijamaua ei neagră.

— ...Am un oaspete... Nu, nu e bine. Trebuie să mă duc la croitoreasă pentru o probă care ține mult... Nu, nu acuma...

Ca și cum dispariția măsuței ar fi făcut-o să se simtă mai în largul ei, Rosemary îi surâse lui Dick — surâsul acela care ar fi spus într-un fel că ei doi reușiseră să scape de toate necazurile din lume și erau acum liniștiți într-un paradis numai al lor.

— S-a făcut, spuse. Îți dai seama că mi-am petrecut o oră întreagă pregătindu-mă să te primesc?

Însă telefonul o solicită iarăși. Dick se ridică să-și mute pălăria de pe pat pe suportul pentru bagaje și, alarmată, ea acoperi receptorul cu mâna. Doar n-ai să pleci!

— Nu.

Când termină convorbirea, el încercă să dea un înțeles acestei după-amieze spunând: — Acuma am ajuns să mă aștept ca alții să mă hrănească pe mine.

— Și eu, se declară de acord Rosemary. Individul care mi-a telefonat adineaori a cunoscut-o pe vremuri pe o verișoară mai îndepărtată de-a mea. Închipuie-ți, să te apuci să-i telefonezi cuiva numai din cauza asta!

Acum, ea făcu dintr-o dată mai întuneric în cameră — ca pentru o scenă de dragoste. Ce alt motiv ar fi avut să-și ascundă

astfel fața? El începu să-i vorbească precipitat, aruncând cuvintele spre ea ca pe niște scrisori, ca și cum ea l-ar fi părăsit cine știe când, înainte, și ar fi fost acum departe.

— E greu să știu că sunt aici, aproape de tine și să nu te sărut. Apoi se sărutară cu pasiune, în picioare, în mijlocul camerei. Se strânse o clipă lângă el, apoi se întoarse la fotoliul ei.

Însă lucrurile nu puteau rămâne așa, doar la stadiul acesta agreabil, câtă vreme erau amândoi în aceeași încăpere. Ar fi trebuit să se miște într-un fel, sau înainte, sau îndărăt și exact în clipa aceea, când telefonul sună iarăși, el trecu cu pași înceți în camera de culcare și se întinse pe patul ei, deschizând romanul lui Albert McKisco. Curând intră și Rosemary în cameră și se așeză lângă el.

— Ai cele mai lungi gene din lume, remarcă ea.

— Ne-am întors iar la balurile studențești. Printre cei de față am remarcat-o pe domnișoara Rosemary Hoyt, admiratoarea genelor...

Ea îl sărută și el o trase alături de el, astfel că erau acum amândoi întinși unul lângă altul, și apoi continuară să se sărute până când amândoi își pierdură respirația. Răsuflarea ei era tânără și vie și amețitoare. Buzele îi erau ușor înăsprite, însă moi de tot la colțuri.

Când amândoi nu mai fură decât brațe și picioare și veșminte învălmășite, și gesturi grăbite ale brațelor și ale spinării lui, și ale gâtului și sânilor ei, apoi ea îi șopti deodată: Nu, nu acum — lucrurile astea au un ritm al lor!

Trezit la luciditate el își strivi pornirea într-un ungher al minții, și îi înălță ușor făptura fragilă, pe brațe, până când o văzu suspendată la câteva palme deasupra; atunci îi spuse calm:

— Draga mea — asta n-are nici o importanță.

Fața ei se schimbase așa cum o vedea în clipa aceea, de jos în sus; rămânea suflată de o aceeași veșnică lumină de lună.

— Ar fi o dreptate poetică dacă ai fi tu acela, spuse ea. Se răsuci să-i scape din îmbrățișare, se duse până la oglindă, și-și aranjă părul zburlit lovindu-l ușor cu amândoi pumnii. Curând își trase un scaun alături de pat și se așeză mângâindu-l pe obraz.

— Spune-mi ce e cu tine, tot adevărul, îi ceru el.

— Întotdeauna ți l-am spus.

— Într-un fel — dar nimic nu se încheagă.

Râseră amândoi, însă el continuă.

— Ești cu adevărat virgină?

— Nu-u-u! cântă ea. M-am culcat cu șase sute patruzeci de bărbați! — dacă un răspuns ca ăsta vrei cu tot dinadinsul.

— Nu e treaba mea.

— Ai nevoie de mine, ca de un caz, în tratatele tale de psihiatrie?

— Considerându-te acuma ca pe o fată perfect normală de douăzeci şi doi de ani, trăind în anul o mie nouă sute douăzeci şi nouă, presupun că ai o anumită experienţă în ce priveşte dragostea.

— Toate au fost ratate, spuse ea.

Dick nu reuşea s-o creadă. Nu ştia ce să-şi închipuie — ea căuta în mod deliberat să ridice o barieră între ei, sau toată atitudinea ei de acum nu urmărea decât să dea mai mare importanţă momentului când poate avea intenţia să-i cedeze.

— Haide să facem o plimbare până în Pincio, sugeră.

Se scutură ca să-şi îndrepte hainele şi-şi netezi părul. Sosise o clipă importantă şi apoi într-un fel trecuse. Patru ani de zile, Dick fusese idealul după care Rosemary îi măsurase pe ceilalţi bărbaţi şi, inevitabil, statura sa crescuse până la proporţii eroice. N-ar fi vrut ca el să fie asemenea altor bărbaţi, şi totuşi existau aceleaşi solicitări şi exigenţe, ca şi cum el ar fi dorit să-i smulgă ei ceva, o parte din ea, s-o ia cu sine când avea să plece.

Plimbându-se pe pajiştile cu heruvimi şi filozofi, faţuni şi fântâni arteziene, ea îl luă de braţ, tandră, cuibărindu-se lângă el cu o serie de gesturi mărunte, ca şi cum ar fi vrut să se simtă cât mai bine, să rămână astfel pentru totdeauna. Apucă o rămurică şi o frânse, însă nu găsi sevă în ea. Şi deodată, descoperind ceea ce căutase ea pe faţa lui Dick, îi apucă mâna înmanuşată şi i-o sărută. Apoi fugi de lângă el în salturi mici, copilăreşti, până când îl văzu surâzând, şi atunci râse şi ea şi începură să se simtă cu adevărat bine, unul în prezenţa celuilalt.

— Nu pot să stau cu tine în seara asta, iubitule, pentru că le-am promis-o de mult altora. Dar dacă te trezeşti devreme am să te iau cu mine la platourile de filmare.

Cină singur la hotel, se duse la culcare devreme, şi se întâlni cu Rosemary în hol la şase şi jumătate. Alături de el, în maşină, ea strălucea iarăşi, proaspătă, necunoscută parcă, în soarele dimineţii. Ieşiră pe Porta San Sebastiano şi o luară pe Via Appia până ajunseră la un platou uriaş, cu Forumul, mai mare decât în mărime naturală. Rosemary îl încredinţă unui bărbat care-l conduse prin culisele uriaşe; arcuri şi bănci în trepte şi o arenă acoperită cu nisip. Ea urma să filmeze pe o scenă care reprezenta o temniţă pentru prizonierii creştini şi curând ajunseră acolo şi îl urmăriră pe Nicotera, unul din nenumăraţii Rudolf Valentino *in spe,* cum se împăunau pozând prin faţa unei duzine de „captive" cu ochi melancolici şi scăldaţi în farduri.

Rosemary îşi făcu apariţia într-o tunică lungă până la genunchi.

— Să fii atent la scena asta, îi şopti lui Dick. Vreau să-aflu părerea. Toată lumea care a văzut probele spune că...

— Ce sunt astea, probele?

— Când îţi rulează ce s-a filmat în ziua precedentă. Spun că e prima dată când dau dovadă de *sex-appeal.*

— Eu nu-l remarc.

— Tu nici n-ai spune-o! Dar adevărul e că îl am.

Nicotera, înveşmântat în blană de leopard, îi vorbea, concentrat, lui Rosemary, în vreme ce electricianul parlamenta cu regizorul, ţinându-şi, familiar, mâna pe umărul acestuia. În cele din urmă, regizorul îi împinse cu brutalitate mâna la o parte şi-şi şterse fruntea scăldată în sudoare, iar cel care-l condusese pe Dick remarcă: — A-nceput iar cu stupefiantele, şi încă cum!

— Cine? întrebă Dick, dar înainte ca celălalt să-i fi putut răspunde, regizorul se îndreptă grăbit spre ei.

— Cine-a-nceput cu stupefiantele — tu eşti ăla drogat! I se adresă cu toată vehemenţa lui Dick, ca şi cum ar fi invocat un tribunal. — Când începe el să se drogheze îşi închipuie că toţi ăilalţi sunt ca el, şi încă bine de tot! Îl mai fulgeră cu privirea pe călăuza lui Dick, apoi lovi din palme. — Gata — toată lumea pe platou!

Era ca o vizită într-o familie numeroasă şi turbulentă. O actriţă se apropie de Dick şi întreţinu cu el o conversaţie de cinci minute sub impresia că ar fi fost un actor recent sosit de la Londra. Descoperindu-şi greşeala se îndepărtă cuprinsă de panică. Majoritatea celor de aici se simţeau sau mult superiori sau mult inferiori lumii din afară, însă sentimentele din prima categorie predominau. Erau oameni muncitori şi plini de curaj; se găsiseră, pe neaşteptate, pe nişte poziţii proeminente, într-o lume care de zece ani de zile nu cerea altceva decât să i se ofere distracţii.

Şedinţa de filmare se încheie atunci când lumina începu să se înceţoşeze — ar fi fost o lumină fruinoasă pentru un pictor, însă pentru aparatele de filmare nu se putea compara cu aerul limpede al Californiei. Nicotera o urmă pe Rosemary până la maşină, şoptindu-i mereu ceva — ea îl privi fără să-i surâdă când îşi luă la revedere de la el.

Dick şi cu Rosemary luară dejunul la Castelli dei Caesari, un restaurant splendid într-o vilă cu multe terase înalte dominând Forumul căzut în ruină, rămas dintr-o perioadă nedeterminată a decadenţei. Rosemary comandă un cocteil şi puţin vin, şi Dick bău de ajuns de mult ca să-i treacă senzaţia de nemulţumire. După aceea se înapoiară cu maşina la hotel, însufleţiţi şi fericiţi, plutind într-un fel de linişte a exaltării. Ea dorea să i se dăruie şi chiar o făcu, şi ceea ce începuse cu o dragoste copilărească şi exagerată, pe o plajă de demult, îşi găsi în sfârşit împlinirea.

CAPITOLUL IX

Rosemary avea o altă invitaţie la un dineu, o petrecere oferită de ziua unuia din membrii trupei de filmare. Dick se întâlni întâmplător cu Collis Clay, în holul hotelului, însă prefera să ia masa singur aşa că pretextă o întâlnire la Excelsior. Bău un cocteil cu Collis şi senzaţia vagă de nemulţumire se cristaliză în nerăbdare — nu mai avea acum nici o scuză să mai tragă chiulul la clinică. Toată situaţia era mai puţin o dragoste, o ameţeală sentimentală de moment, cât o amintire romantică. Nicole era iubita lui — mult prea des simţea că e sătul până în gât de ea, rămânea totuşi iubita lui. Timpul petrecut cu Rosemary era numai o concesie faţă de sine însuşi — timpul petrecut cu Collis era nimic plus nimic.

În pragul hotelului Excelsior se întâlni cu Baby Warren. Ochii ei mari şi frumoşi, arătând exact ca nişte bile, îl priviră cu surpriză şi curiozitate. — Credeam că eşti în America, Dick! E şi Nicole cu tine?

— M-am întors prin Neapole.

Banda neagră de pe braţul lui o făcu să spună: — Mi-a părut tare rău să aud de necazul pe care l-ai avut!

Nu putea evita să o invite la masă.

— Spune-mi şi mie ce s-a mai întâmplat, îi ceru ea.

Dick îi prezentă o anumită versiune a faptelor şi Baby se încruntă. Găsea necesar să arunce asupra cuiva vina pentru catastrofele care se petreceau în viaţa surorii ei.

— Crezi că doctorul Dohmler a procedat cum trebuie cu ea de la început?

— Nu există prea multe alternative în tratamentul unei boli ca asta — sigur, trebuie să încerci să găseşti personalitatea cea mai potrivită să ia în mâini un caz anumit.

— Dick, eu nu pretind să-ţi dau sfaturi şi nici nu spun că m-aş pricepe prea mult la aşa ceva, dar nu crezi că o schimbare ar putea să-i facă bine — să iasă din atmosfera asta de boală şi să trăiască şi ea în lume, ca toţi oamenii?

— Dar tu ai fost foarte încântată de ideea cu clinica, îi aminti el. Tu mi-ai spus că nu te-ai simţit niciodată perfect liniştită în ce-o priveşte...

— Asta a fost atunci, când duceaţi viaţa aia de pustnici pe Riviera, cocoţaţi pe un deal, departe de oameni. Nu ziceam să vă întoarceţi iar la viaţa asta. Mă gândeam, de pildă, la oraşul Londra. Englezii sunt poporul cel mai echilibrat din lume.

— Nu sunt deloc, o contrazise el.

— Ba sunt. Eu îi cunosc bine, înţelegi? Mă gândeam că ar fi foarte bine pentru voi dacă v-aţi lua o casă la Londra pentru sezonul de primăvară — ştiu o bomboană de casă pe Talbot

Square pe care ai putea-o obţine şi mobilată. Adică să trăiţi şi voi laolaltă cu nişte englezi sănătoşi la minte, echilibraţi.

Ar fi continuat astfel să-i repete toate motivele propagandei din 1914 dacă el n-ar fi izbucnit în râs, spunându-i:

— Am citit o carte de Michael Arlen şi e exact...

Ea îl înlătură pe Michael Arlen făcând un gest cu linguriţa, prin aer.

— Asta scrie numai despre degeneraţi. Eu mă gândeam la englezii care merită.

Pe când ea îşi renega astfel prieteniile mai vechi, Dick se surprinse înlocuindu-le în mintea lui cu imaginea chipurilor străine, posomorâte, mişunând prin micile hoteluri europene.

— Evident, nu e treaba mea, repetă Baby, ca un preliminar la o nouă încercare, dar s-o laşi aşa singură, într-o atmosferă cum e cea de acolo...

— M-am dus în America pentru că a murit tata.

— Asta am înţeles, şi ţi-am spus cât mi-a părut de rău. Se juca acum cu perlele de la colier. Însă acum avem *atâţia* bani... De ajuns pentru tot ce ţi-ai dori, şi ar trebui să-i folosim ca s-o facem bine pe Nicole.

— În primul rând nu-mi pot închipui deloc c-aş fi în stare să locuiesc la Londra.

— De ce nu? Aş zice că poţi să lucrezi acolo la fel de bine ca oriunde în altă parte.

El se rezemă de speteaza scăunului, privind-o lung. Dacă femeia aceasta bănuise vreodată adevărul vechi şi putred, motivul adevărat al bolii lui Nicole, era sigur că se hotărâse să-l nege faţă de ea însăşi, să-l împingă într-un ascunziş prăfuit, într-un ungher ocolit, ca pe un tablou cumpărat din greşeală.

Îşi continuară conversaţia pe Ulpia, unde Collis Clay veni să ia şi el loc la masa lor, şi un ghitarist, despre care se spunea că e talent, fredonă, acompaniindu-se din strune, *Suona fanfara mia* în pivniţa plină cu lăzi de sticle cu vin.

— S-ar putea ca eu să fi fost o fiinţă nepotrivită pentru Nicole, spuse Dick. Cu toate acestea, probabil că ea s-ar fi măritat oricum cu un bărbat de felul meu, cu cineva pe care şi-ar fi închipuit că ar putea să se bazeze la nesfârşit.

— Crezi că ar putea să fie mai fericită cu altcineva? se gândi deodată Baby cu glas tare. Bineînţeles, aşa ceva s-ar putea aranja.

Numai când îl văzu pe Dick literalmente frângându-se în două în prada unor hohote nestăpânite de râs îşi dădu seama cât fusese de exagerată remarca ei.

— O, înţelegi perfect ce vreau să spun, îl asigură ea. Să nu-ţi închipui vreo clipă măcar că nu-ţi suntem recunoscători pentru

tot ce ai făcut. Şi ştim foarte bine că ai trecut şi tu prin momente penibile...

— Pentru numele lui Dumnezeu, protestă el. Dacă n-aş iubi-o pe Nicolae, ar fi poate altceva.

— Dar o iubeşti pe Nicole? întrebă ea alarmată.

Collis începea să înţeleagă acum despre ce era vorba, şi Dick schimbă repede subiectul: — Haide să vorbim despre altceva — despre ce mai faci tu, de pildă. Tu de ce nu te măriţi? Am auzit c-ai fi fost logodită cu lordul Paley, vărul lui...

— A, nu. Ea deveni deodată timidă, dornică să se eschiveze. Asta a fost anul trecut.

— De ce nu te măriţi? insistă Dick cu încăpăţânare.

— Nu ştiu. Unul din bărbaţii pe care i-am iubit a murit în război, şi celălalt mi-a dat cu piciorul.

— Povesteşte-mi şi mie. Spune-mi şi mie ceva despre viaţa ta, Baby, despre ce crezi tu de toate astea. Nu-mi spui niciodată nimic despre tine — nu vorbim niciodată decât despre Nicole.

— Amândoi au fost englezi. Nu cred că există ceva pe lume mai bun decât un englez de calitate, nu-i aşa? Şi chiar dac-ar exista, eu n-am întâlnit niciodată aşa ceva. Omul acela — o, dar asta-i poveste lungă... Nu pot să sufăr poveştile lungi, voi nu?

— Ba da! spuse Collis.

— Ba deloc — mie-mi plac — dacă sunt bune.

— E un lucru pe care tu poţi să-l faci atât de bine, Dick... Tu poţi să ţii o societate întreagă cu sufletul la gură, să faci o petrecere amuzantă la culme doar cu o frază, cu câteva vorbe ici şi colo. După părerea mea, e un talent minunat, ăsta.

— E doar un truc, îi spuse el, blând. Aceasta era a treia opinie a ei cu care nu era de acord.

— Bineînţeles, şi mie îmi place viaţa de societate — îmi plac lucrurile bine rânduite şi pe scară mare. Ştiu că tu, probabil, nu eşti de acord, dar trebuie să recunoşti că ăsta e un semn de soliditate la mine.

Dick nici nu se mai osteni s-o contrazică şi în privinţa aceasta.

— Ştiu şi eu bine că toţi spun probabil despre mine că Baby Warren se învârte de colo până colo, prin Europa, în goană mereu după câte o noutate, şi în vremea asta scăpând lucrurile cele mai bune din viaţă, însă eu cred, dimpotrivă, că sunt unul din oamenii care, în realitate, sunt atenţi la tot ce e mai bun. Am cunoscut oamenii cei mai interesanţi ai vremii. Vocea îi fu acoperită de sunetele unui alt cântec la ghitară, însă reuşi să depăşească o clipă muzica. — Am făcut şi câteva greşeli mari...

— ...Numai cele foarte mari contează, Baby.

Ea remarcase însă o umbră de ironie în ochii lui şi schimbă subiectul. Se părea că ar fi fost cu neputinţă ca ei doi să-şi

găsească ceva comun. Însă, cu toate acestea, ea avea ceva care-i trezea lui admiraţia; o conduse până la Hotelul Excelsior şi se despărţi acolo de ea cu o serie de complimente care o uimiră şi o încântară.

*

Rosemary insistă să-l invite ea pe Dick la dejun a doua zi. Se duseră la o mică *trattoria,* ţinută de un italian care lucrase în America, şi acolo mâncară ouă cu şuncă şi pateuri. După aceea se înapoiară la hotel. Descoperirea lui Dick că în realitate nu era îndrăgostit de ea şi nici ea de el adăugase mai degrabă, decât să scadă, ceva la pasiunea pe care o simţea faţă de ea. Acum când ştia că n-avea să pătrundă mai adânc în viaţa ei, devenise în ochii lui femeia stranie şi tainică. Îşi spunea că probabil mulţi bărbaţi nici nu vor să spună altceva când afirmă că s-au îndrăgostit — nu era vorba de cufundarea pătimaşă, cu tot sufletul, de amestecarea tuturor culorilor într-o pastă întunecată, aşa cum fusese iubirea lui pentru Nicole. Unele gânduri despre Nicole, că ar fi putut să moară, să se piardă în întunecime mintală, să iubească un alt bărbat, îl îmbolnăveau fizic.

Nicotera era în salonul apartamentului lui Rosemary, pălăvrăgind despre o problemă legată de filmul lor. Când Rosemary îl făcu să înţeleagă mai târziu că ar trebui să plece, el se ridică, cu o serie de proteste glumeţe, şi cu un semn mai degrabă insolent cu ochiul către Dick. Ca de obicei, telefonul începu să zbârnâie şi Rosemary fu imobilizată zece minute spre nerăbdarea crescândă a lui Dick.

— Hai să mergem sus, în camera mea, sugeră el şi ea fu de acord.

Se aşeză pe genunchii lui, pe canapeaua cea mare; el îşi trecu degetele prin buclele-i superbe care-i coborau pe frunte.

— Lasă-mă să mai fiu curios în ce te priveşte, îi ceru.

— Ce mai vrei să ştii?

— Bărbaţii. Sunt curios, ca să nu spun de-a dreptul libidinos.

— Vrei să spui, la câtă vreme după ce te-am întâlnit pe tine?

— Sau înainte.

— O, nu. Ea fu şocată. — Înainte n-a fost nimic. Tu ai fost primul bărbat pentru care am simţit ceva. Eşti încă singurul bărbat pentru care simt în realitate ceva... Stătu puţin pe gânduri. — A fost cam la un an, cred.

— Cine a fost?

— O, un bărbat.

Căută s-o împiedice să-i mai ocolească întrebările.

— Pariez că pot să-ţi spun şi eu cum a fost: prima legătură a fost nesatisfăcătoare şi după aceasta a urmat o pauză lungă. Cea de-a doua a fost ceva mai bine, doar că adevărul este că nu-l iubeai pe omul acela. Cea de-a treia a fost exact cum trebuia...

Torturându-se singur, continuă să vorbească. — Pe urmă ai avut o legătură adevărată care s-a stins de la sine, şi la vremea aceea începuse să-ţi fie teamă că n-ai să mai ai nimic să-i oferi bărbatului pe care să-l iubeşti cu adevărat în cele din urmă... Se simţea din ce în ce mai mult aidoma unui personaj dintr-un roman victorian. — După asta au urmat o jumătate de duzină de chestii strict episodice, exact până-n momentul de faţă. Cam aşa a fost?

Ea râdea, pe jumătate amuzându-se, pe jumătate simţind că-i vine să plângă.

— Eşti cât se poate de departe de adevărul-adevărat, spuse, spre uşurarea lui Dick. — Însă într-o zi am să găsesc pe cineva şi am să-l iubesc şi am să-l iubesc cu adevărat şi n-am să-l mai las să plece de lângă mine.

Sună telefonul şi Dick recunoscu vocea lui Nicotera, cerând-o pe Rosemary. Acoperi receptorul cu palma.

— Vrei să vorbeşti cu el?

Ea se îndreptă spre telefon şi spuse ceva precipitat, într-o italiană rapidă, pe care Dick nu fu în stare s-o înţeleagă.

— Toate telefoanele astea ne iau o grămadă de timp, spuse el. E trecut de patru şi eu am o întâlnire fixată la cinci. Du-te mai bine şi joacă-te cu *signor* Nicotera.

— Nu fi idiot.

— Atunci aş zice că atâta vreme cât sunt eu aici să-l laşi pe el să cadă.

— E greu. Ea începu deodată să plângă. — Dick, te iubesc cu adevărat, niciodată n-am fost cu nimeni cum sunt cu tine. Dar ce ai tu pentru mine?

— Ce are Nicotera pentru indiferent cine?

— Asta e altceva.

— Pentru că tinereţea trage la tinereţe. E-un metec nenorocit! izbucni el. Îşi ieşise din fire de gelozie, nu mai voia să sufere iarăşi.

— Nu-i decât un copil, spuse ea, smiorcăindu-se. Ştii foarte bine că îţi aparţin, ţie în primul rând.

Ca răspuns, o cuprinse pe după umeri, însă ea i se lăsă moale în braţe, cu oboseală; o ţinu astfel îmbrăţişată ca la finalul unui *adagio*, ea stând cu ochii închişi, cu părul revărsându-i-se pe spate, ca o înecată.

— Dick, dă-mi drumul; n-am fost niciodată atât de răvăşită în viaţa mea.

El era ca o pasăre zburlită, iritată şi instinctiv ea se trase îndărăt din faţa lui atunci când gelozia lui nejustificată începu să ningă ascunzându-i blândeţea plină de înţelegere şi de atenţie în care ea se simţise atât de bine.

— Vreau să ştiu şi eu adevărul, spuse el.

— Bine. Petrecem o mulţime de timp împreună, el vrea să se însoare cu mine, însă eu nu vreau. Şi ce-i cu asta? Ce-ai vrea să fac? Tu nu mi-ai cerut niciodată să mă mărit cu tine. Ai vrea să mă învârt toată viaţa cu tot felul de neisprăviţi cum e Collis Clay?

— Ai fost cu Nicotera astă-noapte?

— Asta nu e treaba ta, suspină ea. Iartă-mă, Dick, de fapt e treaba ta. Tu şi cu mama sunteţi singurele două fiinţe pe lumea asta la care ţin cu adevărat.

— Şi cu Nicotera ce e?

— De unde vrei să ştiu?

Ajunsese acum la punctul când, evitând întrebările cele mai puţin semnificative, abia atunci ele capătă un înţeles ascuns.

— Cam aşa ceva simţeai şi faţă de mine, la Paris?

— Mă simt cu totul destinsă şi fericită când sunt cu tine. La Paris a fost altceva. Dar nu mai poţi să-ţi dai seama exact ce-ai simţit odată. Tu poţi?

El se ridică şi începu să-şi caute hainele de seară; chiar dacă ar fi trebuit să-şi strângă în inimă toată amărăciunea şi ura care existau pe lume, n-avea să se mai simtă îndrăgostit vreodată de ea.

— Nici nu-mi pasă de Nicotera! declară ea. Dar trebuie să plec cu toată compania la Livorno mâine. O, de ce-au trebuit să se întâmple toate astea? Urmă o nouă revărsare de lacrimi. — Ce groaznică încurcătură! De ce-ai mai venit şi tu aici? De ce n-am fi putut rămâne numai cu amintirea? Mă simt de parcă m-aş fi certat cu mama!

Când el începu să se îmbrace, se ridică şi ea şi se îndrepta spre uşă.

— Nu mă mai duc la petrecerea de deseară... Era ultimul efort din partea ei. — Am să stau cu tine. Oricum, nu vreau să mă duc.

Mareea începu iarăşi să urce în el, însă era hotărât să reziste.

— Am să fiu în camera mea, spuse ea. Adio, Dick!

— Adio!

— O, ce păcat, ce groaznic! Ce groaznic! În fond ce înseamnă toate astea?

— Şi eu m-am tot întrebat de multa vreme.

— Dar de ce să faci tocmai tu aşa ceva, şi tocmai mie?

— Probabil că sunt şi eu ca Ciuma Neagra, spuse el încet. S-ar zice că nu mai sunt în stare să le aduc oamenilor fericirea, ca pe vremuri.

CAPITOLUL X

Dupa cina, în barul Quirinal erau cinci persoane: un italian firav, cocoţat pe scaunul înalt din faţa barului şi ducând o conversaţie încăpăţânată împotriva răspunsurilor plictisite ale

barmanului — *„Si... Si... Si..."*, un egiptean snob, deschis la culoare, care se simţea singuratic dar căruia îi era frică de femei, şi cei doi americani: el, Dick, şi Collis Clay.

Dick era întotdeauna profund conştient de mediul în care se găsea, în vreme ce Collis Clay trăia superficial, impresiile cele mai puternice dizolvându-i-se pe un aparat de înregistrare care i se atrofiase devreme, astfel că Dick vorbea şi celălalt asculta, ca un om aşezat pe o bancă în bătaia brizei.

Istovit de întâmplările de după-amiază, Dick încerca să se răzbune pe toţi cei care se întâmpla să se afle în clipa aceea în Italia. Privea în jur, prin bar, ca şi cum ar fi nădăjduit că vreun italian avea să-l audă şi să primească, cu resentiment, spusele lui.

— Astăzi după-masă am luat ceaiul cu cumnată-mea la Excelsior. Noi am ocupat ultima masă şi pe urmă au intrat doi indivizi şi au început să se uite prin sală să-şi caute şi ei o masă şi n-au găsit. Aşa că unul din ei a venit la noi şi a spus: „Nu-i asta masa rezervată pentru prinţesa Orsini?" Şi eu am spus: „Nu era nici un semn pe ea", şi el a spus: „Dar eu cred că e rezervată pentru prinţesa Orsini". Nici măcar n-am putut să-i mai raspund.

— Şi ce-a făcut?

— S-a retras. Dick se foi în scaun. Nu-mi plac deloc oamenii ăştia. Zilele trecute am lăsat-o pe Rosemary singură două minute în faţa unei prăvălii şi un ofiţer a început să se plimbe în sus şi în jos, prin faţa ei, tot salutând-o cu chipiul.

— Nu ştiu, spuse Collis, după o clipă. Mai degrabă aş sta aici decât la Paris, unde se găseşte câte unul sa-ţi fure ceva din buzunar în fiecare moment.

El se distrase până atunci foarte bine, şi încerca să reziste la tot ce-ar fi ameninţat să-i stârbească plăcerea.

— Nu ştiu, insistă. Pe mine nu mă deranjează nimic aici.

Dick îşi rechemă în minte imaginea pe care ultimele câteva zile i-o lăsaseră şi începu s-o studieze. Plimbarea către barul expres american, printre cofetăriile mirositoare de pe Via Nazionale, prin tunelul murdar către treptele din Piaţa Spaniei, unde sufletul i se înălţase în faţa tarabelor cu flori şi a casei în care murise Keats. El nu putea să iubească decât oamenii: locurile abia dacă le înregistra altfel decât prin clima lor, până când locurile îşi căpătau culoarea de la câte o întâmplare concretă. Roma era sfârşitul visului său despre Rosemary.

Un comisionar pătrunse în sala barului şi îi înmână un bilet.

„Nu m-am dus la petrecere, scria acolo. *Sunt în camera mea. Plecăm la Livorno mâine dimineaţă devreme".*

— Spune-i domnişoarei Hoyt că n-ai dat de mine. Întorcându-se către Collis îi sugeră să meargă la Bonbonieri.

O cântărire o clipă pe cocota de la bar, acordându-i minimul de interes pe care-l putea stârni profesia ei, şi ea îi privi deschis, cu îndrăzneală, bine dispusă; trecură apoi prin holul pustiu cu atmosferă apăsătoare, de la draperiile acumulând praf victorian în cutele lor greoaie, adresând un semn din cap portarului de noapte care le răspunse la acest gest cu servilitatea amară caracteristică slujitorilor de noapte. Apoi, într-un taxi, trecură, pe străzile posomorâte, prin noaptea umedă de noiembrie. Nu se vedeau deloc femei pe străzi, doar barbaţi palizi cu paltoanele negre, încheiate până la gât, şi care stăteau în grupuri pe lângă zidurile de piatră.

— Dumnezeule! oftă Dick.

— Ce s-a întâmplat?

— Mă gândeam la omul acela de astăzi după-masă: „Masa asta e rezervată pentru prinţesa Orsini." Dumneata ştii cum sunt familiile astea vechi, romane? Sunt nişte banditi, sunt tipii care au luat în stăpânire templele şi palatele după ce s-a prăbuşit Roma şi n-au făcut altceva decât să jefuiască poporul de rând.

— Mie îmi place Roma, insistă Collis. De ce nu încerci să mergi la curse?

— Nu-mi plac cursele.

— Dar acolo vin toate femeile...

— Ştiu că nu mi-ar plăcea nimic din ce-aş putea să văd acolo. Mie îmi place Franţa, unde fiecare îşi închipuie că e Napoleon — aici cu toţii îşi imaginează că ar fi Isus Cristos.

La Bonbonieri, opriră la un cabaret cu pereţii căptuşiţi în paneluri de lemn care încercau fără speranţă, să dăinuie peste blocurile de piatră îngheţată. O orchestră apatică cânta un tango şi vreo duzină de perechi acopereau podeaua largă cu paşi elaboraţi şi preţioşi, atât de agresivi în ochii americanilor. Un surplus de chelneri reprimau agitaţiile mărunte pe care le putea stârni o mână de oameni înfierbântaţi; peste întreaga scenă cu frământarea ei, plutea parcă simţământul că toată lumea aşteaptă ca ceva — dansul, noaptea, echilibrul de forţe care o menţineau stabilă — să se termine. Totul părea să-l asigure pe clientul mai impresionabil că, oricare ar fi fost senzaţia căutată, nu avea s-o găsească aici.

Pentru Dick lucrurile erau simple. Aruncă o privire în jur spérând că aveau să i se oprească ochii pe ceva, astfel ca mintea, în locul imaginaţiei, să-l mai ţină preocupat de ceva încă un ceas de acum încolo. Dar nu se prefigura nimic, şi după o clipă se întoarse spre Collis. Îi comunicase şi lui Collis unele din senzaţiile lui imediate, şi acum era plictisit de lipsa de memorie a celuilalt şi de impasibilitatea lui. După o jumătate de oră

petrecută cu Collis simţea o scădere sensibilă a propriei lui vitalităţi.

Băură o sticlă de vin spumos italienesc şi Dick se făcu palid la faţă şi deveni irascibil. Îl chemă pe dirijorul orchestrei la masa lor; era un negru din insulele Bahamas, sofisticat şi antipatic, şi în câteva minute începu cearta.

— Mi-ai cerut să iau loc.

— Foarte bine. Şi ţi-am dat cincizeci de lire, nu?

— Foarte bine. Foarte bine. Foarte bine.

— Foarte bine. Ţi-am dat cincizeci de lire, nu? Pe urmă ai venit iar şi mi-ai cerut să mai pun nişte bani în trombon.

— M-ai invitat să iau loc, nu? Negi asta?

— Te-am invitat să iei loc. dar ţi-am dat şi cincizeci de lire, nu?

— Bine. Bine.

Negrul se ridică şi plecă cu un aer acru lăsându-l pe Dick într-o dispoziţie şi mai proastă decât înainte. Însă văzu o faţă care-i surâdea, din colţul opus al încăperii, şi îndată contururile palide, romane din jur se aşezară într-o perspectivă mai umilă, decentă. Era o englezoaică tânără, cu părul blond şi cu faţa sănătoasă, agreabilă, englezească, şi ea îi surâse din nou cu o chemare pe care el o înţelegea, lăsând deoparte detaliile trupeşti prin însăşi acţiunea ce le aducea pe primul plan.

— Asta mai zic şi eu că joacă tare, sau dacă nu, înseamnă că nu mă mai pricep la nimic, spuse Collis.

Dick se ridică şi se îndreptă spre ea traversând sala barului.

— Nu vreţi să dansaţi?

Englezul între două vârste, care şedea la masă împreună cu ea, spuse, parcă scuzându-se: — Eu plec imediat!

Trezit puţin de noutatea împrejurării, Dick dansă cu ea. Descoperea în fata aceasta un fel de sugestie a tuturor calităţilor englezeşti mai plăcute; evocarea unor grădini liniştite împrejmuite din toate părţile de mare suna parcă în vocea ei luminoasă, şi când se îndepărtă puţin de ea s-o privească, fu atât de sincer în ce-i spunea în clipa aceea încât îi tremură glasul. Promise că după ce însoţitorul ei va pleca, avea să vină să stea la masa ei. Englezul îi acceptă reîntoarcerea, cu scuze şi surâsuri repetate.

Înapoiat la masa lui, Dick comandă încă o sticlă de vin spumos.

— Parcă-i o actriţă de film, spuse. Seamănă cu cineva, dar nu-mi dau seama cu cine. Aruncă o privire nerăbdătoare peste umăr. Mă întreb de ce nu mai vine odată?

— Mi-ar plăcea şi mie să mă apuc de cinematografie, spunea Collis gânditor. Ar trebui să intru în afacerile tatii, însă chestia

asta nu mă atrage deloc. Să stai într-un birou în Atlanta douăzeci de ani de zile...

Tonul lui exprima protestul împotriva presiunilor civilizaţiei materialiste.

— Eşti adică prea bun pentru aşa ceva? sugeră Dick.

— Nu, nu vreau să spun asta.

— Ba da, asta vrei să spui.

— De unde ştii dumneata exact ce vreau eu să spun? De ce nu practici medicina dacă-ţi place atât de mult să munceşti?

Acum Dick reuşise să-i facă pe amândoi, să se simtă cât se poate de prost, însă în acelaşi timp amândoi începuseră să-şi piardă şirul ideilor, ameţiţi de băutură. Şi după o clipă uitară despre ce fusese vorba; Collis se ridică să plece şi-şi strânseră mâinile cu căldură.

— Mai gândeşte-te bine la asta, spuse Dick înţelepţeşte.

— Să mă gândesc la ce?

— Ştii dumneata. Fusese parcă vorba ca Collis să intre în afaceri alături de tatăl său — era în orice caz un sfat cât se poate de plin de bun-simţ.

Collis dispăru pur şi simplu în spaţiu. Dick îşi termină sticla şi apoi dansă iarăşi cu tânăra englezoaică, stăpânindu-şi trupul care i se împotrivea, făcându-l să execute cercuri îndrăzneţe şi paşi gravi, hotărâţi, pe platoul de dans. Şi deodată se întâmplă un lucru cu totul remarcabil. Dansa cu fata, muzica se oprise — şi ea dispăruse.

— N-aţi văzut-o?

— Pe cine să vedem?

— Pe fata cu care dansam. A dispărut. Trebuie să fie pe undeva pe aici.

— Nu! Nu! Aici e toaleta pentru doamne.

Rămase în picioare în faţa barului. Mai erau doi bărbaţi acolo, însă lui nu-i venea în minte nici un subiect cu care să înceapă conversaţia. Ar fi putut să le dea o mulţime de amănunte despre Roma şi despre trecutul violent al familiilor Colonna şi Gaetani, însă simţea că pentru un început de relaţie socială aşa ceva ar fi fost cam nepotrivit. Un şir de păpuşele de pe tejgheaua cu ţigări se risipiră la pământ, urmă o oarecare învălmăşeală şi avu o clipă senzaţia că el ar fi fost cauza, aşa că se întoarse la cabaret şi bău o ceaşcă de cafea neagră. Collis plecase şi plecase şi englezoaica şi se părea că nu mai avea nimic de făcut decât să se întoarcă şi el la hotel şi să se culce. Îşi plăti nota şi se duse să-şi ia de la garderobă pălăria şi pardesiul.

Prin rigole şi printre pietrele accidentate ale pavajului se strânseseră băltoace de apă murdară; o miasmă de mlaştină dinspre Campagna, sudoarea unor culturi istovite, mânjea aerul dimineţii. Un grup de patru şoferi de taxi, cu ochii iţindu-li-se în

pungile întunecoase, coborâte pe obraji, îl împresurară. Pe unul din ei care i se tot vâra insistent în faţă îl împinse brutal la o parte.

— *Quanto al Hotel Quirinal?*

— *Cento lire*[1].

Şase dolari. Clătină din cap şi oferi treizeci de lire, ceea ce reprezenta de două ori tariful de zi, însă ei ridicară din umeri ca un singur om şi se îndepărtară.

— *Trenta cinque lire e mancie*[2], spuse el cu fermitate.

— *Cento lire.*

Începu să le vorbească pe englezeşte.

— Pentru un drum de o jumătate de milă! O să mă luaţi cu patruzeci de lire.

— A, nu.

Era foarte obosit. Deschise uşa unui taxi şi se sui.

— Hotelul Quirinal, îi spuse şoferului, care rămăsese încăpăţânat în picioare în faţa portierei. — Şterge-ţi râhjetul ăsta de pe faţă şi du-mă la Quirinal.

— A, nu.

Dick coborâ. În faţa uşii la Bonbonieri era cineva care parlamenta cu şoferii, cineva care încerca acum să-i explice lui Dick punctul lor de vedere; şi iarăşi unul din ei se vârî în Dick, insistând şi gesticulând şi Dick îl împinse la o parte.

— Vreau să ajung la Hotelul Quirinal.

— Zice că o sută de lire, îi explică interpretul.

— Înţeleg. Am să-i dau cincizeci de lire. Pleacă de aici. Asta către individul insistent care i se vârâse iarăşi în suflet. Omul îi aruncă o privire, apoi scuipă dispreţuitor.

Toată nerăbdarea febrilă, abia stăpânită, a săptămânii din urmă îl năpădi dintr-o dată pe Dick şi îl învălui într-un fulger de violenţă — dintotdeauna resursa onorabilă, tradiţională a patriei lui; făcu un pas înainte şi-l pocni pe celălalt peste faţă.

Îl înconjurară deodată, ameninţând, dând din mâini, încercând fără succes să-l încolţească — cu spatele sprijinit de perete Dick lovea stângaci, râzând chiar, şi câteva minute simulacrul acesta de încăierare, o învălmăşeală de zvâcnete fără ţintă, de lovituri înăbuşite, lunecate, îi legănă într-o parte şi într-alta în faţa uşii. Apoi Dick alunecă şi căzu; simţea că-i rănit undeva, însă se luptă să se ridice iarăşi în picioare, zbătându-se în strânsoarea unor braţe care deodată îl eliberară. Se auzea acum un glas nou şi urmă o altă discuţie îndelungată, însă el era paralizat, rezemat acolo de perete, gâfâind, furios pe lipsa de demnitate a situaţiei în care se afla. Înţelegea că nimeni nu

[1] — Cât până la Hotel Quirinal?
— O sută de lire (it.) (n. tr.).

[2] — Treizeci şi cinci de lire şi basta (n. tr.)

manifesta vreo simpatie faţă de el însă în acelaşi timp nu se putea convinge că n-ar fi avut dreptate.

Se îndreptau acum spre circumscripţia de poliţie, să rezolve acolo toată neînţelegerea. Pălăria îi fu ridicată de jos şi pusă în mână, şi cu cineva, ţinându-l uşor de braţ, intrară pe o stradă laterală împreună cu grupul de şoferi şi pătrunseră într-o baracă golaşă în care nişte carabinieri şedeau pe o bancă la lumina unui bec gălbui.

La masă era aşezat un căpitan căruia personajul îndatoritor ce oprise încăierarea i se adresă îndelung în limba italiană, uneori arătând cu degetul spre Dick şi lăsându-se întrerupt de şoferii de taxi, care izbucneau din când în când în insulte şi reclamaţii. Căpitanul începu să dea din cap nerăbdător. Îşi ridică mâna şi toată acea hidră cu multe capete amuţi în câteva exclamaţii finale. Apoi se întoarse spre Dick.

— *Spick italiano?*[1] întrebă.

— Nu.

— *Spick français?*[2]

— *Qui,* spuse Dick fierbând.

— *Alors... Écoute. Va au Quirinal. Espèce d'endormi. Écoutez vous êtes saoul. Payez ce que le chauffeur demande. Comprenez-vous?*[3]

Diver clătină din cap.

— *Non, je ne veux pas.*

— *Come?*

— *Je payerai quarante lires, C'est bien assez.*[4]

Căpitanul se ridică în picioare.

— *Écoute,* strigă cu glas răsunător. *Vous êtes saoul. Vous avez battu le chauffeur. Comme ci, comme ca.*[5] Izbea aerul cu mişcări agitate cu mâna dreaptă şi cu mâna stângă. *C'est bon que je vous donne la liberté. Payez ce qu'il a dit — cento lire. Va au Quirinal.*[6]

Tremurând de mânie şi umilinţă, Dick îl privi în faţă.

— Bine. Se întoarse orbeşte spre uşă — în faţa lui, rânjind şi aprobând din cap era omul care-l adusese la circa de poliţie. — Mă duc acasă, zbieră el, însă întâi şi întâi am să-l aranjez pe frumosul ăsta.

[1] Vorbeşti italieneşte? (engl. — incorect) (n. tr.).

[2] Vorbeşte franţuzeşte (engl. — incorect) (n. tr.).

[3] Atunci... Ascultă. Du-te la Quirinal. Năucule. Ascultă: eşti beat. Plăteşte cât cere şoferul. Înţelegi! (fr.) (n. tr.).

[4] Nu, nu vreau (fr.). Cum? — (it.). — Am să plătesc patruzeci de lire. E prea mult şi aşa (fr.) (n. tr.).

[5] Ia ascultă — eşti beat. L-ai bătut pe şofer. Uite-aşa (fr.) (n. tr.).

[6] Bine că te las în libertate. Plăteşte-i ce-a spus el — o sută de lire. Du-te la Quirinal (fr.) (n. tr.).

Trecu prin faţa carabinierilor uluiţi îndreptându-se către omul care rânjea înainte şi-l pocni cu pumnul stâng în bărbie. Celălalt se prăbuşi la pământ.

O clipă rămase să-l privească cu o senzaţie sălbatică de triumf, lungit acolo, la picioarele lui — însă exact când primul fior de îndoială începu să-l încerce, lumea întreagă se răsturnă; fu literalmente trântit la pământ cu lovituri de baston şi loviturile de pumn şi de bocanci plouară asupra lui într-o dezlănţuire de coşmar. Simţi cum îi plesneşte osul nasului ca o ţiglă şi cum îi ţâşnesc ochii şi cum îi pocnesc apoi, în orbite, ca şi cum ar fi fost traşi de un gumilastic întins. O coastă i se rupse sub un călcâi care i se împlântase în piept. O clipă îşi pierdu cunoştinţa; îşi reveni când îl ridicară în capul oaselor şi-şi simţi încheieturile smucite laolaltă în cătuşe. Se mai zbătea instinctiv. Locotenentul în civil pe care-l trântise la pământ cu pumnul se ridicase tamponându-şi bărbia cu batista şi cercetând-o apoi să vadă dacă e pătată de sânge; se îndreptă spre Dick, se cumpăni o clipă pe călcâie, îşi zvâcni îndărăt braţul şi-l aruncă la podea dintr-o lovitură.

Când doctorul Diver rămase inert aruncară peste el o găleată de apă. Îşi deschise, cu efort, un ochi tulbure pe când îl târau pe jos de încheieturile mâinilor printr-o ceaţă însângerată şi mai văzu o secundă chipul omenesc şi fantomatic al unuia dintre şoferii de taxi.

— Duceţi-vă la Hotelul Excelsior, strigă cu vocea stinsă. Anunţaţi-o pe domnişoara Warren. Două sute de lire! Domnişoara Warren. *Due centi lire!* O, porcilor — o Doamne!

Îl târau mai departe prin ceaţa însângerată, înecându-se şi plângând, peste o suprafaţă accidentată până într-un loc îngust unde fu aruncat pe o duşumea de piatră. Ceilalţi ieşiră din încăpere, se auzi o uşă trântindu-se şi rămase singur.

CAPITOLUL XI

Până la ceasul unu, Baby Warren rămase în pat citind una dintre nuvelele-romane ciudat de lipsite de viaţă ale lui Marion Crawford; apoi se duse până la fereastră şi privi în jos pe stradă. În faţa hotelului erau doi carabinieri, groteşti în capele lor largi şi pălăriile de arlechini legănându-se voluminoşi într-o parte şi-ntr-alta, ca nişte paiaţe, şi privindu-i, îşi aminti de ofiţerul de gardă care o fixase cu atâta intensitate la amiază. Fusese un individ înzestrat cu aroganţa unui exemplar înalt dintr-o rasă de oameni scunzi, şi care nu simte nici o altă obligaţie decât aceea de a fi înalt. Dacă ar fi venit direct la ea să-i spună: „Hai să

mergem împreună, dumneata şi cu mine", ea i-ar fi răspuns: „De ce nu?" — sau cel puţin aşa i se părea acum, pentru că se simţea încă lipsită de trup în mediul acesta nefamiliar.

Gândurile i se întoarseră încet, de la ofiţerul de gardă, trecând peste carabinieri, spre Dick — se urcă în pat şi stinse lumina.

Puţin înainte de ora patru fu trezită de o bătaie grăbită în uşă.

— Da — ce e?

— E portarul, *Madame*.

Îşi trase pe ea chimonoul şi deschise, somnoroasă, uşa.

— Prietenul dumneavoastră cu numele Diver a dat de necaz. A avut o încurcătură cu poliţia, şi l-au băgat la închisoare. A trimis un taxi să v-anunţe, şoferul spune că i-a promis două sute de lire. Făcu o pauză precaută aşteptând să se aprobe partea de până aici din ceea ce spusese. — Şoferul zice că domnu' Diver a dat de bucluc. S-a bătut cu poliţia şi e rănit rău.

— Vin numaidecât jos.

Se îmbrăcă în acompaniament de palpitaţii anxioase şi, zece minute mai târziu, ieşi din ascensor în holul întunecat. Şoferul, care adusese mesajul, plecase; portarul chemă un alt taxi şi-i dădu adresa poliţiei. Pe drum, întunericul începu să se subţieze şi nervii lui Baby, care încă nu se trezise bine, se agăţau cum puteau de un echilibru nestabil între noapte şi zi. Încerca s-o ia înaintea zorilor; uneori pe bulevardele largi reuşea, dar ori de câte ori gândul cu care căuta să se împotrivească se oprea o clipă, pale de vânt începeau să sufle ici şi colo, nerăbdătoare şi lumina de zi îşi reîncepea lunecarea tăcută, furişă. Taxiul trecu pe lângă o fântână arteziană care plescăia zgomotos într-o umbră imensă, intră pe o alee atât de brusc încât clădirile de pe margine păreau să se străduiască din toate puterile să ţină pasul cu ea; hurducându-se pe pietrele pavajului maşina se opri zvâcnind în faţa a două gherete de sentinelă strălucind pe fondul unui zid de umezeală verzuie. Deodată, din întunericul violet al arcului de la intrare, se auzi vocea lui Dick, strigând, ţipând.

— Nu-i nici un englez aici? Nu-i nici un american? Nu-i nici un englez? Nu-i nici un... o, Doamne! Macaronari împuţiţi!

Vocea se stinse şi ea mai auzi sunetul surd al unor izbituri în uşă. Apoi vocea începu din nou.

— Nu-i nici un american aici? Nu-i nici un englez?

Urmând glasul acesta, trecu în fugă pe sub arcul de la intrare, într-o curte interioară, se roti o clipă ameţită, şi localiză în sfârşit camera de gardă de unde se auzeau strigătele. Doi carabinieri se ridicară în picioare, însă Baby trecu grăbită pe lângă ei spre uşa celulei.

— Dick! strigă. Ce s-a întâmplat?

— Mi-au scos ochiul! strigă el. Mi-au pus cătuşe la mâini şi pe urmă m-au snopit în bătaie, porci... po...

Rotindu-se pe călcâie, Baby făcu un pas către cei doi carabinieri.

— Ce i-aţi făcut? şopti cu atâta ferocitate încât ei se traseră îndărăt în faţa furiei ei atât de intense.

— *Non Capisco inglese*[1].

Începu să-i insulte pe franţuzeşte; mânia ei dezlănţuită, plină de încredere în dreptatea cauzei sale umplu încăperea, îi învălui din toate părţile până când se făcură mici şi începură să se zbată ca să iasă din învălmăşeala de vinovăţie pe care o aruncase asupra lor. — Faceţi ceva! Faceţi ceva!

— Nu putem să facem nimic până nu ni se dă un ordin.

— *Bene! Be-ne. Bene!*

Şi iarăşi Baby îşi dezlănţui furia asupra lor biciuindu-i cu vorbele până când începură să asude scuzându-se pentru neputinţa lor, privindu-se unul pe altul cu senzaţia că de fapt intraseră într-o mare încurcătură. Baby se îndreptă spre uşa celulei, se sprijini de ea, aproape mângâind-o, ca şi cum astfel l-ar fi putut face pe Dick să-i simtă prezenţa şi puterea, şi strigă: — Mă duc la Ambasadă. Mă întorc numaidecât! Aruncând o ultimă privire plină de ameninţări nesfârşite spre cei doi carabinieri, ieşi în fugă.

Merse cu taxiul până la Ambasada americană unde îi plăti şoferului la insistenţele repetate ale acestuia. Nu se făcuse încă ziuă în clipa când se simţi urcând treptele în fugă şi sunând la uşă. Sună de trei ori până când un portar englez, adormit încă, veni să-i deschidă.

— Vreau să stau de vorbă cu cineva, spuse ea. Oricine — dar acuma, numaidecât!

— Nu s-a trezit încă nimeni, doamnă. Nu deschidem până la nouă.

Cu un gest nerăbdător, ea înlătură din discuţie problema timpului.

— E ceva important. E vorba de un om — un american, care a fost bătut, ceva teribil. E-acuma într-o închisoare italiană.

— Nu s-a trezit nimeni. La ora nouă...

— Nu pot s-aştept până atunci. I-au scos ochii — e cumnatul meu, şi nu vor să-i dea drumul din închisoare. Trebuie să stau de vorbă cu cineva — nu înţelegi? Ce, nu eşti în toate minţile? Eşti complet idiot — ce stai să caşti ochii aşa, la mine?

— Eu nu pot să v-ajut cu nimic, doamnă.

— Dar trebuie să te duci să scoli pe cineva! Îl apucase de umeri şi-l zgâlţâia cu violenţă. E o chestiune de viaţă şi de moarte. Dacă nu trezeşti acuma pe cineva, are să ţi se întâmple o chestie s-o ţii minte toată viaţa...

— Vă rog frumos să nu puneţi mâna pe mine, doamnă.

De undeva, de deasupra şi din spatele portarului, pluti o voce obosită cu accent Groton.

— Ce-i acolo?

Portarul răspunse cu uşurare.

— E o doamnă, domnule, şi m-a zgâlţâit tot, zău aşa. Făcuse un pas înapoi ca să răspundă şi Baby se repezi pe lângă el în hol. Pe palierul de sus, în mod vizibil atunci trezit din somn, înfăşurat într-un halat persan, alb, cu broderii, apăruse un tânăr ciudat. Faţa îi era de un trandafiriu monstruos, nefiresc, de o nuanţă vie, şi cu toate acestea era moartă, iar pe gură avea fixat ceva care părea să fie un căluş. Când o văzu pe Baby îşi trase capul înapoi în umbră.

— Ce e? repetă.

Baby îi spuse, în agitaţia ei mergând înainte până la piciorul scărilor. Pe măsură ce-i povestea, îşi dădu seama că în realitate căluşul era un bandaj pentru mustaţă şi că faţa bărbatului era acoperită cu o cremă trandafirie, însă faptele astea nu făceau decât să-şi ia, liniştite, locul în întreg coşmarul de până acum. Ce trebuia să facă el acuma, striga Baby agitată, era să vină împreună cu ea la închisoare şi să-l scoată de acolo pe Dick.

— Asta e o chestie urâtă, spuse el.

— Da, spuse ea, conciliantă.

— Chestia asta, că a încercat să se bată cu poliţiştii. O notă de jignire personală i se strecurase în glas. Mi-e teamă că nu se poate face nimic înainte de ora nouă.

— Înainte de ora nouă, repetă ea îngrozită. Dar dumneata poţi să faci ceva, sigur că poţi. Poţi să vii cu mine la închisoare să ai grijă să nu-i mai facă cine ştie ce, şi mai rău.

— N-avem voie să facem aşa ceva. De probleme de felul acesta se ocupă Consulatul. Consulatul se deschide la nouă.

Faţa lui, constrânsă pentru moment la impasibilitate de bandajul petrecut peste mustaţă, o înfurie pe Baby.

— Eu nu pot să aştept până la nouă. Cumnatu-meu spune că i-au scos un ochi — e rănit grav! Trebuie s-ajung până la el. Trebuie să găsesc un doctor... Îşi pierdu deodată controlul, şi începu să plângă furioasă înainte de a termina ce avea de spus, pentru că simţea că el avea să fie impresionat mai degrabă de tulburarea decât de cuvintele ei. — Trebuie să faci ceva, în problema asta. E sarcina dumitale să aperi interesele cetăţenilor americani când au o problemă din asta!

Însă acum avea în faţă un om crescut şi format pe coasta răsăriteană, deci prea inflexibil şi dur pentru tot ce i-ar fi putut spune ea. Clătinând din cap, răbdător, ca şi cum ar fi acceptat

[1] Nu înţeleg engleza (it.) (n. tr.)

faptul că ea nu reușea să-i înțeleagă situația, își strânse halatul persan pe lângă trup și coborî câteva trepte.

— Scrie adresa Consulatului pentru doamna, îi spuse portarului și caută și adresa și numărul de telefon ale doctorului Colazzo și scrie-i-le și pe astea... Se întoarse către Baby cu expresia unui Crist exasperat. — Draga mea doamnă, corpul diplomatic reprezintă guvernul Statelor Unite în fața guvernului Italiei. N-are nimic de-a face cu apărarea intereselor cetățenilor, decât la indicațiile specifice din partea Departamentului de Stat. Cumnatul dumneavoastră a încălcat legile acestei țări și a fost băgat la închisoare, exact așa cum și un italian ar putea fi băgat la închisoare la New York. Singurii care ar putea să-i dea drumul sunt tribunalele italienești, și dacă cumnatul dumneavoastră va fi pus sub acuzare puteți obține ajutor și sfaturi din partea consulatului, care apără drepturile cetățenilor americani. Consulatul nu se deschide până la ora nouă. Chiar dacă ar fi vorba de fratele meu n-aș putea face nimic.

— Poți să dai un telefon la Consulat? îl întrerupse ea.

— Nu ne putem amesteca în activitatea Consulatului. Când ajunge consulul acolo, la ora nouă...

— Poți să-mi dai adresa lui de acasă?

După o pauză de o clipă, celălalt scuturâ din cap. Luă biletelul din mâna portarului și i-l dădu ei:

— Acum am să vă rog să mă scuzați.

O manevrase spre ușă; o clipă zorile violete se revărsară țipătoare peste masca lui trandafirie și peste săculețul de pânză în care-i era mustața; apoi Baby se regăsi singură pe treptele de la intrare. Stătuse în interiorul clădirii Ambasadei mai puțin de zece minute.

Piața din fața ei era pustie, cu excepția unui bătrân care culegea de pe jos mucurile de țigări cu un baston cu cui la capăt. Baby găsi repede un taxi și se îndreptă spre Consulat, însă acolo nu erau decât trei servitoare mizere care spălau scările. Nu le putu face să înțeleagă că vroia adresa de acasă a Consulului — și simțind că i se redeșteaptă pe neașteptate spaima, ieși în goană din Consulat și-i ceru șoferului s-o ducă la închisoare. El nu știa unde se afla închisoarea, însă cu ajutorul cuvintelor *sempre dirette, destra* și *sinistra*[1] îl manevră până prin apropierea clădirii, și acolo coborî și explorâ un labirint de străduțe vag familiare. Însă clădirile și ulicioarele arătau toate la fel. Ieșind dintr-o asemenea ulicioară în Piața Spaniei, ochii îi căzură pe sediul Companiei American Express și inima îi tresări la vederea cuvântului *American* pe firmă. Se vedea la fereastră o lumină și traversând grăbită piața încercă la ușă, însă era

[1] Tot înainte — dreapta — stânga (it.) (n. tr.).

încuiată și înăuntru ceasul arăta abia ora șapte. Atunci îi veni în minte Collis Clay.

Își aduse aminte de numele hotelului unde era el, o vilă înghesuită, căptușită cu pluș stacojiu, peste drum de Excelsior. Femeia de serviciu de la recepție nu era dispusă să o ajute — nu avea împuternicirea să-l deranjeze pe domnul Clay și refuză să o lase pe domnișoara Warren să urce singură în camera lui; convinsă în cele din urmă că nu era vorba de o chestiune pasională o însoți până acolo.

Collis era întins pe pat gol pușcă. Se întorsese acasă beat și acum, trezindu-se, îi trebuiră câteva momente până să-și dea seama de propria-i nuditate. Se răscumpără însă printr-un exces de modestie. Luându-și cu el hainele, în baie, se îmbrăcă în grabă, murmurând: „Doamne, a avut toată vremea să mă vadă pe toate părțile". După câteva telefoane, el și cu Baby găsiră închisoarea și plecară într-acolo.

Ușa celulei era deschisă și Dick ședea prăbușit pe un scaun în camera de gardă. Jandarmul îl spălase cât de cât de sânge, pe față, îl periase și îi așezase, ca să mai ascundă ceva din el, pălăria pe cap. Baby se opri în prag tremurând toată.

— Domnul Clay are să stea acuma cu tine, spuse ea. Eu vreau să mă duc după Consul și după un doctor.

— Bine.

— Stai liniștit aici.

— Bine.

— Mă întorc numaidecât.

Porni din nou cu un taxi până la Consulat; era trecut de ora opt, și i se dădu voie să aștepte în anticameră. Către ora nouă veni Consulul, și Baby, isterizată de sentimentul neputinței și de oboseală, îi repetă toată povestea. Consulul se arătă tulburat. Îi atrase atenția că nu ar trebui să intre în conflict în orașele străine, însă era mai ales preocupat să o vadă că așteaptă afară — desperată, citi în ochii lui de om care începuse să îmbătrânească faptul că ar fi dorit să fie amestecat cât mai puțin în toată această catastrofă. Așteptând să treacă la acțiune, își folosi timpul telefonând unui doctor și rugându-l să se ducă să-l examineze pe Dick. Mai erau și alte persoane în anticameră, și câteva dintre ele fură primite de Consul. După o jumătate de oră, alese momentul când ieșea cineva și se strecură pe lângă secretară, în biroul Consulului.

— E o rușine! Un american a fost molestat până a rămas pe jumătate mort și pe urmă aruncat în închisoare, și dumneata nu faci nici o mișcare să-i vii în ajutor.

— Numai o clipă, doamnă...

— Am așteptat destul. Vino imediat cu mine la închisoare să-l scoatem de acolo!

— Doamnă...

— Noi suntem oameni cu o situaţie extrem de importantă în America... Linia gurii i se înăspri vorbindu-i. Dacă nu ne-am gândi la scandal, am putea foarte bine să... Am să am eu grijă ca indiferenţa dumitale în această chestiune să fie adusă la cunoştinţa cui trebuie. Dacă cumnatul meu ar fi fost cetăţean britanic, ar fi fost pus în libertate de ceasuri întregi, însă pe dumneata te preocupă mai mult ce ar putea să gândească poliţia decât treaba pentru care ai fost pus aici.

— Doamnă...

— Pune-ţi pălăria şi vino cu mine chiar în clipa asta!

Faptul că i se pomenise de pălărie îl alarmă pe Consul, care începu să-şi şteargă ochelarii, precipitat, şi să-şi frunzărească hârtiile de pe birou. Însă toate astea nu-l ajutară cu nimic; însăşi Femeia Americană, trezită acum la acţiune, îi stătea în faţă, ameninţătoare; izbucnirile iraţionale de mânie, capabile să mătură totul în calea lor, care frânseseră spina morală a unui popor întreg şi transformaseră un continent într-o cameră de copii, îl covârşiră şi pe el. Sună să vină viceconsulul. Baby câştigase.

Dick şedea la căldura care pătrundea din belşug în camera santinelelor. Collis şi cei doi carabinieri stăteau alături şi aşteptau cu toţii să se petreacă ceva. Cu raza de vedere îngustată la un singur ochi, Dick îi cercetase pe cei doi carabinieri; erau nişte ţărani toscani, cu buzele de sus groase şi scurte, şi îi venea greu să-i asocieze cu scenele de brutalitate care se petrecuseră în noaptea trecută. Îl trimise pe unul din ei să-i aducă o bere.

Berea îl ameţi şi întreg episodul fu pentru el, o clipă, scăldat într-o lumină ironică, sarcastică. Collis avea impresia că englezoaica ar fi avut ceva de-a face cu întreaga istorie, însă Dick era sigur că ea dispăruse cu mult înainte să se fi petrecut totul. Collis, în ce-l priveşte, era preocupat şi acum de faptul că domnişoara Warren îl surprinsese gol-goluţ în pat.

Mânia lui Dick se mai resorbise puţin şi simţea acum o mare şi criminală lipsă de răspundere. Ceea ce i se întâmplase era atât de îngrozitor încât nimic în viitor n-ar mai fi avut importanţă dacă nu reuşea să înăbuşe întregul episod şi să-l facă să dispară cu totul, şi cum aşa ceva era improbabil, situaţia era deznădăjduită. De acum încolo avea să fie cu totul alt fel de om, şi în starea nedefinită în care se afla acum, îşi urmărea tot felul de gânduri şi senzaţii bizare încercând să-şi imagineze cum avea să evolueze de aici înainte. Situaţia i se părea cu totul stranie, căzută din cer. Nu există arian în toată firea care să fie în stare

să profite de pe urma unei umilinţe; când ajunge să ierte sau să uite, lucrul acela a devenit o parte din însăşi viaţa lui, s-a identificat cu ceea ce l-a umilit odinioară — ceea ce în cazul lui era imposibil.

Când Collis îi vorbi despre eventuale despăgubiri, Dick clătină din cap şi rămase tăcut. Un locotenent de carabinieri, cu hainele bine călcate, bronzat de soare, plin de vitalitate, intră în încăpere ca şi cum el singur ar fi alcătuit un grup de trei persoane şi carabinierii săriră în picioare în poziţie de drepţi. Înşfăcă sticla de bere goală şi dezlănţui asupra oamenilor lui o revărsare de incriminări. Era pătruns cu totul de spiritul nou şi lucrul care i se părea cel mai urgent era să scoată sticla goală din încăpere. Dick îi aruncă o privire lui Collis şi izbucni în râs.

Viceconsulul, un tânăr surmenat de prea multă muncă, numit Swanson, sosi şi el, şi porniră spre tribunal; Collis şi Swanson de o parte şi de alta a lui Dick şi cei doi carabinieri urmându-i îndeaproape. Era o dimineaţă galbenă, ceţoasă; pieţele şi arcadele erau pline de lume, şi Dick, trăgându-şi pălăria adânc peste frunte, mergea repede, impunând grupului întreg o grabă febrilă, până când unul dintre carabinieri, care avea picioarele scurte, începu să alerge ca să ţină pasul cu el, protestând. Swanson aranjă lucrurile.

— Te-am compromis, nu? spuse Dick jovial.

— Rişti să fii ucis dacă te iei la bătaie cu italienii, îi replică Swanson apatic. Probabil că de data asta au să-ţi dea drumul, dar dacă ai fi italian te-ai alege cu două luni închisoare.

— Dumneata ai fost vreodată în închisoare?

Swanson râse.

— Îmi place omul acesta, îl anunţă Dick pe Clay. E un tânăr foarte agreabil şi e în stare să dea sfaturi excelente, dar pariez că şi el a stat odată în închisoare. Probabil că a petrecut săptămâni întregi la arest.

Swanson râse.

— Vreau să spun doar că trebuie să fii cu mai multă grijă. Nu poţi să ştii niciodată dinainte cu ce fel de oameni ai de-a face.

— O, ştiu eu foarte bine ce fel de oameni sunt, îl întrerupse Dick iritat. Sunt nişte împuţiţi bătuţi de Dumnezeu... Îşi întoarse capul spre carabinierii din spate. — Aţi înţeles ce-am spus?

— Eu te las aici, spuse Swanson repede. I-am explicat şi cumnatei dumitale — avocatul nostru te-aşteaptă sus, în sala tribunalului. Fii şi dumneata mai atent ce faci.

— La revedere. Dick îi strânse politicos mâna. — Îţi mulţumesc foarte mult. Sunt sigur că ai un viitor strălucit în faţa dumitale...

Cu un alt surâs Swanson se grăbi să se îndepărteze, reluându-şi expresia oficială de dezaprobare.

Acum ajunseseră într-o curte interioară de unde porneau scările către sălile de la etaj. Pe când treceau peste lespezile curţii, huiduieli, şuierături, insulte începură să se audă dinspre grupurile de gură-cască din diferite colţuri, glasuri pline de furie şi de dispreţ. Dick privi uimit în jur.

— Ce-i asta? întrebă speriat.

Unul dintre carabinieri spuse ceva către un grup de oameni strânşi acolo şi murmurul se stinse.

Ajunseră în sala de şedinţe. Un avocat italian cam ponosit, trimis de Consulat, parlamentă îndelung cu judecătorul în timp ce Dick şi cu Collis aşteptau afară. Cineva care ştia englezeşte se întoarse spre ei de la o fereastră spre curte şi le explică ce era cu huiduielile care le însoţiseră trecerea prin curtea de jos. Un individ din Frascati violase şi înjunghiase o fetiţă de cinci ani şi urma să fie adus la judecată în dimineaţa aceea — mulţimea presupusese că era vorba de Dick.

După câteva minute avocatul îi spuse lui Dick că era liber — curtea considera că fusese pedepsit îndeajuns.

— De ajuns? strigă Dick. Pedepsit pentru ce?

— Haide, spuse Collis. Acum nu mai avem ce căuta aici.

— Dar ce-am făcut, decât că m-am băgat într-o încăierare cu nişte şoferi de taxi?

— Pretind că te-ai îndreptat spre un detectiv prefăcându-te că vrei să dai mâna cu el şi că pe urmă l-ai lovit...

— Asta nu-i adevărat! I-am spus de la început că am să-l pocnesc — şi nici nu ştiam că era detectiv.

— Mai bine hai să plecăm de aici, insistă avocatul.

— Haide. Collis îl luă de braţ şi coborâră treptele.

— Vreau să ţin un discurs, strigă Dick. Vreau să le explic ăstora de aici cum am violat o fetiţă de cinci ani. Poate c-am şi făcut-o...

— Haide odată!

Baby aştepta împreună cu doctorul, într-un taxi. Dick nu dorea să mai dea ochii cu ea şi simţi de la început antipatie faţă de doctor, ale cărui maniere pline de severitate îl arătau drept cel mai greu de înghiţit dintre toate tipurile de europeni, moralistul de origină latină. Dick le expuse felul în care interpreta el dezastrul din noaptea precedentă, însă nimeni n-avea prea multe de spus. Sus, în camera lui de la hotelul Quirinal, doctorul îi spălă urmele de sânge şi sudoarea năclăită de pe faţă, îi drese nasul, coastele şi degetele fracturate, îi dezinfectă rănile mai uşoare şi-i aplică un bandaj dătător de speranţe peste ochi. Dick ceru o mică doză de morfină, căci se simţea încă foarte departe de a adormi şi prea plin de energie nervoasă. Cu ajutorul morfinei adormi, doctorul şi Collis plecară, iar Baby rămase să aştepte cu el până la sosirea unei infirmiere de la un institut medical britanic. Şi ea petrecuse o noapte agitată, însă avea satisfacţia să simtă că, oricare ar fi fost până atunci trecutul lui Dick, aveau acum asupra lui o superioritate morală care să le ajungă exact atât cât aveau să aibă nevoie.

PARTEA A CINCEA

DRUMUL SPRE CASĂ
1929—1930

CAPITOLUL I

Frau Kaethe Gregorovius îşi ajunse din urmă soţul pe aleea din faţa vilei lor.

— Cum ai mai găsit-o pe Nicole? întrebă cu blândeţe; spusese cuvintele acestea dintr-o singură răsuflare, trădând astfel faptul că întrebarea îi stăruise în gând cât fugise după el pe alee.

Franz o privi surprins.

— Nicole nu-i bolnavă. Ce te face să întrebi, draga mea?

— O vezi atât de des — m-am gândit că poate-i bolnavă.

— Vorbim noi despre asta când ajungem acasă.

Kaethe se învoi, moale, cu spusele lui. Biroul medical era dincolo, în clădirea administraţiei, şi aici, în salon, erau copiii, guvernanta; urcară deci în dormitor.

— Iartă-mă, Franz, spuse Kaethe înainte ca el să fi apucat să spună ceva. Iartă-mă, dragul meu. N-aveam nici un drept să spun aşa ceva. Îmi cunosc obligaţiile şi sunt mândru de ele. Dar există ceva, un simţământ neplăcut între Nicole şi mine.

— Cine trăieşte laolaltă trebuie să se înţeleagă, tună Franz. Găsind că tonul cu care pronunţase formula asta era nepotrivit cu sentimentele exprimate, îşi repetă spusele mai rar şi cu ceva mai multă consideraţie, cum făcea bătrânul său maestru, doctorul Dohmler care ştia să dea semnificaţii adânci chiar celor mai banale platitudini. Cei-ce-stau-laolaltă-trebuie-să-se-înţeleagă!

— Ştiu asta. Nu m-ai văzut până acum dând dovadă de lipsă de politeţe faţă de Nicole.

— Te văd acum dând dovadă de lipsă de bun-simţ. Nicole este, pe jumătate, pacientă — s-ar putea să rămână, într-un fel, pacientă tot restul vieţii. În absenţa lui Dick, eu sunt răspunzător. Ezită; uneori cu o glumă nevinovată încerca să-i ascundă noutăţile lui Kaethe. — A venit o telegramă de la Roma azi-dimineaţă. Dick a avut gripă şi pleacă mâine spre casă.

Uşurată, Kaethe îşi continuă gândurile pe un ton ceva mai puţin personal.

— Eu cred că Nicole e mai puţin bolnavă decât zice lumea — îşi întreţine doar boala ca pe un instrument al puterii. Ar trebui să facă cinema, ca Norma asta Talmadge, a voastră — e exact locul unde americancele s-ar simţi mai fericite.

— Eşti cumva geloasă pe Norma Talmadge?

— Mie nu-mi plac americanii. Sunt egoişti, *egoişti!*

— Dar Dick îţi place, nu?

— El îmi place, recunoscu ea. El e altceva, se gândeşte şi la ceilalţi.

„...Tot aşa se gândeşte şi Norma Talmadge, îşi spunea Franz. Norma Talmadge trebuie să fie şi o femeie aleasă, nobilă, dincolo de faptul că e şi frumoasă. Probabil că e silită să joace rolurile alea stupide; Norma Talmadge e, sigur, o femeie pe care e un privilegiu să o cunoşti."

Kaethe uitase de fapt de Norma Talmadge, ea fusese doar o umbră ceva mai însufleţită pentru care-şi făcuse mult sânge-rău într-o noapte, pe drumul de întoarcere spre casă, după ce fuseseră la cinematograf, la Zürich.

— ...Dick s-a însurat cu Nicole pentru banii ei, spunea acum. Asta a fost slăbiciunea lui — chiar şi tu ai lăsat să se înţeleagă aşa ceva când şedeam de vorbă într-o noapte.

— Eşti rea.

— N-ar trebui să vorbesc aşa, retractă ea. Ar trebui să trăim cu toţii în bună înţelegere laolaltă, cum spuneai tu. Însă e greu când o vezi pe Nicole cum face — când o vezi pe Nicole cum se trage aşa, îndărăt, ca şi cum şi-ar ţine respiraţia — ca şi cum eu i-aş mirosi urât!

Kaethe atinsese aici un adevăr concret. Îndeplinea singură cea mai mare parte din îndatoririle ei casnice şi, fiind econoamă, îşi cumpăra prea puţine rochii noi. Pentru o vânzătoare americană de prăvălie, din cele care-şi schimbă rufăria de corp o dată pe zi, persoana Kaethei ar fi fost ca o aluzie la sudoarea de ieri reactualizată astăzi, mai puţin un miros cât un fel de aducere-aminte, adiind a amoniac, a eternităţii muncii fizice şi a decăderii trupeşti. Pentru Franz lucrul acesta era tot atât de firesc cât şi mirosul dens, întunecat, al părului lui Kaethe, şi lui i-ar fi lipsit deopotrivă dacă s-ar fi întâmplat să nu-l mai simtă; însă pentru Nicole, care se născuse cu senzaţia de repulsie când simţea mirosul degetelor guvernantei îmbrăcând-o, era încă una din încercările prin care trebuia să treacă.

— Şi copiii, continuă Kaethe. Nu vrea să-i lase să se joace cu copiii noştri... Însă Franz se plictisise s-o mai asculte.

— Ţine-ţi mai bine gura — vorbe de felul acesta pot să-mi dăuneze din punct de vedere profesional; nu uita că datorăm clinica banilor lui Nicole. Haide mai bine să stăm la masă.

Kaethe îşi dădu seama că izbucnirea ei fusese inoportună, însă remarca din urmă a lui Franz îi aminti că mai existau americani cu bani şi, o săptămână mai târziu, îşi exprimă antipatia faţă de Nicole formulând-o în alte cuvinte.

Prilejul îl constitui o masă oferită în cinstea soţilor Diver cu prilejul înapoierii lui Dick. De-abia se stinsese ecoul paşilor lor pe alee când Kaethe îi spuse lui Franz:

— Ai văzut ce avea la ochi? Omul ăsta s-a desfrânat, nu glumă.

— Ia-o uşor, o rugă Franz. Dick mi-a povestit cum s-a întors acasă. A boxat în timpul călătoriei cu vaporul peste Atlantic. Pasagerii americani boxează o grămadă pe vasele astea transatlantice.

— Şi vrei să cred aşa ceva? pufni ea. Îl doare de-i ies ochii din cap când îşi mişcă braţul şi are şi o rană necicatrizată încă la tâmplă — poţi să vezi cât de colo că l-au şi tuns în locul acela.

Franz nu remarcase asemenea detalii.

— Şi atunci? întrebă Kaethe. Crezi că lucruri de genul ăsta pot să contribuie la renumele clinicii? Şi l-am mai şi simţit cum duhnea a băutură, şi în seara asta şi încă de câteva ori, de când s-a întors.

Începu deodată să-şi rostească vorbele mai rar, ca să-şi acordeze vocea cu gravitatea lucrului pe care avea de gând să-l spună — Dick nu mai e un om serios.

Franz, care pornise în sus, pe scări, ridică din umeri, scuturându-se de insistenţele ei. În camera de culcare, se întoarse deodată spre ea.

— E, cât se poate de sigur, un om serios şi un specialist strălucit. Dintre toţi doctorii care şi-au luat, în ultima vreme examenele de specializare în neuropatologie la Zürich, Dick a fost considerat cel mai strălucit — mult mai bun decât aş ajunge eu vreodată.

— Să-ţi fie ruşine!

— Ăsta-i adevărul — ruşinos ar fi să n-o recunosc. Îi cer întotdeauna sfatul lui Dick când e vroba de cazuri mai complicate. Comunicările publicate de el sunt şi acuma clasice în domeniul lor — du-te în orice bibliotecă medicală şi întreabă. Cei mai mulţi din studenţi cred că e englez — nu-şi închipuie că o asemenea minuţiozitate ştiinţifică ar putea ieşi dintr-un american. Gemu în sinea lui scoţându-şi pijamaua de sub pernă.

— Nu te înţeleg deloc; de ce vorbeşti aşa, Kaethe? Am crezut că ţii la el.

— Să-ţi fie ruşine, spuse Kaethe. Tu eşti omul solid aici, tu faci toată treaba. E ca povestea cu iepurele şi cu broasca ţestoasă — şi după câte văd eu iepurele şi-a cam terminat cursa.

— Ţţ — ţţ...

— Bine, bine. Dar ăsta-i adevărul.

El tăie aerul printr-o mişcare bruscă cu palma deschisă.

— Taci acuma!

Rezultatul fu că ajunseseră să se dueleze în vorbe ca la o ceartă în public. Kaethe recunoştea în sinea ei că fusese prea aspră cu Dick, pe care-l admira şi în faţa căruia se simţea intimidată, care dintotdeauna fusese foarte atent şi plin de înţelegere faţă de ea. În ce-l privea pe Franz, odată ce ideile Kaethei avuseseră timp să-i intre în cap, nu mai reuşi niciodată să creadă că Dick ar mai fi om serios. Şi pe măsură ce trecea timpul, se convingea singur că nici nu crezuse vreodată cu adevărat aşa ceva.

CAPITOLUL II

Dick îi expuse Nicolei o versiune mult îmbunătăţită a catastrofei de la Roma — că, din spirit filantropic, încercase să-şi ajute un prieten beat. Putea să aibă încredere că Baby Warren va păstra tăcere, întrucât îi descrisese efectul dezastruos pe care l-ar fi putut avea adevărul asupra lui Nicole. Toate acestea însă erau prea puţin în comparaţie cu efectele dăunătoare pe care episodul continua să le aibă asupra lui.

Ca reacţie faţă de asemenea înrâuriri, se aruncă într-o perioadă de activitate profesională intensă la clinică, astfel că Franz, care încerca s-o rupă cu el, nu putea găsi nici o bază de discuţie în contradictoriu. Nici o prietenie demnă de acest nume nu a fost vreodată distrusă, într-un ceas, fără ca prin asta să nu se sfâşie dureros anumite aderenţe fizice — şi Franz înţelegea acuma că Dick înaintase din punct de vedere intelectual şi emotiv cu o asemenea viteză, încât până şi vibraţiile îl tulburau acum; era un contrast până atunci considerat virtute în relaţiile dintre ei. În felul acesta de pildă, pentru treburile de zi de zi, se fac pantofi din pielea rămasă de anul trecut.

Începuse însă luna mai până când Franz reuşi să găsească prilejul ca să opereze o primă fisură între ei. Într-o zi, la amiază, Dick intră în biroul lor, palid la faţă şi obosit, şi se aşeză pe un scaun, spunând:

— Ei, s-a dus.

— A murit?

— I-a cedat inima.

Dick şedea istovit pe scaunul de lângă uşă. Îşi petrecuse ultimele trei nopţi la căpătâiul pictoriţei necunoscute, bântuită

de eczeme şi pe care ajunsese să o iubească într-un fel; făcuse asta, în teorie, pentru a-i calcula dozele de adrenalină, însă în realitate ca s-o mai înconjoare cu lumina palidă pe care ar mai fi fost în stare s-o arunce în întunecimea ce-i stătea ei în faţă.

Tocmai pentru că simţea până la un punct ce simţea şi el, Franz căută să-şi exprime repede o opinie:

— A fost un neurosifilis. Cu toate Wassermanurile pe care i le-am făcut, n-am să cred niciodată altceva. Fluidul spital...

— Lasă acum, spuse Dick. O, Doamne, lasă acum! Dacă a ţinut de ajuns de tare la taina ei ca s-o ia cu ea când a murit, s-o lăsăm în pace şi noi.

— Ai face mai bine să te odihneşti.

— Nu-ţi face griji. Am să mă odihnesc.

Franz avea acum prilejul să-şi strecoare pana care să caşte o crăpătură; ridicându-şi ochii de pe telegrama către fratele decedatei îl întrebă: — Sau poate că ai vrea să faci un mic drum?

— Nu acum.

— Nu vorbesc de o vacanţă. E un caz la Lausanne. Am stat de vorbă toată dimineaţa la telefon cu un chilian...

— A fost atât de curajoasă, biata de ea, spuse Dick. Şi i-a trebuit atât de mult! Franz clătină din cap cu simpatie şi Dick îşi recâştigă controlul. Iartă-mă că te-am întrerupt.

— E o schimbare şi asta. E vorba de un tată şi de fiu-său — nu reuşeşte să-l aducă pe băiat aici. Zice că să mergem unul din noi acolo.

— Exact ce e? Alcoolism? Destrăbălare? Când spui Lausanne...

— Câte puţin din toate.

— Mă duc eu. Ies ceva bani din cazul acesta?

— O grămadă, aş spune. Contează că ai să stai acolo două sau trei zile şi ai să te întorci cu băiatul dacă vezi că are nevoie să fie pus sub control. În orice caz, nu te grăbi; simte-te şi tu bine; îmbină afacerile cu plăcerile.

După un somn de două ore în tren, Dick se simţea ca nou-născut şi se îndreptă bine dispus spre întrevederea cu *señor* Pardo y Ciudad Real.

Discuţiile în asemenea probleme se desfăşurau aproape toate după un acelaşi tipar. Adesea isteria reprezentantului familiei era la fel de interesantă din punct de vedere psihologic ca şi situaţia pacientului. Cazul de faţă nu constituia o excepţie: *señor* Pardo y Ciudad Real, un spaniol cărunt, prezentabil, cu atitudine nobilă, cu toate aparenţele de bunăstare şi autoritate, fierbea de mânie plimbându-se în sus şi în jos prin apartamentul său, la Hôtel des Trois Mondes; expuse istoria fiului său la fel de puţin stăpân pe sine ca şi o femeie beată.

— Am ajuns la capătul puterilor oricât aş mai vrea să născocesc alte mijloace. Fiul meu e total corupt. Era corupt încă de la Harrow, corupţi la King's College la Cambridge. E incorigibil. Acum, când mai e şi băutura, se vede tot mai bine cât e de putred, şi mereu se întâmplă câte un scandal. Am încercat tot — am pus la punct un plan cu un doctor, un prieten de-al meu, i-am trimis pe amândoi într-o călătorie prin Spania. În fiecare seară îi făcea lui Francisco câte o injecţie cu cantaridă şi pe urmă se duceau împreună la câte un bordel mai select — timp de o săptămână sau aşa ceva am avut impresia că merge, dar până la urmă rezultatul a fost zero. În cele din urmă, săptămâna trecută, chiar în camera asta, sau mai bine-zis în camera de baie — arătă cu degetul într-acolo — l-am pus pe Francisco să se dezbrace până la brâu şi l-am bătut cu biciul...

Epuizat de emoţie se aşeză şi atunci luă Dick cuvântul:

— Asta a fost o prostie — şi călătoria în Spania a fost inutilă. Se străduia să-şi păstreze calmul în faţa unui val de ilaritate — când te gândeşti că un om cu studii medicale s-ar fi putut preta la un asemenea experiment de amatori! — *Señor*, trebuie să vă spun că în cazuri de felul acesta nu putem să promitem nimic. În ce priveşte băutura suntem adesea în stare să realizăm ceva — asta cu condiţia să avem din partea bolnavului ajutorul necesar. Primul lucru acum e să-l văd pe băiat şi să caut să-i câştig îndeajuns încrederea ca să-mi dau seama dacă ştie, intuitiv măcar, cum stau lucrurile cu el.

Băiatul cu care ieşi să stea de vorbă pe terasă, era în vârstă de aproximativ douăzeci de ani, bine făcut şi cu o minte alertă.

— Aş vrea să aflu care e exact atitudinea dumitale în toată problema asta, îi spuse Dick. Ai impresia că situaţia ţi se înrăutăţeşte? Şi vrei cu adevărat să faci ceva?

— Eu cred că da, spuse Francisco. Sunt foarte nefericit.

— Crezi că din cauza băuturii, sau a acestei anormalităţi!

— Cred că băutura e provocată de cealaltă chestie. Rămase grav un timp — şi deodată îl covârşi o veselie nestăpânită şi începu să râdă: — Nu se mai poate face nimic. La King's mi se spunea Regina din Chile. Călătoria aceea în Spania — tot ce a ieşit de acolo a fost că acuma îmi vine să vărs când văd o femeie.

Dick căută să-l ia repede.

— Dacă te simţi bine în situaţia asta, atunci n-am să pot să te ajut; am să-mi pierd timpul degeaba cu dumneata.

— Nu, să stăm puţin de vorbă — vedeţi, pe toţi ăştia îi disprețuiesc sincer... Era limpede că în băiatul acesta exista o anumită virilitate, pervertită acum într-o rezistenţă activă faţă de tatăl său. Însă avea în ochi expresia tipic perversă pe care şi-o asumă pervertiţii când îşi discută viciul.

— În cel mai bun caz e o chestiune pe muchie de cuţit, îi spuse Dick. Ai să-ţi petreci toată viaţa făcându-ţi sânge-rău pe chestia asta, şi în legătură cu urmările ei, şi n-ai să mai ai nici timpul, nici energia să te mai ocupi de ceva serios sau folositor. Dacă vrei într-adevăr să faci faţă în lume trebuie să începi prin a-ţi controla senzualitatea — şi în primul rând băutura care ţi-o provoacă...

Vorbea mecanic — pentru că abandonase cazul cu zece minute înainte. Mai discutară în modul cel mai agreabil încă vreun ceas despre casa natală a băiatului, în Chile, şi despre planurile şi ambiţiile sale. Era prilejul cel mai bun pe care-l avusese Dick până atunci de a înţelege un asemenea caz dintr-un alt unghi decât cel patologic — îşi dădea seama că însuşi farmecul pe care-l exercita îi permitea lui Francisco să-şi înfăptuiască acţiunile asociale, şi, în ochii lui Dick, farmecul avea întotdeauna o existenţă independentă, fie că era vorba de curajul nebunesc şi inutil al nefericitei care murise în clinică în dimineaţa aceea, sau de graţia plină de curaj pe care tânărul de acum, altminteri pierdut, o aducea în tot felul de istorii sordide şi banale. Dick încercă să disece cazul în particule infime, pe care să le poată categorisi, ştiind bine că totalitatea unei vieţi poate foarte bine să fie diferită calitativ de segmentele sale, şi de asemenea că viaţa, spre sfârşitul perioadei dintre treizeci şi patruzeci de ani, nu mai putea fi analizată decât pe segmente mărunte. Dragostea sa pentru Nicole şi pentru Rosemary, prietenia sa cu Abe North şi cu Tommy Barban în universul sfârâmat de după sfârşitul războiului — astfel de contacte cu diverse personalităţi ajunseseră atât de apropiate încât el însuşi se indentificase cu aceste personalităţi; se ivise parcă o anumită necesitate de a accepta sau de a refuza totul; ca şi cum, tot restul vieţii, ar fi fost condamnat să ducă cu sine eurile anumitor oameni, pe care-i întâlnise de timpuriu şi pe care-i iubise de timpuriu, şi să nu mai fie el întreg decât în măsura în care şi ei erau oameni întregi. Era aici, sigur, un anumit fel de singurătate — atât de uşor era să fii iubit — atât de greu să iubeşti.

În timp ce şedea astfel, pe verandă împreună cu tânărul Francisco, o fantasmă a trecutului îi ieşi deodată în faţă. Un bărbat înalt, care se clătina în mod ciudat pe picioare, se desprinse dintre tufişuri şi se apropie de Dick şi de Francisco cu un fel de fermitate nesigură. O clipă părea că e doar un element timid şi neajutorat al peisajului, încât Dick abia dacă îl remarcă — apoi doctorul se ridică repede în picioare, strângându-i mâna cu un aer preocupat, gândindu-se: „Dumnezeule! am stârnit un adevărat viespar!" şi încercând să-şi amintească de numele personajului.

— Domnul doctor Diver, nu?

— Ia te uită — domnul Dumphry, nu?

— Royal Dumphry. Am avut plăcerea de a fi invitat odată la cina, în frumoasa dumneavoastră grădină.

— Sigur. Încercând să modereze entuziasmul domnului Dumphry, Dick începu să recite o cronologie impersonală. Asta a fost în o mie nouă sute douăzeci şi patru — sau douăzeci şi cinci...

Rămăsese în picioare, însă Royal Dumphry, oricât păruse de timid la început, cauta să-şi câştige poziţiile cucerite acum; i se adresă lui Francisco pe un ton jovial, intim, însă acestuia din urmă, fiindu-i parcă ruşine să comunice cu el, i se alătură lui Dick încercând sa-l facă să se îndepărteze.

— Domnule doctor Diver — un singur lucru vreau să vă spun până nu plecaţi. N-am uitat niciodată seara aceea din grădina dumneavoastră — cât de drăguţi aţi fost, dumneavoastră şi soţia dumneavoastră. Pentru mine e una din amintirile cele mai frumoase din viaţa mea, una din cele mai fericite, m-am gândit întotdeauna la oamenii pe care i-am întâlnit atunci ca la cei mai civilizaţi pe care i-am cunoscut în viaţa mea.

Dick îşi continua retragerea, ca de crab, către uşa cea mai apropiată a hotelului.

— Îmi pare bine că păstraţi despre asta o amintire atât de plăcută. Acuma, trebuie să văd...

— Înţeleg, Royal Dumphry continuă plin de simpatie. Am auzit că e pe moarte.

— Cine e pe moarte?

— Poate că n-ar fi trebuit să spun asta, dar avem amândoi acelaşi medic.

Dick tăcu o clipă privindu-l uimit. — Despre cine vorbiţi?

— Păi, despre tatăl soţiei dumneavoastră — poate că am...

— *Cine* al soţiei mele?

— Presupun — vreţi să spuneţi că eu sunt primul...

— Vreţi să spuneţi că tatăl soţiei mele este aici, la Lausanne?

— Dar mi-am închipuit că ştiaţi — mi-am spus că pentru asta sunteţi aici.

— Ce medic îl tratează?

Dick îşi însemnă numele, într-un carnet, se scuză şi se grăbi spre o cabină telefonică.

Doctorul Dangeu putea să-l primească pe doctorul Diver acasă la el chiar acum.

Doctorul Dangeu era un tânăr genevez; o clipă se temu că ar fi putut să-şi piardă un client rentabil, însă atunci când Dick îl linişti în privinţa aceasta îi divulgă faptul că domnul Warren era într-adevăr pe moarte.

— N-are decât cincizeci de ani însă ficatul nu i se mai reface; factorul precipitant este alcoolismul.

— Nu răspunde la tratament?

— Omul ăsta nu mai e în stare să reţină nimic decât lichide — îi mai dau trei zile, sau în cel mai bun caz o săptămână.

— Fiica sa mai mare, domnişoara Warren ştie în ce stare e?

— Potrivit cu propria sa dorinţă nu ştie nimeni decât valetul său personal. Exact azi-dimineaţă am considerat că e cazul să-i spun — a primit ştirea asta mai degrabă agitat, deşi se află într-o dispoziţie cucernică şi resemnată încă de la începutul bolii.

Dick stătu o clipă pe gânduri. — Mda — se hotărî încet, în orice caz am să mă îngrijesc eu de chestiunile familiale. Însă îmi închipui că familia are să ceară un consult.

— Cum doriţi.

— Ştiu că vorbesc în numele lor când am să vă cer să-l chemaţi pe unul dintre cei mai cunoscuţi medici de aici, din preajma lacurilor — Herbrugge, de la Geneva.

— Şi eu m-am gândit la Herbrugge.

— Eu mai stau aici încă o zi cel puţin şi am să menţin contactul cu dumneavoastră.

În seara aceea, Dick îl vizită pe señor Pardo y Ciudad Real şi stătură mai mult de vorbă.

— Avem proprietăţi întinse în Chile — spunea bătrânul. Fiu-meu ar putea foarte bine să preia administrarea. Sau aş putea să-l bag în oricare dintr-o duzină de mari întreprinderi din Paris... Clătină din cap şi reîncepu să se plimbe prin cameră, în faţa ferestrelor dincolo de care cădea o ploaie de primăvară atât de senină încât nici măcar nu le determinase pe lebede să-şi caute adăpost. Singurul meu băiat! N-aţi putea să-l luaţi cu dumneavoastră?

Spaniolul îngenunche pe neaşteptate la picioarele lui Dick.

— Nu mi-l puteţi vindeca pe singurul meu băiat? Eu cred în dumneavoastră — îl puteţi lua cu dumneavoastră, mi-l puteţi vindeca!

— Este imposibil să internez o persoană pe asemenea motive. N-aş face-o chiar dacă aş putea.

Spaniolul se ridică în picioare.

— M-am pripit — m-am lăsat împins...

Coborând spre hol, Dick întâlni pe doctorul Dangeu în ascensor...

— Eram tocmai pe punctul să te sun în camera dumitale, spuse acesta din urmă. N-am putea sta de vorbă puţin pe terasă?

— A murit cumva domnul Warren? întrebă Dick.

— E-n aceeaşi stare — consultul are loc mâine dimineaţă. Între timp doreşte să-şi vadă fiica — soţia dumitale — şi asta cu desperare. Se pare că a fost o ceartă pe vremuri...

— Ştiu despre ce e vorba.

Cei doi medici se priviră unul pe altul, pe gânduri.

— De ce nu te duci să stai de vorbă cu el, până te hotărăşti într-un fel? sugeră Dangeu. O să aibă o moarte liniştită — slăbiciune tot mai pronunţată, pierderea conştiinţei...

Cu efort, Dick consimţi.

— Bine.

Apartamentul în care Devereux Warren se pierdea elegant în slăbiciunea tot mai pronunţată, era de aceleaşi proporţii ca şi cel al lui *señor* Pardo y Ciudad Real — în tot hotelul se aflau mulţi oaspeţi care reprezentau ruine bogate, evadaţi din faţa justiţiei, pretendenţi la tronurile unor principate trecute prin diferite stadii de evoluţie, oameni care mai trăiau din derivatele opiului şi barbituricelor, ascultând la nesfârşit, ca la un radio pe care nu l-ar mai fi putut închide, melodiile răguşite ale vechilor lor păcate. Colţul acesta al Europei este nu atât un punct de atracţie pentru asemenea oameni cât un loc care-i primeşte fără să le pună întrebări jenante. Aici se încrucişează drumuri — oameni care se îndreaptă spre sanatorii particulare sau locuri pentru tratamentul tuberculozei, undeva, în munţi, sau fiinţe care nu mai sunt *personna grata* în Franţa sau Italia.

Apartamentul era menţinut în întuneric. O călugăriţă cu faţă de sfânt îl îngrijea pe omul ale cărui degete emaciate mai atingeau un rozariu pe cuverturile albe. Era încă un bărbat prezentabil şi glasul lui îşi regăsi tonu oarecum înceţoşat al individualităţii de pe vremuri, când i se adresă lui Dick, după ce Dangeu îi lăsă singuri.

— La sfârşitul vieţii înţelegem multe. De-abia acum, doctore Diver, înţeleg exact ce a fost.

Dick aşteptă tăcut.

— Am fost un om rău. Dumneata ştii că nu am nici un drept s-o mai văd pe Nicole vreodată, şi cu toate acestea... trebuie să iertăm şi să avem milă... Mătăniile îi scăpară dintre degete fără putere şi alunecară pe cuvertura imaculată a patului. Dick i le ridică. — Dacă aş putea s-o mai văd pe Nicole zece minute m-aş duce liniştit de pe lumea asta.

— Nu e o hotărâre pe care s-o pot lua eu singur, spuse Dick. Nicole nu e prea puternică. De fapt, el luase hotărârea şi se prefăcea numai că mai şovăie. Pot să-i expun cazul acesta asociatului meu, doctorul cu care conduc clinica.

— Hotărârea pe care o va lua asociatul dumitale va fi bună şi pentru mine — foarte bună, doctore. Să-ţi mai spun că datoria pe care o simt faţă de dumneata este atât de mare...

Dick se ridică repede.

— Am să-ţi anunţ rezultatul prin doctorul Dangeu.

Întors în camera sa, făcu o comandă cu clinica de la Zugersee. După ce aşteptă multă vreme, îi răspunse Kaethe de acasă de la ea.

— Aş vrea să intru în legătură cu Franz.

— Franz e plecat sus pe munte — şi am să merg şi eu după el — e ceva să pot să-i comunic, Dick?

— În legătură cu Nicole — tatăl ei e pe moarte aici, la Lausanne. Spune-i asta lui Franz, ca să-şi dea seama că e vorba de ceva important, şi roagă-l să-mi telefoneze de acolo.

— Îi spun.

— Spune-i că am să stau aici în camera mea, la hotel, între trei şi cinci, şi pe urmă diseară între şapte şi opt, şi că după aceea poate să ceară să fiu căutat în sala de mese.

Gândindu-se cum să fixeze orele acestea uită să adauge că Nicole nu trebuia să fie anunţată; când îşi aminti, legătura telefonică se întrerupse. Dar, oricum, Kaethe putea să-şi dea singură seama.

...Kaethe de fapt nici nu avusese intenţia să-i spună Nicolei despre această convorbire telefonică, atunci când urca pe panta pustie presărată cu flori sălbatice de munte şi bătută de vânturi tainice, unde pacienţii erau scoşi iarna să facă schi şi primăvara alpinism. Când coborî din tren o văzu pe Nicole conducându-i pe copii într-un grup bine strâns. Apropiindu-se, îşi petrecu uşor braţul pe după umărul Nicolei, spunându-i: — Ce bine te înţelegi tu cu copiii — ar trebui să-i ajuţi să se apuce vara de înot.

Jucându-se cu copiii, Nicole se încălzise, şi reflexul ei de a se trage în lături de sub braţul lui Kaethe fusese pur instinctiv, dar aproape brutal. Mâna lui Kaethe rămase o clipă stângace în gol, apoi reacţionă şi ea, tot instinctiv, şi cu totul deplorabil.

— Ce, ai crezut că am vrut să te îmbrăţişez? o întrebă cu asprime. De vină e numai convorbirea cu Dick, am vorbit cu el la telefon, şi i-am spus cât îmi pare de rău...

— S-a întâmplat ceva cu Dick?

Kaethe îşi înţelese deodată greşeala, însă făcuse un gest lipsit de tact şi nu mai avea altă posibilitate decât să-i răspundă; Nicole îşi continuă întrebările: — ...Atunci de ce a *trebuit* să-i spui că-ţi pare rău?

— Nu e nimic cu Dick. Trebuie să stau de vorbă cu Franz.

— *S-a întâmplat* ceva cu Dick?

Pe faţa ei se zugrăvise spaima şi aceeaşi nelinişte apăruse şi pe chipurile copiilor Diver. Kaethe îşi pierdu cumpătul de tot: — Tatăl tău e bolnav la Lausanne — Dick voia să stea de vorbă cu Franz în legătură cu asta.

— E foarte rău? întrebă Nicole — şi tocmai atunci Franz se apropie de ele cu felul său doctoral de a fi, deliberat cordial.

Uşurată, Kaethe îi spuse ce mai avea de spus, însă acum răul era făcut.

— Eu mă duc la Lausanne, anunţă Nicole.

— Un moment, spuse Franz. Nu sunt sigur că ăsta e lucrul cel mai bun. Trebuie întâi să stau de vorba la telefon cu Dick.

— Dar atunci pierd trenul, protestă Nicole, şi pe urmă îl pierd şi pe cel de la ora trei de la Zürich. Dacă tata e pe moarte, trebuie... Lăsă fraza în aer, temându-se s-o termine. — Trebuie să mă duc. Acum trebuie să alerg după tren. Se îndreptă, vorbindu-le încă, în fuga, spre şirul de vagoane scunde care încununau creasta colinei, cu aburi şi cu pufnete. Le mai striga peste umar: — Daca îi telefonezi lui Dick spune-i că am pornit spre el, Franz.

...Dick era în camera lui la hotel citind *New York Herald* când calugăriţa, care semăna cu o rândunică, intră agitată — şi în aceeaşi clipă sună şi telefonul.

— A murit? o întrebă Dick pe călugăriţă, cu oarecare speranţă.

— *Monsieur — il est parti!*

— *Comment?*

— *Il est parti*[1] — cu valetul, şi bagajele au dispărut şi ele.

Era incredibil: un om în starea în care se afla Warren, să se dea jos din pat şi să plece...

Dick răspunse la telefonul lui Franz. — N-ar fi trebuit să-i spui lui Nicole, protestă el.

— Kaethe i-a spus, şi a făcut foarte rău.

— La urma urmei cred că a fost greşeala mea. Să nu-i spui niciodată un lucru unei femei până nu l-ai terminat de făcut. În orice caz, am s-o aştept pe Nicole... auzi, Franz, aici s-a întâmplat chestia cea mai înnebunitoare... bătrânul şi-a luat patul şi s-a dus...

— Ce-a făcut? Ce spuneai?

— Spuneam că a pornit-o pe picioare... bătrânul Warren — s-a dat jos din pat şi a şters-o.

— Şi de ce nu?

— Dar era considerat pe moarte, în comă... şi când colo s-a dat jos din pat şi a plecat, înapoi la Chicago, presupun... Nu ştiu bine, infirmiera tocmai e aici... Nu ştiu, Franz — acuma mi s-a spus şi mie... Mai cheamă-mă mai târziu...

Petrecu următoarele două ore căutând să reconstituie ce făcuse Warren. Bolnavul găsise un prilej în momentul când se schimbau infirmierele de zi şi de noapte ca să se refugieze în bar, unde băuse pe nerăsuflate patru whiskyuri; îşi plătise

[1] — Domnule — a plecat!
— Cum aşa?
— A plecat (fr.) (n.tr.).

hotelul cu o bancnotă de o mie de dolari, lăsând instrucțiuni funcționarului ca restul să-i fie trimis, și plecase, după toate probabilitățile, spre America. O ultimă încercare precipitată a lui Dick și Dangeu de a-l mai ajunge la gară nu avu alt rezultat decât că Dick nu mai reuși s-o întâmpine pe Nicole; când se întâlniră în holul hotelului ea păru deodată istovită, și avea un fel de a-și strânge tare buzele care-l neliniști.

— Cum e tata? întrebă ea.

— E mult mai bine. Se pare că avea mari rezerve de energie. Ezită, încercând s-o pregătească pentru ce avea de spus. De fapt, s-a dat jos din pat și a plecat.

Simțind nevoia să bea ceva, căci vânătoarea după Warren îl făcuse să piardă ora mesei, o conduse, ea încă neînțelegând, spre sala de mese și continuă, în timp ce se instalau în două fotolii de pluș și comandau un cocteil și o bere: — Doctorul care îl trata a pus un diagnostic greșit sau ceva în genul acesta — stai un moment, n-am avut vreme să mă gândesc nici eu bine la toată chestia.

— Și a *plecat?*

— A luat trenul de seară spre Paris.

Rămaseră tăcuți. Dinspre Nicole se simțeau efluviile unei mari apatii.

— A fost instinctul, spuse Dick în cele din urmă. De fapt, era într-adevăr pe moarte, însă a încercat să mai reia o clipă ritmul — nu e primul om care s-a ridicat de pe patul de moarte sa plece — ca un ceas vechi, înțelegi — îl scuturi și într-un fel sau altul, din obișnuință, pornește iarăși. Acuma, și tatăl tău...

— O, nu-mi mai tot explica, spuse ea.

— Principalul lui combustibil a fost frica, continuă el. I s-a făcut frică, și atunci a fugit. Probabil că are să trăiască până la nouăzeci de ani...

— Te rog, nu-mi mai spune nimic, spuse ea. Te rog nu — n-aș mai putea suporta.

— Bine. Drăcușorul acela mic pe care am venit să-l văd, e un caz fără speranțe. Ne-am putea întoarce amândoi mâine.

— Nu te văd de ce-a trebuit ca tu să intri în toate chestiile astea, izbucni ea.

— Chiar nu vezi? Nici eu nu înțeleg uneori.

Ea își lăsă mâna peste a lui.

— O, îmi pare rău c-am spus asta, Dick.

Cineva adusese un patefon în bar și rămaseră mai departe acolo să asculte *Nunta păpușii fardate.*

Într-o dimineață, o săptămâna mai târziu, pe când se oprise în fața biroului să-și ridice poșta, Dick auzi deodată afară ceva neobișnuit; pacientul Von Cohn Morris plecă. Părinții lui, niște australieni, îi urcau cu tămbălău bagajele într-o limuzina mare: alături era doctorul Lladislau, protestând cu gesturi neeficiente împotriva gesticulațiilor violente ale lui Morris-senior. Tânărul însuși supraveghea îmbarcarea cu o cinică detașare, când se apropie și doctorul Diver.

— Nu v-ați hotărât cam brusc, domnule Morris?

Domnul Morris tresări când îl zări pe Dick — fața rubicondă și carourile mari de pe costumul lui păreau că se însuflețesc și apoi se sting asemenea unor becuri electrice. Se apropie de Dick ca și cum ar fi vrut să-l lovească.

— E vremea să plecam de aici și noi și cei care au venit cu noi, începu, și se opri ca să-și tragă răsuflarea. E timpul, doctore Diver, e timpul...

— N-ați vrea să intram în biroul meu? îi sugeră Dick.

— Eu nu! Am să stau de vorbă cu dumneata, însă mă spăl pe mâini de dumneata și de instituția dumitale.

— Îmi pare rău că vă aud vorbind astfel.

Celălalt își agita amenințător degetul prin aer, spre Dick. — Îi spuneam tocmai doctorului aici de față. Ne-am irosit și timpul și banii.

Doctorul Lladislau se mișcă într-un gest vag de negație, semnalizând o eschivare neconvingătoare. Dick nu-l simpatizase niciodată pe Lladislau. Reuși să-l atragă pe furiosul australian pe alee, în direcția biroului său, încercând să-l convingă să intre acolo, însă celălalt clătină din cap.

— De *dumneata* e vorba, doctore Diver, de *dumneata,* chiar dumneata ești omul. M-am adresat doctorului Ladislau pentru că dumneata nu erai de găsit nicăieri, și pentru că doctorul Gregorovius nu se întoarce până deseară și eu nu mai puteam aștepta. Nu, domnule! N-am mai vrut să aștept nici un moment după ce fiul meu mi-a spus adevărul.

Se apropie amenințător de Dick care stătea destins gata să-l țină la distanță dacă i s-ar fi părut necesar. — Fiul meu e internat aici pentru alcoolism și mi-a spus că a simțit miros de alcool în răsuflarea dumitale. Da, domnule! Aspiră repede, în aparență fără succes. Nu o dată, ci de două ori Von Cohn mi-a spus că a simțit miros de alcool tare în răsuflarea dumitale. Nici eu și nici doamna mea n-am atins niciodată o picătură de așa ceva în viața noastră. Noi ți-l dăm pe mână pe Von Cohn ca să-l vindeci, și în mai puțin de o lună el te miroase de două ori a băutură! Ce fel de cură mai e și asta?

Dick ezită; domnul Morris era într-adevăr în stare să facă o scenă pe aleea clinicii.

— În fond, domnule Morris, nu toată lumea are să renunțe la un lucru pe care-l consideră drept un element nutritiv pentru că fiul dumitale...

— Dar dumneata ești doctor, omule! strigă Morris furios. Când muncitorii-și beau berea, o fac pe pielea lor — dar de la dumneata, aici, oamenii se așteaptă să-i vindeci...

— Mergeți prea departe. Fiul dumneavoastră a venit la noi pentru cleptomanie.

— Și ce era să-i provoace asta? Omul striga aproape în gura mare. — Băutura — băutura pînă la pierderea minților. Crezi că nu știu ce-nseamnă să-ți bei mințile? Asta e! Unchiul meu de sânge a fost spânzurat din cauza asta, auzi! Fiul meu se internează într-un sanatoriu, și propriul lui doctor duhnește a băutură!

— Am să vă cer să părăsiți sanatoriul.

— Dumneata să-mi ceri? Plecăm noi!

— Dacă v-ați putea stăpâni puțin v-am spune care au fost rezultatele tratamentului până acum. Firește, din moment ce gândiți cum gândiți, nu-l mai putem ține pe fiul dumneavoastră ca pacient...

— Dumneata îndrăznești să-mi vorbești mie de stăpânire?

Dick îi făcu semn doctorului Lladislau să se apropie și-i spuse: — Vrei să ne reprezinți dumneata și să-ți iei rămas bun în numele nostru de la pacient și familia sa?

Se înclină ușor în fața lui Morris și intră în birou; acolo rămase o clipă țeapăn, în picioare, chiar lîngă ușă. Așteptă pînă ce automobilul; cu părinții grosolani, odrasla devitalizată, degenerată se îndepărtă; era ușor de prezis evoluția accidentală a acestei familii prin Europa, terorizându-i pe oamenii mai buni decât ei prin ignoranța lor agresivă și prin forța banilor. Însă problema care-l frământa pe Dick după ce caravana cu familia Morris dispăruse, era în ce măsură el însuși fusese cel care provocase această situație. Bea vin la fiecare masă, seara înainte de a merge la culcare mai bea un pahar, de obicei punci de rom și uneori mai bea o anumită cantitate de gin după-amiaza — ginul era cel mai greu de detectat în respirație. Bea în medie un sfert de litru de alcool în fiecare zi, prea mult pentru a se pierde total în combustia trupească.

Înlăturând tendința de a se justifica în fața propriilor săi ochi, se așeză la biroul său și scrise, ca pe o rețetă, un regim care să-i reducă la jumătate cantitatea de alcool. Medicii, șoferii și clericii catolici nu trebuie niciodată să miroasă a băutură, așa cum au voie pictorii, agenții de Bursă, ofițerii de cavalerie; Dick nu se învinovățea decât de lipsă de discreție. Însă problema nu

fu deloc clarificată când, jumătate de oră mai târziu, Franz, refăcut după două săptămâni petrecute în munți, își opri automobilul pe alee, atât de nerăbdător să-și reia lucrul încât se și adâncise în el înainte de a fi intrat în birou. Dick îl aștepta acolo.

Cum a fost pe Everest?

— Am fi putut face și Everestul chiar, în ritmul în care am urcat. Ne-am și gândit la asta. Cum merg lucrurile pe aici? Ce face Kaethe a mea, ce face Nicole?

— Totul merge bine pe plan domestic. Dar, Doamne, Franz, am avut o scenă urâtă azi-dimineață.

— Cum așa? Ce s-a întâmplat?

Dick se plimba prin cameră în vreme ce Franz telefona la vila lui. După ce conversația familială se termină, Dick spuse:

— Tânărul Morris a fost scos de la noi — s-a iscat un scandal.

Fața încântată a lui Franz se lungi.

— Știu c-a plecat. L-am întâlnit pe Lladislau pe veranda.

— Ce-a spus Lladislau?

— Doar că tânarul Morris și-a făcut ieșirea — și că ai să-mi povestești tu. Ce s-a întâmplat?

— Obișnuitele motive incoerente.

— Era un diavol băiatul ăla!

— Era un caz bun pentru anestezii, conveni Dick. Oricum, tatăl lui îl terorizase pe Lladislau ca pe un indigen într-o țară colonială până când am ajuns eu la fața locului. Ce facem cu Lladislau? Îl mai ținem? Eu zic că nu — nu e foarte bun ca doctor, nu-mi face impresia că poate face față situațiilor... Dick ezită o clipă gata să mărturisească adevărul, n-o făcu totuși, ca să aibă timpul să se mai gândească încă o dată de la început la toată situația. Franz stătea cocoțat pe marginea biroului, încă îmbrăcat cu halatul de șofer și cu mănușile groase în mâini. Dick spuse:

— Una dintre remarcile pe care băiatul i le-a făcut tatălui era că distinsul tau colaborator e un bețiv. Bătrânul e un fanatic și descendentul pare să fi detectat urme din marele nostru *vin-du-pays* în rasuflarea mea.

Franz se așeză, lungindu-și buza inferioară.

— Povestește-mi mai în amănunt totul, spuse în cele din urmă.

— De ce nu ți-aș spune chiar acum? sugeră Dick. Tu ești cel mai în măsură să știi că nu sunt omul care să abuzeze de băuturi tari. Ochii lui și ai lui Franz sclipiră întâlnindu-se, într-un schimb de priviri directe. — Lladislau l-a lăsat pe bătrân să se monteze atât de tare încât eu am fost pus în defensivă. Toată asta s-ar fi putut întâmpla în fața pacienților, și-ți închipui cât e de greu să te aperi într-o asemenea situație.

Franz îşi scoase mănuşile şi halatul. Se îndreptă spre uşă şi-i spuse secretarei: — Să nu fim deranjaţi. Întorcându-se în cameră se aşeză la masa cea mare şi-şi făcu de lucru cu scrisorile, fără să se gândească prea mult la ce avea de făcut, atitudine caracteristică pentru cei ajunşi într-o asemenea postură; mai degrabă întrebându-se cum să-şi compună o mască potrivită pentru ce avea de spus.

— Dick, ştiu foarte bine că tu eşti un om temperat, echilibrat, chiar dacă nu suntem întotdeauna cu totul de acord în ce priveşte alcoolul. Însă a venit vremea când... Dick, trebuie să-ţi spun sincer că am băgat de seamă de mai multe ori că băuseşi când n-ar fi fost momentul s-o faci. Trebuie să fie vreun motiv. De ce nu încerci să-ţi mai iei un concediu, o perioadă de abstinenţă...

— Absenţă, îl corectă Dick mecanic. — Nu e o soluţie pentru mine să plec.

Erau amândoi iritaţi, Franz pentru că i se stricase dispoziţia în care se reîntorsese.

— Uneori parcă nu mai faci apel la bunul tău simţ, Dick.

— N-am înţeles niciodată ce înseamnă bunul simţ când trebuie aplicat la situaţiile complicate — afară de cazul când un medic cu pregătire de medicină generală ar fi în stare să facă o operaţie mai bine decât un specialist.

Era covârşit de un dezgust irezistibil faţă de întreaga situaţie. Să explice, să cârpească — lucruri de felul acesta nu mai erau operaţii fireşti la vârsta lor — era mai bine să continue cu ecoul disonant al aceluiaşi adevăr vechi binecunoscut urechilor.

— Aşa nu mai merge, spuse el deodată.

— Da, aşa m-am gândit şi eu, recunoscu Franz. Nu-ţi mai e inima în treaba asta, Dick.

— Ştiu. Vreau să plec — putem să ne gândim mai târziu la un aranjament oarecare ca să scoatem banii Nicolei de aici, treptat.

— M-am gândit şi la asta, Dick — îmi dădeam seama că o să ajungem aici. Sunt în măsură să obţin din altă parte un sprijin, şi are să fie posibil să vă luaţi înapoi toţi banii până la sfârşitul anului.

Dick nu avusese intenţia să ajungă atât de repede la o hotărâre în această privinţă şi nici nu s-ar fi aşteptat ca Franz să accepte atât de repede ruptura; cu toate acestea acum simţea o uşurare. Constatase de mai multă vreme, cu deznădejde, că etica sa profesională se dizolva într-un haos.

CAPITOLUL IV

Familia Diver avea sa se reîntoarca pe Riviera, adica acolo unde se afla de fapt căminul lor — Vila Diana fusese închiriata iarăşi pentru perioada de vară, astfel că-şi petrecură timpul până în toamnă prin localităţile balneare germane şi oraşele cu catedrale, din Franţa, unde se simţiră invariabil fericiţi vreme de câteva zile. Dick scrise câte puţin, fără vreo sistematizare anume; trăia una din clipele de viaţă care sunt mai ales de aşteptare; nu în ce priveşte sănătatea Nicolei, care părea să fie influenţata în bine de călătorie, nici în ce priveşte lucrul, ci pur şi simplu de aşteptare. Cei care acordau semnificaţie acestei perioade erau copiii.

Interesul pe care Dick îl manifesta faţă de copii sporea odată cu vârsta lor, aveau acum şapte şi respectiv nouă ani. Reuşise să păstreze contactul sentimental cu ei trecând peste guvernante, conducându-se după principiul că în loc de a obţine cu forţa dragostea copiilor era mai bine să folosească atenţia îndelungă, plină de griji, controlul, echilibrarea şi continuitatea legăturii cu ei, toate menite să le arate că se aştepta din partea lor la un respect al datoriei. Ajunsese să-i cunoască mai bine decât îi cunoştea Nicole, şi în dispoziţia expansivă pe care i-o dădeau vinurile din diferitele ţări vizitate, stătea de vorbă şi se juca îndelung cu ei. Aveau farmecul îngândurat, aproape trist, caracteristic copiilor care au învaţat devreme sa nu râdă sau să nu plângă; în aparenţă, nu se lăsau niciodată stăpâniţi pe de-a întregul de vreo emoţie, ci se mulţumeau cu regimul simplu şi cu placerile simple care le erau permise. Trăiau la nivelul mediu găsit ca recomandabil prin experienţa vechilor familii din lumea occidentală, ajutaţi să crească în vârstă mai degrabă decât în experienţa exterioara. Dick considera, de exemplu, că nimic nu dezvolta spiritul de observaţie mai mult ca obligaţia de a păstra tăcere.

Lanier era un băiat imprevizibil, cu o curiozitate neomenească: — Da, dar câţi pomeranieni ar trebui să bată un leu, tată? ar fi putut fi un exemplu tipic de întrebare cu care-l harţuia pe Dick. Topsy era mai uşor de condus. Împlinise şapte ani, era foarte blondă şi delicios de asemănătoare cu Nicole; în trecut Dick fusese chiar neliniştit din cauza aceasta. Mai târziu devenise robustă ca orice copil american. Era mulţumit de amândoi, însă pe ei nu-i lăsa să vadă decât tacit asta. Nu li se permitea nici o abatere de la buna purtare — „Ori învăţi politeţea acasă, spunea Dick, ori lumea te învaţă cu biciul să fii politicos şi s-ar putea ca atunci să fii atins cam dureros. Ce-mi pasă mie dacă Topsy mă «adoră» sau nu? N-o cresc, doar, să-mi fie nevastă."

Un alt element caracteristic pentru vara şi toamna de atunci în familia Diver, fusese abundenţa banilor. Ca urmare a vânzarii părţii lor din clinică şi a unor evoluţii petrecute în America, aveau acum atât de mulţi bani încât numai şi cheltuirea lor, grija de bunurile pe care şi le-ar fi putut cumpăra, constituiau preocupări în sine. Stilul în care călătoreau parea de-a dreptul fabulos.

Să-i privim, de pildă, în momentul în care trenul încetineşte la Boyen unde au să-şi petreacă două săptămâni vizitând punctele de atracţie. Coborârea din vagonul de dormit a început încă de la frontiera italiană. Camerista guvernantei şi camerista doamnei Diver au venit, din clasa a doua, ca să dea o mână de ajutor la bagaje şi la aduş şi câinii. — *Mademoiselle* Bellois va supraveghea bagajele de mână, lăsând câinii cei mari în grija uneia dintre fete, iar perechea de pechinezi, celeilalte. Nu sărăcia spirituală o face pe femeie să se împresoare de viaţă — s-ar putea să fie vorba de o supraabundenţă de interese; cu excepţia crizelor din boala ei, Nicole era întotdeauna în stare să se îngrijească de toate. Curând, din vagonul de bagaje aveau să se descarce patru cufere mari, un geamantan cu pantofi, trei cufere pentru pălării şi două cutii de pălării, un grup de cufere ale servantelor, o trusă portativă de manichiură, o cutie de doctorii, o lămpiţă de spirt, un set pentru picnic, patru rachete de tenis în cutiile lor, un patefon, o maşină de scris. Distribuite printre locurile rezervate membrilor familiei şi anturajului lor mai erau două duzini de sacoşe, valijoare şi pachete suplimentare, fiecare dintre ele numerotate, până la eticheta de pe caseta cu bastoane. Astfel, întregul bagaj putea fi verificat în două minute pe oricare dintre peroanele garilor, unele dintre pachete lăsate în gară, altele, luate cu ei, de la „lista cu echipamentul pentru excursie scurtă", până la „lista cu echipamentul pentru o vizită mai lungă", mereu revizuite şi purtate pe nişte plăcuţe cu rame de metal în poşeta Nicolei. Elaborase tot sistemul încă din călătoriile din copilărie însoţind-o pe mama sa mereu bolnavă. Era echivalentul sistemului folosit de ofiţerii însărcinaţi cu manutanţa unui regiment şi care trebuie sa aiba grija de stomacurile şi echipamentul a trei mii de oameni.

Familia Diver coborî în grup compact pe peron în amurgul care începuse să se lase devreme, în vale. Sătenii le urmăreau debarcarea cu o evlavie asemănătoare cu cea cu care urmariseră pelerinajele italiene ale lordului Byron cu un secol mai înainte. Gazda lor era contesa di Minghetti, actualul rang al lui Mary North. Periplul ei, început dintr-o cameră de deasupra unei papetării din Newark, luase sfârşit printr-o căsătorie extraordinară.

„Conte di Minghetti" nu era decât un titlu papal; bogăţia soţului lui Mary provenea din faptul că era proprietarul şi stăpânitorul unor zăcăminte de mangan, undeva, în Asia de sud-vest. El personal nu avea un ten suficient de deschis la culoare pentru a se putea aventura într-un vagon de clasa întâi, mai la sud de linia Mason-Dixon, în Statele Unite: era din neamul cabil-berber-sabeean-hindus care se întinde pe o centură largă de-a lungul Africii de Nord şi al Asiei, pe care europenii îi privesc doar cu ceva mai multă simpatie decât pe corciturile din porturi.

Când aceste familii princiare, una din Răsărit şi alta din Occident se opriră una în faţa celeilalte, pe peronul gării, splendoarea Diverilor părea să nu fie decât simplitatea unor pionieri în comparaţie cu a celorlalţi. Gazdele veniseră însoţite de un majordom italian purtând baston de mareşal, de un cvartet de servanţi cu turbane, cocoţaţi pe motociclete şi de două femei pe jumătate ascunse sub voaluri, oprite, pline de respect, la câţiva paşi în spatele lui Mary şi care o întâmpinară cu salamalecuri pe Nicole, făcând-o să tresară la gesticulaţiile lor neaşteptate.

Pentru Mary, ca şi pentru familia Diver, salutul acesta era într-un fel comic; Mary scoase un chicotit de scuze, menit să mai îmblânzească gravitatea momentului; şi cu toate acestea glasul ei când îşi prezentă soţul, folosind titlul său asiatic, avea o notă de mândrie şi o anume fluenţă sonora.

În camerele lor, când se schimbau pentru masă, Dick şi Nicole îşi adresară câte o grimasă plină de un respect simulat; bogaţii care doresc şi să fie consideraţi democraţi se prefac, când sunt singuri, că sunt covârşiţi de luxul din jur.

— Micuţa Mary North ştie perfect ce vrea, mormăi Dick cu obrazul acoperit de clăbuc. Abe i-a făcut educaţia şi acuma uite-o măritată cu un Buddha.

Nicole îşi ridică ochii din trusa de toaletă. — Fii atent ce spui, Dick. Însă râse şi ea. Sunt dulci. Şi vezi vasele de război trăgând salve în cinstea lor, să-i salute sau mai ştiu eu, poate să-i asalteze. La Londra, Mary umbla numai cu autobuzul casei regale.

— Te cred, spuse el. Când o auzi pe Nicole discutând la uşa cu o cameristă şi cerându-i să-i aducă nişte ace, strigă: — Ma întreb dac-aş putea căpăta un whisky; parcă simt aerul de munte.

— Are să aibă ea grijă; şi curând Nicole îi strigă prin uşa camerei de baie: — Era una dintre femeile de la gară. Acum văd că şi-a scos voalul.

— Ce ţi-a mai spus Mary despre viaţa ei? întrebă el.

— N-a spus prea multe. Se interea de viaţa din lumea bună — mi-a pus o grămadă de întrebări despre arborele meu genealogic şi aşa mai departe, ca şi cum aş avea cea mai vagă idee despre chestiile astea. Însă se pare că mirele mai are doi copii foarte smoliţi dintr-o altă căsătorie — şi unul din ei e bolnav de o boală asiatică din astea pe care nu le pot identifica exact. Trebuie să-i fac atenţi pe copii. Mie mi se pare cam suspect. Mary n-are decât să înţeleagă singură ce credem noi despre toate astea. Rămase o clipă pe gânduri.

— Are să înţeleagă foarte bine, o linişti Dick. Probabil că îl ţin la pat pe copilul asta bolnav.

La masă, Dick intră în conversaţie cu Hosain, care-şi făcuse studiile la un colegiu englezesc. Hosain se interesă de cursul acţiunilor la Bursă, despre Hollywood, şi Dick stimulându-şi imaginaţia cu şampanie, îi povesti nişte istorii de adormit de-a-mpicioarelea.

— Miliarde? întrebă Hosain.

— Triliarde, îl asigură Dick.

— Nu prea pot să-nţeleg cum...

— Ei, poate că de fapt doar milioane, conveni Dick. Fiecare client al hotelului are la dispoziţie un harem — sau, în sfârşit, ceva în genul unui harem.

— Şi chiar şi cei care nu sunt actori şi regizori?

— Orice individ care se instalează la un hotel — chiar şi voiajorii comerciali. Păi şi mie au încercat să-mi trimită o duzină de candidate, numai că Nicole n-a vrut să audă de aşa ceva.

Când se întoarseră în camera lor, Nicole îl certă: — De ce atâtea cocteiluri? Şi pe urmă de ce-ai folosit cuvântul „venetic" în faţa lui?

— Iartă-mă. Voiam să spun veneţian. A fost un lapsus.

— Dick, toate astea nu-ţi seamănă deloc.

— Uite, îţi mai cer o dată iertare. Nici eu nu mă prea simt în apele mele, ca pe vremuri.

În noaptea aceea, Dick deschise o fereastră în camera de baie, dând spre o curte îngustă, tubulară a castelului, cenuşie ca o blană de şobolan, dar în momentul acela răsunând de o muzică ciudată, plângăreaţă, tristă ca o melodie de flaut. Doi bărbaţi cântau, probabil într-o limbă orientală sau într-un dialect plin de k-uri şi l-uri; se aplecă pe fereastră însă nu reuşi să-i vadă; sunetele aveau, evident, o semnificaţie religioasă şi, el însuşi obosit şi fără nici o emoţie, îi lăsă să-şi facă rugăciunile şi pentru el, însă nici el nu ştia pentru ce anume, în afară de ruga de a nu se lăsa cuprins de melancolia tot mai stăruitoare.

A doua zi, pe coasta unui deal cu o pădure sărăcăcioasă ieşiră la vânătoarea unor păsări slăbănoage, rude îndepărtate ale

potârnichilor. Vânătoarea se desfăşură după modelul vag al celor englezeşti, cu un corp de hăitaşi lipsiţi de experienţă şi pe care Dick reuşi să nu-i împuşte numai descărcându-şi arma direct deasupra capului.

La întoarcere, Lanier îi aştepta în camera lor.

— Tată, mi-ai spus să te anunţăm imediat dacă ajungem să ne apropiem de copilul bolnav.

Nicole se întoarse repede spre el, dintr-o dată atentă.

— ...aşa că, mamă, continuă Lanier întorcându-se către ea, băiatul acela face o baie în fiecare seară şi astă-seară şi-a făcut baia chiar înainte de mine şi eu a trebuit să fac şi eu baie în apa rămasă de la el, şi era murdară.

— Cum? Ce tot spui acolo?

— I-am văzut cum l-au scos pe Tony din cadă şi pe urmă m-au chemat pe mine să intru şi apa era murdară.

— Dar cum aşa, ai intrat în apa aceea?

— Da, mamă.

— Cerule! exclamă ea către Dick.

El întrebă: — De ce nu ţi-a schimbat apa Lucienne când ai intrat tu în baie?

— Lucienne n-a putut. E un cazan de care ţi-e şi frică — parcă ar vrea să se dea la tine, şi a ars-o tare de tot pe braţ aseară, şi acuma ei i-e frică, şi una din femeile alea două...

— Intră numaidecât aici în cadă şi fă o baie.

— Să nu mă spui că ţi-am spus eu, îl rugă Lanier din prag.

Dick intră şi presără un dezinfectant în cadă; închizând apoi uşa îi spuse lui Nicole:

— Sau stăm de vorbă cu Mary sau mai bine plecăm de aici.

Ea fu de acord şi el continuă: — Oamenii ăştia îşi închipuie că copiii lor ar fi prin firea lor mai curaţi decât copiii altora şi că bolile lor n-ar fi contagioase.

Dick se apropie de masă şi-şi turnă un pahar din carafă mestecând cu iritare un biscuit în ritm cu apa pe care o auzea curgând în cadă, alături.

— Spune-i Luciennei să înveţe cum să umble cu cazanul acela — sugeră el. În clipa aceea una dintre asiatice bătu la uşă...

— *El Contessa...*

Dick îi făcu semn să intre şi închise uşa.

— Băieţaşul bolnav se simte mai bine? o întrebă cu simpatie.

— Mai bine, da; dar tot are eczeme foarte des.

— Îmi pare rău — îmi pare rău de ce aud. Însă, ştii ce, copiii noştri nu trebuie să facă baie în apa rămasă de la el. Lucrul acesta nici nu trebuie să se discute — sunt sigur că stăpâna dumitale s-ar înfuria dacă ar afla c-ai făcut aşa ceva.

— Eu? Femeia părea sincer surprinsă. Cum aşa, am văzut-o pe femeia dumneavoastră că nu se pricepe să umble cu cazanul din baie — i-am spus ce trebuie să facă şi am dat drumul la apă în cadă.

— Însă când un copil e bolnav, trebuie să laşi apa să curgă toată din cadă şi să cureţi bine cada.

— Eu?

Înecându-se, femeia trase aer adânc în piept, scoase un suspin convulsiv şi ieşi în goană din cameră.

— Nu trebuie să-şi facă ucenicia în civilizaţia occidentală pe spinarea noastră, spuse el furios.

La masă, în seara aceea, îşi dădu seama că vizita trebuia în mod inevitabil scurtată; despre ţara lui proprie Hosain s-ar fi părut că nu remarcase decât că erau mulţi munţi şi câteva capre şi crescători de capre. Era un tânăr rezervat — să-l atragă în relaţii mai directe ar fi necesitat efortul sincer pe care Dick nu-l mai rezerva acum decât pentru cei din familia lui. Curând după masă, Hosain, o lăsă pe Mary împreună cu soţii Diver, însă vechea unitate era compromisă — între ei se întindeau acum teritoriile sociale neliniştite pe care Mary era dornică să le cucerească. Dick se simţi uşurat când la ora nouă şi jumătate Mary primi şi citi un bilet, apoi se ridică în picioare.

— Vă rog să mă iertaţi — soţul meu pleacă într-o scurtă călătorie şi trebuie să mă duc la el.

În dimineaţa următoare, urmând-o pe servitoarea care le aducea cafeaua, Mary intră în camera lor. Ea era îmbrăcată, ei încă nu, părea să se fi sculat mai de mult. Faţa îi era înăsprită de o furie rece, care-i crispa obrazul în ticuri.

— Ce-i toată povestea asta că Lanier a fost obligat să facă baie în apă murdară?

Dick începu să protesteze, însă ea îl întrerupse.

— Ce mai e şi povestea asta că i-ai ordonat surorii bărbatului meu să cureţe cada lui Lanier?

Rămăsese în picioare privindu-i pe când ei se ridicaseră în capul oaselor, neputincioşi ca nişte idoli în patul lor, încărcaţi cu tăvile micului dejun în braţe. Exclamară într-un glas: — Sora lui!

— Că i-aţi comandat uneia dintre surorile lui să cureţe cada de baie?

— Dar noi n-am... glasurile le sunau în unison, spunând amândoi acelaşi lucru: — Am stat de vorbă cu servitoarea aceea indigenă...

— Aţi stat de vorbă cu sora lui Hosain.

Dick nu putea să spună altceva decât: — Mi-am închipuit că sunt două servitoare.

— Ţi s-a spus doar că sunt *himadune*

— Ce spui? Dick se ridică din pat şi se înfăşură în halat.

— V-am explicat la amândoi, când eram lângă pian alaltăieri seara. Nu-mi spune că erai prea bine dispus ca să nu fi înţeles.

— Ce mi-ai spus exact? Nici n-am auzit ce-ai spus la început. N-am făcut legătura — pur şi simplu n-am făcut legătura, Mary. Mda, ei, tot ce putem face este să ne ducem la ea să-i cerem scuze.

— Să vă duceţi la ea să-i cereţi scuze! Ţi-am explicat că atunci când membrul cel mai în vârstă al familiei — când se căsătoreşte cel mai în vârstă, atunci cele două surori mai mari ale lui i se consacră şi devin *himadun* — adică damele de companie ale soţiei lui.

— Şi din cauza aceasta a plecat Hosain aseară?

Mary ezită; apoi aprobă din cap.

— A trebuit să plece — au plecat toţi. E imperativ pentru onoarea familiei lui...

Acum amândoi soţii Diver se ridicaseră din pat şi se îmbrăcau; Mary continuă:

— Şi ce mai e şi toată istoria asta cu apa din cadă? Ca şi cum s-ar putea întâmpla aşa ceva în casa noastră! Să-l întrebăm pe Lanier.

Dick se aşeză pe marginea patului dându-i de înţeles Nicolei printr-un gest că o roagă să preia discuţia. Între timp Mary se îndreptă spre uşă şi-i spuse ceva, pe italieneşte, unui servitor.

— Stai un moment, spuse Nicole. Eu nu admit aşa ceva.

— Tu ne-ai acuzat, spuse Mary pe un ton pe care nu-l mai folosise niciodată până atunci faţă de Nicole. Acum am şi eu dreptul să văd despre ce e vorba.

— Nu vreau să-l aduc pe copil aici la confruntare. Nicole îşi arunca lucrurile de îmbrăcăminte prin cameră ca pe o bandă rulantă.

— Foarte bine, spuse Dick. Să-l aducem pe Lanier. Să rezolvăm odată toată chestia asta cu apa de baie — să vedem dacă e adevăr sau minciună.

Lanier, doar pe jumătate îmbrăcat şi fizic şi moral, veni să privească cu ochii rotunzi chipurile adulţilor care-i stăteau în faţă.

— Ascultă, Lanier, îl întrebă Mary, cum de-ai ajuns să-ţi închipui că ai fost pus să faci baie într-o apă care mai fusese folosită de altcineva înainte?

— Vorbeşte, adăugă Dick.

— Era doar murdară, asta e tot.

— N-ai auzit din camera ta, de alături, cum curgea altă apă în cadă?

Lanier recunoscu că s-ar fi putut întâmpla aşa ceva, însă îşi repetă cuvintele — apa era murdară. Era puţin intimidat şi încerca să se descurce în situaţia aceasta.

— N-ar fi putut să curgă, pentru că...

Cei mari căutau să-l facă să vorbească.

— De ce nu?

Stătea în faţa lor în halatul său micuţ, părinţilor lui trezindu-le simpatia, iar lui Mary sporindu-i şi mai mult nerăbdarea — apoi spuse:

— Apa era murdară, era plină cu urme de săpun.

— Când nu eşti sigur pe ceea ce spui... începu Mary, însă Nicole o întrerupse.

— Termină, Mary. Dacă erau urme de săpun în apă era logic să-şi închipuie că apa ar fi fost murdară. Tatăl lui i-a spus să vină să...

— Era cu neputinţă să fi fost urme de săpun în apă.

Lanier îşi privi tatăl cu reproş, căci acesta îl trădase. Nicole îl apucă de umeri, îl întoarse pe călcâie şi-l trimise afară din cameră: Dick rupse încordarea izbucnind în râs.

Atunci; ca şi cum râsul acesta ar fi rechemat trecutul, vechea lor prietenie, Mary îşi dădu seama cât de mult se îndepărtase de ei şi spuse pe un ton mai blând: — Aşa e întotdeauna cu copiii.

Sentimentul ei de stânjeneală spori pe măsură ce-şi amintea despre trecutul lor comun. — Aţi face o prostie să plecaţi — Hosain trebuia oricum să facă această călătorie. În fond, voi sunteţi oaspeţii mei, şi aţi făcut o simplă gafă. Însă Dick, iritat de ocolişurile acestea şi de faptul că ea folosise cuvântul gafă, se întoarse cu spatele la ea şi începu să-şi strângă lucrurile, spunând:

— Îmi pare rău de tinerele acelea. Aş vrea să-i cer iertare celei care a fost atunci la noi în cameră.

— Dacă m-ai fi ascultat ce-ţi spuneam atunci, acolo, lângă pian...

— Dar erai atât de plicticoasă cu ce-mi spuneai, Mary... Am ascultat şi eu cât am putut...

— Taci mai bine din gură, îl sfătui Nicole.

— Îi mulţumesc pentru compliment, spuse Mary plină de amărăciune. La revedere, Nicole. Şi ieşi.

După asta, nu se mai puse problema ca ea să vină să-i conducă; majordomul fu cel care se îngriji de plecarea lor. Dick lăsă nişte bilete politicoase pentru Hosain şi surorile lui. Nu mai aveau nimic de făcut decât să plece, însă cu toţii, şi mai ales Lanier; se simţeau prost în situaţia asta.

— Eu insist să spun, continuă Lanier în tren, că în cada aceea de baie apa era murdară.

— Ajunge acum, îi spuse tatăl său. Să lăsăm — decât dacă nu vrei ca eu să divorţez de tine. Ştiai că acum a ieşit o lege nouă în Franţa, cum că poţi să divorţezi de un copil?

Lanier râse să se prăpădească şi familia Diver se regăsi iarăşi unită. Dick se întreba de câte ori avea să-i mai fie posibil s-o facă.

CAPITOLUL V

Nicole se îndrepta spre fereastră şi se aplecă pe pervaz să arunce o privire spre altercaţia care se ivise pe terasă. Soarele de aprilie strălucea trandafiriu pe faţa angelică a Augustinei, bucătăreasa, şi albăstriu pe cuţitul de macelărie pe care-l agita cu un gest de beţiv. Era în serviciul lor de când se reîntorseseră la Vila Diana, în februarie.

Datorită unui tufiş care năpădise bolta nu putea să vadă decât capul lui Dick şi mâna lui ţinând unul din bastoanele greoaie cu măciulie de bronz. Cuţitul şi bastonul, ameninţându-se unul pe altul, erau asemenea tridentului şi sabiei scurte într-o luptă de gladiatori. Cuvintele lui Dick ajunseră până la ea.

— ...pasă cât vin din bucătărie bei, dar când te mai prind că-mi bei o sticlă de Chablis Mouton...

— Dumneata vorbeşti de băutură! strigă Augustine, agitându-şi sabia. Dumneata care bei toată vremea?

Nicole strigă pe deasupra boltei. — Ce s-a întâmplat, Dick? şi el îi răspunse în englezeşte.

— Batrâna asta s-a apucat să-mi devasteze pivniţa de vinuri. O dau afară — sau cel puţin încerc.

— Dumnezeule! Vezi să n-ajungă până la tine cu cuţitul ăla!

Augustine îşi scutură cuţitul în sus, spre Nicole. Gura ei bătrânicioasă era făcută din două cireşi mici care se întretăiau.

— Aş vrea să vă întreb, *Madame,* dacă ştiţi că soţul dumneavoastră bea, la Bastide, cam cât un muncitor cu ziua...

— Taci din gură şi pleacă de aici! o întrerupse Nicole. Chemăm jandarmii.

— Dumneata să chemi jandarmii! Când fratele meu e jandarm! Dumneata — o americană dezgustătoare?

În englezeşte, Dick strigă spre Nicole.

— Du copiii de acasă până când rezolv eu chestia asta.

— ...americani dezgustători care vin aici să ne bea vinurile noastre cele mai bune, striga Augustine cu voce de comunardă.

Dick reuşi să-şi impună un ton mai ferm.

— Acum, ai să pleci, chiar în momentul acesta! Îţi plătim tot ce-ţi datorăm.

— Cred şi eu c-o să-mi plătiţi! Şi să-ţi mai spun — se apropie de el şi-şi roti cuţitul atât de furioasă încât Dick îşi ridică bastonul, la care ea dădu fuga în bucătărie şi se reîntoarse cu cuţitul de măcelărie întărit şi de o secure.

Situaţia nu era prea înfloritoare. Augustine era o femeie voinică şi n-ar fi putut fi dezarmată decât cu riscul de a fi grav molestată — şi cu complicaţii legale serioase, cum se întâmpla în cazul în care ar fi fost brutalizat un cetăţean francez. Încercând s-o păcălească, Dick îi strigă Nicolei:

— Telefonează la circumscripţia de poliţie... Apoi către Augustine arătând spre armele cu care-i ieşise înainte: — Asta înseamnă că au să te aresteze!

— Ha-ha! râse ea demonic; cu toate acestea nu se mai apropie. Nicole telefonă la poliţie însă i se răspunse cu ceva care semăna aproape ca un ecou al râsului Augustinei. Auzea murmure şi îi urmărea cum discută între ei — pe urmă legătura se întrerupse deodată.

Întorcându-se la fereastră, îi strigă lui Dick: — Dă-i ceva în plus!

— Dac-aş putea s-ajung eu la telefonul acela! Cum aşa ceva nu părea cu putinţă, Dick capitulă. Pentru cincizeci de franci, sporiţi la o sută atunci când cedă ideii de a o înlătura cât mai repede, Augustine îşi părăsi fortificaţiile, acoperindu-şi retragerea cu salve furtunoase de exclamaţii ca: *„Salaud!"* Pleca numai după ce avea să vină nepotul său să-i ia bagajele. Aşteptând precaut în vecinătatea bucătăriei, Dick auzi un dop destupându-se, însă îi concesionă şi punctul acesta. Alte complicaţii nu se mai iviră. Când sosi nepotul, numai scuze, Augustine îi adresă lui Dick un adio jovial şi strigă: *Au revoir, Madame! Bonne chance!* spre fereastra lui Nicole.

Familia Diver se transportă la Nisa unde luară masa, alegând o *bouillabaisse,* adică peşte fript, cu nişte mici stridii, mult condimentate cu şofran şi o sticlă de Chablis la gheaţă. El îşi exprimă compătimirea pentru Augustine.

— Mie nu-mi pare rău deloc, spuse Nicole.

— Mie îmi pare — şi totuşi parc-aş fi vrut să-i dau un brânci de pe stânci.

Puţine erau acum subiectele despre care mai aveau curajul să stea de vorbă; rareori mai găseau cuvântul potrivit, şi apoi sosea întotdeauna prea târziu, când unul din ei nu mai reuşea să răzbată până la celălalt. În seara aceea, izbucnirea Augustinei îi zguduise pe fiecare din reveriile proprii; cu mâncarea şi băuturile dintre ei încercară să stea de vorbă.

— E adevărat că nu mai putem continua astfel? încercă Nicole. Sau poate că da? Tu ce crezi? Surprinsă că o clipă Dick

nu neagă, ea urmă: — Într-o anumită măsură îmi vine să cred că e vina mea — te-am distrus.

— Aşa? Deci sunt distrus, da? întrebă el pe un ton agreabil.

— N-am vrut să spun asta. Dar într-o vreme tu voiai să creezi — să faci ceva — acum, s-ar zice că nu mai vrei decât să te distrugi.

Tremura dându-şi seama că îl critică în termeni prea impersonali, însă tăcerea tot mai apăsătoare pe care o păstra el o speria şi mai mult. Ghicea că lua fiinţă ceva anume în spatele acestei tăceri, în spatele ochilor duri, albaştri, al interesului aproape nefiresc manifestat faţă de copii. Izbucniri de mânie care nu-i erau caracteristice constituiau pentru ea surprize. — Dick era în stare să-şi desfăşoare dintr-o dată un pergament nesfârşit de dispreţ pentru vreo persoană, un popor, o clasă socială, o categorie de viaţă, un mod de a gândi. Era ca şi cum o povestire de neînţeles s-ar fi istorisit undeva, în sinea lui, şi ea nu reuşea să-şi facă vreo idee despre asta decât în clipele când ieşea la suprafaţă.

— În fond, ce ai tu din toată viaţa asta? îl întrebă.

— Faptul că ştiu că tu eşti tot mai puternică în fiecare zi care trece. Faptul că ştiu că boala ta urmează legea crizelor tot mai rare şi mai puţin grave.

Vocea lui ajungea până la ea venind de foarte departe, ca şi cum ar fi vorbit despre ceva inactual şi de un interes pur academic; neliniştea pe care o simţi deodată o făcu să exclame: — Dick! şi ea îşi întinse mâna către mână lui, pe deasupra mesei. O mişcare reflexă i-o împinse pe a lui Dick îndărăt şi el adăugă: — Trebuie să ne gândim la toată situaţia, nu? Nu e vorba numai de tine... Îi acoperi mâna cu mâna lui şi spuse cu vocea lui de altădată, plăcută, ca a cuiva care se străduieşte să creeze ceva pe tăcute, din plăcere, cu o bună dispoziţie ironică, de dragul unui câştig spiritual, în numele bucuriilor vieţii.

— Priveşte barca aceea din larg...

Era yachtul cu motor al lui T.F. Golding legănându-se plăcid pe valurile mici ale golfului Nisa, în permanenţă angajat într-o croazieră romantică, niciodată în raport cu propria mişcare fizică. — Să mergem până acolo şi să-i întreb pe cei de pe bord ce fac. Să vedem dacă sunt sau nu fericiţi.

— Dar abia dacă-l cunoaştem, obiectă Nicole.

— El ne-a invitat. Şi pe urmă, Baby îl cunoaşte foarte bine — practic s-a măritat cu el odată, nu — n-a făcut-o?

Când plecară din port pe o şalupă închiriată, începuseră de fapt un amurg de vară şi luminile izbucneau în spasmuri pe întregul arc al *Margin*-ii. Când opriră lângă bordul yachtului, îndoielile pe care le simţea Nicole reveniră.

— Dă o petrecere...

— E radioul, presupuse el.

Cineva le strigă ceva de sus — un uriaş cu părul alb, îmbracat într-o jachetă albă îi privea de pe bord strigându-le:

— Îi recunosc pe soţii Diver?

— Ahoi, *Margin*!

Şalupa lor se legăna lângă yachtul cel mare; pe când urcau, Golding se aplecă să-i întindă lui Nicole o mână imensă.

— Exact la vreme pentru cină.

O mică orchestră cânta pe puntea din faţă.

„Sunt a ta dacă mi-o ceri,
Dar pân- atunci nu poţi să-mi ceri nimic..."

Şi când braţele ciclonice ale lui Golding îi purtau pe sus, la bord, fără să-i atingă de fapt, Nicole simţi că regretă şi mai mult că veniseră, îşi pierduse răbdarea parcă şi mai mult decât Dick. Pentru că adoptaseră o atitudine de detaşare faţă de lumea care se distra în jurul lor pe vremea când lucrul lui Dick şi sănătatea ei erau incompatibile cu acest gen vesel de viaţă, îşi creaseră reputaţia unor oameni care refuză invitaţiile. Cei care se succedau, în lumea bună a Rivierei, în decursul anilor, o interpretau ca un semn al unei vagi nepopularităţi. Cu toate acestea, din moment ce adoptaseră o asemenea poziţie, Nicole considera că n-ar fi trebuit s-o compromită prea uşor de dragul unei clipe în care simţiseră şi ei nevoia să se distreze.

În trecere prin salonul cel mare, vedeau în faţa lor siluete care păreau să danseze în semiîntunericul punţii din faţă. Era o iluzie creată de farmecul muzicii, de luminile nefamiliare, şi de prezenţa apei, peste tot în jurul lor. În realitate, cu excepţia unor stewarzi preocupaţi, invitaţii leneveau lungiţi pe o canapea largă care se mula după curba punţii. Se zăreau o rochie albă, una roşie, una nelămurită şi plastroanele scrobite ale câtorva bărbaţi, dintre care unul, desprinzându-se şi identificându-se, scoase de la Nicole unul din rarele ei strigăte de plăcere.

— Tommy!

Refuzându-i galicismul plin de formalism al înclinarii spre mâna ei, Nicole îşi lipi obrazul de al lui. Se aşezară, sau mai bine-zis se lungiră pe bancheta aceea antoniniană. Faţa lui plăcută era atât de întunecată la culoare încât s-ar fi zis că-şi pierduse bronzul de soare, atât de atrăgător, fără să fi ajuns însă la frumuseţea albăstrie a negrilor — era doar ca o piele uzată. Nota străină a pigmentării provocată de soarele unor ţinuturi necunoscute, hrana unor ţări neştiute, vorbirea lui parcă mai stângace, după frecventarea unor dialecte stranii, reacţiile sale stârnite de multe nelinişti subite — toate o fascinau şi o

odihneau pe Nicole; în clipa reîntâlnirii, ea se cuibări, sufleteşte, la pieptul lui, oferindu-i-se tot mai deplin... Apoi instinctul de autoapărare se reafirmă şi reîntorcându-se în propria ei lume, începu să vorbească pe un ton superficial.

— Arăţi exact ca aventurierii din filme — dar de ce a trebuit să stai aşa de mult pe tot felul de coclauri?

Tommy Barban o privi, neînţelegând, însă alert; pupilele îi sticliră.

— Cinci ani, continuă ea, afectat şi cu vocea îngroşată. Mult prea mult. Adică, n-ai fi putut să căsăpeşti pur şi simplu un număr de fiinţe din alea stranii, şi după asta să te întorci, şi să mai respiri acelaşi aer şi cu noi, un timp?

În prezenţa ei atât de mult iubită, Tommy se europeniză repede.

— *Mais pour nous autres héros il faut du temps, Nicole. Nous ne pouvons pas faire de petits exercises d'héroisme — il faut faire les grandes compositions.*[1]

— Mie vorbeşte-mi englezeşte, Tommy.

— *Parlez français avec moi, Nicole.*[2]

— Înţelesurile, chiar, sunt deosebite. În franceză poţi să fii eroic şi curajos cu demnitate, şi ştii asta. Pe englezeşte, nu poţi să fii eroic şi curajos fără să fii în acelaşi timp puţin absurd şi ştii şi asta. Tocmai de aici vine avantajul pentru mine.

— Dar, la urma urmelor — el chicoti deodată — chiar şi în englezeşte eu sunt un om curajos, şi eroic, şi aşa mai departe.

Ea se prefăcea ameţită de admiraţie, numai că el nu se lasă înşelat.

— Nu ştiu altceva decât ce văd la cinema, spuse el.

— Şi e totul chiar ca în filme?

— Filmele nu sunt chiar atât de rele. De fapt, Ronald Colman ăsta — ai văzut filmele cu el despre aşa-numitul *bataillon d'Afrique?* Nu sunt deloc rele.

— Foarte bine; de câte ori am să mă mai duc la cinema am să ştiu că tu aveai trăiri de felul acesta în momentul respectiv.

Stând de vorbă cu el, Nicole remarcă o femeie tânără, scundă, palidă, drăguţă, cu un păr frumos, metalic, aproape verde în luminile de pe punte, aşezată de cealaltă parte a lui Tommy şi care ar fi putut la fel de bine să intre în conversaţia lor sau în cea a grupului de mai departe. Era limpede că avusese până atunci monopolul asupra lui Tommy, dar acum îşi pierduse speranţele că i-ar mai fi putut recâştiga atenţia, şi se comporta ca un personaj care nu ştie să piardă; se ridicase să traverseze puntea, cu paşi nerăbdători.

[1] Dar nouă, eroilor, ne trebuie timp, Nicole. Noi nu putem face doar mici exerciţii de eroism — avem nevoie de un cadru gigantic (fr.) (n. tr.).

[2] Vorbeşte franţuzeşte cu mine, Nicole (fr.) (n. tr.).

— În fond, eu sunt un erou, spuse Tommy calm, numai pe jumătate în glumă. De obicei, am un curaj feroce, ca un leu, sau ca un beţiv.

Nicole aşteptă ca ecoul acestor laude de sine să i se stingă în minte — înţelegea că probabil nu se mai lăudase astfel niciodată înainte. Pe urmă îi cercetă cu privirea pe cei de faţă şi-i întâlni, ca de obicei, pe nevrozaţii dezlănţuiţi care se prefac plini de calm, cărora le place la ţară numai din oroare faţă de oraş, faţă de sunetul propriilor lor glasuri în care se recunoaşte încordarea şi stridenţa. Întrebă:

— Cine este femeia aceasta în alb?

— Cea care şedea lângă mine? Lady Caroline Sibley-Biers. Îi ascultară o clipă vocea la capătul celălalt al punţii:

— *Omul ăsta e o canalie, dar e un om dintr-o bucată. Am stat toată noaptea să jucăm* chemin-de-fer *în doi şi acum îmi datorează o mie de franci elveţieni.*

Tommy râse, adăugând: — În momentul de faţă este femeia cea mai imorală din Londra — ori de câte ori mă întorc în Europa dau de o recoltă de femei dintre cele mai imorale din Londra. Ea e cea mai nouă dintre ele — deşi am impresia că acuma a mai apărut una care este considerată aproape la fel de imorală.

Nicole îi mai aruncă o privire femeii de la capătul celălalt al punţii. Era fragilă, cu aspect de tuberculoasă — de necrezut ca nişte umeri atât de înguşti, braţe atât de fragile să poată suporta o asemenea povară de decadenţă, ultima emblemă a răutăţii într-un imperiu pe cale de a se stinge. Semăna mai degrabă cu una din actriţele fără sâni ale lui John Held decât cu ierarhia de blonde înalte şi languroase care începuseră să pozeze pentru pictori şi romancieri încă dinainte de război.

Se apropia Golding, luptându-se cu rezonanţa propriei sale staturi uriaşe, care-i transmitea voinţa ca printr-un amplificator gargantuesc; Nicole, încă rezervată cedă insistenţelor lui: yachtul *Margin* avea să pornească spre Cannes imediat după masă; mai erau, desigur, în stare să înghită nişte icre negre şi puţină şampanie chiar dacă cinaseră; în orice caz Dick era acum la telefon şi transmitea şoferului lor instrucţiuni să plece cu maşina de la Nisa înapoi la Cannes şi să lase automobilul acolo în faţa cafenelei des Alliés, unde soţii Diver aveau să-l găsească mai târziu.

Intrară în sufragerie şi Dick fu aşezat la masă alături de lady Caroline. Nicole constată că faţa lui, de obicei agreabilă congestionată, era acum palidă şi golită de sânge; vorbea cu o voce dogmatică şi numai fragmente din spusele lui mai ajungeau până la Nicole.

— ...Pentru dumneavoastră, englezii, e perfect, sunteţi, toţi, angajaţi într-un dans al morţii. Trupele de sepoi în fortul căzut în ruină, vreau să spun sepoii la porţi şi veselia domnind în fort şi tot aşa mai departe. O pălărie verde, pălăria pe care s-a aşezat cineva şi a strivit-o şi nici un fel de perspectivă de viitor...

Lady Caroline îi răspundea cu propoziţiuni scurte, punctate la capăt cu exclamaţie, *nu crezi?* sau cu echivocul *exact!* sau acel deprimant *noroc!* părând încărcate în permanenţă cu o notă de ameninţare iminentă, însă s-ar fi spus că Dick nu-şi dădea seama de primejdia care-l ameninţa. Pe neaşteptate emise o definiţie deosebit de vehementă, a cărei semnificaţie îi scăpă Nicolei, însă o văzu pe tânăra femeie că se întunecă la faţă şi păru şi mai slabă şi, încordată, o auzi răspunzându-i brutal:

— La urma urmelor, un tip ieftin rămâne un tip ieftin, n-ai să ajungi niciodată să te înţelegi cu el.

Iar reuşise să jignească pe cineva — nu putea să-şi ţină şi el gura odată? Cât avea s-o ducă aşa? Până la moarte, sigur.

Lapian, un tânăr scoţian cu părul blond, membru al orchestrei (care-şi purta pe tobele mari denumirea *Ragtime College Jazzes of Edinborg*) începuse să cânte monoton, în genul celor din music-hall, acompaniindu-se cu câteva acorduri la pian. Îşi pronunţa cuvintele cu o mare precizie, ca şi cum i-ar fi făcut lui însuşi o impresie insuportabilă:

„A fost odata o femeie din iad
Care sărea-n sus când auzea clopotul de jad,
Pentru că era o femeie rea — rea — de iad,
Sarea-n sus cum auzea clopotul de jad,
Din iad (BUMBUM)
Din iad (TUTU)
A fost odata o femeie din iad..."

— Ce-o mai fi toată chestia asta? îi şopti Tommy, Nicolei.

— Fata aşezată lângă el, de cealaltă parte, îi răspunse ea.

— Caroline Sibley-Biers a scris cuvintele. El a compus muzica.

— *Quel enfantillage!*[1] murmură Tommy când începu strofa următoare, în care se făcea aluzie la preferinţele cam îndrăzneţe ale tinerei femei. *On dirait qu'il récite Racine!*[2].

În aparenţă cel puţin, lady Caroline nu acorda nici o atenţie execuţiei operei sale. Aruncându-şi iarăşi privirea spre ea, Nicole se surprinse impresionată, nu de forţa de caracter sau de personalitatea celeilalte, ci de energia pură care părea să izvorască dintr-o anumită atitudine; Nicole se gândi că era o femeie formidabilă şi această părere i se confirmă atunci când

[1] Ce copilărie! (fr.) (n. tr.)
[2] Parc-ar recita din Racine! (fr.) (n. tr.).

societatea se ridică de la masă. Dick rămase mai departe la locul său purtând pe chip o expresie stranie; apoi se aruncă cu capul înainte în niște cuvinte de o stridentă inepție.

— Nu-mi plac subînțelesurile spuse în șoaptele astea englezești.

Lady Caroline, care tocmai dădea să iasă din cameră se întoarse și veni spre el: îi vorbi cu o voce stridentă, deliberat aleasă, ca să fie auzită de întreaga societate.

— Dumneata ai venit în fața mea și ne-ai obligat să-ți vorbim astfel — dumneata, calomniindu-mi compatrioții, vorbindu-mi-o de rău pe prietena mea Mary Minghetti. N-am spus decât că ai fost văzut într-o companie cu totul îndoielnică la Laussane. Să însemne asta o șoaptă englezească? Sau pur și simplu te deranjează pe dumneata?

— Încă nu mi se pare suficient de tare spus, zise Dick, puțin cam prea târziu. Așadar, sunt un notoriu...

Golding îi acoperi cuvintele cu vocea sa: — Ce? Ce-i? și-și împinse oaspeții afară din cameră cu amenințarea trupului său puternic. Ieșind și ea pe ușă, Nicole îl văzu pe Dick încă așezat la masă. Era furioasă pe femeia aceea pentru aserțiunile ei extravagante, la fel de furioasă pe Dick pentru că o adusese aici, pentru că se îmbătase astfel, pentru că-și lăsase descoperite vârfurile, odinioară atât de fine, ale ironiei sale, pentru că ieșise umilit din ciocnirea aceasta. Era încă și mai plictisită pentru că știa că ea îl luase pe Tommy Barban în stăpânire încă de la sosirea lor și că asta o iritase de la început pe englezoaică.

Un moment mai târziu, îl văzu pe Dick oprit în mijlocul coridorului, în aparență perfect stăpân pe sine, discutând ceva cu Golding: apoi o jumătate de oră nu-l mai văzu nicăieri pe punte și întrerupse un complicat joc malaiez, care se juca cu ațe și boabe de cafea, spunându-i lui Tommy:

— Trebuie să văd unde-i Dick.

Îndată după-masă yachtul se pusese în mișcare către apus. Noaptea, foarte frumoasă, aluneca pe o parte și pe alta a vasului, motoarele Diesel vibrau liniștite, și se iscase un vânt primăvăratic care-i răvăși deodată părul Nicolei când ajunse lângă balustradă; simți o ușurare aproape dureroasă când îl văzu pe Dick în picioare, lângă catargul cel mare. Glasul îi era limpede când o recunoscu alături de el.

— Ce noapte frumoasă.

— Eram neliniștită.

— Zău, erai neliniștită?

— O, nu mai vorbi așa. Ar fi pentru mine mult mai ușor dacă aș putea să cred că sunt și eu în stare să fac ceva, cât de cât, pentru tine, Dick.

Se îndepărtă puțin de ea, întorcându-se către valul de lumină stelară de deasupra Africii.

— Cred că ești sinceră, Nicole. Și uneori cred chiar că cu cât ar fi vorba de un lucru mai mărunt, cu atât ți-ar fi ție mai ușor...

— Nu vorbi așa — nu spune lucruri din astea.

Fața lui, neclară în lumina pe care stropii albi o prindeau și o răsfrângeau îndărăt spre cerul strălucitor, nu avea nimic din expresia de plictiseală la care s-ar fi așteptat ea. Părea chiar detașat; ochii i se concentrau acum treptat asupra ei ca asupra unei figuri de șah ce-ar fi trebuit mișcata; cu același aer leneș îi apucă încheietura mâinii și o trase spre el.

— Tu m-ai distrus, așa ziceai, nu? o întrebă blând. Atunci suntem amândoi distruși. Așa că...

Înspăimântată, ea își lăsă și cealaltă încheietură prinsa în mâinile lui. Foarte bine, avea sa mearga cu el — iarăși simți frumusețea nopții, deodata vie de tot, o clipă, cu un abandon și o abnegație desăvârșită — foarte bine, atunci...

Pe neașteptate, se simți liberă și Dick îi întoarse spatele, oftând: — Ți, ți...

Nicole își simțea lacrimile alunecându-i pe față. După o clipă auzi cum se apropie cineva; era Tommy.

— L-ai găsit! Nicole se temea că poate ai sărit peste bord, Dick, spuse el, pentru că acea mică *poule*[1] englezoaică te-a jignit adineaori.

— Ar fi un loc frumos să sări peste bord, spuse Dick încet

— Nu-i așa? conveni Nicole repede. Haide să ne luăm niște colaci de salvare și să sărim cu toții peste bord. Simt nevoia să fac ceva spectaculos. Îmi dau seama că toată viața am fost constrânși, reprimați.

Tommy respira audibil, pe nas, privindu-i când pe unul, când pe celălalt, încercând parcă să adulmece situația odată cu aerul nopții. — Să mergem și s-o întrebăm pe lady Bere, nu mai știu ce să facem —, ea sigur că știe lucrurile cele mai la modă. Și ar trebui să-i învățăm pe dinafară cântecelul: *„A fost odată o femeie din* l'enfer[2]". Am să-l traduc și am să câștig o avere cu succesul lui la Cazino.

— Tu ești bogat, Tommy? îl întrebă Dick pe când se întorceau străbătând în lung, puntea.

— Nu chiar, în momentul de față. M-am plictisit de meseria de agent de Bursă și m-am retras. Însă am niște acțiuni bune pe mâinile unor prieteni care mi le administrează. Totul merge bine.

---

[1] Târfă (fr.) (n. tr.).

[2] Iad (fr.) (n. tr.).

— Dick se îmbogăţeşte tot mai mult, spuse Nicole. Ca reacţie, vocea începuse să-i tremure.

Pe puntea din spate, Golding, pusese în mişcare trei cupluri de dansatori împingându-i cu labele lui colosale. Nicole şi Tommy remarcă: — S-ar zice că Dick bea.

— Moderat de tot, spuse ea cu loialitate.

— Există oameni care sunt în stare să bea şi alţii care nu pot să şi-o permită. Evident, Dick nu poate. Ar trebui să-i spui să se lase.

— Eu? exclamă ea uimită. *Eu* să-i spun lui Dick ce-ar trebui şi ce n-ar trebui să facă?

Chiar dacă nu se vedea, Dick era încă adormit şi cam împrăştiat când ajunseră la ţărm, la Cannes. Golding îl ajută să coboare pe şalupa yachtului, la care lady Caroline îşi schimbă locul în mod ostentativ. Pe punte se înclină luându-şi rămas bun, cu un formalism exagerat, şi o clipă păru pe punctul să i se adreseze cu o epigramă mai spirituală, însă Tommy îl înghionti apucându-l de braţ şi se îndreptară împreună spre automobilul soţilor Diver.

— Am să vă conduc eu până acasa, sugeră Tommy.

— Nu te mai osteni — putem să luăm un taxi.

— Mi-aţi face un serviciu dacă aţi avea unde să mă găzduiţi la noapte.

Pe bancheta din spate a automobilului, Dick rămase liniştit până când trecură de monolitul gălbui de la Golfe Juan, şi apoi dincolo de carnavalul perpetuu de la Juan les Pins, unde noaptea era muzicală şi stridentă în glasurile multor limbi străine. Când maşina începu urcuşul spre Tarmes, el se încorda deodată, trezit de înclinaţia vehiculului şi începu o peroraţie.

— O fermecătoare reprezentantă a — aici limba i se încurcă o clipă — a firmei creier *à l'anglaise*. Pe urmă căzu într-un somn liniştit, sughiţând din când în când, mulţumit, în întunericul cald, moale.

CAPITOLUL VI

În dimineaţa următoare, Dick intră devreme în camera Nicolei.

— Te-am aşteptat să te scoli. Nu mai e nevoie să-ţi spun ca regret ce s-a întâmplat aseară, dar ce-ar fi să lăsăm trecutul?

— Eu sunt de acord, spuse ea cu răceală ridicându-şi faţa spre oglindă.

— Tommy a condus maşina până aici? Sau am visat eu?

— Ştii foarte bine că a condus el.

— Pare probabil, o aprobă, pentru că l-am auzit tocmai tuşind. Mă duc să stau puţin de vorbă cu el.

Se simţi uşurată când ieşi el şi asta pentru prima dată în viaţă — teribila lui calitate de a avea întotdeauna dreptate părea să-l fi părăsit în sfârşit.

Tommy se foia în pat, trezindu-se la *café-au-lait*[1].

— Te simţi bine? întrebă Dick.

Când Tommy se plânse că îl doare în gât, el îşi asumă o atitudine profesională.

— Încearcă o gargară sau ceva de felul ăsta.

— Ai aşa ceva?

— Să-ţi spun drept — n-am — poate să aibă Nicole ceva.

— N-o mai deranja.

— S-a sculat.

— Cum se simte?

Dick se întoarse încet spre el: — Te-ai fi aşteptat să moară de ruşine pentru că m-am îmbătat? Vorbea pe acelaşi ton agreabil, — Nicole acum e făcută din pin de Georgia, lemnul cel mai rezistent din câte ştiu, în afară de *lignum vitae* din Noua Zeelandă.

Nicole, coborând, auzi sfârşitul conversaţiei lor. Ştia, aşa cum ştiuse întotdeauna, că Tommy era îndrăgostit de ea; ştia că el ajunsese să-l antipatizeze pe Dick, că Dick îşi dăduse seama de asta înaintea lui, şi că avea să reacţioneze pozitiv la pasiunea singuratică a celuilalt. Gândului acestuia îi urmă o clipă de satisfacţie pur feminină. Se opri la masa cu micul dejun al copiilor şi lăsă instrucţiuni pentru guvernantă, ştiind că sus, la etaj, existau doi bărbaţi preocupaţi de ea.

Mai târziu, în grădina, se simţi fericită; nu voia să se mai întâmple nimic, ci doar ca situaţia să rămână în suspensie în timp ce aceşti doi bărbaţi şi-o treceau unul altuia, în minte; nu mai existase de foarte multă vreme, nici măcar ca o minge.

— Haide, drăguţule, iepuraşule, ce-i, nu-ţi place? Hei, iepuraşule — hei! Bun, nu? Sau ţi se pare şi ţie ciudat?

Iepuraşul, după ce experienţa nu-l învăţase până atunci nimic altceva — cu excepţia frunzelor de morcov, se declară de acord cu ea după ce-şi tremură de câteva ori năsucul.

Nicole îşi continuă programul obişnuit de dimineaţă, în grădină. Lăsă florile pe care le tăiase în diferite puncte ale grădinii dinainte stabilite pentru a fi apoi duse în casă de către grădinar. Ajungând la zidul de deasupra mării, intră într-o stare de spirit mai comunicativă fără să aibă însă cu cine să comunice; astfel că se opri o clipă să reflecteze. Era vag tulburată la gândul că se simţea interesată de un alt bărbat —

[1] Cafeaua cu lapte (fr.) (n. tr.).

însă şi alte femei mai aveau iubiţi — şi atunci, de ce nu şi ea? În acea frumoasă dimineaţă de primăvară, inhibiţiile lumii masculine dispăruseră şi acum era veselă ca o floare, în vreme ce vântul îi răvăşea părul, până simţi cum ameţeşte. Şi alte femei aveau iubiţi — aceleaşi forţe care cu o noapte înainte o făcuseră să i se daruie lui Dick până simţise că aproape se pierde, o făceau acum să-şi legene capul în vânt, mulţumită şi fericită de logica argumentului: „De ce nu şi eu?"

Se aşeza pe zidul scund să privească în jos, spre mare. Însă dintr-o altă mare, din leaganul larg al fanteziei, scoase acum ceva tangibil aşezându-şi-l alături de restul prăzii sale. Dacă nu era nevoie să fie o singură fiinţa cu Dick, aşa cum i se păruse în seara trecută, atunci trebuia să fie ceva mai mult, nu numai o imagine a minţii lui, condamnata la rotiri nesfârşite pe circumferinţa unei medalii

Nicole îşi alesese locul acela din zid ca să se aşeze, pentru că stâncile închideau o mică pajişte în pantă unde se afla o grădiniţă de legume. Printr-un păienjeniş de crengi vedea doi bărbaţi purtând greble şi sape şi discutând între ei într-un amestec de dialect din Nisa şi provensal. Atrasă de cuvintele şi de gesturile lor începu să înţeleagă ce spuneau.

— Aici m-am culcat cu ea.

— Eu am avut-o dincolo de iedera aia de acolo

— Ei nici nu-i pasă — şi dealtfel nici lui. Câinele ala blestemat. Tocmai, aici am întins-o pe jos..

— Grebla ai luat-o?

— E la tine în mâna, prostule.

— Foarte bine, nu-mi pasă unde te-ai întins cu ea. Până în noaptea aia, nu mai simţisem sâni de femeie peste pieptul meu de când m-am însurat — doisprezece ani de zile... Şi acum vii şi-mi spui...

— Dar stai să-ţi spun ce-i cu câinele ăla...

Nicole îi privea printre crengi; i se părea foarte firesc ce-şi spuneau — un lucru era bun pentru unul din ei, altul pentru celălalt. Şi cu toate astea, trăsese cu urechea la ceva din lumea bărbaţilor: când se întorcea spre casă, se simţi iarăşi cuprinsă de îndoieli.

Dick şi cu Tommy erau pe terasă. Trecu pe lângă ei fără să-i vadă parcă şi intră în casă, ieşi iarăşi cu un bloc de schiţe şi se apucă sa deseneze capul lui Tommy.

— Să nu stai niciodată cu mâinile încrucişate — şi atunci vremea îţi trece uşor, spunea Dick bine dispus. Cum de putea să vorbească atât de vulgar, cu sângele golit de pe faţă, astfel că spuma castanie a bărbii părea acum la fel de roşie cum îi erau şi ochii? Se întoarse către Tommy spunându-i:

— Eu sunt în stare să fac toată vremea ceva. Am avut odată o maimuţică mică, polineziană, mereu agitată şi mă jucam cu ea ceasuri întregi, până când au început ăştia din jur să facă glume nesărate...

Îşi ţinea, cu ostentaţie, privirile departe de Dick. Curând el se scuză şi intră în casă. Îl văzu turnându-şi două pahare de apă şi se înăspri şi mai tare faţă de el.

— Nicole — începu Tommy, însă se întrerupse ca să-şi alunge nota de asprime din glas.

— Am să-ţi dau o soluţie specială cu camfor, îi propuse ea. E un produs american — Dick are încredere în el. Numai o clipă.

— Trebuie să plec, într-adevăr.

— Dick ieşi din casă şi se aşeză lângă ei. — În ce am eu încredere?

Când se întoarse cu sticluţa de doctorie, nici unul dintre cei doi bărbaţi nu se mişcase de la locul său, deşi înţelese că în vremea asta discutaseră agitat poate despre nimic important.

Şoferul era în prag cu un geamantan cu hainele lui Tommy din seara trecută. Văzându-l pe Tommy îmbrăcat acum în haine împrumutate de la Dick, se simţi stăpânită de o emoţie tristă, falsă, ca şi cum Tommy însuşi n-ar fi fost în stare să-şi procure asemenea veşminte.

— Când ajungi la hotel freacă-te cu puţin din asta pe gât şi pe piept şi pe urmă caută sa inhalezi puţin, îi spuse.

— Stai niţel, murmură Dick pe când Tommy începuse să coboare treptele, nu-i da lui Tommy toată sticluţa — trebuie s-o comandăm de la Paris — la farmaciile de aici au terminat-o.

Tommy se întoarse spre ei şi toţi trei rămaseră o clipă în soare, Tommy oprit în faţa automobilului, de parcă ar fi vrut să-l ia în cârcă.

Nicole începu să coboare şi ea treptele.

— Prinde-o, îl sfătui ea. Vezi că e un lucru extrem de rar.

Îl simţi pe Dick cum tace ostentativ alături; se îndepărtă cu un pas de ea şi făcu un semn cu mâna în timp ce maşina se pornea cu Tommy şi cu medicamentul acela special, pe bază de camfor. Pe urmă se întoarse spre el să-şi ia propria doctorie.

— Nu era nici o nevoie de un asemenea gest, spuse Dick. Noi suntem patru aici — şi de ani de zile, ori de câte ori unul din noi tuşeşte...

Se priviră unul pe altul.

— Putem oricând să ne cumpărăm o altă sticluţă — pe urmă îşi pierdu calmul şi în curând îl urmă sus, la etajul vilei, unde el se întinse pe pat şi rămase tăcut.

— Vrei să-ţi trimit masa aici sus? îl întrebă.

El dădu din cap şi rămase mai departe liniştit, întins, cu

ochii ţintă în tavan. Plină de îndoieli, coborî să dea instrucţiunile necesare. Reîntoarsă la etaj, mai aruncă o privire în camera lui — ochii albaştri, asemenea unor reflectoare, se mişcau pe un cer mohorât. Rămase o clipă în prag, conştientă de păcatul pe care-l săvârşise faţă de el, prea speriată ca să mai intre... Îşi întinse mâna ca şi cum ar fi vrut să-i mângâie fruntea, însă el îşi întoarse capul într-o parte, ca un animal neîncrezător. Nicole nu mai fu în stare să facă faţă situaţiei; cuprinsă de panica, asemenea unei servitoare fără experienţă, alergă în jos, pe scări, înspăimântată la gândul că omul atât de dur lovit, rămânea să-şi hrănească astfel spaimele şi singurătatea, în vreme ce ea avea, desigur, să continue să-şi tragă viaţa în neştire din forţele lui uscate, istovite.

*

Într-o saptamâna, Nicole uitase de capriciul ei faţă de Tommy — n-avea o memorie prea buna în ce-i priveşte pe ceilalţi, şi-i uita uşor. Însa odata cu prima izbucnire a caldurilor, în iunie, afla ca el era la Niśa. Le scrisese un bileţel la amândoi — şi ea îl deschise sub umbrela de soare, odata cu celelalte scrisori care-i fusesera aduse din casa. După ce-l citi, i-l întinse lui Dick şi ca raspuns el îi aruncă o telegrama pe genunchii înveşmântaţi în pantaloni de pijama.

Dragii mei, voi fi mâine la Gausse din nefericire fără mama; contez să vă văd şi pe voi.

Rosemary."

— Are sa-mi facă placere s-o revăd, spuse Nicole întunecata.

CAPITOLUL VII

Însa în dimineaţa urmatoare, pe când se îndrepta spre plajă împreună cu Dick, simţea reînviindu-i spaima ca Dick se gândea la cine ştie ce soluţie nebuneasca. Dupa seara petrecută pe yachtul lui Golding, începuse să înţeleaga ce se întâmplă cu el. Se afla într-un echilibru atât de delicat între vechea ei stabilitate dintotdeauna — care-i garantase până atunci securitatea proprie — şi iminenţa unui salt în necunoscut din care în mod necesar avea să se regasească schimbata în însuşi chimismul ei fizic şi moral, încât nu mai îndrăznea sa mai aduca întreaga situaţie în lumina reala a conştiinţei. Siluetele lui Dick şi a ei însăşi, mişcatoare, nedefinite, îi apareau ca nişte stafii prinse într-un dans fantastic. De luni de zile, fiecare cuvânt paruse să aiba în

permanenţă un ecou cu un alt înţeles, gata curând sa se rezolve în împrejurari pe care Dick ar fi trebuit sa fie cel care sa le determine. Cu toate ca acum starea lui de spirit era parca mai optimistă — anii îndelungaţi de trai, împreuna cu ea, avusesera un efect înviorător asupra acelor părţi din firea ei pe care boala timpurie le ofilise şi până la care Dick nu fusese în stare sa ajunga, nu din vina lui, ci pur şi simplu pentru ca nici o fiinţa omenească nu se poate extinde la nesfârşit înauntrul alteia — ea se simţea totuşi neliniştita. Aspectul cel mai nefericit al relaţiilor dintre ei îl constituia indiferenţa crescândă a lui Dick, în momentul de faţă găsindu-şi expresia prin excesul de alcool. Nicole nu ştia nici ea daca avea să fie strivită sau cruţată — glasul lui Dick, vibrând de nesinceritate complica şi mai mult problema: nu putea sa ghicească în ce fel anume avea sa se comporte el mai departe, pe măsura ce covorul acesta al situaţiei dintre ei continua să se desfăşoare, nici ce avea sa se întâmple până la urma, în clipa când avea sa se produca o criză.

Faţă de ce-ar fi urmat dupa aceea, nu simţea nici un fel de spaima — banuia că avea sa fie mai degraba o uşurare, o eliberare de sub o apăsare, o dezlegare a ochilor multa vreme legaţi. Nicole fusese făcută pentru schimbare, pentru a-şi lua zborul, cu banii slujindu-i drept aripioare de înot şi aripi de zbor. Noua stare de lucruri n-avea să însemne altceva decât ca şasiul unei maşini de curse, ascuns ani de zile sub trupul unei limuzine de familie, avea sa fie restituit vechii sale utilizari. Nicole simţea de pe acum briza largurilor — se temea numai de zguduirea de o clipa şi de momentul în care avea să se produca.

Soţii Diver se îndreptau spre plaja, ea în costumul de baie alb şi el în chiloţii albi, foarte albi, pe bronzul trupurilor lor. Nicole îl vazu pe Dick căutându-i din ochi pe copii printre siluetele şi umbrele încâlcite de sub multele umbrele de soare, şi când gândul lui o părăsi, slabindu-şi o clipa strânsoarea în jurul ei, îl privi cu detaşare şi îşi spuse că-şi căuta copiii nu pentru a-i proteja, ci pentru a-i cauta el pe ei. Probabil că se temea de plaja, asemenea unui stapânitor raturnat de la putere, care-şi viziteaza în taină vechea curte. Ajunsese să-i urasca lumea lui cu glumele şi politeţurile ei delicate, uitând ca multi ani fusese singura lume care-i ramasese ei deschisă.

N-avea decât sa şi-o admire — plaja lui, pervertita acum dupa gustul celor lipsiţi de gust: ar fi putut sa şi-o cerceteze o zi întreaga şi n-ar mai fi găsit nici o piatra din zidul chinezesc pe care şi-l ridicase pe vremuri de jur-împrejur, nici o urmă de paşi de la prieteni.

O clipa, Nicolei îi păru rău că se întâmplase aşa: amintindu-şi de paharul pe care-l gasise trecând cu grebla printr-o grămada de gunoaie, amintindu-şi de pantalonii de

marinar și de jerseurile pe care le cumparase pe o straduța dosnică din Nisa — haine care apoi cunoscuseră voga, facute din matase de croitorii din lumea buna a Parisului — amintindu-și de fețițele simple, de franțuzoaicele cațărându-se pe dig și strigând: *„Dites donc! Dites donc!"* ca niște păsarele, și de ritualul lor de dimineața, de liniștita și odihnitoarea lor cale spre mare și spre soare — de multe născociri ale lui, îngropate mai adânc decât în nisipuri sub curgerea unor atât de puțini ani... Acum locul acesta de înot ajunsese un „club", însă asemenea societații internaționale pe care o reprezenta, ar fi fost greu de spus cine anume erau cei care nu aveau acces aici.

Nicole se simți iarăși înșfrîngîndu-se când Dick îngenunche pe rogojina lor de paie și începu să se uite în jur după Rosemary. Ochii ei îi urmăreau pe ai lui, cautând printre podoabele noi din jur, peste trapezurile întinse pe apă, peste inelele de colaci de înot, peste cabinele portative, peste turnurile plutitoare, peste lanternele ramase de la sarbatoarea din seara precedenta, peste bufetul în linii moderniste, cu pereții albi împodobiți cu un motiv cam fara gust cu nesfârșite carlige repetându-se întruna.

Apa fu aproape ultimul loc în care o mai căută pe Rosemary, pentru că prea puțini erau cei care mai înotau acum în acest paradis albastru, mai ales copii și un valet cam exhibiționist care-și puncta distracțiile cu plonjeuri spectaculoase de pe o stânca înaltă de vreo douazeci de metri — cei mai mulți dintre clienții lui Gausse își lepadau pijamalele în care își ascundeau trupurile flasce doar pentru o scurta imersiune de refacere prin jurul ceasului unu.

— Uite-o acolo, remarcă Nicole.

Urmări ochii lui Dick care-i cautau locul lui Rosemary de la o plută la alta: însa suspinul care-i scapa din piept era doar ceva care mai rămasese de acum mai bine de cinci ani.

— Haide sa înotam până acolo și să stăm de vorba cu Rosemary, propuse el.

— Du-te tu.

— Sa mergem amândoi. Ea se mai împotrivi o clipă sugestiei lui, dar în cele din urmă porniră amândoi înót, luând urmele lui Rosemary dupa bancul de peștișori care păreau s-o urmeze, luându-și de la ea sclipirile orbitoare, ca scânteierea cârligului de undița.

Nicole rămase în apa când Dick se salta pe plută, alaturi de Rosemary, și ei se oprira o clipă acolo, în picioare, șiroind de apă și vorbind între ei, exact ca și cum nu s-ar fi iubit și nici măcar nu s-ar fi atins niciodată unul pe altul. Rosemary era frumoasă — tinerețea ei fu pentru Nicole un șoc, însă îi paru totuși bine ca fata aceasta tânara era cu un fir de par parcă mai puțin zveltă decât ea însăși. Nicole înotă în jurul plutei în

cercuri mici ascultând-o pe Rosemary care exprima ca într-un joc de amuzament, bucurie și speranțe — cu mai multa încredere în ea însași decât aratase cu cinci ani înainte.

— Mi-e tare dor de mama, dar oricum mă așteaptă la Paris luni.

— Au trecut cinci ani de când ați venit aici, spunea Dick. Și ce micuța nostima erai, în halatul acela de la hotel!

— Ce bine îți mințe dumneata lucrurile astea! Întotdeauna ai avut memorie buna — și întotdeauna ai făcut lucruri dragute.

Nicole vedea cum vechiul joc al complimentelor-și orgoliului reîncepe și se cufunda pentru o clipă în apa, reieșind tocmai la timp ca să auda:

— Hai să spunem ca suntem acum cinci ani și că sunt iar o fetișcana de optsprezece ani. Întotdeauna ai reușit sa ma faci, știi, într-un fel, cum sa-ți spun, fericita — dumneata și cu Nicole. Parcă ați fi încă acolo pe plaja, sub una din umbrelele acelea — oamenii cei mai draguți pe care i-am întâlnit vreodata, pe care am sa-i întâlnesc vreodata, poate.

Îndepartându-se înot, Nicole putea să-și dea seama ca norul de nostalgie care-l apăsa pe Dick se mai risipise puțin de când începuse să se joace cu Rosemary, dovedindu-și iarăși vechea pricepere în a se purta cu oamenii, asemenea unui bibelou patinat de vreme: ghicea ca după un pahar sau doua avea să încerce iarăși sa-și repete numerele de echilibristică pe colacii de salvare în fața ei, împletindu-se acum în aceste trucuri pe care altadata fusese în stare sa le ducă la capăt cu toată ușurința. Remarcase ca în vara aceasta, pentru prima data, el evitase sa mai plonjeze de sus în apă.

Mai târziu, pe când își facea drum spre țarm de la o plută la alta, Dick o ajunse din urma.

— Niște prieteni ai lui Rosemary sunt acolo cu barca cu motor. N-ai vrea sa faci puțin schi pe apa? Eu zic c-ar fi amuzant.

Amintindu-și că odinioară el fusese în stare sa stea în echilibru în mâini pe spetează unui scaun așezat la capatul unei scânduri, ea îi făcu pe plac, exact așa cum i-ar fi făcut cheful lui Lanier. Cu o vara înainte, la Zugersee, se distrasera și ei cu sportul acesta acvatic, și Dick fusese atunci în stare să ridice un barbat de o sută de kilograme de pe planșeta din apă și sa-și înalțe trupul ținându-l pe celalalt în cârca. Însa femeile se mărita și cu talentele pe care se întâmplă sa le vadeasca soții lor, și e firesc ca după aceea sa nu mai fie atât de impresionate de acestea pe cât se prefac ca ar mai fi. Nicole nici macar nu se mai prefăcuse c-ar fi fost impresionată.

Știa însă că el era de fapt cam obosit, și ca numai contactul atât de apropiat cu tinerețea însufletitoare a lui Rosemary îl

îndemna la efortul pe care şi-l pregătea acum — îl mai văzuse extrăgând o asemenea însufleţire şi din trupurile tinere ale copiilor ei şi se întreba, cu răceală acum, dacă avea să se dea în spectacol. Soţii Diver erau mai în vârstă decât toţi ceilalţi ocupanţi ai bărcii — tinerii erau politicoşi, deferenţi, însă Nicole simţea un fel de curent de răceală, ca şi cum ei s-ar fi întrebat: „Cine Dumnezeu or mai fi şi aştia?" Ea era lipsită de talentul spontan al lui Dick de a prelua controlul asupra unor situaţii şi a le adapta după împrejurări — el se şi concentrase acum asupra a ceea ce avea de gând să facă.

Când ajunseră la vreo două sute de metri de ţărm, motorul bărcii îşi încetini vibraţiile şi unul dintre tineri se aruncă de-a dreptul peste balustrada punţii. Înotă până la planşeta care atârna moale în urma bărcii, răsucindu-se în apă, o îndreptă, se urcă încet în genunchi pe ea — apoi se ridică în picioare pe măsura ce barca îşi accelera viteza. Lăsându-se pe spate, îşi legănă vehiculul cu oarecare efort într-o parte şi într-alta, în arcuri încete, gâfâitoare, care închideau dâra de spumă din urma bărcii. Când se stabiliză pe o linie dreaptă în spatele bărcii, dădu drumul la frânghia de care se susţinea, rămase o clipă în echilibru, şi apoi plescăi în apă, dispărând asemenea unei statui, într-o aură de glorie, reapărându-şi capul apoi ca un mic punct neînsemnat pe când barca îşi înscria arcul larg al întoarcerii.

Nicole îşi refuză rândul: apoi Rosemary pluti o vreme pe planşeta, corect, conservator, în mijlocul unor aplauze gălăgioase din partea admiratorilor ei. Trei dintre aceştia se luptară între ei cu egoism pentru cinstea de a o ajuta să se urce pe bord, reuşind în eforturile lor s-o facă să se zgârie la genunchi şi la şold de marginea bărcii.

— Acum dumneata, domnule doctor, spuse mexicanul care ţinea cârma.

Dick şi cel din urmă dintre tinerii din barca plonjară împreună şi se îndreptară în cot spre planşeta. Dick avea de gând să-şi încerce numărul cu ridicarea celuilalt în cârcă şi Nicole se pregăti să urmărească scena cu un surâs de dispreţ. Trucurile acestea de eficienţă fizică pe care le încerca el ca să-şi dea aere în faţa lui Rosemary o iritau cel mai mult.

Când cei doi bărbaţi schiasera de ajuns de mult timp să-şi asigure echilibrul, Dick îngenunche şi-şi potrivi ceafa între picioarele celuilalt, apuca frânghia care-l lega de barcă şi începu să se ridice încet în picioare.

Cei din barcă, urmărindu-l cu atenţie, îşi puteau da seama ca întâmpina dificultăţi. Se sprijinea într-un singur genunchi: tot secretul acestui truc consta în a se ridica şi a-şi îndrepta pe deplin trupul cu aceeaşi mişcare cu care-şi abandona poziţia din

genunchi. Se odihni o clipă, apoi faţa i se contractă atunci când se decise să încerce efortul, şi se ridică.

Planşeta era îngustă, bărbatul celalalt, deşi cântarea mai puţin de şaptezeci şi cinci de kilograme, îşi cumpăneă cu stângăcie greutatea şi se agăţa penibil de capul lui Dick. Când, cu un ultim efort teribil al spatelui, Dick se ridică în picioare, planşeta alunecă într-o parte şi cei doi căzură în mare.

În barca Rosemary exclama: — Minunat! Aproape ca au reuşit!

Însă când barca se întoarse spre cei doi care înotau în urma, Nicole căută să-l vadă bine la faţa pe Dick. Expresia lui era de mare neplăcere, aşa cum îşi şi închipuise ca avea să fie, caci îşi amintea că fusese în stare să facă figura asta cu uşurinţa doar cu doi ani mai înainte.

A doua oară fu ceva mai precaut. Se ridică numai puţin, încercându-şi echilibrarea pentru, apoi se aşeză din nou în genunchi: pe urmă, mormăind un „Ale-up!" începu să se ridice — însă înainte de a fi apucat să-şi echilibreze trupul în picioare genunchii i se îndoiră deodată şi trebui să împingă planşeta cu picioarele ca să evite să nu fie loviţi atunci când se prăbuşiră în mare.

De data aceasta când barca *Baby Gar* se întoarse iarăşi în locul unde căzuseră, toţi pasagerii văzură ca era de-a dreptul furios.

— Va deranjează daca mai încerc o data? strigă, calcând apa. Aproape-aproape c-am izbutit.

Sigur. Daţi-i drumul.

Lui Nicole i se părea ca arata tras la faţa de efort şi îl preveni.

— Nu crezi ca ajunge pentru moment?

El nu-i răspunse. Primul lui partener se saturase de jocul acesta şi îl trăsera în barcă, aşa ca mexicanul care ţinuse cârma se oferi să-i ia locul.

Era mai greu decât celalalt. Când barca prinse viteza, Dick se mai odihnea încă, întins pe planşeta. Apoi se potrivi sub celalalt, apuca frânghia şi muşchii i se încordară când încerca să se ridice.

Nu reuşi. Nicole îl văzu cum îşi schimba poziţia şi cum încearcă iarăşi să se încordeze în sus, însă în clipa când greutatea partenerului îi apăsa umerii nu se mai putu înălţa. Încercă iarăşi — câştigă un deget, două degete în înălţime — Nicole îi simţi porii de pe frunte năclăindu-i-se de sudoare — pe urmă nu mai făcu altceva decât să reziste pentru a-şi menţine terenul câştigat, după care cedă, căzu în genunchi cu un bufnet, şi se răsturnară, scăpând doar ca prin urechile acului să nu se pocnească cu capul de planşeta.

— Repede, îndărăt! striga Nicole către cel care ţinea acum cârma barcii: chiar când striga îi văzu capul dispărând sub apa şi scoase un mic ţipat: însă ieşi din nou la suprafaţă şi mexicanul înota spre el să-l ajute. I se păru o veşnicie până când ajunse barca la ei, dar când se opriră lângă locul unde pluteau şi Nicole îl văzu pe Dick întins pe apa epuizat, cu faţa lipsită de expresie, singur între mare şi cer, panica i se preschimba dintr-o dată în dispreţ.

— Te-ajutam noi să urci, domnule doctor. Apucaţi-i piciorul... aşa... acuma, hai împreună...

Dick rămase pe bancheta, gâfâind, cu ochii în gol.

— Ştiam eu ca n-ar fi trebuit să încerci, nu se putu împiedica Nicole să-i spună.

— S-a obosit prea mult de primele două ori, spuse mexicanul.

— A fost o prostie, insista Nicole. Rosemary, cu tact, rămase tăcută.

După o clipă, Dick îşi recâştiga răsuflarea, gâfâind încă.

— De data asta n-aş mai putea ridica nici o siluetă de hârtie.

Un hohot de râs exploziv mai uşura din tensiunea provocată de eşecul lui. Toată lumea se arăta plină de atenţii faţă de Dick atunci când îl debarcară la ţărm. Însă Nicole era enervată — totul o enerva acum.

*

Se aşeză împreună cu Rosemary sub una din umbrelele de soare în vreme ce Dick se îndrepta spre bufet să bea ceva. Se înapoie curând aducându-le şi lor câte un pahar cu sherry.

— Prima dată când am băut alcool a fost cu voi, spuse Rosemary, şi într-o izbucnire de entuziasm, adăuga: — O, ce bine-mi pare să vă văd, şi să văd că e totul în regulă cu voi. Mi se făcuse frică... Glasul i se frânse când schimbă vorba: ...ca poate nu sunteţi bine.

— Ai auzit cumva ca am intrat în declin?

— O, nu! Pur şi simplu — auzisem că te-ai fi schimbat. Şi acum îmi pare bine să văd cu ochii mei că nu-i adevărat.

— Este adevărat, răspunse Dick, aşezându-se alături de ele. Schimbarea asta s-a produs de mult de tot — dar la început n-a fost vizibilă. Felul de a fi mai rămâne intact o vreme după ce moralul a cedat.

— Practici medicina aici, pe Riviera? întrebă Rosemary în graba.

— Ar fi de fapt locul cel mai bun să găseşti specimene interesante. Adresa semne din cap, ici şi colo, spre siluetele lungite la soare în nisipul auriu. — Candidaţi de seamă la starea care mă interesează. O bagi de seamă pe vechea noastră prietenă, doamna Abrams, cum face pe ducesa, când ştie că Mary North a ajuns, în comparaţie cu ea, o regină? Nu trebuie să fim geloşi pe ea — gândeşte-te numai ce mult i-a trebuit doamnei Abrams să urce pe scările din dos, la Ritz, în patru labe şi cât praf a trebuit să înghită.

Rosemary îl întrerupse. — Dar aceea e într-adevăr Mary North? Privea o femeie care înainta alene spre ei, urmată de un mic grup de persoane care se comportau ca şi cum ar fi fost obişnuiţi să fie priviţi. Când ajunseră la trei metri de ei, privirea lui Mary ezită o fracţiune de secundă asupra Diverilor, una din privirile nefericite care le arată celor astfel priviţi că au fost văzuţi, dar că vor fi trecuţi cu vederea, privirea pe care nici soţii Diver, nici Rosemary Hoyt nu-şi permiseră vreodată, în viaţa lor, s-o arunce cuiva. Dick se amuză când Mary o observă pe Rosemary şi, răzgândindu-se, se îndreptă totuşi spre ei. Îi adresă cuvântul lui Nicole cu o cordialitate agreabilă, dădu din cap să surâdă către Dick ca şi cum ar fi fost un fenomen molipsitor — la care el se înclină cu un respect ironic — şi o salută pe Rosemary.

— Am auzit că eşti aici. Stai mai mult?

— Până poimâine, răspunse Rosemary.

Şi ea remarcase felul în care Mary îi ignorase pe soţii Diver ca să-i vorbească ei, şi sentimentul de obligaţie faţă de ei o făcu să se arate lipsită de entuziasm. Nu, nu putea accepta o invitaţie la cină în seara aceea.

Mary se întoarse către Nicole, arătând în felul ei de a se purta cu ea o afecţiune amestecată cu milă.

— Ce fac copiii? întrebă.

Copiii se apropiau de ei în clipa aceea şi Nicole se arăta acum preocupată dacă să le acorde îngăduinţa de a trece peste interdicţiile guvernantei în ce privea o anumită limită până la care se putea intra în apă.

— Nu, răspunse Dick în locul ei, ce spune *Mademoiselle* rămâne valabil.

Fiind şi ea de părere că autoritatea odată ce este încredinţată altcuiva trebuie apoi sprijinită, Nicole le refuză cererea; Mary — care asemenea unei eroine din romanele Anitei Loos, nu avea de-a face decât cu aşa-numitele *faits accomplis,* de felul celor menite să nu tulbure nici măcar liniştea unui căţeluş — îi aruncă o privire lui Dick ca şi cum l-ar fi văzut făcându-se vinovat de cel mai flagrant act de brutalitate. Dick, iritat de întreg acest

spectacol, pentru el obositor, se interesă cu o solicitudine simulată.

— Ce fac copiii dumneavoastră şi mătuşile lor?

Mary nu răspunse; îi părăsi, întâi coborându-şi o mână plină de simpatie peste capul lui Lanier. După ce se depărtase, Dick spuse: — Când mă gândesc la vremea pe care mi-am pierdut-o străduindu-mă cu ea...

— Mie mi-e simpatică, spuse Nicole.

Amărăciunea lui Dick o surprinse pe Rosemary, până atunci obişnuită să-l vadă ca un om care iartă toate şi înţelege orice. Deodată îşi aminti de ce auzise spunându-se despre el. În conversaţiile cu nişte funcţionari ai Departamentului de Stat în călătoria cu vaporul, peste ocean — nişte americani europenizaţi, ajunşi într-o situaţie în care abia dacă s-ar fi putut spune că mai aparţineau vreunei naţionalităţi, în orice caz nu unei mari puteri, cel mult al vreunui stat alcătuit din cetăţeni de acelaşi fel — intervenise numele acelei pretutindeni cunoscute Baby Warren şi se făcuse observaţia că sora mai mică a lui Baby se dăduse pe mâna unui medic căzut în darul beţiei. „Omul acesta nu mai este acum primit nicăieri", spusese o femeie.

Vorbele acestea o tulburaseră pe Rosemary. Nu şi-i putea închipui pe soţii Diver ca fiind în relaţii sociale în care un asemenea fapt, dacă era într-adevăr vorba de un astfel de fapt, să fi avut vreun înţeles, totuşi aluzia că ar fi existat o opinie publică organizată şi ostilă lui Dick îi suna neplăcut în urechi. „Omul acesta nu mai e acum primit nicăieri". Şi-l închipuia pe Dick urcând treptele la intrarea unei case elegante, prezentându-şi cartea de vizită, şi spunându-i-se de către valet: „Nu vă mai primim"; apoi continuând de-a lungul unui bulevard doar ca să audă aceleaşi cuvinte de la nenumăraţi valeţi ai unor nenumăraţi ambasadori, miniştri, însărcinaţi cu afaceri...

Nicole se întreba cum s-ar fi putut retrage. Ghicea că Dick, trezit acum la activitate, avea să devină fermecător, s-o facă pe Rosemary să-i răspundă în acelaşi fel. Şi, într-adevăr, o clipă mai târziu glasul său reuşi să anuleze tot ceea ce spusese neplăcut până atunci.

— Mary e simpatică într-adevăr — în fond, a reuşit şi ea în viaţă. Numai că e greu să continui să-i simpatizezi pe oamenii care nu te mai simpatizează pe tine.

Rosemary intrând în joc, se legăna spre Dick, spunând cu voce cântătoare:

— O, ce drăguţ eşti. Nu cred că ar exista cineva în stare să nu-ţi ierte orice, oricare ar fi fost lucrurile pe care i le-ai fi făcut. Apoi, simţind că exuberanţa ei constituia o încălcare a drepturilor lui Nicole, îşi coborî privirile pe nisip exact între ei.

— Aş fi vrut să vă întreb, pe amândoi, ce părere aveţi despre ultimele mele filme — dacă le-aţi văzut.

Nicole nu răspunse nimic, deoarece văzuse unul din ele şi nu avea o părere bună.

— Nu e chiar atât de simplu de explicat — spuse Dick. Să zicem că Nicole îţi spune ţie ca Lanier s-a îmbolnăvit. Ce faci când se întâmplă aşa ceva în viaţă? Ce face oricine? Oamenii acţionează — joacă o expresie — faţa, vocea, cuvintele — chipul arată durerea, glasul arată surpriza neplăcută, cuvintele exprimă o anume participare.

— Da, înţeleg.

— Însă la teatru, nu. La teatru comedienele cele mai bune şi-au construit prestigiul traducându-şi într-un mod burlesc răspunsurile emoţionale corecte — teama şi iubirea şi simpatia.

— Înţeleg. Deşi cu toate acestea nu pricepea exact ce voia el să spună.

Pentru că-i pierduse şirul spuselor, Nicole începu să se simtă tot mai nerăbdătoare, în timp ce Dick continua:

— Pentru o actriţă, primejdia stă în a răspunde prea bine. Sau, de pildă, să presupunem că-ţi spune cineva: „Iubitul dumitale a murit". În viaţă, probabil că asta te-ar distruge complet. Însă pe scenă, încerci sa-i distrezi pe ceilalţi — publicul poate da el „răspunsurile" emotive. În primul rând, actriţa are de urmărit un text, şi pe urmă trebuie să recâştige pentru ea atenţia publicului, abătând-o de la cel care tocmai a fost asasinat, sau de la acţiunea, oricare va fi fost ea, de pe scenă. Astfel că trebuie să facă ceva neaşteptat. Dacă publicul este de părere că e vorba de un personaj dur, ea trebuie să se arate deodată vulnerabilă — dacă-şi închipuie că e o fiinţa vulnerabilă, trebuie sa se arate dură. Trebuie să-ţi ieşi cu totul din piele — înţelegi?

— Nu chiar, recunoscu Rosemary. Cum adică, să-ţi ieşi din piele?

— Faci exact lucrul neaşteptat până manevrezi publicul de la faptele obiective, îndărăt la tine. Pe urma, intri iar în pielea personajului.

Nicole numai putea suporta. Se ridică în picioare brusc, fără să mai facă vreun efort ca să-şi ascundă nerăbdarea. Rosemary, care-i simţise de câteva minute iritatea, se întoarse într-un gest conciliar spre Topsy.

— Nu ţi-ar plăcea să fii actriţă când te faci mare? Cred c-ai fi o actriţă foarte bună.

Nicole o privi fix în chip ostentativ şi cu vocea bunicului ei, spuse, rar şi distinct:

— E cu totul deplasat să bagi idei din astea în capul copiilor altora. Gândeşte-te, s-ar putea să avem planuri cu totul deosebite în legătură cu viitorul lor. Se întoarse cu un gest brusc

spre Dick. — Iau eu maşina până acasă. Îl trimit pe Michelle după tine şi după copii.

— N-ai mai condus de luni de zile, protestă el.

— N-am uitat.

Fără nici o privire către Rosemary, a cărei faţă ardea violent, Nicole părăsi umbrela.

În cabină cu chipul încă împietrit îşi schimbă pijamaua de plajă. Dar când porni pe aleea de sub bolta de pini şi văzu o veveriţă dănţuind pe o creangă, şi simţi vântul tremurând prin frunze, şi un cocoş care sfâşia depărtarea şi lumina soarelui transparând pe furiş prin întreaga nemişcare din jur — glasurile de pe plajă nu mai existară. Nicole se destinse, se simţea tânără, fericită: gândurile îi erau acum limpezi ca nişte elopoţei — avea sentimentul că era vindecată şi încă într-un fel nou. Eul începu să i se desfoaie ca o floare mare, bogată, de trandafir, în timp ce arunca o privire înapoi, peste labirinturile în care rătăcise ani de zile. Ura acum plaja, era plină de resentiment faţă de toate locurile unde ea nu fusese altceva decât o planetă în jurul soarelui pe care-l închipuise Dick.

— Iată, sunt aproape desăvârşită, se gândea. Pot să mă ţin pe picioarele mele foarte bine, şi fără el. Şi, ca un copil fericit, dorindu-şi desăvârşirea cât mai curând posibil, şi ştiind încă, nelămurit că Dick făcuse totul ca ea să ajungă să se bucure de asta, se întinse pe pat îndată ce ajunse acasă şi-i adresă lui Tommy Barban, la Nisa, o scrisoare scurtă, provocatoare.

■

Însă asta fusese în timpul zilei — către seară, odată cu pierderea inevitabilă a energiei nervoase, moralul îi scăzu şi gândurile începură să-i ezite în semiîntunericul amurgului. Îi era frică de ce-ar fi putut gândi Dick; simţea iarăşi că exista un plan în spatele acţiunilor lui de acum şi îi era frică de asemenea planuri — de obicei se dovedeau eficace şi aveau o logică atotcuprinzătoare pe care Nicole însăşi nu ar fi fost în stare s-o controleze. Într-un fel, îi cedase lui rolul celui care gândeşte pentru amândoi şi, în absenţa lui, oricare din acţiunile ei păreau automat guvernate de ceea ce ar fi dorit el, astfel că acum se simţea neputincioasă dacă ar fi fost vorba să-şi compare intenţiile cu ale lui. Însă trebuia să gândească şi ea cu mintea ei; ajunsese, în sfârşit, să vadă ceva deasupra pragului înfricoşător al fanteziei, pragul către salvarea care nu era de fapt o salvare; ştia că păcatul cel mai mare pentru ea, acum şi în viitor, era să se înşele singură. Îi trebuise mult să înveţe lecţia asta, însă, în sfârşit, o învăţase. Sau gândeşti pentru tine însuţi — sau, dacă nu, alţii trebuie să gândească pentru tine şi să preia puterea din

mâinile tale, să-ţi schimbe şi să-ţi disciplineze altfel gusturile fireşti, să te formeze, să te simplifice după voia lor.

Cina decurse liniştită, Dick bând prea multă bere şi comportându-se plin de jovialitate cu copiii în camera treptat invadată de amurg. După aceea, el cântă la pian câteva piese de Schubert şi câteva piese noi de jazz, din America, pe care ea le fredonă cu voce dulce, de contraltă, peste umărul lui.

„Să-i mulţumeşti tatii
Să-i mulţumeşti mamii
Să le mulţumeşti că s-au întâlnit..."

— Asta nu-mi place, spuse Dick, pregătindu-se să întoarcă pagina caietului cu note.

— O, cântă-l te rog! exclamă ea. Trebuie să-mi petrec tot restul vieţii crispându-mă când aud cuvântul tată?

„Să mulţumeşti calului care a tras trăsura,
Să mulţumim că noi amândoi am fost cam ameţiţi atunci..."

Mai târziu, se aşezară împreună cu copiii pe acoperişul vilei, care forma o terasă în stil maur şi priviră focurile de artificii de la cele două cazinouri, departe unul de altul, departe de ei, jos pe coastă. Încerca un simţământ de singurătate şi de tristeţe, să constate că sunt atât de goliţi de sentimente unul faţă de altul.

În dimineaţa următoare, întorcându-se de la cumpărăturile făcute la Cannes, Nicole găsi un bilet în care se spunea că Dick luase maşina cea mică şi plecase undeva, în Provenţa, să petreacă acolo, singur, câteva zile. Chiar pe când îl citea, sună telefonul — era Tommy Barban de la Monte Carlo spunându-i că-i primise scrisoarea şi că pornea spre ea cu maşina. Îşi aminti de căldura buzelor ei, în receptor, pe când îi răspundea că-i pare bine că vine s-o vadă.

CAPITOLUL VIII

Făcu o baie, se parfumă şi-şi ninse trupul cu un nor de pudră, strivind sub picioare un alt strat de pudră, pe prosopul de baie. Îşi privi cu atenţie microscopică contururile şoldurilor, întrebându-se când avea să înceapă să se lase, îngroşându-se, către pământ, edificiul acesta splendid, zvelt. „Cam în şase ani, însă pentru moment mai sunt cum trebuie să fiu — de fapt sunt mai bine decât oricare dintre femeile pe care le ştiu eu."

Nu exagera. Singura nepotrivire fizică dintre Nicole cea de acum şi Nicole cea cu cinci ani înainte consta pur şi simplu în

faptul că nu mai era o fetiţă. Însă era de ajuns de influienţată de idolatria impusă de lumea tinereţii, de filmele cu nenumăratele chipuri de fetiţe, înfăţişate cu toată naivitatea ca exprimând întreaga înţelepciune şi toate realizările lumii, încât să simtă în sinea ei oarecare gelozie faţă de tinereţe.

Îşi îmbrăcă prima rochie, lungă până la glezne, pe care şi-o comandase şi-şi făcu, cu toată evlavia, o cruce cu parfum Channell 16. Când Tommy sosi în automobilul său la ora unu, Nicole făcuse din făptura ei cea mai încântătoare şi mai bine îngrijită dintre grădini.

Ce bine era că lucrurile mai puteau să fie şi astfel, că putea să fie iarăşi idolatrizată, că se putea preface că are şi ea o taină! Pierduse doi dintre anii aceia splendizi, din viaţa oricărei fete drăguţe — acum se simţea gata să şi-i recâştige; îl salută pe Tommy ca şi cum ar fi fost unul dintre numeroşii bărbaţi care i-ar fi stat la picioare, mergând în faţa lui în loc să rămână alături în timp ce străbăteau grădina, spre umbrela de soare. Femeile atractive, de nouăsprezece ani ca şi cele de douăzeci şi nouă sunt la fel în ce priveşte încrederea lor plină de expansivitate; dimpotrivă, îmbrăţişarea plină de dorinţe a vârstei dintre douăzeci şi treizeci de ani nu se străduise să cuprindă lumea exterioară în sine. Cea dintâi e vârsta insolenţei comparabilă cu cea a unui tânăr cadet de la şcoala de ofiţeri, cealaltă e asemenea vârstei unui luptător care se mândreşte că şi-a terminat bătăliile.

Însă în vreme ce o fată de nouăsprezece ani îşi extrage încrederea în sine dintr-un prisos de atenţie din afară, o femeie de douăzeci şi nouă de ani îşi găseşte hrana în ceva mai subtil. Când doreşte ceva, îşi alege ceea ce s-ar putea numi *les aperitifs*, în înţelepciune, şi mulţumită, se bucură de voluptatea puterii pe care ştie că o poate exercita asupra altora. Din fericire, s-ar părea că nici într-un caz, nici în celălalt nu anticipează anii de mai târziu, când intuiţiile ei vor fi adesea tulburate de panică, de teama că va trebui să se oprească locului sau de spaima că va fi silită să meargă mai departe. Dar pe pragul vârstei de nouăsprezece sau de douăzeci şi nouă de ani este cât se poate de sigură că n-o aşteaptă nici o surpriză neplăcută.

Nicole nu-şi dorea o legătură romantică vagă, pur spirituală — dorea o „legătură"; dorea o schimbare. Îşi dădea seama, gândind acum cu gândurile lui Dick, că dintr-un punct de vedere superficial ar fi însemnat să intre într-o combinaţie vulgară, lipsită de orice emoţie, complăcându-se într-o indulgenţă care ar fi fost complicată pentru toţi. Pe de altă parte, îl considera pe Dick vinovat de situaţia actuală, şi se gândea, cu toată onestitatea, că o asemenea experienţă ar fi putut avea o valoare terapeutică. Toată vara, fusese stimulată de

spectacolul unor oameni care făceau exact ceea ce erau tentaţi să facă fără să plătească nici o penalizare pentru asta — mai mult decât atât, în ciuda intenţiei de a nu se mai minţi pe ea însăşi, încerca să-şi spună acum că nu făcea altceva decât să încerce cât de departe poate merge pe un anumit drum şi că s-ar fi putut retrage în orice moment...

În lumina umbrită din casă, Tommy o cuprinse în braţele sale, albe sub stofa costumului şi o atrase spre el, privind-o în ochi.

— Rămâi nemişcată, îi spuse. De acum încolo am să stau să mă uit la tine foarte multă vreme.

Din părul lui se simţea o anumită mireasmă iar din veşmintele lui albe, o aură uşoară de săpun. Ea îşi ţinea buzele strânse, fără să surâdă şi amândoi rămaseră să se privească unul pe altul.

— Îţi place ce vezi? murmură ea.

— *Parle français*[1]...

— Foarte bine, şi ea întrebă iarăşi, în franţuzeşte: Îţi place ce vezi?

El o atrase mai aproape de el.

— Îmi place tot ce văd la tine... Ezită o clipă. — Îmi închipuiam că-ţi cunoşteam faţa dar se pare că mai sunt unele lucruri pe care nu le-am ştiut până acum. De când ai început să ai ochi de trişor albi?

Ea se desprinse din braţele lui, şocată şi indignată, şi-i strigă, în englezeşte de data aceasta:

— De asta voiai să vorbim franţuzeşte? Glasul i se linişti atunci când intră valetul aducând sticla şi paharele de sherry. — Ca să te poţi simţi mai în largul tău când mă jigneşti?

Şi îşi plantă, cu violenţă, şezutul mic pe perna de lamé a fotoliului.

— N-am nici o oglindă aici, spuse apoi, vorbind iarăşi în franceză, însă cu fermitate, dar dacă ochii mi s-au schimbat, asta e pentru că acum m-am făcut bine. Şi fiind sănătoasă, poate că am trecut iarăşi la vechiul meu eu — s-ar putea ca bunicul meu să fi fost un ticălos şi ca eu însămi să fiu o ticăloasă prin descendenţă, deci vezi şi tu cum stau lucrurile. Acum îţi este satisfăcută mintea logică?

S-ar fi zis că nu înţelege ce vrea ea să-i spună.

— Unde-i Dick — ia şi el masa cu noi?

Observând că remarca de adineaori nu însemnase prea mare lucru pentru el, îi şterse orice efect printr-un hohot de râs.

---

[1] Vorbeşte franţuzeşte (fr.) (n.tr.).

— Dick e plecat într-o excursie, spuse. Şi-a făcut apariţia Rosemary Hoyt şi acum sau sunt împreună, sau ea l-a zguduit atât de tare încât vrea să fie singur ca să viseze la ea.

— Ştii, tu eşti puţin cam prea complicată, în fond...

— O, nu, îl asigură ea repede. Nu — nu sunt deloc aşa, la drept vorbind — eu nu sunt decât o — nu sunt decât o mulţime de oameni diferiţi, cu toţii foarte simpli.

Marius aduse un pepene galben şi o găleată cu gheaţă, şi Nicole, gândindu-se fără să se poată împotrivi gândului, la ochii ei de ticăloasă, nu-i mai răspunse; bărbatul acesta îţi dădea de lucru cu mintea, în loc să se împartă în bucăţele pe care le-ar fi putut fărâmiţa.

— De ce nu te-au lăsat în starea ta firească? o întrebă Tommy curând după aceea. Tu eşti fiinţa cea mai dramatică pe care am întâlnit-o vreodată.

Ea n-avea ce să-i răspundă.

— Îmblânzitorii ăştia de femei! pufni el.

— În orice societate sunt unii... Ea simţi fantoma lui Dick alături de ea, dar se supuse tonului mai poruncitor al lui Tommy.

— Eu am brutalizat o mulţime de bărbaţi până i-am adus acolo unde am vrut, dar n-aş risca să fac aşa ceva nici măcar cu pe jumătate atâtea femei. Mai ales felul acesta, de „intimidare" a femeilor — ce folos poate aduce cuiva? — ţie sau lui sau oricui?

Ea simţi o clipă că-i tremură inima, apoi că i se strânge uşor la gândul că, în realitate, îi datora mult de tot lui Dick.

— Îmi închipui că am...

— Ai prea mulţi bani, spuse el nerăbdător. Asta e toată chestia. Dick nu i se poate împotrivi acestui fapt.

Se gândi la ce spusese, în vreme ce slugile ridicau de pe masă cojile de pepene.

— Tu ce crezi c-ar trebui să fac?

Pentru prima dată, de zece ani de zile, se afla sub influenţa unei alte personalităţi decât cea a soţului ei. Tot ceea ce-i spunea Tommy devenea acum pentru totdeauna parte din fiinţa ei.

Băură sticla de vin în vreme ce un vânt uşor legăna acele de pin şi căldura voluptoasă a începutului de după-amiază isca puncte mici, orbitoare, peste carourile de şah ale feţei de masă. Tommy se ridică înconjurând masa şi se opri în spatele Nicolei punându-şi braţele peste braţele ei, apucându-i mâinile într-ale lui. Obrajii li se atinseră, apoi buzele, şi ea se înecă deodată, pe jumătate de patimă pentru el, pe jumătate de surpriza de a-i constata puterea.

— Nu poţi să trimiţi guvernanta cu copiii, undeva, după masa asta?

— Au lecţia de pian. Oricum, eu nu vreau să stau aici.

— Mai sărută-mă o dată.

Puţin mai târziu, în drum cu maşina spre Nisa, se gândi: „Aşa deci, am ochi de ticăloasă? Foarte bine atunci, mai bine o ticăloasă sănătoasă decât o puritană nebună!"

Aserţiunea lui i se părea că o absolvă de orice vină sau responsabilitate şi simţi un fior de plăcere gândindu-se acum la ea însăşi într-un fel cu totul nemaiîncercat până atunci. Noi perspective îi apăreau în faţa ochilor, populate cu chipurile multor bărbaţi, şi pe nici unul din ei nu trebuia să-l asculte sau să-l iubească. Trase adânc aer în piept, îşi ridică umerii, cu un gest ironic, şi se întoarse spre Tommy.

— Trebuie neapărat să mergem tot drumul până la hotelul tău, la Monte Carlo?

El opri maşina cu un scrâşnet de cauciucuri.

— Nu! îi răspunse. Şi, Doamne, n-am fost niciodată mai fericit decât sunt în clipa asta.

Trecuseră prin Nisa, de-a lungul coastei albăstrii, şi începuseră să urce pe Cornişa. Tommy întoarse maşina în jos, spre coastă, parcurse o mică peninsulă boantă şi opri în spatele unui mic hotel de pe ţărm.

Impresia că locul acesta părea atât de accesibil o sperie o clipă pe Nicole. La pupitrul de recepţie era un american care discuta la nesfârşit cu funcţionarul de acolo despre cursul de schimb al valutei. Aşteptă, în aparenţă liniştită, dar simţindu-se nenorocită în sinea ei, pe când Tommy completa fişele pentru poliţie — numele lui real, al ei, fals. Camera lor era o chilie mediteraneană, aproape ascetică, aproape curată, umbrită în faţa strălucirii orbitoare a mării. Pentru cele mai simple dintre plăceri — locurile cele mai simple. Tommy comandă două coniacuri şi, când uşa se închise în urma chelnerului, luă loc pe unicul scaun; arăta foarte frumos, aşa, cu chipul crestat de cicatrici, cu sprâncenele arcuindu-i-se şi apoi ridicându-i-se spre tâmple, asemenea unui Puck gata de luptă, unui Satan plin de gravitate.

Înainte de a-şi fi terminat coniacul se urniră amândoi deodată de la locurile lor şi se ridicară în picioare întâlnindu-se la jumătatea drumului dintre ei; apoi amândoi se treziră pe pat şi el îi sărută genunchii băieţoşi. Împotrivindu-se încă puţin, asemenea unui animal decapitat, ea uită de Dick şi de noii ei „ochi de ticăloasă", îl uită şi pe Tommy, şi se scufundă tot mai adânc în minutele care treceau şi în clipă.

...Când el se ridică să deschidă un oblon să vadă ce anume stârnise vacarmul crescând de sub ferestrele lor, silueta îi era mai neagră şi mai puternică decât a lui Dick şi muşchii încordaţi îi erau mai bine desemnaţi. O clipă şi el o uitase; când trupul lui

se despărți de al ei avu un fel de presimțire că lucrurile aveau să fie altfel decât se așteptase. Simțea teama fără nume care precede oricărei emoții — bucurie sau durere — la fel de inevitabil cum uruitul tunetului precede furtuna.

Tommy aruncă, precaut, o privire pe deasupra balustradei balconului și-i spuse:

— Sunt două femei pe balconul de sub balconul nostru. Stau de vorbă despre vreme și se leagănă pe niște balansoare americane.

— Și ele fac tot tapajul ăsta?

— Zgomotul vine de undeva de sub ele. Ascultă:

„Departe, în Sud, în țara bumbacului,
Hotelurile-s în floare, afacerile s-au dus dracului,
Ia priviți..."

— Sunt niște americani.

Întinsă pe pat, Nicole își desfacu larg brațele, de o parte și de alta a trupului, și rămase cu privirile fixe pe tavan; pudra se umezise pe ea și o acoperea într-o pojghiță lăptoasă. Îi plăcea goliciunea camerei, zumzetul unei muște care naviga pe undeva deasupra capului. Tommy aduse scaunul lângă pat și mătură hainele de acolo cu palma să-și facă loc; și ei îi plăcu aspectul rochiei ei ușoare și a sandalelor care se învălmășiră cu pantalonii lui albi pe dușumea.

El îi cântări din ochi sânii prelungi, albi, în contrast parcă cu membrele cafenii și cu capul, și spuse, râzând cu gravitate:

— Ești nouă-nouță, ca un bebeluș.

— Cu ochi ticăloși...

— Am să am eu grijă de asta.

— E foarte greu să ai grijă de astfel de ochi — mai ales de cei ai măsluitorilor de prin Chicago.

— Eu știu o mulțime de leacuri de pe la țăranii din Languedoc.

— Sărută-mă, pe buze, Tommy.

— Asta e atât de americănește, spuse el, sărutând-o cu toate acestea. Când am fost ultima oară în America, erau acolo niște fete în stare să te sfâșie cu buzele, să se sfâșie și pe ele, până când se făceau stacojii la față cu tot sângele strâns în jurul buzelor într-o pată mare-mare — dar mai departe, nimic.

Nicole se ridică sprijinindu-se într-un cot.

— Îmi place camera asta, spuse.

El privi în jur.

— Eu o găsesc cam sărăcăcioasă. Scumpa mea, îmi pare foarte bine că n-ai mai vrut să așteptăm până ajungem la Monte Carlo.

— De ce sărăcăcioasă? Ce vorbești, e o cameră minunată, Tommy — ca mesele acelea goale din o grămadă de tablouri de Cézanne și Picasso.

— Nu știu. Nu încerca s-o înțeleagă. — Uite, iar tămbălăul ăsta. Ce Dumnezeu, doar n-o fi vreun omor.

Se duse iar la fereastră și de acolo îi raportă din nou.

— Parcă ar fi doi marinari americani care s-au luat la bătaie și alții în jur care-i aplaudă. Sunt de la crucișătorul vostru, de acolo, din larg. Se înfășură într-un prosop și se aventură mai departe pe balcon. Au și niște târfe franțuzoaice cu ei. Am mai auzit eu de asta — femeile se țin după ei de la un loc la altul, oriunde se oprește vasul. Dar ce femei! Cu leafa lor ai zice c-ar putea să-și găsească ceva mai de soi! Când mă gândesc la femeile care se țineau după noi! Nici nu ne-am fi uitat la ceva mai prejos de o balerina!

Nicolei îi părea bine că el cunoscuse atât de multe femei, atât de multe încât nici măcar cuvântul femeie nu mai însemna mare lucru pentru el; în felul acesta avea să fie în stare să-l țină numai al ei atâta de vreme cât ființa din ea transcendea universaliile trupului său femeiesc.

— Dă-i la moacă!

— Ia-ha-a!

— Hei, fii atent ce-ți spun, arde-l!

— Haide, Dulschnitt, mă porcule!

— Ia-ia!

— Ia-hu-ha!

Tommy întoarse spatele spectacolului.

— S-ar putea spune că locul ăsta ne-a fost cât a putut el sa ne fie de util, acuma gata — nu crezi?

Era și ea de aceeași părere, însă se mai ținură o clipă îmbrățișați înainte de a se îmbrăca, și li se păru că era un loc cât se poate de splendid...

Îmbrăcându-se în cele din urmă, Tommy exclamă:

— Dumnezeule, femeile astea două de pe balansoare, din balconul de sub noi, nici nu s-au mișcat! Încearcă să ignore toată chestia asta din fața lor. Au venit aici în vacanță, cu economiile lor, și nici toată marina militară americană, nici toate târfele din Europa nu sunt în stare să le-o strice.

Se apropie tandru de ea și o cuprinse în brațe, trăgându-i breteaua sutienului la loc, peste umăr, cu dinții; apoi un zgomot teribil sfâșie calmul de afară — Crak! — Bum! — m-m! Era crucișătorul care dădea semnalul de adunare.

Acum, jos sub ferestrele lor, se dezlănțuise un adevărat infern — căci vasul urma să se deplaseze spre un alt port. Chelnerii începură să facă socoteli și să ceară achitarea notelor, cu glasuri pline de neliniște; se auzeau înjurături și contestații,

acuzații că notele ar fi fost prea pipărate și că restul nu fusese numărat corect; se organizară transporturi de la țărm spre navă și poliția maritimă își făcea auzit glasul în comenzi scurte, grăbite, mai presus de orice alte sunete. Se auziră țipete, plânsete, strigăte, promisiuni, atunci când prima șalupă de transport se despărți de țărm și femeile se strânseseră pe ponton, țipând și lansând semnale de despărțire.

Tommy văzu o fată care se năpustise pe balconul de sub balconul lor fluturând un șervet de masă, și înainte de a-și fi putut da seama dacă englezoiacele îi simțiseră, în sfârșit, prezența, se auzi o bătaie și la ușa camerei lor. Afară, glasuri tulburate de femei îi convinseră în cele din urmă să deschidă; apărură două fete, tinere, slăbuțe, necioplite, mai degrabă încă nedescoperite decât pierdute, pe coridorul din fața ușii. Una din ele plângea înecându-se în suspine.

— Nu ne dați voie să le facem semne, cu mâna, de pe balconul dumneavoastră? imploră una cu o voce plină de pasiune. Putem, vă rog frumos! Să le facem semne cu mâna la băieții de afară? Nu ne dați voie, vă rog frumos! Camerele alelalte-s toate ocupate.

— Cu plăcere, spuse Tommy.

Fetele dădură buzna pe balcon, și curând vocile lor își ridicară terțele stridente mai presus de vacarmul de afară.

— Pa Charlie! Charlie, uită-te-ncoa!

— Trimite o telegramă *post-restant,* Nisa!

— Charlie! Uite că nu mă vede!

Una dintre fete își ridică deodată fusta, trase de slipul ei roz, și-l sfâșie, ridicându-l ca pe un steag de glorie; apoi, țipând: Ben, Ben! îl fluturâ dezlănțuită. Când Tommy și cu Nicole părăsiră camera, steagul acesta mai filfâia pe cerul albastru. O, mai ai încă în ochi culoarea tandră a trupului de care-ți mai aduci aminte? — în vreme ce la pupa crucișătorului se ridica, parcă luându-se la întrecere cu el, drapelul înstelat.

■

Cinară la noul cazino de pe țărm, la Monte Carlo... Mult mai târziu înotară la Beaulieu într-o cavernă descoperită, sub clarul alb de lună, într-un cerc mic de stânci palide înconjurând o cupă de apă fosforescentă, cu fața spre Monaco și spre contururile nedeslușite de la Mentone. Era bucuroasă că o adusese aici, în ascunzișul acesta răsăritean, în jocurile, noi pentru ea, ale vânturilor și ale apei; totul era la fel de nou pe cât își erau ei unul altuia. La modul simbolic, se întinsese pe oblâncul șeii lui ca și cum ar fi răpit-o dintr-un Damasc de legendă și ar fi fugit cu ea pe podișurile mongole. Clipă cu clipă

tot ceea ce o învățase Dick se desprindea de ea, și revenea tot mai mult la ce fusese ea însăși la început, icoană în fața săbiilor ridicate și plecate în jurul ei în întreaga lume. Împletită în clarul de lună cu însăși iubirea, saluta haosul pe care i-l aducea iubitul de acum.

Se deșteptară amândoi în aceeași clipă, la vreme ca să vadă luna apusă și să simtă răcoarea nopții. Se ridică împleticindu-se întrebând cât putea să fie ceasul și Tommy aprecia că trebuia să fi fost ora trei.

— Trebuie să mă întorc acasă!

— Credeam că o să dormim la Monte Carlo.

— Nu. E guvernanta cu copii. Trebuie să fiu acasă înainte se ziuă.

— Cum vrei tu.

Mai intrară o clipă în mare și când o văzu înfiorându-se, el o frecă bine cu un prosop pe tot trupul. Când suiră în mașină, cu părul încă ud, cu trupurile proaspete și licăritoare, ar fi vrut amândoi să mai fi rămas. Locul unde se opriseră era foarte luminat, și când Tommy o sărută, îl simți cum se pierde în albețea obrazului și dinților ei albi și pe fruntea ei rece și pe mâna care îi atingea fața. Încă legată de felul de a gândi al lui Dick, părea că așteaptă o interpretare, o prețuire a clipelor de acum; însă nu venea nici una, nici alta. Liniștindu-se, somnoroasă și fericită, știind acum că nu mai trebuia să se teamă de așa ceva, se cufundă pe banchetă și somnolă până când torsul motorului își schimbă ritmul și simți automobilul urcând spre Vila Diana. La poartă, îi dădu un sărut, aproape automat, de despărțire. Sunetul pașilor ei pe alee era acum altul, ferestrele grădinii fură deodată proiectate în trecut, însă îi părea totuși bine că se întorsese. Trăise ziua aceasta într-un ritm accelerat, întretăiat, și cu toate satisfacțiile pe care i le adusese, nu era obișnuită să-și ducă viața într-o asemenea încordare.

CAPITOLUL IX

La ora patru, în după-amiaza următoare, un taxi se opri în fața porții și Dick coborî. Luată pe neașteptate, Nicole îi ieși în întâmpinare fugind pe treptele terasei, cu respirația tăiată de efortul pe care-l făcea ca să se controleze.

— Unde-i mașina? îl întrebă.

— Am lăsat-o la Arles. N-am mai avut chef să conduc.

— Credeam, după biletul tău, că ai să lipsești mai multe zile.

— Am dat de mistral și de ploaie.

— Te-ai distrat bine?

— Cât se poate să se distreze unul care fuge de ceva. Am dus-o pe Rosemary până la Avignon şi am suit-o în tren acolo... Urcară spre terasă împreună şi, ajunşi acolo, el îşi lăsă jos valiza. — Nu ţi-am spus asta în biletul pe care ţi l-am lăsat pentru că mă gândeam că ai să-ţi închipui cine ştie ce.

— A fost foarte drăguţ din partea ta că te-ai gândit la asta. Nicole se simţea mai sigură de ea acum.

— Am vrut să văd dacă ea are să-mi ofere ceva — şi singurul mijloc era să fiu singur cu ea o vreme.

— Şi — are ceva să-ţi ofere?

— Rosemary a rămas un copil, răspunse el. Probabil că-i mai bine aşa. Tu ce-ai făcut?

Ea îşi simţi faţa zvâcnind toată, ca a unui iepure.

— Am fost să dansez aseară — cu Tommy Barban. Am fost amândoi la...

El se crispă la faţă, întrerupând-o.

— Nu-mi spune nimic. N-are nici o importanţă ce faci, numai că nu vreau să ştiu nimic precis.

— Nu e nimic de ştiut.

— Foarte bine, foarte bine. Pe urma, ca şi cum ar fi lipsit o săptămână: — Copiii ce fac?

În casă sună telefonul.

— Daca-i pentru mine, nu sunt acasă, spuse Dick întorcându-se repede cu spatele. Am ceva de lucru în atelierul meu.

Nicole aşteptă până când el se făcuse nevăzut dincolo de puţul din grădină; apoi intră în casă şi ridică receptorul.

— Nicole, *comment vas-tu?*[1]

— S-a întors Dick.

El gemu.

— Vino să ne întâlnim aici, la Cannes, propuse el. Trebuie să stau de vorbă cu tine.

— Nu pot.

— Spune-mi că mă iubeşti. Fără să zică nimic, ea aprobă din cap în faţa receptorului; el repetă: — Spune-mi că mă iubeşti!

— O, da, îl asigură. Dar acum, pentru moment, nu e nimic de făcut.

— Sigur că e, spuse el nerăbdător. Dick vede foarte bine că s-a terminat totul între voi doi — e limpede că a renunţat. Ce se mai poate aştepta să faci?

— Nu ştiu. Va trebui să... Se opri când îşi dădu seama că ar fi vrut să spună: ...să aştept până-l întreb pe Dick! Termină cu: — Am să-ţi scriu şi am să-ţi telefonez mâine!

[1] Cum te simţi? (fr.) (n. tr.).

Rătăci prin casă mai degrabă mulţumită, odihnindu-se după ceea ce realizase. Era o poznaşă, şi asta era o satisfacţie; nu mai era vorba de o vânătoare într-un ţinut închis. Ziua de ieri îi reveni în minte în nenumărate detalii — detalii care începură să acopere amintirea unor clipe similare când iubirea ei pentru Dick fusese proaspătă şi intactă. Începuse să dispreţuiască iubirea aceasta, astfel că i se părea că fusese ştirbită de obişnuinţe sentimentale încă de la început. Cu memoria oportunistă a femeilor, abia dacă-şi mai amintea acum ce simţise pe vremea când Dick şi cu ea se iubiseră în locuri tainice, prin diferite colţuri ale lumii, în luna dinainte de a se fi căsătorit. Tot astfel îl minţise pe Tommy în noaptea trecută când îi jurase că niciodată până atunci nu fusese atât de pe de-antregul, atât de deplin, atât de dincolo de orice stăpânire...

...Pe urmă remuşcările pentru clipa aceasta de trădare, care diminua atât de vulgar un deceniu din viaţa ei, o făcură să se îndrepte către sanctuarul lui Dick.

Apropiindu-se fără zgomot, îl văzu în spatele cabanei, aşezat pe un şezlong lângă zidul de deasupra stâncilor şi o clipă îl privi tăcută. Era pierdut în gânduri, trăia acum într-o lume numai a lui, şi în mişcarile mărunte ale feţei, în fruntea care i se înălţa sau se pleca, în ochii îngustaţi sau lărgiţi, în buzele strânse sau întredeschise, în jocul mâinilor, îl văzu trecând de la o fază la alta, într-o poveste numai a lui, desfăşurându-se undeva, înlăuntru, numai şi numai a lui, nu a ei. O dată îşi încleşta pumnii şi se aplecă înainte, o dată ceea ce era în el îi aduse pe faţă o expresie de chin şi deznădejde — şi când lucrul acela trecu, întipărirura îi rămase în ochi. Pentru prima dată în viaţa ei simţi că i-e milă de el — e greu pentru cei care au fost odată cu mintea bolnavă să mai simtă că le e milă de sănătoşi, şi deşi Nicole mulţumea adesea pentru faptul că el o condusese înapoi, în lumea pe care o părăsise, şi se gândise întotdeauna la el ca la o energie inepuizabilă, incapabilă de a simţi oboseala — uită de chinurile pe care ea i le provocase lui în clipa când uită de propriile ei suferinţe care o împinseseră la aceasta. Oare îşi dădea el seama că nu mai era acum în stare să o stăpânească? Dorise să se întâmple toate acestea? Simţea că-i i-e milă de el aproape la fel de mult cât simţise pe vremuri că-i fusese de Abe North şi de destinul lui lipsit de noblete, cât i-ar fi fost milă de neajutorarea copiilor şi bătrânilor.

Se apropie de el, şi petrecându-şi braţul pe după umerii lui şi apropiindu-şi capul de al lui, spuse:

— Nu fi trist.

El o privi cu răceală.

— Nu mă atinge, spuse.

Încurcată, ea se trase cu câţiva paşi înapoi.

— Iartă-mă, spuse el absent. Mă gândeam tocmai la tot ce am simţit eu pentru tine...

— De ce nu mai adaugi nişte clasificări noi la cara ta?

— M-am gândit şi la asta.

— N-am venit aici, la tine, ca să fim dezagreabili.

— Dar atunci de ce-ai venit, Nicole? Nu mai pot să fac nimic pentru tine, de acum încolo. Încerc acum să mă salvez pe mine.

— De contaminarea cu mine?

— Profesia mea mă pune în contact cu companii îndoielnice uneori.

Ea începu să plângă de mânie la insulta aceasta.

— Eşti un laş! Ţi-ai ratat viaţa şi vrei să arunci vina pe mine.

Când nu-i mai răspunse nimic, ea reîncepu să simtă fascinaţia hipnotică a inteligenţei lui, uneori exercitându-se fără putere, dar totdeauna cu substraturi de adevăruri peste adevăruri pe care ea nu le putea frânge, şi nici măcar fisura. Şi, iarăşi, încercă să i se împotrivească, aruncându-şi în luptă cu el ochii ei frumoşi, aroganţa catifelată, de câine de rasă, trecerea ei spre un alt bărbat, resentimentul acumulat de-a lungul anilor; lupta împotriva lui cu banii ei, cu credinţa că sora ei îl antipatiza şi că era alături de ea acum; gândul la noii duşmani pe care el şi-i făcea cu cinismul lui sentimentalizat, viclenia ei alertă împotriva încetinelilor lui tot mai pronunţate, sănătatea şi frumuseţea ei împotriva deteriorării lui fizice, lipsa ei de scrupule împotriva moralităţii lui — în lupta aceasta lăuntrică se folosi chiar şi de slăbiciunile ei, făcând uz, cu bravură şi cu curaj, de cutii vechi şi ceşti şi sticle, de receptaculele golite ale păcatelor, greşelilor, jignirilor ei expirate. Şi deodată, în mai puţin de două minute, ea îşi cuceri izbânda, şi se justifică faţă de sine însăşi fără minciună sub subterfugiu, tăie pentru totdeauna legăturile. Apoi se îndreptă, cu picioarele moi şi scuturată de suspine reci, către căminul acum, în sfârşit, al ei.

Dick aşteptă până când ea se făcu nevăzută. Apoi îşi lăsă capul pe parapet. Cazul se încheiase. Doctorul Diver era liber.

CAPITOLUL X

La ora două, în noaptea aceea, telefonul o trezi pe Nicole şi îl auzi pe Dick răspunzând din patul — căruia ei îi spuneau culcuşul de nelinişte — din camera de alături.

— *Oui, oui... mais à qui est-ce-que le parle?... Oui...*[1] Vocea i se însufleţi de surpriză. — Dar pot să vorbesc cu una din

[1] Da... da... dar cu cine vorbesc... da... (fr.) (n. tr.).

doamne, domnule ofiţer? Sunt amândouă doamne din cea mai înaltă societate, doamne cu legături care ar putea să dea naştere la complicaţii politice din cele mai grave... E adevărat, vă jur... Foarte bine, veţi vedea.

Se ridică din pat, şi în vreme ce începea să înţeleagă despre ce era vorba, cunoaşterea pe care o avea despre sine însuşi îl încredinţă că până la urmă avea să-şi asume sarcina de a face faţă acestei situaţii — era vechea şi fatala lui amabilitate, farmecul lui autoritar dintotdeauna, năpădindu-l tumultuos: — Iată-mă! Avea să se ducă să rezolve toată chestia asta care nu-l interesa nici în cea mai mică măsură, pentru că asemenea demersuri erau de mult o obişnuinţă la care ţinea, poate din clipa în care înţelesese că el reprezenta ultima speranţă a unui clan în decădere. Într-o ocazie aproape exact asemănătoare, când mai era la clinica lui Dohmler, pe Zurichsee, dându-şi seama de propriile lui forţe, făcuse alegerea, o alesese pe Ofelia, alesese otrava cea dulce şi o sorbise cu totul. Dorind mai presus de orice să fie curajos şi bun, dorise de fapt, mai presus de aceasta, să fie iubit. Şi fusese. Aşa avea să fie întotdeauna, înţelegea acum, în aceeaşi clipă în care se auzea clinchetul lent, arhaic al telefonului când se întrerupse legătura.

Urmă o pauză lungă. Nicole strigă: — Ce este? Cine era?

Dick începuse să se îmbrace, chiar când lăsase telefonul din mână.

— Era *le poste de police* din Antibes — le-au arestat pe Mary North şi pe femeia aceea, Sibley-Biers. E ceva serios — poliţiştii nu vor să-mi spună ce; tot dau zor cu *pas de morts — pas d'automobiles,*[1] însă au lăsat să se înţeleagă că e vorba de orice altceva în afară de asta.

— Şi de ce te-au chemat tocmai pe tine? Mi se pare foarte suspect.

— Trebuie să obţină eliberarea pe cauţiune ca să-şi salveze reputaţia; şi numai un proprietar din districtul Alpes-Maritimes are dreptul să ofere o cauţiune din astea.

— Ştiu că au tupeu.

— Mie nu-mi pasă. Dar tot am să-l iau şi pe Gausse de la hotel...

Nicole rămase treaza şi după plecarea lui, întrebându-se care ar fi putut fi delictul: apoi adormi. Puţin după ora trei, când se întoarse Dick, se deşteptă tresărind, spunând: — Ce e? ca şi cum i-ar fi vorbit în vis.

— O chestie extraordinară — spuse Dick. Se aşeză la picioarele patului ei, povestindu-i cum îl trezise pe bătrânul Gausse dintr-un fel de comă alsaciană, îi spusese ca trebuie să-şi

[1] Nu-s morţi — nu-i vorba de automobile (fr.) (n. tr.).

golească sertarul de încasări şi plecase apoi împreună cu el la circumscripţia de poliţie.

— Dac-ar fi după mine n-aş mişca nici un deget pentru englezoaica aia, mormăise Gausse.

Mary North şi lady Caroline, înveşmântate în costume de marinari francezi, stăteau lungite pe o banchetă în faţa sordidelor celule din temniţă. Cea din urma avea aerul ultragiat al unui cetăţean britanic care aşteaptă că dintr-un moment într-altul întreaga flotă mediteraneană sa se îndrepte, cu toata forţa aburilor, în ajutorul lui. Mary Minghetti era într-o stare de panica şi de colaps nervos — se agăţase literalmente de Dick, ca şi cum el ar fi fost punctul cu care ar fi putut stabili cea mai strânsa asociaţie, implorându-l sa faca ceva. Între timp, şeful poliţiei îi explica chestiunea lui Gausse, care asculta fiecare cuvânt cu vizibilă neplacere, împărţit între nevoia de a-şi arata preţuirea faţa de darul de povestitor al personajului oficial şi cea de a demonstra ca, în calitatea lui de perfect slujitor al publicului, voia să arate ca toată povestea asta n-avea nici un fel de efect asupra lui.

— A fost doar aşa, o farsa, spunea lady Caroline cu dispreţ. Am zis şi noi că jucam rolul unor marinari în concediu, şi-am agăţat doua prostănace de fete tinere. Li s-a urcat la cap şi au făcut o scenă dezgustătoare într-o pensiune.

Dick dadea din cap, cu ochii aţintiţi pe podeaua de piatră, ca un preot la confesional — se simţea şi el împărţit între înclinaţia spre râs ironic şi alta care să recomande cincizeci de lovituri cu „pisica aşa-zisă cu noua cozi" şi doua saptămâni de carceră cu pâine şi apă. Lipsa, pe faţa ladyei Caroline, a oricarui sentiment al răului, în afară de cel iscat de doua fete provensale fricoase şi de poliţia stupidă, îl naucea pur şi simplu: şi cu toate acestea ajunsese de mult sa înţeleagă faptul că anumite categorii sociale ale poporului englez trăiau dintr-o esenţa concentrata a antisocialului într-o asemenea masura încât, comparativ, scandalurile New Yorkului căpătau doar dimensiunile pozneloi unor copii care fac indigestie de prea multa îngheţată.

— Trebuie să ies de aici până nu află Hosain, se ruga Mary. Dick, tu întotdeauna poţi sa aranjezi lucrurile — întotdeauna ai putut. Spune-le că ne ducem direct acasă, spune-le că plătim orice...

— Ba deloc, spunea lady Caroline plina de dispreţ. Nici un şiling. În schimb am să mă îngrijesc al dracului de tare sa aflu ce gândeşte Consulatul de la Cannes despre toate acestea.

— Nu, nu, insista Mary. Trebuie să ieşim de aici în noaptea asta.

— Am să văd ce pot să fac, spuse Dick şi adăuga: — Nişte bani tot au sa trebuiască în orice caz, vărsaţi aici! Privindu-le ca

şi cum le-ar fi crezut nişte fiinţe nevinovate, ceea ce de fapt nu erau, clătină din cap. — Ca să vezi, încurcătura dracului!

Lady Caroline surâse cu indulgenţă.

— Dumneata eşti doctor de nebuni, nu? Ar trebui să fii în stare sa ne ajuţi — şi Gausse trebuie să ne ajute.

La punctul acesta Dick îl trase la o parte pe Gausse şi discuta cu el. Chestiunea era mai serioasa decât fuseseră lăsaţi să înţeleagă — una dintre fetele pe care le agăţaseră era dintr-o familie respectabilă. Familia era furioasă, sau se prefacea că ar fi: trebuia sa se ajunga la un aranjament cu ei. Cu cealalta, o fata din port, se putea trata mai simplu. Existau anumite legi franceze care ar fi dus — în cazul că s-ar fi pronunţat o condamnare — la închisoare, sau la expulzare. Adăugându-se acestor dificultăţi, exista şi o deosebire crescândă în ce priveşte toleranţa între oraşenii care beneficiau de pe urma coloniei de straini şi cei nemulţumiţi de creşterile preţurilor care decurgeau de aici. Gausse, dupa ce rezumase astfel situaţia, îl lasă pe Dick să hotarasca. Dick îl rugă pe şeful poliţiei să accepte o discuţie.

— Dumneavoastră ştiţi foarte bine că guvernul francez doreşte sa încurajeze turismul cu americanii — până într-atât încât la Paris în vara aceasta există o ordonanţă prin care se spune că americanii nu pot fi arestaţi decât pentru delicte foarte serioase.

— Asta-i o chestie de ajuns de serioasă, Dumnezeule!

— Dar vedeţi şi dumneavoastră — aveţi doar documentele lor de identitate...

— N-aveau nici un fel de acte. N-aveau nimic la ele — două sute de franci şi nişte inele. Nici măcar şireturi de pantofi cu care să se fi putut spânzura!

Uşurat, când află că nu fuseseră găsite nici un fel de *cartes d'identité*, Dick continuă.

— Contesa italiană e totuşi cetăţeană americană. Este strănepoata — şi aici povesti un şirag de minciuni vorbind rar şi cu multă greutate — lui John D. Rockefeller Mellon. Aţi auzit de el?

— O, cerule, da. Ce, credeţi că eu sunt fitecine?

— Pe lângă asta e nepoata de soră a lordului Henry Ford şi astfel este înrudită cu societăţile Citroën şi Renault. Se gândi că ar face mai bine să se oprească aici. Chiar şi aşa sinceritatea vocii sale începuse să-l convingă pe poliţist, astfel că turui mai departe. — S-o arestaţi pe ea ar fi ca şi cum aţi aresta un membru al casei regale din Anglia. Ar putea să însemne război!

— Dar cu englezoaica asta ce-i?

— Ajung şi la ea. E logodită cu fratele prinţului de Wales, ducele de Buckingham.

— Frumoasă mireasă are să-i fie.

— Acuma, uitaţi, noi sutem gata să oferim — Dick făcu un calcul rapid — o mie de franci pentru fiecare din fetele acelea — şi încă o mie de franci pentru tatăl celei „serioase". Şi de asemenea încă două mii de franci pe lângă asta, ca să-i distribuiţi dumneavoastră cum socotiţi nimerit — aici dădu din umeri — printre oamenii care au operat arestările, proprietarul pensiunii şi aşa mai departe. Am să las la dumneavoastră cinci mii de franci şi am să vă rog să purtaţi dumneavoastră tratativele necesare de îndată. Pe urmă pot fi eliberate pe cauţiune sub o acuzaţie oarecare, cum ar fi tulburarea ordinii publice, şi amenda, oricare ar fi, o s-o plătim la magistrat mâine — printr-un mesager.

Înainte ca poliţistul să-i fi răspuns, Dick înţelesese, după expresia feţei lui, că lucrurile se aranjaseră. Omul spuse şovăind:

— Eu n-am înregistrat cazul în nici un fel, pentru că nu au *cartes d'identité.* Să văd — daţi-mi banii.

Un ceas mai târziu Dick şi domnul Gausse le lăsau pe cele două femei la Hotelul Majestic, în faţa căruia şoferul ladyei Caroline dormea în mica limuzină.

— Să nu uitaţi, spuse Dick, că îi datoraţi domnului Gausse câte o sută de dolari fiecare.

— Foarte bine, conveni Mary. Am să-i dau un cec mâine — şi încă ceva pe deasupra.

— Eu nu! Uimiţi se întoarseră cu toţii spre lady Caroline care, acum când îşi revenise cu totul, se umfla vizibil de sentimentul dreptăţii. — Toată chestia asta a fost o insultă. Eu nu te-am autorizat în nici un fel pe dumneata să le dai o sută de dolari la oamenii âştia.

Micul Gausse se oprise alături de automobil cu ochii aruncându-i scântei.

— N-o să mă plătiţi?

— Sigur că are să-ţi plătească, spuse Dick.

Deodată toate jignirile pe care Gausse le suferise pe vremea când fusese comisionar la Londra, i se revărsară în suflet şi străbătu cu paşi hotărâţi clarul de lună îndreptându-se spre lady Caroline.

Înşirui un colier de vorbe de reproş şi condamnare la adresa persoanei sale, şi când ea îi întoarse spatele, cu un râs îngheţat, făcu un pas după ea şi cu un gest rapid îşi plantă micul său picior în cea mai celebră dintre ţinte. Lady Caroline, luată prin surprindere, îşi zvâcni braţele în aer ca şi cum ar fi fost împuşcată, iar silueta ei, îmbrăcată marinăreşte, se prăbuşi pe trotuar.

Glasul lui Dick îi acoperise izbucnirea de mânie. — Mary, linişteşte-o într-un fel! Sau amândouă o să vă treziţi la puşcărie în zece minute!

Pe drumul de întoarcere spre hotel, bătrânul Gausse nu scoase nici un cuvânt, până trecură de cazinoul din Juan-les-Pins încă hohotind şi tuşind în sunetele jazzului; apoi suspină.

— N-am mai văzut femei ca astea. Am cunoscut multe dintre marile curtezane ale lumii, şi uneori pe unele le-am respectat, dar femei ca astea eu n-am mai văzut până acum.

CAPITOLUL XI

Dick şi Nicole îşi făcuseră obiceiul să se ducă la frizer împreună şi să se tundă şi să se spele pe cap în încăperi alăturate. Dinspre partea unde era Dick, Nicole auzea clănţănitul foarfecilor, sunetul banilor de rest, exclamaţiile ca *Voilà* sau *Pardon.* A doua zi după întoarcerea lui, se duseră să se tundă şi să-şi usuce părul în briza parfumată a ventilatoarelor.

În faţa Hotelului Carleton, cu ferestrele la fel de încăpăţânat oblonite în aerul de vară ca şi uşile unor pivniţe, un automobil trecu pe lângă ei şi înăuntru era Tommy Barban. Nicole îi surprinse o clipă expresia, taciturnă şi îngândurată, apoi, în secunda în care o văzu şi el, cu ochii larg deschişi şi plină de voiciune, lucrul acesta o tulbură. Ar fi vrut să fie cu el acolo unde se ducea. Ceasul de la coafor i se păru unul din intervalurile de timp risipit care-i alcătuiau viaţa, o altă mică temniţă. Coafeza, în halatul ei alb, vag mirosind a ruj de buze şi a colonie, îi amintea de multele infirmiere pe care le cunoscuse.

În camera alăturată, Dick somnola sub prosop şi acoperit de clăbuc. Oglinda din faţa Nicolei răsfrângea coridorul dintre secţiunea rezervată bărbaţilor şi cea a femeilor, şi Nicole tresări văzându-l pe Tommy intrând şi literalmente dând buzna în secţiunea bărbaţilor. Înţelese, cu o izbucnire fulgerătoare de bucurie, că avea să se ajungă la o înfruntare de un fel sau altul.

Auzi fragmente din începutul discuţiei.

— Helo, vreau să stau de vorbă cu dumneata.

— ... serios?

— ... serios!

— ... cu totul la dispoziţie!

După o clipă, Dick intră în despărţitura în care se afla Nicole şi faţa îi ieşea, plictisită, din prosopul cu care-şi ştersese în grabă obrazul.

— Prietenul tău s-a montat tare de tot. Vrea să stăm cu toţii la o discuţie, aşa că am fost de acord să terminăm odată. Vino şi tu!

— Dar părul meu e numai pe jumătate făcut.

— Lasă acuma — vino.

Plină de resentiment față de el, o puse pe coafeza, surprinsă, să o elibereze de sub prosoape și ace.

Simțindu-se dezordonată, și parcă dezgolită, îl urmă pe Dick, ieșind din clădirea hotelului. Afară Tommy se înclină peste mâna ei.

— Să mergem la *Café des Alliés,* spuse Dick.

— Oriunde putem să vorbim în liniște, fu de acord Tommy.

Sub bolta crengilor, abundentă, văratică, Dick întrebă:

— Tu iei ceva, Nicole?

— *O citron pressé*[1].

— Pentru mine, o *demi,* spuse Tommy.

— Mie Blackenwit cu sifon, spuse Dick.

— *Il n'y plus de Blackenwit. Nous n'avons que le Johnny Walker*[2].

„Nu e pusă pentru sunet —
Doar în liniștea cea mare
Ar trebui s-o pui la încercare..."

— Soția dumitale nu te iubește, spuse Tommy deodată. Mă iubește pe mine.

Cei doi bărbați se priviră unul pe altul cu o stranie neputință de a exprima ceva. Nu poate exista decât o comunicare redusă între doi bărbați într-o asemenea situație, pentru că relația lor este indirectă, și depinde de cât de mult a stăpânit sau va stăpâni fiecare din ei femeia în chestiune, astfel încât emoțiile lor trec prin eul ei divizat, ca printr-o legătură telefonică imperfectă.

— Așteaptă o clipă, spuse Dick. *Donnez-moi du gin et du siphon*[3].

— *Bien, Monsieur*[4].

— Așa, spune mai departe, Tommy.

— Mie îmi este foarte limpede că mariajul dumitale cu Nicole s-a încheiat. Ea a terminat cu dumneata. Am așteptat cinci ani să se ajungă aici.

— Nicole ce spune?

Amândoi o priviră.

— Am ajuns să țin foarte mult la Tommy, Dick.

El aprobă din cap.

[1] Suc de lămâie (fr.) (n. tr.).

[2] Nu mai avem Black-and-white. N-avem decât Johnny Walker. (fr. denumirile mărcilor de băuturi, incorecte) (n. tr.)

[3] Dă-mi gin și sifon (fr.) (n. tr.).

[4] Bine, domnule (fr.) (n. tr.).

—Ție nu-ți mai pasă de mine, continuă ea. E doar obișnuința. Lucrurile n-au mai fost niciodată la fel după Rosemary.

Neinteresat de acest aspect al problemei, Tommy o întrerupse repede:

— N-o înțelegi pe Nicole. O tratezi în continuare ca pe o pacientă, pentru că a fost cândva bolnavă.

Fără dintr-o dată întrerupți de un american foarte insistent, cu aspect sinistru, care vindea exemplare din *Herald* și din *Times* proaspăt sosite de la New York.

— Aveți totul aici, fraților, anunță el. Sunteți de mulțișor pe aceste locuri?

— *Cessez cela! Allez ouste!*[1] strigă Tommy: apoi către Dick: acum nici o femeie n-ar suporta un asemenea...

— Fraților, îl întrerupse americanul iarăși. Credeți ca eu stau să-mi pierd vremea — da' să știți că o grămadă de alți oameni nu sunt de părerea asta... Scoase un desen cenușiu din portmoneu — reprezenta milioane de americani revărsându-se din mari transatlantice ținând în mâini saculeți cu aur. — Ce, credeți că n-am să-mi iau și eu partea de-aicișa? Ei, aflați că am s-o fac. Tocmai am sosit de la Nisa pentru marele Tour de France.

Când Tommy îl goni din nou cu un *„allez-vous en"* feroce, Dick strigă după el: — Când ajunge și aici le Tour de France?

— Poți să-l aștepți în orice moment, frățioare.

Plecă, în sfârșit, cu un semn jovial din mână și Tommy se reîntoarse spre Dick.

— *Elle doit avoir plus avec moi qu'avec vous*[2].

— Vorbește englezește! Ce înseamnă *„doit avoir?"*

— *„Doit avoir?"* Ar fi mai fericită cu mine.

— Asta pentru că ați fi ceva nou unul pentru celălalt. Însă Nicole și cu mine am cunoscut multă fericire împreună, Tommy.

— *L'amour de famille*[3], spuse Tommy pufnind cu dispreț.

— Dacă Nicole și cu tine v-ați căsători n-ar fi și acesta un *amour de famille?* Înghesuiala crescândă de pe stradă îl făcu să se întrerupă: curând se ajunsese la un șir de oameni, pe promenadă, apoi la un grup, după care urmă o mulțime de oameni care ieșiseră de la siestele lor tăinuite și aglomeraseră marginea trotuarelor.

Băiețandrii sprintau prin fața lor, pe biciclete, automobile pline vârf cu sportivi în jerseuri cu insigne, alunecau în susul străzii, claxoanele sunau victorios anunțând apropierea cursei și

[1] Termină cu asta — la-o din loc (tr.) (n. tr.).

[2] Ea are fără îndoială mai multe în comun cu mine decât cu dumneata (fr.) (n. tr.).

[3] Amor conjugal (fr.) (n. tr.).

chiar câțiva bucătari, pe care nimeni nu se așteptase să-i vadă, își făcură apariția în ușile restaurantelor, când procesiunea tocmai se ivi la colțul străzii. Întâiul era un ciclist singuratic, cu un tricou roșu, muncind concentrat și plin de încredere, la pedale, răsărit parcă din soarele amurgind, trecând în melodia unei ovații stridente, jovial. Apoi trei împreună, alcătuind o arlechinadă de culori ieșite în soare, cu picioarele galbene de praf și sudoare, cu fețele lipsite de expresie, cu ochii grei și nesfârșit de obosiți.

Tommy se afla în fața lui Dick spunându-i: — Eu cred că Nicole vrea să divorțeze — presupun că n-ai să ridici nici o piedică?

O trupă de alți cincizeci apăru după primii alergători, înșirați pe vreo două sute de metri: unii erau surâzători și parcă intimidați, câțiva evident epuizați, cei mai mulți dintre ei indiferenți și plictisiți. Apoi trecu un grup alcătuit din câțiva băiețași, puțini întârziați, încă încapățânându-se, și un camion mic purtând victimele accidentelor și înfrângerii. Se întoarsera la masa lor. Nicole ar fi vrut ca Dick să preia inițiativa, dar el părea mulțumit să stea acolo, cu fața pe jumătate bărbierită potrivindu-se cu părul ei pe jumătate coafat.

— Nu-i așa că nu mai ești fericit cu mine? continuă Nicole. Fără mine, te-ai putea întoarce iar la lucrul tău — ai putea lucra mai bine dacă n-ar mai trebui să-ți faci griji din cauza mea.

Tommy se foi nerăbdător în scaun.

— Nu mai are nici un rost. Nicole și cu mine ne iubim, asta e tot ce trebuie spus.

— Foarte bine, atunci, spuse doctorul, dacă toate s-au lămurit, ce-ar fi să ne întoarcem la frizerie?

Tommy voia neapărat o înfruntare. — Mai sunt câteva puncte...

— Nicole și cu mine vom discuta lucrurile astea, spuse Dick calm. Nu-ți face griji — eu sunt de acord în principiu, și Nicole și cu mine ne înțelegem întotdeauna. Sunt mai puține riscuri să se ajungă la neplăceri dacă evităm o discuție în trei.

Recunoscând fără să vrea logica celor spuse de Dick, Tommy mai simțea totuși un impuls irezistibil, caracteristic celor din neamul lui, de a-și mai șlefui avantajul.

— Să rămână înțeles ca începând din acest moment, spuse el, eu mă aflu în postura de protector al Nicolei până când vor putea fi aranjate detaliile. Și am să te fac strict răspunzător pentru orice abuz de pe urma faptului că încă mai continuați să locuiți în aceeași casă.

Dick dădu din cap și se îndreptă spre frizeria hotelului, urmărit de Nicole cu niște ochi albi.

— A fost destul de onest, recunoscu Tommy. Scumpa mea, vom fi împreună în noaptea asta.

— Presupun că da.

Așadar se întâmplase — și cu un minimum de desfășurări dramatice: Nicole se simțea înșelată în așteptările ei, înțelegând că încă de la episodul cu frecția de camfor, Dick anticipase totul. Însă în același timp se simțea fericită și însuflețită, și ciudata ei dorință dintotdeauna să comenteze toate aceste lucruri împreună cu Dick se risipi repede. Însă ochii ei îi mai urmăriră silueta până când ajunse un simplu punct și se amestecă cu celelalte în mulțimea estivală.

CAPITOLUL XII

În ajunul zilei în care părăsi Riviera, doctorul Diver își petrecu toată vremea împreună cu copiii săi. Acum nu mai era un tânăr cu o mulțime de gânduri și visuri în care să se învăluie, așa că dorea să-și amintească bine, de toate mai târziu. Copiilor li se spusese că aveau să-și petreacă iarna împreună cu mătușa lor la Londra, și că în curând aveau să vină să-l vadă în America. Guvernanta n-avea să fie concediată fără consimțământul lui.

Acum era fericit că-i dăruise atâta fetiței. În ce-l privea pe băiat se simțea mai nesigur — dintotdeauna simțise o incertitudine când se gândea ce i-ar fi putut oferi băiețașului acestuia mereu dornic să urce, mereu dornic să se agațe de ceva, mereu în căutarea unui sân la care să-și găsească protecția. Dar când își luă adio de la ei ar fi vrut să le ridice capetele micuțe și frumoase și să le țină la pieptul lui ceasuri întregi.

Îl îmbrățișă pe bătrânul grădinar care le îngrijise prima grădină, la Vila Diana, cu șase ani înainte: o sărută pe fetica provensală care dădea o mână de ajutor la îngrijirea copiilor. Ea fusese în serviciul lor aproape zece ani și acum căzu în genunchi și plânse până când Dick o smuci în picioare și îi dărui trei sute de franci. Nicole dormi până târziu în dimineața aceea, așa cum se înțelesesera. Lăsă un bilet pentru ea și unul pentru Baby Warren, care tocmai se reîntorsese din Sardinia și locuia împreună cu ei. Dick își servi o doză respectabilă dintr-o sticlă de coniac înaltă de aproape un metru, conținând aproape cinci kilograme, pe care le-o făcuse cineva cadou.

Apoi se hotărî să-și lase bagajele la gară la Cannes și să mai arunce o ultimă privire pe plaja lui Gausse.

*

Plaja nu era populată decât de o avangardă de copii atunci când Nicole şi sora ei ajunseră acolo în aceeaşi dimineaţă. Un soare alb, ştirbit în contururi de un cer alb, se deschidea imens peste o zi fără vânt. Chelnerii aduseseră cantităţi suplimentare de gheaţă în bar: un fotograf american de la Associated Press lucra cu echipamentul său, într-o umbră precară, şi-şi ridica grăbit capul la fiecare sunet de paşi pe treptele de piatră. La hotel, subiectele eventuale ale reportajelor lui mai dormeau în camerele cu obloanele lăsate după somniferele luate de-abia din zori.

Când Nicole porni pe plajă îl văzu pe Dick, care nu era îmbrăcat nici pentru plajă, nici pentru înot, aşezat singur pe o stâncă, mai sus. Se trase îndărat la umbra cortului. Peste o clipă veni şi Baby spunându-i:

— Dick e încă aici.

— L-am văzut.

— Cred că ar putea să aibă delicateţea să plece odată.

— E un loc care-i aparţine — într-un sens el a descoperit plaja asta. Bătrânul Gausse a spus întotdeauna că-i datorează totul lui Dick.

Baby o privi calmă pe sora ei.

— Ar fi trebuit să-l fi lăsat să se limiteze la excursiile cu bicicleta, observă. Când îi scoţi pe oameni din mediul lor, îşi pierd capul, oricât ar fi de încântător jocul de scenă pe care reuşesc o vreme să-l ofere.

— Dick a fost pentru mine un soţ bun timp de şase ani, spuse Nicole. Toată vremea asta eu n-am suferit nici un moment şi asta pentru că el a avut grijă de mine, şi s-a străduit întotdeauna să facă în aşa fel ca nimic să nu mă rănească.

Maxilarul inferior al lui Baby ieşi uşor înainte aunci când spuse:

— Pentru aşa ceva doar, a fost pregătit profesional.

Cele două surori rămaseră tăcute, Nicole întrebându-se, obosită, tot felul de lucruri, Baby întrebându-se, dacă să se mărite sau nu cu cel mai proaspăt candidat la mâna şi la banii ei, un membru autentificat al familiei Habsburg. De fapt, nu se *gândea* chiar la asta. Legăturile ei semănau, demult, atât de tare una cu alta încât, pe măsură ce ea însăşi se usca, deveneau mai importante prin valoarea lor ca subiect de conversaţie decât prin ele însele. Emoţiile ei căpătau forma cea mai autentică de existenţă doar atunci când vorbea ea despre asta.

— S-a dus? întrebă Nicole după o vreme. Parcă ştiu că trenul lui pleacă la douăsprezece.

Baby aruncă o privire.

— Nu. S-a mutat ceva mai sus pe terasă şi stă de vorbă cu nişte femei. Oricum, s-a strâns acum atât de multă lume pe plajă încât n-are să mai fie obligat să ne vadă.

*

Le văzu totuşi când ieşiră din pavilionul lor şi le urmări cu ochii până când dispărură iarăşi. Şedea alături de Mary Minghetti bând anisette.

— Ai fost aşa cum fuseseşi pe vremuri în noaptea aceea, când ne-ai venit în ajutor, spunea ea, cu excepţia momentului de la sfârşit când ai fost atât de oribil cu Caroline. De ce nu poţi să fii aşa de drăguţ mereu? Poţi să fii.

I se părea fantastic lui Dick să se găsească într-o situaţie în care Mary North să-l înveţe cum să se poarte.

— Prietenii tăi încă mai ţin la tine, Dick. Dar tu le spui oamenilor lucruri groaznice când bei. Cea mai mare parte a timpului, vara asta, mi-am petrecut-o luându-ţi apărarea.

— Remarca asta este una din replicile clasice ale doctorului Eliot.

— E adevărată. Nu-i pasă nimănui dacă tu bei sau nu. Ezită o clipă. Abe, care bea şi mai groaznic, n-ajungea să-i jignească pe oameni, aşa cum faci tu.

— Sunteţi cu toţii atât de plicticoşi, spuse el.

— Dar noi suntem tot ceea ce există! strigă Mary. Dacă nu-ţi plac oamenii bine, încearcă-i pe cei care nu sunt bine şi ai să vezi singur. Tot ce vrea lumea este să se distreze bine, şi dacă tu îi faci pe oameni să se simtă prost, îţi tai singur craca de sub picioare, şi te lipseşti singur de hrană.

— Am avut vreodată hrană? o întrebă el.

Mary se distra însă cu adevărat, deşi nu-şi dădea seama, căci se aşezase alături de el doar din frică. Refuză un alt pahar şi spuse: — De fapt autocomplacerea e lucrul care le explică pe toate, la tine. Bineânţeles, după Abe poţi să-ţi închipui ce simt eu în legătură cu toate astea — pentru că am urmărit evoluţia unui om adevărat căzând în alcoolism...

Pe scări în jos venea, săltăreaţă, lady Caroline Sibley-Biers cu un teatralism plin de viaţă.

Dick se simţea splendid. Ochii lui, o clipă limpezi ca ai unui copil, îi cereau simpatia şi simţi cum îl năpădeşte vechea nevoie de a convinge că era ultimul bărbat din lume şi ea ultima femeie.

...Căci atunci n-ar mai fi trebuit să se uite spre cele două siluete, un bărbat şi o femeie, albe şi negre şi metalice profilate pe cer...

— Odată ai avut simpatie faţă de mine, nu-i aşa? o întreba.

— *Simpatie?* Te-am *iubit.* Toată lumea te iubea. Ai fi putut cuceri pe oricine, numai dac-ai fi vrut...

— Întotdeauna a fost ceva între tine şi mine.

Ea muşcă grăbită din momeală. — Crezi, Dick?

— Întotdeauna — eu ştiam cât suferi tu şi cu cât curaj înduri suferinţele. Însă râsul lăuntric, atât de vechi, reîncepuse acuma în el şi ştia că nu-l va mai putea reprima multă vreme.

— Întotdeauna m-am gândit că tu înţelegi o grămadă de lucruri, spuse Mary entuziasmată. Mai ales despre mine. Poate din cauza asta mi s-a făcut atât de frică de tine atunci când am început să nu ne mai înţelegem.

Privirea lui aluneca blândă şi molatică asupra ei, făcând-o să ghicească emoţiile pe care le ascundea; privirile şi se însoţiră deodată, se culcară împreună, se încordară laolată. Apoi, atunci când râsul dinlăuntrul lui devenise atât de hohotitor încât i se părea că Mary ar fi trebuit să-l audă, Dick stinse brusc lumina pe care şi-o aprinsese şi amândoi se aflară iarăşi în soarele Rivierei.

— Trebuie să plec, spuse. Când se ridică în picioare se clătină o clipă; acum nu se mai simţea bine — sângele îşi încetinise cursul. Îşi ridică mâna dreaptă şi, cu un gest papal, binecuvântă plaja, de acolo, de pe terasa înaltă. Mai multe feţe se întoarseră spre el de sub umbrele.

— Mă duc la el. Nicole se ridică în genunchi.

— Nu, n-ai să te duci, spuse Tommy, trăgând-o în jos ferm. Morţii cu morţii.

CAPITOLUL XIII

Nicole mai păstra legătura cu Dick după noua ei căsătorie; se schimbară unele scrisori în probleme de afaceri, şi în legătură cu copii. Când spunea, aşa cum spunea adesea: „L-am iubit pe Dick şi n-am să-l uit niciodată", Tommy îi răspundea: „Bineînţeles că nu — de ce să-l uiţi?"

Dick îşi deschise un cabinet la Buffalo, însă, evident, fără nici un succes. Nicole nu află care fusese cauza eşecului, însă, câteva luni mai târziu, i se spuse că ajunsese într-un orăşel numit Batavia, în statul New York, unde profesa medicina generală, şi, mai târziu, că era la Lockport. Din întâmplare află mai multe despre viaţa lui acolo decât în alte părţi; că făcea excursii lungi cu bicicleta, că era foarte admirat de doamne şi că avea întotdeauna pe birou un teanc de hârtii despre care se ştia că e un tratat important despre o anumită problemă medicală şi care era aproape complet gata. Se spunea despre el că e un om cu maniere desăvârşite şi odată pronunţă un discurs foarte frumos la o conferinţă pe teme medicale cu privire la problema drogurilor; însă se încurcase cu o fată care lucra într-o băcănie, şi de asemenea fu implicat şi într-un proces în legătură cu o chestiune medicală; astfel că părăsi Lockportul.

După aceea, el nu mai ceru să-i fie trimişi copiii în America şi nu mai răspunse când Nicole îi scrise întrebându-l dacă avea nevoie de bani. În ultima scrisoare pe care o primi de la el, îi spunea că profesa medicina la Geneva, statul New York, şi ea îşi făcu într-un fel ideea că se stabilise împreună cu cineva care îi ţinea casa. Căută această Genevă pe un atlas şi descoperi că se afla în inima regiunii lacurilor Finger, astfel că îşi spuse că e un loc încântător. Poate, aşa îi plăcea ei să se gândească, acum aştepta momentul să înflorească în carieră, aşa cum fusese cazul cu generalul Grant, la Galena; ultimul lui bileţel, scurt, purta ştampila poştei din Hornell, New York, aflat la oarecare depărtare de Geneva, un orăşel foarte mic; în orice caz el se afla în acea regiune, într-un oraş sau altul.